AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS

ÁRVAHÁZI NAPTÁR

"BOCSÁSSÁTOK HOZZÁM A KISDEDEKET."

1931

SZERKESZTETTE:

KALASSAY SÁNDOR

ÁRVAATYA

ÁRA:

50 cent

KIADJA:

AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLET

A NAPTÁR TISZTA JÖVEDELME AZ ÁRVAHÁZAT ILLETI

53 — "Magyarság" könyvnyomdája, 4829 Second Ave., Hazelwood-Pittsburgh, Pa.

Az Első Trust Company Lancasterben

Alaptőke	**280,000.00**
Fölösleg	**1,900,000.00**
Tartalék alap	**9,000,000.00**

Üzletelveiben a régi kipróbált utakon jár, bankmüveleteinek kifejlesztésében folyton előrehalad, betevőinek vagyonára gondosan ügyel: --- ezért ajánlhat a

LANCASTER TRUST COMPANY

önnek is ugyanolyan kielégitő kiszolgálást, aminőben ma Lancaster üzletcégeit és magánembereit részesiti.

The Lancaster Trust Co.

36---38 North Queen Street **Lancaster, Pa.**

Egyesületünk forgótőkéjének kezelő bankja.

AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS

ÁRVAHÁZI NAPTÁR

"BOCSÁSSÁTOK HOZZÁM A KISDEDEKET."

1931

SZERKESZTETTE:

KALASSAY SÁNDOR

ÁRVAATYA

ÁRA:

50 cent

KIADJA:

AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLET

A NAPTÁR TISZTA JÖVEDELME AZ ÁRVAHÁZAT ILLETI

53 — "Magyarság" könyvnyomdája, 4829 Second Ave., Hazelwood-Pittsburgh, Pa.

TÁJÉKOZTATÁS AZ 1931-IK ESZTENDŐRŐL.

Az 1931-ik esztendőben az uralkodó bolygó a Jupiter.

Az 1931-ik esztendő az Egyesült Államok megalapitásának 155-ik bevégző és 156-ik kezdő esztendeje.

Az 1931-ik esztendő a zsidó időszámitás szerint az 5692-ik esztendő. A zsidók uj éve a mi naptárunk szerint 1931-ik év Szeptember 11-ik napjának az estéje.

Az 1931-ik esztendő a japán időszámitás szerint a 2591-ik esztendő.

Az 1931-ik esztendő a mohamedánok időszámitása szeritn az 1350-ik esztendő. A mohamedánok uj esztendeje Május 18-ika.

NAP ÉS HOLD FOGYATKOZÁSOK.

Az 1931-ik esztendőben három napfogyatkozás és két hold fogyatkozás lesz.

1. **Teljes hold fogyatkozás Április 2-ikán.** Látható a csendes tenger nyugati partjain, Ázsiában, Ausztráliában, az indiai Oceánon, Európában és Afrikában. Az Egyesült Államokban nem látható.

2. **Részleges napfogyatlokzás Április 17-én.** Az Egyesült Államokban nem látható. Látható Európának északkeleti részében és Közép-Ázsiában.

3. **Részleges napfogyatkozás Szeptember 12-én.** Az Egyesült Államokban nem látható. Látható Szibériában, Alaskában.

4. **Teljes hold fogyatkozás Szept. 26-ikán.** Az Egyesült Államokban nem látható.

5. **Részleges napfogyatkozás Október 11-ikén.** Az Egyesült Államokban nem látható. Látható Dél-Amerikában és a déli sark vidékén.

AZ AMERIKAI
MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET VEZÉRTESTÜLETE.

Kovách M. György, alelnök, Cleveland, O.

Kövér Sándor, elnök. Johnstown, Pa.

Tóth Sándor, pénztárnok, Lancaster, Pa.

Molnár István, titkár, Toledo, O.

Monoky István, ellenőr, Cleveland, Ohio.

Köteles István, Bridgeport, Conn. Turfa Sándor, Donora, Pa. Kovács Gusztáv, Buffalo, N. Y.
számvizsgálók.

Kalassay Sándor, árvaatya, Ligonier, Pa.

Mielőtt biztositja magát, kérjen felvilágositást

MOLNÁR ISTVÁN titkártól,

306 Paine Ave., Toledo, Ohio.

Minden nagyobb helyen van Egyesületi Osztály.

Magyar református embernek ebben az Egyesületben van a helye.

Január

31 nap.

Régente:
Vizöntőhava

Télhó.

*

Boldog-asszony-hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. napt.	Bibliai lecke
1	Csütörtök	**Ujév**	**Ujév**	Lukács 2:22—40.
2	Péntek	Abel, Béla	Jézus szent szive	Philippi 2:1—11.
3	Szombat	Beniamin	Genoveva sz.	I. Péter 4:12—19.
1. Vas.		**Második vasárnap Karácsony után.** A törvény és a hit. Római l. 4:12—18. Simeon és Anna. Lukács: 2:33—40.		
4	Vasárnap	Leona	Titusz	Lukács 2:40—52.
5	Hétfő	Simon	Telefor	János 1:38—51.
6	Kedd	Vizkereszt	**Vizkereszt**	János 2.
7	Szerda	Attila	Lucian, Bazil	János 3.
8	Csütörtök	Szörény	Szörény	János 4.
9	Péntek	Marcel	Julian vt.	János 5.
10	Szombat	Melania	Vilmos pk.	János 6. 1—25.
2. Vas.		**Vizkereszt utáni első vasárnap.** Az okos szolgálat. Róm. 12:1—5. Jézus a tudósok között. Lukács 2:41—52.		
11	Vasárnap	Ágota	Higin pk.	János 6:26—71.
12	Hétfő	Ernő	Árkád vt.	János 7.
13	Kedd	Vidor	Veronika	János 8:1—20.
14	Szerda	Bódog	Hilar pk.	János 8:21—50.
15	Csütörtök	Loránt	Rem. Szt. Pál	János 9.
16	Péntek	Gusztáv	Marcel p. vt.	János 10:1—21.
17	Szombat	Antal	Anta remete	János 10:22—42.
3. Vas.		**Vizkereszt után 2-ik vasárnap.** — Keresztyéni kötelességeink. Róm. 12:6-16. A kánai menyegző. János 2:1-19.		
18	Vasárnap	Piroska	Piroska vt.	Márk 1, 1—20.
19	Hétfő	Sára	B. Margit	Márk 1, 21—45.
20	Kedd	Heidelbergi K. 1563	Fal. Seb.	Márk 2.
21	Szerda	Ágenes 304	Ágnes szt. vt.	Márk 3:1—19.
22	Csütörtök	Artur	Vince vt.	Márk 3:20—35.
23	Péntek	Zelma	P. Raimund	Márk 4.
24	Szombat	Tade	Timót pk. vt.	Márk 5, 6:1—16.
4. Vas.		**Vizkereszt utáni 3-ik vasárnap.** A keresztyén bosszuállás. Róm. 12:16—21. A Kapernaumi százados. Máté 8:1—13.		
25	Vasárnap	Pál megtérése	Pál fordulása	Márk 6:7—29.
26	Hétfő	Polykarp 155	Polykarp	Márk 6:30—56.
27	Kedd	Tertullian 220	Arany sz. János	Márk 7:1—23.
28	Szerda	Károly	Nagy Károly 814	Márk 7:24—37.
29	Csütörtök	Etelka	Szal Fer. vt.	Márk 8.
30	Péntek	Márton	Martina sz.	Márk 9.
31	Szombat	Virgilia	Nol. Péter vt.	Márk 10:1—31.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Hold tölte: 4-én reggel 8 óra 15 perckor. Uj hold: 18-án délután 1 ór 36 perckor.
Utolsó negyed: 11-én reggel 10 óra 9 perc. Első negyed: 26-án estve 7 óra 6 perckor.

TAGJA- E MÁR AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYESÜLETNEK?

Ha nem tagja, ugy igyekezzék minél hamarább beállani ebbe az Egyesületbe, amely a magyar egyesületek között leghamarabb hozta be a korszerinti fizetést.

EGYSÉGBEN VAN AZ ERŐ!

Két bank sok volt a mi kis városunkban
ezért

A FIRST NATIONAL BANK OF LIGONIER, PA.

és a

A NATIONAL BANK OF LIGONIER

egyesült

LIGONIER NATIONAL BANK

név alatt folytatja tovább müködését.

A bank összes tőkéje: $2,255,683.83

A bank hivatalnokai:

G. C. FRANK, elnök.

R. B. WEAVER, C. G. GONDER alelnökök.

R. S. KEFFER, pénztárnok.

E. C. McKELVEY, T. O. SEATON, s.-pénztárnokok.

Az igazgatóság tagjai:

G. C. Frank, L. R. Schmertz, L. W. Darr, Dr. I. W. Barkley, Jacob E. Keffer, H. S. Lohr, R. S. Keffer, Lemon Byers, Jas. M. Davis, C. G. Gonder, H. J. Phillippi, H. E. Marker, R. B. Weaver, L. B. Weller.

AZ ÁRVAHÁZ FORGALMI BANKJA.

Február 28 nap.

Régente: Halakhava.

Télutó. Böjtelő-hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. napt.	Bibliai lecke
5. Vas.	**Hetvened vasárnap.** Futás a cél felé. I. Kor. 9:24—10:5. A szőlő munkások. Máté 20:1—16.			
1	Vasárnap	Ignác	Ignác pk.	Lukács 3.
2	Hétfő	Karolin	Gyertyasz. B. assz.	Lukács 4.
3	Kedd	Balázs	Balázs pk. vt.	Lukács 5.
4	Szerda	Veronika	Veronika	Lukács 6:1—19.
5	Csütörtök	Ágota	Ágota	Lukács 6:20—49.
6	Péntek	Dorottya	Dorottya sz. vt.	Lukqcs 7.
7	Szombat	Todor	Romauld ap.	Lukács 8.
6. Vas.	**Hatvanad vasárnap.** Pál dicsősége a munkában és szenvedésben. II. Kor. 11:19—12:9.A magvető. Lukács 8:4—15.			
8	Vasárnap	Külmissio vasárnap	Math. János vt.	Lukács 9:1—36.
9	Hétfő	Apollonia	Alex Cyril hv.	Lukács 9:37—62.
10	Kedd	Árpád	Skolasztika	Lukács 10.
11	Szerda	Dezső	Lourdi Sz. Mária	Lukács 11:1—36.
12	Csütörtök	Lincoln szül. napja	Kentizorn	Lukács 11:37—12:12.
13	Péntek	Ella	Ricci Katalin	Lukács 12:13—59.
14	Szombat	Bálint	Bálint áld. vt.	Lukács 13:1—21.
7. Vas.	**Ötvened vasárnap.** — A jó cselekedet dicsérete. I. Kor. 13:1-13. A vak meggyógyitása. Lukács 18:31-43.			
15	Vasárnap	Zoltán	Fausztin vt.	Lukács 13:22—35.
16	Hétfő	Juliánna	Julianna sz.	Lukács 14.
17	Kedd	Hushagyó kedd	Hushagyó kedd	Lukács 15.
18	Szerda	Zsuzsánna	Hamvazó szerda	Lukács 16.
19	Csütörtök	Hamvazó szerda	Konrad	Lukqcs 17:1—19.
20	Péntek	Aladár	Elemér	Lukács 17:20—37.
21	Szombat	Eleanora	Eleanora	Lukács 18:1—30.
8. Vas.	**Böjt első vasárnapja.** — Krisztus papjai. II. Kor. 6:1—10. Jézus megkisértetése. Máté 4:1-11.			
22	Vasárnap	Washington sz. napja	Péter sz.	János 12:20—37.
23	Hétfő	Alfréd	Damniani Péter	Lukács 19:29—20:18.
24	Kedd	Mátyás	Mátyás ap.	Lukács 20:9—21:4.
25	Szerda	Géza	Walburga	Lukács 21:5—35.
26	Csütörtök	Sándor	Margit	Lukács 22:1—30.
27	Péntek	Ákos	Leander	Lukács 22:31—71.
28	Szombat	Elemér	Roman ap.	Lukács 23.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Hold tölte: 2-án este 7 óra 26 perckor. Uj hold: 17-én reggel 8 óra 11 perckor.
Utolsó negyed: 9-én reggel 11 óra 10 p. Első negyed: 25-én reggel 11 óra 42 p.

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYESÜLET

AZ EGYESÜLT ÁLLAMOK KONGRESSZUSA által CHARTEREZETT TESTÜLET.

Uj fizetési táblázata alapján joga van, hogy bármelyik államban fiókot alapitson
Ez idő szerint minden nagyobb magyar lakta helyen van osztálya az Egyesületnek
Aki nem tag, tudakozódjék a legközelebbi osztálynál.

BIZTOSITSA MAGÁT ÉS CSALÁDJÁT!!!

KÖZEL HÁROM MILLIÓ DOLLÁR VAGYON BIZTOSITJA

A VERHOVAY SEGÉLY EGYLET

tagjait, hogy kötvényeik mindenkor készpénzt érnek, hogy kötvényeiket bármikor készpénzért visszaválthatják, hogy a tagsági dijak nem fizetése esetén is kötvényeik teljes értéke meghatározott időig, évekig érvényben maradnak.

Álljon be Verhovay Egyletbe!!!

A VERHOVAY SEGÉLY EGYLET

minden olyan tagját, aki legalább már három éve tagja az egyletnek, évente megfelelő osztalékban részesiti. Az osztalékok nagysága sok esetben néhány havi dij összegét is tulhaladja.

Kötvényére három év után kölcsönt vehet fel. Befizetett tagsági dijait sohasem veszti el.

Csatlakozzanak a kis Egyletek!!!

A kisebb egyletek a legelőnyösebb feltételek és kedvezmények mellett csatlakozhatnak

A VERHOVAY SEGÉLY EGYLETHEZ.

Ez év folyamán már több kisebb egylet bejelentette csatlakozását és egy párnak a csatlakozása már meg is történt.

Jelszavunk: **"Az Egyesülés."**

VERHOVAY SEGÉLY EGYLET

Központi hivatala:

345 Fourth Avenue **Pittsburgh, Pa.**

Márczius 31 nap.

Régente: Koshava.

Tavaszelő.

Bőjtmás-hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. napt.	Bibliai lecke
9. Vas.	**Bőjt második vasárnapja.** — Szentségre való buzditás. II. Thess. 4:1-7. A kananeus asszony. Máté 15:21-28.			
1	Vasárnap	Albin	Albin pk.	Márk 10:32—52.
2	Hétfő	Lujza	Szimplicius hv.	Márk 11.
3	Kedd	Kornelia	Kunigunda	Márk 12.
4	Szerda	Kázmér	Kázmér hv.	Márk 13.
5	Csütörtök	Jenő	Perpetua és F.	Márk 14:1—54.
6	Péntek	Tamás	Aquinoi Tamás	Márk 15:1—15.
7	Szombat	Zoltán	Szent János	Márk 15, 16—47.
10. Vas.	**Bőjt harmadik vasárnapja.** Intés szent életre. Efézus 5:1—9. Jézus kiüzi az ördögöt. Lukács 11:14—28.			
8	Vasárnap	Franciska	Rom. Franciska	Máté 20:17—33.
9	Hétfő	Olimpia	40 vértanu	Máté 21.
10	Kedd	Aladár	Szilárd	Máté 22.
11	Szerda	Gergely	Gergely pp.	Máté 23.
12	Csütörtök	Rudolf	Szabin	Máté 24, 1—31.
13	Péntek	Matild	Matild	Máté 24:32—51.
14	Szombat	Kristóf	Longin	Máté 25.
11. Vas.	**Bőjt 4-ik vasárnapja.** — Az igéretnek gyermekei. Gal. 4:21-31. Az ötezer ember megvendégelése. János 6:1—15.			
15	Vasárnap	Henrietta	Herbert pk.	Máté 26:1—13.
16	Hétfő	Gertrud	Patrick	Máté 26:14—23.
17	Kedd	Sándor	Sándor, Ede	Máté 26:36—56.
18	Szerda	Józseff	Szent József	Máté 26:57—2.
19	Csütörtök	Hubert	Ioachim	Máté 27:3—31.
20	Péntek	Benedek	Benedek ap.	Máté 27:32—50
21	Szombat	Katalin	Katalin	Máté 27:51—66
12. Vas.	**Bőjt 5-ik vasárnapja.** — A mi főpapunk Zsid. 9:11-15. Jézust a zsidók megakarják kövezni. János 8:46—59.			
22	Vasárnap	Zsombor	Frumentius	János 11.
23	Hétfő	Gábor	Gábor főangyal	János 12.
24	Kedd	Mária	**Gyümölcsoltó B. a.**	János 13:1—30.
25	Szerda	Manó	7 Fájd. Szüz	János 13:31—14.
26	Csütörtök	Hajnalka	Dam. János	János 15.
27	Péntek	Gedeon	Sixtus pp.	János 16.
28	Szombat	Jeremiás	János vt.	János 17.
13. Vas.	**Virágvasárnap.** — Krisztus megaláztatása és felmagasztaltatása. Filipi 1. 2:5—11. Jézus bevonulása Jeruzsálembe. Máté 21:1—9.			
29	Vasárnap	**Virágvasárnap**	**Virágvasárnap**	Jer. siralmai
30	Hétfő	Thimotheus	Balbina	Zsid. lev. 8.
31	Kedd	Hugó	Hugo pk.	Zsid. lev. 9.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Hold tölte: 4-én reggel 5 óra 36 perckor. Uj hold: 19-én reggel 2 óra 51 perckor.
Utolsó negyed: 11-én reggel 10 óra 15 p. Első negyed: 27-én reggel 10 óra 4 p.

A REFORMÁTUS EGYESÜLETBE NAGYON OLCSÓ A BELÉPÉSI DIJ.

TAGSÁGI DIJ HÁROM DOLLÁR.

A biztositásra a havi dij korszerint fizettetik az állami törvények által megszabott dij tételek szerint. — A biztositási dij: EZER DOLLÁR. A kiadott kötvények az uj fizetési táblázat szerint mindig értéket képviselnek.

— KÜLÖNBÖZŐ BIZTOSITÁSI KÖTVÉNYEK. —

L. W. DARR

and

COMPANY

ÉPITKEZÉSI VÁLLALKOZÓ

Mindenféle épület anyagból a legnagyobb raktárt tartják fenn.

AZ ÁRVAHÁZNAK A SZÁLLITÓI.

Ligonier, Pa.

Április
30 nap.
*
Régente:
Bikahava.

Tavaszhó.
*
Szent-
György-
hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. napt.	Bibliai lecke
1	Szerda	Áron	Paul Ferenc	Zsidók lev. 10.
2	Csütörtök	Nagy csütörtök	**Nagy csütörtök**	János 6.
3	Péntek	**Nagy péntek**	Nagy péntek	Lukács 23:32—49.
4	Szombat	Nagy szombat	Nagy szombat	Zsidók lev. 4.
14. Vas.		**Husvét vasárnap.** — A mi husvéti bárányunk. I. Kor. 5:6—8. Jézus feltámadása. Márk 16:1—8.		
5	**Vasárnap**	**Husvét vasárnap**	**Husvét vasárnap**	Máté 28.
6	Hétfő	**Husvét hétfő**	**Husvét hétfő**	Lukács 24:1—12.
7	Kedd	Herman	Herman	Csel. 2:22—47.
8	Szerda	Lidia	Dénes pk.	I. Kor. 15.
9	Csütörtök	Erkhardt	B. Konrad	Római 1. 6.
10	Péntek	Zsolt	Ezekiel	Római 1. 8.
11	Szombat	Leo	Leo p. vt.	I. Kor. 3.
15. Vas.		**Husvét utáni első vasárnap.** — A győzedelmes hit. I. János 5:4-12 Jézus megjelenik tanitványainak. János 20:19—31.		
12	**Vasárnap**	Gyula	F. Quatim Gyula	János 1.
13	Hétfő	Ödön	Hermenegild	János 2.
14	Kedd	Tibor	Tibor vt.	János 3.
15	Szerda	Lambert	Lambert Ben. 2	János 4.
16	Csütörtök	Aniczet	Aniczet vt.	János 5.
17	Péntek	Ilona	Appolonia vt.	János 6:1—40.
18	Szombat	Timion	Timaon vt.	János 6:41—71.
16. Vas.		**Husvét utáni második vasárnap.** Krisztus példaadása. I. Péter 2:21—25. Jézus a jó pásztor. János 10:11-16.		
19	**Vasárnap**	Timon	**A. 2. Misericor**	János 7.
20	Hétfő	Tivadar	Tivadar vt.	János 8:1—30.
21	Kedd	Anzelm	Anzelm pk. vt.	János 8:31—59.
22	Szerda	Szaterius	Szoter és K.	János 9.
23	Csütörtök	Béla	Béla pk. vt.	János 10.
24	Péntek	György	György vt.	János 11.
25	Szombat	Márk	Márk ev.	János 12.
17. Vas.		**Husvét utáni 3-ik vasárnap.** — Keresztyén kötelességek. I. Péter 2:11-20. Krisztus vigasztalja tanitványait. János 16:16-23.		
26	**Vasárnap**	Kilit	A. 3. Jubilate	János 13, 14.
27	Hétfő	Zita	Zita sz.	János 15.
28	Kedd	Valeria	Valer	János 16, 17.
29	Szerda	Albertina	Péter vt.	János 18.
30	Csütörtök	Katalin	Siennai kat.	János 19.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Hold tölte: 2-án d. u. 3 óra 6 perckor. Uj hold: 17-én estve 8 órakor.

Utolsó negyed: 9-én d. u. 3 óra 15 perckor Első negyed: 25-én reggel 8 óra 40 p.

A REF. EGYESÜLETNEK VAN BETEGSEGÉLYZŐ OSZTÁLYA IS.

Ebbe a tagok egy dollár havi dijért heti 10 dollár betegsegélyt kapnak.

A REFORMÁTUS EGYESÜLETNEK VAN GYERMEK OSZTÁLYA IS.

Ebbe a tagok gyermekei vétetnek fel 20 cent belépti és 20 cent havi dij fizetése mellett.
A gyermekek elhalálozása esetén a szülők temetési dijat kapnak.

U. S.

Bank üzletét és Trust Co.-hoz tartozó ügyeit végezze ebben a hatalmas, nagy Pénzintézetben

Fiók irodáink a legteljesebb szolgálatot nyujtják a város külnegyedében lakó polgártársainknak.

THE UNITED STATES
NATIONAL BANK
216 Franklin Street

Johnstownnak ez a legmodernebb Bankja, ahol minden alkalom meg van a legjobb szolgálatra. Takarék betétek.
Biztonsági szekrények.
Nőknek külön osztály.

THE UNITED STATES
TRUST COMPANY
Külföldi osztály
206 Franklin Street

Egy teljesen berendezett pénzintézet általános üzletek lebonyolitására — és Trust Company — ilyen nemü megbizatások elvégzésére.

CAMBRIA CITY BRANCH
311 Broad Street

THE UNITED STATES
SAVINGS & TRUST CO.
346 Greeve Street

Összes pénzalap 20,000,000.00 DOLLÁR.

Ugy a főirodában, mint a fiókban külföldi nyelveket beszélő hivatalnokaink vannak.

Május 31 nap.

Régente: Ikrekhava.

Tavaszutó.

Pünkösdhava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. napt.	Bibliai lecke
1	Péntek	Fülöp	Fülöp és Jakab	János 20.
2	Szombat	Zsigmond	Athanqz pk. 323.	János 21.
18. Vas.		**Husvét utáni 4-ik vasárnap.** Talentumok, kötelességek. Jakab 1:16-21. Krisztus a vigasztalót igéri János 16:5—15.		
3	**Vasárnap**	Irma	**A 4. Cantate**	Zsidók 1, 2.
4	Hétfő	Flórián	Florian vt.	Zsidók 3, 4.
5	Kedd	Kocsárd	V. Pius p.	Zsidók 5, 6.
6	Szerda	Frida	Dam. János	Zsidók 7.
7	Csütörtök	Napoleon	Szaniszló pk.	Zsidók 8.
8	Péntek	Gizella	B. Gizella sz.	Zsdók 9.
9	Szombat	Gergely	Naz. Gergely 389.	Zsidók 10.
19. Vas.		**Husvét utáni 5-ik vasárnap.** — Az igének hallgatói és cselekvői. Jakab 1:22-27. Imádkozásra való buzditás. János 16:23-30.		
10	**Vasárnap**	**Anyák napja**	**A. 5. Rogate**	Zsidók 11,
11	Hétfő	Marmertus	Marmert pk.	Zsidók 12.
12	Kedd	Pongrác	Pongrác	Zsidók 13.
13	Szerda	Szervác	Szervác	János 14.
14	Csütörtök	**Áldozó csütörtök**	**Áldozó csütörtök**	Csel. 1.
15	Péntek	Zsófia	Szül. Sz. János ut.	János 15.
16	Szombat	Mózes	Nep. János	János 16.
20. Vas.		**Áldozó Csötörtök utáni vasárnap.** Isten kegyelmének sáfárai. I. Péter 4:7—11. A Szentlélek bizonyságtétele. János 15:26—16:4.		
17	**Vasárnap**	Páskál	**A 6. Exaudi**	János 1.
18	Hétfő	Erik	Venanc vt.	János 2.
19	Kedd	Ivo	Ivo vt.	János 3.
20	Szerda	Bernát	Bernát	János 4.
21	Csütörtök	Timót	Timót vt.	János 5.
22	Péntek	Julia	Julia sz. vt.	Joel 3.
23	Szombat	Dezső	Dezső pk. vt.	János 17.
21. Vas.		**Pünkösd vasárnapja.** — A Szentlélek kitöltetése. Csel. 2:1-13. A vigasztaló Szentlélek. János 14:23-31.		
24	**Vasárnap**	**Pünkösd**	**Pünkösd**	II. Mózes 19. Gal. 3.
25	Hétfő	Orbán	Orbán pk.	Gal. 5. I. Kor. 12.
26	Kedd	Aladár	Nerei Fülöp	Római 1. 12.
27	Szerda	Beda	Beda egyh. t.	I. Kor. 13.
28	Csütörtök	Emil	Ágoston pk.	Római 1. 6:19—7.
29	Péntek	Maxim	Maqim pk.	Római 1. 8.
30	Szombat	**Halottak napja**	Nándor szir.	II. Kor. 5.
22. Vas.		**Szentháromság vasárnapja.** A Szentháromság titka. Róm. 11:33—36. Jézus beszélgetése Nikodemussal. János 3:1-15.		
31	Vasárnap	**Szentháromság vas.**	**Szentháromság vas.**	Csel. 1, 2.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Hold tölte: 2-án reggel 10 óra 14 perckor. Uj hold: 17-én reggel 10 óra 28 perckor.
Utolsó negyed: 9-én reggel 7 óra 48 perckor. Első negyed: 24-én d. u. 2 óra 39 perckor.
Hold tölte: 31-én reggel 9 óra 33 perckor.

A REFORMÁTUS EGYESÜLET ALAPITOTTA MEG AZ ELSŐ ÁRVA- ÉS AGGMENHÁZAT.

Ezekbe az intézetekbe első sorban tagoknak a gyermekei, illetve az Egyesületnek tagjai vétetnek fel — de helyet találnak ott más Egyesületnek a tagjai is.

IGY SZOLGALJA AZ EGYESÜLET A MAGYARSÁGOT.

A Pittsburghi Magyar Egyházak és Egyletek Bankja

Ez az erős bank, amelynek összvagyona több, mint NÉGY MILLIÓ DOLLÁR negyedszázados müködése alatt teljesen megnyerte a pittsburghi magyarság figyelmét és bizalmát. Nemcsak egyes magyarok választották ki maguknak ezt a bankot, ahol takaritott pénzüket tartják, vagy forgatják, hanem ezt a bankot választották ki hivatalos b e t é t i banknak a pittsburghi magyar egyletek is.

Nagyon büszkék vagyunk erre a kitüntetésre, amely elismerése a mi erősségünknek és megbecsülése a mi szolgálatunknak. Hálásak vagyunk magyar barátainknak a bizalomért és hüségért.

Készen vagyunk arra, hogy a magyaroknak minden segitséget megadjunk, a mit tőlünk telhetően megadhatunk.

Keressen fel bennünket minél gyakrabban.

Hazelwood Savings & Trust Company

Pittsburgh, Pa.

Junius
30 nap.
Régente:
Rákhava.

Nyárelő.
Szent-Iván
hava

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. napt.	Bibliai lecke
1	Hétfő	Jusztin	Phamphilius	Csel. 3.
2	Kedd	Anna	Anna, Mária	Csel. 4.
3	Szerda	Klotild	Klotild	Csel. 5.
4	Csütörtök	Flórián	Kerény pk. vt.	Cse. 6.
5	Péntek	Bonifác	Bonifác	Csel. 7.
6	Szombat	Norbert	Norbert pk. vt.	Csel. 8.
23. Vas.		**Szentháromság utáni első vasárnap.** — Isten szeretet. I. János 4:16-21. Gazdag és Lázár. Lukács 16:19-31.		
7	Vasárnap	Robert	E. 2. Jézus Szt. Szive	Csel. 9.
8	Hétfő	Medárd	Medárd pk.	Csel. 10.
9	Kedd	Félix	Primusz	Csel. 11.
10	Szerda	Margit	Margit kir.	Csel. 12.
11	Csütörtök	Barnabás	Urnapja	I. Péter 2:11—3.
12	Péntek	Klaudiusz	Klaudiusz	I. Péter 3:18—4.
13	Szombat	Tóbiás	Páduai Szt. Antal	I. Péter 4:17—5.
24. Vas.		**Szentháromság utáni 2-ik vasárnap.** — Buzditás testvérszeretetre. I. János 3:13-18. A nagy vacsora. Lukács 14:16-24.		
14	Vasárnap	Vazul	E. 3. Urnap u. 1. v.	2. Péter 1:1—11.
15	Hétfő	Vid.	Vid. Modeszt.	2. Péter 1:12.
16	Kedd	Jusztina	Registi Fer.	Jakab 2.
17	Szerda	Laura	Rainer hv.	Jakab 3.
18	Csütörtök	Arnold	Márk	Jakab 4.
19	Péntek	Gyárfás	Gyárfás vt.	Jakab 5.
20	Szombat	Rafael	Rafael vt.	Judás 1.
25. Vas.		**Szentháromság utáni 3-ik vasárnap.** — Keresztyén vigyázatosság. I. Péter 5:6-11. Az elveszett juh. Lukács 15:1-10.		
21	Vasárnap	Alajos	E. 4. Gom. Alajos	Csel. 13:1—12.
22	Hétfő	Paulina	Paulin pk.	Csel. 13:13—52.
23	Kedd	Szidonia	Ediltrud	Csel. 14.
24	Szerda	Iván	Ker. Szt. János	Csel. 15.
25	Csütörtök	Vilmos	Vilmos hv.	Csel. 16.
26	Péntek	János és Pál	János és Pál vt.	Csel. 17:1—14.
27	Szomabt	László	Lászó kir.	Csel. 17:15—18—2.
26. Vas.		**Szentháromság utáni 4-ik vasárnap.** — Várakozás az örökbe fogadásra. Róm. 8:18—23. A szálka és a gerenda. Lukács 6:26—42.		
28	Vasárnap	Leo	E. 5. Jézus szt. vére	I. Thess. 1.
29	Hétfő	Péter és Pál	Péter és Pál	I. Thess. 2:1—16.
30	Kedd	Pál emléke	Pál emléke	I. Thess. 2:17, 3.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed: 8-án reggel 1 óra 18 perckor Első negyed: 22-én estve 7 óra 23 perckor
Uj hold: 15-én éjjel 10 óra 2 perckor. Hold tölte: 29-én estve 7 óra 47 perckor.

A REFORMÁTUS EGYESÜLET TITKRA: MOLNÁR ISTVÁN.
Cime: 306 PAINE AVENUE, TOLEDO, OHIO.
AZ ÁRVAHÁZ ÉS MENHÁZ IGAZGATÓJA: KALASSAY SÁNDOR.
Cime: DRAWER P, LIGONIER, PA. TELEPHONE 133-J.
Tesséк ide fordulni felvilágositásért!

FORRÓ SZIV ! MELEG OTTHON !

A becsületes és igaz szivnél nincs biztosabb tőke !

A Chicago Burnsidei Református Egyháznak két mindenkor becsületes és hü tagja, a baráti és testvéri szeretetről ismert

Józsa Bálint és Józsa Géza

SZÉN NAGYKERESKEDŐK

csodálatos üzlet fejlődésének ez volt mindenkor s ez ma is a biztos alapja.

RENDELJEN HÁT ÖN IS SZENET A

Burnside Coal Co.-nál

OFFICE:
9256 COTTAGE GROVE AVE.
Tel. Aberdeen 0032.

YARD:
94 UTCA ÉS BELT RY.
Tel. Regent 5030

Kitünő anyagról s pontos mértékről mindig biztos lehet.

HŰ BARÁTSÁG ! TESTVÉRISÉG !

Julius 31 nap.

Régente: Oroszlánhó.

Nyárhó. Szent Jakabhava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. napt.	Bibliai lecke
1	Szerda	Tibold	Theodonik ál.	I. Thess. 4.
2	Csütörtök	Ottokár	Sarlós Bol. asszony	I. Thess. 5.
3	Péntek	Kornél	Jácint	2. Thess. 1, 2:1—2.
4	Szombat	A függetlenség napja	Ulrich pk.	2. Thess. 2:13—3.
27. Vas.		**Szentháromság utáni 5-ik vasárnap.** — Az egyesség és szeretet kötelessége. I. Péter 3:8-15. A csodás halfogás. Lukács 5:1-11.		
5	Vasárnap	Árvaházi vasárnap	E. 6. Jézus szt. vére	Gal. 1:1—10.
6	Hétfő	Ézsaiás	Ézsaiás pr.	Csel. 18:12.
7	Kedd	Eszter	Cyrill-Method	Gal. 1:11.
8	Szerda	Teréz	Erzsébet királyné	Gal. 2:15.
9	Csütörtök	Lukrecia	Veronika	Gal. 3:15.
10	Péntek	Amália	Amália	Gal. 4.
11	Szombat	Zoltán	Pius pp. vt.	Gal. 5, 6.
28. Vas.		**Szentháromság utáni 6-ik vasárnap.** — Krisztusban való élet. Róm. 6:3—11. A farizeusok igazságossága. Máté 5:20—26.		
12	Vasárnap	Izabella	E. 7. G. János ap.	I. Kor. 1.
13	Hétfő	Jenő	Anakl. pk. vt.	I. Kor. 2.
14	Kedd	Karolin	Bonaventura	I. Kor. 3, 4:1—4.
15	Szerda	Henrik	Apostolok oszlása	I. Kor. 4:5—5:1—8.
16	Csütörtök	Ruth	Karmel B. A.	I. Kor. 5:9—6.
17	Péntek	Elek	Elek hv.	I. Kor. 7.
18	Szombat	Frigyes	Frigyes pk. hv.	I. Kor. 8, 9.
29. Vas.		**Szentháromság utáni 7-ik vasárnap.** — A bünnek zsoldja és Istennek ajándéka. Róm. 6:19-23. Jézus megvendégeli a sokaságot. Márk 8:1-9.		
19	Vasárnap	Emilia	E. 7. Paulai Vince	I. Kor. 10—11:1.
20	Hétfő	Illés	Jeromos hv.	I. Kor. 11:2—12.
21	Kedd	Dániel	Dániel pr.	I. Kor. 12:1—30.
22	Szerda	Mária Magdolna	Mária Magdolna	I. Kor. 12:31—13.
23	Csütörtök	Lenke	Appolinar vt.	I. Kor. 14.
24	Péntek	Krisztina	Krisztina sz. vt.	I. Kor. 15:1—34.
25	Szombat	Jakab	Jakab ap.	I. Kor. 15:35—16.
30. Vas.		**Szentháromság utáni 8-ik vasárnap.** Fiak és örökösök. Róm. 8:12-17. Óvás a hamis prófétáktól. Máté 7:15-23.		
26	Vasárnap	Anna	E. 8. Anna asszony	Csel. 19:11.
27	Hétfő	Olga	Pantaleon vt.	II. Kor. 1:1—22.
28	Kedd	Ince	Ince	II. Kor. 1:23—2.
29	Szerda	Mártha	Mártha	II. Kor. 3, 4:1—16.
30	Csütörtök	Judit	Judit vt.	II. Kor. 4:17—5:10.
31	Péntek	Ignác	Loy. Ignác	II. Kor. 5:11—6—7:1.

JULIUS AZ ARATÁS HÓNAPJA:

Ha majd aratás végeztével betakarítják az életet, jussanak eszükbe a LIGONIERI MAGYAR ÁRVÁK, juttasson nekik ki-ki tehetsége szerint a bőségszarujából.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed: 7-én estve 7 óra 52 perckor. Első negyed: 22-én reggel 10 óra 16 p.

Uj hold: 15-én reggel 7 óra 20 perckor. Hold tölte: 29-én reggel 7 óra 48 perckor.

A TUDOMÁNY AZ EMBERISÉG JAVÁT SZOLGÁLJA.

Évtizedekkel ezelőtt a magyar egyleteink kivétel nélkül a tudás mellőzésével jöttek létre. Nem tudták, de nem is keresték azt, hogy egyleteik jövője milyen alapkora lesz fektetve, és ennek a következményeit érzi ma sok kis helyi egylet.

A Rákóczi Egylet vezetősége még elég korán vette észre hibáit, és követte a helyes utat mind addig, amig elérte a tudományos, modern biztositás utját.

A Rákóczi Egylet ma, a legmodernebb biztositási alapon nyujt kedvezményeket tagjainak, és mindazoknak, akik tagjaivá lesznek. Kibocsájt egész életen át fizetendő igazolványokat a lehető legolcsóbb havi dijak mellett, betegsegélyezéssel együtt.. Husz évig fizetendő igazolványaink nagy kedveltségnek örvendenek a fiatalság között, mert erre 20 évig kell fizetni a dijat, s ki van a kötvény fizetve. Az illető tovább is tag marad betegsegélyi alapon, és halálesetre már nem fizet.

A husz éves lejárati igazolvány azoknak jó, akik élvezni akarják a biztositást még életükben. Ezt husz évig kell fizetni, és akkor vissza kapja a biztositás teljes összegét.

Hetven éves korban lejárt igazolványaink nagyon ajánlatosak a középkoru egyéneknek. Ezt a fajta biztositást 70 éves korig fizeti a tag, ha él és eknor kikapja a biztositás teljes összegét.

Minden igazolvány három év eltelte után készpénz értékkel bir, ugy hogy ha a tag fizette az egyletet 4—5 évig, nagyon szép összeget takaritott meg önmagának.

Minden tagsági igazolvány teljes összege lesz kifizetve, ha a tag meghal, és ha legalább hat hónapig volt fizető tag; ha előbb halna meg, a biztositás fele összege fizetendő ki az örökösnek.

Minden tag azonnal jogos heti 7 dollár betegsegélyre a felvételtől számitva.

Érdeklődők keressék fel városukban a Rákóczi Osztály tisztviselőit, vagy irjanak az alábbi cimre.

RÁKÓCZI MAGYAR BETEGSEGÉLYZŐ EGYLET

624 BOSTWICK AVENUE,

BRIDGEPORT, CONNECTICUT.

Augusztus 31 nap.

Régente: Szűzhava.

Nyárutó. Kisasszonyhava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. napt.	Bibliai lecke
1	Szombat	Vasas Péter	Vasas Szt. Péter	II. Kor. 7:2—8.
31. Vas.	**Szentháromság utáni 9-ik vasárnap.** — A keresztyének intése. I. Kor. 10:6-13. Az igazságtalan szolga. Luk. 16:1-9.			
2	Vasárnap	Gusztáv	E. 9. Lig. Alfonz	II. Kor. 8.
3	Hétfő	Ágost	István vt.	II. Kor. 9.
4	Kedd	Domonkos	Domonkos	II. Kor. 10.
5	Szerda	Oszvald	**H. Boldog Asszony**	II. Kor. 11.
6	Csütörtök	Berta	Urunk szinváltozása	II. Kor. 12:1—18.
7	Péntek	Ibolya	Kajetán vt.	II. Kor. 12:19, 13.
8	Szombat	László	Cirjék vt.	Csel. 20:1—3.
32. Vas.	**Szentháromság utáni 10-ik vasárnap.** — Szellemi ajándékok. I. Kor. 12:1-11. Jézus megsiratja Jeruzsálemet. Lukács 19:41-48.			
9	Vasárnap	Emőd	E. 10. Roman vt.	Rom. 1:1—17.
10	Hétfő	Lőrinc	Lőrinc vt.	Rom. 1:8—31.
11	Kedd	Zsuzsánna	Zsuzsánna sz.	Rom. 2.
12	Szerda	Klára	Klára sz.	Rom. 3.
13	Csütörtök	Ipoly	Berch. János	Rom. 4.
14	Péntek	Özséb	Özséb áld.	Rom. 5:1—11.
15	Szombat	Mária	Nagy boldog assz.	Rom. 5:12—21.
33. Vas.	**Szentháromság utáni 11-ik vasárnap.** — Az Isten kegyelme. I. Kor 15:1-10. A farizeus és publikánus. Lukács 18:9-14.			
16	Vasárnap	Ábrahám	E. 11. Rókus hv.	Rom. 6.
17	Hétfő	Anasztáz	Jácint hv.	Rom. 7.
18	Kedd	Ilona	Ilona csász.	Rom. 8:1—15.
19	Szerda	Huba	Tulusi Lajos	Rom. 8:16—39.
20	Csütörtök	István	**István Király**	Rom. 9:1—13.
21	Péntek	Sámuel	Bernát ap.	Rom. 9:14—33.
22	Szombat	Menyhért	Timót vt.	Rom. 10.
34. Vas.	**Szentháromság utáni 12-ik vasárnap.** — A törvény és az evangyélium. II. Kor. 3:4—11. A siket-néma meggyógyitása. Márk 7:31—37.			
23	Vasárnap	Farkas	E. 12. Beniti Fülöp	Rom. 11.
24	Hétfő	Bertalan	Bertalan ap.	Rom. 12.
25	Kedd	Lajos	Lajos kir.	Rom. 13.
26	Szerda	Izsó	Zefirin vt.	Rom. 14.
27	Csütörtök	Gebhard	Kal. József	Rom. 15:1—13.
28	Péntek	Ágoston	Ágoston pk.	Rom. 15:14—33.
29	Szombat	János fejv.	Ker. János fejv.	Rom. 16.
35. Vas.	**Szentháromság utáni 13-ik vasárnap.** — A hit igéretei. Gal. 3:15-22. Az irgalmas szamaritánus. Lukács 10:23-37.			
30	Vasárnap	Róza	E. 13. Limai Róza	Csel. 20.
31	Hétfő	Paulina	Raimond hv.	Csel. 21.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed: 6-án délelőtt 11 óra 28 p. Első negyed: 20-án reggel 6 óra 36 p.
Uj hold: 13-án délután 3 óra 28 perckor. Hold tölte: 27-én estve 10 óra 10 perckor.

AUGUSZTUS: VÉGE AZ ARATÁSNAK.

Azt tartja a magyar példabeszéd, hogy: ki mint vet, ugy arat. Gondoljon minden amerikai magyar a betegséggel járó öregkorra és arra, mivel tartozik az övéinek.

A REFORMÁTUS EGYESÜLET tagjai jól vetnek, mert a maguk részére betegségelyt, övéik részére 1000 DOLLÁR biztositási segélyt szereznek.

M. P. MÖLLER ORGONÁK

AZ IMÁDKOZÁSBAN VEZETIK A VILÁGOT!

Minden kételyt kizárólag el van ismerve, hogy a legkellendőbb és legfinomabb minőségü gyártmány a

MÖLLER ORGONA

melyet a világ legnagyobb gyárja ad ki.

Ebben az országban a legelső helyen áll és vezet az orgona gyártás terén.

Több mint hatezer

MÖLLER ORGONA

van elhelyezve a különböző felekezeteknél.

Hiteles elismerő levelek és igazolványok az orgonisták, lelkészek és gyülekezetek által.

Irjon felvilágositásért:

M. P. MÖLLER

HAGERSTOWN, MARYLAND

HOGYAN LEHET BOLDOG KARÁCSONYRA ?

Ha szeretteinek AJÁNDÉKOT adhat.

Ajándékot csak pénzért lehet vásárolni.

A karácsonyra való pénz megtakaritását célozza a mi

"CHRISTMAS SAVINGS CLUBUNK"

Lépjen be ebbe Ön is!

Title Trust & Guarantee Co.

JOHNSTOWN, PENNSYLVANIA

Szeptember 30 nap. * Régente: Mérleghava

Őszelő. * Szent-Mihály-hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. napt.	Bibliai lecke
1	Kedd	Egyed	Egyed	Csel. 22, 23.
2	Szerda	Rebeka	Jusztus	Csel. 24, 25.
3	Csütörtök	Albert	Mansvet pk.	Csel. 26.
4	Péntek	Rozália	Rozália sz.	Csel. 27.
5	Szombat	Viktor	Zakariás	Csel. 28.
36. Vas.		**Szenháromság utáni 14-ik vasárnap.** — A test munkája és a lélek gyümölcse. Gal. 5:16-24. A tiz bélpoklos. Lukács 17:11-19.		
6	**Vasárnap**	Zakariás	**E. 14. Zakariás**	Efez. 1:1—14.
7	Hétfő	**A munka ünnepe**	Regina sz.	Efez. 1:15—2:1—10.
8	Kedd	Mária	Kis. Bold. Asszony	Efez. 2:11—3.
9	Szerda	Ádám	Klaver, Péter	Efez. 4:1—17.
10	Csütörtök	Erik	Tol. Miklós vt.	Efez. 4:18.
11	Péntek	Teodora	Mária neve	Efez. 5:6:1—9
12	Szombat	Guido	Guido vt.	Efez. 6:10.
37. Vas.		**Szentháromság utáni 15-ik vasárnap.** Vetés és aratás. Gal. 5:25—6:10. Isten és Mammon. Máté 6:24-34.		
13	**Vasárnap**	Lóránt	**E. 15. Notburga**	Kolos. 1.
14	Hétfő	Szerénke	Kereszt felm.	Kolos 2, 3:1—14.
15	Kedd	Nikodemus	Nikodemus	Kolos 3:5, 4.
16	Szerda	Edit	Kornél s. vt.	Philemon
17	Csütörtök	Otto	Lamberth	Filipi 1:1—26.
18	Péntek	Tamás	Kup. József	Fil. 1:27, 2.
19	Szombat	Vilma	Január vt.	Fil. 3, 4.
38. Vas.		**Szentháromság utáni 16-ik vasárnap.** — Pál imádsága a keresztyénekért. Ef. 3:13-21. A naini özvegy. Lukács 7:11-17.		
20	**Vasárnap**	Frederika	**E. 16. Eusztah vt.**	I. Tim. 1.
21	Hétfő	Máté	Máté ap.	I. Tim. 2.
22	Kedd	Móric	Móric vt.	I. Tim. 3:1—13.
23	Szerda	Tekla	Tekla sz. vt.	I. Tim. 3:14:4—10.
24	Csütörtök	Gellért	Gellért pk.	I. Tim. 4:11—5:16.
25	Péntek	Farkas	Kleofas	I. Tim. 17.
26	Szombat	Jusztina	Ciprian vt.	I. Tim. 6.
39. Vas.		**Szentháromság utáni 17-ik vasárnap.** — Egységre való hivás. Efez. 4:1-6. A vizkórságos meggyógyitása. Lukács 14:1-11.		
27	**Vasárnap**	Adalbert	**E. 17 Adolf vt.**	Titus 1.
28	Hétfő	Venczel	Venczel sz. vt.	Titus 2.
29	Kedd	Mihály	Mihály főangyal	Titus 3.
30	Szerda	Jeromos	Jeromos ea.	II. Tim. 1.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed: 5-én reggel 2 óra 21 p. Első negyed: 18-án d. u. 3 óra 37 perckor.
Uj hold: 11-én éjjel 11 óra 26 perckor. Hold tölte: 26-án estve 2 óra 45 perckor.

SZEPTEMBER, AZ UJKENYÉR HAVA.

Ujkenyér idején elmélkedjék minden amerikai magyar arról a magyar vérségi és testvérkötelékről, mely a LIGONIERI MAGYAR ÁRVÁKHOZ füzi! Akiknek van, adjanak az ujkenyérből azoknak, akik méltók az adományra.

Alapittatott 1893 Phone: Pullman 0184

N. G. CARLSON & SON

TEMETÉS RENDEZŐK

304---306 W. 119th St. Chicago, Illinois

Gyönyörü temetési kápolnánk minden külön dij nélkül rendelkezésére áll azoknak, kiket mi szolgálunk ki gyászesetek alkalmával.

MEGHATÓ TEMETÉSI SZERTARTÁSOK.

A ligonieri Árvaház fundamentuma: a magyar erkölcs.

Telephones: South Chicago, 0675--0676

Stevenson - Benkő Company

FÜSZER-NAGYKERESKEDÉS

9138-40 Baltimore Ave., South Chicago, Ill.

Reliance védjegyes Holland Hering.

Summit védjegyes "Belmore", Anvil és tiszta élelmiszerek.

ELSŐRENDÜ ÁRUK -- GAZDAG VÁLASZTÉK

Október
31 nap.
•
Régente:
Bökölyhava

Őszhó.
•
Mindszent-
hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. napt.	Bibliai lecke
1	Csütörtök	Aladár	Remig pk.	II. Tim. 2.
2	Péntek	Luczian	Őrangyalok	II. Tim. 3.
3	Szombat	Jairus	Kandid vt.	II. Tim. 4.
40. Vas.		**Szentháromság utáni 18-ik vasárnap.** — Testvériességre való hivás. I. Kor. 1:4—9. A nagy parancsolat. Máté 22:34—46.		
4	Vasárnap	Ferenc	E. 18. A. Szt. Ferenc	Zsid. 1.
5	Hétfő	Aurél	Placid vt.	Zsid. 2.
6	Kedd	Elfrida	Bruno vt.	Zsid. 3, 4.
7	Szerda	Amália	Olv. B. Asszony	Zsid. 5.
8	Csütörtök	Etelka	Magy. N. A.	Zsid. 6.
9	Péntek	Dénes	Dénes pk.	Zsid. 7.
10	Szombat	Gedeon	Borgia Ferenc hv.	Zsid. 8.
41. Vas.		**Szentháromság utáni 19-ik vasárnap.** — Az uj ember felöltözése. Eféz. 4:22-28. A gutaütött meggyógyitása. Máté 9:1-8.		
11	Vasárnap	Kálmán	E. 19. Placidia sz.	Zsid 9:1—14.
12	Hétfő	Miksa	Miksa	Zsid. 9:15—28.
13	Kedd	Ede	Kálmán vt.	Zsid. 10:1—18.
14	Szerda	Helen	Kaliszt. p. vt.	Zsid. 10:19—39.
15	Csütörtök	Teréz	Terézia sz.	Zsid. 11.
16	Péntek	Gál	Gál ap.	Zsid. 12.
17	Szombat	Hedvig	Hedvig assz.	Zsid. 13.
42. Vas.		**Szentháromság utáni 20-ik vasárnap.** — A lélekkel való megtelés. 5:15-21. A királyi mennyegző. Máté 22:1-14.		
18	Vasárnap	Lukács	E. 20. Lukács ev.	Máté 3.
19	Hétfő	Nándor	Alk. Péter	Máté 4:1—22.
20	Kedd	Irén	Vendel	Máté 4:23—5:12.
21	Szerda	Orsolya	Orsolya sz.	Máté 5:13—32.
22	Csütörtök	Előd	Kordula sz. vt.	Máté 5:33—48.
23	Péntek	Kap. János	Kap. János	Máté 6.
24	Szombat	Salamon	Rafael főa.	Máté 7.
43. Vas.		**Szentháromság utáni 21-ik vasárnap.** A keresztyén fegyverzet. Eféz. 6:10—17. A királyi ember fiának meggyógyitása. János 4:46—54.		
25	Vasárnap	Vilma	E. 21. Alea Margit	Máté 8:1—17.
26	Hétfő	Dömötör	Dömötör	Máté 8:18—34.
27	Kedd	Szabina	Szabina	Máté 9.
28	Szerda	Simon Judás	Simon Judás	Máté 10.
29	Csütörtök	László	Narcisz	Máté 11.
30	Péntek	Kolos	Rod. Alfonz	Máté 12.
31	Szombat	**Reformáció emlék n.**	Farkas pk.	Máté 13.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed: 4-én d. u. 3 óra 15 perckor. Első negyed: 18-án reggel 4 óra 20 p.
Uj hold: 11-én reggel 8 óra 6 perckor. Hold tölte: 26-án reggel 8 óra 34 perckor.

OKTÓBER HÓ ŐSZI ESŐJE

ejtse gondolkodóba mindazokat a magyarokat, akik nem tartoznak magyar egylethez: mi történik majd, ha a nyirkos, ködös, esős őszi idő kikezdi az egészségüket? Mi történik ha a betegség ágyhoz láncolja őket? A REFORMÁTUS EGYESÜLET gyámolitója, segitője, támogatója betegségbe eső tagjainak.

KŐRÖSFŐI JÁNOS ÉS FIAI

MÉSZÁROS ÉS HENTES ÜZLETEI

ALLIANCE ÉS CANTON-BAN.

Saját magunk által készitett szalonnát és kolbászt tartunk raktáron.

Rendeléseket küldünk Amerika bármely részébe utánvét mellett.

FŐÜZLETÜNK:

647 S. WEBB STREET, ALLIANCE, OHIO

Charles Marci and Son

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

a Liberty és Harbor Street szögletén

Conneaut, Ohio.

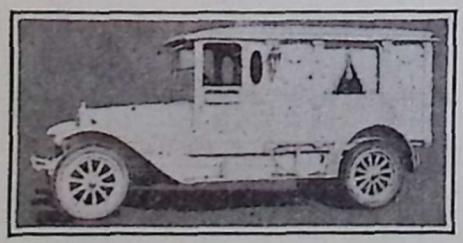

Conneautban lakó magyar testvéreink haláleset alkalmával ezt a céget keresik fel, mert mindig figyelmes és előzékeny kiszolgálásban részesülnek.

Szépen berendezett kápolna a Liberty St. 208-ik sz. alatt.

Emlékkövek bármilyen nagyságban rendelhetők nála.

November 30 nap. • Régente: Nyilashava.

Őszutó. • Szent-András-hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. napt.	Bibliai lecke
44. Vas.	**Szentháromság utáni 22-ik vasárnap.** — Az igazságosság gyümölcsei. Phil. 1:3-11. Az adós szolga. Máté 18:23-35.			
1	Vasárnap	Marianna	**Mindenszentek napja**	Máté 14.
2	Hétfő	Győző	**Halottak napja**	Máté 15.
3	Kedd	Hubert	Hubert	Máté 16.
4	Szerda	Károly	Bor. Károly	Máté 17.
5	Csütörtök	Imre	Imre herceg	Máté 18.
6	Péntek	Leonard	Leonard hv.	Máté 19.
7	Szombat	Rezső	Engelbert	Máté 20:1—16.
45. Vas.	**Szentháromság utáni 23-ik vasárnap.** — Az ellenségtől való óvás. Phil. 3:17—21. A császár és az Isten. Máté 22:15—22.			
8	Vasárnap	Gottfried	**E. 23. Gottfried pk.**	Jel. 1.
9	Hétfő	Tivadar	Tivadar vt.	Jel. 2.
10	Kedd	Luther Márton	Avel. András	Jel. 3.
11	Szerda	Márton	Márton pk.	Jel. 4, 5, 6.
12	Csütörtök	Jónás	Márton vt.	Jel 7, 8, 9:1—12.
13	Péntek	Szaniszló	K. Szaniszló	Jel. 9:13—10, 11.
14	Szombat	Klement	Jozafát	Jel. 12, 13.
46. Vas.	**Szentháromság utáni 24-ik vasárnap.** Az ismeretben és kegyelemben való növekedés. Kolos.: 1—9—14. Jairus leánya. Máté 9:19—26.			
15	Vasárnap	Lipót	**E. 23. Gertrud sz.**	Jel. 14:1—13.
16	Hétfő	Ödön	Ödön pk.	Jel. 14:14.
17	Kedd	Hugó	Csodatevő Gergely	Jel. 15.
18	Szerda	Ottó	Odó ap.	Jel. 16:1—8.
19	Csütörtök	Erzsébet	Erzsébet	Jel. 16:9.
20	Péntek	Jolán	Val. Félix	Jel. 17.
21	Szombat	Ilona	Bold. A. Bemut.	Jel. 18.
47. Vas.	**Szentháromság utáni 25-ik vasárnap.** Az elhunytak felől való reménységünk. I. Thess. 4:13—18. Az utolsó ítéletről. Máté 24:15—28.			
22	Vasárnap	Cecilia	**E. 25. Cecilia vt.**	Jel. 19:1—10.
23	Hétfő	Kelemen	Kelemen vt.	Jel. 19:11.
24	Kedd	Emma	Ker. János	Jel. 20.
25	Szerda	Katalin	Katalin	Jel. 21:1—8.
26	Csütörtök	Hálaadás napja	Konrád vt.	Jel. 21:9—22.
27	Péntek	Elemér	Virgil pk.	Zsolt. 96.
28	Szombat	Piroska	István ap.	Zsolt. 145.
48. Vas.	**Advent 1ső vasárnapja.** — A kegyelem napja. Római l. 13:11-14. — Krisztus Jeruzsálembe megy. Máté 21:1—9.			
29	Vasárnap	Noé	**Adv. 1. Szaturnin**	Példab. 8.
30	Hétfő	András	András	I. Mózes II:4—25.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed: 3-án reggel 2 óra 18 perc. Első negyed: 16-án estve 9 óra 13 perckor

Uj hold: 9-én d. u. 5 óra 55 perckor. Hold tölte: 25-én reggel 2 óra 10 perckor.

A NOVEMBERI HAVAS, HIDEG IDŐ

bekopogtat a LGONIERI MAGYAR ARVAHÁZBA is. Mi tagadás benne, egyiknek cipőre, másiknak meleg alsóruhára, harmadiknak meleget adó gunyára, télikabátra van szüksége. Aki a jólét adta meleg ruhával védekezik a tél hidege ellen, gondoljon azokra, akiknek nincsen. Akinek szerető szíve és érző lelke van: az juttat a nincstelen kicsinyeknek.

"MAGYARSÁG"

pittsburgh-vidéki hetilap

(EXPERT PRINTING COMPANY)
nyomdája

a legjobban felszerelt magyar nyomda Nyugat-Pennsylvaniában.

Csinosan és izlésesen kiállitott nyomtatványai önönmagukat dicsérik.

Telephone: Hazel 6191.

EXPERT PRINTING COMPANY,

4829 Second Ave. Hazelwood Sta. Pittsburgh, Pa.

Liberty ENGRAVING COMPANY

OPERATING DAY AND NIGHT

ENGRAVERS HALF TONES
COLOR PLATES ZINC ETCHINGS
COMMERCIAL PHOTOGRAPHY
ARTISTS and ILLUSTRATORS

POST-GAZETTE BLD. PITTSBURGH
Phones GRant 1654 or 1655

Deczember

31 nap.

Régente:

Bakhava.

Télelő.

Karácsony-

hava.

	A hó napja	Protestáns naptár	Róm. és uj gör. napt.	Bibliai lecke
1	Kedd	Natália	Eligius	Márk 19:1—12.
2	Szerda	Aranka	Bibiana vt.	Efez. 5:22—33.
3	Csütörtök	Olivia	Xav. Ferenc	I. Kor. 7.
4	Péntek	Borbála	Borbála sz. vt.	I. Móz. 3.
5	Szombat	Vilma	Szabbas ap.	I. Móz. 8, 9.
49. Vas.		**Advent 2-ik vasárnapja.** — A reménység igéje. Róm. 15:4-13. — Krisztus második eljövetele. Lukács 21:25-36.		
6	**Vasárnap**	Miklós	**Adv. 2. Miklós pk.**	Csel. 17:15—34.
7	Hétfő	Ambrus	Ambrus pk.	I. Móz. 15.
8	Kedd	Ágota	**Mária szep. fog.**	II. Móz. 15.
9	Szerda	Joakim	Furier Péter	IV. Móz. 5.
10	Csütörtök	Judit	Melkiades p.	V. Móz. 27.
11	Péntek	Lehel	Damaz hv.	Róm. 7.
12	Szombat	Gabriella	Ottolia	IV. Móz. 16.
50. Vas.		**Advent 3-ik vasárnapja.** — Isten titkainak sáfárai. I. Kor. 5:1-5. — Keresztelő János fogsága. Máté 11:2-10.		
13	**Vasárnap**	Luca	**Adv. 3. Luca assz.**	Ézs. 40.
14	Hétfő	Benő	Nikáz pk. vt.	I. Péter 1:3—12.
15	Kedd	Valeria	Valerian pk. vt.	II. Sam. 7.
16	Szerda	Etelka	Albina sz.	Joel 3.
17	Csütörtök	Lázár	Lázár	Jeremiás 23.
18	Péntek	Auguszta	Gracian	Jeremiás 31.
19	Szombat	Viola	Pelagia K.	Ézsaiás 52:13.
51. Vas.		**Advent 4-ik vasárnapja.** — Öröm és Béke. Phil. 4:4-7. — Keresztelő János bizonyságtétele. János 1:19-28.		
20	**Vasárnap**	Theofil	**Adv. 4. Timót**	Ján. 3:23—36.
21	Hétfő	Tamás	Tamás ap.	Ézs. 42.
22	Kedd	Leno	Zeno vt.	Ézs. 49.
23	Szerda	Viktoria	Viktoria assz.	Ézs. 55.
24	Csütörtök	Ádám és Éva	Ádám és Éva	Ézs. 11:1—10.
25	Péntek	**Karácsony**	**Karácsony**	Ézs. 9:2—7.
26	Szombat	István vt.	István vt.	Zsolt. 90.
52. Vas.		**Karácsonyi utáni első vasárnap.** — Öröm és Béke. Gal. 4:1-7. — Simeon jövendölése. Luk. 2:33-40.		
27	**Vasárnap**	János	**F. János ev.**	Rom. 5.
28	Hétfő	Gerzson	Aprószentek	Rom. 8.
29	Kedd	David	Tamás pk.	I. Kor. 8:1—6.
30	Szerda	Jonathan	Anisz.	Ézs. 41.
31	Csütörtök	Szilveszter	Szilveszter	Zsolt. 103.

A HOLD VÁLTOZÁSAI:

Utolsó negyed: 2-án d. e. 11 óra 51 perckor Első negyed: 16-án d. u. 5 óra 43 perckor

Uj hold: 9-én reggel 5 óra 16 perckor. Hold tölte: 24-én estve 6 óra 24 perckor.

DECEMBER ÉVZÁRÓ HÓNAPBAN

a dolgait meghányó-vető ember számadást készit és jólelőre kitervezi, hogy a következő esztendőben ugy sáfárkodjék keresményével, hogy jusson is, maradjon is. A gondos magyar ember ilyenkor magát betegség ellen, háznépét halál esetére biztositja. A REFORMÁTUS EGYESÜLET a legjobb, legolcsóbb és legpontosabban fizető magyar egylet Amerikában.

The Westmoreland Grocery Company

GREENSBURG, PA.

AZ ÁRVAHÁZNAK EGYIK SZÁLLITÓJA.

Folytonos fejlődést kiván az Árvaháznak.

Mire van szüksége

Haza szándékozik utazni, vagy hozzátartozóit akarja kihozatni
Pénzt akar az óhazába küldeni dollárokban vagy külföldi pénzben
Házat, farmot vagy üzletet szándékozik vásárolni vagy eladni
Házát, butorát, üzletét vagy autóját akarja bebiztositani
Az óhazában bármilyen ügyét pontosan és gyorsan elintéztetni
Óhazai és itteni közjegyzői ügyeit kellőképen akarja elvégeztetni
Ingatlanára kölcsönt akar méltányos dijjazás mellett felvenni

?

Ha a fentiek közül vagy más ügyes-bajos dolgában megbizható és lelkiismeretes szolgálatot kiván, ugy forduljon bizalommal

HORKAY J. LAJOS

Pénzküldő, Hajójegy és Ingatlanforgalmi Irodájához

313 MAPLE STREET, PERTH AMBOY, N. J.

(Szemben a postával.)

A legkisebb gyermekek az Árvaházban.

A FÉSZEK.

Árvaházi vasárnapra.

Bibliaolvasás: V. Mózes 32:11.

"Mint a fészkén felrebbenő sas, fiai felett őket és tollain emeli őket...", mily megkapó, boldogitó képe ez Istennek. Isten, az ő kicsiny, pelyhes fiókáinak fészket rakó, őket szárnyaival befedező, melengető, védelmező, anyamadlár. Uram! Te vagy az anyamadár, mi pedig a Te pelyhes fiókáid.

Kedvenc képe ez a szentirásnak. Ujra és ujra előjön és vigasztal, erőt ad ez a kép. "Óh Isten! mily drága a te kegyelmességed, az embernek fiai a te szárnyaidnak árnyékába menekülnek..." Zsolt. 36:8... "Szárnyaid árnyékába menekülök, mig elvonulnak a veszedelmek..." Zsolt 57:2. "Gyógyulás lesz az ő szárnyai alatt..." Malakiás 4:2. Jézus magra is használta e képet. Jeruzsálem feletti fájó sóhajtásában azt mondja: "Jeruzsálem! Jeruzsálem!... hányszor akartam egybegyüjteni a te fiaidat, miképen a tyuk az ő kis csirkéit az ő szárnyai alá..."

Fészket rakó, szárnyaival befedező madár!

Milyen gyöngéd, kedves kép a fészket rakó madár. A fának árnyas lombjai, a bokor sürü levelei, sziklák védett helyei között, vagy az eresz alatt, mint a fecske, a háztetőn, kéményeken, mint a gólya, kikeresi az alkalmas tanyát. Aztán elszáll... öszehordja a szalma, széna szálakat, apró faágakat s megépiti a fészek vázát, külső részét. Majd pelyhes, puha dolgokkal kibéleli, meleggé, kényelmessé teszi, hogy otthona legyen fiókáinak. S abban a fészekbeen táplálja, nevelgeti, védelmezi kicsinyeit, mig megerősödnek s szárnyra kelhetnek.

Isten, a fészket rakó anyamadár! Ebben a nagy világban megépitette számunkra a fészkeket, hajlékainkat, az otthonokat. Kibélelte puha, melengető, boldogitó ajándékaival s ezek között a legdrágábbal, az Ő jelenlétével, gondviselésével s az emberi szivből, az emberi szemekből sugárzó szeretettel. Megépitette számunkra a lélek közös fészkét, közös otthonát, az egyházat. És azoknak a fiókáknak számára, akik egy-egy feldult, összetört fészekből kiestek, akik elveszitették a szülői szeretet melengető, oltalmazó szárnyait, megépitette az amerikai magyar reformátusság fészkét, a ligonieri árvaházat.

Tavasszal az árvaházban jártam. Amikor közeledtem a heky felé s látta ma zöldelő nyárfákat, a nyárfág tövében kéklő ibolyákat s a nyárfák és virágok között a hegyre épitett árvaházat, az a gondolatom támadt, hogy a szeretető Anyamadár, Isten, ezt a szép helyet azért választotta ki, hogy ide épitse meg az Ő szeretetének, segitő, oltalmazó gondviselésének bizonyságát, azt a puha fészket, a mi árvaházunkat. A ligonieri árvaház az Isten, az Anyamadár által a ligonieri hegy nyárfái közé épitett fészek. E fészek felett, mint fészkéről felrebbenő sas fiai felett lebeg, kiterjeszti felettök szárnyait, ugy lebeg, ugy terjeszti ki szárnyait Isten, az Anyamadár. Nappal az árvák testét befedő ruha, éjjel az ágyban pihenőkre ráboruló takaró, Isten befedező szárnyainak tolla. Minden étkezés az anyamadár látogatása, amint fészkére szállva, fiókáinak eledelt nyujt. Az árvaház gondozottjainak tanitása, nevelése, az esti áhitat, az iskola, az istentisztelet nem más, mint annak a jelenetnek ismétlődése, amire Jézus vágyott, egybegyüjtése a fiókáknak az Isten üzenetének befogadására, mint a tyuk összegyüjti az ő kis csirkéit az ő szárnyai alá.

Áldott legyen az Isten, hogy megépitette az amerikai magyar reformátusság oltalmazó meleg fészkét, az árvaházat! Áldottak legyenek azok, akik e fészek megépitésében és fentartásában Istennek munkatársai! Aki segit, adakozik, az az anyamadárnak, Istennek munkáját segiti, a fészket épiti, a fiókákat eteti, aki pedig közönyös, vagy rosszindulatu, nem segit, sőt alaptalan, gonosz hirekkel másokban is megingatja a segitő szeretetet, az olyan, mint a vásott gyermek, aki feldulja, kiszedi a madárfészket.

Az árvaházi vasárnapon gondoljunk Istenre, aki "mint a fészkén felrebbenő sas fiai felett lebeg, kiterjeszti felettök szárnyait. Gondoljunk az Isten által rakott fészekre, az árvaházra, annak vezetőire, gondozottjaira, gondoljunk rájok és imádkozzunk értök, álljunk be Isten munkatársai közé.

"Tegyetek jót mindenekkel, kiváltképen a mi hitünk cselédeivel."

JELENTÉS AZ ÁRVAHÁZNAK A MUNKÁLKODÁSÁRÓL.

TESTVÉREIM!

Tiz esztendővel ezelőtt egy rideg, ködös, hideg decemberi napon jöttünk fel legelőször Kövér Sándorral Ligonierbe. Akármilyen nyomott volt is a hangulatunk: ez az épület, amelyben immár tiz esztendeje folyik a szeretetnek a munkája: azonnal megnyerte a tetszésünket s a nagyszerü, ezernyi szépségben ragyogó vidék lekötötte a lelkünket s éreztük, hogy Isten vezérelte ide lépéseinket s az Ő akarata az, hogy itt épitse meg az amerikai magyarság azt az oltárt, amelyen a legkedvesebbet: *önmagát* áldozhatja fel az Urnak dicsőségére.

Mert a jócselekedet: önfeláldozás.

Addig amig cselekedeteinkből hiányzik az az érzés, az a gondolat, hogy *önmagamat adom:* cselekedeteink lehetnek nemes, szép cselekedetek: de jócselekedetekké akkor válnék, ha önmagam is benne vagyok azokban.

Azért neveztem el ezt a mi hegyünket a *Moriah* hegyének, mert Ábrahám erre a hegyre valóban azzal a készséggel ment, hogy *áldozzon.* Feláldozza fiát, aki neki egyetlen egyje, életének a legdrágább kincse volt.

És testvéreim, akik tizesztendő óta ott állottatok e mellett az intézet mellett, akik lehetővé tettétek, hogy az intézet munkamezője megnagyobbodjék, s hogy falai között száz gyermeknek a számára legyen hely: érezzétek meg, hogy ez csak azért volt lehetséges, mert feljöttetek a Moriah hegyére s áldoztatok... Bizony sokan maradtak lent a hegy alatt, sokan vannak, akiket ez a tizesztendő sem tudott meg győzni afelől, hogy az *Ur hegyén van a gondviselés.*

Mi, akik ennek a munkának kezdettől fogva vezetői vagyunk, mélységes hálával borulunk Isten előtt s könyörgünk azokért a lelkekért, akik lehetővé tették, hogy ez a munka bizonyságtevő jócselekedet legyen azok mellett, akik feltudtak emelkedni a Moriah hegyére. Nem tudtuk elvégezni mindazt a munkát, amiket szerettünk volna elvégezni, nem tudtunk megvalósitani minden álmot, a mi a lelkünkben élt.

A középnagyságu gyermekek az Árvaházban.

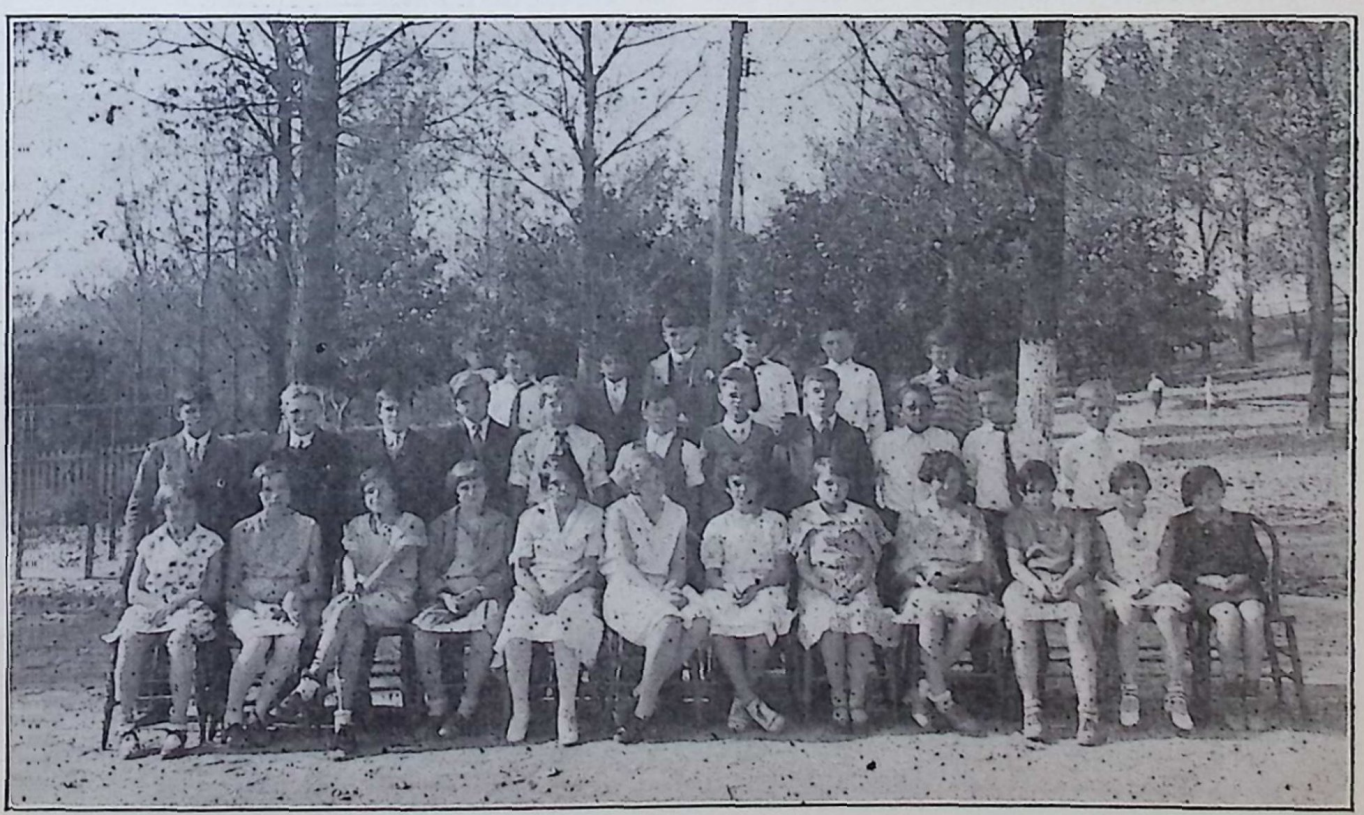

A legnagyobb gyermekek az Árvaházban.

Szerettünk volna repülni: de földre huzott a sok gond, a földi munka. Sokszor mint fáradt madarak ültünk a lombvesztett fákon! Hiába ... bár akarnánk, de ez a test, sokszor tehetetlen és rest.

Amit azonban el lehetett végezni: elvégeztük.

Isten megsegitett s jószivü testvéreket állitott mellénk, akikkel dolgozni és akikért munkálkodni mindig felemelő dolog volt.

Ez az elmult esztendő: a tizedik esztendőnek a bevezető része. A tervezgetések ekkor kezdenek valóra válni, — hitünk ekkor kezd megerősödni s reménységünk kiszélesbedik — megvalósul s ujabb reménységeknek a forrásává változik. A tizedik esztendő azonban nem csak arra ad alkalmat, hogy emlékezzünk — hanem arra is, hogy a jövendő kötelességeivel számot vessünk — a félbemaradt terveket megvalósitsuk, s minden munkát, amelyeknek az elvégezésére Isten elhivott elvégezzünk, hogy igy az Ő akarata valósuljon meg bennünk és általunk.

Az első feladat, amelynek a megvalósitását a lehető legnagyobb odaadással kell kezelnünk az, *hogy az Intézet fenakadás* és zökkenés nélküli munkálkodása egyszer és mindenkorra biztositassék.

Ezt a tervet nem is volna nehéz megvalósitani, ha együtt lennénk mindnyájan egy akarattal. Száz magyar református egyházközségünk van. Ha a száz magyar református egyházközségeknek az előljárósága ismételten foglalkoznak az árvák ügyével s elhatározná, hogy elfogadja az árvaház megalapitása alkalmával felmerült gondolatot, hogy mindenegyes egyházközség, magyar református férfi és női egyleteink nagyságuk és teherviselő képességükhöz mért alapitványt tesznek s ennek az alapitványnak a kamatait évenként pontosan beszolgáltatják az árvaház pénztárába: ugy föltétlenül hiszem, hogy össze lehetne hozni egy kétszáz ezer dolláros alapitványt s ennek az összegnek a hatos kamata pedig évi 12 ezer dollár lenne.

Körülbelől ez az összeg foly be adományok cimén évről-évre, de mennyi fáradtsággal és költséggel.

Hiszem, hogy a tizedik esztendő alkalmat szolgáltat arra, hogy ezzel a kérdéssel minden egyházban, minden református egyletben foglalkozni fognak és pedig miután van miért dolgozni, a döntések kedvezőek lesznek.

A második feladat, a mi szintén nagyon komoly dolog, az Árvaházat terhelő adósságnak a teljes kiküszöbölése. Ez az adósság ennek az évnek a végére, miután a Református Egyesület által befektetett összeget 18 év alatt kell befizetnünk, 75,000 ezer dollár lesz. Az a kérdés, hogy miként lehetne ezt a tartozást ugy rendezni, hogy annak kamatait és a tőkét az árvaház ugy fizesse, hogy ezzel a fentartási alap megrázkódást ne szenvedjen?

Sokszor és sok helyen beszéltem már erről a kérdésről s megvallom, hogy nem látok más lehetőséget mint azt, hogy az Árvaház kiadna 1000 *bondot, kötvényt* s ezt egyenként száz dollár értékben elárusitana 1000 magyar testvérnek, akik megelégednének azzal, hogy idővel a kölcsön adott pénzt visszakapnák s a kamatot pedig arra az időre, amig a pénz az Árvaházban fekszik: ajándék gyanánt odadnák az Intézetnek.

Nem egyébb ez, mint *kamatnélküli kölcsön.* Hány templomunk épült fel ilyen segitséggel? Ez a föld, az az intézet a mi közös birtokunk— a százezernyi magyar református testvér között bizonyosan van ezer, aki hajlandó arra, hogy ebben a mozgalomban részt vegyen. Évi 4—5 ezer dollár megtakaritást jelentene ez a kamatokban — s ezt mindig lehetne tőke törlesztésre forditani.

A harmadik feladat, amelynek a teljes megoldását kell keresnünk a tizedik esztendőben az *aggmenház szilárd alapokra való fektetése és teljes kiépitése.*

A véleményem ma is az, ami régen volt, hogy az aggmenházat teljesen külön kell választanunk az árvaháztól. Külön vezetőség alá kell helyezni — de egy felügyelő bizottság és igazgatóság alatt kell müködnie. Miután más nagy magyar egyletek is foglalkoznak ezzel a kérdéssel — ennek a munkának kifejezetten református és egyesületi munkának kellene lennie — s ha pedig egységesen lehetne ezt a kérdést megoldani, föltétlenül az Egyesült Egyletek jogkörébe kell átutalni ezt a munkamezőt.

Az öregek otthona már most is munkálkodik. Kezdetleges formában sok hiányossággal, de feltétlen jóakarattal. Jótékonyságunknak ezt ágát is meg lehet valósitanunk, sikerrel lehet dülőre juttatnunk, ha készen vagyunk áldozat-

A Konfirmáltak Osztálya.

Az Árvaház vezető munkásai.

hozatalra. Nem habozom kimondani azt, hogy ezt a munkát is csak ugy tudjuk megalapozni, mint az árvaházat, ha mi a Református Egyesületnek a tagjai kötelezzük magunkat arra, hogy havonként öt centet adunk erre a célra.

Régen volt már nekünk valamilyen "Rokkant alapunk". Ha befizettük volna rá a centeket, — már volna valami alapunk.

Ne keltsen ez a gondolat senkiben sem ellenszenvet. Állitom, hogy másképen nem lehet az aggmenházat megalapozni és feltartani, csak ugy, ha teszünk érte valamit.

Ezekre a feladatokra gondolok most, amikor a tizedik évforduló alkalmának jelentést irok az Intézetnek az 1930-ik évi munkájáról.

Milyen volt ez a munka?

A szokott nyomokon haladó — Istentől megáldott munka volt ebben az esztendőben is. Az év elején egy kis leányunk meglehetősen sulyos beteg volt s az év vége felé pedig egyik öreg rendü testvérünk befejezte sok szenvedésen átment életét, de az esztendő többi részében Isten erővel és egészséggel áldotta meg az Intézetnek vezetőit, munkásait , gondozottait egyaránt.

Isten nemcsak erőnket adta meg, hanem kiszolgáltata eledelünket, megadta mindenapi kenyerünket. A mindennapi kenyér megszerzésének egyik eszköze: *gazdálkodásunk*. A farmnak a termékei körülbelül felét teszik annak az élelmi szernek, amit elfogyasztunk s igy erre nagy suly helyezendő a jövendőben. Teljesen intenziv gazdálkodással el lehet érni azt is, ami nekem régi álmom, hogy az intézetnek az ellátása teljesen a gazdálkodásból kerüljön ki. Tejgazdaság, tyukászat olyan eszközök, amelyeknek okszerü vezetése ezt elérhetővé teszi.

Ebben az évben a szénatermés nagyon jónak mondható, ugyszintén a szemes növények termése is minden reménységet felülmuló volt. A kapás növények azonban a nagy szárazság miatt alig hozták meg a rájuk forditott munkának az értékét. De igy volt országszerte mindenütt.

Hogy anyagilag a munka zökkenés nélkül mehessen előre, miután *Dr. Nánássy Lajos* a gyermeknevelés és felügyeletnek a munkáját átvette — én részint egymagamban, részint pedig egy husz tagból álló csoporttal csaknem az egész nyár és ősz folyamán uton voltam.

Előbb a közeli egyházakat Johnstownt, Pittsburghot, Canonsburgot, Donorát, Pricedalet, McKeesportot, Monongahelát, Homesteadot és Rankint. Majd Farrelt, Youngstownt, Nilesot, Conneautot, Allianceot, Ashtabulát, Akront, W. Clevelandot, a clevelandi magyar presbyterian egyházat és az első magyar református egyházat látogattuk meg.

Közben megtartottuk idehaza az árvaházi vasárnapot, amelyen nagyon szép közönség vett részt a közelvidékről, különösen Homesteadból honnan a magyar boy scout csapat néhány napon át itt táborozott. Alig végződött be árvaházi napunk, a kis csapat utrakészen állott és indult egy hét hétig tartó utra, amely alatt meglátogatta a keleti egyházak közül mindazokat, amelyek befogadták Krisztusnak a kicsinyeit. Coatesville, Phoenixville, Trenton (Független egyház), Roebling, South River, New Brunswicki két egyházunk, Manville, Wharton, Franklin, Woodbridge, Perth Amboy (Független egyház), Newark, Passaic, Wallingford, Bridgeporti két egyházunk, Fairfieldi egyház, South Norwalk, Stamford, Alha, Bethlehem voltak azok az állomás helyek, amelyek nemcsak az utasokat fogadták be, hanem megnyitották sziveiket is s a nagyon nehéz anyagi viszonyok dacára is 3200 dollárnyi összeget adták össze az Intézet céljainak a szolgálatára.

Dr. Nánássy Lajos is teljesitet ilyen szolgálatot. Igy meglátogatta a Detroiti és Youngstowni független egyházakat, amelynek a tagjai megbizoyitották, hogy itt leomlanak a válaszfalak s egyek vagyunk a Krisztusban, mert az ő megbizatását hajtjuk végre. Reméljük, hogy ez az áldott lélek fogja beragyogni mindig ennek az intézetnek a falait. Az ősz folyamán egyedül a chicagoi három egyházban, Aurorában, Jolietben, East Chicagoi, Garyi, Loraini egyházakban végeztem szent szolgálatokat, mig Dr. Nánássy Lajos south bendi egyházunkat látogatta meg.

Csak ilyen intenziv, messzire kiható munkának az eredménye az, hogyha bár nagyok is a mi szükségeink, — azokkal ha nagyon nehezen is — de mindezideig meg tudtunk küzdeni.

(Folytatás a 225-ik oldalon.)

VITÁRIUS BÉLA

ORVOSI MÜKÖTSZERÉSZ SPECIALISTA.

Hivatalos órák: --- Reggel 8-tól este 6-ig.

Hétfőn és csütörtökön reggel 8-tól este 8-ig

Készit métrék után, jótállással, kizárólag elsőrendü minőségü sérvkötőt, haskötőt, gummiharisnyát, gummi haskötő füzőt, ortopédiai támgépeket, ludtalp-betétet és minden ebbe a szakmába vágó munkát.

Több mint 28 esztendei gyakorlati müvezetői minőségben Európa és Amerika legelső specialistáinál, ugymint Budapest, Bécs, Berlin, Frankfurt a|M, Leipzig, Brüsszel, Strassburg i|E., Berns, Genf, Zürich és New York a garancia. Lelkiismeretes és szakszerü felvilágositás és kiszolgálás.

Keressen fel személyesen vagy levélben ezen a cimen:

VITÁRIUS BÉLA

229 EAST 86th STREET, NEW YORK, N. Y.

vagy

519 WASHINGTON ST., HOBOKEN, N. J.

New Yorki telefon: ATWATER 5362 Hobokeni telefon: HOBOKEN 1940

A CSILLAGOK KÖZÖTT.

Isten kertjének lángvirágai!
— Ma este lelkem itt jár köztetek;
Ma otthagytam a rabtartó világot
szürcsölni azt az édes boldogságot,
melyre annyiszor hivogattatok.

Merre induljak, rengeteg idők
fényéveit percben haladva tul
a sziporkázó fénygömbök felé?
Minden irányban végtelen az ut.
Mindenfelé mint permeteg ha hull,
hull a csodáknak fényes zápora...
— Hull és hullása nem szünik soha!

Fent és alant nincs. Örök utakon,
melyek ösvényre rajzolva sem áll,
— mégis hajszálnál pontosabb irányban —
roppant világok milliárdja fut,
s kering, miként a por a napsugárban,
mely behatol szük szobaablakon,
száguld örökké számtalan világod,
— fény parányid — te mindörökre áldott,
felfoghatatlan, dicső Hatalom.

Ti ragyogó csodálatos világok!
— Te Sziriusz, ki sziporkázva égsz,
tükrözve Isten rádhintett kegyelmét...
— Te Betelgense — óriás szeme —
tőled pár percre nem, nem megyek el még!
Csodás bolygóid megfogják a lelkem,
valami édes vonzás átkarol;
nincsen szavam rá. — Mintha szeretet
várna rám féltve bennök valahol...

— Te Bikaszeme! — Kristálybillikom
telve haragnak vérvörös borával;
lelkem melletted szinte félve szárnyal.
Fomulhaut, ki egymagadban látszol
bolyongani a többiektől távol,
mint egyedüli álmodó szerelmes,
vagy bölcs, aki a magányban világol.

Déli kereszt titokzatos világa!
Ti tündöklő szép, fényes csillagok,
hivásotokra jöttem, — itt vagyok.

Szivem boldog, a békesség takarja,
kinyilik édes hálaadó dalra:
"A te dolgaid, Uram, mily nagyok!"
Szeretném itt a testvérlényeket
ölelve zengni együtt éneket,
de távoznom kell, visszavár a Föld.

Arkturus! — Te nagy, mégért buzakéve.
Véga! — Hidegen csillogó ezüst.
Hattyu! — Ki uszol fönt a néma éjbe'
keresztet tartva, megváltás jelét a
sötétben járó földlakó elébe.
— Te Korona! — Lángoló nagy napokból
ki az, kinek te tündökölsz fején?

— Göncölszekér! Gyermekkorom barátja!
Ki sem mondhatom, mint szeretlek én!
Itt járok közted, mint mikor mesében
utaztam rajtad néhány éve még,
csodálom benned Isten alkotását,
te ragyogó rud és te négy kerék.

És ti utamban fel-felbukkanó
üstökösök és meteorrajok,
ti ködfoltok, s ti számtalan csudák, mik
földi szemekkel láthatatlanok, —
ki tud titeket mind-mind sorba venni,
megnézni egy szük földi éjjelen?...
Örökéletnek majd ha jön folyása
kis részetek tán jól megnézhetem.

Most föl, föl lelkem! Száguld ugy, ahogy
angyalon kivül más lény nem rohan,
száguldj oda, hol roppant csillagokból
hömpölyög fönt óriás folyam.

— Tejut! Te lelkem édes vágyódása!
Te fényben égő milliárd világ!
Reszketve állok fényes templomodban,
a lelkem tőled szinte futni vágy.
Sok a szivemnek ennyi végtelenség!
Nem bir a lélek ennyi nagyszerüt,
a fenséges tobzódó halmozását,
melyet roppanttá Isten szive füt.
Ugy tetszik nékem, földi lénynek, mintha
glória lennél Isten homlokán

s rajtad keresztül törne át az eszme
ragyogva, hogy a véghetetlen messze
képzelhetetlen szörnyü távolán
minden csöpp lénynek élete legyen...

Pedig tudom: ez óriás csoda
a Tejut s az ég minden vándora
csak egy-egy porszem hozzád Istenem...
Körülvesznek. Uram, nagyságaid...
Fenséged éget, kábit, megaláz.

Tisztátalannak nincs helye körödben,
mert visszahuzza ez a földi-ház.

Vár rám a testem. Menni, menni kell...

— Oh, boldog az, ki Téged ugy szeret,
hogy alig várja az időt, mikor majd
hajlékaidban adsz néki helyet.

ILLYÉS JÁNOS.

AZ ELSŐ LÁTOGATÁS.

Irta: *Szabó József.*

AZ ELSŐ LÁTOGATÁS.

Az egyszerü, tágas irodában ketten voltak: a lelkész és a felesége. A papné kötögetett az ablak, s a pap olvasgatott a kályha mellett. Fiatal házasok voltak és hogy messze telepedtek le egymástól, annak egyszerüen a szombati nap volt az oka. Ugyanis a tisztelendő férj uram ezen a napon szokta meghányni-vetni a másnapi predikáció és irásmagyarázat alapeszméit.

Szépek is voltak azok a prédikációk!... Az Isten igéje gyenge ember ajkáról is hat, hogyne gyujtana hát a tiszteletes Nagy István ajkáról?... Hernád község templomjáró kálvinistái ott látták kirajzolva prédikációja egyik felében mindig, a maguk gyarlóságait, büneiknek sokaságait, ahány prédikáció annyiféle alakban lerajzolva, a második felében pedig az eszmény ragyogott előttük, amely felé törekedniök kell e büntől megterhelt világban.

De értett is Nagy István tiszteletes ur, nem csak a beszédek elmondásához, hanem azok megirásához is! Nemcsak megértették minden szavát, de az értelmesebbek még a beszéde tartalmát is el tudták mondani, nem csupán azért, mert magyarul volt az megirva, hanem azért is, mert a lelkükből volt véve!

Igaz, hogy két év óta, mióta a hernádiak megválasztott lelkésze, egyebet sem tett, mint alkalmas és alkalmatlan időben sorra látogatta a hiveit. Ma olyan helyre tette be a lábát, ahol beteg volt és azzal alkalmatlankodott, hogy kiszellőztette a szobát és a család legfrissebb ágynemüjét tétette a betegre, holnap már a civakodó házasfelek közé igyekezett a békét bevinni és el nem jött volna onnan addig, mig a házasfelek, családtagok ki nem békültek egymással és szentül meg nem igérték, hogy ezután békességre igyekezők lesznek.

Ezeknek a láogatásoknak a tiszteletes urra nézve egy haszna föltétlenül volt: mindig akadt egy-két tárgy a vasárnapi prédikáció számára. Most is éppen azon igyekezett, hogy lelki szemei elé idézze a már-már letünt hét eseményeit, hogy előbb a fejében dolgozza azt ki, amit majd papirra fog vetni.

Nyugodtan dőlt hátra a nagy hintaszékben, megsimitva egyszer-kétszer széles homlokát. Felesége rá-ránézett az ablak mellől és olykor-olykor egy boldog mosolygás vonásai tették ragyogóvá szép szabályos arcát. Nagyon szerette az urá, ha igy gondolkodni látta! Valami tiszta, zavartalan boldogság költözött a szivébe ilyenkor, amely fehér volt, mint a most leesett hó és illatos, mint a hajnalban fakadt rózsa. Meg nem zavarta volna egy félvilágért sem! Tulajdonképen ilyenkor volt rá igazán büszke, mikor érezte, hogy lelke magasztos gondolatokat termel!! Még csak egy pillanatnál tovább se nézett rá, nehogy az ura észrevegye és abbahagyja a legszebb férfifoglalkozást: a gondolkozást.

De a tiszteletes urnak most valahogy sehogy sem ment a szombatnapi munka! Hiveinek a

lelki világát nem tudta maga elé varázsolni és a Jézus szelid arca helyett a felesége kék szeme mosolygott előtte. Óh, eltudott ő hosszasan merülni azokban a szemekben, vissza-visszanevetett rájuk, de most mégis jobban szerette volna, ha a kötelesség parancsszavának engedelmeskedik a sziv és ész egyaránt.

Egy félóra is eltelt igy, csendben. Csak a kályha tüzének a duruzsolása, meg a kora tavaszi szél zugása zavarta a boldog, néma csendet. Végre a férj otthagyja pihenőhelyét és idegesen jár fel-alá a szobában. A nő észreveszi ura arcán az idegességet, ölébe rejti kötőszerszámait és ijedt arccal kérdi:

— Mi baja van, Pista? Csak nem beteg?

A megszólított kelletlenül ránt egyet a vállán s alig hallhatóan mondja:

— Unom magamat...

A fiatal asszony nem volt elkészülve erre a feleletre, durcásan kapta fel a kötőtüit és szemrehányóan szólt az ura felé:

— Ugy-e, mondtam már magának, hogy vigyen el legalább a szomszéd faluba vizitelni! Ha még egy hétig nem mozdulunk ki a házunkból, komolyan, még ebben az esős időben ki fogunk csirázni!...

A férj mosolyogva lépett kis felesége elé, elkaparintotta puha, fehér kezeit, s egy-egy csókot lehelve rájuk, boldogan nézett két tiszta szemébe:

— Kis galambom, a virágok tavaszra uj bimbót hajtanak...

Az alig kéthónapos menyecske arcqn vérrózsák jelennek meg e szóra és ujjacskáival haragosan csap a férfi kezefejére:

— Csunya!... még azt mondja, hogy unatkozik?!

— Bocsásson meg, Mariskám, nem azt akartam mondani.

— Hát mit akart mondani?

— Azt, hogy a maga engedélyével egy órára, két órára elhagyom a mi kis puha fészkünket.

— Abból nem lesz csak fityfirity, — tiltakozik szerelmesen; — nézze, hogy fuj ott kinn a szél. Mire haza jönne, ugy át volna fázva, hogy egy hétig feküdne miatta...

— Hát olyan fázós legényke volnék, mióta megházasodtam?

— Ugy a!... hisz' mindig a kályha mellett ül!

— Mire is jut az ember, ha asszonyt hoz a házhoz, — kacag fel a férj boldogan és incselkedve csókolja meg a felesége homlokát; — azért elmehetek, ugy-e?...

— Mért akar elmenni itthonról?

— Hogy a holnapi prédikációmat megirhassam, valamelyik hivemmel ki kell beszélnem magamat.

— Anélkül nem tudja megirni?

— Nem!...

— Furcsa!... de ha nem tudja megirni, hólnapreggelre csak be tud vágni egy prédikációt... a diákkori prédikációit csak tudja még?

— Hát megengedné nekem az én feleségem, hogy pávatollakkal ékeskedjem?...

— A feleségek — jegyzi meg pajkosan a menyecske — abban különböznek a férjektől, hogy ők mindent megengednek nekik, amivel ékeskedhetnek! De ha szabad tudnom, hová akar menni ihletet szerezni!?

— Nem messzire, csak a negyedik szomszédba, az öreg Betkiékhez!

— Mert éppen oda?

— Épp tegnap mondta a harangozó, hogy Betki néni már két hét óta beteg, ugy gondolom, illő volna meglátogatni. Templomlátogató buzgó nénike!

— Tudja mit Pista?... Elmegyek én is magával! — S hirtelen elhatározással felugrik eddigi kényelmes ülőhelyzetéből.

— Tessék? — bámul meglepődve a férj.— Nézzen csak ki, hogy fütyül odakint a szél. — Az asszonyka átöleli a férje nyakát és kérőleg mondja:

— Ugy-e, elvisz magával? Látja, édes mama is ment édes apával.

... A tiszteletes ur boldogan szoritja magához a vállalkozó asszonykát és beleegyezés helyett hosszu, forró csókot nyom a homlokára, ki amint visszaadta egy párszor a csókot és megszabadult az öleléséől, sietve szaladt a konyhába, honnan, mig az ura a kabátokat szedte elő, két kezében egy-egy befőttes üveggel tért vissza.

— Talán jót fognak tenni ezek is Betki néninek! — csicsergi boldogan a kis papné, az asztalra téve az üvegekekt, majd sietve bujt a téli bundába, melyből az orocskája is alig látszott ki.

— Juj! de meleg ez a bunda!... Siessen

már Pista, mert este lesz, — nógatja az urát, ki a 2 hónap óta nem látott sétapálcát igyekezett felkutatni.

— Borzasztóak maguk asszonyok, — zsörtölődik a férj, — ha akarnak, még hamarább elkészülnek mint a férfiak. Szólt-e a cselédnek, hogy megyünk?

— Na, hallja csak nem gondolja, hogy ezt magának hagytam fel!... Mit keres még?

— A sétapálcámat, — mondja dühösködve a férj.

— Hisz' az elébb hoztam ki a speizból és az előszobában hagytam!

— Mondja, Mariska, mivel fejezzem ki az elismerésemet e gondosságért? — kérdi mosolyogva és lassan megindul az ajtó felé.

— Azzal, hogy siessen, mer különben az ajtóba zárom a sarkát!...

Ennyi kedves zsörtölődés még egy elhizott férjet is gyors mozgásra birna. Nagy István tiszteletes urat pedig szinte repitette ki egészen a folyosóra, hogy ott várja meg, mig a sietö asszonyka gondosan becsukja a lakószobát és lelkére köti a cselédnek, hogy csak vigyázzon mindenre gondosan, nehogy ellopjanak valamit, mig távol lesznek. Amint ezeket elvégezte, sietve mentek végig az udvaron, melyet a csipős északi szél ellen kellőleg védett a szőllővel befuttatott templom.

De a kapun tul kellemetlen meglepetés várt rájuk; a heves szél miatt alig tudtak egy lépést is tenni.

— Kapaszkodjon, Mariska, a karomba!

— Nem, — háritja el magától a figyelmet a papné, — maga fogja meg az én karomat!

— Miért? — vélekedik a férj és már magához is ölelte karjánál fogva. Hát nem mindegy ez?

— Magának mindegy, de nekem nem!

— Ugyan már miért?

— Elmondom magának, de ne nevessen ki érte! Látja, ha én fogom a maga karját, ugy tünik fel nékem, mintha kapaszkodnék maga után, ha pedig maga fogja meg az enyémet, mintha önként vinne. Amennyire lealázó egy nőre, hogy csimpeszkedik egy férfi után, épp oly felmagasztaló érzés annak a tudata, hogy a férfi önként emeli őt fel!

— Egészen illik ez a gondolkodás az időhöz, — évődik a férj, és szinte önkénytelenül is szorosabban vonta magához a feleségét.

— Kértem, hogy ne nevessen ki érte!

Ez a figyelmezetetés hatott a tiszteletes urra, mert egy árva hangot sem szólt, mig a Betkiék háza elé nem értek. Gyorsan kerültek itt az udvarra, hol nem volt oly erős a szél ereje:

— No, Mariska, helyben vagyunk!

A papné csak most nézett körül. Arcára ült kellemetlen meglepetés, amelynek kifejezést adott szavakban is:

— Hova hozott maga engem?... Én azt hittem, legalább is egy hét szilvafás kuriára megyünk!

— A Betki bácsi kis, nádfedeles kunyhójába!

— Igazán kunyhó, — szólt ajkát bigyesztve, — de már mindegy, gyerünk be!

A tiszteletes urat bosszantotta feleségének ez a viselkedése:

— Mariska! — mondja határozottan — én megfordultam már igen sok családnál az életben, de higyje meg, ez a kis ház egyike azoknak a kevés helyeknek, ahol igazán jól éreztem magamat. Itt olyan szivvel fogadják az embert, amilyennel közelednek hozzájuk!

— Majd meglátom! — válaszolt ismét gunyosan. — Menjen előre! — S ezzel kirántotta magát a férje karjából és előre tolta őt.

Bekopogtattak a "hátsó házba", hol az öreg Betki János és egy régen szellőztetett szobának nehéz, büzös levegője fogadta a látogatókat. A fiatal asszonynak minden erejét össze kellett szedni, hogy ne forduljon vissza a küszöbtől. Amint megcsapta arcát a nehéz gőz, amely elsötétitette az alacsony, padlózatlan, kis szobát, amint megállt ott az ajtó mellett, mint valami kéregető asszony, szinte azt sem tudva, hogy hogyan került ide és hogy mit csináljon itt; önkénytelenül, hogy helyzetét még az is elviselhetetlenebbé tegye, feltünt képzeletében a leánynevelő intézet minden kényelme, fénye, majd az ő lakqsuknak egyszerü tisztasága, fehérsége. Borzasztó csalódást érzett a lelkében! Szerette ő a népet, de eddig csak vasárnap beszélt velük. Arról a nyomorról, amiben hétköznap éltek, fogalma sem volt! És most ott áll a hétköznapi élet kellős közepében. Nem udta, hogy mit csináljon!... Önkényelenül is férjére nézett, ki épp akkor fogott kezet az öreg Betkivel. A tiszteletes arca jókedvü volt és nevetve rázta

meg az öreg kezét, ki meglepődve a váratlan látogatáson, nehézkesen, öregesen emelkedett fel az asztal mögül, hogy fogadja vendégeit. Ez a jókedvü arc, nagyon bántotta az asszonykát. Most látta csak, hohgy mily erősek annak a vonásai, mennyire oda illenek azok annak az öreg parasztnak a harázdás arcához. Talán el is sirta volna magát ott az ajtó mellett, ha észre nem veszi, hogy az öreg Betki közeledik feléje.

— Isten hozta nálunk, tiszteletes asszonyka! Ugy örülök, hogy nem tetszik megvetni az én szerény házamat. Alig vettem észre a rossz szemem miatt... Tessék már közelebb jönni az asztalhoz!...

— Mennék én, Betki bácsi, de az én szemeim is rosszak és nem látok ebben a sötétben! Nem jó volna egy kicsit kinyitni az ajtót?

— Csak addig tessék várni, mig betakargatom a feleségem, mert bizony, szegény, már két hét óta nyomja az ágyat... Ébren vagy, ángyikám? — fordult az öreg az egyik sarok felé, honnan egy megvetett dunnás ágy körvonalai látszottak.

— Ébren vagyok, János, csak nyissátok ki az ajtókat, hogy a tiszteletes asszonyka jól érezze magát. Majd becsavarom én magamat, hogy meg ne fázzak!

A tiszteletes asszony, amint meghallotta a dunnák közül kijövő nyöszörgést, mintha előbbi kellemetlen gondolatai egyszerre elröpültek volna, bizalmas bátorsággal ment oda a beteghez.

— Jó estét, Betki nénike! Eljöttünk meglátogatni, mert hallotta a férjem, hogy beteg. Jaj, de becsavarta magát a párnák közé. Nem szabad igy feküdni, hisz ez maga is kész betegség!

— Jaj, tiszteletes asszonyka, mi csak igy szoktuk, parasztosan!

— No, várjon csak, majd megigazitom én az ágyát! A kendő minek van most a fején, ha fekszik? Jó meleg ez a szoba, tessék csak várni, mindjárt leoldom.

Az öreg Betki néni ellenkezni próbált, de mielőtt két szónál többet is szólhatott volna, már az önkéntes ápolóné nemcsak a kendőt oldotta le a fejéről és nemcsak a párnák felét huzta ki a feje alól, hanem meghagyta már az öreg Betki bácsinak azt is, hogy más dunnát hozzon a nénikére.

— Ne tessék ezt a dunnát levenni rólam, tiszteletes asszonyka. Harminc éve már, hogy ezzel takargatom be magamat. Ez alatt szeretnék meg is halni.

— Éppen azért kell már felváltani, Betkiné asszony, hogy olyan régi, — mondja kedvesen a papné, amire, akarva, nem akarva, a beteg mégis csak meghagyta az urának, hogy az "első házból" hozza be a legujabb dunnát.

Mire az öreg Betki az első házból betipegett, az uj, fehér huzatu dunával, már a masináról is le voltak véve azok a hatalmas fazekak, a melyekből a felszálló pára oly nyirkossá tette a levegőt, sőt még a kopott asztalt is fehér terítő boritotta. A jó öreg Betki el sem tudta képzelni, hogy hogyan lehet az, hogy egyszerre olyan jól lát mindent a kis házban. Még azt is észrevette, hogy a vendégeit eddig székkel sem kinálta meg!

A szoba kiszellőztetése és rendbehozatala után az arcvonások is nemesebbeeknek tüntek fel a papné előtt! Régi kedvét ujra visszanyerte és kedvességében szinte önmagát multa felül minden egyes szavával. Odaült a beteg ágya mellé, megigazgatta a dusnát, feje alatt a párnát s minden mozdulatát egy-egy kérdés kisérte, melyre hol Betkinek, hol a betegnek szinte lehetetlen volt szivsen nem felelni.

Tiszteletes Nagy István uram nem győzte csodálni a feleségét. Egyre szerelmesebb lett belé! Egy angyalt látott benne, ki meg tudja érteni, meg tudja őszintén szeretni azt a népet, amelyért ő is élni akar.

— Betki néni, mondja csak, ki főz maguknak, mióta beteg, ha ilyen egyedül vannak?

— Hát, lelkem, az uram! De néha magam is felkelek.

— Az lehet aztán jóizü, ugy-e, amit a férj uram főz?... De jó ura is van a nénikének! Én sem bánnám, ha meg tudna főzni helyettem is az uram! Veti oda a tiszteletes asszony csintalanul tekintve a férjére.

— Azután mit szokott főzni, mondja csak?! Tudom, kerül minden nap csirke, tyuk a fazékba, mert az urak igen szeretnek az aprólékban pusztitasi!

— Dehogy kerül, tiszteletes asszonyka, — mondja lehangoltan a fekvő. Mióta fekszem, még husleves sem volt a számban.

— Nem volt? — csodálkozik őszintés a papné.

—No, várjon, nénikém, majd küldök én magának ezután minden nap egy kis jó levest. Tudom, egy pár nap mulva már jobban lesz tőle.

A beteg asszony lezárta a pilláit, mintha nem akarta volna, hogy kiolvassák onnan, hogy szivének legforróbb óhajtását igérte meg a papné.

Betki azonban már megszokta, hogy őszinte legyen a pappal szemben és igy egy kicsit restelkedve bár, de azért csak kimondta:

— Jó is lesz az igen! A szegény asszony mindennap megóhajtotta. Két napig is dolgozna érte, ha jobban lesz!

A lelkészné belső öröme kimondhatatlan volt, hogy eltalálta az öreg házaspár óhajtását. Most már határozottan megszerette őket! Hiába cselekszenek az emberek oly kevés jót embertársaikkal, mégis arany igazság marad az, hogy a kellő időben jött jócselkedet több örömet okoz a cselekvőnek, mint az elfogadónak. A jót cselekvőt valami végtelen boldogság fogja el annak a tudatára, hogy ő tényleg jót tett, mig az elfogadó csak azt érzi, hogy még sincs teljesen magára hagyva.

— Most is hoztam magammal — csevegi boldogságtól kipirulva a papné — egy kis befőttet. Milyen jó is lesz az magának, nénike! Tessék csak megpróbálni! Ezzel kiveszi zsebeiből a ké befőttes üveget. — Betki bácsi! hozzon csak egy tányérkát, meg egy kanalat! — folytatja tovább.

— Nem parasztgyomornak való ez, tiszteletes asszonyka, — mondja a két öreg, miközben Betki előkeresi a masina mögé felállitott stelázsiról a kért dolgokat.

— Dehogy is nem! Dehogy is nem! — erősködik a papné. — Az én szegény nagymamám is ezen élt, mikor beteg volt... Ettől is lett jobban, mert én készitettem, nem pedig az orvosságtól, amit ki tudja, hogy kicsoda habart össze! Tessék csak megkóstolni! S ezzel a beteg szája elé vitt egy kanál befőttet.

— Már csak megkóstolom, — mondja a fekvő, — ha olyan szivesen tetszik kinálni!

Az öreg néni bevett vagy három kanállal. Meglátszott az arcán, hogy szinte vérré vált benne az eledel.

— Ugy esik a tiszteletes asszony kezeiből az étel, mint a tiszteletes uréból az uri szent vacsora.

— No tessék még bevenni egy pár kanállal. Sokat nem adok, mert a befőttből nem jó sokat enni. Itt hagyom ezt a két üveget, de csak délutánonként tessék ugy, mint az orvosságból, öt-hat kanállal venni.

Amint a tiszteletes asszony felkelt, hogy bezárja az üveget, az öreg Betkiné a tiszteletes urat kereste tekintetével:

— Tiszteletes ur! olyan régen nem voltam a templomban... Olyan jól esne, ha tetszene egyet imádkozni előttem.

A tiszteletes ur erre a szóra abbahagyta csendes foglalkozását, a merengést. Odament az ágyhoz és Betkinével szemben foglalt helyet. Az öreg Betki a felesége feje mellett állt, mig a papné középre kerül.

— Előbb énekeljünk egyet, — mondja szeliden a lelkész és hozzá is kezdett keresni azt a bizonyos hangot, amelyből kiindulva, szivvel-lélekkel lehet énekelni, ugy az öreg házaspánrnak, mint a feleségének és ne ki is a gyönyörü szép dicséretet:

"Óh, könyörgést meghallgató
Édes atya, Mindenható,
Ha lelkem hozzád emelkedik
És a buzgóság szárnyain
Ajakim, óhajtásain
Elődbe érvén, reménykedik:
Érzem, hogy az örök élet
Már e földön az enyém lett." (130.dics.)

A hangot eltalálta és vezetése alatt buzgón csengett fel az ének, akár csak a gyülekezet templomában! De templom is lett az a kis szoba! Azzá tette azt az áhitat! Amint az utolsó sort is elénekelték, a tiszteletes ur felállt és mintha csak a szószéken volna, szépen áhitatosan imádkozni kezdett. Minden szavát hangosan kisérte a beteg, mig a többiek csak magukban mondották utána. Az "ámen" után a hallgatók ajakáról egy kis rövidke sóhaj szállt a menny felé, mintegy jeléül annak, hogy töredelmes szivvel járultak az Urhoz és készen áll a szivük az "ige" befogadására. A tiszteletes ur elő is vett a belső zsebéből egy kicsi, de annál tépettebb, kopottabb bibliát, hogy hirdesse az igét áhitatos, kis gyülekezetének. Felolvasta az alapigéget: "Jöjjetek én hozzám mindnyájan. kik megfáradtatok és

megterheltettetek és én megnyugasztlak titeket". (Máté VI. 28. v.) Az igék alapján csak eegy pár vigasztaló szót intézett a beteg felé s mindenik mondat után tulvilági fény ragyogott a beteg beesett szemében. A lelkész be tudta plántálni a maga égő hitét a hallgatói lelkébe. Be tudta plántálni, mert élő volt az ő hite is. A beszéd után ujra könyörgés jött, az "Ur imádsága" után a rögtönzött isteni tisztelet bezárta az ének:

"Ha szivemet bánat járja,
Szemem keserüség árja..." (130. dics.)

Az Istent dicsőitők, mintha gondolataikba merültek volna el, szótlanul ültek még egy kis ideig egymás mellett. Fejüket eltakarta a mind inkább leszálló, vastagodó sötétség és igy egyik sem zavarta a másikat, ha olykor-olykor fel is tekintett maga elől valamelyikük Az imádságos csöndet végre a lelkész törte meg:

— Kis feleségem, gyerünk már haza, mert egészen besötétedik.

— Ne, ne tessen még menni, — marasztalja őket Betki, — olyan jó igy együtt lenni!

— Majd eljövünk még Betki bácsi másszor is, — válaszol a lelkész, kezét fogva vele.

A papné is megigérte, hogy a holnapi ebédről fog gondoskodni s azzal a lelkészpár boldogan indult haza felé. A rövid uton, mely a paróchiáig tartott, senkivel sem találkoztak. Talán örültek is neki. Olyan rossz lett volna rájuk nézve, ha gondolataikat csak egy köszönéssel is félbe kellett volna szakitani. Mindössze a kapu előtt jegyezte meg a papné közömbös hangon:

— De hamar haza érkeztünk!

— Hazafelé mindig rövidebb az ut... — volt rá a felelet.

Amint az udvaron voltak, egyszerre kitört rajtuk a hangos jókedv. A visszafojtott boldogság érzésének volt az a kitörése!

— Na, Pista, tudja-e már a holnapi prédikációját? — kacagja az ura felé boldogan az asszonyka.

— Akár most is elmondom már magának, ugy megtanultam!

— Furcsa, furcsa — töpreng az asszonyka, — hogy megtanulta Betkiéknél, — de azért én is ott tanultam meg, hogy mi az papnénak lenni. — S mig e szavakat mondta, két karját az ura nyakába fonta s ugy kellett a papnak a verandáról az édes terhet az ölében vinni be a szobába.

AZ OLVASÓKÖRBEN.

Tavaszt jelentő februárvégi este van. A csillagok, mintha ezen az egy estén akarnák elpázarolni azt a fényt, mit megtakaritottak a borus, téli hónapok alatt, delejes erővel árasztják ki magukból az ezüstös világosságot. A kis falu fölé néma csendesség ült le, amelyet csak néha szakit meg a református templom tornyából vadászatra induló bagoly kiáltása, melynek hallatára halálos félelem tölti el a közeli kertek fáin szundikáló kis madárkák szivét. Az ifju lelkész a kis, rozoga iskola mellől, melynek ablakain át gyér világosság szürődik ki, merengve nézi az eget, melyet az apró kis futó csillagocskák elevenné tesznek előtte, melyek mintha kergetősdit játszanának, vigan futkosnak kettesével, hármasával a tágas égi sikságon... Micsoda békét kell annak a szivében hordani, ki el tud merülni a csillagok futásának a szemlélésében?... Mennyi szeretetnek kell felhalmozódva lenni annak a lelkében, ki együtt tud ünnepelni a tavaszra hajló természettel?!... Az ifju lelkész együtt ünnepel a természettel! Lelkét megtölti békével, szeretettel, ünnepi hangulattal az ahol halkabb, hol erősebb mormogás, mely kihallatszik az iskolából hozzá. Olykor-olykor betekint az ablakon át a terembe, szinte önkéntelenül, mert ugy is tudja, hogy mi történik ott bent... Husz-huszonöt ifju legényke olvas az iskolában nagy buzgalommal. Egyiknek a kezében a Vasárnap, a másikéban az Igazmondó. Egyik csoportban "talányt" akarnak megfejteni! De hát hiába, ördöngős valami az a talány, sehogy sem sikerül! No, nem baj! Szinte látja, amint suttogják egymásnak: Majd bejő a tiszteletes ur!... Ő megfejti, kitalálja mindeniket!! A mormogás zaja azonban nem ebből a csoportból jő. Itt inkább hallgatnak! Hiába nézik a sok furcsa ákom-bákomot, a fejjel lefelé álló lovat, a házat, mely egy vonallal ketté van hasitva, nem tudnak vele mit csinálni. Leg feljebb az vakarja erősen a fejét, akit megbök valamelyik társa:

— No, Pista, ezt fejtsd meg, ha legény vagy!

A csendet inkább az olvasók zavarják meg. Egy darabig ugyan ezek is engedelmeskedtek

az alapszabály ama pontjának, hogy: "Tilos a hangosan való olvasás!" de mikor belemélyednek, bizony megfeledkeznek a tilalomról! Különösen a 14—17 évesekkel esik ez meg gyakran. A nép ugyan azt tartja az ilyen koruakról, hogy: "Még tudhat olvasni, hisz most hagyta el az oskolát", de voltaképen ezek a leggyengébb olvasók. Egy darabig csak bámulják az előttük fekvő ujságlapot. Sehogy sem akaródzik nekifogni! Majd megragadja egyik vagy másik szó a figyelmüket és csendesen, magukban betüzgetni kezdik az elejéről... Furcsák ezek az olvasni valók! Nem csak érdekesek, hanem minél tovább olvassa az ember őket, annál könnyebben olvastatják magukat!! (Előbb csak betüzgetve, aztán félhangon.) Mikor már annyira bejött egyik vagy másik, hogy folyékonyan tud olvasni, szinte eszi a szavakat. Persze most már egész hangosan rágja, ami a szájába került és mindaddig abba sem hagyja, mig egyik vagy másik szomszédja jó erősen meg nem könyökli:

— Csendesebben, hé!

Az ifju lelkész boldog nyugalommal szemlélte az ilyen és ehez hasonló jelenteket.

— Ez a nép nem veszhet el, mert meg van benne a tanulás vágya.

És szinte büszke örömmel nézte az ablakon át a bent levő fiatal emberek kipirult arcát, olvasástól kidülledt szemeit. Most érezte magát igazán lelkésznek!... A szive, lelke tele volt a nép iránti szeretettel, a népért való munkakedvvel!

Talán egy óra hosszáig is elállt volna ott az ablak alatt, ha egészen váratlanul nem hallja nyilni az iskolaudvar kapuját, honnan egy rövid párbeszéd is eljutott a fülébe:

— Te, János, — mondja az egyik alak, — mióta megalakult az olvasókörünk, én nem tudom, hogy vagyok, de mindig azon igyekszem, hogy minél előbb elvégezzem a dolgom és eljöhessek olvasni.

— Én se vagyok, hallod, máskép. Különösen a napihireket szeretem olvasgatni.

— Elolvasom én is azokat! De az elbeszélések még szebbek... Kár, hogy nem igaz történetek... Tegnap is olvastam a "Vasárnap"-ból egyet... No, hallod, még annál szebbet nem olvastam!

A LIGONIERI ÁRVAHÁZ

az amerikai magyar testvérszeretet legbeszédesebb bizonysága.

DARAGÓ TESTVÉREK

MÉSZÁRSZÉKE ÉS FÜSZERÜZLETE

482 SOUTH-EAST ST. AKRON, OHIO.

Előzékeny magyar kiszolgálás.

A legjutányosabb árakat számitjuk.

— Melyik volt az? Én is szeretem őket, de nem igen olvasom!

— Azt kár lett volna el nem olvasni... Valami beteg Mariskáról szól... Eleinte nem olyan, de a végén sirnál rajta!

— Akkor elolvasom én is!...

A lelkész mosolygott magában ezen a párbeszéden... Egyelőre ez is elég, ha ilyen tárgyakról beszélnek, gondolta magában s hogy észre ne vegyék, hogy ott állt az ablak alatt, besietett az iskolába. Körülbelül az a kép fogadta itt, amit kint az ablak alatt, a csillagsugáros eget nézve, maga elé képzelt. Egyikmásikkal szóba állt a legények közül. Megmutatta nékik, hogy mit olvassanak! Megkérdezte, hogy mit olvasnak. A fiatalok boldogan dültek neki a kijelölt olvasmánynak és értelmesen feleltek a kérdésekre, ami csak fokozta a lelkész örömét.

— Hát maga mit olvas, János? — fordul oda egy serkedő bajuszu legénykéhez.

A megszólított zavartan néz egy pillanatig a lelkész szemébe, elpirul egy kicsit, mert szive érzi, hogy mindenki felé néz.

— Olvassa csak el, hogy mi a cime! — biztatja a lelkész.

A cimet elolvassa: "Hol az igazság!"

— No! hol az igazság? — kérdi ujra a lelkész biztató mosolylyal.

— Itt van a könyvben!

— De mi van a könyvben?

— Hát Magyar, meg Jámbor szomszéd beszélgetése.

— No, miről beszélgetnek?

— Itt van ni, minden beszélgetés fölött... bök a cim felé az öklével és egy nagy nyeléssel előkészületet tesz az olvasáshoz.

— Azt tudom, hogy ott van,— erősködik a lelkész — de azt szeretném tudni, hogy maga tudja-e, hogy mit olvas? Hogy el fogja-e tudni mondani az édes apjának, vagy az anyjának, hogy mivel foglalkozott itt?

A fiatal ember arca nyugodtabb lett ezekre a szavakra. Talán eszébe ötlött az a kép, amint otthon, a vacsora után, elmond egyet-mást abból, ami az olvasókörben történt.

— Hát, hát, — mondja szakadozottan, bizonytalan hangon, — az van benne, hogy amit Magyar állit, azt Jámbor szomszéd mind tagadja...

— Igaz! De mit állit Magyar és mit tagad Jámbor?... No! látom, hogy nem figyelmesen olvasta el... Olvassa csak még egyszer!

— Melyiket?

— Akármelyiket!

— A kérdezett hozzá fog nagy nehezen az olvasáshoz:

— "Az irás és a hagyomány".

— Ezt olvasta?

— Igen!

— No, mi van benne?

— Hát, hogy a szentirás az igaz, a hagyomány meg nem!

— Igaz az?

— Igaz!

— Hogyan bizonyitja!?

A legényke hallgat, a lelkész jóakaratulag magyarázza:

— No, ugy-e, ami le van irva, azon nem lehet változtatni? Igaz?

— Igaz!

— De az élő szóhoz lehet hozzáadni, de el is lehet belőle venni. Ugy van?

A fiatal ember nem felel, de szemei éledni kezdenek, tanubizonyságául annak, hogy érti már a dolgot. A lelkész tovább magyaráz:

— Ugy van az is, látod, mint a faluban szokott történni. Ha megesik valami a falu végén, már a falu közepén másként beszélik el... Igy van?

— Igy van az tiszteletes ur, — tör most ki a buzgalom a legényből, mit a rájuk figyelőknek vidám nevetése kisér — igy van ez leirva itt is!

— No, ha igy van, olvassa el még egyszer, hogy el tudja előttem mondani!... Értette?! Egy fél óra mulva visszajövök, addig csak olvassanak nyugodtan! — szól a lelkész, de ugy, hogy az utóbbi szavak mindenkinek szóltak s ezzel el is távozott az iskolából.

Az ajtót azonban még be sem tette maga után, már két szájból is hallotta:

— No ugyan, Jancsi, megkinzott a tiszteletes ur!

— Meg! De nem is jövök én ide, ha itt felelni kell!

A lelkész homlokán a kellemetlen meglepetésnek megjelent egy kis felhőcskéje, de elosztott gyorsan, mert egy erős, parancsoló hang elfojtotta a nevetést, mi a kikérdezett legény kifakadása nyomán támadt:

— Csendet kérek, fiuk! Ha ti olvastatok már, más is akar!

A parancsszóra csend lett az iskolában, a lelkész háta megett. Fent az égen egy apró kis futó csillag éppen akkor tünt el a semmiségbe. Ugyan mi lehetett volna más, ha nem a lelkész homlokán az előbb megjelent borunak a csillaga?...

EGY SZÁL CIGARETTA KÖRÜL.

Budai János egyike volt azoknak a jó barátaimnak, akikről az volt a birálatunk, ha nem volt közöttünk, hogy: "jó alak". Hogy az olvasó mi mindent tud ebből a két szóból kimagyarázni, nem tudom, de annyi tény, hogy mi, pataki diákok, midőn ezt a két szót kiejtettük, hogy "jó alak", egyszerre gondoltunk szeretettel, gunnyal és megvetéssel arra, akiről azt mondtuk, hogy: "jó alak". Budai Jánost szerettük, mert velünk lumpolta el a kosztpénzét, gunyoltuk, mert igen ragaszkodott hozzánk s megvetettük, mert soha sem tudott megharagudni ránk.

Egy szomoru hónap közepe táján három napig folyvást a nyakamon élt, ami anélkül is sok lett volna, ha el nem szitta volna naponkint 20—25 cigarettámat, — igy azonban már tulontul volt.

— János! eredj már a fenébe, haza tanulni, hisz itt a kolloquium a nyakunkon.

— Tudod, hogy nincs "trafikom", enélkül meg nem élhetek.

— Hát vegyél!

— Mindössze egy vasam van. Ezt meg a koldusoknak tartogatom.

— Ne dohányozz akkor! A más nyakán csak nem akarsz élni?!

Ez a kétségkivül udvariatlan párbeszéd teljesen lesujtotta. Arca veres lett, szemei csaknem megteltek könnyekkel s szinte reszketett a megaláztatás érzésétől, mikor nyult a kalapja után. Annyi tény, hogy hasonló helyzetben én még a nagybátyámat is pofonütöttem volna, ő azonban csak az ajtóból szólt vissza:

— Igazad van, barátom, megyek tanulni én is!

Mikor bezárta maga után az ajtót, megsajnáltam egy kicsit.

— Mégis csak goromba voltam vele szembe, — gondoltam magamban s önkéntelenül is utána néztem az ablakon. Kellemes meglepetés ért, mikor megláttam! Arcán a soha nem látott határozottság nyomai ültek! Amilyen jó gondolatolvasó voltam, azonnal megállapitottam, hogy éppen most fogadja meg harmadszor, hogy antialkoholista lesz ezután! Mig elért a lakásáig, ezzel a gondolattal foglalkozott. "A hónap végéig nem dohányzom!" "Soha nem fogok dohányozni!" "Fogok, de csak keveset!" "Egy IV. éves hittanhallgatónak nem is illik a más cigarettáján élni... pfuj... potyázni! Soha nem fogok dohányozni!!"... Ezzel az utolsó elhatározással nyitott be a szobájába, mely egyike volt a legtipikusabb diák "kamrá"-nak. Négy rosszul bemeszelt fehér fal. A falon lehetetlen, müvészietlen képeslapok, apró szögecskékkel beverve. (Valahányszor megláttam ezeket a lapokat, mindig leakartam szakgatni onnan, mert a rondák között is a legrondábbakat én küldöztem neki a nyári vakációkban.) A butorzat két kopott ágyból, ugyanennyi székből és egy asztalból állott.

Dacára annak, hogy a szobának ez a leirása nagyon rövid, b. szavammal állitom az olvasónak, hogy mindemellett teljesen: hü! Mentségére János barátomnak felhozom, hogy ő erről nagyon keveset tehetett. Többé-kevésbbé minden "diák"-kamra igy néz ki Patakon!...

Azzal eldicsekedhetnek a pataki "diáktartónék" hogy jó kosztot adnak, szép lányaik vannak, de a butorozott szobáikkal — nem!!

A szobában egyedül érezte magát, mivel a "mendikánsa" nem volt otthon. Ez eleinte bosszantotta, mert tudta, hogy a kölyök footballozik, ennek pedig elvi ellensége volt. Egyet kettőt járkált fel és alá a "kamrában", közben fütyült és kétszer kijelentette hangosan, hogy nem fog többet sem lumpolni, sem dohányozni; a mai gorombaság, amit kapott, észretérítette!! A fenti határozatban megnyugodva, elővette a 'dogma" studiumot. Jó vaskos volt az, 35 iv... sulyra is sokat nyom, hát még tartalomra! Felnyitja az első oldalon s elolvassa a cimet:

"Az Isten tulajdonságai".

— No, ez érdekes lesz, — gondolja magában, — már IV. éves vagyok, ezt kellene tudni.

Elolvassa az első mondatot:

Az első látogatás és egyéb elbeszélése .. 8

— Az Isten tulajdonságai: szeretet, szent-

ség és mindenhatóság. No! ezt nem nehéz megjegyezni, de lássuk, tapasztalom-e én a magam életében Istennek ezt a három tulajdonságát?

— Szeretet? — Hogyne!

— Szentség? — Biztos!

— Mindenhatóság?...

János barátom ennél a kérdésnél gondolataiba mélyed... egy darabig merően néz maga elé, végre keservesen fakad ki:

— Hát ha mindenható, miért nem szünteti meg az én dohányzási ingeremet?...

Félre dobja a studiumot, a mellényzsebéből az asztalra vágja a kétfillérest s dühösen kérdi mintegy magától:

— A fene egye meg a "mendikását", hol csavarog megint!?

Az előbbi antinikotinista fogadalom már eszébe sem jut, már csak arról van szó, hogy ő menjen-e IV. é. hittanhallgató létére 2 drb. magyarka cigerettát venni, vagy bevárja a "mendikánst", mig hazabotorkál?!...

Hosszu 5—10 perc után hangokat hall a szomszéd "kamarából". Ott ugyan V. gymnázisták laknak, akiket már nem lehet ilyen szivességekre kérni, de azért benyitott hozzájuk, hátha köztük lesz, akit keres.

Az idegen "kamrában" két kamasz gyerek volt, akik éppen akkor gyujtottak rá egy-egy sodrott cigarettára.

AZ ÉDES ANYA.

Egy öreg asszony az özvegyek fekete ruhájában fáradtan érkezett egy kis északi faluba. Mivel teste összetört és hajlott volt, szemeiből pedig szivfájdalom kinja csapott ki, a falubeliek nagyon szivesek voltak hozzá. Még egy üres kunyhót is adtak neki, hogy benne meghuzódhassék.

Nagyon kedvesek voltak hozzá, mert épen akkor az egész Palesztinában mindenki szivesebb igyekezett lenni, mint azelőtt volt. Ez a gyöngédség talán annak a hitvallásnak volt a következménye, amit egy bizonyos Ember predikált és azért nem régen meg is halt. Mig ez az Ember a földön volt, a falusiak közül sokan zugolódtak ellene és kezeiket a távolból emelgették fenyegetőleg felé. Sokan kétségbe vonták eredetét és azt a tekintélyt, amelynek alapján tanitott. De mikor a kegyetlenek keresztre feszitették, már nem morogtak reá, hanem eltöltötte szivüket feltámadásának hite és a hir, hogy Istennek trónjáról a Szeretet szállott alá a földre.

A falusiak közül senki sem láta ezt az Embert, mert lábai nem taposták azt a keskeny ösvényt, amely a hegyen fekvő kis faluba vezetett. (Más halmok dicsekedhettek vele, hogy rajtok járt!) De azok az utazók, akik a piactéren áthaladtak, sokat beszéltek csodáiról, gyöngédségéről, betegeket gyógyitó hatalmáról, ragyogó mosolyáról és jászolban történt születéséről. A régi lakók közül többen voltak, akik megpillanthatták azt a csillagot, amely születésekor feltünt az égen.

Egy szóval szivesek voltak az öreg asszonyhoz, mert a szivesség gyökeret vert az egyszerü lelkekben. Teveszőrből készült takarót kölcsönöztek neki fekvő helyül. Több lisztet adtak neki, mint amennyi takarékoskodó sütéséhez szükséges volt. Mint valami tévedező árnyék, ugy járt az asszony a falu népe között és mikor az arcára kiülő fájdalmat látták, egy két pénzdarabot csusztattak kiaszott markába.

Mindezt azért tették, mert eszökbe jutott Jézus mondása: "Valamit cselekesztek eggyel a legkisebbek közül". Ekkor ugy érezték, hogy homlokán a fájdalom dicsőséges fényben kezdett ragyogni.

Igy az öreg asszony hamarosan a falu életének egy darabjává lett, anélkül, hogy a többiekkel összekeveredett volna. Valami távol tartotta másoktól. Házának ajtajában ült és szemeivel az égboltozatot vizsgálta. Mikor a kutra ment, olyan volt tekintete, hogy a többi asszonyok kitértek utjából. Ritkán beszélt és mikor szavak jöttek ajkaira, az alamizsnáért és eledelért elmormolt hálaszavak voltak. Ugy nézett ki, mintha nem tudott volna beszélni és dacára némaságának és a falu jószivüségére való ráutaltságának, finom modor jellemezte.

"Talán valamikor előkelő uri asszony lehetett", jegyezte meg egy vénasszony, amint egy másikkal beszélgetett.

Ezzel a beszéd abba maradt. Mert épen akkor egy barnaszemü leány összeesett az öreg asszony háza lépcsőjénél. Besegitette, hogy gyermeke majd teveszőrből készült takarón megszülethessék.

A barnaszemü leány is sok időt töltött már a faluban, de az emberek soha se szerették ugy, mint az öreg asszonyt. Mert a barnaszemü leány nem egyszerü öltözetben jött a faluba, hanem cifra skárlátruhát viselt. Olajszinü arcán ajkai pirosak voltak, mint a karmazsin. A falu asszonyai bosszusággal beszéltek róla, mikor gyermekeik a barnaszemü lény mosolyának vidámságát emlitették.

A barnaszemü leány nem sok szivességet talált a faluban. De azért, bizonyára jobb hely hiányában, ott maradt. Amint a szülés ideje közeledett, ajkairól tünni kezdett a karmazsin és mosolya vontatottá lett. Az öreg asszony azonban, aki a faluba érkezett az elájult leányt besegitette a házba, hirtelen gyönyörü lett. Sokkal szebb, mint a falu legcsinosabb leányai. Mert nagy szükségben érkezett a faluba és nyomorusága kedves emlékek kötelékeit oldotta meg.

A gyermek megszületett. Már a születés percében olyan barna szemei voltak, mint anyjának, szája pedig, amit ismeretlen apjától örökölhetett, nagyon parányi volt. Az öreg asszony, aki a leánynak vizet melegitett, ruhát készitett és levest főzött, csodálva nézte a csecsemőt. A gyermek arcának megpillantása szavakat csalt ajkára, amely korábban csak a hála szavait tudta morzsolni.

"Olyan gyönyörü, olyan gyönyörü" suttogta, amig a gyermeket fürösztötte. Lábai milyyen kövérek és egyenesek, majd járni fognak, ha ideje eljön! Kezeit boldogság után nyujtogatja, amit soha sem fog megtalálni. Olyan gyönyörü, olyan gyönyörü, majdnem olyan szép, mint az én kis fiam!"

A barnaszemü leánynak e szavak zagyvaléknak tetszettek, mert megismerte Kálváriáját a falusi kicsiny hajlékban. A barnaszemü leánynak az öreg asszony, aki a kis gyermekkel bibelődött és azt anyja mellére tette, olyannak tetszett, mint valami rémkép. De amint az órák és napok multak, észrevette, hogy az általa rémképnek látott alak egy özvegyi ruhába öltözött öreg asszony. Kérdéssel fordult hozzá: "Te az én gyermekemet gondozod? Voltaképen — miért?"

Az öreg asszony sóváran felelte: "Olyan, mint szivem magzatja, mint az én kis fiam, akit sok-sok évvel ezelőtt szültem e világra."

A barnaszemü leány vissza hanyatlott a teveszőr takaróra. Hosszu időn át egy gondolattal küzködött, amit végre sikerült szavakban kifejeznie.

"Szereted fiadat annyira, hogy fiadért minden gyermek kedves előtted?" Mégis fiad elhagyott, mikor vén korra jutottál, idegenek kegyelemkenyerén élsz... igy van ez a világban?

Az öreg asszony a gyermeket a barnaszemü leány melléhez tartotta. A csecsemő álmos volt. A gyermeket kezében himbálta, amig felelte: "Az én fiam halott. Igen, fiam meghalt."

Többet aznap nem szóltak egymáshoz. De amint a leány erősebb lett, gyötörte a kiváncsiság és tovább kérdezte:" Csinos volt a fiad? Okos volt? Szerették az emberek? Kedves volt? Tanult?"

Minderre a sok kérdésre az asszony igennel felelt. Mikor pedig a leány az asszony fia halála felől kérdezősködött, az öreg asszony megrázkódott, halvány arcát elforditotta és suttogva felelte: "Nem mondhatom meg neked, nem mondhatom... Kegyetlen... rettenetes volt!"

Többet nem szólott, hanem félelem ült ki arcára. A leány hallotta, hogy az órák elteltével az öreg asszony saját magához beszél. Beszéde szomoru hangok különös keveréke volt.

"Óh milyen szégyen! Óh a szörnyü halálltusa! Hogyan lehetett ez? Hiszen olyan szép gyermek volt! Olyan kedves fiu! Velem együtt gyakran sétált a dombról lefelé, amint parányi keze az enyémhez tapadt. Hogyan történhetett hát vele a szörnyü esemény? Melyik gyermeknek a szive volt annyira idegen a büntől, mint az övé?"

Igy beszélt magában az öreg asszony. A barnaszemü leány pedig hallgatta és olyan kiváncsiság vett rajta erőt, ami még hálaját is háttérbe szoritotta.

Végre elérkezett az az idő, amikor a barnaszemü leány felkelhetett és a ház előtti lépcsőre ülhetett ki. Fehér ruhába burkolt fiát ölében tartotta és ekkor érezte először az anyai

büszkeség boldogságát. A kis fiu parányi haját fejére simitotta vissza és megszólalt: "Ha ez a gyermek finom ruhába volna öltözve, olyan gyönyörü volna, mint egy kis herceg! Én mondom ezt — az anyja!"

Az öreg asszony az ajtóból igy felelt: "A ruhát majd én adom neki. Ez meglepetés lesz számodra. Hadd hordja az én fiam gyermekkori ruháit. Bethlehemből én magam vittem el Jeruzsálembe és Jeruzsálemből ide. Kimostam és most az udvaron a kunyhó végében a nap száritja."

Pár perc mulva már a barnaszemü leánynak nyujtotta a ruhadarabokat, aki csaknem könnyezve mondott- töredezett szavakkal kö szönetet: "Meg tudod ezt tenni én érettem?"

Az öreg asszony letünt idők emlékeibe mélyedt. "Milyen szeretettel adtam fiamra ezeket a ruhákat! Mig megérkezését vártam, mindig ezeken dolgoztam. Tudtam, hogy fiu lesz, neve szivembe volt vésve, mielőtt arcát megláthattam volna. Nézd, itt van a ruhákon nevének kezdő betüje!"

A barnaszemü leány oda pillantott és csillag alaku varrás között egy J betüt vett észre.

Nemsokára eljött az idő, amikor a barnaszemü leány anyai büszkeséggel vette karjára a kis fiut, hogy elhagyja a falut. Lement a piacra, amit már régóta került, mert ki akarta kerülni a falu suhancainak maró tekintetét és nem akarta hallani szurós megjegyzéseiket. A falusiak csodálkoztak, mikor ismét megjelent körükben.

Mintha tüz lobogott volna szemében, amikor beszélni kezdett:

"Az az öreg asszony befogadott engem, mikor beteg és megvetett voltam. Azért jöttem ebbe a faluba, mert... gyermekemnek apja itt lakik. Mikor nem akarta észrevenni, hogy itt vagyok, itt maradtam, hogy hátha jelenlétem meginditja. Az öreg asszony kunyhaja előtt lettem beteg, aki befogadott. Ő segitett, hogy gyermekem világra jöhessen, ő ápolt olyan gyöngéd szeretettel, mint egy angyal. Ő volt az, aki betegségem idején beszélt hozzám, még pedig saját fiáról."

A falu népe közelebb hajlott hozzá, mert hangjában volt valami, ami figyelmet parancsolt.

"Az öreg asszony fia", folytatta a leány", Jeruzsálemtől délre, Bethlehemben született. Okos, kedves gyermek volt. Mikor felnőtt, nagytudásu férfiuvá fejlödött. Az anya büszke volt reá. S aztán jött halála. Olyan megrázó, szörnyü halál, ami anyjának eszét meggyöngitette és csaknem őrültségbe kergette... Mi hallottunk egy emberről, aki keserves halált szenvedett. Utazók, akik messze földről jöttek Jeruzsálem felől, hozták a hirt hozzánk. De hozzátartozói sorsáról semmit sem beszéltek. Az öreg asszony nekem ajándékozta a ruhákat, amelyeket évekkel ezelőtt fiának készitett. Benne van a gyermek kezdő betüje, im nézzétek, itt van a himzés között!"

A falu legöregebb embere lehajolt, hogy kiböngéssze a betüt. Erre szemeiből egy kérdés volt kiolvasható, amely másokra is átragadt, mint mikor a szél a szántóföldön a buzakalászokkal játszik.

"Gondolod", kérdezte suttogva, "hogy Ő az?"

A leány fejével intett. "Bizonyos vagyok benne. S mivel e felől nincs semmi kétségem, elmegyek fiammal és uj életet fogok kezdeni. Legyen méltó Ahoz, akinek ruháját hordja. Igen, elmegyek gyermekemmel."

Megihletődés vett erőt a falu népén. Egy ifju utat tört magának előre. Ajkai remegtek, amikor a barnaszemü leányhoz jutott. "Nem hagylak magadra, én is veled megyek". Ekkor átkarolta a leányt és a gyermekét, akinek ő volt az apja.

A falubeliek egyenként az öreg asszony kunyhójához lopóztak. Vigasztalni akarták, mert egyedül maradt. Az öreg asszony szeretettel köszöntette őket és olyan ragyogás áradt ki arcából, hogy az emberek csodálkoztak rajta, hogy előbb nem vették észre, hogy olyan gyönyörü!

Egyik halat vitt neki, a másik kovásztalan kenyeret, a harmadik füszert a kertjéből. Először nem merték kérdezni, de később neki bátorodtak.

"Te nem voltál mindig egyedül? Valamikor volt családod, ugy-e?" "Volt egy fiam", felelte az asszony." Szeretnétek hallani róla?" "Szeretnénk", felelték a szomszédok.

Az öreg asszony beszélni kezdett fiáról, aki neki olyan kimondhatatlan gyönyörüsége volt, aki az ő házában lakott és segitett atyjának.

"Még mikor kicsiny gyermek volt," mondá, "milyen okosan beszélt! Barátaink bámulva

allgatták értelmes mondásait. Majd felnőtt. Milyen kiváló ember volt! Olyan kitüntetésben részesült, mint kivüle senki! Az ország minden részéből őt keresték férfiak és nők, mikor bölcsességre, igazságra és segitségre volt szükségük. Mert az én fiam okos és bölcs volt, az egész ország népe meghajolt előtte. De egyszer csak egy szörnyü éjszakát értünk meg Jeruzsálemben. Ezt az egyet megérteni nem tudom. A kertbe lámpásokkal mentek a katonák. Emberek siettek hozzám, akik árulásról beszéltek és ujságolták, hogy fiamat, az én fiamat..."

Tovább nem folytathatta, hangja elcsukló ott.

Ezután a falubeliek még nagyobb szeretettel vették körül. Mikor a kutra ment, tisztelettel üdvösen köszöntötték. Fiatal anyák jöttek hozzá könnyező, lázas gyermekeikkel és ő ráncos kezével megsimogatta homlokukat és megmondotta az orvosságot, amit használni kell. Fiatal leányok keresték fel, akik szemérmesen mondották el neki első szerelmüket és ujjongva táncoltak, hogy van, aki megérti őket. Öregek jöttek el fájdalmukat és megvigasztalódva mentek el, amikor könnyeik az öreg asszony könnyeivel folytak egybe. A kicsiny kunyhó lassanként a falu szentélye lett.

Az öreg nő nyugodt és érthető volt, csak akkor volt lelke feldulva, amikor fia felől kérdezték.

"Nemcsak az fáj", mondotta ilyenkor", hogy fiam mosolyát elveszitettem és hogy nem azért meghalt, hanem a szégyen, a keserüség! Ha rendes körülmények között halt meg, ez elég lett volna ahoz, hogy egy anyai szivet összetörjön. De ugy halt meg, mint egy bünös, mint egy gonosztevő! Legalább halála szeretetteljes emléket hagyott volna hátra maga után, de borzadok, ha végére gondolok...!"

A tavasz elmult és virágok fakadtak az öreg asszony házának tetején. A barnaszemü leány már nagy gyermekkel tért vissza a faluba és a vásártéren ujra beszélt:

"Egy napon itt fog hagyni benneteket. Visszamegy az égbe, aki kölcsön adta őt a földnek. S akkor elfogjátok veszíteni a ti... Magamátokat."

Eljött az ősz is és az öreg asszony ugy érezte, mintha a föld mozogna alatta, mikor nőtt. A falu népe még hüségesebben gondozta és látogatta a beteg, gyönge asszonyt. A sok szivességért csak szempillantással tudott már köszönetet mondani. De egy napon jobban lett és beszédessé vált.

"Mikor Jeruzsálemből menekültem, azt gondoltam, hogy oda megyek vissza, ahonnan én és fiam jöttünk. De elmaradtam a karavántól és itt maradtam. Nem gondoltam, hogy valaha olyan békét leszek képes találni, amilyen itt volt osztályrészem."

Megjött a tél is és a falu népe tudta, hogy az öreg asszony napjai megvannak számlálva. Még több szivességgel halmozták el. A takács meleg kendőt szőtt neki, hogy ne érezze a hideget. Akinek szőlőskertje volt, füszerezett borral ajándékozta meg. De a legszebb ötlet a falu ácsának fejében fogamzott meg, aki fából bölcsőt faragott és belé egy kis fiu képét helyezte el. Ezt szánta ajándékul a beteg asszonynak.

Hideg, téli nap volt. Évfordulója annak a napnak, amikor egy fényes csilag állott meg a bethlehemi istálló felett. Az ács most adta át ajándékát, mások sem jöttek üres kézzel a szegényes kunyhóhoz. Elhatározták, hogy a csillag megállásának ünnepén minden évben ajándékot visznek a szegényeknek és oyomorultaknak. Eljött a barnaszemü leány is, aki ekkor szive alatt a második magzatot hordozta, aki törvényes házasságából volt megszületendő. Ezüst pénzt hozott az öreg asszony részére.

Amint estének idején az öreg asszony lakásához közeledtek, sötét éjszaka borult az egész falura. Hirtelen egy halvány csillag gyult ki az égen, amely épen az asszony kunyhója felett állott meg. Egy öreg ember valamit mormogott bajusza alatt, hogy ez valaminek a jele lesz.

Nyögést hallottak, amikor a kunyhóhoz érkeztek. A halvány csillag elhagyta helyét és keletre futott. A barnaszemü leány összerezzent. "Ez a halál jele", mondotta.

A szobában sötét volt. Mikor gyertyát gyujtottak, látták, hogy az öreg asszony a teveszőrrel tömött ágyban ül. Arcáról kinos fájdalom volt leolvasható, mindenki tudta, hogy utolsó órája megérkezett. Majd minden erejét összeszedve, halk hangon kezdett suttogni:

"Eljöttek hozzám és azt mondták, hogy elárulták... De én nem akartam hinni... Azt gondoltam, hogy hazudnak... Vártam, hogy

fiam üzen nekem..., hogy megnyugtat... De nem üzent semmit... És akkor... akkor... halála hirét hozták... mégis nekik volt igazuk..."

A falubeliek csendben hallgatták a haldokló szavait, csak a barnaszem leány nem tudta szó nélkül hallgatni és felkiáltott: "Áldj meg bennünket, Anya, áldj meg!"

A falu népe visszhangozva utánozta: "Áldj meg bennünket!"

De az öreg asszony nem mosolygott reájuk ez alkalommal. Gonodlatai a messze multba szállottak vissza. Ott látta magát Názáreth kicsiny városában és fiához beszélt:

"Kerioth mezei olyan szép zöldek tavasszal! Oda ment fiam, de mindjárt itthon lesz. Jöjj haza, jöjj haza már édes kis fiam, mert az ágyba kell menned aludni. Jöjj haza "anyádhoz", mondá mind jobban s jobban gyöngülő hangon. "Jöjj... haza... anyádhoz, mert... nézd... Judás..."

Ezzel elhallgatott itt alant örökre.

Irta: *Clara E. Laughlin.*

Forditotta: *Nânássy Lajos.*

AZ ANGYAL.

Irta: *Bereczky Albert.*

A faluvégen egy kis zsellérlakásban lakott Pál András csizmadia. Nagyon szegény ember volt. Az egész nagy falun végig menve, aligha talált volna egyetlen embert, aki neki egy fillér érőt hitelezett volna. Nem azért, mintha a csizmadiamesterségből nem lehetett volna egészen jól megélni egy rendes munkásnak. Nem is azért, mintha a felesége nem lett volna szorgalmas és takarékos asszony. Ha volt valaha a világon asszony, akiről el lehetett volna mondani, hogy a munka és az otthonáért való áldozatkészség mintaképe, az ő Julisáról el lehetett mondani. Még ő maga is elismerte ezt, mikor reggel nagynehezen fölkelt az ágyból és félhangosan igy mormogott:

— Mikor a csodába kelsz föl te asszony, hogy már mindent rendbe tettél?

Gyermekük is csak egy volt — vékony, fehérképü, aranyhaju kis leány volt az Ilonka, — hát az se emésztette fel a keresetet. Hanem bizony, megmondom egy szóval, mi volt a baj. Pál Andrásnak egy nagyon szomoru és nem is szokatlan betegsége volt: betege volt az italnak. Már pedig, ha igaz az, hogy ebben a drága világban is a legköltségesebb dolog a betegség, még inkább igazat mondunk, ha azt állitjuk, hogy nincs drágább és költségesebb betegség a világon, mint Pál uramé. Tapasztalta ezt ő is, amikor látta, hogy szép keresete mellett is alig jut rendes ebédrevalója a kis családnak. De még keservesebben érezte ezt a szegény asszony. Szomszédasszonyai sokszor mondották neki siránkozva:

— Jaj, bizony nehéz keresztje van, kedves jó asszonyság! Már megint hallottuk az este, hogyan jött haza az az ember.

Julis asszony az ily beszédre nem tudott szólni. Csöndesen meghallgatta a sajnálkozókat és ment fáradhatatlanul a dolga után. Néha-néha még mentegette is a férjét:

— Rigyje el, Mári néni, másként nem rossz ember. Amikor nincs benne ital, dolgozik szorgalmasan.

Csodálkozva beszélgettek aztán egymás között az asszonyok. Milyen különös asszony ez a Julis. Ők alig győzik elmondani egymásnak a panaszaikat, ennek meg ugyancsak volna oka panszkodásra, hiszen alig van hét, de még tán nap is, amikor a garázda ember meg ne keseritené. Bizonyosan meg is üti néha. Hogyan van, hogy mégis ilyen csöndesen, panasz nélkül tür? Mári néni megmagyarázta a dolgot a többieknek:

— Ugy van az, hogy a Julis nagyon kegyes lélek. Sokat imádkozik. Mondta is egyszer nekem, hogy minden ereje a Bibliájában van, meg abban, hogy ő még nappal, munka közben is folyton az Istenhez folyamodik.

Bizony, jól mondta Mári néni. Julis asszony az ő szomoru életének minden panaszát nem emberek elé vitte, hanem ahhoz fordult, akinél a szenvedők igaz enyhülést találnak. S

mégis — óh, milyen érthetetlen, milyen kegyetlennek látszó feleletet adott az Örökkévaló ennek a bizó asszonynak az imádságára.

Ugy történt, hogy a férjével egyszer délután, amikor az ujra el akart menni hazulról, igen komolyan kezdett beszélni. Megpróbálta ő azt már többször is, hogy kérő szóval, szeretettel forduljon az ember felé. De ezen a bizonyos délutánon nagyon komoly volt az asszony arca. Megmondotta, hogy a züllés utjára jutottak egészen, hogy ez igy tovább nem mehet. Megmondotta, hogy ha már másra nem tekint, tekintsen mint apa az egyetlen gyermekére. Az asszony szavai szemmel láthatólag megzavarták Pál András. Nem volt ő romlott ember s a kis Ilonkát különösen igen nagyon szerette. Elszomorkodva és lemondással felelte:

— Hidd el Julis, eleget próbálom én, hogy másként legyen, de nem megy.

Az asszony sietett az ura jó óráját felhasználni, bátoritotta, biztatta, hogy vesse meg a rossz cimboráit, ne hagyja el magát. Félénken a Bibliát és Isten jóságát is kezdte előtte emlegetni. Az ember hallgatta egy darabig Julis szavait, de végül alig értette már, mit is mond az asszony. Ott benn már fölébredt az ördög, a kielégithhetetlen szenvedély ördöge és mellhón követelte a maga áldozatát. Pál András a felesége beszéde alatt csak az ital után való emésztő szomjuságot érezte és a gondolatai csak akörül forogtak, miképpen küldhetné el valahová az asszonyt s hogyan szökhetne el. Végül megtalálta, amit keresett:

— Jól van Julis, igazad van, de most vidd el ezt a talpalást a Farkas Mihályékhoz, aztán siess haza.

Az asszony elment jó reménységgel s alig fordult el a sarkon, Pál András is sietve ment a faluba. Nem gondolkozott, nem érzett mást, csak azt, hogy egy láthatatlan, leküzdhetetlen erővel a korcsma felé. Késő este a szokottnál is haragosabban indult haza. Mámoros fejében zürzavaros gondolatok keringtek, dac ágaskodott benne, hogy még őneki akar az asszony parancsolni! Otthon a szobából világosság áradt. Mikor ő már régen megparancsolta, hogy mindenki lefeküdjék, mire ő hazaér! Egy pillanatra meghőkölt, de aztán annál mérgesebben, a bünét érző ember hitvány haragjával a szivében belépett. Az asszony a padon ült és könnyezett. A kis Ilonka a földön állt s az édesanyja ölébe hajolva beszélt hozzá és vigasztalta. Az asszony föl akart kelni, a férje dühhös káromkodással lépett feléje, de a kis szelid 7 éves leányka — akinek a hangját is alig lehetett hallani — szembefordult az apjával, kezét fölemelte és rákiáltott:

— Ne bántsd!

Pál András fejét elöntötte a hőség. A remegő kis gyermeket erősen meglökte, ugy hogy az elesett. Az anya sirva ugrott oda s fölkapta a kislányt. Az orra vérzett és nagyon sápadt volt. Később, amikor az anyja lefektette, az ajkán is megjelent egy kis vér. Két nap mulva pedig a Julis asszony kedvenc kis egyetlene, az aranyhaju Ilonka kiteritve feküdt a szobában. Akik megnézték, alig akarták elhinni, hogy meghalt. Az arca életében is fehér volt, most is fehér, nyugodt és mintha szeliden mosolyogna. A kezei imádságra kulcsolva.

— Olyan, mint egy angyal! — suttogták a szobában.

Senki sem tudta, csak a Pál Andrásné, hogyan és miért halt meg a kis Ilonka. Még Pál András sem. Mikor ő másnap reggel felébredt, nem emlékezett semmire, csak annyit látott, hogy az asszony hozza az orvost s hogy a kis Ilonka haldoklik. Julis nem szólt, semmit sem szólt. Addig is hallgatag asszony volt, de most szavát se lehetett venni. A temetés után meg, ahogy hazamentek, Julis asszony leült a padra, ugyanarra a helyre, ahol akkor este ült. Nem jött könny a szemébe azóta, még a temetésen se. Csak ült most némán, meredt szemmel. — Pál András kisirta magát s szeretett volna szólni hozzá, beszélgetni. Mikor látta, hogy ez nem sikerül, hogy az asszony se lát, se hall, kiment az udvarra, onnan kilépett az utcára. Küzdött egy kicsit magával, aztán gyors léptekkel elindult. Meg sem állt a korcsma ajtajáig. De ott megállt. A korcsma üvegajtajánál, ha lett volna ott valaki, különös dolgot látott volna. Pál András ott állott mereven, arcán a félelemnek kimondhatatlan érzése tükröződött vissza. Ugy látta, hogy egy aranyhaju, hófehér angyal áll előtte — kék szemeiben ugyanaz a mély fájdalom és az a harag, ami akkor este az Ilonkája szemeiben égett — és a kezét fölemelve hangosan ikáltja feléje:

— Ne bántsd!

Pál András futva, akadozó lélegzettel ért haza. Az asszony még mindig némán ült ugyan azon a helyen. Pál András berohant a szobába és térdre roskadt a felesége mellett. Ott térdelt sokáig. Senki sem tudta, mi történt azalatt a fél óra alatt, amig ott térdelt a pad előtt, csak Az, Aki a szivekben olvas. Amikor fölkelt, a felesége is magához tért ettől a szokatlan látványtól és szenvedő arcán csodálkozás látszott. Pál András meggyujtotta a lámpát, a felesége felé fordult és mondani akart valamit, de nem tudott szólni, csak odaborult ujra a földre, fejét az asszony ölébe rejtette és elkezdett zokogni. Julis szegény nem értette a dolgot, de ugy tünt föl neki, mintha megjelenne előtte az ő mennybe szállott kis angyala s mintha most neki mondaná, fölemelt kezével az apjára mutatva, édes, szivbemarkoló hangon: Ne bántsd!

Nem sok idő multán Pál András és a felesége egymás mellett ültek a padon és könnyes szemekkel énekelték:

Az Istenhez az én szómat
Emelem kiáltásomat...

Három év mulva Pál Andrásék már a második kicsikét várták. Boldog, áldott, csöndes hajlék lett a faluvégi kis házból. Minden este hallatszik az ének, a szomszédok is eljárnak esténként a "házi Istentiszteletre", de a tiszteletes ur is többször eljön örömmel közéjük. És Pál András meg Julis asszony sokszor elmondják, hogy milyen hatalmasan cselekedett velük az Ur. Angyalt küldött hozzájuk, hogy megmentse őket a büntől.

— A szenvedés és a halál megrenditette azt a gonosz embert — mondják az emberek. De ők boldogan vallják:

— Angyal volt!

RÖVID TÖRTÉNETEK.

Irta: *Böszörményi Jenő.*

A HÁLA

Lakodalom volt a tanyán. Gyönyörü vendégkoszoru sereglett össze és bár petróleumlámpa hinthetett csak szelid fényt a társaságra; mégis rózsaszinben látta mindenki a világot. Vacsora után a fiatalság táncra kerekedett, az emberek pedig átvonultak a konyhából nyiló hátsó szobába, ahol — jófajta karcos mellett — mindig jobban és jobban belemelegedtek a politizálásba.

— Ha én intézném az ország ügyét-baját — szólt ünnepélyesen az öreg Kovács Mihály — tudom Istenem, hogy másként menne a sor.

— És hogyan menne? — kérdezte valaki.

— Hogy menne? *Másként menne.*

Ebben aztán megnyugodtak. Majd feljött szóbeszédbe, hogy nincs a buzának tisztességes ára.

— Oszt tudják-é, hogy ki ennek az oka? — kérdezte Daru János.

— A kormány! — zugta egy ellenzéki érzelmü magyar.

— Nem a kormány! — tiltakozott Daru János. — Hanem valaki más. Majd mindjárt elmagyarázom. Hát a minapában benn voltam a városban és érdeklődtem Kőnig urnál a buza irányában. Aszongya Kőnig ur, hogy a buzának azért nincs rendes ára, mert Amerika spekulál. Igy azán minden bajnak Amerika az oka.

Az öreg Kovács Mihály akkorát csapott erre az asztalra, hogy a poharak táncolni kezdettek és nagydühösen harsogta:

— *Mindig mondtam, hogy nagy kár vol Amerikát felfedezni. Mert lássák kigyelmetek. ez a hála érte.*

AZ EMLÉKEZÉS

Uri társaságban arról beszélgettek, hogy a rádióból ismert egyházi szónokok közül melyiknek van legszebb szava? A vélemények megoszlottak. Egyiknek ez tetszett, másiknak az. Mindenkinek volt észrevétele, csak egy idősebb urinő hallgatott. Látszott rajta, hogy gondolataival a multba száll vissza és elmerengő régi, szép, drága emlékein. Közben uj vendég

érkezett. A társalgás másra terelődött. Ő azonban ujra visszatért a tárgyhoz.

— Fiatalasszony koromban, a kolozsvári templomban ünnepelt szónokot halgattam egyszer. Gyönyörüen beszélt. Ugy előttem van: klasszikus arc, hollófekete fürtös fej ,méltóságos megjelenés. Szinte hallom a zengő baritonját. És amit prédikált, ha száz esztendeig élnék, akkor sem felejteném el.

— Hány esztendeje lehet már ennek? — kérdezte félénken valaki.

— Hány? Megállj csak! Lehet olyan negyven.

— És most is emlékezik rá, kedves néni?

— Hogyne emlékeznék. Minden szavát tudom.

— Ugyan tessék elmondani! — kérlelték erre mindenfelől.

— No, jól van. Legyen meg a kivánságtok.

Áhitatos csend lett a szobában.

— Hát ugy volt, hogy először imádkozott és csak azután következett a prédikáció, amelyik igy kezdődött: "Mint ahogy a sas felrepül a magasba..."

A viszaemlékeztető itt elhalgatott. A társaság várta a folytatást, de hiába.

Ekkor megszólalt valaki:

— És hogy tovább, ha szabad kérdezni?

— Hogy volt? Ki tudná azt már? *Tán bizony azt kivánnád, hogy elmondjam az egész prédikációt?*

A SZÓNOK

Zászlószentelési ünnepre virradt a kisváros. Korán reggel már zenés riadó ébresztgette a népet, hogy készülődjék a nagy napra. Három trombitabanda harsogott kegyetlenül. Fel is ébredt mindenki. A délelőttöt ünnepi beszédek áradata aranyozta meg. Délben diszebéd volt, mely a kifáradt idegzetü ünneplő tábornak egy kis pihenést hozott. De csak addig, mig a harmadik fogásnál ujból meg nem indult a beszédözön. Először a hivatalos dikciók hangzottak el, hajd a magánvállalkozásokra került a sor. Az érdeklődés azonban lassanként csökkeni kezdett. Az unalom bontogatta szárnyait. Legrossabb időben emelkedett igy szólásra az egyik közismert távszónok:

— *Nem vagyok szónok,* — kezdette, — de lelkemben érzelmek vihara dul és szavakba kell öntenem azt.

Ez után a bevezetés után hosszasan beszélt arról, hogy zászlódiszbe öltözött a város. A házakon zászlókat lenget a szél és ezek mind meghatottan, ujjongó örömmel üdvözlik a testvérjüket: az uj zászlót. Ő is kitüzi szive ablakába azt a gyönyörü szelymü zászlót, melyen lángoló betükkel ragyog a drága, szent szó: Barátság.

Közben elröppent vagy tizenöt perc az idők végtelenségében. A szónok pedig ismét és nyomatékosan hangsulyozta:

— *Nem vagyok szónok.* Rövid leszek.

— Helyes! — zugta a szenvedő társaság.

Ujabb negyedóra telt el. Sajnos, ez már nem repült. Mindegyik perc fáradtan vánszorgott. A dikciózó azonban nagyobb hévvel tett bizonyságot arról, hogy a zászlókat holnap reggelre bevonják ugyan, de az ő szive ablakában élete utolsó leheletéig lengeti a szél a barátság zászlaját.

— *Nem vagyok szónok,* — szólt végezetre, — eljutottam beszédem végéhhez.

Valaki ekkor (valamelyik meggyötört lélek) keservesen feljajdult:

— *Milyen szerencsénk, hogy nem szónok!* Mi lenne belőlünk, ha az volna?

AKI BŐVEN VET, BŐVEN IS ARAT.

ÉRDEMES VOLT-E?

Irta: *Szász Károly.*

Hüvös, borongós őszi reggel, mikor a napnak még erősen kellett viaskodnia a ködös homállyal — két fáradt vándor érkezett gyalogszerrel a fővárosba. Egyikőjük még fiatal ember volt, a harmincas évek elején lehetett, komoly arcán valami csodálatos szelidség fényével. A másiknak, a jóval idősebbnek, tömött szakálla már erősen deresedett. Messziről jöhettek, avult lábbelijükön hosszu ut nyomai látszottak. Külsejükről szánalmas szegénység ritt le — rongyos — vékony ruhájuk kevés védelmet nyujtott az őszi nyirkos hideg ellen.

Sokáig szó nélkül haladtak egymás mellett. Látszott, hogy a fiatalabbik a jelentékenyebb ember, aki — mert formájuk iparosra vallott — bizonyára mester volt, mig a másik talán valami öreg legény.

Mikor betértek a külvárosi utcákba, az öreg legényforma türelmetlenkedni kezdett.

— No hát mégse lesz vége?...

— Minek, Péter? — kérdezte csöndes, nyugodt hangon a mesternek látszó fiatal.

— Hát az utnak... A fáradságnak... A nyavalygásnak... Megvesz az Isten hidege s aztán két nap óta alig ettünk valamit.

— Ne türelmetlenkedjél, édes atyámfia. Itt vagyunk a városban, majd meglátod: itt más világ lesz a sok jó ember között. Kapunk munkát s hozzájutunk szálláshoz, ruhához, ennivalóhoz — egy kis meleg szeretethez.

A Péternek szólitott keserüen fölnevetett.

— Szeretethez! Te mindig csak szeretetről beszélsz, mindenkitől szeretetet vársz...

Amaz szeliden feddőleg válaszolt, halk szavában valami megnyerő rajongással:

— A szeretet a legnagyobb kincs a világon. Péter...

— Az, persze, igen nagy kincs, azért is olyan ritka — felelt a deres szakállu keserüen.

Egyik utcán sürü embertömegbe keveredtek. Péter megszólitott egy marcona képü, munkásforma embert:

— Mi van itt? Hova megy ez a sok ember?

— Hová? Még azt se tudja? Maga talán tőkepénzes? — tette hozzá röhögve, gunyos tekintettel méregetve a vándorok keshedt ruházatát. De mindjárt folytatta:

— Direkció: Rezeda-utca 9., — népház! A munkanélküliek gyülésére. A vezérelvtárs fog beszélni.

A fiatal mester megrántotta az öreg legény elnyütt kabátját.

— Látod Péter! Oda megyünk. Ha a vezér beszél az ő munkástársaihoz, az bizonyára a szeretet jegyében történik. Annál inkább, mert hiszen munkát akarnak kérni...

A népház nagy terme zsufolásig megtelt. Csupa szegény, rongyos, munkanélküli ember gyült egybe, némelyikkel az asszonya is eljött, itt-ott ölbe való gyermek is szipogott. A fiatal mester és az öreg legény meghuzódtak az ajtó mellett.

A szónok, a ezér, a többiektől eltérően igen jól táplált, urasan öltözött, pirosképü férfi volt, gyomra táján vastag óralánc fityegett. Szenvedélyes hangon beszélt, a gyülölet tüzét szórta és szitotta a hatalmasok ellen, akik nem törődnek a szegény néppel. Tajtékzó szájjal szidta a kormányt, a hatóságokat, a gazdagokat. Ezek a szidalmak mind hatalmasabb viszhangot keltettek a tömegben s a gyalázkodó kifejezések sürü rajban röpködtek. Az ellenőrző rendőrtisztiselő, összehuza tekintélytartó bozontos szemöldökét, figyelmeztetőleg közbeközbe szólt, de hangja elveszett a lármában. Talán az asszonyok voltak a legzajosabbak — némelyik csunyán káromkodott.

Az öreg legény gunyosan odasugott a mesterhez:

— No, kedves mesterem! Hát van itt szeretet? Hisz ezek a szavak mind az izzó gyülölet tüzcsóvái...

A mester arca mintha egy árnyalattal még jobban elkomolyodott volna, de azért nyugodtan felelt:

— Meg lehet ezt is érteni, Péter és meg kell bocsátani is. Ne itéljünk mindjárt. Hanem gyere, próbáljunk bekopogtatni valami hatalmasnál, akinek módjában van a szegényen segiteni.

BAKAY ÁRPÁD
gary-i lelkész és családja.

Halkan, feltünés nélkül elhagyták a helyiséget s megindultak a város belsőbb része felé. Az egyik kormányépület kapujában diszes, meleg bundába öltözött portás állta utjokat, barátságtalan szóval:

— Mit akarnak maguk? Itt tilos a koldulás.

A mester halvány arcára könnyed pirosság ült.

— Mi nem koldusok vagyunk, csak szegény emberek...

Mielőtt a kapus szólhatott volna, az öreg legény folytatta mestere beszédét:

— Hiszen a miniszter ur hatalmas, segithet...

A kapus haragra gerjedt.

— Megvannak maguk bolondulva? Talán azt akarnák, hogy a kegyelmes ur fogadja föl magukat utcaseprőknek? Táguljanak, mert...

Péter indulatba jött.

— De hiszen a kegyelmes ur (s gunyosan nyomta meg a kegyelmes szót) mindenkit fogad kihallgatáson — azt irják az ujságok.

— Ma nincs audiencia — kiáltott a portás ingerült hangon. — Az minden héten csak egyszer van, szombaton. Ma hétfő van. Péntekig lehet jelentkezni s a titkár ur kiválogatja, hogy kit bocsáthat be.

Péter nem hagyta magát, bár a fiatal mester csititani igyekezett.

— Szombatig el is pusztulhatunk.

— Hát csak pusztuljanak. A kegyelmes ur nem fog maguk után sirni. Van elég okosabb dolga.

És a kapus bevonult jól fütött fülkéjébe, a mester pedig vonta magával a berzenkedő öreg legényt.

— Gyerünk innét, Péter. Elvégre be kell látnunk, hogy az olyan hatalmas ur, mint a miniszter, nem érhet rá minden egyes szegény ember dolgával törődni. Itt nem ugy van, mint odafönn...

Elharapta a szót, megállt, aztán alázatosan meghajtott fejjel folytatta:

— Azért lehet ám, hogy nem rossz ember a kegyelmes ur s talán most is valami nagy munkán dolgozik, amivel az egész népen segithet.

— Mester uram, te javithatatlan álmodozó vagy — mondotta Péter olyan nevetéssel, amelyben nem volt semmi vidámság, de annál több elkeseredettség és harag.

A fáradt vándorok tovább bandukoltak. Az öreg legényen, — bár csak legénynek volt öreg, egyébként javakorában járt s hatalmas termetü, izmos férfi volt — jobban látszott a kimerültség.

— Én már alig birom ám a lábaimat — mondotta, mikor a villanegyedbe jutottak s egy kertes urilak diszes vasrácsához dülve, leroskadt a kőszegélyre.

E pillanatban fényes autó állt meg a kapu előtt s egy gazdag bankár — a ház ura lépett ki belőle. Megpillantván a két szegény embert, rájuk rivallt:

— Mégis csak szemtelenség, amit ezek a csavargók müvelnek! Azt hiszik, az én keritésem arra való, hogy maguk rátelepedjenek?

S az autó mellett hajlongva álló inasára förmedt:

— Zavard el ezt a szemétnépet s tisztitsátok meg a helyüket!...

A fiatal mester olyan gyorsan huzta maga után a fáradt Pétert, hogy ennek szerencsére nem maradt ideje még az udvari tanácsos ur őméltósága előtt kifakadni. Csak mikor már a közel sétatéren jártak s leroskadtak egy padra, szólalt meg Péter, de hangjában már nem annyira a keserüség elfojtott tüze parázslott, mint inkább a fájdalom égető lángja lobbant föl:

— Hej, kedves, jó mesterem, ha ezekben az emberekben csak egy szikrája élne annak a felebaráti szeretetnek, amelyről te hajdanában annyit prédikáltál nekünk, mikor köréd sereglettünk, akár munkában, akár pihenőben... Ezekért ugyan nem volt érdemes...

Hogy mi nem volt érdemes, azt már nem mondhatta el Péter, mert mestere betapasztotta száját, mind a két kezével.

— Hallgass öregem és pihenj. Majd meglátod még, hogy...

Azzal ő is elhallgatott s jó darabig csendesen üldögéltek.

De a nap nagyon előrehaladt s a test erősen kezdte követelni a mag táplálékát. Pénzük azonban az uton az utolsó fillérig elfogyott s a jószivü mester bármennyire szeretett volna is legalább egy zsömlyét venni szegény öreg legényének — nem tudott.

— Gyerünk tovább, Péter — mondotta fel-

állva — nem jó ilyen hidegben sokáig üldögélni. Pénzt kunyerálni nem akarok, de talán mégis kaphatok valami jótétlélektől egy falat ennivalót a számodra.

Magára most sem gondolt a jó mester, pedig bizony ő is hüségesen együtt éhezett legényével.

— Jótétlélek? — mondá Péter s a fekete keserüség ismét ráborult lelkére. — Van is olyan ezen a cudar világon!...

A mester szelid szemrehányással szólt:

— Péter!...

Többet nem akart mondani — nem is kellett. Péter fölemelte fáradt csontjait s némán követte gazdáját.

— Nézd csak, öregem, — mondotta egyszerre a mester — ez itt milyen fényes vendéglő. Ha fizetni nem tudunk is, a konyhában talán adnak neked egy harapásnyi ételt, jó szivvel...

Bátran s mégis szerényen lépett a mester az udvarra nyiló konyhába.

— Mit akar itt?

— Szegény öreg társam az ajtó előtt várakozik — mondotta a mester. — Hosszu utat tett, nem evett, pénzünk meg nincs...

— No, ha pénzük nincs, akkor ugyan itt hiába kereskednek. Ez nem népkonyha. Menjjenek.

A mester nem mozdult. Magatartásában nem volt ugyan semmi tolakodás, de szilárd elhatározottsággal állt.

— Itt annyi az étel. Én csak egy kis maradékért esedezem a felebarátom számára... Majd inkább ledolgozom...

— A maradék az urak kutyáié. Embereknek azt ne mszervirozzuk. Alászolgája...

S a kevély szakács már tolta is ki az ajtón a mestert...

— No, mester ur! Hát itt is hiába alázkodtál meg, ugy-e? Megint csak azt mondom s mindig csak azt fogom mondani, hogy nem wolt érdemes...

A mester emelt hangon vágott szavába:

— Én pedig most is azt mondom s nem szünök meg mondani, hogy hallgass!...

— Igen, hallgassak és forduljak föl — fakadt ki a már nehezen támolygó öreg legény, mikor egy hasonlóan szegényforma ember halladt el mellette.

— No, édes atyafi — mondotta az szelid részvéttel — el ne düljön itt az utcán. Mi baja?

— Szegény vándorok vagyunk. Messziről jövünk... Elfáradt a társam, étlen-szomjan ... S nincs, aki segitsen.

— Dehogy nincs, dehogy nincs — mondotta jóságos hangon az idegen. — Én ugyan magam is templom egere vagyok — nagy megpróbáltatások közt élek — de azért csak jöjjenek velem.

A vándorok szó nélkül követték ismeretlen barátjukat. Kis mellékutcába tértek s egy bérkaszárnya előtt állapodott meg vezetőjük.

— Itt lakunk. Bizony csak a pincében. Egy szobakonyha. De hát csak ketten maradtunk..

Itt megcsuklott a hangja...

—... Tegnap temettük el egyetlen nagy fiunkat... A kis lányunkat már elvette Isten... De azért mégis csak áldassék az ő szent neve...

Pár pillanatnyi szünet után folytatta:

—...A feleségem is beteg ugyan — de a konyhában meghuzódhatnak... Szegény öreg cimbora... Nagyon átlátszó már a köpönyege... A fiamét jó szivvel magának adom... Vacsora nincs egyéb, mint egy karéj barna kenyér, meg egy kis rántott leves. Mindjárt összehabarintom... Jó lesz a meleg étel a gyomromban...

És tuszkolta be vendégeit szegényes szállására.

Az öreg legény hallgatott — nem keményszivüségből, hanem ugy látszott, nagyon meg volt hatva.

A mester hálálkodni kezdett, de a házigazda közbevágott:

— Ugyan hagyja el. Én csak annak a parancsát teljesitem, aki én érettem is meghalt a keresztfán...

Bement a kis szobába, ahol rozoga ágyon beteg felesége nyögdécselt. A vándorok pár percre magukra maradtak a konyhában.

Péter is tünődve — talán kissé szégyenkezve is — hallgatott.

A mester pedig megfogta öreg legénye mindkét kezét s mig sötétszőke fürtöktől árnyalt szép magas homlokán valami tulvilági fényesség gyulladt ki, csöndes hangjában kimondhatatlan boldogság zengett:

— Látod, Péter, öreg tanitványom: mégis csak érdemes volt...

HOGY LETT EGY SZOCIALISTA KERESZTYÉNNÉ ?

— Irta: *Harsányi László,* ref. lelkész. —

TÜNTETÉS A TEMPLOM ELŐTT.

A pompás avenuen a rendes vasárnapi közönség tolong. Mindenki tiszta uj ruhájában örül az életnek és hálát ad az Urnak, azért, hogy egy ilyen zavartalan, csendes vasárnap délutánjának békéjét élvezheti. A nap süt. A hatalmas felhőkarcolók ugy nyulnak ki az ég felé, mintha elébe akarnának sietni a napsugárnak, mely vidáman önti szét tengerét a hatalmas város felé.

Az emberek nagyobb része a templomból jön, vagy a templomba megy. Az egyenes avenue távolából hirtelen éles kiáltások törik át az utca tompa muzsikáját. Messziről lármás emberek tünnek fel. Mikor a tömeg közelebb ér, világosan ki lehet venni az egyes szavakat.

Le a gazdagokkal!

Vesszenek a népbolonditók!

A járókelők riadtan rebbenek szét, mindenki igyekszik valami mellékutcába menekülni. Szemközt egy csomó rendőr siet elő, hogy a rendbontást és garázdálkodást megakadályozza. A csapat, mely időközben végeláthatatlan tengerré nőtt, egy hatalmas templom elé ért. A templomban épp most végezték be az istentiszteletet, az áhitatos hivők az ajtókon át sietnek haza.

Mikor a tömegben valaki meglátja a templom tiszteletet parancsoló szürke tornyát odakiált rekedt hangon társainak.

— Nekünk nincs kenyerünk és ők imádkoznak! Törjünk be a templomba!...

Az emberek, kiket a tömegszenvedély már gondolkozásra képtelen, akaratnélküli rohanó tengerré változtatott át, hirtelen megálltak és vakon akarták követni a kiadott jelszót. Az első sorokban állók már fel is értek a szürke lépcsőkre, amely a nehéz fafaragásu ajót körülfogta. Szerencsére a rendőrök észrevették a tömeg szándékát és odaugrottak a bejáróhoz. Óriási dulakodás keletkezett. A tüntetők, kik nem voltak mások, mint a nagyváros milliós lakosságának munkanélküli ezrei, már-már letaposták a kisszámu rendőrséget, mikor hirtelen a legközelebbi kerületi kaszárnyából vagy száz rendőr érkezett. Visszaszoritották a tömeget és akire csak rátehették kezüket, letartóztatták és a rendőrállomásra vitték.

Igy a tüntetés, melynek a templomban kellett volna kezdődnie, a rendőrségen végződött. A headquarter termében kis csoportok állanak. Nagyobbrész hallgat, tudja, hogy rossz fát tett a tüzre, melyért a megérdemlett büntetés várja. Egy lócán két ember ül. Az egyik kissé kopottan van már öltözve, ruhája itt-ott kiszakadt. Hevesen mozog jobbra-balra. Nagy Istvánnak hivják. A munkás szervezet titkára, lelkes szocialista és még itt a padon is magában folyton szidja a gyárosokat, munkaadókat. Mellette egy csendes ember ül, akit láthatólag bánt Nagy István beszéde. Kis Jánosnak hivják. Vallásos, rendes ember, egy nagyobb gyárban dolgozik. Néhány évi derék, értelmes munkájával, mert az angol nyelvet sikerült az iskolákban és a templomban elsajátitani, odáig vitte, hogy a gyárban foremannak alkalmazták.

Kis János bizony sokban elütött egy néhány barátjától. Az ital tüzes mérgét kerülte ajka, a vasárnapot nem töltötte részegen és dorbézolva a szalonokban, hanem elment a templomba és szivét felemelte az Istenhez. Gyakran lehetett látni a lakása melletti könyvtárban ujságja és a könyvek fölé hajolva. A rendőrszobába egész véletlenül került. Épp abból a templomból jött ki, melybe a szocialisták be akartak törni. A rendőrök őt is tüntetőnek gondolták és letartóztatták. Nyugodt lelkiismerettel követte a kékkabátosokat, mert tudta, hogy a végén kiderül ártatlansága és bántatlanul hazamehet.

Szóval Kis János, a vallásos, istenfélő ember a lármás szocialista, Nagy János mellé került. Egy padon ültek. Nem ismerték egymást. A szocialista — egy heves, feketeszemü ember — még mindig szidta magában a rendőröket

AZARY JÁNOS
daytoni lelkész és családja.

A daytoni Nőegylet.

és a világot. Egyik csunya szó a másik után hagyta el száját. Hirtelen odafordult a mellette ülő Kis Jánoshoz, ki szótlanul hallgatta a beszédet.

—Ugy-e, ön is abban a véleményben van, hogy a rendőrök jogtalanul hurcoltak bennünket börtönbe?

Kis János nem akart eleinte felelni, de mikor a szocialista ismételten megkérdezte, nyiltan odaszólt:

— Ellenkezőleg, az a véleményem, hogy a detektivek nagyon okosan cselekedtek, mikor megakadályozták önöket, hogy a templomba betörjenek, megszentségtelenitsék az Isten házát. Nem tudom ugyan, mit akarnak a szocialisták és anarkisták, de akármit akarnak, még sem szabad erőszakos eszközökhöz nyulniok és mindenkit agyonütni bottal, aki nem akarja osztani meggyőződésüket.

Nagy eleinte meghökkent a nem várt feleletre, majd vitába ereszkedett szomszédjával. Mig az elfogott tömeg arra várt, hogy a rendőrségi hivatalnokok kihallgassák, a két magyar között óriási vita támadt.

A GYÁROS ÉS A MUNKÁS.

Nagy István: Mégis csak igazságtalanul van berendezve ez a világ. Egyfelől van egy pár gazdag ember, akik alig dolgoznak, másfelől pedig millió és millió szegény ember töri magát a bányákban, a gyárakban, az üzletekben alig keres annyit, hogy megélhessen. Lássa, kérem, én, amikor munkám volt, reggel héttől este ötig dolgoztam. Nem volt több szabad időm, mint egy óra ebédre és ezért az egész munkámért nem kaptam többet, mint napi $2—3-t. A főnököm pedig reggel 10 órakor jött be a hivatalba, leült a székbe, átnézte a leveleket, diktált a sztenografusnak vagy 20 gyors levelet, behivta a hivatalnokokat, intézkedéseket adott nekik, ha hibát vett észre, akkor összeszidta őket. Délután három órakor már elment a klubba, vagy sétálni. Az év végén azután tizezer meg tizezer dollár ütötte a markát. Hol van itt az igazság? Én többet dolgoztam, mint ő...

Kiss József: Azt hiszem, Nagy ur tévedésben van. Lehet, hogy ön többet dolgozott, hanem a főnökének a munkája százszor értékesebb. Ha Nagy urat odaültetnék az iróasztalhoz, eléje tennék a leveleket és könyveket, vajjon ki tudna-e mászni a számrengetegből és vajjon meg tudna-e felelni a levelekre és tudna-e utasitásokat adni a hivatalnokoknak?

Nagy István: Azt éppen nem mondom...

Kis József: Na látja. A gyárosok, a magasrangu hivatalnokok teremtik meg eszükkel, kiváló képességeikkel a munkaalkalmakat. Ők kötik meg az üzleteket, ők épitik fel a gyárakat. Ha ők nem csinálnák ezt, ugyan hol dolgoznánk mi? Ki adna nekünk millió és millió egyszerü embereknek munkát. Igaz, hogy Edison, aki a villamoslámpát, a fonográfot meg a moziszinházat feltalálta, milliókat és milliókat keresett, mig mi csak pár dollárt kapunk, de vajjon ki lett volna képes közülünk ezek közül a találmányok közül csak egyet is kifundálni? És Edisonnak a találmányai nyomán ezer meg ezer hatalmas gyár épült a föld kerekén, melyeknek kéményei egyre-másra ontják a fekete füstöt. Mindegyik gyár ezer meg ezer olyan munkásnak ad kenyeret, mint amilyenek mi vagyunk. A gyárosok, a mérnökök, a feltalálók nélkül nem emelkedtek volna gyárak, nem épültek volna városok, nem járna vasut, nem szólna a telefoncsengettyü. Ezt mi, egyszerü munkások nem tudtuk volna magunktól megteremteni. Nem igazságtalan tehát, ha ők többet keresnek, mint mi. De erre még később rátérek. Még meg fogom önnek magyarázni, hogy az embernek nem az a célja, hogy minél több pénzt kapjon, minél több pénzt keressen, hanem hogy boldogan, szépen éljen; csendesen és megelégedetten. Ezt pedig nem a pénzben, hanem a vallásban, a hitben lelik meg az emberek.

Nagy István: Abban lehet, hogy igaza van, ha azt mondja, hogy egyes emberek több pénzt érdemelnek, másik kevesebbet. Tényleg nem mindenkinek a munkája egyformán értékes. Van ember, aki nehéz munkát végez a fejével, mit senki más helyette elvégezni nem tud, mig mások csak a kezükkel dolgoznak és helyüket ezer meg ezer más hasonló ember betöltheti. De azt hiszem abban Kis ur is egyetért velem, hogy nem járja, ha sokan, bár dolgozni akarnak, nem kapnak munkát és éhen halnak...

Kis József: Bár én azt hiszem, hogy aki dolgozni akar, az mind kap munkát. És ha

gy-két hónapig nem is talál állást, kell, hogy ő̈zőleg annyi pénzt megtakaritott legyen, a ennyiből a munkanélküliség sanyaru napjait huzhassa. Lássa, nekünk van egy egyletünk, melynek tagjai megfogadták lelkészünk szaára, hogy nem tesszük soha sem be a lábunat a szalonok átkozott termeibe. Mi nem öltjük el nehéz heti keresetünket ott egyetlen ste, hanem ami a rendes napi kiadás után fennarad, félretesszük. Mindnyájunknak van egy ár száz dollár megtakaritott pénze és ha kisünk a dzsábunkból, bizony nem kell rögtön lkeserednünk és nem kell szidnunk a világot, anem nyugodtan megvárhatjuk a jobb időet. Hisz előbb-utóbb minden gyár ujra alkuszik és ha nem itt, másutt szükség van a unkás erős kezére. Fogadni mernék, hogy zek a tüntetők legnagyobbrészt a korcsmában uhajkodták el pénzüket és talán évek óta a akartak először bemenni a templomba. zerencsére a rendőrség megakadályozta őket.

Nagy István: Lehet, hogy sokunknak talán zért nincs pénze, mert elmulattuk, mert könnyelmüen engedtünk a rossz barátok csábitásainak, mert a fizetésünk a peda után a zalonos hatalmas bugyellárisába folyt be, de mégis csak megtörténik, hogy valakinek hibáán kivül elfogy a pénze és nem kap állást...

AZ EMBEREK ÉS A JÓTÉKONYSÁG.

Kis József: Lehet. Nincs kizárva. De az emberek jók és nem engedik elveszni felebarátukat. Itt Amerikában ezer meg ezer jótékony egyesület van, vallásos társulatok, ahol a szerencsétlenségbe jutott ember megtalálja segitőit. Ha beteg, kórházban részesül ingyen ápolásban. Ha kis gyermekei vannak, arról egy másik társulat gondoskodik. Őt magát, mig munkát nem kap, ellátják ennivalóval, ruhával. Százezer és százezer segitő kéz nyulik az elesett, a küzködő felé, aki kér, aki igazán rászorult. És mindezt minek köszönhetjük? Minek köszönhetjük, hogy a bajbajutottakon segittenek, hogy milliókat és milliókat adnak összve évente jótékonycélra? Hogy az emberek, a városok, az államok hatalmas épületeket emelnek, hol a hajléktalanok fedelet találnak és az éhezők kenyeret. Annak köszönhetjük, akinek szelleme mindezt létrehozta, aki egyszer eljött a földre és szeretetet prédikált az embereknek. Aki azt mondta: Szeresd felebarátodat, adjál az árváknak. Az ő tanitásain tanultak az emberek, mikor nem engedik, hogy a tönkrement munkátlan ember elpusztuljon. Mert csak a vak nem akarja látni, hogy az a vallásos szellem, mely ezredévek óta uralkodik a földön, olyan jótékonyságot teremtett, amilyen még soha nem volt. Ez a jótékonyság uralkodik most és ez kell, hogy ujra átformálja Krisztus szellemében az egész világot. Az nem baj, ha vannak gazdagok. Mindaddig, mig a gazdagok hallgatnak a hit tanitásaira, a jótékonyság révén nem fogják engedni, hogy egyetlen felebarátjuk is szükséget szenvedjen, hogy egyetlen árva is járjon a télben mezitláb és egyetlen asszony is legyen éhesen. Ha a szegénység ellen akarnak küzdeni, ugy ne a hitet támadják, mert éppen a hit az, mely mindig erősitő, meleg levest öntött az éhezők ajkai közé. Ha a szegénység ellen akarják felvenni a harcot, ugy álljanak azok mellé, kik a hit és a vallást tanainak terjesztésével akarják a világ szivét megpuhitani, emberré tenni a gazdagot és szegényt egyaránt.

Nagy István: Mégis furcsa dolog, hogy ami az embernek jár, azt mint alamizsnát kapja meg.

Kis József: Csak az az alamizsna, amit a gőgös ember ad. Amit a jószivü ember ad, az nem alamizsna, hanem segitség. Amit Krisztus adott, az nem volt alamizsna, nem volt könyöradomány, hanem támogatás a szegényeknek. Ma egyik ember fenn van, a másik lenn. Mindenkiből, aki ma automobilon jár, holnap szegény ember lehet. Holnap az, aki ma adott, maga is rászorulhat. Holnap lehet, hogy attól fogok kérni én, kinek ma én adtam. A jótékonyság, ha a hittől áthatott szivből született, épp azért sohasem megalázó, hanem egy szükséges dolog, melyre ma vagy holnap a milliomos is rászorulhat. Az igazi jóékonyság, melyet például a vallásos szellemtől áthatott testületek gyakorolnak, nemcsak a szegényeken segit, de alkalmat ad a gazdagoknak is, hogy magukat jobbá, nemesebbé tegyék.

A SZOCIALIZMUST LEHETETLEN MEGVALÓSITANI.

Nagy István: Vajjon a szocializmusnak vannak-e jó oldalai vagy sem, ezen most ne

A daytoni egyháztanács.

vitatkozzunk. Az kétségtelen, hogy a mostani társadalmi rend, a mostani munkaviszonyok nem kedvezők a munkás emberre nézve. Vajjon a szocializmus jó lesz-e vagy rossz, most nem tudom, de azt tudom, hogy a szocializmust még nem próbálták ki és amig az csődöt nem mond a valóságban is, addig hiába beszélnek az ellenségei. Nekem erős a meggyőződésem, hogy ha az uj rend tényleg megvalósul, az sokkal jobb lesz, mint a mostani. Nem lepi be a világot olyan nagy nyomor, nem lesznek éhezők, nem lesz annyi szegény ember és annyi szerencsétlen.

Kis József: Nagyon helyesen gondolkodik, ha azt mondja, hogy mielőtt a szocializmus ellen beszélünk, próbáljuk azt ki. De ha Nagy ur jobban ismerné a történelmet, akkor tudná, hogy igenis már voltak emberek, akik meg akarták valósitani a szocializmus elveit, de ez a kisérletük teljesen kudarcot vallott. Igy például Owen nevü angol ember, akinek hatalmas gyárai voltak. Ő még abban az időben élt, amikor a munkásviszonyok tényleg nagyon rosszak voltak. A gyáripar még akkor kezdődött és a munkások csak olyan bért kaptak, hogy éhen ne haljanak.

Ennek az Owennek nagy gyára volt és jó szive. Elhatározta, hogy a gyárát a munkásai közös tulajdonává teszi és amit keresnek, azt mindnyájuk között testvériesen megosztja. Egy darabig, mig Owennek a megtakaritott pénze tartott, még csak ment a dolog, de a vállalat csakhamar megbukott, mert a többi gyárak élerevaló konkurrenciájában nem tudta megállni a helyét. Mig a többi gyárak virágoztak és megvagyonosodtak, addig ennek a gyárnak az emberei teljesen tönkre mentek.

Franciaországban is kisérleteztek az egyenlőségre alapitott társulatokkal, de ezeknek a sorsa ép ilyen szomoru volt. Hiába, az emberi természet ellen nem lehet semmit sem csinálni.

Az emberek nem türik el, hogy előre határoz-

zák meg nekik, hogy mit dolgozzanak, nem engedik, hogy előre megkössék őket, hanem szeretnek szabadon járni-kelni, ott dolgozni és olyan foglalkozást üzni, amilyen nekik jól esik, azért sohasem fognak beleegyezni a szocializmus lélekölő rabszolgaságába.

A szocialista eszményeket nem sikerült eddig megvalósitani és nem fog sikerülni ezután sem.

AZ IGAZI BOLDOGSÁG.

Nagy István: Mi azt akarjuk, hogy ha majd a szocialisták jutnak uralomra, mindenkinek egyenlő munkaideje, egyenlő fizetése, egyenlő lakása legyen. Mindenki részére kijellölik majd, hogy mit dolgozzék és a tudós épp annyit fog kapni munkájáért, mint az utcaseprő. Ez az igazi egyenlőség. Igy nem fog majd senki sem egy nagy vagyont felhalmozhatni és vagyona segitségével leigázni és kizsákmányolni az emberek millióit. Mindenki egyforma gazdag lesz, illetve nem lesz senkinek semmije. Minden a közösség tulajdonát fogja képezni.

Kis József: Ez igy papiron nagyon szép és ugy hangzik, mintha okos és tudományos is lenne. Pedig ha a szocialisták azt hiszik, hogy ezzel megteremtik a békét, az egyenlőséget és boldogságot, ugy hatalmasan csalódnak. Tegyük fel, hogy a szocialisták állama már vallósággá vált. Én elhiszem, hogy az utcaseprő szivesen fog dolgozni azért a bérért, melyet az állam neki juttat, de kétlem, hogy hasonló csekély dijért akad-e majd egy Edison, ki éjjel-nappal törje magát egy-egy uj találmányon; akad-e majd egy Carnegie, aki megszervezzen egy iparágat, száz és száz gyárat állitson fel, ezer és ezer emberenk adjon kenyeret. A müvészek, az irók, a festők, tudósok, kik most gyakran egy év alatt egész vagyont keresnek, és akik müveltségünket megteremtették, abba fogják hagyni ezt a fáradságos munkát és maguk is inkább utcát fognak seperni.

És aztán az emberi természet különböző. Ha mindenki egyenlő bért is kap, nem mindenki költ egyenlően. A takarékos ember akkor sem fogja elprédálni egész keresményét, hanem félre fog tenni belőle. Igy megint csak nagy vagyonok keletkeznek és az uj vagyonokkal uj egyenlőtlenségek, melyek szét fogják repeszteni azt az egyenlőségre épitett társadalmat. És azután abból fog a legnagyobb igazságtalanság és boldogtalanság kifejlődni, ha az állam fogja meghatározni mindenkinek, hogy mi legyen a foglalkozása. Egyik ember ez szeretne lenni, a másik pedig az. Van ember, aki életében párszor cserél foglalkozást, hogy végül egynél megállapodjék. Ha a szocialisták ezt nem fogják neki megengedni, ugy boldogtalan lesz.

Nagy István: Én azt hiszem, ha az emberek közül mindenki megkapja naponta azt, amire szüksége van, akkor nem lesz senki boldogtalan. Ha mindenkinek meglesz a munkája, az ebédje, ha mindenki megkapja a maga nyári és téli ruháját, ha az egész világnak meglesz a rendes vasárnapi pihenője, ugy mindenki boldogan és megelégedetten fog élni... Azért szerencsétlenek az emberek, mert nincsen pénzük. Egyiknek nincs mit ennie, a másik nem tud kenyeret adni gyermekeinek.

Kis József: Igaz, sok boldogtalanságot okoz az, ha valakinek nincs kenyere. De amint már megmagyaráztam, a szegénységnek éppen ma is az emberek könnyelmüsége az oka, és a jó emberek mindenütt szivesen segitenek. Azt meg egyenesen nem hiszem el, hogyha minden embernek volna elég pénze, akkor mindenki boldog és megelégedett lenne. A boldogságnak semmi köze sincs a pénzhez. Hiszen akkor minden gazdag ember egyuttal boldog is lenne. Azt pedig ön sem gondolja komolyan. Csak az ujságokba kell nézni. Mindennap olvashatjuk bennünk, hogy a gazdag emberek között mennyi öngyilkosság, menynyi nagy tragédia játszódik le. Alig van közöttük boldog, megelégedett ember. Viszont vannak szegény emberek, kik nem cserélnek a leggazdagabbal sem, mert szépen, nyugodtan, nem áhitozva a zajos, üres mulatságokra, töltik el családjuk körében életüket. Nem boldog az, akinek sok van, hanem az, aki megelégszik annyival, amennyije van, aki tudja, hogy az embernek még a földön tul, a halála után is van hivatása és nemcsak arra kell néznie, hogy minél többet ehessen, ihasson és mulasson. A megelégedettséget, nyugodtságot pedig csak a hit adhatja meg az embernek. A vallásosság, mely betölti a lelket a csendes béke irjával, olyan boldogságot termt a kunyhóban, amilyen még a palotákban is csak legritkáb-

ban található. Már Jézus Krisztus mondta, hogy könnyebben átbuvik egy teve a tü fokán, mint egy gazdag ember bejuthat a mennyországba. Ezzel azt akarta kijelenteni, hogy azok, akik szegények, a pár évi nélkülözésért busásan kárpótolva lesznek a tulvilági életben, mit annál könnyebben nyernek el, mert lelkűket nem rontja meg a sok pénzen vásárolható piszkos öröm. Ha Nagy ur is társaival együtt olvasgatná vasárnaponként a bibliát és abban felséges Urunk, Jézus Krisztusnak tanitásait és életét, akkor a Nagy ur lelkéből is kikergetné a hit szava azt az örök elégedetlenséget, mely minden boldogtalanságnak az igazi okozója...

És ne felejtse el, hogy az ember sohasem tudja, mit miért küldött rá az Isten. Van sok ember, aki irigyli társát, mert annak véletlen szerencséje akadt, pedig talán az a szerencse a későbbi szerencsétlenségnek az okozója. Én egyszer munka nélkül állottam. Elmentem egy bányatársulathoz, amelyik egy gépészt keresett. Egy másik társam is ajánlkozott, ki egész életet mulatozással töltötte és nem igen sokat törődött a kötelességgel. Egyszerre mentünk be a gyár irodájába. Én azt hittem, hogy én fogom megkapni az állást, mert nekem voltak a jobb bizonyitványaim. De nem igy történt, mert a foremannek a másik tetszett meg és őt alkalmazta. Én nagyon elkeseredetten mentem haza. Egy kicsit — talán először életemben — zugolódtam az Isten ellen, mert éreztem, hogy én nekem, ki mindig szorgalmas, munkás, istenfélő ember voltam, kellett volna megkapni az állást. Másnap reggel, mikor elővettem az ujságot, olvastam, hogy a bányában rettenetes katasztrófa volt. Az egyik tárnában felrobbant a bányalég. Egy csomó ember bennégett, még többen megsebesültek. Izgatottan olvastam el a szerencsétlen társaim névsorát és majdnem az elsők között akadt rá a szemem annak az ismerősömnek a nevére, aki velem együtt jött állást kérni. Ha véletlenül én kapom meg a dzsábot, ugy ma az én nevem lenne a halottak között. Akkor láttam, milyen igaz, amit a szentirás az Istenről mond: Mely igen kikutathatlanok az Ő itéletei és kinyomozhatatlanok az Ő utai!

Senki se zugolódjék tehát, ha véges ésszel látja, hogy egyik ember kocsiban jár, a másik pedig gyalog. Az emberek életét nem le csak a születéstől a halálig terjedő idővel m ni. A halál után még egy örök élet vár mi denkire, az ő jutalmával és büntetéseiv Csak ha tudnánk azt is, hogy a halál ut hogy járt az egyik, hogy járt a más mondhatnánk ki itéletünket, hogy kinek sorsa irigylésreméltóbb, a gazdagé-e vagy szegényé!

Nagy István: Igazán szinte meghatn azok a bensőségteljes szavak, amiket mo Érzem, hogy a szivéből jönnek, hiszi azok Szeretném én magam is hinni őket, de n tehetek róla, ha elcsüggeszt, mikor láto hogy az embernek minden igyekezete megt rik a világ kiméletlenségén, közönyén...

EMBER, KÜZDJ ÉS BIZVA BIZZÁL

Kis József: Nem csodálkozom azon, ho ön olyan hamar elcsügged. Ezt egész term szetesnek találom. Hisz ön nem hisz a vall ban, nem hisz a tulvilágban. Nem hisz se miben, ami az életben szép, nemes és ig Önnek csak egy célja van, hogy itt a föld minél kényelmesebben éljen, minél többet n lasson. Ha tehát látja, hogy bizony nel munkával kell kiérdemelnünk a mindenna kenyeret és nincs sok időnk a szórakozás akkor kétségbe esik és azt mondja, nem ér mes élni.

De, amint mondtam, az élet nem fejező be a halállal és a koporsó ajtaja, mikor e ember testét bezárja maga mögött, egyut egy idegen, ismeretlen világot nyit meg a lek számára. Egy uj világot, mely végte és melyért érdemes elszenvedni a földi é apró-cseprő bajait. Ha ön hinne, akkor n mondaná, hogy nincs reménye. Mert: *"A az Urban biznak, erejük megujul; szárn kelnek, mint a saskeselyük."* Mondja Ézsa próféta. Bizzék ön is az Urban.

KI TEREMTETTE A VILÁGOT?

Nagy István: Még fiatal munkás volt mikor otthon Magyarországon belekerült egy szakszervezetbe. Ott esténként a közpo vezetőség előadásokat tartatott nekünk m denféléről. Ott hallottam azokat az elve melyeknek most is hive vagyok és mel szocialistává tettek. Ott hallottam, hog gazdagok kizsákmányolják a szegény mun

sokat, hogy a vallás csak segitő eszköze ebben a kizsákmányolásban a gazdagoknak. Ott mondták, hogy Isten nem is létezik, hogy az ember az élettelen anyagból fejlődött ki. Én már annyira megszoktam elhinni ezeket az elveket, hogy most már azt hiszem, nem is tudnék másban hinni, másban bizni.

Kis József: Igen, az rettenetes nagy baj, hogy az embereket fiatal korukban, mikor még nem tudnak eléggé gondolkozni és mikor nem elég tapasztaltak és okosak ahhoz, hogy a helytelen okoskodások ostobaságát belássák, mindenféle hamis igéretekkel megmérgezik. Ön is most nem tud hinni, mert lelkét megrontották, mert mindent, ami gondolatai közül érékes volt, letapostak és kiirtottak. Hogy mondhatja valaki azt, hogy Isten nincs? Nézzen ki az ablakon, látni fogja a mezőket. A mezőkön tul emelkednek a hegyek, melyekre a felhők vetik rá futó árnyékukat. Napokon és éjjeleken át utazhat. Egyik folyó a másik után kerül ön elé. Aztán a végtelen tengerhez ér, melynek zöld habjain hónapokig uszik a hajó, mig ujra partot talál. Fent a nap süt. Éjszakánként millió és millió csillag ragyog és e csillagok mögött ujabb millió és millió égitest van, melyet mi gyenge szemünkkel nem is láthatunk és melyekről csak a csillagászok és tudósok mesélik nekünk el, hogy vannak. Ki teremtette mindezt? Talán azok a szocialista agitátorok, akik késégbe vonják Isten létezését? Ha nincsen Isten, aki mindezeket a semmiből létrehozta, akkor honnan van a föld, a folyó, a hegy, a nap és a csillagok? Kell lenni valakinek. Mert aki alkotni tud, az egyedül az ember. Már pedig senki sem meri álliani, hogy a napot, a holdat, a földet mi emberek készitettük. Valaki másnak kellett azokat megteremteni, valakinek, akinek az ereje oly végtelen, hogy ilyen végeláthatatlan dolgok megalkotására képes. Ez a valaki nem lehetett más, mint a hatalmas Isten. Csak az hozhatta mindezt létre, akinek a hatalma végtelen. Éppugy, mint az árnyék mutatja, hogy az égen süt a nap, épp ugy mutatja a világ, hogy van Isten.

És ki teremtette volna meg az embert? Ki adott volna életet az élettelen anyagnak, hogy járni, beszélni, gondolkozni, dolgozni tudjon? Ezt is valakinek tenni kellett és ez a valaki nem lehetett más, mint az Isten. Hogy ez igy volt, azt a biblia, ami szent könyvünk szépen megirja és mig valaki más nem bizonyitja be, hogy keletkezett a világ és hogy született az ember másképp, mint ahogy a bibliában le van irva, addig nincs semmi okunk kételkedni abban, hogy amit a szent irások és az Istentől megihletett próféták mondanak, az igaz.

Aki ezt mind tudja, és aki ezt ilyen világosan meg tudja érteni, mint ahogy én megértem, az egy cseppet sem fog kételkedni szavaim igazságában. És ha Isten van, akkor el kell fogadnunk az ő szavait és az ő kinyilatkoztatásait is, melyek az ő valójából folynak.

MIT TANIT AZ ISTEN SZAVA?

Nagy István: Tegyük fel, hogy önnek igaza van. Ön olyan világosan gondolkozik, hogy most hamarjában nem tudok semmi érvet sem hozni fel ön ellen. Tényleg valakinek kellett a világot teremteni. Valakinek meg kellett alkotni az eget és a földet. Kellett lenni egy végtelen hatalomnak, mely az embert és a többi állatokat is létrehozta, mert hiszen mi magunk még egy kis pondrót sem tudunk csinálni. De ha Isten van is, ebből még nem következik, hogy vallásnak is kell lenni. A vallásra nincs semmi szükség. Minek imádkozzunk, minek járjunk templomba?

Kis József: Mondtam már, hogy ha elfogadjuk azt, hogy Isten van, amint azt különben most bebizonyitottam, akkor el kell fogadnunk azt is, amit az Isten, ez a végtelen hatalom reánk nézve kinyilatkoztatott. Az Isten rendelte, hogy az emberek az ő tiszteletére templomot épitsenek, ott áldozatokkal gyakorolják magukat a jószivüségben és megalázkodásban. Ő adta nekünk a szent könyvet és az O végtelen irgalma küldte el hozzánk Szent Fiát, hogy váltson meg minket akkor, mikor már ugy látszott, hogy a bün teljesen el fogja nyelni a tévelygő emberiséget. *"Mert ugy szerette Isten a világot, hogy az ő egyszülött Fiát adá, hogy minden valaki hiszen Ő benne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen."*

Azt mondja, mi szükségünk van a vallásra? Hiszen minden, ami szép, nemes és jó, arra a vallás tanitotta az emberiséget. Jézus Krisztus mondta, hogy szeressük felebarátunkat. Ha nem szeretnénk, ugy a világon nem lehetne megmaradni, mert mindenki csak arra nézne, hogy a mások rovására minél többet harácsol-

hasson. A tiz parancsolat tanitott minket arra, hogyan éljünk egymás mellett, hogy ne lopjunk, ne csaljunk, éljünk becsületes, erkölcsös életet. Az emberek igy is olyan rosszak, mi lett volna még akkor, ha a vallás és a hit nem nyitotta volna fel az emberek szemét és az Isten Fia nem tanitott volna meg minket azokra a magasztos elvekre, melyeken az egész társadalomunk, családi életünk felépül?

Mi gyenge emberek nem birnánk a harcot a gonoszság, mértéktelenség, bün ellen, ha az Isten és az Ő Szent Fia a Szentlélek erejével nem állanának mögöttünk és tanitásaikkal nem adnának uj és uj erőt a bün és a szenvedés elleni küzdelemben. Már rég összetörtünk volna a szenvedés keresztje alatt, ha nem volna fent a magasban valaki, akihez könyörgő szavunk szent fohászát felemelhetjük. És ezt az Istent, ezt a hitet akarják Önök elvenni ettől a szegény világtól, mely pedig sokkal gyengébb, semhogy magától megtudjon állani? Ha a hitet elvesszük, mi marad nekünk szenvedő, gyarló, gyenge embereknek? Hiszen az irás mondja: "Nincsen senkiben másban üdvösség, mert nem is adatott emberek között az ég alatt más név, mely által kellene nekünk megtartanunk, mint Jézus neve." Az ember bünös. Nem tudjuk elkerülni a bünt, mert eszünk, sokkal gyengébb semhogy előre tudnánk mondani, hogy ez vagy az a cselekedetünk micsoda következményekkel fog járni. És ha Isten nem volna, akkor folyton bünben kellene ténferegnünk, a bün fertőjében élnénk, mig igy, mert van vallásunk: *"büneink bocsánatát nyeri az ő neve által minden, aki hiszen ő benne."*

Nagy István: Én kételkedem abban, hogy az embereket a vallás tartja vissza a büntől. Erre való a rendőrség és a törvények. Ha a rendőrség nem állana felfegyverkezve, akkor aligha lehetne végig menni az utcákon. Ha nem volna biróság és nem volna villamosszék, akkor tizszer annyi bünös volna, mint most van. Én azt hiszem, hogy a vallásnak nincs sok szerepe az embereknek a bün utjáról való visszatartásában.

Kis József: Erre már ulajdonképen megfeleltem. Ha nem lenne vallás és ha nem adott volna nekünk Isten tizparancsolatot, ha nem nyilatkoztatta volna ki próféták által a szent könyveket, akkor tulajdonképpen nem is tudnánk, hogy mi a bün és mi az erény. Isten volt az, aki rámutatott az egyes cselekedetekre és azt mondta, ezeket gyakoroljátok, mert ezek jótettek, mig másokat megtiltott, mert azok ártalmasak és gonoszok. Isten mondta hogy Ne ölj, ne lopj, ne kiván felebarátod ökrét, vagyonát, feleségét.

Még az emberek törvényei nem is voltak, még nem állott sehol rendőr, még nem ült a biró magas székében, mikor az Ur már megállapitotta, hogy mi a helyes és mi a helytelen, mikor már megmondta, hogy mely cselekedetek azok, melyekért örök jutalom és mely cselekedetek azok, melyekért büntetés és lakolás jár. Az emberek a törvényeiket csak ezek után az isteni kinyilatkoztatások után csinálták. Első sorban tehát a vallásnak köszönhetjük azt, ha az emberi törvények megtudták állapitani a bünt, ha a biró büntetést szabhat ki egyes esetekben.

Az Isten minden ember lelkébe beoltotta a lelkiismeretet. A lelkiismeret az, mely megszólal, mikor valaki rosszat akar cselekdeni és a lelkiismeret kinozza a bünöst gonosz tettének elkövetése után. Ha lelkiismeret szava nem ébredne fel az emberekben, akkor sokkal többen lennének a bünösök és sokkal kevesebben a becsületes emberek. Ez a lelkiismeret az, amelyet az Isten belénk oltott és amely meggátolja legtöbbünket, hogy bünt kövessünk el és ha már el is követtük a bünt, a lelkiismeret vaskeze kényszeriti lelkünket, hogy meghajolt háttal boruljunk térdre irgalmat és kegyelmet könyörögni gonoszságunkért a legfőbb birótól.

Hogy nem annyira a törvények tartják vissza az embereket a bünök elkövetésétől, mint inkább az isteni gondolat részét képező lelkiismeret, azt a legjobban bizonyitja számtalan eset, amikor a legnagyobb bünösök halálos órájukban vallják meg az elkövetett, de soha senki által fel nem fedett büneiket. Hányszor történik meg, hogy kétségbeesett emberek jelentkeznek a rendőrségen és ott beismerik, hogy évekkel ezelőtt sötét bünöket követtek el. Ha csak a törvénytől félnének, akkor egyáltalában örülnének, hogy a detektivek nem tudták felderiteni bünüket, nem hogy még maguk ismerjék be tettüket. De mikor álmatlan éjszakák után csupán a lelkiismeretük kinzó kényszere alatt odavánszo-

rongnak az itélő biró elé, ez mutatja, hogy a lelkiismeret szava sokkal hatalmasabb, mint a törvénytől való félelem és hogy a lelkiismeret sokkal több embert tart vissza a büntől, mint a börtöntől való rémület. Száz és száz ember van, aki bünöket követhetne el, melyeket senki sem láthat és senki sem tudhat meg, melyek örökre az ismeretlenség homályában lapulhatnak meg. De még sem teszik, mert keblükben ott van a lelkiismeret, mely nem egyébb, mint a hit, az Isten által küldött őrző angyal.

Hogy röviden összefoglaljam, Isten nélkül nem tudnánk, hogy mi a bün és mi az erény és Isten a lelkiismeret utján tartja vissza az embereket a gonosz tettek elkövetésétől. Vagy amint Jeremiás mondja ezekről a dolgokról az Ur nevében szólva: *"Adom törvényemet beléjük és szivökbe irom be azt és leszek nékiek Istenök, és ők énnekem népeim, megkegyelmezek álnokságuknak és büneikről többé nem emlékezem."*

KRISZTUS BÜNBOCSÁNATOT HOZOTT

Nagy István: Van benne valami igaz. Magam is tudom, hogy sokszor rosszat követtem volna el, ha egy hang nem szólalt volna meg bennem. Igy van mindenki. A lelkiismeret szava hatalmas. Eddig nem tudtam, hogy azt az Isten oltotta lelknkbe, hogy a gyengét megerősitse a kisértésben és az erős embernek a kezét visszatartsa, ha valami erőszakosat akar elkövetni. De mi történik azzal, aki már elkövette a bünt? Mért nem volt annak is oly erős lelkiismerete, hogy visszatarthassa a bün elkövetésétől?

Kis József: Éppen erről akartam még beszélni. Ha nem hiszünk az Istenben és a hitben akkor a bünös helyzete egyenesen kétségbeejtő. Mert ha valaki bünt követ el, a földi törvények elitélik. Becsukják. És ha kikerül a börtönből örökre rajta marad a szégyenfolt, hogy börtönben ült. De éppen az a magasztos az vallásban, hogy a hit, még a legelveemültebb embernek is bünbocsánatot hirdet, ha megtérül. Mily szép az, hogy egy ember, aki ötven éves koráig lopott, züllött, bitang életet élt, egyszerre feleszmél, megretten eddigi életmódjától, meg akar javulni és akkor bünbocsánatot is nyer. Ha a hit nem volna, akkor ennek az embernek meg kellene őrülnie a kétségbeeséstől, hogy nincs részére kegyelem, mert a törvény kimondja rá, hogy gazember volt. Hisz a törvény nem törődik azzal, hogy a bünös megbánta-e tettét, hanem csak azt nézi, hogy az elkövetett tettért meglakoljon. Pedig az az ember, aki már őszintén megbánta bünét, nem bünös többé, hanem ujra jó. És ilyenkor jön a hit, leszáll a magába szállt és a megtérésnek enyhet adó könnyeiben vergődő szegény lélekhez és azt mondja neki: ne gyötörd magad, megbántad őszintén bünöd, az Isten megbocsátja azt neked. Ujra becsületes ember vagy, menj társad közé és cselekedjél jó cselekedetet, mint a többi tiszta, boldog, nyugodt ember. Mert nincs bünös addig, mig van egy bünöket megbánó irgalmas Isten. Mig a hit ura trónol a felhők felett, addig nincs örök kárhozatra itélt gonosztevő, hanem csak gyenge emberek vannak, kik Isten végtelen irgalmában bünbocsánatot nyernek. Lukács az evangélista mondja: *Az embernek fia eljött, hogy felkeresse és üdvözitse, ami elveszett.* Isten előtt nincsen örökké bünös ember. Legjobb példa erre az evangélium számtalan esete. Jézus Krisztus egy csomó emberenk adott bünbocsánatot, kik mind megtértek, sőt aztán legbuzgóbb gyakorlói lettek az erénynek. Pál istenkáromló volt, ki Jézus befolyása alatt megtért és később az Ur maga bizta meg őt azzal, hogy az evangéliumot hirdesse.

Az Ur mondta, hogy *aki megtér, annak a büneiről és álnokságáról többé nem emlékezik meg.*

Mi lenne az emberből, ha ezt a bünbocsánatot adó, nagyszerü eszmét elvennék tőle. Akkor nem lennének becsületes és gyenge emberek, hanem csak fegyháztöltelékek és börtönlakók. A megbocsátás, a szeretet ezek az evangéliumi alapelvek tették a világot széppé, elviselhetővé és ma már az államférfiak és törvényhozók is azon fáradnak, hogy törvényeiket ezek alapján készitsék.

AZ IGAZI EGYENLŐSÉG.

Nagy István: Nagyon meghatott az, amit mondott. Tényleg nincs szebb a világon, mint ha egy bünös, aki talán pillanatnyi szenvedélyének hatása alatt cselekedett, megbánhatja bünét és nem kell nyomorult bünösként élni a haláláig. Az Ur szép példát adott erről és szeretetet vitt be életével és halálával egyaránt

a világba. De viszont nem lehet meggyőzni engem arról, hogy a szocializmus nem az emberi egyenlőséget fogja megteremteni a világon. Még is nincs nagyobb gondolat annál, hogy minden ember egyenlő. Már pedig ma nincs egyenlőség, amelyet mi akarunk. A mi célunk, hogy ne legyen szegény és gazdag, hanem csak megelégedett ember. Ha létre jönne a jövő társadalma, ugy ahogy azt a szocialisták akarják, akkor a gyáros és munkás közötti különbség eltünik. Mindenki egyformán fog dolgozni és mindenki egyforma jutalomban részesül a munkájáért. Bármennyire is meggyőzött engem Kis ur azokkal a gyönyörü dolgokkal, melyeket elmondott, nem tudok igaz szivemből vallásos ember lenni. Látom ugyan, hogy a vallás egész más, mint eddig elképzeltem. Látom, hogy tényleg kell, hogy legyen egy Isten, aki a világot teremtette és hogy a hit, mikor egyrészt visszatartja az embereket a büntől, másrészt megbocsát azoknak, akik a bün posványába gázoltak bele, nélkülözhetetlen az emberekre nézve. Lehet, Önnek van igaza, mikor kifejtette, hogy a szocializmus lehetetlen, de én mégis azt tartom igazságosnak, hogy szegény és gazdag között ne legyen különbség, hanem Rokefeller ép ugy, mint az utolsó munkás egyenlő legyen Isten és a világ előtt. Ezt pedig csak a szocializmus adhatja meg.

Kis József: Abban igaza van Nagy urnak, hogy nagy igazságtalanság történik a földön, amikor az emberek nem egyenlők. De kételkedem abban, hogy ezt az egyenlőtlenséget a szocializmus fogja megszüntetni és hogy egyáltalában a szocializmusra szükség lenne ennek a nagy egyenlőtlenségnek a megszüntetésénél. A szocializmus, mint azt már megmagyaráztam egy lehetetlen és igazságtalan dolog és az egyenlőség helyett ép a legnagyobb egyenlőtlenséget teremtené meg. Mert az tényleg igazság és egyenlőség, hogy mi ketten, kik egyszerü kézi munkások vagyunk egyenlő fizetést kapjunk, egyenlő munkakörünk elgyen és egyenlő elbánásban részesüljünk. De gondolja el, hogy vannak, akiknek a munkája sokkal értékesebb, mint a mienk. Igy például a gyárban ahol én dologozom, van egy pár mérnök, akik fiatal korukban évekig tanultak az iskolában és ha engem állitanának a helyükbe, meg sem tudnék mozdulni. Gondoljon azokra a nagy hadvezérekre, melyek most otthon Európában egymással szemben állanak. Azt ugyebár mindenki természetesnek fogja találni, hogy a közkatonák egyenlő zsoldot, egyenlő menázsit kapnak és egyenlő munkát végeznek. De az is természetes, hogy a tiszteknek, kik parancsolnak, nagyobb a fizetésök, mert a munkájuk nehezebb és több tanulást kiván, mint a közkatonáké. Épp ugy természetes, hogy azok, akik egész hadtesteket vezetnek, még nagyobb megtiszteltetésben részesülnek. Senki sem ütközik meg azon, hogy a németeknél Hindenburg generális, a franciáknál pedig Joffre tábornok parancsol a többieknek, az ő lénungjuk a legnagyobb és ők a legtekintélyesebbek, mert hisz ők vezetik az egész hadjáratot és ők olyan szolgálatokat tesznek hazájuknak, amilyeneket egy közkatona nem tehetne meg. Hát most gondolja el, vajjon egyenlőség lenne-e az, ha Hindenburg generális és a legkisebb közkatona egyenlő fizetést kapna, egyenlő elbánásban részesülne és az emberek azt mondanák, hogy az ő nemzttünknek mindegy, vajjon akármelyik közkatona vezeti seregeik millióit, vagy pedig ezek a zseniális, tanult emberek? Ugy-e nem volna mindegy? Ugy-e a legnagyobb igazságtalanság és a legnagyobb egyenlőtlenség volna, ha Hindenburgot ugyanegy kalap alá vennék velem vagy önnel, vagy akármelyik más közemberrel. A szocializmus tehát nem az egyenlőséget, hanem az egyenlőtlenséget akarja megteremteni, mert hisz az egyenlőség épp azt jelenti, hogy mindenki anyit kapjon, amennyit megérdemel.

Van azonban egy egyenlőség, amelyre tényleg törekednünk kell és ez a lelkek egyenlősége. Hogy mindenki, aki megérdemli, egyenlően érhesse el a boldogságot. Legyen meg mindenkinek egyenlő joga a boldogságra, a békesség és a nyugalomra. Ha ezen a földön nincs is meg a teljes egyenlőség, van egy ország, mely minlenkinek megadja azt s ez az ország az Isten országa.

Jézus Krisztus volt az, aki lejött a földre és az egyenlőséget hirdette. Ő mondta azt, hogy az Urnak mindegy, vajjon valaki gazdag vagy szegény, vajjon erős-e vagy gyenge, vajjon hibátlan vagy bünbánó. Ő egyaránt üdvösségre váltott meg mindenkit, aki hisz benne és a vallásban. Ő előtte hiába volt a fa-

mizeus temérdek kincse, épp oly ember volt szemében a leggazdagabb, mint az országut porában sinylődő beteg koldus. Ő nem ment el vigadni a dus asztalához, de felkereste a szegényt, aki elhagyatva gyötrődött betegségével és balzsamot csepegtetett sebeire. Az igazi egyenlőséget Krisztus termtette meg. Ő mondta az evangélistával: *Ime, az Isten országa ti bennetek van.* És ebben az országban mindenki egyenlő. A szocializmus még nem is létezett, mikor az Ur már elhozta a földre az egyenlőséget.

Nagy István: Igazán megtört teljesen, amit nekem mondott. Minden oly szép és oly igaz. Sajnálom, hogy eddig tévelyegtem, de Isten ujját látom, hogy most önnel találkoztam. De wajjon nem késő-e már? Vajjon a hitetlenség, amelyben eddig éltem, nem fogja-e maga után wonni a méltó büntetést? Vajjon élhetek-e én is ezután ugy, mint ön, olyan szépen, boldogan, nyugodtan, Istenben bizva? Érzem, ha hitem volna, milyen nyugodtan néznék szembe minden kisértéssel, felhagynék a szalonozással és dolgoznék csendesen családomért, hitemért, magamért. Milyen borzasztó, hogy már késő.

Kis József: Semmi sem késő. Igaz, azt mondja a biblia, *aki nem hiend, elkárhozik.* De azt is mondja ahogy *minden bün és álnokság megbocsáttatik az embernek. Krisztus drága vére sokakért ontatott ki, egy seregért, mely megszámlálhatatlan...* Kedves testvérem, maga is benne van ebben a seregben. Ön megbánta töredelmesen eddigi életét, tehát Krisztus önért is ontotta vérét. Önnek meg van bocsátva. Legyen ön is boldog, mint a többi testvér, kiknek hite, Istene, Krisztusa van...

Telefon: 3950.

S. FEJES

MÉSZÁRSZÉKE ÉS FÜSZERÜZLETE

Elsőrangu áruk s figyelmes kiszolgálás.

514 PIERCE STREET,

AURORA, ILL.

MAGYAR TEMPLOM.

Irta: Szabó László.

Honvágy dulta lelkemnek mécse
A bujdosásban hogyha eltört,
Ránézek szürke templomomra
És felkiáltok: Ez magyar föld!
Mért nem vihetlek át hazámba
Könnyek közt épült Istenháza!

Csak ugy pihen a zaklatott vágy,
Ha busongó tornyán merengek,
S benne haza csábitom lelkét
Az eltörődött embereknek.
Kong a harang, zeng a magaslat,
Megnő a szárnyam, mint a sasnak

Az orgona, zsoltár, imádság
Egy szebb haza világát éri,
Beszédemért könnyel fizetve
Mindnek hüségre lobban véri.
Szinte fáján ocsudik álma,
Az Ámen ugy sziven találja.

Templomba jár a hü magyar nép
Tisztes ruhában, áhitattal,
Előtte hajtván gyermekét is, —
Mennyi veszendő kedves angyal!
Szülő remény, döngesd erőmet,
A templom majd megmenti őket.

Irgalmas ég, nyilj meg felettünk,
Sugj biztatást a vándoroknak,
Mutass utat tüzoszlopoddal
A pusztuló magyar soroknak,
Kik kedvező szelekre várnak
Szárnyain a bus honfi vágynak.

Magyar templom, csak óvjad őket,
Isten, halld meg szivdobbanásuk,
Nézd, mind remegve hordja lelkét,
Ezek nem tudnak élni másutt.
Kint mosolyog, bent sir a lélek,
Igy Babilonban sirt az ének.

Hogy' megköszönt, hogy' megörvendez!
Ajkán szive, szemén szerelme,
Ugy jön, mintha látogatóba
Édes szülőhonába menne
Ez buban még örömmel eltölt:
A templom egy darab magyar föld.

AZ ARADI TIZENHÁROM.

Irta: *Tóth Béla.*

Alapige: "... és lesz világosság az estvének idején." Zak. 14:7b.

Gondolatunk szálljon ma reggel, messze feketefátyolos Magyarországra, ahol gyászünnepet ül a magyar érzés az aradi tizenhárom vértanu halálának emlékére. E napon összeölelkezik minden magyar, megáll némán, merengőn és lelke roppant mélységéből felzokog a magya bánat, az ezeréves magyar tragédia. E napon lelki gyászmenet indul a máskülönben is gyászba öltözött Arad városába és egy szobor előtt meghódol, hogy kiöntse hálaját egy egész faj az előtt a tizenhárom férfi előtt, akiknek rongyéletüknél drágább volt a haza becsülete, akik egy egész nemzet lelkiismertéért és szabadságáért tették életüket a szabadság oltárára drága áldozatul.

Testéreim! Messze vetett minket a sors e hazától, de lehetetlen, hogy szivünk ne dobbanna együtt magyarországi testvéreinkkel, lehetetlen, hogy az aradi tizenhárom önfeláldozó mártirumsága ne váltsa ki lelkünkből a legőszintébb részvétet, együtt érzést. Nem tudom elképzelni, habár amerikai születésüek legyetek is, hogy a magyar hazaszeretet e csodálatos példája előtt ne támadjon életre bennetek a szunnyadó magyar vér és gyorsabban lüktetve ne késztessen benneteket arra, hogy ti is odasorakozzatok ahoz a nagy magyar gyászmenethez, amelyik lelkileg elzarándokol e mamagyar hőssereg sirhalmához és hazajáró lelkével társalog.

Menjünk azért mi is és hallgassuk meg: *mit üzen az aradi tizenhárom nékünk Amerikába szakadt magyaroknak?*

Elmesélik először is azt ami lényegét alkotja lelküknek, elmesélik a magyar öntudat páratlan megnyilvánulásának történetét. A magyar nemzet évszázadokon keresztül természetes jogaitól megfosztva idegen járom alatt küzdött. Idegen uralkodók önző céljaik kielégitéséért lebilincselték a magyar vágyat, megkötözték a magyar akaratot, minden kivirágzás lehetősége ellen megtompitották a magyar öntudatot és álmodozó Árpád népe nem tudott erőhöz jutni, hogy megmentse önnönéletét. De egyszer a magyar géniusz szült és nevelt egy generációt, amelyiknek lelkében hitvallásos meggyőződés lett, hogy a magyar fajnak önállóan és szabadon kell élnie, mert másként elpusztul. Ez a kis sereg életét szánta erre a célra. Irt, tanitott, prédikált, lelkesitett és lelkesült és egy napon tüzes fáradozása egy akaratba forrasztotta a nemzetet: sikra szállott szabadságáért. Drága életek árán már majdnem kezébe jutott e szentül óhajtott, istenadta jog, amikor az ádáz önzés és a szent dolgokat megvető zsarnokság ujra megcsufolta. Ekkor következett be a magyar nemzet életében az a korszak, amelyet alapigénk értelmében az "estve idejének" nevezhetünk, mert a remény világossága kialudt s a nemzet fáklyagyujtóinak vagy el kellett bujdosniok vagy gondoskodtak arról, hogy őket örökre eltegyék láb alól.

Ezekhez az utóbbiakhoz tartozik az aradi tizenhárom vértanu. A világosi fegyverletétel után a dicső honvéd sereg tizenhárom hős tábornokát fogságba vetették s az aradi vár börtönébe hurcolták. A hadi törvényszék kimondotta rájuk a szörnyü itéletet: meg kell halniok. S egy kisérteties őszi reggelen kegyetlenül kivégezték őket. Az ellenség az "estve idejének" reménytelen sötétségét akarta a magyar nemzetre boritani, de szándéka nem sikerült. Mert a tizenhárom vértanu halála azonnal meggyujtotta a világosságot, amely az "estvének idején" is kiolthatatlan. Ez a világosság a halálig meggyőződéses magyar fajszeretet és az eszmények iránti hüség volt.

Mintha először ezeket mondaná el a tizenhárom s azután ugyan azzal a tüzes lelkesedéssel, amely a harcban éltette őket és amely később arra képesitette őket, hogy ne riadjanak vissza még a véranui haláltól sem, ugyanazzal a lelkesedéssel serkentenek bennünket a magyar faj szeretetére. Serkentésük talán soha se volt időszerübb, mint ma, amikor a magyar faj a szétszórtság babyloniai fogságában tengődik, amely "világosság lesz az estvének idején", világosság a jelenben uralkodó trianóni estve idején. Oly végtelen szomoru, oly reménytelenül sötét volna ez az estve ideje, ha magyar lelkekben nem fénylenék az a világos-

A south norwalki Ifjusági Egylet.

ság, amely mindenkor a hajnalnak elközelgését mutatja. Én vagyok tanuja, aki a mult esztendőt Magyarországon töltöttem, hogy ez a világosság ott van a magyar föld minden emberének szivében. E világosság a hitnek és a reménynek fáklyáit élteti erős fénysugarakkal és aki szemtanuja lehet ennek a jelenségnek, az tudja, hogy a várva-várt magyar hajnalnak el kell jönnie s a trianoni fogság siralmas éveit fel fogják váltani az egységes Magyarország boldog napjai, amelyet történelmi hivatása alapján megérdemel és amelyre a mai magyar nép fajához való ragaszkodása jogcimet biztosit.

Testvéreim! Van-é nekünk amerikai magyaroknak fajszeretetünk, amely világosság lenne "az estvének idején"? Mit feleltek ti, akiket a sors árja bérces magyar földről sodort Amerika partjaira? Él-e a ti lelketekben valami darabja annak a magyar faji öntudatnak, amely vértanuk vérével öntözött talajból fakadt fel és amelyet Árpád ivadékai növeltek lombos, gyümölcsöző fává? Miért is kérdezem? Hiszen látom szemetek ragyogását, tekintetetek felelevenedését és mintha egész lényetek megtestesült magyar faji öntudat lenne, amely a legtisztább, legszentebb faji szeretetnek a visszatükröztetett fénye. Lelki hangfogóm felveszi szivdobogástok üzenetét: Hogyne szeretnénk azt a lelki és vérbeli magyar közösséget, amely életet lehelt keblünkbe, azt ringatta, néha mostohán ugyan, de ringatta, s felékesitette a magyar érzelmek drágagyöngyeivel, ugyhogy megjelenhetünk bárhol mint fajunk képviselői és szégyen árnyéka nem vetődik ránk, hanem büszkén és kétségbevonhatatlan: a ti lelketekből könnyeket facsar a magyar tragédia és titeket égig emel a magyar dicsőség. Ti még megértitek az aradi vértanuk serkentését és egy szent igennel válaszoltok.

De ti hozzátok fordulok fiatal amerikai magyar testvéreim: mit érez a ti szivetek a magyar fajjal szemben? Szégyenlitek-e magyarságtok, mint sok magyar származásu ifju? Eltitkoljátok-e származástokat? Jelenlétetek e magyar református templom falai között megnyugtat, hogy nem. Én hiszem, hogy ti sejtitek micsoda gazdag szellemi örökségnek vagytok szerencsés birtokosai magyar származástok révén.

Valóban drága varázskut a ti magyar származástok: benne van a magyar történelem ezer éve, a magyar föld, a magyar müvelődés, a magyar lelkivilág csudákat mivelő vize. Meritsetek belőle! Hadd gazdagitsa lelketeket az ábrándozó Alföld, a játszi Dunántul, a vadregényes Felvidék és a székely szivvel megáldott Erdély! Hadd kacagjon kebletekben az

aranybuzás magyar róna, hadd simuljon arcotokhoz a busan vigadó magyar nóta, és örömökkel hadd öntse el lényeteket a magyar irodalom, magyar müvelődéstörténelem. Istenem, mennyivel gazdagabbak lehettek amerikai magyar ifju testvéreim, mint mások, csupán azért mert magyar anya szült! Vajha megértenétek ezt mindnyájan és igyekeznétek velem együtt minél közelebb jutni a magyar értékekhez, hogy ezáltal is szebbé, nemesebbé tennétek élteteket és a magyar fajhoz való ragaszkodástokat öntudatos tartalommal látnátok el.

Erre serkentenek bennünket az aradi vértanuk hazajáró lelkei. De még többre is, egy magasabb igazságot akarnak megértetni velünk, egy olyat, amely az eddig elmondottaknak az összefoglalója és termékenyitő talaja. Azt üzenik, hogy halhatatlanul értékes élet csak az, amelyik eszmények szolgálatában töltetett el. Nem a csengő arany vagy a mérhetetlen határai a vagyonnak, nem a világra szóló hirnév vagy az egész világot meghóditó hatalom tesz egy életet értékessé, hanem az, hogy milyen eszmények inspirálták, éltették, milyen eszmények kincstára öntötte reá áldásait és milyen eszmények ereje lett hatalmassá, uralkodóvá felette. A magasabbrendü élet eszményekért való élés és mennél több eszmény ragad meg és lelkesit az életben annál értékesebb életünk. Miért értékes az aradi vértanuk élete, ha nem ezért? Miért értékes a hitben és hitért meghalt bizonyságtevők egész seregének élete, ha nem ezért? A világtörténelemben miért a Jézus Krisztus élete a legértékesebb, ha nem azért, mert a legmagasabb, a legfenségesebb örökkévaló eszményekért élt és halt meg és lett az isteni élet örök Eszménye, lett az Ut, Igazság és az Élet!

Testvéreim! Budapest egyik keresztutjának közepén áll egy emlékmü, amelyet az első felelős magyar miniszterelnöknek emelt fel a magyar kegyelet. Ugyanakkor és ugyanazokért az eszményekért halt meg, mint az aradi tizenhárom. Alacsony, egyszerüségében puritán és komorságában szinte elriasztó emlékmü, amely hez azonban önkéntelenül odavonz a tetején pislogó piros mécses. Ez a soha ki nem alvó piros mécses a magyar faj szeretetnek és az eszmények iránti hüségnek a symboluma, amely mindenkor "világosság lesz az estvének idején".

AZ IGAZI NAGYSÁG.

Irta: Kováchy Kálmán.

A Jézushoz egykor tanitványok mentek,
Feltenni a kérdést legbölcsebb Mesternek:
"Ki legnagyobb égben?"
S megmondotta: aki alázattal telve
Bizó, egyszerü is, mint a gyermek lelke,
Csak azé az érdem!

Büszke világ, hallod? isteni szemében
Nem az a nagy, aki ül királyi székben,
Hódit hadsereggel;
Legtündöklőbb lángész sem kivétel nála
S számára sem zöldell hervadhatlan pálma,
Azt elnyerni más kell!

Tiszta erkölcs, melylyel sötét önzés nem jár
S mig nem ragyog szivben eme legszebb sugár:
Tévuton az ember!
Mert hiu léleknek menny-kapu nem tárul
S a földi lét után édes kerti fárul
Szent gyümölcsöt nem nyer...

Olyanná kell lenni, valamint kicsinyek,
Kik üres dicsvágyat hirből sem ismernek
S nagyok azért épen!
Képmutató gőggel nem is kételkednek,
Amely annyi keblet vészhozóan ejt meg
S igy nincs helye égben!

S gyermekies kedélyt megőrizni könnyü,
Ha a szelid Jézus az örök delejtü
S nem a hazug Sátán!
Aki dicsőséggel gyöngyöző bort kinál;
De nem marad abból semmi egyéb kinnál
A halálos párnán!...

Tisztátlan sóvárgás józanhoz nem illő,
Vándoruton az csak villámrejtő felhő
S le-le is csap olykor!
Ki nagy akar lenni Isten országában:
Test-, világ- s gonoszszal örökös harcban van
S diadalt ül bátor!

S boldog, ki utánoz kis gyermeket sirig,
Mert szive kertjében béke-virág nyilik
Szép reménynyel egyben!
S bár porszem volt itten, alig vették észre;
De a dicsőségre csöndben jobban érve:
Legnagyobb lesz mennyben!

EMLÉKEZÉS --- EMLÉKEZÉS.

Irta: *Azary János.*

Az élet nagy harcában, ahol bizonyos kitüzött céloknak az eléréséért küzdünk, alig veszszük észre az idők sebesen rohanó áramát. Csak amidőn az idők hatalmas Ura, a mindeneknek Intézője az élet különös jelenségei által mintegy elibénk áll és megállásra késztet, csak akkor látjuk és meg is kell látnunk, hogy mennyire haldtunk, a kitüzött célból mennyit értünk el. Ekkor mintegy öntudatlanul teeszük föl magunkban a kérdést: *Érdemes volt-e küzdeni?*

A bloomfieldi *College-Seminary "Magyar Department"*-jének 25 éves multja ilyen megállásra és e megállásban emlékezésre, sőt elmélkedésre késztet bennünket. És mint "minden megemlékezés", ugy ennek az amerikai magyar lelkésznevelő intézetnek 25 éves multjára való emlékezés is bizonyos tekintetben nem más, mint "történelemirás", miként azt a "Kálvinista Szemle" egyik számában, amelyben az Isten beszédét hirdető előljárók munkájának fontosságáról van szó, oly megkapóan juttatja kifejezésre:

A rendelkezésünkre álló források — ugymond — objektiv és kritikai tanulmányozása után vizsgáljuk az egyes jelenségeket annak a kritériumnak a fényében, amelyhez viszonyitva mindent értékelünk. Ez a kritérium nem más, mint az Irás, az élő Isten tulajdon Beszéde, amellyel szólt évezredeken át minden kor gyermekeihez. Éppen ezért a megemlékezés folytán irt történelem egyszersmind a leghatalmasabb bizonyságtétel is. Bizonyságtétel arról, hogy kik és milyen korán, mennyiben és mily mértékben teljesitették. Isten által elrendelt hivatásukat... Jaj nekünk, ha hamis bizonyságot teszünk ahelyett, hogy valóban, a szó igaz és legszentebb értelmében, az örökkévalóság szempontjából néznők a multat, annak egyéniségeit és eredményeit!

A történelem, tehát a bloomfieldi főiskola történelme is, legjótékonyabb formájában, nem más, mint a nagy áldozatkészséggel telt multnak elvetett magvából származott dicsőséges jelennek teljes gyümölcsözése. Miként a növényeknél a gyökerezési élet a sötétben veszi kezdetét és csak mintegy akaratos kitartása folytán hajthat ki a kemény föld burkolata alól, hogy meghozza gyümölcseit; ugy itt is, a főiskola magyar munkájánál a kezdet a legkedvezetőtlenebb viszonyok között volt elszigetelve, mig végre, ujabb áldozatkészségek folytán erőt kapva, uj életet teremtett, Isten gondviselése által, az emberi akarat és kitartás. Azért a multnak, a történelemnek eme jótékony hatása nem a jelenhez van kötve csupán, hanem a jövőre nézve is van biztató igérete, csak meg kell azt értenünk és az alapvetők példáját követnünk.

Igazán mondja Macaulay, a nagy történetiró: "Az a nép, amely nem tud büszke lenni a távoli ősöknek hőstetteire és szerzeményeire, sohasem lesz képes olyan dolgokat produkálni, amelyekről büszkén emlékezhetnének meg a késő unokák". Ha a mának gyermekei valóban az ősöknek méltó utódai, ugy a jelen történelme nemcsak nemes és folytonos, hanem a jövőre nézve is folytonosan dicsőséges is leend. Ez az igazság áll fenn nemcsak a népeknél, hanem egyes intézeteknél is.

A bloomfieldi theologóiai intézet magyar Departmentje 25 éves multra tekinthet vissza, telve küzdéssel, emelkedéssel és törtetéssel annak minden esztendeje. És mi, akik büszkén nevezhetjük ezt az intézetet "Alma Mater"-ünknek, a legnagyobb elismeréssel és szeretettel emlékezünk meg róla, valóban édesanyai gondoskodásáról. S hogy ez a szerény megemlékezés mit jelent ennek az intézetnek történelmében, arról minden ékesszólásnál és virágos szavaknál szebben beszélnek azok a gyülekezetek, amelyeknek élén ennek az Alma Mater-nek fiai, ebből az intézetből kikerült lelkészek állottak és ma is állanak. És mi hisszük, hogy ezt a "történelemirást" a már kintlevők, a hit harcában állók és az utánuk jövők tiszta életükkel, nemes igyekezetükkel, áldozatkész akaratukkal, valamint a református Sionunkért, Isten országának eljöveteleért, a szebb és boldogabb jövőért való munkálkodásukkal még szebbé, még magasztosabbá fogják tenni.

Ami csak szép és nemes, ami csak magasztos és isteni, tehát ami az életben a legmagasabb foku, ami az emberi élet kérdéseit felöleli,

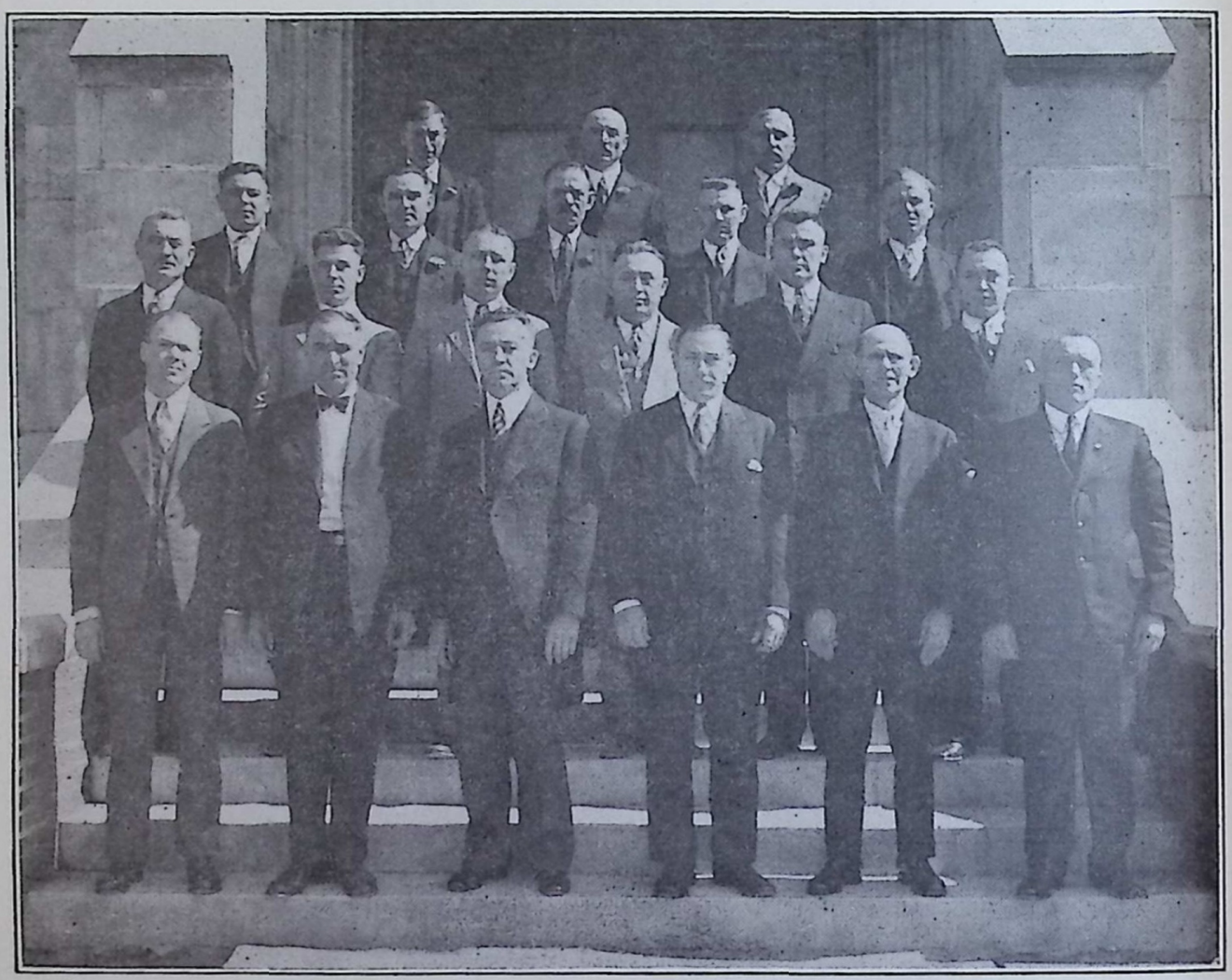

A cantoni egyháztanács.

mindannak mindenkor kész szolgálatában állani: valami fönséges érzés, fölemelő gondolat! Visszaemlékszem az 1907-ik év szeptember havára és annak is 19-ik napjára, amidőn először léptem át a Szeminárium küszöbét, mily megható érzések töltötték el szivemet annál a gondolatnál, hogy azért a célért, amelyet keblemben még gyerek — illetve suhanckoromban édes szülőföldünkön tápláltam, de amely célt hazánk szomoru sorsa, népünk szellemi elhagyagolása, nem is szólva elnyomatása miatt és az ebből következett nemtörődömsége folytán, már csaknem kiöltem a lelkemből, — végre most itt ujra fölvehetem a harcot. Egészen tisztán emlékszem még arra, hogy meghatottságomban eme sóhaj fakadt lelkemben: "Ha csak egyszer is prédikálhatok majd Isten házában a kathedrán, mint rendes, egyházi törvényeink szerint felavatott lelkész, ugy örömmel halok meg!" Gyerekesnek hangzik talán ez a kijelentés, de bizonyitja azt, hogy milyen magasztosnak és valóban isteni hivatásnak tekintettem akkor és tekintem ma is a papi pályát...

A nyolc évi erős tanulás folytán azonban ez az érzés átalakuláson ment át és ugyszólván követőleg lépett fel bennem; jogot formáltam e nagy hivatásnak a betöltésére. S amidőn 1915ben hivatalosan pappá lettem avatva, akkor már nem a halált, hanem az életet óhajtottam. Élni akartam idegenbe szakadt magyar népünk jólétének és fogadott hazánk előtt való megbecsülésének előmozditásáért; élni és küzdeni a Krisztus anyaszentegyházáért, a református Sionunkért, az Istenért és Hazáért, magyar nyelvünkért és nemzetünk nemes hagyományaiért, csöndben, minden feltünés nélkül, mint Krisztus alázatos szolgájához illik. S a felavatásom óta immár 15 év folyt le az élet tengerébe és ember nem, csak a Teremtő tudja, hogy igyekezetem és munkálkodásom milyen sullyal bir Isten előtt az igazság mérlegé-

ben. De nyugodt a lelkiismeretem, ha azt mondom, hogy a *célért érdemes volt élni és küzdeni* már eddig is. Itt nem világi vagyonszerzésre, de nem is hirnévre avagy épen emberek általi elismerésre gondolok, mert hiszen nekünk lelkészeknek ezekből jut ki a legkevesebb; hanem gondolok azokra az alkalmakra, amelyeknek felhasználásával másoknak szolgálhatunk, s életünket a legszebb mértékben gyümölcsöztethetjük.

* * *

Az élet, emberi értelemben véve, akkor élet, ha küzdéssel van tele. "Az élet, bármiféle alakot öltött magára, élni akar." Egy kis dudvát kigyomlálok kertemből és eldobom; este eső esik, vékony gyökere valami nedves fövényt kap, megkapaszkodik benne az élet és reggelre látom, hogy a feje már felfelé áll, élni akar. Turgenjev szellemesen emlékszik meg egy verébfiókáról, amely leesik a fészkéből. A vadász kutyája oda szimatol s a verébanya szembeszáll a vadászebbel, csatározik, ugrál és az eb végre is enged, odébb áll és — az állat élve marad. A szigeti hőst megöli az a vadkan, melyet a hős nem tudott megölni, volt még annyi ereje, hogy a hős ellen fordult, — mert élni akart. László főherceg, akit a magyar hazafias képzelődés már szinte királyként látott, megsebez egy vadmacskát, halottnak véli, de az szembeszáll vele és vesztét okozza, — mert élni akar és nem ismer rangsorozatot.

És ha a növény is, ha az állat is éln iakar,— hát az ember nem akarna élni?! Mikor a végső sóhaj kiszállani készül az összeroncsolt tüdőből és az elfátyolozott szem lehunyni kényszerül, — a végső sóhaj, a végső tekintet: görcsös kapaszkodás az élethez, amely élni akar. Ki rendezte ezt igy? Kétségkivül az élet Ura! Ezt az életet megtanulni és az élet Urát megösmerni, mindkettőt pedig másokkal is megösmertetni: mennyei hivatás, magasztos foglalkozás.

Az a hitem és meggyőződésem, hogy egy lehető legjobb földi élet, egyszersmind legjobb ajánlólevél a mennyország boldogságához. És nincs nagyobb és utálatosabb hipokritaság, mint midőn a biboros-bársonyos kegyeskedés prédikál a szegénység mennybe vezető dicsőségéről és ugyanakkor "megemészti a szegény ember házát a hosszu imádság szine alatt". Én azért ugy fogtam fel a magam lelkészi működését, hogy közremunkáljak minden tehetségemmel embertársamnak a javára, és azoknak a részére, akik nekem véreim és az én vezetésemre bizattak, a lehető legfőbb javaknak megszerzését előmozditsam. Én a Krisztusra nézek, "kiben vala az élet teljessége". Ha pusztán anyagi összetételét, mozgását, munkabirását, kitartását nézem is a Krisztus testi életének: látom benne az élet teljességét.

Az én lelkem egyszer-máskor maga elé állitota az élet eme teljességének eszményképét, amint a Biblia lapjain él, munkál, eszik, iszik, alszik, álmatlankodik, soha el nem fárad, nem panaszkodik, nem zugolódik, mindig kész segitő munkába fogni. "A Názáreti Jézus szertejárt, mindenfelé jót tevén". Amit adtak, megette, megitta, akár a farizeusoknál, akár Zakeusnál, akár pénzért vettek valami egyszerü eledelt; vérré, ható munkaerővé vált benne a száraz kenyér is, és a kánai menyegző bora, vagy a Jákób-kut forrásvize, üditő kedvre hangolá.

Ez az én gondolatom az emberi életről. Bárcsak minél több embertársamnak tudnék olyan utat mutatni, olyan eszközök birtokába juttatni, hogy e minta szerint alakulnának! Pedig minden társadalmi berendezkedésünk arra irányul végeredményében, hogy az élet teljességének lehetőségeit megadja. Krisztus földi missziójáť abban látom én, hogy eme lehetőségeket mutassuk fel földi életének minden mozzanatában. És — ah! — mily nagy hivatás vár e téren egy theologiai intézetre, hogy ezeket az életelveket fiainak a lelkébe plántálja és őket azoknak a hirdetésére és gyakorlására előkészitse!

Sokszor elgondolkoztam a felett, hogy milyen nagy hiánya és hibája a keresztyén társadalomnak, hogy a Biblia életelveit nem helyezik mintegy a tudnivalók központjába. Tudom, hogy a kijegecesedett és sok esetben a már elavult dogmák ennek az okai, amely dogmák bizony nem mindig Isten országa érdekében, hanem egy kicsit még inkább az emberi hatalomvágy érdekében gyártattak. Pedig a Biblia az igaz élettan tudománya. Elveiben, eszközeiben, céljaiban az élet teljességének szolgálatában áll. Ebben tanit meg Krisztus ama legfontosabb tudományra, hogy miként gazdálkodjunk életünkkel, életünk anyagi eszközeivel, az evés, ivás és munka révén.

Azary János daytoni lelkész.

A biblia pünkösti lélek eredményét igy olvassuk: "A hivők gyülekezetének szive-lelke egy vala és közöttük szükölködő nem találtaték". Lehet-e magasabb cél itt e földi világban, ahová, mint a földi müvelődés legmagasab csucsára, eljuthatunk?! A teremtés történetében ugyanezt, a sziv és lélek egységét, a szükölködés hiányát, az élet teljeségét látjuk. Azután elborul a dicsfény és beáll az összevisszaság, mig végre Krisztusban ujra földerül ég és föld; uj életcsira támad a romokon, a sziv és lélek egysége...

Ez az isteni dicsfény, vagy inkább ez a délibáb csalogatott engem a lelkészi pályára, amelyért nemcsak érdemes küzdeni, sőt örömmel, minden fentartás nélkül, szentelem neki szivem minden érzését, lelkem minden ondolatát lelkesedésemet, erőmet, tehetségemet és egész létemet, hogy ez az isteni dicsfény, a sziv és lélek egysége övezze körül a rám bizottakat, népemet, fajomat, mindnyájunkat, az egész világot, az összes emberiséget...! "Itt van szivem, Neked adom Uram, Neked ki teremtéd!"

De hát megtehetjük-é ezt mi emberek, gyarló szolgái az urnak? Önmagunkban nem, de a Krisztus által igen! Jézus közvetlen mennybemenetele előtt azt az óriási horderejü igéretet teszi tanitványainak, hogy Ő velük leesz mindig. Ime a történelemnek legnagyobb paradoxiája, amelyet semmiféle történelmi vonatkozásu emlékezésünkből kihagynunk nem lehet. S Nikodémussal mi is kérdezzük: "Hogyan lehetségesek ezek?" És eme kérdésünkre ujra csak a Mester adja meg a feleletet: "Teljes hatalom adatott nékem mennyen és földön... Menjetek azért és tegyetek tanitványokká mindeneket...!" "E világon sok nyomoruságtok lészen, de bizzatok, *én meggyőztem a világot!*" Én győzedelmeskedem...

Félre értenek? Ne törődjünk, ne törődjetek vele! Jézust a saját édesanyja is félreértette. A tanitványok földi arany-koronát vártak a fejére, királyi biborpalástot a válára; tövis-koszoru és durva kereszt helyett. A különféle korok ivadékai nem értvén meg Őt, nemeslelkü férfiakat és nőket máglyán égettek el, börtönökbe zártak, gályához láncoltak, golyók elé állitották, bitófákra huztak — az Ő nevében.

De amilyen könnyü volt az embereknek a világ Megváltóját félreérteni, éppen olyan könyü is birni Őt és a gyakorlati életben nagy igéretnek a hatását tapasztalni. Lépj rá a keskeny lépcsőre, mely a "felsőházba" vezet és Őt ott ki nem kerülheted; nyujtsd ki kezedet, emeld fel a bünöst a bün fertőjéből, és kezeérintését érezni fogod; oszlasd el a gyönge lelküekben erős hiteddel és nemes életeddel a kétkedést, és helybenhagyó szavát hallani fogod a saját lelkedben; éleszd fel a szeretet szent tüzét a vásott keblekben, és a Jézus boldogitó körében találod magadat. Aztán keresd fel a mindennapi élet problémáival, a nehéz megélhetési viszonyokkal küzdők táborát, a szülőket, akik remegve gondolnak a jövőre, arra hogy mi lesz gyermekeikkel, milyen nemzedéket nevelnek a jövőnek, ha nem adhatják meg nekik az alkalmat a testi és szellemi fejlődésre, a lélek kimüvelésére; lásd meg az uttörőket, akik a lelki és élet terén éppen ugy, mint fizikai téren, vadonokat tesznek termékennyé; állj oda a társadalomnak önzetlen harcosai mellé, akik szembe mernek szállni a csatasorban elsáncolt előitéletek ellen, és találkozol ott Jézussal, a felkent Fejedelemmel, a Krisztussal, aki Ut, Élet és Igazság.

BLOOMFIELD.

Irta: *Dikovics János.*

Kedves Barátom!

Arra kértél, hogy ez évi Árvaházi Naptárban emlékezzem meg röviden Kollegiumunk 25 éves magyar munkájáról. Szivesen teszek eleget felszólitásodnak, mivel engem mint sok más amerikai lelkészt, a hála tiszteletre méltó kapcsai füznek Bloomfieldhez. Előre kell bocsátanom, hogy ez az év nem jubiláris éve Bloomfieldnek. Nem tudom, hogy kinek a lelkes buzgósága hozta a felszinre ezt a jubiláris eszmét, történeti szempontból azonban helytelen és téves, mert Bloomfieldnek magyar munkája már 28 éves. Ámde legyen meg a te kivánságod és sok más alummusnak az óhaja is.

* * *

Rendszeres történetet nem irok, hiszen nem is irhatnék tárgyilagosan, mivel nekem a Gondviselés intézetünkben fontos szerepet adott betölteneem és annyira szeretem az Alma Matert, hogy elfogult lélekkel talán tárgyilagosság rovására irnék. Legyen másnak a hivatása főiskolánk magyar munkájának kritikai ismertetése. Legyen szabad itt csak annyit megjegyeznem, hogy alig van más egyházi vagy társadalmi intézmény itt Amerikában, amely többet tett volna, többet áldozott volna az amerikai református magyarság lelki, szellemi, társadalmi és kulturális jólétéért és pedig nem üzleti, hanem tisztán altruiszttikus szempontból, mint Bloomfield. A későbbi nemzetből származó hisztorikus fogja ezt az állitásomat tárgyilagos bizonyitékok alapján megirni. Ugy-e, ez a vakmerőnek látszó kijelentésem is már lehetetlenné teszi, hogy én irjam meg főiskolánk magyar osztályának történetét.

* * *

1903-ik év késő őszén érkeztem Princetonból Bloomfieldre. Fiatal ember voltam, lelkem telve buzgósággal és határozott szándékkal, hogy csekély tehetségemet a tiszta evangélium hirdetésében fogom használni. Dr. Weber tanitotta a rendszeres theologiát és héber nyelvtant, Dr. Fismer a bölcsészetet és a görög exegesist, Dr. Hock a héber exegesist és klasszikus filologiát, Dr. Wolf, aki korának legnagyobb egyház jogtudósa volt, tanitotta a Church Government tudományát. Mind a négy tanár bloomfieldi alumnus-, akiktől sokat tanultam. Ezekhez járultak az akadémiának tanárai, akik más tantárgyakat tanitottak. Ezek közül megemlitem Dr. Sawgert, aki az angol irodalmat, logikát és homiletikát tanitotta. Ez a kedves öreg uri ember mikor megtudta, hogy magyar vagyok, melegen megszoritotta kezemet ezekkeel a szavakkal: Örülök, hogy a dicső Kossuth nagy nemzetének fiához van szerencsém, amikor Lafayette College-ban (Easton, Pa.) diák voltam, gyalog indultam sok tanuló társammal Eastonból New Yorkba (körülbelül 80 mértföld) hogy a nagy Kossuthot láthassuk és tisztelhessük. Elképzelhetni, mennyire tetszett nekem a derék amerikainak ez a kijelentése.

Főiskolánk akkor szegényes, ódonszerü épületben volt elhelyezvee. Lent a földszinten voltak a szerény iskolatermeek és a könyvtár. A diákok szobái a felső emeeleteken voltak. Nem voltak gazdag miliomos barátaink, sem előkelő pozicióban élő alummusaink, akik fényes épületekkel vagy alapitványokkal gazdagitották volna az Alma Matert. Csak a német nyelvü református és presbyterianus egyházak segitették leginkább főiskolánkat, mert Bloomfieldnek első hivatása volt a német nyelvü protestáns gyülekezeteek részére lelkipásztorokat nevelni.

Intézetünk szerény anyagi viszonyai senkinek szégyenére nem válnak, hiszen sem a tudomány, sem a keresztyén erény nincs gazdagsághoz vagy fényhez kötve. Látjuk ezt a magyarországi ref. főiskolák történetében is. A mostani uj modern gyönyörü administration épület 1913-ban lett felépitve, Dr. Fismer buzgósága folytán. A tanitási nyelv kezdetben, amikor én jöttem Bloomfieldre, nagyobbrészt német volt, a következő évben már kizárólagosan angolul tanitottak.

Akadémiánk (5—6 évből álló) a theologiára készitette elő ifjainkat. Tekintélyes, magas szinvonalon állott, tulszárnyalva sok collegenak kurzusát, ugy hogy tanulóink minden nehézség nélkül iratkozhattak be a legjobb egyetemek, Yale, Columbia egyetemek post gra-

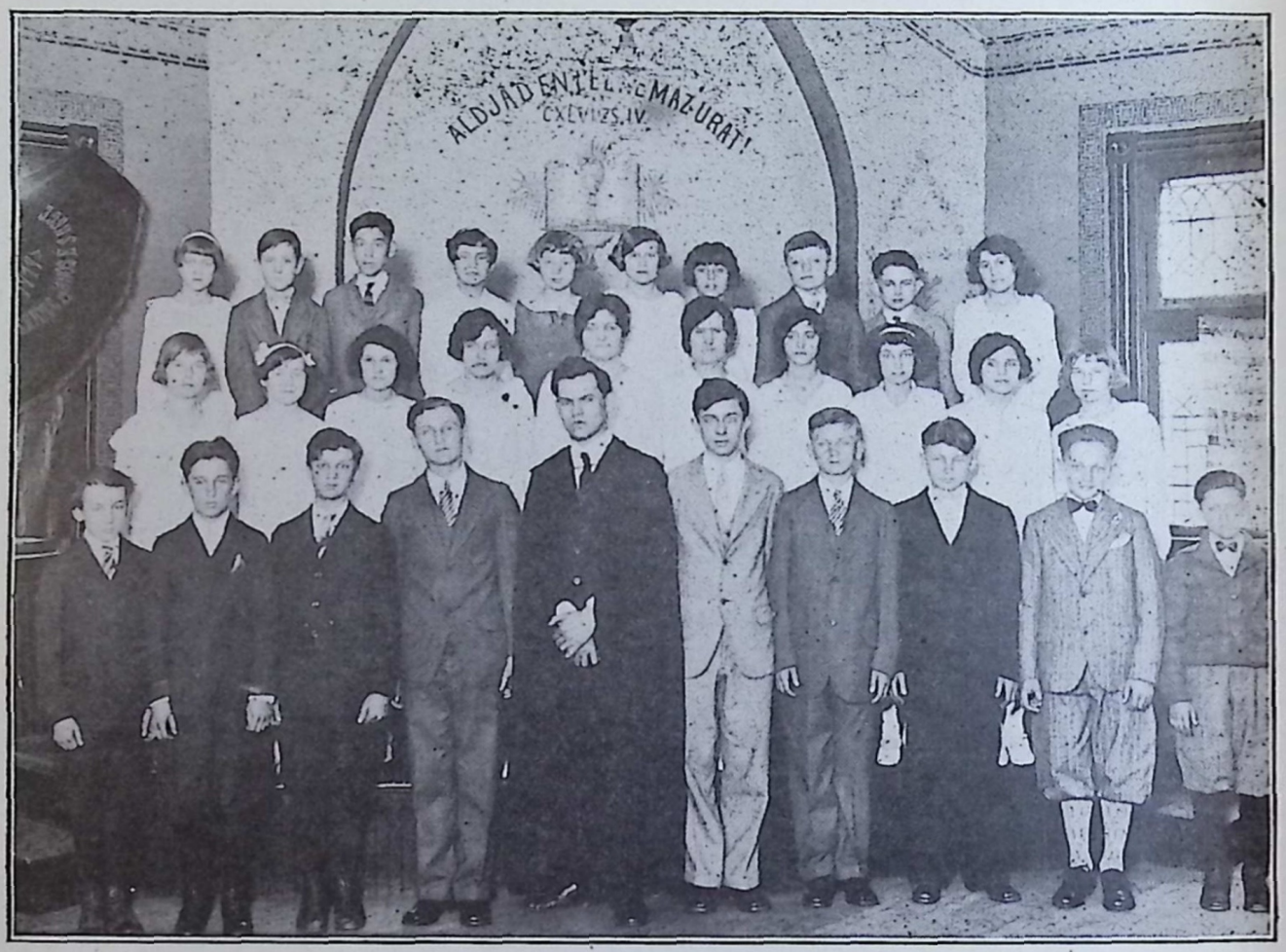

Az alphai Ifjusági Egylet.

duate kurzusaira és ott nyerték el többen a legmagasabb tudományos kitüntetéseket.

* * *

1904-ben gyarapodott a magyar tanulók száma. Ime ezek voltak utánam az elsők: Hámborszky testvérek (Pál, Lajos, Gyula, Béla); Hevessy János Newarkról (ahol ebben az évben magyar egyházat szerveztem) Ecsedy Jager New Brunswickról. A tanév vége felé Von Krug dr., Szuperintendens Magyarországról hozott négy fiatal embert: Kovách Gaskel, Pilinszky, Pompl és Bogár Lajos. Bogár Lajos az amerikai magyarság történetébe irta be nevét és Bloomfieldet is. Nálunk tanult négy évig, sajnos, hogy oly korán elhalálozott és hogy halálakor oly kevés szót szóltak jó barátai Bloomfieldről, holott Bogár Lajos nálunk szerzette minden lelki és szellemi kincsét, amivel egyházi életünket gazdagitotta.

* * *

Előhozhatnék sok epizódot a magyar diákok történetéből, vig, örvendetes és szomoru, felemelő részleteket. Elismeréssel kell adóznom az első évek magyar diákjainak. Szegények voltunk anyagiakban, de gazdagok lelkiekben és szellemiekben. Szegénységünk nem gátolt abban, hogy áldozatokat hozzunk az Isten országáért és a magyar népért. Tanultunk sokat, tanulásunkban igyekeztünk felölelni a magyarországi gimnáziumokban követett tantervet a magyar nyelvet, irodalmat és történetet illetőleg.

Emlékszem, hogy magyar diákjaink mennyi önfeláldozással mentek egyházakat alapitani, prédikálni vasárnapi iskolát tanitani a közel levő magyar telepekre, sokszor pedig még uti költségük sem lett megtéritve. (Sokszor carfare hiányában gyalogszerreel mentek.) Jól emlékszem, hogy mily nagy buzgósággal működtek az Önképzőkörben, mily heves, vehemens viták folytak le az Önképzőkörben. Menynyire hasznosak voltak ezek a sokszor késhegyig menő viták szellemi fejlődésüknek! Hálásan jegyzem föl, hogy magyar könyvtárunk alapját Pivány Jenő vetette meg.

A magyar department fénykorát akkor élte, amikor Azary János, Tóth Mihály, Dókus Gábor, Laky Zsigmond, ifj. Kalassay Sándor, Szeghy János, Szilágyi Endre, Kovách Ferenc, Dezső János, Várkonyi Miklós, Bartus Sándor, Malacsics József, Kovács T. Ferenc, Kósa András, Papp Károly és Simkó József voltak iskolánkban. Ezek a tiszteletes urak menynyire fontos és hasznos tényezői az amerikai reformátusok egyházi életének. Ismerem őszinteségüket, ismerem és tisztelem buzgóságos, hasznos müködésüket, ismerem küzdelmeiket, büszke vagyok rájuk, büszke rájuk Bloomfield is. A jó Isten áldja meg őket!

A későbbi évek tanulói már sokkal jobban közelednek az amerikai ideál felé. Igy hozza ezt magával a kor kényszeritő ereje, amely ellen nem küzdhetünk. Nincsen elég terem, hogy az előbbi alumnusukhoz, valamint az utánuk következőkhöz megfelelő sorokat csatoljak. Szabó András, Dienes Barna, Krivulka Károly, Daróczy Mátyás, Dókus Sándor, Csutoros István, Fekete András, Kalabányi István, Szathmáry Bertalan, Tóth Tibor, Kovách József, Nagy Ferenc, Rácz Viktor, Gullyás Károly, mind meganyi lelkes munkásai a magyar egyházi életnek, már az ifjabb generációhoz tartoznak, akik közelebb állanak az ujabb kor kivánalmaihoz és szintén az Alma Mater zászlóját dicsőségeesen képviselik.

* * *

Tavaly öt magyar ifju graduált: Fürjész Béla, Nagy András, Nagy Imre, Szathmáry Gyula és Ürmössy Sándor.

Az idők járása megváltozott; a bevándorlás teljes megszoritása miatt uj egyházak szerwezése majdnem teljesen kizárt dolog. Ezek az ifjju lelkészek angol nyelvü gyülekezetekbe kénytelenek menni és ott fogják szolgálni az Isten országát.

* * *

Igen, testvéreim, itt van már az amerikai magyar egyházaknak az alkonya. Én sokkal jobban látom ezt, mint ti, akik egy szükebb körben forgolódtok. A mostani konfirmandusok gyermekei már nem fogják magyar nyelwünket érteni és ti fiatalok ezekhez angolul fogtok beszélni az atyák, az ősök buzgóságáról, áldozatairól. Nem volna-e szép ebben a szép korban, az alkonyodó nap arany fénysugaraiban egymással meleg, baráti, testvéri ke-

TIZPERC SZÜNET.

Tizperc szünet nyáriskolámban,
Én is csutka pipámra gyujtok,
Hüs almafák gyümölcsös árnyán
Siró szivemmel meglapulok.

Éktelen, jókedvü zsivaj zug,
Pereg száz gyermek angol nyelve,
Elvérező fajtámat élem,
Nincs mód, hogy ezt is kiheverje.

Bent még vigyáz, lelkemet érzi:
"Édes magyar szó csengjen szádon,
Mert amikor ide beléptél,
Tudod, hol vagy? — Magyarországon!"

De kint már nyelve s nóta-kedve
Magát önkéntelen feladta,
Csak egy-egy mélyről felfakadt szó
Kiált: "Magyarul mondd, ebadta!"

Engem utánoz s felkacag rá
Játékosan csiklandja társát,
Szeme tüzének csilló fénye,
Mint felkelő nap, zengve jár át.

Egy felbizgatott bátor gyermek,
Apa-árva, baleset gyászon,
Megkérdi, hozzám dörgölőzve:
"Mért vagyunk itt Magyarországon?"

A templom mintha táncra kelne
Az alma mintha váddal hullna,
Bus szivemen száz tördöfés sajg
És lelkem mintha elvakulna.

Száz gyermek vár a feleletre
Tágult szemekkel, láncba-körbe...
"Azért, mert mind-mind ide csordul
Imás szülétek vére, könnye."

Szabó László.

zet szoritani és az Alma Mater köré szeretettel csoportosulni. Az Alma Mater, Bloomfield tovább is élni fog. Hail our Bloomfield, Alma Mater!

* * *

Adjunk hálát a Mindenhatónak, hogy mi magyarok oly jelentékeny szerepet játszhattunk Bloomfielden és az amerikai magyar egyházak életében. Nekünk nincs szégyelni valónk sem a főiskolánkért, sem az életben kifejtett munkánkért.

Itt Amerikában az alumnusok hálás bőkezűsége teszi naggyá és nevessé az iskolát! Mit teszünk mi magyar alumnusok Bloomfieldért?

JUBILÁLÓ EGYHÁZAK.

A DAYTONI EGYHÁZ JUBILEUMA.

Az 1929-ik esztendő méltán nevezhető a magyar református egyházak jubileumi esztendejének. Naptárunkban megemlékeztünk azokról az egyházakról, amelyek a naptár megjelenése előtt ünnepeltek. Most azokról az egyházakról emlékezünk meg, amelyek az év végén tartották mg jubileumi ünnepeiket.

Ezek közül az első helyen emlitjük meg a daytoni egyházat, amely 1929 November 10-én ünnepelte meg munkálkodásának huszonötödik évfordulóját.

Daytonban ugyan előbb is voltak magyar református istentiszteletek. Az első magyar református lelkészek ugyanis nem elégedtek meg azzal, hogy a saját gyülekezeteikről viseljenek gondot, hanem a Lélek erejétől indittatva, a felettes hatóság által is elköteleztetve szivesen, de sokszor nagy testi és lelki töredelemmel végezték a szétszórt csontok összeszedésének a munkáját.

Dr. Csutoros Elek a clevelandi első magyar református egyháznak a lelkésze az egész Ohio államban lakó magyar reformátusságnak a pásztora volt. Összeköttetésben állott az akkor nagyon virágzó bányatelepek református magyarságával s a gyári városokban gondozatlanul élő testvéreinket is igyekezett összeszedni s minden törekvése az volt, hogy azokon a helyeken, ahol nagyobb számban éltek testvéreink anyaszentegyházat fundáljon. A magvető szerepe volt az ő hivatása is s most a gyümölcs érésnek az idején bizonyára nagy lelki örömmel és igaz boldogsággal látja, hogy munkálkodása nem volt hiábavaló.

A daytoni egyház emlékkönyvében azt olvasom, hogy ő az első látogatásnak az idejét 1898—1899-re teszi. Ám én azt hiszem, hogy az első látogatás nem történt meg előbb, mint 1900-ban. Csutoros Elek 1898 Október havában érkezett meg az Egyesült Államokba. Igy itten tartózkodásának első esztendejében nem igen gondolhatott arra, hogy a Daytonban akkor még csak szórványosan élő magyarok között istentiszteletet és urvacsora osztást tartson.

Daytonba a magyar reformátusság 1898-nak a végén kezdett bevonulni. Bridgeportból mentek Daytonba az első református magyarok s azok, akik az Emlékkönyvben közölt jegyzőkönyvet aláirták, Darabos Pál gondnok, B. Hörcsok János jegyző, Szabó András pénztárnok, Andó Bertalan, G. Demeter József, Hörcsok Pál, Sipos János presbyterek mind a bridgeporti első egyháznak voltak a tagjai s innen menve Daytonba lettek az itteni egyháznak a megalapitói.

Az egyház szervezéseinek a munkáját: *Harsányi István* végezte, ki a tiffini Seminárium-nak az első magyar növendéke volt. A szervezés munkája nagyon nehezen indult meg, amit a legjobban a pénztári naplónak a közölt adatai bizonyitanak. De egy egyházközségnek a megszervezését különösen az akkori viszonyok között nem is igen lehetett siettetni. A mi népünk ebben az időben a legnagyobb részbeen csak ideiglenes lakóhelynek tekintette Amerikát. Sokan jöttek, de sokan is mentek. Az egyháztagok élete egy hullámzó élet volt.

Igy történt aztán, hogy az egyház szervezés munkáját *Bodry János,* aki szintén Tiffinben tanult, végezte be 1904 Október havában. *Bodry Jánosról* nagyon keveset tudunk. Clevelandban az első egyháznál volt tanitó s innen ment be Tiffinbe s mint papnövendék vette a daytoni munkát Harsányi Istvántól, aki már ekkor a toledoi egyházban végezte a szent szolgálatokat. Ugy olvassuk, hogy a daytoni

Massenaban konfirmált magyar gyermekek.

egyház kérte, hogy ide küldessék lelkésznek s mint ilyen szenteltessék is fel lelkészi szolgálatok végezésére, de ugy tudjuk, hogy ez nem történt meg, hanem tanulmányai bevégeztével közép Pennsylvaniában a bánya mezőkön munkálkodott. Hogy mi történt vele, nem tudjuk. Halálhirét nem olvastuk, temetésén a magyar lelkészek közül senki se vett részt s igy lehet, hogy ma is él valahol visszavonultan, teljesen elszigetelve.

Ilyen ez a mi amerikai magyar életünk!

Bodry János után *Ludman Sándor* loraini lelkész veszi át a daytoni egyháznak beszolgállását, hanem a lelkészi állásra való meghivást nem fogadja el. A daytoni gyülekezet igy az első rendes lelkésznek *Virág Istvánt* hivja meg Trentonból, aki lelkészi állását 1906 Márciusban foglalta el.

Virág István nagy buzgósággal, apostoli lelkesedéssel kezdett a nagy munkának az elvégezéséhez. Legelőször az akkori időknek és követelményeknek megfelelő helyen alkalmas telket vásároltak a templom és lelkészlakás számára s csakhamar megkezdte a gyülekezet az első templomnak a megépitését, ugy hogy 1906 Augusztus 26-ikán már letették az alapkövet s 1907 Január 13-ikán felszentelték az uj templomot s nem sokára felépült a csinos lelkész lakás is. A lelkész maga járt gyüjteni s igy a hivek buzgó áldozatkészsége mellett, lehetővé vált az, hogy az uj épületeken alig hétezer dollárnyi teher maradt.

Virág István nem sokáig maradt Daytonban, ahol pedig nagyon élénk, virágzó egyházi élet fejlődött ki az uj templomban. 1907 Okt. 15-ikén a loraini egyház meghivását fogadta el s helyére *Kovács Endre* johnstowni lelkész választatott meg, aki állását 1907 November 1-én foglalta el.

Kovács Endre tizennégy éven keresztül vezette a gyülekezetet, sokszor nagy nehézségek közöttt, de mindig a legnagyobb eredménnyel. Az ő lelkészkedésének idejében történt a daytoni árviznek a pusztitása, amely az egyháznak is sok ezer dollárra rugó kárt okozott, mert az árviz a gátat épen a templommal szemben szakitotta el s a templomban négy láb magasságnyi volt a viz. A hivek a pusztitást nem nézték összetett kézzel. Az árviz elvonulása után hozzáláttak a romok eltakaritásához, a templom megujitásához s November 30ikára már készen volt a megujitott templom s a hivek áldozatos buzgósága a megujitott templomban még magasabban lobogott, mint bár-

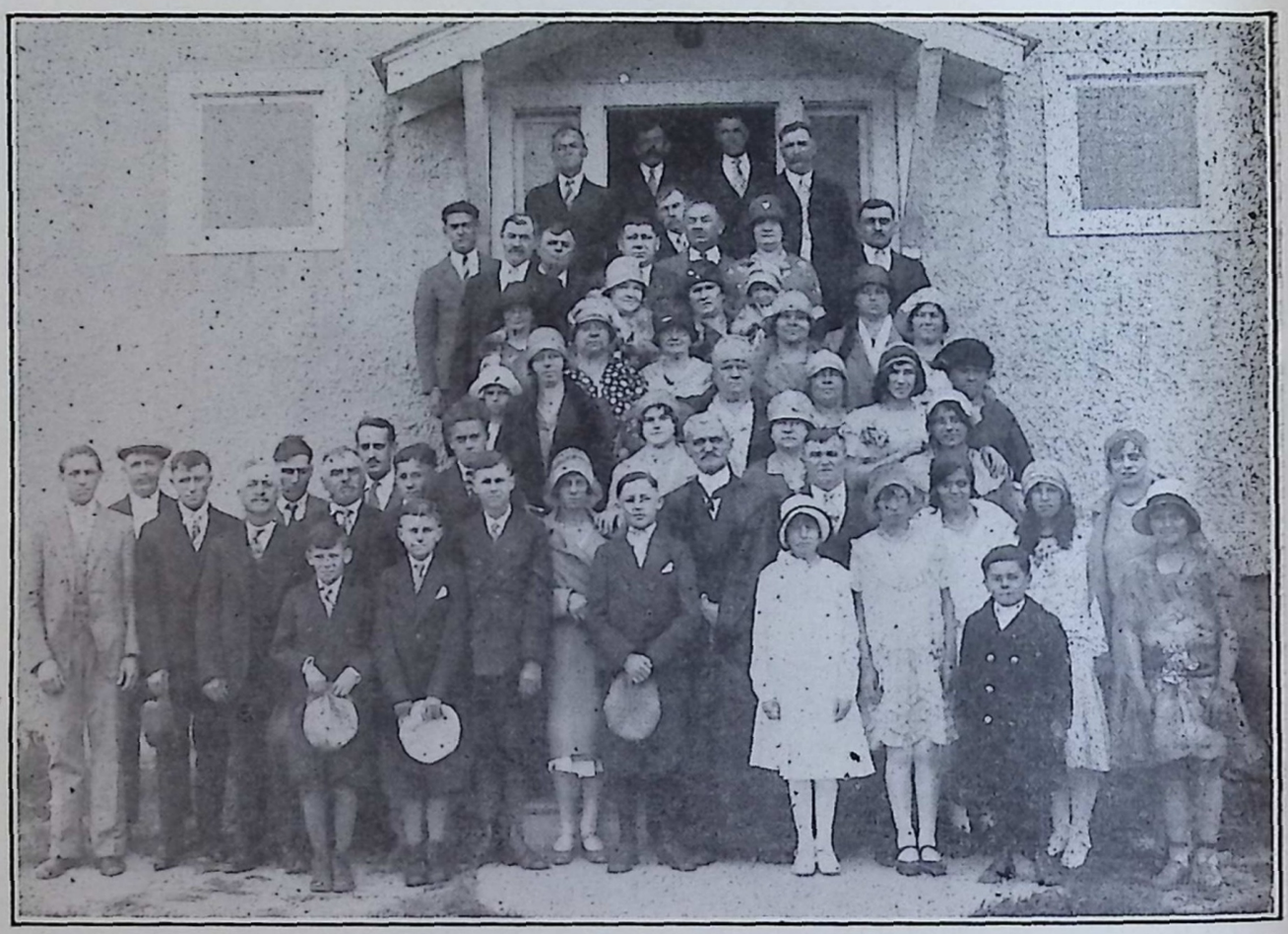

Fünkösti istentisztelet Massenaban, N. J.

mikor azelőtt. Az egyházi élet belső megszervezése is teljes mértékben keresztülvitetett. Nemcsak egyházi segitő egylet alakult, hanem az ifjuság is szervezkedett s ami egyedül áll egyházainknak az életében, maga az ifjusági egylet vásárolt a maga számára alkalmas helyiséget, ahol az ifjuság nem csupán a szórakozást kereste, hanem komoly, egyházi munkát is végezhet.

Kovács Endre 1921 december havában távozott el a gyülekezetből. Utódja lett *Azary János* philadelphiai lelkész, aki mind e mai napig nagy tudással, szeretettel, türelemmel vezeti ezt a gyülekeztet, amelynek vasárnapi iskolája, ifjusági munkája s tevékenysége valóban példaszerüü. Ha valaki komolyan vizsgálja gyülekezeteinknek az életét, meg kell állapitania, hogy csak azok a gyülekezetek száll hatnak szembe a jövőnek a követelményeivel, amelyek a gyermekeket, az ifjakat előkészitik a harcnak a diadalmas megharcolására.

Erre készül a daytoni gyülekezet, amelynek nagyszabásu tervei vannak a jövendőre. Azary János nyolc esztendős lelkészkedése alatt soha sem tévesztette el szem elől a jövőt. Mindig ezért dolgozott. Ezért dolgozik most is, amikor már a gyülekezet egy örök időkre alkalmas helyen akarja felépiteni azt a templomot, amely aztán minden igényt kielégitsen. Ebben a gondolatban egy az egész gyülekezet — s bizonyos, hogyha az idők járása meg nem nehezült volna felettünk a jubileumi esztendő is nagy lépéssel vitte volna közelebb ezt a gyülekezetet a kitüzött cél felé.

A daytoni munkával kapcsolatban meg kell emlitenünk még két dolgot. Az egyik az, hogy a lelkész az itteni theologia akadémián tanuló magyar ifjakkal is foglalkozik s azoknak a magyarországi ifjaknak, akik ide jönnek — itt van alkalmuk bepillantani az amerikai magyar ref. egyházi életbe. Itt látták meg a munkát *Vasady Béla, Csorba Zoltán, Dobos Károly, Tóth Kálmán, Nagy Béla* és itt bontogatja szárnyait *Czeglédy Sándor*. Én tudom, hogy a daytoni lelkész lakás melegsége nagy hatással volt azokra, akik ma a magyarországi egyháznak az életében helyet foglalnak el.

De nemcsak a Magyarországból jöttek, ha-

nem az itten született ifjak között is vannak, akik itt próbálgatták ki szárnyaikat. A másik a diakonisza munka, amelynek eredménye volt az, hogy ebből az egyházból egy kiváló diakoniszát nyertünk, Tóth Zsuzsikának a személyében, akit Nagy Béla lelkész vett magának feleségül.

A lefolyt 25 esztendő a legbiztosabb alap a jövendő fejlődésre. Adja Isten, hogy a gyümölcs érésnek az ideje valóban gyümölcsöző legyen, hogy daytoni gyülekezetünk és egyletei, intézményei megtudják valósitani azokat a célokat, amelyeknek a megvalósitására Istentől elhivatást nyertek.

A FRANKLINI EGYHÁZ HARMINC ÉVES JUBILEUMA.

A mi amerikai magyar életünknek egyik nagy fogyatkozása az, hogy a véka alatt tartjuk a kincseinket. A gyertyát pedig nem azért gyujtják meg, hogy véka alá tegyék, hanem az asztalra helyezzék s igy világosságot adjon mindazoknak, akik a házban vannak. Ilyen elrejtett kincs a franklini magyarság és az az egyház, amely ime már több mint harminc esztendő óta szolgálja a nagy magyar érdekeket Amerikának a földjén.

A mult nyáron, amikor a reánk bizott gyermekek egy részével a keleti köruton voltunk: felkerestük Franklint is. Whartonból gyönyörü szép ut vezet ebbe a városba, ahol a világnak a legnagyobb zinc-bányája van. Ebben a bányában dolgoznak a mi magyar testvéreink immár több, mint harminc esztendő óta.

Nagy gyümölcs kert közepén, hatalmas nagy gyümölcsfáktól egészen elboritva áll ott a magyar református templom s a kis parochia meg rózsaligetbe van elrejtve. Kétszer is elmentünk a templom előtt s csak akkor találtuk meg amikor iskolás, kis magyar leányok reánk ismertek s megtudták, hogy mi vagyunk azok, akiket már hetek óta nagy szeretettel várnak.

Lett is nagy öröm a paróchián: Szabó László az iskolából szaladt fel s kedves felesége pedig a paróchiából sietett elő, hogy köszöntsék azokat, akik jöttek az Urnak nevében. Én nagyon szégyeltem magam, hogy most jöttem először Franklinba, ahol pedig, tudom a pataki diák soha el nem muló baráti szeretete várt. De aztán örültem, hogy itt vagyok — s a rózsa ligetben hallgathatom a méhek döngicsélését és Szabó Lászlónak, ennek az Isten áldotta poétának sokszor keserü, de jogos panaszos beszédét.

Jogos a panasza... Lelke virágait adta nekünk és mi nem ismerjük őt. Magyarországon

Szabó László franklini lelkész.

mint egyik legnagyobb költőnket ismerik és mi tudomást se vettünk róla. Mutatja a legmagasabb helyről, a legkiválóbb magyar eszhetikusoktól kapott leveleket, birálatokat — s itt Amerikában alig emlékeznek a *Hun királyról* és a *Vándor Sirályról,* amelyekkel pedig örökre beirta nevét a magyar irodalom történetébe.

Szabó László tiz esztendő szolgál Franklinben s ez alatt az idő alatt az egyházat, amely csaknem felbomlott — megsemmisült nem csak ujra szervezte, hanem a virágzásnak a magas fokára emelte. Hosszu ideig tartó remete életnek egyedüli vigasztalója volt a muzsája, lelkének aranyos sugárai világositották meg a sokszor nehéz egyházi munkát is ,amelyet népe javáért, az anyaszentegyházért végzett.

Franklinban, Csekes Béla utazó lelkész szer-

vezte meg az anyaszentegyházat 1908-ban. Az egyház előbb, mint az alphai egyháznak a leány egyháza müködött a magyarországi egyház keleti egyházmegyéjének a fenhatósága alatt. 1909-ben anyaegyházzá lett, s csakhamar megépitik a templomot s lelkészül *Ambrus Jánost* választják meg, aki alatt megépül a kicsiny lelkészlakás.

Ambrus János csaknem egy évtizedig munkálkodott itten s mikor belátta, hogy változásra van szükség, cserélt *Szabó Lászlóval,* aki South Riveren volt lelkész.

Szabó László nagy buzgósággal kezdett a munkához s ennek a munkának az eredménye az a szép egyházi élet, amelynek szemtanui voltunk a nyár folyamán. Franklinhoz tartozik az Ogdensburgi magyarság is, akik szintén nagy buzgósággal látogatják Istennek házát.

Az egyháznak a legnagyobb patronusa a Zine Co., amely ma is 500 dollárt ad évenként az egyháznak. Ez a társaság adta a templom helyet s az egyházi épületek felépitéséhez is tetemes segitséggel járult.

A franklini egyház az egyedüli magyar református egyház, amely az episkopalista egyházzal ma is összeköttetésben áll. Szabó László a nevezett egyház newarki püspökségével külön szerződést kötött s ennek a szerződésnek az értelmében zavartalanul folytatja munkáját ez a gyülekezet, amely kicsiny mustármagból immár terebélyes fává növekedett.

Franklin igazán vadregényes hely. Amint megállottunk a bányatársulat igazgatójának a háza mellett s láttuk a szelid emelkedésü hegyeket, halmokat, völgyeket, a messziről kéklő erdőséget: nem csudálkoztunk a felett, hogy itt született meg a *Hun király* legendája, *Vándor sirálynak* sok helyen csuda szép részletei.

Vajha minél többen elolvasnák a mieink ezeket a magyar énekeket s erősödnének hitben és hazaszeretetben!

A *Budapesti Hirlap* irja a következőket:

"*Szabó László: A hun király.* Hun rege tizenkét énekben. Szabó László Amerikában élő magyar lelkész, aki több feltünést keltő kötettel jelent már meg és ismertette meg költői szivének melegét, most *A hun király* cimmel regét irt tizenkét énekben, Szabó László a régi klaszszikusok nyomán haldva, mutatja meg a müvészet köntösében magyar szivét. Költészete közel áll Arany János nemesveretü strófáihoz; hol zengő méltóságteljes ősi bánatokat takargató mondatait látjuk, hol pedig szivének szelidségével közeledik felénk. Költő, müvész minden sorában, aki a régi ősi világnak a lantosa. Etele király énekese, aki Tordáról, az öreg Táltosról, Bulcsuról, a hadak őréről és Ildikoról, Rékáról ir, de megtaláljuk a hun világnak valamennyi alakját. Néha viharosak a strófák és megremegtető a lovas hunok hatalmas ereje. Máskor meg a szerelem finom harmatjához érünk és a derü szivárványos tisztásaihoz is. Különösen megkapó ennek a nagy tehetséggel és valóban szárnyaló fantáziával megirt münek a kompoziciója, amely a tizenkét énekben teljes egységet jelent. Csak örvendeni lehet annak, hogy egy Amerikába szakadt hazafiakfia ennyire megtartotta magyaros érzéseit és ma, amikor kisértenek a müvészetben is a jelen bizonytalan kapkodásai ,akkor *Szabó László a régi nagyok sorába áll be, hogy ugy hirdesse a mélységekben járó magyar életet.* Egy tisztultabb világ gondolkodásában fogant meg ez a könyv, amely mindazoknak nagy müélvezetet fog okozni, akikben él a magyarság sorsa iránt való fenkölt aggódás és akik gyönyörködnek az ősi emlékek, hagyományok müvészi ápolásában."

A franklini egyház megszünhetik, de a *Hun király* révén élni fog akkor is, amikor már nem lesz magyar Amerikában.

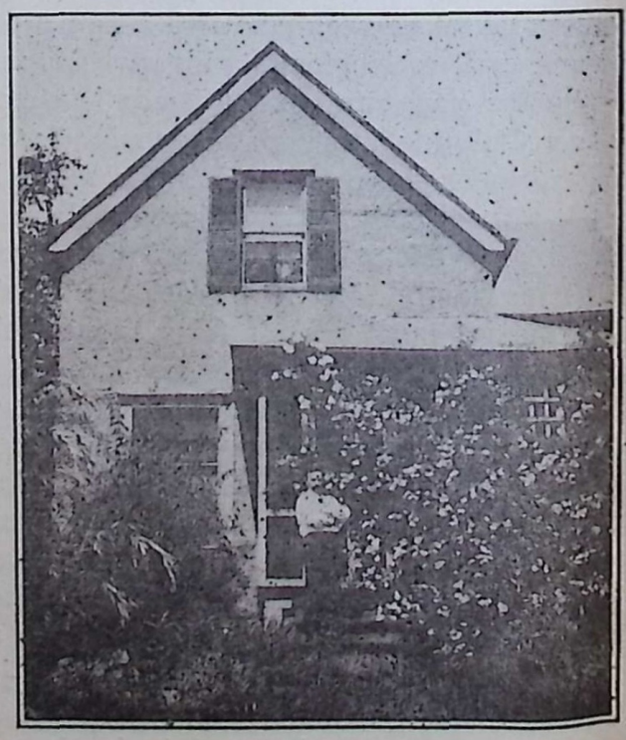

A "Rózsa-liget — Franklinban.

A los-angelesi Nőegylet.

A los-angelesi Ifjusági Egylet.

FALUNK ÖREG TEMPLOMÁT KÖSZÖNTÖM.

Irta: Baja Mihály.

Falumbeli öreg templom,
Jaj de régen láttalak!
Megölellek a lelkemmel,
Ezerszer megáldalak.

Messzé jártam s mig mögöttem
Tünt a völgy, a hegyorom:
Mint az édesanyám képe
Ugy kisértél, vén torony.

Messziről jöttél utánam
Lassan, észrevétlenül
S mikor elhagytak az álmok:
Te nem hagytál egyedül.

Csalt a vágy s a jó szerencse,
Tengerekre vitt hajóm:
Ég és viz között libegve
Csak te voltál biztatóm.

Máskor meg ha lankadoztam,
Te kanyarodtál elém,
Egyre fölfelé mutattál
S nem fogyott el a remény.

Mindig hivtál, mindig vártál
S mig sok évem elszaladt:
Hol közelről, hol messzünnen
Kongott hü harangszavad.

Most megálltál és bevártál,
Árnyékodban pihenek;
Ugy érzem, hogy hazajöttem,
Mint anyjához a gyerek.

Nyisd ki szárnyas, pántos ajtód,
Tárd ki kebled belsejét:
Itt bent minden oly világos,
Ott kint minden oly setét.

Ismerősként üdvözölnek
Régimódi fapadok,
Fölcsendül egy régi zsoltár,
Én meg sirva fakadok.

Zengi föut az öreg kántor,
Orgonánkat bugató,
Halk játéka zengő-bongó,
Sziveket simogató.

Ott szunyókál az öreg pap,
Mig a szószéken, felül,
Prédikál a fiatalja
Hivő-rendületlenül.

Hol van már a jó öreg pap?
Ezt is, azt is kérdezem:
Elköltöztek szebb hazába,
Sirjukon virág terem.

És kik egykor ifju fővel
Templomoztak itt velem:
—Szent mezőn az uj kalászok—
Sorba, mind megismerem.

Oh mi szép, hogy él a régi
Buzgóság és szeretet!
Bár maradnék, hü barátok,
Mindörökre köztetek.

A CONNEAUTI EGYHÁZ TIZENÖT ÉVES JUBILEUMA.

Conneautnak a régi neve Jester-Station volt. Az Erie tó partján épült ezen kikötői városban szinte kezdettől fogva voltak magyarok, amit igazol az, hogy a Református Egyesületnek ott mindjárt az Egyesületnek a megalakulása után volt egy osztálya. Nagyobb számban azonban akkor kezdtek itt a magyarok megtelepedni, amikor *Barra Zsigmond,* az amerikai magyarságnak ez az egyik typikus kiváló alakja Fairportból, mint munkavezető ide költözött.

Barra Zsigmond a kálvinista magyarnak a megtestesülése. Erős akaratu, őszinte — buzgó munkás, aki már 1900-ban, tehát harminc évvel ezelőtt gondolt arra, hogy a Conneautban élő református magyarok lelki szükségletei kielégitessenek. A munkát itt is *Csutoros Elek* a clevelandi első egyház lelkésze kezdette meg az ő buzditására az Erie tó partján megalakult a "Tóparti hármas egyház", amely *Ashtabulát, Fairportot* és *Conneautot* foglalta magába.

Ez a hármas egyház mindjárt megalakulása után kimondotta, hogy a magyarországi ref. egyház nyugati egyházmegyéjéhez tartozik s igy mikor Csutoros Elek hazament Magyarországba, az egyházmegye esperese *Csekes Bélát* rendelte ide addig, amig az édes hazából küldött lelkész meg nem érkezik.

Az egyháznak az első rendes lelkésze, *Kerekes Béla* 1912 Május havában megérkezett s azonnal átvette a hármas egyháznak a vezetését. A munka nagyon nehéz volt, de mégis a legszebb reményekkel biztatott. Mind a három gyülekezet a templomépités terveivel foglalkozott. Templom telket szerzett, de Kerekes Béla Windberbe hivatván meg — egyidőre a tervek megvalósitása függőben maradt.

A lelkész nélküli egyház 1913-ban az egyház szervező és alapitó lelkészt, *Csutoros Eleket* hivta meg lelkészül, s néhány hónap mulva helyet cserélt *Erdei Károly* lelkésszel, akinek a lelkészkedése idejében épült fel a conneauti szép magyar ref. templom.

Miután Erdei Károly Fairportban lakott, a templomépitésnek minden gondja, baja *Barra Jánosnak,* az egyház fiatal, tevékeny gondnokát terhelte. Barra János, Barra Zsigmondnak a fia, a legkiválóbb tagja volt az ifjabb amerikai magyar nemzedéknek. Iskoláit itt végezte, megtanulta az amerikai életnek minden felemelő mozzanatát. Angol nyelvismerete vezetővé tették, s a finn nyelvet is folyékonyan beszélte. A mélyen vallásos lelkü, erős hitü gondnok vezetése alatt hajtotta végre a nagyon kicsiny egyház azt a feladatot, amit eddig még egyetlen amerikai magyar református egyház sem tudott felmutatni, hogy *adósság nélkül épitette fel a templomot.* Ezt a templomot 1914 Julius 4-ikén szenteltük fel. Jó volna, ha minden gyülekezetnek a vezetősége szivébe vésné azokat a szavakat, amelyeket ez a korán szerencsétlen halált halt fiatal gondnok mondott: "Az Istennek semmi sem lehetetlen!"

Bizony semmi sem lehetetlen!

Megpróbál, de nem veszit el. Megpróbálta ezt a kis egyházat is. Erdei Károly nem sokáig szolgált az uj templomban. Meghalt. Utódja *Ujlaky Ferenc* lett, aki Conneautot választotta lakóhelyül. A hármas egyházban ez volt az ütköző pont. A lelkészlakás kérdése volt az a tengeri kigyó, amellyel ugy a gyülekezetnek, mint az egyházmegyének meg kellett küzdeniee.

Ezt nem lehetett másképen elérni, mint a gyülekezeteket anyasitani. Igy lett a hármas egyházból a *mai három egyház.* Előbb Fairport lett önálló egyházzá, majd mikor a magyarországi egyház feladta amerikai munkáját, Conneaut is önálló anyaegyházzá lett a Reformed Churchnek a segitségével.

Conneautnak, mint önálló egyháznak *Vécsey Jenő* volt az első lelkésze, aki azonban csak két évig szolgált az egyházközségben. Az ő vezetése alatt épült fel a szép, kényelmes lelkész lakás, amelyben ezidőszerint Dókus Sándor lelkész lakik, akit a gyülekezet akkor hivott meg a lelkészi állásra, amikor *Bötty János* lelkész tanulmányainak tovább folytatására a Columbia egyetemre iratkozott be. Dókus Sándor 1925 Novembertől lelkésze a gyülekezetnek. Az állandó lelkészi gondozás meg is látszik a gyülekezetnek az életén. A kicsiny gyülekezetben meg van minden: de mindenek felett meg van a hithüség, buzgóság az adakozásban, az Isten házának a gyakorlásában, a jótékonyságban.

Az egyházat a mult évben nagy csapás érte. *Eszterhay Károly* gondnok, akit a gyülekezet

Kovács Ferenc gondnok halála után 1919-ben választott meg gondnoknak, s aki az egyház életét mindig a fejlődés, a gyümölcsözés utján vezette, váratlanul meghalt. Halála nagy veszteség a conneauti gyülekezetnek s az amerikai magyar reformátusságra is. Emléke áldott lesz mindig azok előtt, akik ismerték és becsülték.

A conneauti egyház a maga kicsiségében is erős vár, mert tagjai mindnyájan hüséges vitézei Jézus Krisztusnak!

Vitézkedjenek is mindenkor, hogy a gyülekezet élete diadalmas élet legyen ezutánra is.

A NEWARKI EGYHÁZ HUSZONÖTÉVES JUBILEUMA.

Midőn egyházunknak negyedszázados multjára visszatekintünk, valami mélységes hálával gondolunk azokra a férfiakra és nőkre, kik bár az édes szülőföldtől elszakadtak és a magyar Sionnak forrásai mellett lelküket többé nem enyhitették; a dollár keresése közben sem feledkeztek meg a Mester intő szavairól: "Keressétek először az Istennek országát, és annak igazságát.

Szeretnénk ezeknek az uttörőknek neveit, kik a ma 25 esztendős egyháznak bölcsőjét mghatottsággal, könnyes szemekkel annak idején körülállták, feljegyezni. Azonban a legnagyobb sajnálatunkra ezt nem tehetjük. Az első öt esztendőnek munkájáról semmiféle tényleges jegyzőkönyvi adat nem áll a rendelkezésünkre. Talán az ide-oda hurcolkodás közben kalódtak el ezek az értékes feljegyzések.

Elsárgult régi ujságok lapjai tesznek róla említést, hogy a newarki magyar reformátusok között az egyházi munka az 1904. év első felére esik. *Dr. Dikovics János,* bloomfieldi theológus gyüjtötte össze a szétszórtan élő reformátusokat a Presbyterian egyház buzgó támogatása mellett. A megalakult misszió egyház a Broad Streeten levő Third Presbyterian Church ima termében tartotta első istentiszteletét. Az egyház első gondnoka néhai Papp István volt. Az első minden napos magyar nyári iskolát a ma is köztünk élő, egyházunknak áldozatkész tagjának Hajdu Sándornak házában tartotta meg a fiatal lelkipásztor.

Az egyházmegye látta a gyülekezet nemes igyekezetét 1906-ban egy csinos templomot vásárolt a gyülkezet részére, amelynek fel-

avatása 1906 julius 1-én tartatott meg. Ugyancsak Dikovics János lelkészkedése alatt alakult meg 1910-ben a Református Női Egylet, mely mind a mai napig igazán dicséretes munkát végzett az egyház érdekében.

A newarki református egyház történetével kapcsolatban nem hallgathatjuk el azt az igazságot, hogy Amerikában a presbyteriánus egyház volt az első, mely az amerikai magyar lelkész képzéssel komolyan kezdett foglalkozni. Ott állt Bloomfielden a German Theological Seminary. Azonban a német seminariumnak már magyar hallgatói is voltak, kik azzal a céllal iratkoztak be, hogy egykor az itt letelepedett református magyaroknak lelki szükségleteit kielégitsék. Az iskola látva az idők jelét, magyar tanszéket állitott fel, melynek tanárául a newarki egyház lelkészét, Nt. Dikovics Jánost hivta meg.

Habár anyagi előnyök nem helyeztettek is kilátásba, Dikovics János látva a reá váró munkának fontosságát, megvált a gyülekezetétől, hogy teljes idejét a jövendő ifju papok kiképzésére szentelje.

Csak ma, sok esztendők multával látjuk, mit jelentett Dikovics Jánosnak eltávozása Newarkról. Erős, régi magyar gyülekezetek élén látjuk ott a bloomfieldi magyar fiukat, kik Dikovics keze alól kerültek ki. Megállják helyüket. Magyar szivvel, magyar lelkesedéssel hirdetik Idvezitőnknek tiszta evangéliomát.

Nt. Dikovics távozása után bloomfieldi theologusok teljesitettek szolgálatot az egyháznál. Pár hónapig *Kovách Ferenc* theologus, jelenleg szintén a bloomfieldi főiskola tanára teljesitett szolgálatot. Kovách távozásával egy másik theologus *Kovács T. Ferenc* vette át az egyház vezetését, kit tanulmányainak elvégzése után az egyház lelkészéül választott.

Kovács Ferenc idejében határozta el az egyház, hogy a régi templomot, mely a modern követelményeknek már nem felel meg eladja és uj templomot vásárol. A régi templomot eladták és a Wickliff Streeten levő német gyülekezet templomát vették meg.

Nem akarok követ dobni se a lelkészre, se a gyülekezetre. De az uj templom vételével kapcsolatban, kénytelen vagyok a történelmi igazság kedvéért megjegyezni, hogy az uj templom megvételével felütötte fejét a gyülekezetben a minden gyülekezetnek megölője: a belviszály.

Külső ellenséggel még harcolhat az ember, sőt diadalmaskodhatik, de midőn a kártékony féreg az életadó gyökeret támadja meg, ott csak pusztulásról, megsemmisülésről lehet szó. Igy volt a newarki egyháznál is. Amit külső ellenség nem tudott szétrombolni, széjjel rombolta a lelkész és a hivek között fennálló viszály. A felbomlott gyülekezet az uj templomot eladta és Kovács Ferenc állásáról lemondva eltávozott Newarkról.

Amidőn a vihar lecsendesedett a szétroncsolt gyülekezetnek megmaradt hivei elmentek Whartonba és felkérték az ottani egyház lelkészét, *Malacsics Józsefet,* ki jelenleg is lelkésze az egyháznak, hogy jöjjön és szervezze ujjá az egyházat.

Az uj lelkészre nézve, ki 1922 február 1-én foglalta el helyét, nem valami lelkesitőleg hatott az első istentisztelet. Csak tizen voltak jelen a templomban az uj lelkész fogadására. De hát a körülményekhez képest nem is várhattunk jobbat.

Az egyház ujjászervezése 1922 február 12-én történt az egyházmegye által kiküldött bizottság jelenlétében. 19 tag jelentkezett felvételre. Az igy ujjászervezett egyház megfogyva bár, de Istenbe vetett bizalommal fogott hozzá a munkához. Akik az áldatlan harcok alatt elidegenedtek az egyháztól, lassankint kezdtek visszatérni. Természetesen nagyban hátráltatta munkánknak előrehaladását, hogy nem állt megfelelő épület a rendelkezésünkre. Az egyházmegye látva hiveinek nemes igyekezetét ujra segitségünkre jött. Az eladott két templom árából befolyt összeget hajlandó volt az uj magyar templom felépitésére forditani. A hivek között megindult a gyüjtés. 1924 novemberében már folytak a munkálatok az uj templom felépitésére. Az igy befolyt összeg azonban csak arra volt elégséges, hogy a templomnak alsó termét rendezzük be. Egyelőre gondolni sem mertünk arra, hogy a felső teremhez hozzá fogunk. Hiába, vállaink meg gyengéknek bizonyultak oly nagy terheknek a hordozásához. És hogy ma templomunk készen áll rendelkezésünkre azt a hivek anyagi áldozatán kivül Bodnár István testvérünknek köszönhetjük, ki a kőmüves és ács munkálatok-

nak elvégzését teljesen dijtalanul magára vállalta.

Bodnár testvérünk példáján fellelkesülve akadtak a más munkálatok elvégzésére is lelkes férfiak. Az asztalos munkát Szilvágyi Károly végezte. A villanyfelszerelését Ruzicska Béla vállalta magára. A famunkának befestése Dobossy Géza áldozatkészségéről beszél. Természetesen a mestereknek, egyháztagjaink lelkes csoportja segitett estéről-estére.

Ilyenek voltak Kish János, Hamara Sándor, Hamara Lajos, Kopányi Ferenc, Lange Lajos, Bacsó István, Fazekas Gyula, Fazekas Dezső, Papp Lajos és Bodnár Gyula.

A newarki magyar ref. egyház 1929 október 27-ikén ünnepelte meg munkálkodásának huszonötéves évfordulóját. Huszonöt esztendő nagy idő minden más egyháznak az életében, de különösen nagy idő egy nagy városi egyháznak történetében. Azokon a helyeken, ahol egy csoportban telepedett meg a magyarság, sokkal könnyebb az egyházi munka, mint ott, ahol a nagyvárosnak ezernyi kisértése között, a nagy tengerben szétszórva él a magyarság.

Newarkon pedig nagyon szétszórva, soksok kisértésnek kitéve élnek a mi magyar református testvéreink: Hogy sok küzdelem és hányattatás után még is eljutottak a huszonöt éves határkőhöz, azt Isten végtelen kegyelmének s néhány buzgó lélek soha nem csüggedő hitének köszönhetik.

Ennek az isteni kegyelemnek és hithüségnek nyilvánvaló bizonyitéka a newarki egyháznak az a rövid története, amit *Malasics József* lelkész irt.

A LIGONIERI ÁRVAHÁZ A MAGYAR TESTVÉRI SZERETET AMERIKAI KINCSTÁRA.

BOKOR IMRE

mészárszéke és hentesüzlete

Phone 3—0429.

725—727 W. INDIANA AVENUE,
és 1440 E. CALVERT ST.
SOUTH BEND, IND.

AZ AKRONI EGYHÁZ TIZENÖTÉVES TÖRTÉNETE.

Az Akroni Református Egyház a világháboru idején alakult. A kezdetleges szervezkedési akciók az egyház hivatalos megalakulása előtt valami nyolc évre nyulnak vissza, amikor is a clevelandi lelkészek végeztek egyházi funkciókat szükség esetén. Majd a Presbitáriánus Misszió hatóság megbizásából Kiss Gyula próbálkozott meg az egyház szervezésével. Ez a kisérlet kevés eredménnyel járt és rövid időn belül abba maradt, azonban magvetésül szolgált a mai egyház megszervezéséhez, melyet Dr. E. R. Willard, kiváló angol református lelkész kérelmére az Egyesült Államokbeli Ref. Egyház Misszió Boardja 1914 junius hó 1-én kezdett meg.

Az egyház szervezésével *Horváth Sámuel* bizatott meg. Az első istentisztelet junius 7-én tartatott meg a Miller Ave-i amerikai ref. templomban. Már az első hónapban az istentiszteletek oly sokat igérők és népesek voltak, hogy julius 1-én az egyház rendes megszervezése elhatároztatott. A Miszió hatóság, valamint az Egyházmegye örömmel vette tudomásul a gyülekezet szervezését; a szükséges segélyakció mindkét részről azonnal megtétetett. A tisztviselők választása 1914 julius 19-én ejtődött meg. Az első egyháztanács tagjai lettek: gondnok: Végső Ferenc; jegyző: Ispán János; pénztárnok: Vajda József; presbiterek: Pinke János, Nagy Ferenc, Kovács Miklós, Kocsis János és Barabás István.

Az egyház hivatalos megalakulása 1914 jul. 26-án, vasárnap este történt a német református templomban, ugy a lelkész, mint az egyháztanács beiktatási ünnepélyével kapcsolatban. Az egyház szervezkedésén szép simán keresztül esve, most már a berendezkedés nehéz feladata várt a gyülekezetre. A Miller Ave.-i templomban az istentiszteletet tovább gyakorolni nem lehetett. Uj templom után kellett nézni a gyülekezetnek. Ekkor ép kedvező alkalom kinálkozott templom vásárlásra a Coburn streeti Lutheránus templomban, amely aztán a reformátusok temploma, az akroni magyarság első temploma is lett.

A templom és telek $7500-ba került. A templom vásárlásához szükséges első ötszáz dollár

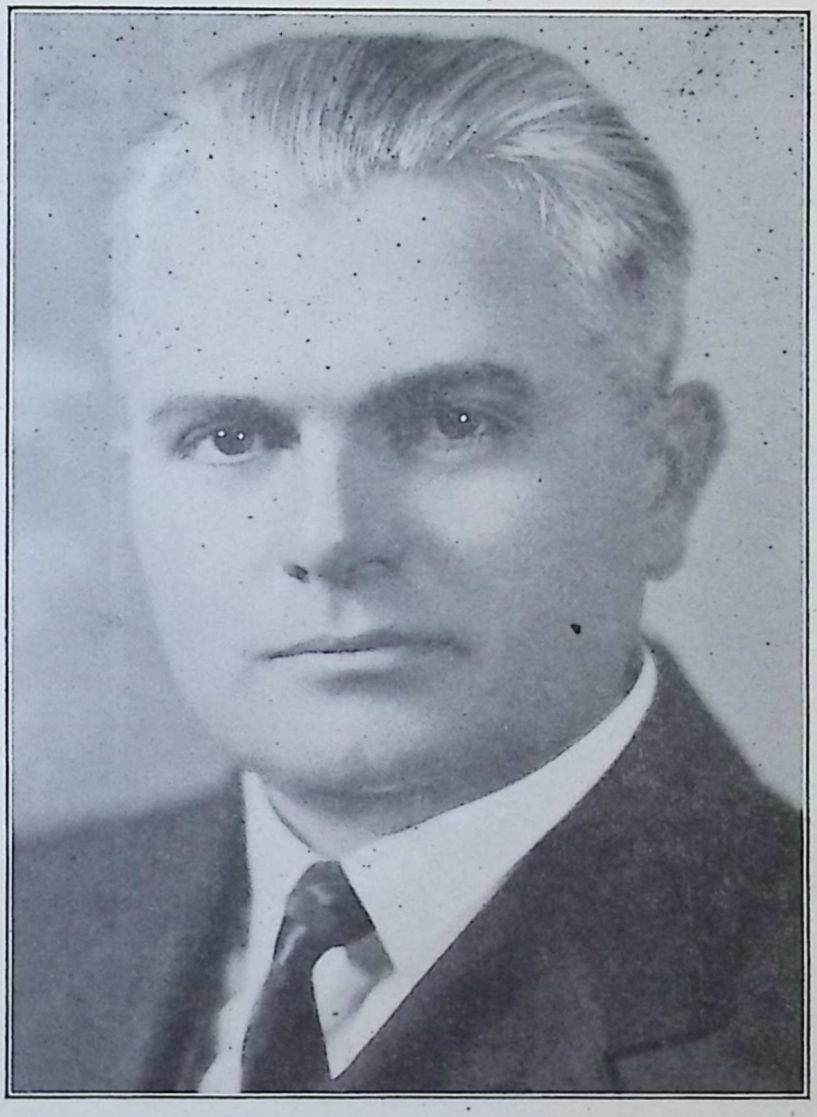

Dr. Papp Géza akroni lelkész.

letét a magyarság közti öt heti kollektálás utján gyült össze. Az akroni angol református egyházak pedig egy ezer dollár adománnyal járultak az uj templom vételéhez. — A többi összegről pedig a Misszió Board adott mortgage-ot kedvező feltételek mellett. Az első istentiszteletet 1914 szeptember hó 20-án tartotta meg a gyülekezet a saját templomában. A következő év a gyülekezeti hitélet fejlesztése mellett a templom renoválása, a templomi butorok berendezése foglalkoztatta az egyház hiveit. A templom szentelésének ünnepélye az egyház két éves jubileumán, 1916 julius 2-án lett megtartva.

1916 októberhavában az egyház alapitó lelkészét elhivta a loraini gyülekezet. A megüresedett lelkészi állásra az egyház *Bakay Árpádot* hivta meg Garyből, aki állását 1917 jan. elsején foglalta el. A megpróbáltatáson átment egyház mellett valami husz-huszonöt hiven kitartó egyháztag csoportosult az uj lelkész körül, hogy szeretett egyházukat, mint a vihar által összeroncsolt hajót a legénység a végsüllyedéstől megmentsék s a biztos haladás felé vezessék! A tagok szaporodásával ujabb lendülésnek indult az egyházi élet. Fokozatosan kialakultak az egyház ujabb rendszeres szervezkedései, amelyek alapján a mai nagyságát elérte. A gyülekezet hitéletében egy szolidáris szellem fogamzott meg, amely hittestvéri összetartásra és egyetértésre vezérelte az egyház hiveit.

1917-ben a templom alatti helység elsőrendü iskolateremmé lett átalakitva. E vállalkozás $2248-ba került. Az egyház e vállalkozásához sikerüllt megnyerni az összmagyarság iskola bizottságának anyagi segitségét. A félbe maradt iskolai mozgalom céljára összegyült pénzt,

A cantoni ref. Nőegylet.

$1224-t az iskolai bizottság a teljes összegében az egyháznak ajándékozta azon ajánlattal és megegyezéssel, hogy az egyház iskolájában vallás különbség nélkül befogadják az Akron és környéke magyarságának gyeremekeit. E megegyezést az egyház mind e napig hiven és elismerésre való eredménnyel betöltötte. Száz és száz szülő gyermekei ebben az iskolában sajátitották el a magyar irás-olvasás, a magyar nyelv szépségeit, a magyar faj multjának, történelmének, irodalmának ezer éves kincseit.

Az iskola renoválása után a lelkészlak épittése került sorra. 1929-ben ismét a nagylelkü Dr. E. R. Willard segitségével megindult a parókia-épités akciója. Az épület $4541-be került. Erre Dr. Willard $3500-t előlegezett a gyülekezetnek kamatmentesen. A gyülekezet önkéntes adományok gyüjtése utján kifizetett $1000-t. A maradványt részletekben törlesztette le. A parókia felavatása az egyház ötéves jubileumával együtt 1919 szeptember 14-én tartatott meg.

A második jeles határpont az egyház életében a tizéves jubiluma volt, amelyet 1924 au hó 31-én tartott meg fényes ünnepség kere ben. A jubileumi emlékbeszédet Nt. Horvá Sámueel, volt homesteadi lelkész tartotta.

A következő jelentős egyházi esemény az orgona beállitása és ezzel kapcsolatos és szü ségessé vált templom és iskola megnagyob tása. Ez a vállalkozás $5000-ba került. Az orgona avatása a templom és iskola szentelés vel együtt 1927 január 30-án tartódott m fényes ünnepség keretében. Mindezen tetem költségekkel járó egyházi épitkezések $200 h ján mind ki lettek fizetve. Közben a templ adóssága is $4000-al törlesztődött, és pedig lelkész kieszközlése utján $3000-t kapott gyülekezet adósságának fizetésére az egye mes egyháznak "Forward Movement", vagy Előre mozgalmából és Dr. E. R. Willard le nya, Mrs. H. J. Rorbaugh, édes atyja emlé ben szintén e célra $1000-t hagyományozott gyülekezetnek. Ugy hogy ma csak mindöss $2200 adóssága van a gyülekezetnek, de k rülbelül $30,000-t érő ingatlannal rendelke az egyház.

A mustármagnyi hitből elvetett Isten szeretet a jócselekedetnek magvai terjedelmes fává nőttek. Taglétszámban azonban nem nagyot növekedett a gyülekezet a reformátusság számarányához képest. Az egyháztagok száma 338. Az egyház hitélete azonban gyarapodott. Fokozatosan kialakultak és megszilárdultak az egyház kebelében működő szervezetek: a Károlyi Zsuzsánna Nőegylet, a Keresztyén Ifjusági Egyesület, Vasárnapi Iskola, Cserkész Csapat és a Református Betegsegélyző és Biztositó Egyesület Osztálya. Mindezen szervezetek az egyház élet szerveit képezik s mint a fa gyökerei az egyház benső életének és szolgálat képességének erő forrásai.

A látható egyház épitésében kiépült a gyülekezet lelki élete is. Tizenöt évi küzdelmes multjában mindenkor a krisztusi szeretet és testvériség utait egyengette a magyarság köz- és magánéletében. Krisztusi hivatásához méltóképen szolgálta Isten országának ügyét, ugy hogy az idevándorolt és megtelepedett magyarság életét szebbé, nemesebbé, magyarabbá és boldogabbá tegye. Istennek legyen dicsőség!

A jubileumi ünepség megtartása után Bakay Árpád a garyi gyülekezetnek a meghivását elfogadván, a gyülekezetnek a lelkészi állás betöltéséről kellett gondolkoznia. A gyülekezet több lelkészt hallgatott meg s ezek közül *Dr. Papp Gézát,* a clevelandi első egyháznak a másodlelkészét választotta meg, aki az uj munkamezőn nagy buzgósággal törekszik arra, hogy a szépen kifejlődött egyházi élet még bőségesebb gyümölcsöket teremjen a jövőben, mint termett a multban.

Az akroni református egyház 1927 január 12-én egyhangulag Dr. Papp Géza clevelandi társlelkészt választotta lelkészévé. Az akroni hivek kiváló lelkészt kaptak. Dr. Papp Géza egyike a magyarországi református egyház legképzettebb lelkészeinek. Nemcsak felszentelt okleveles lelkész, hanem ezenkivül elvégez-

A fairfieldi egyháztanács.

te a tudományegyetem jogi és filozófiai fakultását is. Jogtudományi és államtudományi doktorátusokat is szerzett. Kiváló zongorista és elméleti zenész. Tudományos irodalmi működésének értékes egyházalkotmánytani és egyházszertartástani könyvei, melyekkel országos pályadijat nyert. Ezek a könyvei az egyházkerület kiadásában ma is hivatalosan elrendelt tankönyvként használtatnak. Egyházi lapjaiban és előkelő budapesti lapokban jelen meg cikkei.

Dr. Papp Géza, mint tábori lelkész, vég küzdötte a világháborut és több királyi kiti tetést kapott. A háboru folyamán a honvé és azok árvái érdekében eredményes működ fejtett ki.

Egy év a fairfieldi egyház történetéből.

A fairfieldi egyház Ifjusági Egylete.

Némelyek — még felelős álásban lévő egyházi féfiak is — sokszor a "bridgeporti harmadik" egyháznak szokták nevezni. Persze tévesen, mert amint a viszonyokkal ismerősebbek tudják, Fairfield maga egy kb. 16000 lakosu város, külön közigazgatással, rendőrséggel, postával stb. Lakosai a város határain belül intenziv társadalmi és egyházi életet élnek. Területi hovatartozandóságuk megitélésében tévedésre mindössze az a körülmény adhat okot, hogy a nagy város absorveáló erejé fogva Bridgeport szórakozás, bevásárlások kenyérkereset szempontjából sok fairfieldit dekkörében tart s a területileg hozzá közel perifériákon levő lakásokba — igy az egyh tagok körülbelül felének otthonába is — br geporti posta és telefon szolgálatot ad, egy ként azonban Fairfield Bridgeporttal sem féle szervi összeköttetésben nincs. Keleti rés ben, az u. n. Villaparkban határozott többs

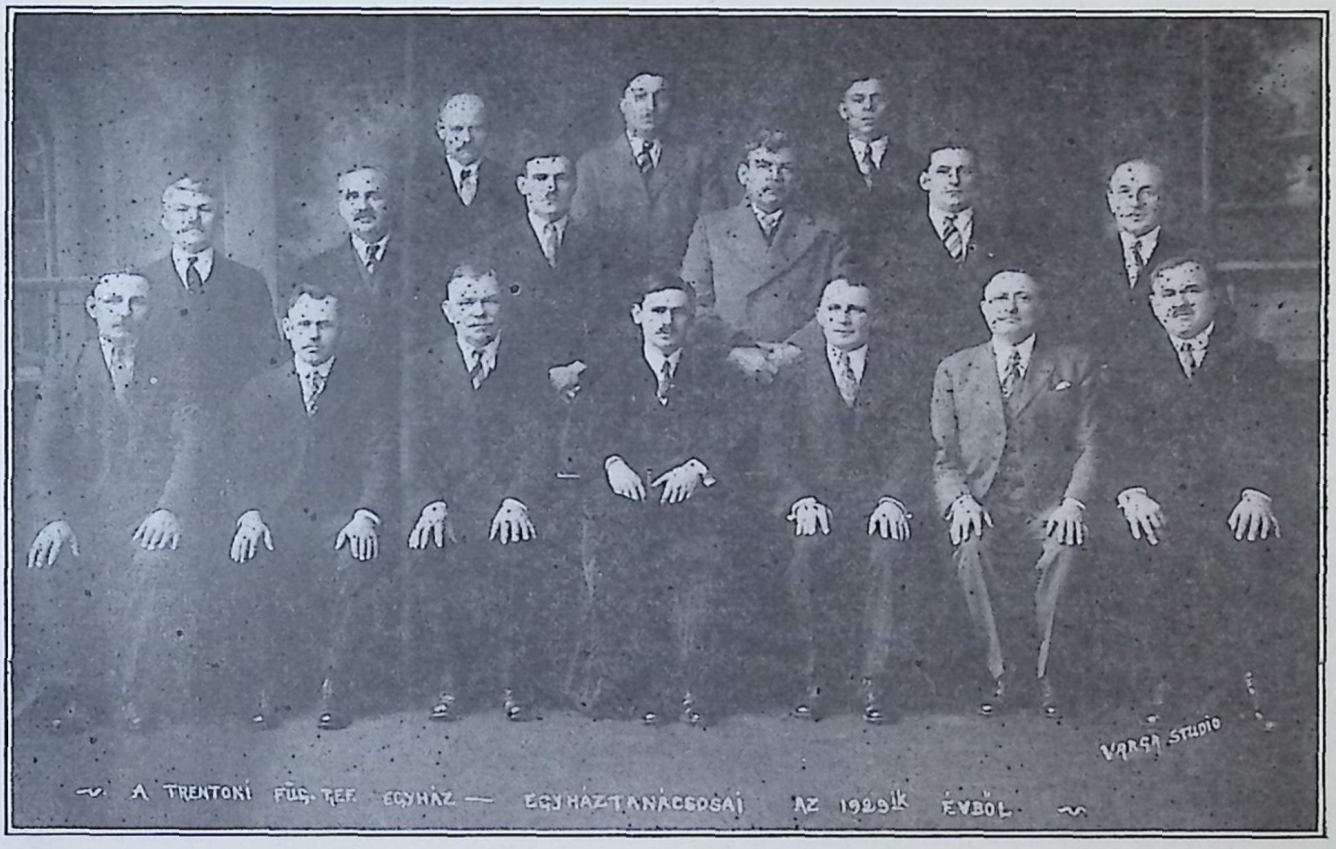

~ A TRENTONI FÜG. REF. EGYHÁZ — EGYHÁZTANÁCSOSAI AZ 1929-IK ÉVBŐL ~

~ A TRENTONI MAGYAR FÜGG. REF. EGYHÁZ KONFIRMANDUS NÖVENDÉKEI ~ AUG. 17 - 1930 TRENTON, N. J.

ben vannak a magyarok, akik kevés kivétellel saját házaikban laknak s adójukat természetesen a fairfieldi városházán fizetik, igy semmi körülmények között nem nevezhetők jogosan bridgejorti magyaroknak s egyházaik bridgeporti egyházaknak.

Még egy körülmény van, ami ezen a téren tévedésbe ejtheti a tájékozatlanabbakat, az t. i., hogy Fairfieldnek ebben az alig két évtized előtt keletkezett uj negyedében lakó magyarság, mig számbelileg kellőképen meg nem erősödött és saját egyházat szervezni nem tudott, ideköltözése után is a bridgeporti egyházakkal tartotta fenn — aki fenntartotta — az összeköttetést. Kezdettől fogva élt azonban a vágy szivükben, hogy saját gyülekezeti közösséget alkosson magának mindenik felekezet. Vágyaik megvalósitása szempontjából a reformátusok voltak kedvezőbb helyzetben, mert mig a más felekezetü magyar testvérek akarata elé egyházpolitikai szempontok könnyen korlátokat emelhetnek, addig a reformátusok szabadabban határozhatnak saját sorsuk felett, ha arra az időt elérkezettnek látják. Igy lehetséges az, hogy mig a nagyobb számu fairfieldi magyar katholikusság még most is csak a templomi egyletekkel bibelődik, addig a ref mátusok már gyülekezeti közösséget teren hettek maguknak jelenlegi lelkészüknek az hazából való kijövetele idején, majd ennek kezdetleges közösségnek 1926 November én történt anya-egyházzá szervezése óta e szép, életképes, sőt sok tekintetben példaképe emlegetett egyházat épithettek ki, amly önál ságra méltó voltát nemcsak a hivek számán állandó szaporodásával, hanem az elért ere ményekkel is bebizonyitotta.

Belső fejlődésben, tehát a lelki élet ter való épülésben, a segitő szeretet gyakorlá ban, az evangyéliomi elvek és parancsolat betöltésében, a felsőbb hatóságok kérele számba menő rendeleteinek teljesitésében örvendetes haladást tett a gyülekezet. Első zonyság erre az istenitiszteletek szorgalmas togatása, — amiről meggyőződhetett minde ki, aki a templomban megfordult, főképen pótszékek állandó igénybevételéből — Az testének és vérének emlékjegyeivel is növek számban éltek a hivek s a rendes adakozás

A fairfieldi egyház nyári iskolája.

lkivül a segitő szeretet is hüségesen gyakorolta a gyülekezet az által, hogy a jelentékeny összeszeget áldozott jótékonycélra, segitvén egy óhazai és több amerikai testvéregyházat és testületet, külön, 100 dollárral a ligonieri Árvaházat és hozzájárult Uray Sándor debreceni lelkész ur közöttünk való igehirdetésének lehetővé tételéhez. Ugylátszik, hogy a zugolódás nélkül, jó szivvel adakozó gyülekezet átlátta, hogy az adakozás alkalmának megvétele révén maga a gyülekezet jut pénzen meg nem vehető lelki kincekhez.

A SZOMBATI ESZTENDŐ ÁLDÁSA.

Irta: *Dr. Herczegh József.*

Ősrégi, gazdag amerikai egyetemek, hatévi tanitás után, egyévi szabadságot adnak legkiválóbb tanáraiknak. Ezt a szabadságot azért adják ezek a nagyszerü főiskolák, hogy legkiválóbb tanáraik egy esztendőt pihenéssel, utazással és tanulással eltöltve, a tanitásra csak még alkalmasabbak legyenek. A szabadságolásnak ezt az esztendejét természetesen teljes fizetésüknek élvezetével töltik el ezek a kiváló tanárok, hogy igy anyagi gondoktól mentesek egészen és kizárólag hivatásuk elmélyitésének szenteljenek egy esztendőt.

Mivel ez az esztendő a hetedik esztendő, azért nevezik ezt az esztendőt szombati esztendőnek, vagyis a nyugalom és pihenés esztendejének. Minden ilyen kiváló tanár, aki megkapja ezt a szombati esztendőt, már jóelőre beosztja magának ezen esztendő minden hónapját és hetét, hogy azt minnél jobban felhasználva, uj tüzzel és uj lélekkel kezdje meg ujra a tanitás nemes munkáját.

A szombati esztendőnek ezen beállitása, ahol csak alkalmazták a legnagyszerübb eredménynyel járt. A szabadságukat komolyan kihasználó tanárok, munkakörükbe visszatérve, hatványozott eredményt értek el.

Ennek a kipróbált eredménynek következménye lett azután az, hogy a jómódu amerikai protestáns egyházak is átvették a szombati esztendőnek gondolatát és hat esztendei szolgálat után, egy esztendei fizetésees szabadságot, tehát szombati esztendőt adnak lelkipásztoraiknak.

Ahogy ezeket a sorokat irom, magában Clevelandban több olyan egyház van, amelynek kiváló lelkipásztora szombati esztendejét tölti. Ezek a lelkipásztorok ezen szombati esztendő első felét rendszerint utazással töltik. Többen közülök a Szentföldre mennek, vagy esetleg Indiába, Chinába, Afrikába, a missziói területekre utaznak. Azért mennek ezekre a helyekre, hogy látván a Léleknek munkáját, ők is uj Lélekkel teljenek meg és a szolgálatra még alkalmasabbak legyenek. Egy-egy ilyen nagyszerü utazás után, a szombati esztendő második felét valamelyik nagy amerikai, vagy európai egyetemen tölti el a szabadságán levő lelkipásztor.

Valahány egyház megpróbálta ennek a szombati esztendőnek bevezetését és megvalósitását, a legnagyobb magasztalással beszél róla. Szinte ujjászületett egy-egy gyülekezet a szombati esztendő által. Azt meg nem is kell külön hangsulyoznunk, hogy azok a lelkipásztorok, akik egy egész esztendőt pihenéssel, utazással és tanulással töltöttek el, a legnagyobb lelkesedéssel, Isten és gyülekezeteik iránti legőszintébb hálával beszélnek a dologról.

* * *

Szombati esztendő! Magyar papok számára szinte elérhetetlen álom és ábránd!

És mégis, amikor visszatekintek életem elmult esztendejére, amelyet Magyarországon töltöttem, ugy tekintek én vissza az elmult esztendőre, mint egy álom megvalósulására: szombati esztendőre!

A dolog ugy történt, hogy a pápai főiskola hazahivott a gyakorlati tanszék betöltésére. Az volt a feladatom, hogy a külföldi főiskolákon, továbbá a nagy budapesti és clevelandi egyházakban szerzett tapasztalataimat arra használjam fel, hogy a pápai theológusokat a gyakorlati tárgyakba bevezessem és oktassam.

Nagyszerü kitüntetés volt ez számomra! Amikor hosszas lelki küzdelem után ugy döntöttem, hogy elhagyom munkásságomnak

helyét a Clevelandi Első Egyházat, nem gondoltam, hogy egy esztendő lepergése után, az élő Isten ujra visszaparancsol régi munkahelyemre, hogy azt a munkát, amelyet elkezdettem, be is végezzem.

Az amerikai magyar reformátusság életében soha elő nem fordult még az, hogy volt lelkipásztorát egy esztendei távollét után ujból visszahivja volt gyülekezete. A lelkipásztorhoz való ragaszkodásnak, munkája megbecsülésének olyan ragyogó példáját mutatta ezzel Magyar-Amerika legnagyobb és legrégibb egyháza, hogy hozzá hasonlót hiába keresünk!

Mindezeknél fogva naponként különös hálával borulok le az élő Isten előtt az ő kiszámithatatlan és emberi szóval ki sem beszélhető kegyelméért, amellyel életemnek egyik legszebb és áldásokban leggazdagabb esztendejét adta, a szombati esztendő által. Az Első Egyházzal szemben pedig igyekezem hálámat még nagyobb és buzgóbb munkával leróni.

Hat esztendei szolgálat után tehát egy esztendőt odahaza töltöttem. Az alábbi sorokban hadd számoljak be arról, hogy mit jelent egy lelkipásztor számára hat munkás esztendő után, a pihenésnek és megujulásnak esztendeje: az áldott szombati esztendő. Irni fogok arról, hogy mit jelent egy ilyen esztendő a pihenés, tanulás és uj lelkesedés szempontjából.

* * *

Nagyon sokan alig-alig akrják belátni azt, hogy minden munkásnak és igy a szellemi munkásnak is nagyon nagy szüksége van arra, hogy munkájának fáradtságát kipihenhesse. Pedig már a felséges Isten is, amikor megteremtette a világot, a hetedik napot pihenésre adta. Aki be nem tartja a pihenésnek és az Urral való társalkodásnak eme napját, az a saját maga életét rongálja és teszi tönkre. Pihenés nélkül eredményes munkát végezni nem lehet!

És mégis azt látjuk, hogy a pihenésnek emez alkalma és lehetősége legjobban a lelkiélet terén, a lelkiélet munkásai között hiányzik. Csak itt történik meg az, hogy lelkipásztori, esetleg tanitói munkát végez valaki hosszabb pihenés nélkül. Évtizedek mulnak és a pihenésre nincsen mód és alkalom. Legfeljebb munka terét változtatja meg egy-egy egyházi munkás, rendszerint még nagyobb munkát vállalva előbbi munkaterénél; pihenésre és ezzel megujulásra azonban nincsen érkezése.

Mennyivel bölcsebben cselekszik azonban ennél sok egyszerü, gyári munkát végező amerikás magyar! Amikor már elfárad a nehéz testmunkában, bucsut mond egy időre a gyárak füstjének és nehéz levegőjének és visszatér a szülőföldre, hogy teleszivja magát ujra a szülőföld áldott levegőjével. Hogy milyen sokan vannak, akik igyekeznek igy berendezni életük napjait, mi sem bizonyitja jobban, mint az hogy esztendőnként sok-sok ezer magyar munkás látogat haza a szülőföldre, a régi határba, kedves rokonok, ismerősök és barátok közé. Aki egy ilyen látogatást tett, az soha sem felejti a pihenésnek amaz áldott idejét, amelyet odahaza, a szülőföldön töltött el.

Az odahaza eltöltött időmnek egy részét én is bátran mondhatom a pihenés idejének. — Mondhatom pedig azért, mert egy theológiai tanárnak odahaza is, éppen ugy mint itt Amerikában, hat vagy nyolc órát kell tanitania hetenként. Magyarázata ennek az, hogy minden főiskolát fenntartó testület nagyon is jól tudja azt, hogy igazán eredményes munkát csakis akkor várhat tanáraitól, hogyha ad a tanároknak bőven időt a tanulásra, buvárkodásra, gondolkozásra és elmélkedésre. Jaj annak a főiskolának, amelyik sok órával próbálja agyonterhelni tanárait! A nivócsökkenésnek, az iskola szellemi lecsuszásának legbiztosabb utja ez!

Amikor a főiskolai tanárok pihenésről, illetve tanitásra való előkészüléséről irok, akkor nem szabad felejteni a szorosan vett vakáció idejét. Nemcsak a nagyvakáció ad alkalmat a tanároknak a pihenésre, hanem az évközi ünnepek is, továbbá az ugynevezett félévi szünet, amely főiskolákon rendszerint hat vagy nyolc hétig tart. Ezeket a vakációkat azután felhasználják a tanárok arra, hogy hosszabb, vagy rövidebb utazást tegyenek, konferenciákon előadásokat tartsanak vagy hallgassanak, megismerkedjenek az irodalom, szinház és müvészet ujabb alkotásaival.

Hadd tegyek ezen a helyen is ujra boldog vallomást azokról a nagyszerü estékről, amelyeket a budapesti nemzeti szinházban, vagy a budapesti és bécsi operákban töltöttem! Igazán felejthetetlen a képtárakban, muzeumokban és hangversenyeken eltöltött nagyszerü idő. És

hadd egészitse ki ezt a kedves visszaemlékezést, a téli sportok eldorádójára, a Semmeringre való emlékezés!

* * *

A tanári élethivatásnak központja és tengelye a tanitás. Csakis ugy tudja hivatását igazán betölteni, hogyha tanitványait tanitani tudja.

Az élet iskolája sok mindenre megtanitja az embert. Ezért van az, hogy sokszor egészen egyszerü, irni és olvasni alig tudó emberek olyan nagyszerü életmegfigyelésekkel, bátran mondhatom életfilózófiával rendelkeznek, hogy a tanult emberek is szivesen meghallgatják beszédeiket.

Tanáremberekнél azonban nem elég csupán az életfilózófia. Igaz ugyan, hogy egészséges, józan és komoly életfilózófia nélkül nem is lehet tanárt elképzelni, azonban ez önmagában nem elég. A tanárnak tisztában kell lenni a maga szaktárgyaival, azoknak minden egyes ágával.

Ez a magyarázata annak, hogy ha az ember valamelyik főiskola könyvtárába benyit, ott találja ujra és ujra a tanárokat, amint egy-egy könyv fölé hajolva, készülnek a tanitásra. Nem elégiti ki tehát őket az othonukban lévő könyvtár, hanem minden szabad idejüknek nagy részét, különösen azonban a szabadon hagyott órákat ott töltik a főiskola könyvtárában.

Minden főiskolának van könyvtára. Azonban olyan szép és nagy könyvtára, mint a pápai főiskolának, nagyon kevés iskolának van. Négy száz esztendős ez a főiskola. És ugy egyházi, mint világi vezetői, bőkezü pátrónusai mindenkor nagy sulyt helyeztek a könyvtárra. Sőt még ma is, dacára az igazán nehéz magyar gazdasági viszonyoknak, a főiskolai könyvtár a továbbfejlődés utján van. A főiskola fenntartó testülete, továbbá a volt főiskolai diákok, mindent elkövetnek, hogy nagy multjához méltó legyen a főiskolai könyvtár jövője.

Jaj de nagyon boldog órákat töltöttem én is ebben a nagyszerü, jól fölszerelt könyvtárban. Ott vettem át és onnan vittem haza lakásomra nemcsak a mai magyar szakirodalom legértékesebb alkotásait, hanem az angol és német szakkönyvek legfontosabbjait is. Menynyi uj ismerettel, mennyi uj tudással gazdagodtam én is ezen nagyszerü könyvtár munkái által!...

A tanulásnak ezt az esztendejét az tudja velem együtt igazán értékelni, aki maga is egy-egy nagy gyülekezet gondjával és munkájával anyira el volt foglalva, hogy nincsen elég ideje a tudományos munkásságra és elmélyedésre.

Oh hány de hány komoly lelkipásztor érzi azt, hogy menyivel eredményesebb lenne a munkája, mennyivel boldogabb az élete, hogyha alkalma lenne felujitani régi ismereteit! Napról-napra jelennek meg az uj könyvek, nagyszerübbnél nagyszerübb előadások és folyóiratok. És egy-egy nagy gyülekezet lelkipásztorának anyi ideje is alig van, hogy ezekre a könyvekre egy pillantást vessen, nemhogy komolyan átvegye és tanulmányozhassa őket.

Pápai szolgálatomban a legértékesebbnek és legdrágábbnak a tanulásnak idejét tartom. Azokat az órákat tehát, amikor tanulhattam és készithettem magamat a szolgálatra. Ebből a szempontból a Pápán töltött időhöz, csak a nagyhirü sveici főiskolán, a bázeli egyetemen eltöltött időmet hasonlithatom!

* * *

A harmadik gondolatkör, amelyről irni akarok, az uj Lélekről szól. Nekünk amerikai magyaroknak nincsenek missziói területeink, valahol a messze keleten, ahol szemeinkkel láthatnánk Isten Lelkének munkáját. Azonban a magyarországi reformátusság megujulásában adott az élő Isten bőségesen olyan jeleket és csodákat, amelyek bőségesen beszélnek Istennek Lelkéről és annak ma is áldástadó munkájáról.

Az a munka, amelyet Magyarországon Dr. Szabó Aladár, a magyar belmisszió atyja évtizedekkel ezelőtt megkezdett, bőven termi már gyümölcseit. Ha valakiről el lehet mondani, hogy sokat szenvedett az élő Jézusért és az ő munkájáért, akkor róla el lehet mondani. Milyen hosszu ideig kellett hordoznia a félreértésnek, a gunynak, sokszor azonban a megvetésnek keresztjét is, ennek az apostoli buzgóságu férfiunak. És ő hordozta hősiesen, bizva a jobb jövőben.

És ez a jobb jövő, a lelkiek terén el is érkezett. Egy nagyszerü munkásgárda állt be abba a munkakörbe, amelynek Dr. Szabó Aladá uttörője volt. A sok aratnivalóhoz küldött a Ur uj aratókat.

A komoly belmissziói munka eredménye a hogy lelki tavasz indul meg nagyon sok gyüle kezetben. Van természetesen még nagyon so lelkipásztor és nagyon sok gyülekezet, amel még elzárkózik a megujulás elől, azonban tavasz megindult és megy a szomjuhozó lelke felé.

A magyar református egyház, az ősi Sio tehát bár szétdarabolva gyötrődik, mégis megujulásnak biztos jeleit mutatja. Áll ez nem csak a megmaradt magyarországi egyházakra hanem a megszállt területiekre is!

Legyen áldott az örök Isten, hogy egy esz tendőn keresztül engedte, hogy a magyar Sio ezen megujulásában gyönyörködhettem é érezhettem mintegy a Lélek áradását.

Uj tüzet, uj lelkesedést hoztam magamm hazulról, az uj életre induló magyar kálvinis Siontól.

* * *

Szombati esztendőt, a pihenésnek, tanulá nak, uj lelkesedésnek boldog esztendejét ad nekem az élő Isten. Ő tudja egyedül, hogy m ért adta. Ő tudja, hogy miért küldött egy es tendőre vissza a szülőföldre és hogy miért p rancsolt ujra vissza az Első Egyház vezet sére.

Nekem azonban elég azt tudnom, hogy a Első Egyház ragaszkodó, komoly munkát meg becsülő népe által Ő parancsolt vissza.

Ez a tudat megerősiti azt a hitemet és azt reménységemet, hogy Isten reám bizta azt nagy feladatot, hogy bölcs előljárók, dolgo presbyterek és munkás egyháztagok segits gével megépitsem az Első Egyház nagyszer uj templomát és iskoláját.

Negyven esztendős jubileumára készül a Első Egyház népe. Erről az esztendőről m megállapitotta az egyháztagság, hogy az épi kezés esztendeje lesz — Isten segitségével.

Adja azért a felséges Isten, hogy a szomba esztendő után, pihent idegekkel, uj tudással e lelkesedéssel szolgálhassam Amerikának ezt legrégibb és legnagyobb magyar egyházát, a épitkezés nagy munkájában.

Dókus Sándor és családja.

A conneauti egyháztanács.

TEMPLOMSZENTELÉS LOS-ANGELESBEN.

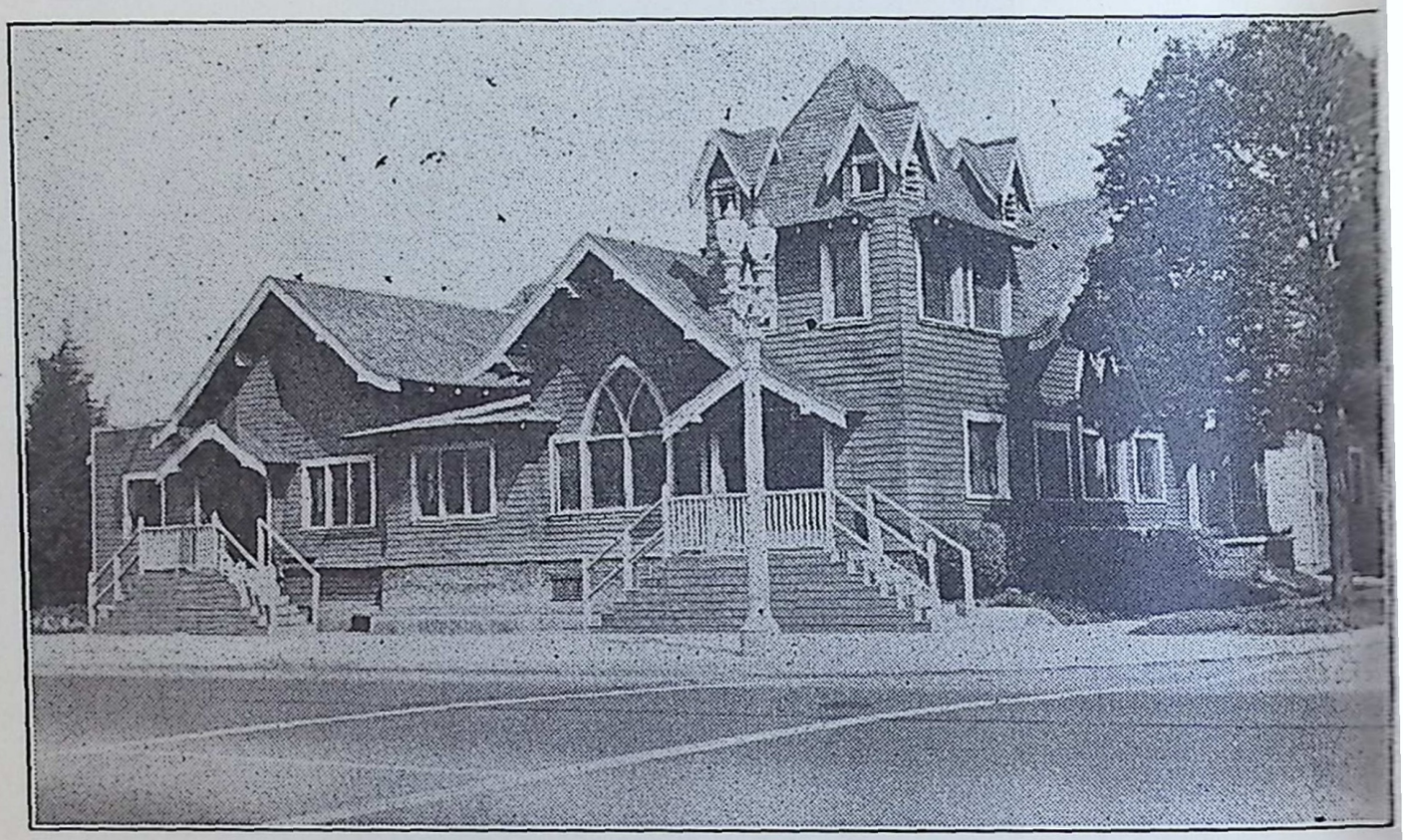

A los-angelesi magyar ref. templom.

Californiában talán az első aranyláz óta, szétszórtan itt is, ott is voltak magyar emberek. San Franciscoban már régebben meg is próbálkoztak egyesek egy református egyházközségnek a szervezésével, de ez csak kisérlet maradt akkor is, mint ahogy erre való törekvésünk most is kisérletnek bizonyult.

Los Angelesbe különösen a háboru után mindig többen és többen mentek olyan testvéreink, akik régebbi lakóhelyükön az egyház épitésben tevékeny részt vettek s igy Hady Albertnek, aki 1926-ban ment Los Angelesbe, ahol azelőtt egy nyarat töltött el: sikerült nemcsak megszervezni a los angelesi magyar ref. egyházat, hanem templomot is tudott vásárolni a vezetése alatt álló gyülekezet.

Ennek a magyar ref. templomnak ünnepélyes felszentelése a mult év virágvasárnapján, április 13-án történt meg.

Virágvasárnap virágos Californiában!

Milyen szép lehet. Nálunk erre keleten, északon még csak az ibolya kezdi bontogatni szirmait: de lent a virágos Californiában mindig virág nyilik, mindig gyümölcs érlelődik.

A virágvasárnapon felszentelt magyar ref. templomban mindig virágfakasztó, gyümölcsérlelő az igének a világossága, fénye és melegsége. Vajha minden magyar református testvér felkeresné ebben a nagy városban ezt a kicsi magyar református templomot! Vajha minden testvérünknek buzgó szeretete övezné körül ezt a templomot s azt a munkát, amely ebben a templomban Istenért és magyarságunkért folyik.

Nagy örömmel olvastuk azoknak a neveit, akik az egyházi munkából kivették és kiveszik a maguk részét, különösen nagy örömünkre szolgál, hogy *Decsmán János,* akinek tevékeny része volt a buffaloi első magyar ref. egyház templomának a felépitésében: ott a messze nyugaton is megfogta az ekeszarvát s most élvezi munkástársaival az aratásnak az áldásait.

Los Angeles nagy város! Nagy városban nehéz az egyházi életet megszervezni. De ha a mi református testvéreink s a jóakaratu magyar testvérek felekezeti különbség nélkül arra törekednek, hogy a gyülekezet élete virágos, gyümölcstermő élet legyen: ugy ez az egyik legfiatalabb egyházunk mindig betölti a maga hivatását s a kis templom beszélő bizonyság lesz mellettünk.

Ad multos Annos!

A los-angelesi egyház presbyteriuma.

AZ UJ MAGYAR REFORMÁTUS TEMPLOM FELSZENTELÉSE CANTONBAN.

Canton, Ohio államnak egyik szép és történelmi fontosságu városa. McKinley elnöknek itt nyugosznak porrészei. Sokszor elszáll ide az amerikai lélek a kegyelet szárnyain.

A magyarok, leginkább Erdélyből ugy husz esztendővel ezelőtt kezdtek itten munkát keresni s aztán megtelepedni. Előbb a youngstowni; az alliancei lelkészek szolgálatát vették igénybe a református magyarok, de körülbelül másfél évtizeddel ezelőtt már nagyon erőssé vált bennük az egyház megszervezésének a gondolata. Az egyház 1916-ban, a jelenlegi lelkésznek, ifj. Dókus Gábornak a vezetése alatt tényleg megalakult s az erélyes, buzgó vezetés alatt egyik legszebb gyülekezetté fejlődött.

Első templomát, amely egybeépült a lelkész lakással 1919-ben szentelte fel s miután a templom kicsiny lett s többé nem felelt meg a gyülekezet munkájának és igényeinek: ezt a templomot eladta a gyülekezet és nagy körültekintéssel épitette meg azt a templomot, amely ma a legmodernebb s a legjobban berendezett, összes amerikai magyar református templomaink között.

A gyülekezet életében valóban örömünnep volt az uj templom, lelkészlakás felszentelésének a napja 1930 október 5-ike. Nemcsak a gyülekezetnek a tagjai, hanem a cantoni összmagyarság ünnepelt ezen a napon. Részt vettek az ünnepélyen a szomszédos gyülekezetek tagjai is, különösen Allianceból, Akronból. De De jöttek távolabbról is. A magyar lelkészek közül tizen jelentek meg s a templomszentelési beszédet *Uray Sándor,* debreczeni lelkész mondotta, aki most evangelizáló körúton van az amerikai magyar református gyülekezetekben.

A templomszentelés napján reggel urvacsora osztás és ünnepi istentisztelet volt s ugy maga szentelési ünnepély már nem volt tulzsufolt, mint az a régebbi időben mindenütt az volt.

A cantoni gyülekezetnek sok szép bizony-

A cantoni uj magyar ref. templom.

ságtétele között a leghatalmasabb ez a templom!

Legyen is az mindenkoron!

Ne feledje el senki sem a gyülekezetnek a tagjai közül, hogy ennek a második templomnak az ékessége akkor lesz a legnagyobb, ha mindnyájan érezni fogják, hogy Istennek élő temploma mindaz, aki Jézusban gyermekévé lesz az Atyának.

A templomszentelési ünnepélyt szépen és ékesen rendezett, közvacsora fejezte be, amelyet a Lorántffy Zsuzsánna nőegylet rendezett és vezetett.

Ez a templom azonban bizonyság nemcsak a gyülekezet, hanem a lelkész mellett is, aki egyik munkása annak az aranyhidnak, amely a multat a jelennemzedéken keresztül a jövendővel összeköti!

Ez a templom nem csupán a mának, hanem a jövendőnek épült s alkalmas arra, hogy nemcsak a mostani nemzedéket, hanem a jövendőt is szolgálja időtlen-időken keresztül.

IFJU LESKÓ JÁNOS
TEMETKEZŐ
ÉS
BALZSAMOZÓ
328 HANCOCK AVENUE,
BRIDGEPORT,
CONNECTICUT

Templomszetnelés Cantonban, Ohioban,
1930 Október 5-én.

UJ TEMPLOM VINTONDALEBEN.

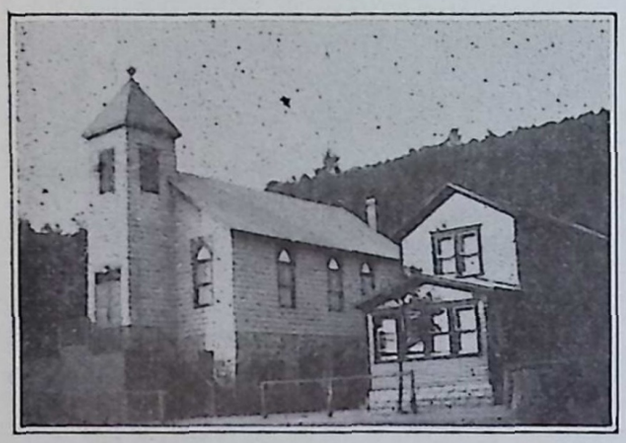

Légett a templom! Szomoru január első volt a mult évben a vintondalei ref. egyháznak: az ujévi istentiszteletről alig távoztak el a hivek, lángok martaléka lett a gyülekezet imádsággal, verejtékkel s könnyekkel épitett temploma. Bár a tüzet hamarosan észrevették a szomszédok, mégis az épület megmentésére gondolni sem lehetett, mert percek alatt a fatemplom mindenhol lángban állt. A lángok a szomszéd házat is fenyegették, de végül is a tüzoltóságnak sikerült legalább a szomszéd épületet megmenteni. A tüz esti fél kilenckor kezdődött s az éjféli órákban már csak sötét, füstölgő üszög-halom maradt a vintondalei ref. templomból.

Az erős hit. A biztositótársaság bizottsága még a tüz lokalizálásakor megállapitotta, hogy a tüz oka a hot-air furnice volt, mely valamilyen defectust kapott. S igy a felelősség senkit sem terhelt. Az egyház vezetősége a lelkész felhivására nagy buzgalommal látott hozzá, hogy a gyülekezeti élet folytanossága fennmaradjon. Kérésünkre a helybeli baptista angol gyülekezet megengedte, hogy templomukban. minden vasárnap délután és csütörtök este istentiszteleteket tartsunk. Egyidejüleg meginditottuk a gyüjtést az egész U. S. területén. A biztositó társaság a teljes biztositott összeget $4500-t kifizette. Egyházak, egyletek sorakoztak a segitségünkre. S dacára annak, hogy a vintondalei bánya nagyon gyengén dolgozott egész télen, tavaszon, mégis áprilisban kimondta a gyülekezet, hogy saját telket vásárol s arra épiti fel uj templomát. Hosszas alkudozás után a lelkésznek sikerült a Vinton Coal Companytól elfogadható ajánlatot szerezni s a gyülekezet nemcsak a templomtelket, hanem a szomszédos telket is megvásárolta, melyen egy négyszobás ház is állt, bár a tüz által megrongálva. A hit csodákra képes! És a gyülekezet erős hitéről tett bizonyságot. A romokat a hivek eltakaritották s junius elején megjelent a pályázati hirdetés az épitkezésre.

A csoda. Sokan azt vélik, hogy ma már nem történnek csodák! Ezeknek igaz bizonyságául szolgálhat a vintondalei uj templom épitése.

Maroknyi nép, 52 felnőtt egyháztag, mamikor a megélhetés nagyobb probléma, mint bármikor volt, templom épitéshez kezd! Az Isten gondviselő kegyelme adta az eszmét hozzá és az erőt is, mely azt véghez vitte!

Akik valamikor épitkeztek, azok jól tudják, hogy az épitkezésnek ezer és ezer oka-foka van, mely mindig csak egy nótát fuj: pénz... pénz ...pénz... Az ujságban megjelenő pályázati hirdetményre a pályázó épitészek kapva-kaptak az alkalmon, jöttek seregestől, közel és távolról. Mindegyiknek meg volt a jószándéka és jóakarata. Elláttak tanáccsal, mit és hogyan csináljunk. Percentes rajzok, tervek kináltattak fel s ha egyházunk a sok jótanácsra hallgat, bizony egy szép tervrajzon kivül alig marad valami maradandó az egyház pár ezernyi készpénzéből s hol van még a templom, hát egy paróchia? Mert a gyülekezet a vásárolt házból lelkész-lakot kivánt alakittatni.

A lelkész hamar átlátta, hogy a magyar ref. papoknak mindenhez keell érteni s nagy szorgalommal hozzáfogott a tervrajz és specificatio elkészitéséhez. Az Isten kegyelme nem hagyta cserben s 1930 jun. 23-án megindult az uj templom épitése és a paróchia átalakitásának munkálatai Isten segitségével a lelkész által készitett tervrajz és specificatio alapján a Louis Shere and Sons Inc. South Fork, vállalkozó által, ki az épitkezést a legjutányosabban s egyszersmind a legjobb anyagból vállalta.

Julius 3-án az épülő templom alapköve szenteltetett meg. Jul. 27-én a lelkészlak avattatott fel, aug. 31-én pedig a gyönyörüséges uj templomfelszentelés történt meg.

Áll az uj templom! Ma már szivünk, lelkünk nagy gyönyörüségére fentáll a vintondalei ref. egyház temploma ismét. Az uj templom dicső-

ségesebb, szebb, mint a régi volt. El is van látva minden modern felszereléssel. Az őszi egyházmegyei gyülés megnyitásakor szentelte-tett fel a gyülekezet uj harangja is, mert a nagy tüzben a régi harang elégett. S nemcsak a templom, hanem mellette egy szép lelkész-lak is, teljesen modern berendezésével, hirdeti Isten dicsőségét, a vintondalei ref. gyülekezet hitét és áldozatkészségét, az amerikai testvér egyházak, egyletek segitő felebaráti szeretetét és áldozatkészségét.

AZ EAST CHICAGO ÉS KÖRNYÉKI EGYHÁZ.

Az east chicago és környéki egyház életében meglehetősen válságos volt ez az elmult esztendő. Az év elején nagy gond foglalkoztatta az egyház lelkészét, előljáróit és tagjait. Az épületek 23 évi használat után nagyon megviselt állapotban voltak és az egyházat az a gondolat foglalkoztatta, hogy a legalkalmasabb, teljesen uj épületekkel helyettesiteni a régieket. A régi templom, paróchia és iskola 1907-ben épültek és az akkori igényeknek kellőképen megfeleltek; de tudjuk azt, hogy ma már a modernebb egyházi munkához modernebb, a jelen követelményeinek megfelelő épületek nagyban hozzájárulnak az alaposabb egyházi munka sikeréhez. Ezt a célt tartva szem előtt az egyház közgyülése el is határozta, hogy épitkezésbe fog; uj templomot, uj iskolát és uj lelkészlakot épittet.

Valamit elhatározhat még egy közgyülés is, de annak a keresztülvitele megint más kérdés. Az egyháznak ötven ezer dolláros kölcsönt kellett volna felvenni és ennek a megszerzése nagy akadályokba ütközött. Az általános üzleti pangás már nagyon is érezhető volt ekkor és igy lehetetlen lett a kölcsön megszerzése. Sajnálkozva bár, de mégis bele kellett nyugodni a változhatatlanba, le kellett mondani, legalább egy időre, az épitkezésről. Ezzel azonban még nem volt megoldva a kérdés. Az utóbbi néhány év alatt az épületeken alaposabb javitást nem végeztek, mert abban az esetben, ha az uj templom épitése sikerül, nem akarta az egyház javitásokba fektetni a pénzt. Mikor azonban nyilvánvaló lett az a tény, hogy az épitkezés nem sikerül, az épületek megjavitása haladéktalanul szükségessé vált.

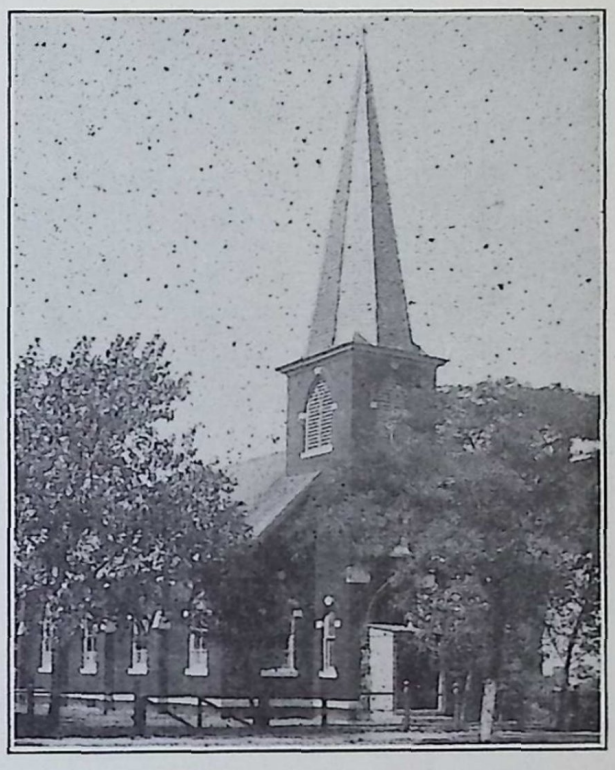

Az east-chicagoi magyar ref. templom.

Ehez a munkához hozzá is fogott az egyház előljársága a nyár folyamán, nem is sejtve, hogy milyen kiadásokat fog ez jelenteni. A vállalkozó a munkát előre megállapitott összegért nem volt hajlandó elfogadni, mert javitásoknál ez mindig bizonytalan. Igy aztán, mikor a munkák befejeződtek, azt találtuk, hogy több mint háromezer dollárt kellett kifizetnünk. De most már legalább jó karban vannak az épületek; mivel pedig az épités egy pár évre elodázódott, ez a javitás nagyon is szükséges volt.

A másik jelentékeny mozzanat egyházunk életében a lelkész változás volt. A mi egyházainkban az ilyen változás mindig bizonyos rázkódást idéz elő. A lelkész olyan, mint egy kőmüves, amint épit, egyik téglát a másik mellé rakja. Csakhogy a lelkész nem holt, hanem élő anyaggal dolgozik. És a saját lelkének vonzereje mindig befolyásolja a beépitett lelkeket. Nemcsoda hát ha a gyülekezet bizonyos lelki rázkódáson megy keresztül, mikor az épitők változnak. Nt. Mircse Sándor nyolc éven keresztül szolgálta az egyházat s mivel látta, hogy a gyülekezetben már nem mindenki ajándékozta meg teljees bizalommal: állásárl lemondott s a gyülekezet Bodor Dániel south

bendi lelkészt hivta meg lelkészének. A meghivott lelkész komoly megfontolás után elfogadta a meghivást és augusztus közepe táján beköltözött East Chichagoba.

Meglehetősen kiélesedett ellentéteket talált a gyülekezet közt, melyek részben elszomoritották, de azért bizodalmát meg nem törték. Hozzáfogott a béke helyreállitásához és a gyülekezet lelki életének kiépitéséhez. Az idő még tulságosan rövid ahoz, hogy az eredményt elbirálgassuk, annyit azonban már idáig is tapasztalni lehet, hogy az egyháztagok kezdenek megbékülni egymással. A békés megértés pedig alapját képezi minden további fejlődésnek. Ezért nagy a reményünk arra nézve, hogy az egyház a fokozatos fejlődés, ugy belső, mint külső kiépités korszaka előtt áll és hisszük, hogy az east chicago és környéki egyház néhány év alatt egyike lesz az amerikai magyar református Sion legerősebb várainak.

Telefon: 4-6330.

THE BRIDGEPORT BOTTLING COMPANY

55 ELMWOOD AVE.

BROOKLAWN CLUB
BEVERAGES

HEALTFUL
and
DELICIOUS

A clevelandi első magyar presbyteriánus egyház tizenötéves jubileuma.

Clevelandban, az amerikai magyar Debrecenben ahol a magyar reformátusok legelőször fundáltak gyülekezetet. ezelőtt tizenöt esztendővel a presbyterianus egyház is munkát kezdett a magyarok között. Egy ilyen nagy magyar telepen mindig voltak és mindig lesznek olyan testvéreink. akik egyházon kivül élnek vagy a már meglevő egyházból valami ok miatt kiszakadnak s uj egyházközségbe tömörülnek.

Itt is ez történt. Előbb egy miszionariust nőt alkalmazott a Cleveland-presbytery. majd lelkészi állást szervezett, aztán templomot — lelkész lakást épitett. Az első lelkész Kiss Gyula volt. aki 1914 junius elején kezdette meg lelkészi munkáját az ugynevezeett May flower Churchben. a Woodland és az East 93-ik utcák sarkán. De már 1915-ben a 103-ik és a Buckeye Road szögletén felépült az uj templom. amely az akkori kicsiny gyülekezetnek s a gyülekezet szükségeinek. Uj templom épitéséről kellett gondoskodni annyival is inkább. mert a gyülekezet tagjai közül már nagyon messze laktak a templomtól s igy 1917-ben már a 126-ik utca és a Buckeye Road szögletén vásároltak templom helyett s itt épült fel a gyülekezetnek a mostani szép és célszerüen megépitett temploma 1918-ban.

A gyülekezet eleinte sok és nagy nehézséggel küzdött. Ma csendesebb vizeken evez minden erejét a belső megerősödésre forditja.

Többször történt kisérlet arra nézve, hogy a két gyülekezet, a clevelandi első magyar ref. egyház és a presbyterianus magyar gyülekezet egyesüljön. Ezek a kisérletek nem jártak sikerrel s igy a két egyház kétségtelenül azonos területen, ma is munkálkodik.

Istennek utai nem a mi utaink!

Egymás mellett — külön táborban is lehet harcolni Isten országának a terjedéséért!

Ezzel a gondolattal a két egyház sokat tehet a clevelandi east oldali magyar reformátusságért!

"AKI BŐVET VET, BŐVEN IS ARAT".

Az east-chicagoi egyház presbyteriuma.

Az east-chicagoi Nőegylet.

A conneauti egyház gyermekcsoportja.

A trentoni független magyar ref. egyház 1895 — 1930.

Trenton történelmi jelentőségü hely nemcsak az Egyesült Államoknak. hanem az amerikai magyarságnak a történetében is. Az első szervezkedés; az első egyházmegyének és a Ref. Egyesületnek a megalapitása Trentonban történt 1896-ban, julius 4-én. 1906-ban itt mondotta ki a Ref. Egyesületnek a közgyülése az Árvaháznak a megalapitását. Itt folyt le a "trentoni nagy per", amely nyilvánvalóvá tette hogy a birtokjog mindig a gyülekezeté, amig a gyülekezet hitét meg nem változtatja.

Itt alakult meg 1904-ben a magyarországi ref. egyház első egyházmegyéje Gróf Dégenfeld Józsefnek a vezetése alatt.

Trentonba 1895-ben alakult meg a református egyház *Jurányi Gusztáv* lelkész vezetése alatt a Reformed Church in the U. S. segitségével. Jurányi Gusztáv azonban nemsokára visszament Magyarországba s helyét Csánfordy Ferenc foglalta el, aki Munkácson volt segédlelkész. Csánfordy Ferenc nagy buzgalommal, lelkesedéssel vezette az egyház ügyeit. Templomhelyet szerzett s egy év alatt felépitette a szép tégla templomát, amelynek a felszentelése 1899 Március 5-ikén tartatott meg. Sokszor vetik a szemünkre ma. hogy miért állapitottunk meg 50 centes és 25 centes havi egyháztagsági dijakat? Azt hiszem, hogy a trentoni egyháznak a történetével ezt teljesen igazolnunk lehet. Trentonban a templom 3165 dollárba került. Igy a teher nem volt nagy s a terhek viselését mindig a terhekben kell mérni, különösen ha a kereseti viszonyok is alacsony fokon állanak. Ez volt az elv, amely az egyház alapitókat vezette.

Csánfordy Ferenc az épitkezések befejezése után nemsokára helyet cserélt *Virág István* utazó lelkésszel, aki szintén nagy buzgósággal és lelkesedéssel vette fel a munkát s 1900-ban az ő vezetése alatt a gyülekezet megvásárolta a lelkész lakást.

Virág István 1906 február havig maradt a trentoni gyülekezet élén s helyét *Vajó Sándor* foglalta el, aki alatt 1907 áprilisban az egyház a magyarországi egyház egyházmegyéjéhez csatlakozott.

Vajó Sándor 1909 december végén vált meg állásától, hogy Magyarországba térjen vissza s ott munkálkodjék Istennek országában. A gyülekezet *Korocz Gézát* választotta meg lelkésznek, aki állását 1910 máj. havában foglalta el. *Korocz Géza* 1928-ban vált meg a trentoni

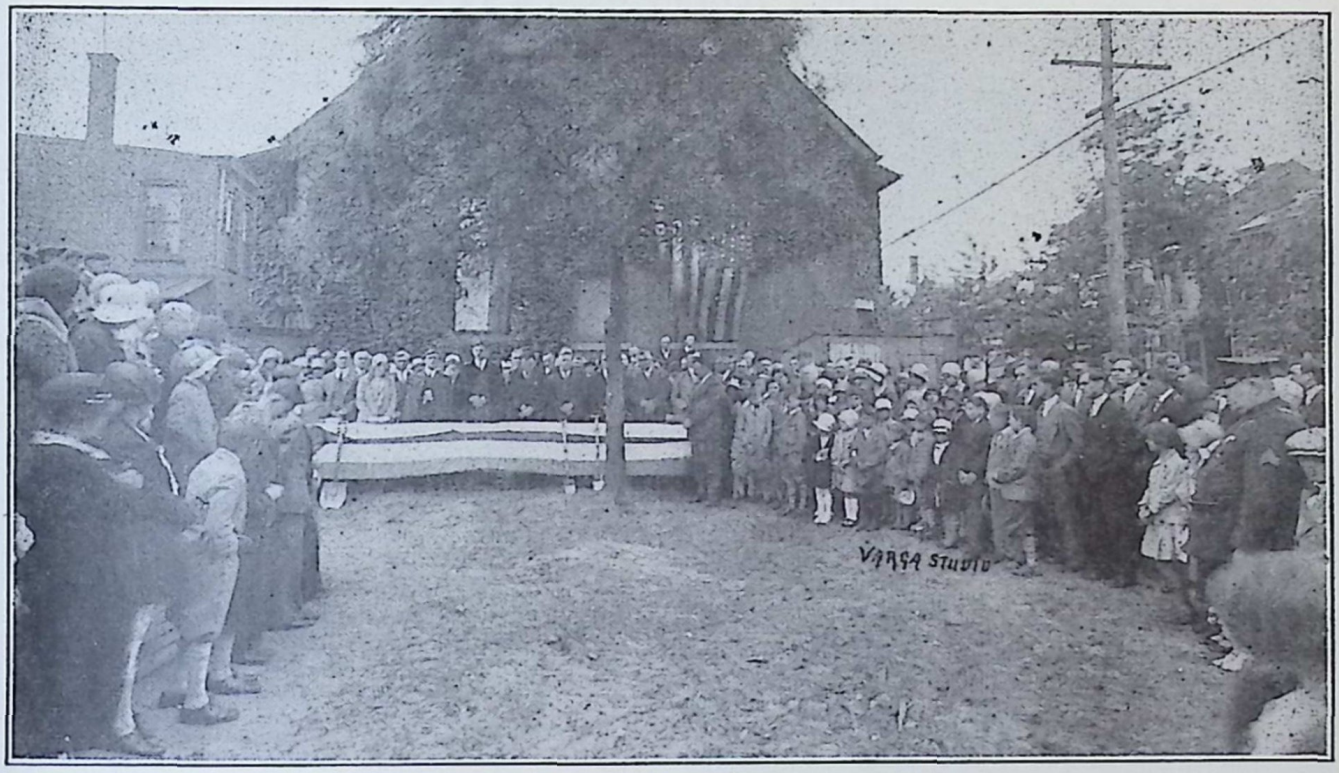

Az uj iskola épület kapavágási ünnepélye.

gyülekezettől amely alatta magas ivelésü pállyát futott meg. Nemcsak templomát épitette ázt, hanem lelkészlakást, egyleti helyiséget épittett és ezenkivül tőkét gyüjtött arra, hogy meg éépitse a nagy református termet, amely alkalmas legyen nemcsak tanitásra, hanem az egyháztársadalmi életének a kimélyitésére is.

Ezt a munkát az uj lelkész *Béky Zoltán* vezetése alatt, mostan végzi az egyház. Nagy, hatalmas épület lesz ez, de hatalmas az összeg is, amibe kerül. S ha most nézzük meg a trentoni független egyház teherviselő képességét, azt kell megállapitanunk, hogy ez se lesz nagyobb teher, mint az, amit a kevesek a templomépités alkalmával hordoztak. Nem különösen akkor, amikor büszkén jegyezhetjük fel, hogy erre a célra már az épitkezés előtt *huszczer* dollárnyi összeget adott össze a mi népünk.

Bizony teher alatt nő a pálma!

JUBILÁLÓ LELKÉSZEK.

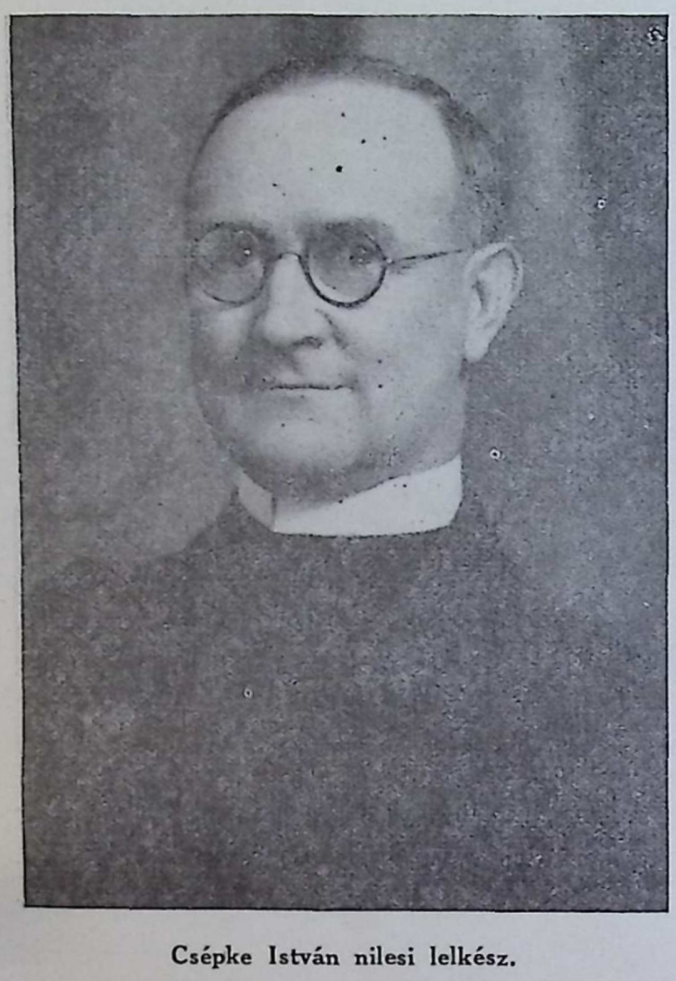

Csépke István nilesi lelkész.

Csépke István, nilesi gyülekezetünk lelkésze oktber 19-én ünnepelte meg lelkészi szolgálatának huszonötödik évfordulóját. A kicsiny, de áldozatkész gyülekezet szép ünnepélyt rendezett ebből az alkalomból, amelyen természetesen sokan vettek részt a szomszédos gyülekezetekből is. Az ünnepi istentiszteleten a szent beszédet Dr. Nánássy Lajos tartotta, aki ezelőtt 25 esztendővel jelenvolt az ünnepeltnek a felszentelésén a south chicagoi templomban.

Csépke István 1882-ben, dec. 24-ikén született Turricsén, Szatmármegyében ugy apai, mint az anyai ágon is ároni családból. A gimnáziumot Szatmáron s a theologiai tanszakot Debreczenben végezte el s 1905-ben innen jött át Amerikába, South Bendbe, hogy átvegye ennek a gyülekezetnek a vezetését. Itteni munkálkodása alatt épitette meg a gyülekezet a templomot és a lelkészlakást.

Innen 1907 végén *Kearsargeba* ment át, a[hol] szintén megépitette a templomot s ennek megépitése után cserélt Fazekas Sándor wo[od]bridge-cartereti lelkészszel s előbb a ket[t] egyházban teljesitett szolgálatot, majd 192[3]től csak a cartereti egyházban. Munkálkodá[sa] itt is áldott volt. Templom, lelkészlakás ép[ült] s megszervezte a kreischeervilleei gyülekeze[t] is.

1923-ban Los Angelesbe utazott le s próbá[lt] megszervezni a magyar református gyüle[ke]zetet, de még ekkor nem volt a talaj megé[r]erre a munkára s miután külső segitséget s[em] tudott szerezni, 1924-ben már visszajött Ca[li]forniából s átvette a nilesi gyülekezetnek gondozását. A gyülekezetet megszervez[te]. Templomot, lelkészlakást vásárolt s a kics[i] seregből szépen virágzó gyülekezetet szervez[ett] s ez a hat esztendő bizonyság amellett, h[ogy] akik az Urban biznak, azok meg nem szég[yen]ülnek.

Nagy Emil bethlehemi lelkész.

Nagy Emil bethlehemi lelkész ez évben ünnepelte lelkipásztorkodásának 25-ik évfordulóját. Ezen 25 évi müködését nemzete és vallása iránti megalkuvást nem ismerő törhetetlen szeretete jellemezte. Minden cselekedetén meglátszik, hogy a Bocskai szabad hajduk vére csörgedezik ereiben, kik a protestáns vallásért, a magyar haza alkotmányos szabadságáért küzdöttek s ősei közt több hires katona s nem kis hirnévre vergődött lelkipásztor szerepel. Elemi iskoláit Nagykőrösön, a gimnáziumot Debrecenben és Hódmezővásárhelyen végezte, hol az érettségi vizsga letétele után ismét Debrecenbe ment a theológiára. A négy évfolyamot sikerrel elvégezve itt tette le az első és második lelkészi vizsgákat, itt nyert papi oklevelet, majd Budapesten a Kálvintéri ref. templomban pappá szenteltetett. 1905 szept. 12-én Szatmár-Németibe exmittáltatott segédlelkésznek, hol az összes lelkészi szolgálatokat, 5000 lelket számláló népes és előkelő gyülekezetben kellett végeznie, azonfelül a tanitó képzőben a ref. tanitójelölteknek és ipariskolában vallást tanitani. 1906 szept. 1-én a Konventi elnökség Pocahontasra, Va. nevezte ki. Mielőtt Amerikába jött volna nov. 14-én megnősült. Papp Matild állami tanitónőt vévén feleségül, kivel példás családi életet élnek 25 év óta. 1908 márc. 15-én a bethlehemi egyház hivta meg lelkipásztorául s azóta állandóan bethlehemi egyházunk szolgálatában áll. Diszes templomot, iskolát, paróchiát épitett gyülekezetének, melynek minden tagja szeretettel és tisztelettel veszi körül 22 év óta.

A lelkész családnak legnagyobb fia Nagy Imre theologiai tanulmányainak sikeres elvégzése után pappá szenteltetett, a kisebbik Nagy Emil pedig a Franklin Marshall kollégium kitünő növendéke, szintén a papi pályára készül. A nagyobbik leányka Nagy Aranka Philadelphiában a Kensington kórházban most végzi a nursei tanfolyam utolsó évét, a legkisebb leányka Nagy Adélka pedig a bethlehemi High Scholnak legkitünőbb növendéke.

Szabó András

Született 1895 december 26-án Abaujváron; Abaujtornamegyében. 1911-ben érkezett Amerikába. Kétheti itt tartózkodás után már beiratkozik a Bloomfield, N. J.-ben lévő theologiai szemináriumba. Nem lévén senki pártfogója itten, nehéz küzdelmet kell megvivnia. Nemcsak a szünidő alatt, de sokszor bizony még az iskolaév folyamata alatt is nehéz fizikai munkát kell végeznie, hogy a szükséges pénzt előteremtse.

Még akadémista korában meghivja a Caldwell, N. J. gyülekezet beszolgáló lelkésznek. Itt három évig marad. Innen az Alpha, N. J. gyülekezetbe hivják másodéves teológus korában. E gyülekezet meghivását elfogadja. 1923-ban a Newark, N. J. Egyházmegyében tette le lelkészi vizsgáját és az év május hó 6-án az Alpha, N. J. gyülekezetben avatják lelkésszé. A gyülekezet számtalan esetben mutatta már meg lelkésze iránti szeretetét.

UJ LELKÉSZEK.

Kuthy Béla

Tiszteletes Kuthy Béla 1895 április hó 24-én született Veszprém városában régi nemesi családból. Kora ifjuságától kezdve a lelkipásztori pályára készült, középiskolai tanulmányait jobbára magánuton végezte. Kolozsvárott iratkozott be a theologiára és ezzel kapcsolatban a tudományegyetem bölcsészet, nyelv és történettudomány karára. Tanulmányaiból hét félévet Kolozsvárott, az utolsó 8-ikat az időközben bekövetkezett román megszállás miatt Budapesten volt kénytelen befejezni, s igy lelkészi oklevelét Budapesten szerezte meg. 1919 szept. 1-től egészen Amerikába való kiérkezéséig, mint hitoktató lelkipásztor müködött előbb hat éven keresztül Budapesten, hol hitoktatói munkásságán kivül munkálkodott, mint kórházlelkipásztor is, valamint pásztorolta a pestvidéki ügyészség fogházában levő rabokat, majd mind a Kispest-Wekerletelepi ref. egyházközség megválasztott vallástanitó lelkésze élénk részt vett a gyülekezet munkában mindenkor.

Tóth Béla

Magyarországon, Beregmegye Rákos községben született 1905 február 25-ikén.

Szülei a nyolc éves gyermeket Amerikába hozták s itt Pittsburghban telepedtek meg.

Tóth Béla az elemi iskolák elvégezése után a pittsburghi Fifth Avei High Schoolba iratkozott be s ott, ahol a legtöbb tanuló zsidó származásu: csakhamar kitünt s mire a negyedik évre feljutott, ő volt ennek az iskolának legkitünőbb tanulója.

A High School elvégezése után 1923-ban főképen azért, hogy Dr. Tóth Sándor vezetése mellett magát a magyar nyelvben képezze: a Franklin és Marshall Collegenek a tanulója lett s a collegiumi tanfolyamot 1926-ban kitünő tetéssel végezte be. Mint a kollegiumnak egyik legjobb tanulója, sok pályadijat nyert s egyik tagja volt a vitatkozó csapatnak.

1926-ban lépett a theológiára s a tanfolyamot 1929-ben s az utolsó évben a theológiai akadémiának minden diját elnyerte. A kitünő ifju theologus , mint cserediák egy évet töltött Magyarországon. Budapesten a hires bárói Eötvös kollegiumnak volt a tagja s gazdag tanulmányokat szerzett a bölcsészet, a magyar irodalom és történelemből.

A FÜGGETLEN AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ.

Közli: *Sebestyén Endre,* főesperes.

A Független Amerikai Magyar Református Egyházról utoljára az 1929-ik évi Árvaházi Naptárban adtunk jelentést. Ez a jelentés beszámolt röviden az egyház életének négy első esztendejéről. E négy esztendő eseményeiből két dátum emelkedik ki döntő jelentőséggel. Az egyik, 1924 december 9, amikor a Független Amerikai Magyar Református Egyház megalakult Duquesneben egy hét egyházközséggel biró egyházmegyével. A másik kiemelkedő dátum 1928 szept. 4, amikor a Trentonban tartott Alkotmányozó Gyülés a már 17 egyházközséget számláló Egyházat két egyházmegyére osztotta, s ezek felé beállitotta a legfelső közigazgatási és kormányzó hatáskörrel biró egyházkerületet.

Sebestyén Endre, főesperes.

Nagy jelentőségü volt Egyház megalakitását jelző nap, mert ez Egyházunk születésnapja. Sok küzdelem, sok munka, sok imádság és áldozás utján juthattunk el csak ehez. Kétségtelen azonban az, hogy nem kevésbé jelentős a második sem, mert ez arról tesz tanubizonyságot, hogy a sok küzdelem, munka, imádság és áldozás, amely az elsőhöz elvezetett s azt egy nagy alkotás napjává tette, valóságos volt, s hogy a ház, amelyet akkor megépitettünk nem homokra, hanem kősziklára épült. Egyházunk fáját sok vihar rázta meg az első években. Eljöttek a szelek és sokszor ontották ki haragjukat arra. A viharokat azonban nemcsak kiállotta Egyházunk, de azokból hatalmasan megerősödve került ki. Az 1928 év végére Trentonba összegyült egyházi rendek előtt ott volt minden biztatás arra, hogy tovább épitsék a Duquesneben lerakott alapokon az Egyház épületét, s ugy elrendezzék annak alkotmányát, hogy mint teljesen kiépitett, önálló amerikai egyháztest, a teljes egyetemesség jegyében végezhesse a reá bizott nagy munkát. Azt mondhatnók, hogy Duquesneben, 1924-ben Egyházat alapitottunk, Trentonban pedig, 1928-ban egész Egyházat nyertünk.

Bármily fontosak legyenek egy Egyház életében a korszakos eseményeket jelző napok jelentőségük semmivé zsugorodna abban az esetben, ha hiányozna, vagy elmaradna mögöttük a hitnek amaz élő munkája, amelynek erején maradhat meg és növekedhetik csak az Egyház. A külső épités mellé oda kell sorakozzék a belső épités, ha nem romlást, hanem épülést és növekedést kivánunk látni. Valóságban ugy áll a dolog, hogy a korszakokat jelentő napok semmi másak, mint határkövei a soha meg nem szünő, belső épitő munkának, s ha a belső épitő munka megakad, ha annak ereje ujabb és ujabb gazdagságokat nem hoz, akkor ebben elvész a mult jelentősége, de elvész a jövő minden reménysége is.

A Független Amerikai Magyar Református Egyház külső épitésében nagy változásokat nem jelenthetünk az utolsó két évről. Egyházainak száma mindössze eggyel növekedett. Egy olyan egyházéval, amely a maga akaratából felvételét kérte Egyházunkba, a roeblingivel. A külső épitésben mutatkozó látszólagos

szegénység nem jelenti azt, hogy Egyházunkból hiányozna a további növekedést biztositó életerő. Minden nagyobb erőfeszités nélkül megtehettük volna azt, hogy uj egyházak szervezésével megnöveljük egyházaink számát. Annak, hogy ezt nem tettük meg, meg van a maga nagy oka. Szükségtelennek tartjuk e pont szélesebb fejtegetését, de meg vagyunk győződve arról, hogy a jövő igazolni fogja törekvéseinket, amelyekkel a két utolsó esztendőben a külső épités helyett a belső épitésre igyekeztünk nézni, s a belső épités terén igyekeztünk nyereségeket szerezni. Az Isten országában nem a beszéd számit. Hozzátehetjük ehez azt, hogy nem is a számok számitanak. Az Isten országában a minden értékek mérő zsinóra: a lélek ereje. Egyházunkat mindenek felett lelki erőben gazdag Egyháznak kivánjuk látni. Annak idején azért raktuk le az alapokat, hogy ilyen Egyházat nyerhessünk. Fő igyekezetünk ma is az, s minden időben az is kell maradjon, hogy mindenek felett a lélekre nézve törekeedjünk dolgainkat végezni.

Az elmult két év folyamán nem egyszer kellett szembenézzünk azzal a fenyegetéssel, hogy egy vagy más ok miatt egyik vagy másik egyházunkat elveszitjük. Voltak bajaink, nehézségeink bőven. Sorozatos lelkészválasztásokon mentünk keresztül, amelyek nem egy esetben sulyosan próbára tették hitünket és erőinket. Ezekben a próbákban sohasem tekintettünk arra, hogy táborunkban megtartsunk olyan egyházakat, amelyek egész lelkökkel nincsenek velünk. Főgondunk mindig arra irányult, hogy csorbulást ne szenvedjenek azok az Isteni dolgok, amelyeknek kezelését Egyházunkra bizta a gondviselés. Hitünk igazságai, egyházi alkotmányunk, sok évszázados egyházi rendünk első sorban azok a kincsek amelyekre gondolunk. Népünknek lelki javát illetőleg ezekben látjuk a fő biztositékot, s egész egyházi munkánknak itt van az uralkodó elve.

A lelki értékekben való növekedést nagyon nehéz megmérni, és mértékegységekben kifejezni. Nem szenved azonban semmi kétséget az a tény, hogy a két utolsó év nagy lelki nyereségekkel gazdagitotta meg Egyházunkat. A sulyos próbák, amelyeken átmentünk angyali látogatásoknak bizonyultak. Küzködnünk kellett azokkal minden erőnk megfeszitésével, de a küzdelem mindig áldottnak bizonyult, mert mindig arról tett tanuságot, hogy Egyházunk lelki erőkben gazdag Egyház, s a küzdelmek nem kárára, hanem javára és épülésére fordulnak. Épen e sorok irásakor az egész Amerika gazdasági életére ráfekvő sulyos válság terhét kell hordozzuk. Terhes adóságokkal küzködő egyházaink érzik a nehéz idők sulyát s szenvednek azok hordozásában. Nem kis lelki örömöt ad azonban az Egyház hiveinek az az elgondolás, hogy, ime, még ezek között a nagy gondok között is fennakadás nélkül megy tovább fárkodásunk munkája. A próba ebben az esetben is sok haszonnal jön hozzánk.

A református keresztyénség körében egy sokat és sokszor hangoztatott követelmény az ugynevezett "kálvini egyházfegyelem". A református keresztyénségnek nagy dicséretére válik az, hogy egyházi életének egyik sarkalatos követelményévé tette meg az evanéliumban elénk adott egyházfegyelmet. A reformátorok annak idején két ismertető jelben látták az igaz Egyház zálogát: az Isten Igéjének tiszta hirdetésében és a sakramentumok igaz kiszolgáltatásában. E kettő mellé egész bátran hozzá lehet tenni harmadikként az egyházfegyelem gyakorlását, mert ahol ez hihányzik, ott vajmi kevés bizositék van az Isten Igéjének tiszta hirdetésére és a sakramentumok igaz kiszolgáltatására. Semmi kétségünk sincs afelől iránt, hogy a rengeteg beteges tünet, amely Amerika protestantizmusa felmutat, épen innen gyökerezik.

A Független Amerikai Magyar Református Egyházban következetesen törekszünk arra, hogy még a legnagyobb erőfeszitéseek árán is kibiztositsuk azt, hogy a dolgok mindenben rendben és ékesen menjenek. A magyarországi református Egyházét követő egyházalkatmányunk megad minden lehetőséget arra, hogy ebben az irányban lépésről-lépésre haladva előre juthassunk. Egyházunkban egyformán fegyelem alatt állanak az egyháztagok, az előljárók a lelkipásztorok, s ez a fegyelem nemcsak papiron van meg, de érvényesül is mindannyiszor, valahányszor ugy kivánja azt az Egyház java. Istennek hála sulyosabb fegyelmi esetek nem voltak még, de azokban, amelyek előjöttek, személyválogatás nélkül érvényesen tetett az egyházi törvények személyválogatást nem ismerő ereje. Szép tanuság egyházi életünk fejlődéséről az, hogy az egyházi fegye

gyakorlásának szükségességét mélyen átérzik maguk a gyülekezeteket alkotó hivek. Ma már alig van egyházunk, amelyik a törvények által előirt fegyelmi szabályokat ne egészitette volna ki olyan gyülekezeti rendszabályokkal, amelyeket a gyülekezeti élet rendjének biztositására szükségesnek és jónak vélt. Első helyen állanak itt a gyülekezeti Fogadalmi Nyilatkozatok, amelyek igen jól beváltak a gyakorlatban, amikor egyik vagy másik egyház békéjét és nyugalmát zavargások fenyegették. Ezek mellé sorakoznak aztán a tagsági jogok gyakorlására és a tagsági kötelezettségek teljesitésére vonatkozó rendszabályok, valamint a gyülekezeti élet különös eseteit szabályozó egyháztanácsi intézkedések. Nagyban hozzájárultak ezek ahoz, hogy egyházainkban megerősödjék a magyar református öntudat, magasra emelkedjék a hitéleti buzgóság, s ezeken át növekedést vegyen maga az Egyház.

Az egyházak által kiadott hivatalos jelentések kétségtelenné teszik azt, hogy a Független Amerikai Magyar Református Egyházhoz tartozó hivek példaadó módon tesznek tanubizonyságot keresztyéni buzgóságukról és áldozatkészségükről. Nincsen módunkban összehasonlitásokat tenni, de valószinü, hogy ha ezt megtehetnők az eredmény a független hivekre nézve bizonyára kedvező lenne. A szövetségi kormány által kiadott felekezeti statisztika egyházaink átlagos évi kiadását gyülekezetenként 8,778 dollárra teszi s ez az értékelés nemcsak magyar református, de egyetemees amerikai aránylatban is kitünő. A magyar református áldozatkészségnek egy Amerikában még eddig páratlanul álló példáját szolgáltatta leech burgi egyházunk egy kegyes lelkü özvegye, özv. Nyiry Jánosné, aki öt házat adományozott, több mint 10,000 dollár értékben egyháza javára.

Egyházunk igyekszik az adott viszonyok között a legtöbbet megtenni a gyermekek, ifjak gondozása, s e mellett az egyháztársadalmi munka terén. Az egyes helyeken fenntartott hétköznapi iskolák mellett, minden egyházunk vasárnapi és nyári iskolát tart fenn. Az ifjuság gondozására ifjusági körök szolgálnak az egyes egyházakban. Nem egy ezek közül valóban példás tevékenységet fejt ki az egyház épitésére néző tevékenységekben. A keleti egyházmegyében két nagy ifjusági konferencia tartatott gazdag programmal. Általánosan érzett hiány azonban az, hogy az egyes egyházakban folyó ifjusági munkából hiányzik az egységes vezetés és az ebből fakadó áldás. Egyházunk országos ifjusági szövetségének megalkotása a jövő feladatát képezi még, hisszük azonban, hogy az idő már nincs messze, amikor a szövetség megszervezéséről, mint befejezett tényről adhatunk számot.

Özv. Nyiri Jánosné.

Az ifjusági munka terén nagy fontosságu lépést tett trentoni egyházunk, akkor, amikor kimondotta, hogy 60,000 dollár költséggel felépit egy olyan épületet, amely az iskolai és ifjusági munkának központja legyen. A hatalmas modern épület már csaknem készen van, s ha hivatásának átadatik szép tanuságtevője lesz a magyar református hitbuzgóságnak.

Az Egyház ügyeinek megfelelő vezetésére az egyházközségek a mult év végén egyhangulag kimondották, hogy a főesperesi irodába egy segéderőt állitanak be főesperesi titkári minőségben. Az elmult évben Egyházunk gyakorlattá tette a nagy evangeliumi parancsot:

egymás terhét hordozzátok. Egyházi közalapunkból segitséget nyujtunk olyan egyházközségekben munkálkodó lelkészeknek, akik gyülekezeteiktől, azoknak kicsinysége miatt, hivatalukhoz illő fizetésben nem részesülhetnek. Egyházi közalapunkat a hivek önkéntes adományaiból tartjuk fenn s az elmult években, mintegy öt, hatszáz dollárra rugott az az összeg, amely igy közalapunkba befolyt.

Az Egyház sajtó szoglálatát az immár kilenc esztendős "Magyar Egyház" végzi. Ezt éppenugy, mint minden egyházi intézményünket hiveink adakozásából tartjuk fenn. Szerény keretek között ugyan, de igyekszünk arra, hogy épitő irányu könyvek kiadásával is szolgáljuk szent vallásunk ügyét. Az elmult két év folyamán három könyv került ki egyházi sajtónk alól. Ezek közül kettő "Istennek Angyalai" és a "Hét Igéret" Vincze Károly müve, az "Egyetlen Ut" pedig Borsy Kerekes Györgyé. Előkészület alatt több könyv áll.

Egész Egyházunk nagy megtiszteltetésben részesült akkor, amikor a Debreczeni Tisza István tudományegyetem a theologiai tudományok diszdoktora cimet adományozta lelkészi karunk kitünő tudományosságu tagjának, Nánássy Lajosnak. A széleskörü irodalmi tevékenység, amelyet Nánássy Lajos hosszu lelkipásztori munkássága alatt kifejtett sokkal ismerősebb, semhogy arról e helyen kellene beszámolnunk. Dr. Nánássy Lajos diszdoktori diplomáját 1930 augusztus havában vette át nagy ünnepélyességek között a pittsburghi egyetemen. A Pittsburghvidéki magyarság a pittsburghi William Penn Hotelben pompás diszlakomát rendezett ez alkalommal az ünnepelt tiszteletéree.

Az Egyház lelkészi karában a következő változások történtek: A Nánássy Lajos árvaházba menetelével megüresedeett perth-amboyi lelkészi állásra Vincze Károly választatott meg Carteretről. A cartereti hivek az Óhazából hivtak maguknak lelkészt, tiszteletes Hegyi Sándor ceglédi vallástanár személyében. New Yorkba a Tukacs György helyére Marton Sándor volt donorai lelkész, a donorai egyházközség lelkészi állásának betöltésére pedig tiszteletes Kuthy Béla wekerle telepi vallástanitó lelkész hivatott meg. Anyaegyházközséggé alakult át a fairporti egyház s ennek első lelkésze Ladányi Zsigmond, volt rozsnyói lelkipásztor lett. A roeblingi egyházközség, amely 1929 szeptember 29-én vétetett fel a Független Amerikai Magyar Református Egyházba, tiszteletes Gulyás András segédlelkész által szolgáltatott ki. Az 1930-ik év nyarán azonban kimondotta az egyházközség, hogy a jövendőben mint rendes parokhus egyház fogja magát fenntartani. Az egyház lelkészi állását szeptember 7-én töltötték be. Meghivás utján tiszteletes Fazekas Lajos leechburgi lelkészt választották meg lelkipásztorokul. Fazekas Lajos eltávozásával október hónapban megüresedett leechburgi lelkészi állás még nincsen betöltve.

A trentoni egyházat ideiglenes minőségben szolgálta ki Béky Zoltán, aki mint külföldön tanulmányát folytató s. lelkész tartózkodott Amerikában. Sikerült azonban julius hónapban megnyernie a lelkészi vizumot, amelynek alapján, most már mint rendes lelkész tartózkodhatik az Egyesült Államokban.

Az elmult év egy uj templommal is meggazdagitotta Egyházunkat. Az uj templomot a cliffside-shadysidei gyülekezet épitette fel az 1929-ik esztendő első felében. A hivek példás áldozásából felépült gyönyörü templomot jul

Ladányi Zsigmond.

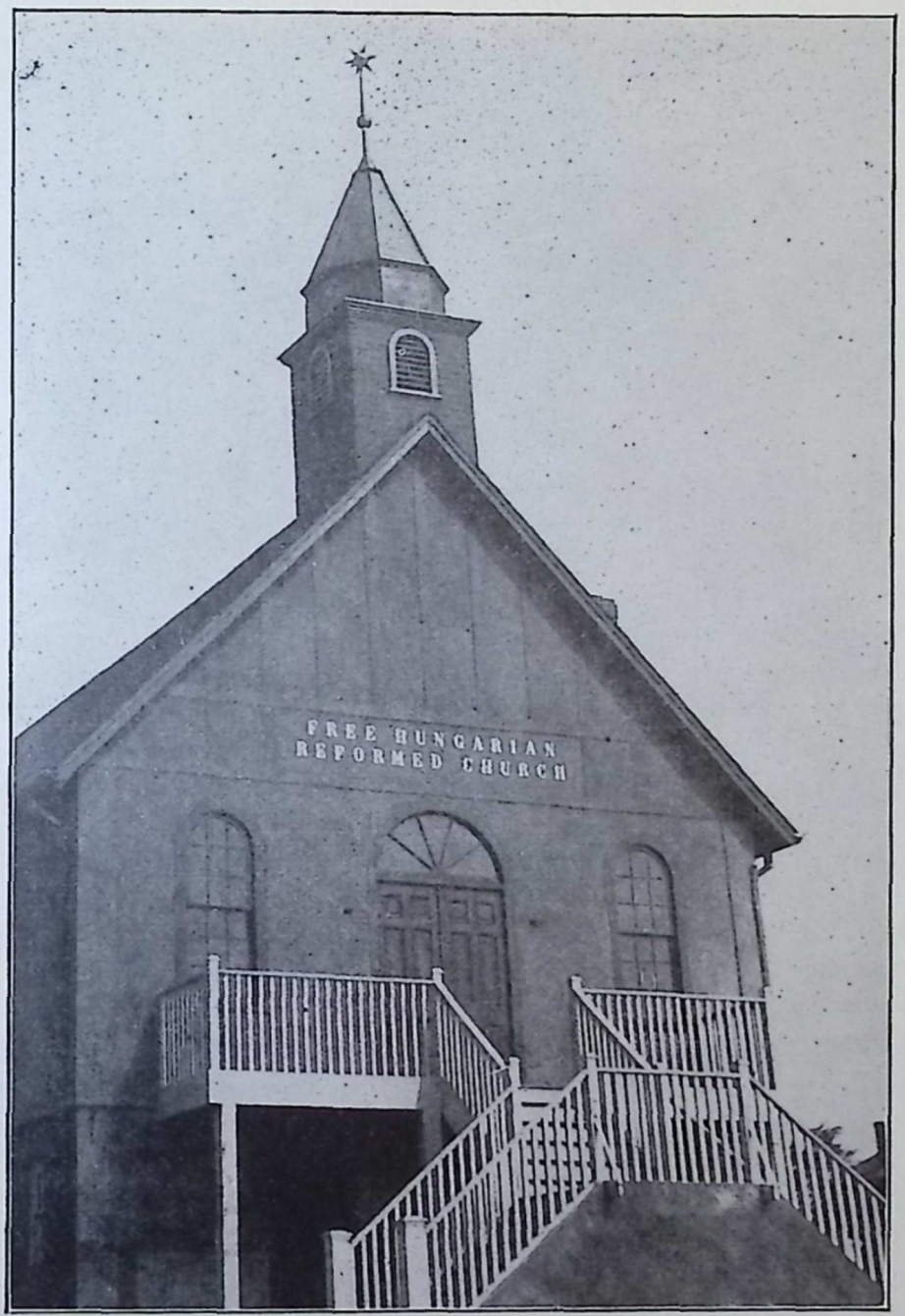

A cliffsidei F. M. R. templom.

hó 21-én szenteltük fel nagy ünnepélyességgel. Az ünnep alkalmi szent beszédét főtiszteletü Kováts J. István a Dunamelléki Egyházkerület egyházkerületi főjegyzője mondotta. Több gyülekezet végzett elismerésre méltó munkát meglevő templomának és egyházi épületeinek jó karban való megtartásában. Templomát kifestette a new yorki, youngstowni és mckeesporti egyház. Egész templomát megrestaurálta a detroiti egyház.

A Független Amerikai Magyar Református Egyház hiszi, vallja és a gyakorlatban is érvényesiteni igyekszik a kálvini keresztyénségnek azt a nagy elvét, hogy Krisztus vallása az emberi élet egész mezejére kihatólag megszentelő és megáldó életerő kell legyen. Az igazi hazafiasság gyakorlása a magyar kálvinistáknak minden időkben tündöklő ékessége volt. Követni kivánjuk ebben a tekintetben is az előttünk elment nagyoknak dicső példáját, s istápolni kivánjuk hiveink szivében az igazi hazafiasság érzését. Kivánjuk ezt tenni annyival is inkább, mert az amerikai magyarságra nézve egyenesen életkérdést látunk abban, hogy hazafiasság tekintetében megujulást lássunk. Éppen ezért teljes odaadással karoltuk fel az amerikai magyarságnak azon hazafias megmozdulását, amely a buffaloi nemzetgyülés

megtartásához vezetett, s ezen át hivatva volt az igaz hazafiasság szellemében egyesiteni s s nemes célu munkába állitani Amerika magyar népét. A Buffaloban megalakult Országos Szövetség kormányzótanácsának felkérésére az Egyház főesperese vállalta el a Szövetség Reviziós munkájában az országos titkári teendők végzését. Ebben a munkakörben jelentős és szép eredményü tevékenységet fejtett ki, különösene a trianoni békeszerződés tizéves évfordulója alkalmával.

Egyházi életünkbeen fontos és esetleg meszsze kiható esemény volt az 1929. évi julius 21-én tartott Washingtoni Konferencia, amelyet főtiszteletü Antal Géza, Kovács J. István és Ravasz László urak hivtak össze avégből, hogy azon megtárgyalják az egyes református csoportok vezetőivel az amerikai magyar reformátusok egyházi életének nagy problémáit. Egyházunkat ezen a konferencián a főesperes és a két esperes képviselte, akik is az Egyház részéről egy terjedelmees előterjesztést adtak, részleteseen kifejtve abban Egyházunk hivatalos álláspontját e problemákat illetőleg. Ezt a hivatalos álláspontot fejezi ki Borsy Kerekes György "Egyetlen Ut" cimü tanulmánya, amelyet az Egyetemes Konvent minden tagjának megküldöttünk.

Az emlitett kiváló magyarországi vendégek látogatásával kapcsolatban kedves kötelességet teljesitünk akkor, amikor megemlékezünk főtiszteletü Kováts J. István urnak Egyházunk minden gyülekezetére kiterjedő látogatásaira. A nagyértékü lelki szolgálattal, amelyet egyházainkban végzett örökre emlékezetessé tette nevét hiveink szivében. Szolgálatának értékét csak növelte az a körülmény, hogy nagy fáradalmakkal járó munkájáért semmi ellenszolgáltatást nem fogadott el, s illetve a szeretet adományokat, amelyeket gyülekezeteink, csaknem közel kétszáz dollárnyi értékben összeadtag, mindenestől fogva a magyarországi református Egyház kebelében páratlanul értékes ifjusági munkát végző "Soli Deo Gloria" Szövetség javára adta át.

A keresztyéni segitő szeretet áldott munkájának terhét a magyar református keresztyén mindig jó kedvvel hordozza. A szegények, a segitségre szorulók és az árvák gondjának felvevése mellett isteni parancsként áll előttünk. Egyházunk más szeretet munkák végzése mellett bőségesen kivette részét magyar református árvaházunk rendszeres segélyezéséből. Sajnáljuk, hogy ez a segélyezés nem lehetett még nagyobb mértékü. Hisszük azonban, hogy a szolgálat, amelyet Egyházunk ezen a téren végez, a jövendőben fokozottabb lesz.

Az egyes egyházközségek életében előfordult eseményekről az alábbi jelentések adnak számot.

A CARTERETI EGYHÁZ.

A gyülekezeet uj lelkésze 1929 okt. 9-én érkezett az óhazából uj állomáshelyére. Talált itt egy gyülekezetet, amely létszámánál és a fejlődés eddigi utján elért eredményeinél fogva egyaránt az amerikai magyar református gyülekezetek elsői közé számolható. Anyagi életének egyetlen tehertétele az a hatezer dolláros adósság, mely toronyépitéséből maradt, szellemi és lelki életének a mezején legfőbb kivánalom: az eddigi irányban való továbbfejlődés. Az uj lelkipásztor ezekben jelölte meg tehát első évének a feladatait. Csendben elkezdette tehát a munkáját. Meglátogatta hiveit, végezte tanitói és pásztori szolgálatait és igyekezett megismerni azt a talajt, melybe az életének fája a harmadik évtized után ültettetett át. Egyházépitő munkájának — mint a többi pásztorokénak — annyi kisebb nagyobb állomása és részlete van, hogy azok itt még részben sem sorolhatók fel. Ez év első felében — mig a gazdasági élet sötétebb felhői az ő temploma fölé is meg nem érkeztek — törlesztett ezer dollárt. Az év második felében pedig igyekezett biztositani a gyülekezet életének anyagi feltételeit, hogy zökkenő nélkül folyhassék tovább. Minden református munka legszentebb programmja a gyülekezetnek: lelki házzá való épitése. Ez az épitő munka jelöli meg és termeli ki a következő esztendők minden tervét és tennivalóját.

A DETROITI EGYHÁZ.

Az elmult két esztendőre visszatekintve örömmel állapitjuk meg, hogy a gyülekezeti életben minden tekintetben fejlődés mutatkozik. Ezt látjuk a gyülekezet hitéletében, tagságának számbeli gyarapodásában és anyagi előhaladásában. Az egyház vezetősége Dr. Bötykös Béla lelkésszel az élén mindenkor hivatása magaslatán állott és munkálkodásával, áldo-

A cartereti egyházban konfirmáltak csoportja.

A cartereti egyház presbyteriuma.

zatkészségével példaszerüen intézte fontos kötelességeit. A gyülekezeti tagok is, kiki az ő Istentől nyert talentuma szerint munkálkodtak a gyülekezet életében.

A hitélet fejlődését mutatja az istentiszteletek látogatottsága. A vasárnap délelőtti istentiszteletek alkalmával állandóan megtölti a gyülekezet a templomot, de szép és népes gyülekezet részvételével folynak le a vasárnap délutáni és hétköznap esti istentiszteletek is. Nagy ünnepek délelőttjein a nagy torlódások elkerülése végett szükségessé vált a kettős istentiszteletek bevezetése, amikor mindkét alkalommal urvacsoraosztás is van. Az eredménye az lett, hogy ünnepi délelőttökön két népes istentisztelet van és a torlódás megszünt. Az urvacsorázók száma állandóan növekszik, ugy hogy az évi urvacsorázók száma többszörösen meghaladja a gyülekezet urvacsorára jogositottjainak számát. A hitélet fejlődését mutatja a vasárnapi iskola, hol vasárnap délelőttönkint 10—12 vasárnapi iskolai tanitó tanit 80—100 gyermeket, ugyanennyi gyermek láogatja szombatonként a vallástanitással egybekötött szombati magyar iskolát, melyet lelkész és neje vezetnek. Van az egyház Nőegyletének szépen látogatott bibliaköre, müködik az Ifjusági bibliakör, amelynek erős magva a vasárnapi iskolai tanitók csoportja, melynek tagjai valamennyien az ifjusági köréből kerülnek ki. Ugyancsak szép számu a konfirmáltak bibliaköre, melynek tagjai kötelességüknek ismerik, hogy a bibliát naponként olvassák és minden alkalommal résztvesznek az urvacsoraosztáson. Itt kell megemlitenünk az egyház cserkészcsapatát, mely ezidőszerint 20 tagból áll s mely szintén kiváló alkalmat szolgáltat a serdülő gyermek vallásos nevelésére.

A gyülekezet számbeli gyarapodása állandó folyamat. Nem tulgyors, de alapos. Az elmult két esztendőben veszteségek is voltak. Elvesztette a gyülekezet azokat a tagokat, akik csak névleg voltak tagok, az ugynevezett sátoros ünnepi keresztyéneket, valamint azokat, akik az utóbbi esztendő válságos munkaviszonyai következtében elköltözni kényszerültek. Szép számmal nyert azonban a gyülekezet komoly egyháztagot, ugy hogy ezidőszerint mintegy 150—160 komoly családot számlál, melynek tagjai felülhaladják az 500 lelket.

Az anyagi előhaladás szinte példátlan. Rövid két esztendő alatt a gyülekezet buzgó áldozatkészséggel sulyos természetü adósságát 4000 dollár alá csökkentette és ezt az összeget is sokkal könnyebb feltételek mellett fizethető adóssággá változtatta. Az utóbbi év folyamán dacára a nagyon sulyos munkaviszonyoknak, a gyülekezet tagjainak munkájával és nagyszerü áldozatkészségével templomának külsejét renováltatta, izléses keritéssel vétette körül, majd iskolájának belsejét épitette át olyanformánn, hogy az a hatóságok által megkivánt modern követelményeknek teljesen megfelel. Ez utóbbi munkák mintegy ezer dollár költséggel és a gyülekezet tagjainak áldozatkészségéből teljesitett száz munkanap munkájával készültek el.

DONORA.

Az utolsó két év a donorai, Pa. független református egyházközség számára a megpróbáltatásnak szomoru esztendei vol. Alá kellett szállania a gyülekezetnek a sóhajok völgyébe, hogy azután felemelkedve magasról szemlélhesse Istennek feléje ragyogó biztató orcáját.

Lelkipásztorát tiszteletes Marton Sándort, ki két éven keresztül hittel lelkesedéssel épitgette ezt a maroknyi kis gyülekezetet, s kit osztatlan szeretet övezett, az Ur hivó szava a new yorki egyházba hivta el s a szeretet lelkipásztor 1929 május havában el is hagyta a gyülekezetet, hogy elfoglalja uj állomáshelyét. A kicsiny donorai gyülekezet rendes lelkipásztorának eltávozását őszintén fájlalta, ami nem is csoda, hiszen a szeretetben végezett épitő munka, mit Isten dicsőségére végzünk, maradandó gyökeret hajt az emberi szivekben. Növelte fájdalmunkat az, hogy következő lelkipásztorunk tiszteletes Tukacs György alig 2 heti lelkipásztorkodás után eltávozott a gyülekezetből, amely ily módon 2 lelkészét veszitette el egymásután. A gyülekezet pásztorlását most főtiszteletü Sebestyén Endre főesperes vette át az uj lelkipásztor megérkezéséig. S bár Ő mindent megtett a kicsiny gyülekezetért, de mégis rövid idő mulva megindult az amugy is kicsiny 40 családból álló gyülekezetben a bomlási folyamat, melynek következménye az lett, hogy a gyülekezetből cirka 13 család kiválott s maradott 27. A gyülekezet többsége megmaradt és bár hosszu idő telt el, mig 1930-ban junius

A duquesnei F. M. R. egyházban konfirmáltak.

A fairporti F. M. R. egyházban konfirmáltak.

hó 27-én uj lelkipásztora, tiszteletes Kuthy Béla hitvesével együtt megérkezett, de a megpróbáltatásnak, a várakozásnak idejét kiállotta s most megfogyva bár, de törve nem, boldogan indult meg ujból, hogy megépitse a lelkek mélyén Istennek csodálatos világát.

A DUQUESNEI EGYHÁZ.

A duquesnei egyházban az elmult két esztendő folyamán nagyobb események nem igen történtek. Az egyház végezte a maga munkáját bevett rendje szerint, törekedve arra, hogy a reábizottakban mindent hüségeseen elvégezzen. Az egyházban női egylet, ifjusági kör, cserkész csapat és vasárnapi iskola tevékenykedik. A fiatalság kisérletet tett egy basket ball csapat beállitásával is, amely két éven át szép nevet érdemelt ki magának a város csapatai között.

Az egyház lelkésze 1924 óta esperesi, majd főesperesi hivatalt tölt be a Független Egyházban. Gyülekezeti és főesperesi munkájának megkönnyebbitése céljából a Független Egyház egyházközségei egyező akarattal titkárt állitottak be hivatalába s példás pontossággal tesznek eleget az e téren reájuk háruló kötelezettségek teljesitésének.

A duquesnei egyház 1910-ben alapittatott meg s igy ebben az évben ünnepli meg alakitásának 20-ik évfordulóját. A nagyobb szabásu ünnepség Hálaadás Napján volt a Független Egyház lelkészi karának és gyülekezeti képviselőinek részvételével.

A FAIRPORT, (O.) EGYHÁZ.

A fairporti egyház az 1929. év első felében elhatározta, hogy mint anyaegyházközség fogja magát fenntartani. Első lelkésze Ladányi Zsigmond lett, aki augusztus 10-én érkezett ki Amerikába. Tiszteletes Ladányi Zsigmond Munkácson született s elemi és középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte el. A theologiai tudományokat a debreczeni egyetemen hallgatta s tanulmányai végeztével Debrecenben volt segédlelkész két évig. Papi oklevelének megszerzése után a franciaországi montpellieri ref. theologián töltött egy évet. A kiváló képzettségü angolul és franciául beszélő fiatal lelkészt a gömörmegyei rozsnyói egyház hivta el lelkészéül és innen jött ki amerikai szolgálatra. Lelkipásztori gondjai alatt a fairporti gyülekezet szép előhaladást tett dolgaiban, s bár az egyház a Független Egyház kisebb egyházai közé tartozik, jó rendjével, hiveinek buzgóságával és példás egyházi életével szép nevet vivott ki magának.

A LEECHBURGI, (PA.) EGYHÁZ.

A leechburgi egyház harminchárom családos és három magános tagból áll s összes lélekszáma 137. Ez a lélekszámban kicsiny gyülekezet azonban, valószinüleg a legelső helyet foglalja el az amerikai magyar református gyülekezetek sorában hitbuzgóság, református öntudatosság és keresztyéni áldozás tekintetében. Az 1929-ik évben összesen 7475 lélek látogatta az istentiszteletet. Hat alkalommal az urvacsorával élt 214 lélek. Bevétele az 1929-ik évben, négyezer dollár volt. 1929 őszén fütő készülékkel szerelte fel az egyház a parókhiát, 600 dollár értékben. Az egyházban müködő női egylet ifjusági kör, énekkar és az iskolás gyermekek köre egymással versenyezve vette ki részét az egyházépitő munkából, az 1929. évben a női egylet és az ifjusági kör több mint 1000 dollár adományt tett az egyház javára. A leechburgi egyház életének legkiemelkedőbb eseménye egy istenes öreg magyar református özvegy nevéhez füződik. 1930 elején özvegy Nyiry Jánosné öt házat adományozott egyháza javára, s az amerikai magyar reformátusság életében eddig páratlanul álló jótéteményével olyan tanuságot tett magyar református hitéről és egyházszeretetéről, amely mindig példaként kell tündököljön előttünk. A leechburgi egyház lelkészét 1930 szeptemberében a roeblingi egyház hivta el lelkipásztorául, s e sorok irásakor az egyház lelkészi állása üresedésben van. Addig, amig az egyház lelkészt kap, a lelkészi szolgálatot a szomszédos egyházak lelkészei végzik. E mellett a gyülekezet rendesen megtartja vasárnapi imaóráit s fennakadás nélkül végzik munkájokat az egyházban lévő testületek is.

A McKEESPORT, (PA.) EGYHÁZ

Az alábbiakban a McKeesporti Független Magyar Református Egyház életének 1928., 1929. és e sorok irásakor még csonka 1930. éveiről talál az olvasó vázlatos beszámolót; főkép száraz számokat és kimutatásokat, de amelyek minden szónál meggyőzőbben beszélnek.

A mckeesporti F. M. R. egyházban konfirmáltak.

A hivatkozott években u. n. kimagasló események a gyülekezet életében nem voltak, csak csendes, de folytonos és céltudatos munka s az azt koronázó fejlődés.

Az istenitiszteletek átlagos látogatottsága 1928-ban délelőtt 166, d. u. 39. 1929-ben d. e. 169, d. u. 54. 1930-ban délelőtt 170, d. u. 43.

Urvacsorával éltek 1928-ban 705-en, 1929-ben 820-an, 1930-ban a sorok irásáig 574-en.

Népmozgalmi adatok: 1928-ban lélekszám 515, 1929-ben 537, 1930-ban 540. Keresztelés 1928-ban 20, esketés 1, temetés 6, konfirmáltatott 21, áttért hozzánk 2. 1929-ben keresztelés 10, esketés 4, temetés 5, konfirmáltatott 19. 1930-ban a sorok irásáig keresztelés 8, esketés 4, temetés 4, konfirmáltatott 19.

Nyári iskolába járt 1929-ben 80, 1930-ban 84. A szombati és vasárnapi iskolát is türhető számban látogatják a gyermekek.

Az egyháztagok áldozatkészsége kielégitő. Az egyház terheihez való átlagos hozzájárulás tagonként és évenként 35 dollár.

Az egyházi bevétel 1928-ban $6738.21. Ebben az évben törlesztésbe ment $1950., befektetésbe $300. 1929-ben a bevétel $8,875.46, törlesztetett $3,370.75, beruházásra 345.21. Az 1930. évi nagy munkanélküliség az egyházi bevételeken is igen éreztette hatását. Azonban ennek ellenére is sikerült a sorok irásáig 500 dollárt törleszteni és mintegy 1000 dollárba kerülő javittatást, festést és beruházást eszközölni.

Az egyház kebelébe tartozó testületek, a nőegylet, ifjusági kör, valamint a konfirmáltak köre is szép eredménnyel munkálkodtak. A nőegylet bevétele 1928-ban $1939.23. Az egyházat 1415 dollárral segitette. 1929-ben bevétel $2008.12, amelyből egyháznak 1374.50 dollárt adományozott. 1930-ban a bevétel az általánosan érzett rossz viszonyok miatt igen megcsappant, azonban a sorok irásáig egyházat mégis több mint 400 dollárral tudta segiteni.

Az ifjusági kör 1928-ban 706 dollárnyi bevételéből egyházat 165 dollárral segitette s beruházásra 207 dollárt költött. 1929-ben $952 bevétele volt s az egyháznak 550 dollárt adományozott. 1930-ban eddig az egyházat 300 dollárral segitette.

A konfirmáltak köre 1928. évi bevétele $80.25 volt, amelyből az egyháznak 57 dollárt

adott. 1929-ben 155.56 dollár. Egyház 100 dollárral segitette. 1930-ban pedig 50 dollárral.

A fenti vázlatos adatok is meggyőzően bizonyitják, hogy a mckeesporti független magyar református Egyház tagjai templombajárás, az uri szent vacsorával való élés és az áldozatkészség terén állandóan előre haladnak, Az Istené legyen a dicsőség érte!

A NEW YORKI EGYHÁZ.

Az 1929. és 1930-ik esztendőkben fontos események, érdemleges változások történtek a new yorki független magyar református egyház életében. Legelső fontos esemény az, hogy 1929 május 18-án a gyülekezet uj vezetőt nyert Marton Sándor volt donorai lelkész személyében. Az uj lelkész személye, mint az rendesen történni szokott, uj változásokat is hozott. Aminek nyomán lendületes egyházi munka indult meg. Különösen erős haladás mutatkozik azóta a gyermek és ifju nevelés nagyon fontos munkájában, ezzel karöltve a társadalmi összeejövetelek tartásában s különösen az anyagi ügyek vezetésében. Aminek természetes következménye, hogy a gyülekezet tagjainak bizalma teljes mértékben megerősödött s az áldozatkészség felfele ivelő irányt mutat. A templomba járás örvendetesen emelkedik s a tagok száma állandóan szaporodik. Sőt az egyházon kivül állók érdeklődése és elismerése e magyar értékeket is megmentő áldozatos egyházi müködés iránt napról-napra erősebb mértékben nyilvánul meg.

A gyülekezet taglétszámát pontosan nem lehet tudni. Soha nem látott arcok tünnek fel e nagy magyar tengerben, hogy aztán a következő hónapban már ismét a feledékenységben merüljenek el. Az állandó tagok száma 250-ra tehető. Mily csekély szám ez a New Yorkban élő, de az egyházak keretén kivül levő magyar reformátusok nagy számához képest! Az egyházakon kivül állókat megnyerni, akik között de sok jó magyar érzésü, vallásos lelkületü ember is van és ezeket a magyar nemzeti és egyházi munkakörbe beállitani, legfőbb törekvése egyházunknak.

Az egyház törvényesen megválasztott vezetőszerve az egyháztanács. Emellett van Nőegylete, Ifjusági Köre és magyar iskolája..

Az egyháztanács az egyház belső, lelki és külső, anyagi életének irányitásában fejt ki legnagyobb tevékenységet. Ami bizony itt, a nagy távolságok miatt, nagy áldozatot kivan az egész napi munkában lekötött tagoktól. Késő este órák hosszáig utazgatni, hogy a gyüléseken, a tárgyalásokon résztvehessenek. De örömmel teszik, mert meg vannak róla győződve, hogy egy szépen fejlődő s ez idegen világban magyar értékeket megmentő önálló egyházi élet lesz fáradozásuk méltó jutalma.

A társadalmi összejövetelek rendezéséből, amelyek városunkban általánosan elismert kedves családi jellegü mulatságokká váltak, az egyháztanács mellett bőven kiveszi részét és annak női munkáit fáradhatatlanul végzik a Nőegylet hüséges és áldozatos szivü tagjai.

Az Ifjusági Kör egy évi müködése alatt igazi kulturközpontot létesitett egyházunk kebelében nivós müsoros estéi és különösen jó kiválogatott, izléses és nagyon ügyes rendezésekben leadott szindarabok bemutatásaival.

Az Ifjusági Kör minden pénteken este szépen látogatott összejöveteleket tart, ahol ének, magyar dalok tanulásával, szindarab próbákkal, ismeretterjesztő előadásokkal kellemes szórakoztató estéket nyujt az ifjaknak.

A magyar iskola a lelkész és neje vezetése mellett gyermekeinket segiti előbb a magyar nyelv elsajátitásában és református vallásunk hitelveinek megismerésében.

Ez évben nagyobb külső munkálatok is voltak. Ujrafestették a templom frontját, mi által a templom, mint az itt közölt fényképe is mutatja, teljesen uj képeet nyert. A templom mögötti helyet az ifjusági kör tagjai fárasztó munkával kellemes kerti helyiséggé alakitották át, ugy hogy az most már kisebb nyári mulatságok tartására is alkalmas lesz. A szinpadot, a középen levő vasoszlop eltávolitásával, szindarabok előadására sokkal megfelelőbbé tették.

Röviden összefoglalva ennyi, amit a New Yorki Független Magyar Református Egyházról másfél évi munka eredményeként közölhetünk. Fáradsággal, sok áldozattal járó, de élő a reménység, hogy idővel a magyarság részére e forgatagos világvárosban is értékeket megmentő munka lesz.

A CLIFFSIDE-SHADYSIDEI EGYHÁZ.

Az elmult 1929-ik és az 1930-ik esztendő emlékekben feledhetetlen lesz Cliffside és

Shadyside sziklás vidékén élő magyarságának. Különösen az, a református vallásu magyaroknak. 25—30 család, mindössze négy éves áldozatos munka után, megvalósitotta gyönyörü tervét. Minden külső támogatás nélkül, egyedül a saját és jóérzésü magyar testvéreinek áldozatkészségéből 17 ezer dolláros templomot épittetett. 1929 március 10-én szép ünnepség alkalmával tartották a kapavágási ünnepélyt dr. Nánássy Lajos akkori esperes és a független lelkészek jelenlétébeen. Rövid néhány hónapi munka után tető alá került a Hudson folyó partjának hatalmas szikláin New Yorkra néző templom, amelyet 1929 julius 21-én Kovács J. István dunamelléki egyházkerületi főjegyző, püspök helyettes, Sebestyén Endre főesperes, a független papitestület, egyházunk világi képviselői jelenlétében a gyülekezet és az összmagyarság lelkes ünneplése közben fel is szenteltek és odaszánták hiterősitő és magyar nemzeti érzést munkáló szép hivatásának betöltésére.

Csak egy év telt el azóta, de már ez a rövid idő is megbizonyitotta, hogy mily áldássá, valóságos kultur központtá vált magyarságunk életében ez az áldozatos alkotás. Ha magyarságunk megmutatására van szükség, ha bizonyságot kell tenni, hogy a nagy idegen világban számottevő magyarság is él itt, egyházakon keresztül történik. Cliffside város az összes nemzetiségek bevonásával kulturestét rendezett. Mily szép volt, hogy e kulturestén egyházunk Ifjusági Énekkarának eredményes szereplése által magyarságunk a város vezetőségének legteljesebb elismerését nyerte el. Jersey City 300 éves jubileumán szépen emelte egyházunk a megjelent magyarság számát. Más vallásu magyar testvéreinknek nincs e környéken templomjuk, igy minden nagyobb magyar esemény, minden magyar nemzeti ünnep templomunkban, iskolánkban folyhat le, hol felekezeti különbség nélkül a legnagyobb egyetértésben ünnepelhetik magyar nemzeti életünk fontosabb eseményeit. Ahol szivesen és örömmel fogadunk mindenkit, hiszen nagyon jól tudjuk, hogy másvallásu testvéreink áldozatkészsége is nagy mértékben hozzájárult a magyar fellegvár megalkotásához.

Nagy meegtiszteltetés érte egyházunkat 1929 szeptember 25-én, amikor a magyar gyülekezeteket sorralátogató Dr. Ravasz László dunamelléki püspök egyházunkat is meglátogatta, hirdette Istennek igéjét és kedves ünnepi vacsora keretében bucsuzott eel tőlünk.

Az 1930-ik esztendő egyik kimagasló napja volt április 27-ike. Megalakulásának 5-ik esztendejét ünnepelte e napon egyházunk hálás gyülekezete. Vincze Károly esperes hirdette ekkor Isten igéjét e kicsiny, de sokra elhivott gyülekezetnek. Egy nagyon kedves ünnepi bankett felemelő érzésével lett gazdagabb az ünneplő sokaság.

1930 május 30-án pedig Marton Sándor lelkipásztor beiktatása történt meg bensőséges ünnep keretében.

Nagyon szép erkölcsi és anyagi eredménnyel müködik az Egyház Ifjusági Köre.

Az egyháztársadalmi összejövetelein fáradhatatlan szorgalommal munkálkodnak egyházunk buzgó nő tagjai.

Az egyház belső és külső fejlődésén pedig példaszerü kitartással, minden felmerülő akadályt legyőző csüggedetlen lelkesedéssel munkálkodnak egyházunk vezető férfiai, a tisztviselők, a presbyterek és egyháztagok. Féltő szemmel, éber lélekkel őrködnek, hogy abból, amit a nagy Isten ez idegen világban megőrzés végett reájuk bizott, semmi el ne vesszen.

A PERTH AMBOYI EGYHÁZ

A perh amboyi egyháznak az 1930-ik esztendejéről keveset mondhatunk. A nagy lárma nélküli tisztes egyházi munkának és életnek az esztendeje volt. Az istentiszteletek szorgalmasan látogattattak, az Urnak szent vacsorája minden hónap első vasárnapján és a nagy ünnepeken hivő lelkek nagy seregének szolgáltattatott ki, az egyletek gyüléseiket rendesen megtartották és taglétszámban gyarapodtak, a gyermekek tanitása minden fennakadás nélkül folyt és folyik, az egyháztagok között rend, békesség és megelégedés uralkodott és az egyház szükségeiről a mostoha gazdasági viszonyok dacára is gond viseltetett, sőt szükséges javitási és karbantartási munkálatok is végeztettek. Itt volt az egyházmegye ifjusági konferenciája. A konferencián több, mint kétszázötvenen vettek részt a keleti egyházmegyéből. Ez a konferencia immár a második volt a maga nemében a keleti egyházmegyében. Nyomában az ifjusági munka fellendüléséről és elmélyüléséről veszünk hireket és látunk jeleket.

A perth-amboyi F. M. R. Egyház Konfirmáltak Köre.

A PHILADELPHIA, (PA.) EGYHÁZ.

A philadelphiai egyház, amely hosszu iddőn keresztül Amerikában theologiai tanulmányukat folytató segédlelkészek által szolgáltatott ki az 1930-ik év elején kimondotta, hogy mint anyaegyház fogja szolgálatát végezni s lelkipásztorául Dr. Gerenday Lászlót hivta meg, akinek beiktatása a husvéti szent ünnepek után tartatott meg. Az uj lelkész megérkeztével az egyház templom épitési mozgalmat kezdett, amely ez idő szerint is folyamatban van, bár a nyomasztó gazdasági helyzet annak előhaladását nagyban megneheziti. Az egyházban müködő Tabitha Nőegylet élénk munkásságot fejt ki az egyházban s nagyban hozzájárul ahhoz, hogy az egyházi élet a nagy nehézségek között is fennakadást ne szenvedjen.

A ROEBLINGI EGYHÁZ.

Az egyház a Független Amerikai Magyar Református Egyházba való belépése óta szemmel látható haladást, erősödést mutat. A Független Egyházba való belépésének egy éves évfordulóját azzal ünnepelte meg, hogy Tisztelетes Gulyás András beszálgáló lelkészének az Óhazába való visszatérése idejére családos állandó lelkészt hivott meg körébe a Tisztelетes Fazekas Lajos leechburgi lelkész személyében.

Az istentiszteleteket átlag 100—120 lélek látogatja. Urvacsorával él egy-egy alkalommal átlag 40—50 felnőtt. A nyári iskolába 51 gyermek iratkozott be. Megkonfirmáltunk 15 növendéket.

Az egyházban a Kálvin János Templomi és Betegsegélyző Egylet, a Lorántffy Zsuzsanna Nőegylet, Református Ifjusági Kör, Konfirmáltak Köre, Szombati és Vasárnapi iskola dolgozik a hivek valláserkölcsi nevelésén.

Az Isten, aki ugy segitette a gyülekezetet hogy immár 90—100 rendes fizető tagja van áldja meg az uj pásztort családjával gyülekezetével együtt ugy hogy a bizonytalanságok hányattatásaiból vezethesse a gyülekezet hajóját a boldog, diadalmas révpart felé.

A roeblingi egyházban konfirmáltak.

A SCRANTONI, (PA.) EGYHÁZ.

A scrantoni gyülekezet tiszteletben megőszült lelkipásztorának, Hamborszky Gyulának vezetése alatt zajtalanul, de jó rendben munkálkodik a reá bizottakban. Lélek száma 97 s ebből az elmult évben 187 urvacsorázó volt. Az egyháznak temploma, iskolája és parokhiája van a Kossuth Avenuen. Tiszteletes Hamborszky Gyula 1930 őszén ünnepelte meg arany lakodalmát, amely alkalommal gyülekezete és családjának tagjai meleg ünneplésben részesiették az érdemes férfiut.

A TRENTONI EGYHÁZ.

Az Urnak 1930-ik esztendejében Isten kegyelméből nagy külső és belső haladást tett. Legékesebben beszélő bizonysága ennek az épülő közel 70,000 dolláros nagy modern iskola (gyülekezeti ház), melyre az épités megkezdéséig $20,000.00-t adományoztak a hivek.

Az egyház életét nagyjában a csütörtök és szombat esti, valamint a vasárnapi két istentisztelet nagy látogatottsága, az Uri szent vacsorával való rendszeres élése a tagoknak, a gyermekek kiépitett vasárnapi iskolája több tanitóval, a szombati magyar iskola, a Templomi és Betegsegélyző Egylet, a Lorántffy Zsuzsanna Nőegylet, az Ifjusági Egylet (énekkar, zenekar) Bocskay Kör, (Konfirmáltaké) Isten országa eljöveteléért folytatott munkája képezi.

Az 1930. évben mintegy 200 gyermek látogatta a vasárnapi iskolát, a magyar iskolába 134 gyermek járt.

Segitse a Mindenható a trentoni egyházat arra, hogy a fentieket az Ő nevében való dicsekedéssel mondotta legyen és hogy ez a dicsekedés, az Istenben való dicsekedés, vegyen növekedést az egyházban az 1931 esztendőben is.

A YOUNGSTOWN, (O.) EGYHÁZ.

A youngstowni egyház felett az elmult két eesztendő a csendes, de rendkivül eredményes épitő munka jegyében telt el. Az egyház előljárósága, női egylet, az ifjusági kör s ezek kebelében az egész gyülekezet nagy odaadással munkálkodott az egyház épitésén és fejlesztésén. Bár Youngstownban a munkaviszonyok állandóan rosszak voltak, ottani gyülekezetünket méltán lehet példaként odaállitani a hitben való áldozás tekintetében. Az 1929-ik évről adott számadása 8807 dollár 19 cent bevételt tüntet fel, amelyből egyháztagsági dijakban több mint 3500 dollár folyt be. Viszont adósság törlesztésben közel ötezer dollárt fizetett ki az egyház az 1929-iik évbeen. Az egyház a közelmultban kifestette a templomát. Lelkipásztora Borsy Kerekes György, a Független Amerikai Református Egyház nyugati egyházmegyéjének érdemes esperese augusztus elején az Óhazába utazott három és fél hónapos vakációra, ahonnan november végére várja vissza szerető gyülekezete.

Daróczy Sándor lelkész.

Fazekas Lajos és családja.

AZ ÁRVAHÁZI ALAP SZÁMADÁSA.

1929 NOVEMBER HÓ ELSŐTŐL
1930 OKTÓBER HÓ ELSŐIG

Összeállitotta:
KALASSAY SÁNDOR,
árvaatya.

II. Korinthus: 9:7. I. Thessalonika: 3:13.

Az amerikai magyarságnak és különösen az
Amerikai Magyar Református
Egyesületnek

Egy clevelandi barátja:

szivből kívánja,
hogy a Magyar Református Árvaház
hatalmas lépésekkel haladjon előre
a magyar árvák nehéz, de Istennek
tetsző gondozásában.

Máté ev.: 18:5. Lukács ev.: 9:48.

NOVEMBER HAVI SZÁMADÁS.

Rozgonyi József, gyermektartás	25.60
Balogh Ferenc, gyermektartás	62.50
Ref. Egyesület, 173-ik fiókja, Thorpe, W. Va.	10.00
Ref. Társegyház, Gary, W. Va.	5.00
Verhovay S. E. 293-ik fiók, Thorpe, W. Va.	5.00
Katok Sándor, Thorpe, W. Va.	1.00
Csik Gyula, East Kingston, N. Y.	2.00
Balogh György, East Kingston, N. Y.	1.00
Vertetics Péterné, East Kingston, N. Y.	1.00
Mrs. Barna, East Kingston, N. Y.	—.50
Pallay János, East Kingston, N. Y.	—.50
Nagy János, East Kingston, N. Y.	—.25
Rev. Hámory Lajosné, Peekskill, N. Y.	1.00
Gyüre Lajos, Peekskill, N. Y.	1.00
Svitil Tivadar, Johnstown, Pa.	5.00
Sándor Imre, Johnstown, Pa.	5.00
Papp József, gyermektartás	20.00
Lorántffy Zs. Egylet, Fairfield, Conn.	10.00
Kozma János, "	3.00
Dozsó János, "	2.50
Dozsó Jánosné, "	2.50
Urbán Béla, "	2.00
Bak Istvánné, "	1.00
Balogh Ferencné, "	1.00
Csontos Andrásné, "	1.00
Filep Károly "	1.00
Hadar Vinczéné, "	1.00
Háda László, "	1.00
Jaskóczky Andrásné, "	1.00
Nagy János, "	1.00
Nagy Sándor, "	1.00
Pócs István, "	1.00
Rozgonyi Miklós, "	1.00
Rozgonyi Miklósné, "	1.00
Schön László "	1.00
Sovégh Mihályné "	1.00
Szabó Ferenczné "	1.00
Szabó Jánosné "	1.00
Szathmáry Sándorné "	1.00
Szőke Jánosné "	1.00
K. Tóth Mihály "	1.00
Tripoli Sándorné "	1.00
P. Varga János "	1.00
A. Vincze János "	1.00
Tar Ferenc "	—.50
Tar Ferencné "	—.50
Török Jánosné "	—.50
Névtelen "	—.50
Nagy Lajosné "	1.00
Csapó János gyüjtése Steubenville, O.	9.00
Baksa Lajos, Lackawanna, N. Y.	1.00
Tóth Sándor, Roseton, N. Y.	2.00
Bányácsky Albert, Roseton, N. Y.	1.00
Bányácsky Juliska, Roseton, N. Y.	1.00
Bányácsky István, Roseton, N. Y.	1.00
Bányácsky Zsófia, Roseton, N. Y.	1.00
Nagy József, Roseton, N. Y.	1.00
Kurucz István, Roseton, N. Y.	1.00
Sovány János, Roseton, N. Y.	1.00
Vazsi János, Roseton, N. Y.	1.00
Özv. Sovány Mihályné, Roseton, N. Y.	—.50
Mészáros Ferenczné, baromfiért	4.59
Fiók Albert, baromfiért	2.25
Fergely Ferencz, baromfiért	2.25
Metropol Restaurant, baromfiért	4.95
Ref. Egyesület 163-ik fiókja, Chicago, Ill.	25.00
Pozsgay Imre, Chicago, Ill.	1.00
Nyiri Jánosné, Leechburg, Pa.	2.00
Czihát Sámuel, Leechburg, Pa.	2.00
Magyar Sándor, Leechburg, Pa.	2.00
Bozsvai Dániel, Leechburg, Pa.	2.00
Kupás András, Leechburg, Pa.	2.00
Tóth József, Leechburg, Pa.	1.00
Tóth István, Leechburg, Pa.	1.00
Bartha Zsigmond, Leechburg, Pa.	1.00
Palczer István, Leechburg, Pa.	1.00
Magyar Józsefné, Leechburg, Pa.	1.00
Hegedüs Ákosné, Leechburg, Pa.	1.00
Czapf Ferencz, Leechburg, Pa.	1.00
Mozga Imre, Leechburg, Pa.	1.00
Nyiri János, Leechburg, Pa.	1.00
Benedek János, Leechburg, Pa.	1.00
Czirják Imréné, Leechburg, Pa.	1.00
Gacsályi Sándor, Leechburg, Pa.	1.00
Ifj. Tóth István, Leechburg, Pa.	1.00
Novák János, Leechburg, Pa.	1.00
Kozma József, Leechburg, Pa.	1.00
Nagy Zsigmond, Leechburg, Pa.	1.00
Cserna János, Leechburg, Pa.	1.00
Petrik Mihály, Leechburg, Pa.	1.00
Grega Mátyás, Leechburg, Pa.	1.00
Kupás Ferencz, Leechburg, Pa.	1.00
Nagy Lajosné, Leechburg, Pa.	1.00
Varga Lajosné, Leechburg, Pa.	1.00
Kállai Jenő, Leechburg, Pa.	1.00
Simon János, Leechburg, Pa.	1.00
Grajczár János, Leechburg, Pa.	1.00
Rev. Fazekas Lajos, Leechburg, Pa.	1.00
Szendrey István, Leechburg, Pa.	1.00
Nagy Bertalanné, Leechburg, Pa.	1.00
Kórodi József, Leechburg, Pa.	1.00
Kórodi Józsefné, Leechburg, Pa.	1.00
Veréb József, Leechburg, Pa.	1.00
Putnoky Gyula, Leechburg, Pa.	1.00
Czirják Imre, Leechburg, Pa.	1.00
Balla Józsefné, Leechburg ,Pa.	1.00
Kontor József, Leechburg, Pa.	1.00
Varga Lajos, Leechburg, Pa.	1.00
Benedek János, Leechburg, Pa.	1.00
Takács András, Lecchburg, Pa.	1.00
Czirják Imre, Leechburg, Pa.	1.00
Barth Zsigmond, Leechburg, Pa.	1.00
Benedek József, Leechburg, Pa.	1.25
Özv. Márton Károlyné, Leechburg, Pa.	1.25
Ladik András, Leechburg, Pa.	1.50
Özv. Halász Györgyné, Leechburg, Pa.	—.65
Szakács Jánosné, Leechburg, Pa.	—.65
Jereni Péterné, Leechburg, Pa.	—.50

Iklódi József, Leechburg, Pa.	—.50
Pázmán Imre, Leechburg, Pa.	—.50
Orosz Bertalanné, Leechburg, Pa.	—.50
Iklódi Gyula, Leechburg, Pa.	—.50
Ködöböcz Istvánné, Leechburg, Pa.	—.50
Bodó Mihály, Leechburg, Pa.	—.50
Soltész Márton, Leechburg, Pa.	—.50
Mozga Imréné, Leechburg, Pa.	—.50
Putnoky Gyuláné, Leechburg, Pa.	—.50
Pallzer István, Leechburg, Pa.	—.50
Takács András, Leechburg, Pa.	—.50
Vereb János, Leechburg, Pa.	—.50
Tóth Imre, Leechburg, Pa.	—.50
Kasznoszky Pál, Leechburg, Pa.	—.50
Kepics Miklós, Leechburg, Pa.	—.50
Laher János, Leechburg, Pa.	—.50
László András, Leechburg, Pa.	—.50
Szendrei Istvánné, Leechburg, Pa.	—.50
Szücs Pálné, Leechburg, Pa.	—.50
Wagner József, Leechburg, Pa.	—.50
Szücs Pálné, Leechburg, Pa.	—.50
Savensky István, Leechburg, Pa.	—.50
Édes italokból, Leechburg, Pa.	10.00
Perselypénz, Leechburg, Pa.	7.45
Kornyák József, Springdale, Pa.	10.00
Kánya Gusztáv, Springdale, Pa.	5.00
Bégányi Zsigmond, Springdale, Pa.	5.00
Farkas Lajos, Springdale, Pa.	5.00
Rev. Tóth Sándor, Springdale, Pa.	2.00
Hegedüs Sándor, Springdale, Pa.	2.00
Pinkóczy Gáspárné, Springdale, Pa.	2.00
Beliznay Béla, Springdale, Pa.	2.00
Hegedüs Sándorné, Springdale, Pa.	2.00
Szabó György, Springdale, Pa.	1.51
Magyar József, Springdale, Pa.	1.50
Ungor Lajos, Springdale, Pa.	1.00
Pater Albertné, Springdale, Pa.	1.00
Mrs. Lesko, Springdale, Pa.	1.00
Sarkadi Károlyné, Springdale, Pa.	1.00
Bauman Györgyné, Springdale, Pa.	1.00
Szücs János, Springdale, Pa.	1.00
Fintor Lajos, Springdale, Pa.	1.00
Göbölÿ Mihály, Springdale, Pa.	1.00
Debreczeni Mihály, Springdale, Pa.	1.00
Palyer Mihály, Springdale, Pa.	1.00
Özv. Fintor Jánosné, Springdale, Pa.	1.00
Mándy Árpád, Springdale, Pa.	1 00
Korponay Sándor, Springdale, Pa.	1.00
Danló Sándor, Springdale, Pa.	1.00
Acs Ferenc, Springdale, Pa.	1.00
Zohon Ferenc, Springdale, Pa.	1.00
Peterman György, Springdale, Pa.	1.00
Balku Mihályné, Springdale, Pa.	1.00
Garda Elek, Springdale, Pa.	1.00
Szabó Bálintné, Springdale, Pa.	1.00
Mándy Árpádné, Springdale, Pa.	1.00
Korponay Sándorné, Springdale, Pa.	1.00
Józsa Imre, Springdale, Pa.	1.00
Ungor Lajosné, Springdale, Pa.	1.00
Juhász Ferencné, Springdale, Pa.	1.00
Tarpay Kálmán, Springdale, Pa.	1.00

L. B. WELLER

WASKERESKEDÉSE
LIGONIER, PENNA.

Minden e szakmába vágó tárgyakat raktáron tart.

Radio, Victrola, fegyverek, töltények, torna- és játékszerek, fürdő ruhák.

Ha Ligonierben vakációzik, keressen fel bennünket a "Squaren."

THE LIGONIER
PHARMACY

JOHN LLOYD MOONLY, Ph. G.

tulajdonos

LIGONIER, PA.

Az árvaház patikája.

Balogh Lajos, Springdale, Pa.	1.00
Özv. Fintor Jánosné, Springdale, Pa.	1.00
Kánya Gusztáv, Springdale, Pa.	1.00
Fintor Lajos, Springdale, Pa.	1.00
Peterman György, Springdale, Pa.	1.00
Ifj. Farkas Lajos, Springdale, Pa.	1.00
Veres Bálint, Springdale, Pa.	1.00
Morics Bálint, Springdale, Pa.	1.00
Korponay Sándor, Springdale, Pa.	1.00
Rev. Kiss Endréné, Springdale, Pa.	1.00
Mándy Árpád, Springdale, Pa.	1.00
Szücs János, Springdale, Pa.	1.00
Magyar József, Springdale, Pa.	1.00
Balku Mihály, Springdale, Pa	**1.00**
Zohony Ferenc, Springdale, Pa.	1.00
Szalay József, Springdale, Pa.	1.00
Bauman György, Springdale, Pa.	1.00
Debreczeni Mihályné, Springdale, Pa.	1.00
Danka Sándorné, Springdale, Pa.	1.00
Peterman Julianna, Springdale, Pa.	1.00
Ungor Sándorné, Springdale, Pa.	1.00
Zohon Ferencné, Springdale, Pa.	1.00
Palzer Mihályné, Springdale, Pa.	1.00
Gacsályi Sándor, Springdale, Pa.	6.00
Fülöp Zsigmond, Springdale, Pa.	—.75
Magyar Józsefné, Springdale, Pa.	—.50
Andó Gézáné, Springdale, Pa.	—.50
Pomogács Vincéné, Springdale, Pa.	—.50
Peter Befesz, Springdale, Pa.	—.50
Kish Endrédné, Springdale, Pa.	—.50
Bak Olga, Springdale, Pa.	—.50
Kérő Józsefné, Springdale, Pa.	—.50
Móricz Bálintné, Springdale, Pa.	—.50
Dankó Sándorné, Springdale, Pa.	—.50
Koós Béla, Springdale, Pa.	—.50
Peterman Györgyné, Springdale, Pa.	—.50
Peterman Julianna, Springdale, Pa.	—.50
Bihari Antalné, Springdale, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Springdale, Pa.	5.29
Gáll József, gyermektartás	30.00
Kovács Áron, gyermektartás	25.00
Mészáros Ferencné, baromfiért	7.40
Ref. Egylet, Pittsburgh, Pa.	50.00
Egyesületi járulék októberre	114.81
Dagonya Istvánné, Perth Amboy, N. J.	2.50
Pecsők Pál, Cleveland, Ohio	5.00
Pecsők János, Cleveland, Ohio	5.00
Fekete György, Cleveland, Ohio	5.00
Dezső János, Cleveland, Ohio	5.00
Varga Gyula, Cleveland, Ohio	5.00
Szeretö János, Cleveland, Ohio	5.00
T. Varga Jánosné, Cleveland, Ohio	2.00
Kára András, Cleveland, Ohio	2.00
Geszti Imre, Cleveland, Ohio	2.00
Bene János, Cleveland, Ohio	2.00
Benedek János, Cleveland, Ohio	2.00
Ifj. Bencs János, Cleveland, Ohio	2.00
Bogó István, Cleveland, Ohio	2.00
Rácz József, Cleveland, Ohio	2.00
Gerbách Józsefné, Cleveland, Ohio	2.00
Ferenczi Péter, Cleveland, Ohio	2.00

A legnagyobb
és legolcsóbb
RUHAKERESKEDÉS
LIGONIERBAN A
BEN. KLINE
RUHA- ÉS RŐFÖSÁRU
ÜZLETE

Az árvaháznak egyik
szállitója.
LIGONIER, PENNA.

F. O. FOWLER

VASKERESKEDÉSE ÉS
BÁDOGOS MÜHELYE

200 Main Street,

LIGONIER, PA.

Az árvaháznál a szükséges
javitásokat végzi.

Szmerek Lajos, Cleveland, Ohio	2.00
Kovács Mariska, Cleveland, Ohio	2.00
Gelback József, Cleveland, Ohio	2.00
Fekete Györgyné, Cleveland, Ohio	2.00
Pecsők Istvánné, Clevland, Ohio	2.00
Károlyi László, Cleveland, Ohio	2.00
Szabó Pál, Cleveland, Ohio	2.00
Nagy János, Cleveland, Ohio	2.00
Dr. Papp Gézáné, Cleveland, Ohio	2.00
Géczi Borbála, Cleveland, Ohio	2.00
Özv. Pecsők Mihályné, Cleveland Ohio	2.00
Ficzeri Pál, Cleveland, Ohio	1.00
Kiss János, Cleveland, Ohio	1.00
Lencsés Ferencné, Cleveland, Ohio	1.00
Malana Ádámné, Cleveland, Ohio	1.00
Zsupánszky Dániel, Cleveland, Ohio	1.00
Özv. Tóth Mihályné, Cleveland, Ohio	1.00
Orosz Sándor, Cleveland, Ohio	1.00
Magyar István, Cleveland, Ohio	1.00
Martini Mihályné, Cleveland, Ohio	1.00
Kara Imréné, Cleveland, Ohio	1.00
Özv. Csatló Lajosné, Cleveland, Ohio	1.00
Tóth Mihályné, Cleveland, Ohio	1.00
Fazekas Andrásné, Cleveland, Ohio	1.00
Dudás Györgyné, Cleveland, Ohio	1.00
Géczi István, Cleveland, Ohio	1.00
Tóth István, Cleveland, Ohio	1.00
Komjáthy Jánosné, Cleveland, Ohio	1.00
Leczó Istvánné, Cleveland, Ohio	1.00
Tahi Mariska, Cleveland, Ohio	1.00
Fehér Lajos, Cleveland, Ohio	1.00
Özv. Lengyel Józsefné, Cleveland, Ohio	1.00
Bekenyi Mihály, Cleveland, Ohio	1.00
Takács György, Cleveland, Ohio	1.00
Horváth Józsefné, Cleveland, Ohio	1.00
Salamon Sándor, Cleveland, Ohio	1.00
Kurti Mihály, Cleveland, Ohio	1.00
Iva Lajos, Cleveland, Ohio	1.00
Komjáthy Lajos, Cleveland, Ohio	1.00
Barish János, Cleveland, Ohio	1.00
A. M. Gobáczy, Cleveland, Ohio	1.00
Ladányi József, Cleveland, Ohio	1.00
Somossy István, Cleveland, Ohio	1.00
Csönges Dániel, Cleveland, Ohio	1.00
Dankó Andrásné, Cleveland, Ohio	1.00
Bodi Balázs, Cleveland, Ohio	1.00
Reingruber Károlyné, Cleveland, Ohio	1.00
Kajuha Sándor, Cleveland, Ohio	1.00
Makó Ferenc, Cleveland, Ohio	1.00
Magyar Ferenc, Cleveland, Ohio	1.00
Török Imre, Cleveland, Ohio	1.00
Kinczel Józsefné, Cleveland, Ohio	1.00
Mogyaródy Jánosné, Cleveland, Ohio	1.00
Arnóczky József, Cleveland, Ohio	1.00
Veres Mihályné, Cleveland, Ohio	1.00
Tóth Lajos, Cleveland, Ohio	1.00
Pusztai János, Cleveland, Ohio	1.00
Iványi József, Cleveland, Ohio	1.00
Illés Zsigmond, Cleveland, Ohio	1.00
Kovács Lajosné, Cleveland, Ohio	1.00

A LEGNAGYOBB
VEGYES KERESKEDÉS
LIGONIERBAN AZ

L. A. WEAVER ÉS FIA

KERESKEDÉSE

Az árvaháznak egyik szállitója

LIGONIER, PENNA.

Telephone: 57-J

A legnagyobb és legjobban berendezett
MÉSZÁRSZÉK
Ligonier, Penna-ban

W. H. NICELY & CO.

MÉSZÁRSZÉKE

Saját vágóhidja van s ott a legjobb marhát, disznót, juhot vágják mindenkor.

Husnemüi mindig frissek.

LIGONIER, PA.

Az Árvaház szállitója.

Béres Anna, Cleveland, Ohio	1.00
Metti Pál, Cleveland, Ohio	1.00
Piscsalkó József, Cleveland, Ohio	1.00
Kulcsár Jánosné, Cleveland, Ohio	1.00
Varga Istvánné, Cleveland, Ohio	1.00
Makó Ilona, Cleveland, Ohio	1.00
Horváth Mihály, Cleveland, Ohio	1.00
Keskó Julia, Cleveland, Ohio	1.00
Makó József, Cleveland, Ohio	1.00
Király Imréné, Cleveland, Ohio	1.00
Somossy Józsefné, Cleveland, Ohio	1.00
Bodi Balázs, Cleveland, Ohio	1.00
Petró János, Cleveland, Ohio	1.00
H. Varga István, Cleveland, Ohio	1.00
Sells Jánosné, Cleveland, Ohio	1.00
Boldizsár János, Cleveland, Ohio	1.00
Zsonbory József, Cleveland, Ohio	1.00
Gelle János, Cleveland, Ohio	1.00
Bittó János, Cleveland, Ohio	1.00
Tajgizser András, Cleveland, Ohio	1.00
Fucskár Józsefné, Cleveland, Ohio	1.00
Nagy István, Cleveland, Ohio	1.00
Hriczkó Ferenc, Cleveland, Ohio	1.00
Bálint Józsefné, Cleveland, Ohio	1.00
Benedek István, Cleveland, Ohio	1.00
B. P. Szabó, Cleveland, Ohio	1.00
Nagy Erzsike, Cleveland, Ohio	1.00
Osváth János, Cleveland, Ohio	1.00
Özv. Gyüre Istvánné, Cleveland, Ohio	1.00
Tóth Károlyné, Cleveland, Ohio	1.00
Özv. Balogh Jánosné, Cleveland, Ohio	1.00
Ifj. Molnár Imréné, Cleveland, Ohio	1.00
Balogh Mihályné, Cleveland, Ohio	1.00
Dula Gábor, Cleveland, Ohio	1.00
Özv. Hornyák Jánosné, Cleveland, Ohio	1.00
Mogyoródy Jánosné, Cleveland, Ohio	1.00
Magyar András, Cleveland, Ohio	1.00
Salamon Sándor, Cleveland, Ohio	—.75
Hanca Julia, Cleveland, Ohio	—.50
Török Imréné, Cleveland, Ohio	—.50
Kinczel Józsefné, Cleveland, Ohio	—.50
Orosz Ilon, Cleveland, Ohio	—.50
Hanecz János, Cleveland, Ohio	—.50
Ifj. Hanecz János, Cleveland, Ohio	—.50
Turóczy Jánosné, Cleveland, Ohio	—.50
Mrs. Komjáthy, Cleveland, Ohio	—.50
Iglai András, Cleveland, Ohio	—.50
Molnár Erzsébet, Cleveland, Ohio	—.50
Török Imre, Cleveland, Ohio	1.50
Kisebb adományok, Cleveland, Ohio	10.35
Dr. Deutsch László, Fairport Harbor, O.	2.00
Spisák Józsefné, Fairport Harbor, O.	2.00
Egressy Sándorné, Fairport Harbor, O.	2.50
Rev. Krisik Alajos, Fairport Harbor, O.	3.00
Bors Emil, Fairport Harbor, O.	1.50
Tarnóczy Istvánné, Fairport Harbor, O.	1.00
Szilágyi Elek, Fairport Harbor, O.	1.00
Sztropkay Istvánné, Fairport Harbort, O.	1.00
Balázs Jolán, Fairport Harbor, O.	1.00
Popély Józsefné, Fairport Harbor, O.	1.00
Géczi Józsefné, Fairport Harbor, O.	1.00

Az árvagyermekek
igen kedvelt embere

WALTER A. SALING

ICE CREAM,
SZÓDA, CUKOR
EMLÉKTÁRGYAK

Ha keresztül utazik
Ligonieren, látogassa meg
a Squaren.

ROBERT MARTIN

FÉRFI-, FIURUHA ÉS
CIPŐ KERESKEDÉSE
LIGONIER, PA.

Az árvaháznak egyik
szállitója.

Özv. Molnár Jánosné, Fairport Harbor, O.	1.00
Tokár Andrásné, Fairport Harbor, O.	1.00
Pavelka Mihályné, Fairport Harbor, O.	1.00
Jónás Jánosné, Fairport Harbor, O.	1.00
Ifj. Pepély Miklós, Fairport Harbor, O.....	1.00
Urbán Mihályné, Fairport Harbor, O.	1.00
Orosz Imréné, Fairport Harbor, O.	1.00
Horváth Mihályné, Fairport Harbor, O.	1.00
Szuhay Béniámin, Fairport Harbor, O.	1.00
Papp Gyula, Fairport Harbor, O.	1.00
Szabó László, Fairport Harbor, O.	1.00
Rácz István, Fairport Harbor, O.	1.00
Ode Istvánné, Fairport Harbor, O.	1.00
Takács János, Fairport Harbor, O.	1.00
Szabó Ambrusné, Fairport Harbor, O.	1.00
Kanócz János, Fairport Harbor, O.	1.00
Matyi Béla, Fairport Harbor, O.	1.00
Majoros Andrásné, Fairport Harbor, O.	1.00
Molnár Andrásné, Fairport Harbor, O.	1.00
Id. Rehó Jánosné, Fairport Harbor, O.	1.00
Kovács Dánielné, Fairport Harbor, O.	1.00
Molnár Miklós, Fairport Harbor, O.	1.00
Lőrincz Lászlóné, Fairport Harbor, O.	1.00
Péter Istvánné, Fairport Harbor, O.	1.00
Molnár Andrásné, Fairport Harbor, O.	1.00
Csengő Lajos, Fairport Harbor, O.	1.00
Závory Miklós, Fairport Harbor, O.	1.00
Matyi András, Fairport Harbor, O.	1.00
Ádám Ferencné, Fairport Harbor, O.	1.00
Tarr István, Fairport Harbor, O.	1.00
Egressy Sándor, Fairport Harbor, O.	3.00
Molnár Pálné, Fairport Harbor, O.	1.00
Ifj. Kanócz János, Fairport Harbor, O.	1.00
Polgár Lajosné, Fairport Harbor, O.	1.00
Orosz János, Fairport Harbor, O.	1.00
Orosz Jánosné, Fairport Harbor, O.	1.00
Szuhay Dávid, Fairport Harbor, O.	1.00
Csuri Mihály, Fairport Harbor, O.	1.00
Nagy Ferenc, Fairport Harbor, O.	1.00
Gyüre Józsefné, Fairport Harbor, O.	1.00
Huszák János, Fairport Harbor, O.	1.00
Id. Matyi Jánosné, Fairport Harbor, O.	1.00
Özv. Mitkó Jánosné, Fairport Harbor, O.	1.00
Horváth Mihályné, Fairport Harbor, O.	1.00
Szabó Péter, Fairport Harbor, O.	1.00
Matyi János, Fairport Harbor, O.	1.00
Vastyán János, Fairport Harbor, O.	1.00
Vastyán Jánosné, Fairport Harbor, O.	1.00
Rubint Olga, Fairport Harbor, O.	1.00
Szabó István, Fairport Harbor, O.	1.00
Bihari Jánosné, Fairport Harbor, O.	1.00
Literáty Józsefné, Fairport Harbor, O.	1.00
Trényi Ferenc, Fairport Harbor, O.	1.00
Ragályi Lajosné, Fairport Harbor, O.	1.00
Biliczky Gusztáv, Fairport Harbor, O.	1.00
Ifj. Rehó Jánosné, Fairport Harbor, O.	1.00
Lipovics János, Fairport Harbor, O.	1.00
Lipovics Jánosné, Fairport Harbor, O.	1.00
Özv. Literáty Sándorné, Fairport Harbor, O.	1.00
Pavelka Róza, Fairport Harbor, O.	—.50
Vámos Matild, Fairport Harbor, O.	—.50

Telephone:

LIGONIER 187-R 33

The Wilpen Taxi Co.

HA LIGONIERBE JÖN

és automobilra van szüksége, hivja fel a

WILPEN TAXI CO.-t

és a legjobb szolgálatban részesül.

Az árvaházi gyermekeket ez a társulat szállitotta a hosszu kirándulásokra.

Tulajdonos:

PETER PICCADIO

WILPEN, PA.

Csirke István, Fairport Harbor, O.	—.50
Répási Ferenc, Fairport Harbor, O.	—.50
Kiss Sándor, Fairport Harbor, O.	—.50
Szabó Helen, Fairport Harbor, O.	—.50
Tokár József, Fairport Harbor, O.	—.50
Matyi Lajos, Fairport Harbor, O.	—.50
Rácz Istvánn, Fairport Harbor, O.	—.50
Huszár István, Fairport Harbor, O.	—.50
Lengyel András, Fairport Harbor, O.	—.75
Persely pénz, Fairport Harbor, O.	14.25
Harry Doerr, Johnstown, Pa.	25.00
Ernest Walker, Johnstown, Pa.	25.00
Ref. B. S. Egylet, Johnstown, Pa.	10.00
Kövér Sándor, Johnstown, Pa.	10.00
Kövér Mártonné, Johnstown, Pa.	10.00
Özv. Mayer Gusztávné, Johnstown, Pa.	10.00
Martin Baretincic, Johnstown, Pa.	10.00
Eperjessy István, Johnstown, Pa.	5.00
Hornyák Pál, Johnstown, Pa.	5.00
Dr. Wollitzer Gyula, Johnstown, Pa.	5.00
Sirokmán György, Johnstown, Pa.	5.00
Madarász József, Johnstown, Pa.	5.00
Lengyel János, Johnstown, Pa.	3.00
Lantos József, Johnstown, Pa.	2.00
Shy Dávid, Johnstown, Pa.	2.00
American Store, Johnstown, Pa.	2.00
Névtelen, Johnstown, Pa.	2.00
Özv. Végh Györgyné, Johnstown, Pa.	2.00
Kontsz Tamásné, Johnstown, Pa.	2.00
Pecsenye István, Johnstown, Pa.	1.00
Matusz Miklós, Johnstown, Pa.	1.00
Patay János, Johnstown, Pa.	1.00
Lisza Sándor, Johnstown, Pa.	1.00
Bartók János, Johnstown, Pa.	1.00
Kozma János, Johnstown, Pa.	1.00
Fáczán Jánosné, Johnstown, Pa.	1.00
Zsirai Károlyné, Johnstown, Pa.	1.00
Kozma Dánielné, Johnstown, Pa.	1.00
Lakatos Józsefné, Johnstown, Pa.	1.00
Takács János, Johnstown, Pa.	1.00
Pataky János, Johnstown, Pa.	1.00
Pataky Jánosné, Johnstown, Pa.	1.00
Pallagi Józsefné, Johnstown, Pa.	1.00
Mestellér Andrásné, Johnstown, Pa.	1.00
Sirokmán János, Johnstown, Pa.	1.00
Balogh József, Johnstown, Pa.	1.00
Gyüre Ferenc, Johnstown, Pa.	1.00
Matusz Miklós, Johnstown, Pa.	1.00
Juhász János, Johnstown, Pa.	1.00
Buróczi András, Johnstown, Pa.	1.00
Jakcsi György, Johnstown, Pa.	1.00
Nagy Péter, Johnstown, Pa.	1.00
Mohács János, Johnstown, Pa.	1.00
Rigó András, Johnstown, Pa.	1.00
Pataky János, Johnstown, Pa.	1.00
Kövér János, Johnstown, Pa.	1.00
Lengyel István, Johnstown, Pa.	1.00
Fekésházy Béláné, Johnstown, Pa.	1.00
Szabó Lajos, Johnstown, Pa.	1.00
Kövér Mártonné, Johnstown, Pa.	1.00

Telefon: 633 Bell

HORNICK PÁL

MAGYAR

VASKERESKEDÉSE

Automobil felszerelések.
Danoló gépek s lemezek.
Festék és olaj raktára.

316 BROAD STREET,
JOHNSTOWN, PENNA.

Telefon: Bell 315.

EPERJESSY ISTVÁN

magyar bankár, hajó ügynök közjegyző

Pennsylvania állam ellenőrzése alatt.

Honfitársaink forduljanak hozzá bizalommal.

319 BROAD STREET,
JOHNSTOWN, PENNA.

Sirokmán Jánosné, Johnstown, Pa.	1.00
Horváth István, Johnstown, Pa.	1.00
Kövér Róbert, Johnstown, Pa.	1.00
Perselypénz, Johnstown, Pa.	5.40
Az előadás haszna, Johnstown, Pa.	24.62
Fleischer Gyuláné, gyermektartás	57.15
Metropol Restaurant, baromfiért	3.00
Fülöp Károlyné, gyermektartás	12.00
Novák János, gyermektartás	15.00
Majoros Ferenc, gyermektartás	400.00
Dr. Nánássy Lajos fizetése	125.00
Kalassay Sárika, fizetése	85.00
A levágott tehenekért	251.14
Összesen:	2098.31

KIADÁSOK NOVEMBER HÓNAPBAN.

Utalvány és Check szám.	Kinek és miért fizettünk	
342.	H. E. Vance, kenyér számla	91.44
343.	Latrobe Grocery Co., élelmiszer	126.16
344.	Pittsburgh Provision Co.	31.85
345.	The Valley Ice Co., jégért	12.60
346.	Ralph E. Knox, szénért	62.40
347.	Latrobe Laundry, mosásért	33.95
348.	Tóth Istvánnak cipő javitásért	62.00
349.	Wilpen Taxi Co., utiköltség	150.00
350.	Ligonier Water Works, vizadó	9.70
351.	J. N. Stoner, silotöltés	24.00
352.	C. M. McLune, tüzbiztositás	113.00
353.	Greensburg Produce Co., élelmiszer	43.43
354.	Expert Printing Co., II. rész a naptárra	250.00
355.	J. W. Richards, farmbérlet	58.33
356.	Dr. Nánássy Lajos, novemberi fizetése	125.00
357.	Kalassay Sárika, novemberi fizetése	85.00
358.	Tóth Mihály, októberi fizetése	70.00
359.	Tóth Lajos, októberi fizetése	40.00
360.	Nagy Miklós, októberi fizetése	40.00
361.	Kalassay Sándor folyó kiadások	422.17
362.	Gyülési költség	7.20
363.	Nánássy Kálmán októberi fizetése	45.00
364.	Népszava hirdetésért	13.50
365.	Kalapács Róza, októberi fizetése	20.00
	Összesen	1,937.23

ZÁRLAT.

Bevétel novemberben	2,098.31
Kiadás	1,937.23
Maradvány	161.08
Ezt levonva a mult havi hiányból	440.58
Lesz a hiány ebben a hónapban	279.50
Maradvány a bankban	659.49
Vissza nem jött checkek értéke	1,063.49
Hiány volna	404.50
Ebből a tévesen könyvelt	125.00
Lesz a hiány	279.50

TELEPHONOK:

Bell: 1069-R. **City: 6102.**

Dr. BABÁK E. MÁRTON

LEVÉLILEG NEM GYÓGYIT

123 BROAD STREET,
JOHNSTOWN, PENNA.

RENDELŐ ÓRÁK:

Reggel 10-ig. **Délután 1—3-ig**

Este 6—9-ig.

TEMETKEZÉSI VÁLLALKOZÓ ÉS BALZSAMOZÓ

MARTIN BARETINCIC

UNDERTAKER

324 BROAD STREET,
JOHNSTOWN, PENNA.

Temetéseket a legolcsóbban és legdiszesebben rendez.

Ha keresztelésre vagy lakodalomra KOCSIT vagy AUTOMOBILT akar, forduljon hozzám és a legjutányosabb ár mellett pontos kiszolgálásban fog részesülni.

AZ ÜZLETHELYISÉG NYITVA ÉJJEL ÉS NAPPAL.

DECEMBERI SZÁMADÁS.

Rozgonyi József, gyermektartás	25.60
Papp István, Crumples, W. Va.	5.00
Ref. Egyesület, Coraopolis, Pa.	10.00
Verhovay S. Egylet 23. F., Pocahontas, Va	10.00
Dr. A. S. Papp, Redondo Beach, Calif.	2.00
Rev. Corter, egy kacsáért	3.00
Két malacért	12.00
W. J. Ambrose, apaállat használatáért	6.00
Verhovay S. Egylet 32. F., Gary, W. Va.	5.00
Ref. Egyház, Brownsville, Pa.	10.00
Papp József, gyermektartás	20.00
Papp József, Cleveland, O.	3.00
Korcsmáros János, gyermektartás	50.00
Balogh Ferenc, gyermektartás	62.50
Jakab János, gyermektartás	25.00
Fodor Sándor, Cleveland, O.	25.00
Mészáros Ferencné, baromfiért	1.89
Varga József, gyermektartás	60.00
Vajda István, Scranton, Pa.	2.00
Ref. Nőegylet, Kalamazoo, Mich.	10.00
Diniczky Mihály, Vestaburg, Pa.	1.00
Gáll József, gyermektartás	30.00
Baksa Lajos, Lackawanna, N. Y.	1.00
Mészáros Sándorné, Bronswille, Pa.	1.00
Lorántffy Zs. Egylet, Carteret, N. J.	10.00
Verba Sándor, Whitsett, Pa.	5.00
Csató Istvánné, Dehue, W. Va.	1.00
Joó Istvánné, ruhára	20.00
Jámbor Mihály, Wyoming, Pa.	2.00
J. N. Freud, Johnstown, Pa.	3.00
Harry István, Newark, N. J.	2.00
Vengroszky László Gy., Rivesville, W. Va.	3.50
Tóth Ignác, Louellen, Ky.	1.50
Peli Ferenc, Williamson, W. Va.	2.00
Kish Sándorné, East Kingston, Pa.	1.00
Hadnagy Mihály, Nesquehoning, Pa.	1.00
Bales Pál, Nesquehoning, Pa.	1.00
Boros Márton, Nesquehoning, Pa.	1.00
Ref. Egyesület 145. O., Nesquehoning, Pa.	1.00
Hadnagy János, Nesquehoning, Pa.	—.50
Tizakker János, Nesquehoning, Pa.	—.50
Rákóczi Egylet 66. F., Bethlehem, Pa.	5.00
Első M. B. S. Egylet, Walkertown, Pa.	10.00
Tőzsér János, naptárért	1.00
Bacskay József, Perth Amboy, N. J.	10.00
Zámbory Sándor, Perth Amboy, N. J.	2.00
Malcsiczki András, Roebling, N. J.	1.00
Ifj. Máté György, Perth Amboy, N. J.	2.00
Tóth Ferenc, Perth Amboy, N. J.	2.00
Izsó Antal, Perth Amboy, N. J.	2.00
Illés Balázs, Perth Amboy, N. J.	1.00
Mrs. Zatkovics, Perth Amboy, N. J.	1.00
Lorántffy Zs. Egylet, Trenton, N. J.	25.00
Géczi Sándor, Phoenixville, Pa.	1.00
Demeter László, Phoenixville, Pa.	1.00
Perselypénz, Phoenixville, Pa.	1.65
Kálvin János Egylet, Roebling, N. J.	5.00
Lorántffy Zs. Egylet, Roebling, N. J.	5.00
Szakács József, Roebling, N. J.	2.00

SOUTH SECOND STREET
COAL COMPANY

BACSKAY
JÓZSEF

tulajdonos.

EGYEDÜLI MAGYAR

szénkereskedő

PERTH AMBOYBAN

Mindenféle tüzelőanyagot
árusitunk és házhoz
szállitunk.

Irodai telefon:
1193 Perth Amboy.

Lakás telefon:
Perth Amboy 2763-J.

SZÉNRAKTÁR
SECOND ÉS PATERSON
STREET,

PERTH AMBOY, N. J.

Molnár K. József. Roebling, N. J.	2.00
Halász József, Roebling, N. J.	2.00
K. Molnár János, Roebling, N. J.	2.00
Bernáth Sándor, Roebling, N. J.	1.00
Selybéi Lajos, Roebling, N. J.	1.00
Tóth Mihály, Roebling, N. J.	1.00
Halász János, Roebling, N. J.	1.00
Névtelen, Roebling, N. J.	1.00
Simon Lajos, Roebling, N. J.	1.00
Rev. Gulyás András, Roebling, N. J.	1.00
Tóth Gáspár, Roebling, N. J.	1.00
Varga Menyhért, Roebling, N. J.	1.00
Nagy Lajos, Roebling, N. J.	1.00
Csipkés András, Roebling, N. J.	1.00
Bartha András, Roebling, N. J.	1.00
Kiss Jánosné, Roebling, N. J.	1.00
Kun András, Roebling, N. J.	1.00
Csügy Miklós, Roebling, N. J.	1.00
Koppányi Károly, Roebling, N. J.	1.00
Ács Károly, Roebling, N. J.	1.00
Nagy Ferenc, Roebling, N. J.	1.00
Török Sándor, Roebling, N. J.	1.00
Szakács József, Roebling, N. J.	1.00
Vasárnapi Iskola, Roebling, N. J.	6.00
Perselypénz, Roebling, N. J.	9.00
Független Ref. Egyház, Philadelphia, Pa.	10.00
Ujházy Lajos, Philadelphia, Pa.	2.00
Tóth Bálint, Philadelphia, Pa.	2.00
Johanidész János, Philadelphia, Pa.	2.00
Mikcsay Antal, Philadelphia, Pa.	2.00
Mrs. J. Eberley, Philadelphia, Pa.	1.00
Rev. Gulyás András, Philadelphia, Pa.	1.00
Dalnoky József, New York, N. Y.	5.00
Buzás Jánosné, New York, N. Y.	2.00
Özv. Ecsedy Istvánné, New York, N. Y.	1.00
Kiss Károly, New York, N. Y.	1.00
Kiss Károlyné, New York, N. Y.	1.00
Köröskényi Elek, New York, N. Y.	1.00
Lakatos József, New York, N. Y.	1.00
Malom Menyhért, New York, N. Y.	1.00
Márton Sándorné, New York, N. J.	1.00
Teleky Pál, New York, N. Y.	1.00
Teleky Pálné, New York, N. Y.	1.00
Zsikács Istvánné, New York, N. Y.	1.00
Perselypénz, New York, N. Y.	1.65
Magyar Zsidó Női Kör, Perth Amboy, N. J.	10.00
Magyar Társaskör, Avennel, N. J.	20.00
Tallárom Mihály, Donora, Pa.	1.00
Rákóczi B. S. E. 26. F., Bernardsville, N. J.	5.00
Hegymegi Istvánné, gyermektartás	50.00
Hegymegi Istvánné, ruhára	10.00
Ref. Női Egylet, Rankin, Pa.	10.00
Bodor Jánosné, Rankin, Pa.	2.00
Kölcsön National Bank, Ligonier, Pa.	1470.00
Rev. Kruchio Antal, naptárért	12.50
Egyesületi járulék novemberre	203.31
Uhrik János és neje, Cleveland, O.	5.00
Kiss Antal, Dawmont, W. Va.	2.00
John McGee, Cleveland, O.	5.00
Özv. Kováchy M. Istvánné, Cleveland, O.	5.00
Első M. B. S. Egylet, Farrell, Pa.	20.00
Mrs. A. Horody, Youngstown, O.	1.00

KOLODINSZKY IMRE

MAGYAR SZABÓ

296 Prospect Street,

PERTH AMBOY, NEW JERSEY

Uj ruhákat rendelésre készit.

Kész ruhák, javitások, vasalások

Ingyen tanácsért irjon a magyarok közkedvelt patikájába, ahol rendeléseit a legpontosabban és lelkiismeretesen eszközöljük.

Egyedüli készitője a BE-WELL női kapszuláknak.

CITY PHARMACY, INC.

The Home Drug Store

Smith & Oak Sts. Perth Amboy, N. J.

MAROSI KÁROLY

FÜSZER ÉS VEGYESKERESKEDÉSE

526 CONVERY PLACE,

PERTH AMBOY, NEW JERSEY

TÓBIÁS FERENC

magyar üzletében sok mindenféle hazai dolgot vásárolhat. Hazai kártya, dohányok, tajték és selmeczi pipák.

430 SMITH STREET,

PERTH AMBOY, NEW JERSEY

Eladott malacokért	84.50
Jakab János gyermektartás	25.00
Jakab János ruhára	10.00
A. L. Schuler, Brooklyn, N. Y.	5.00
Özv. Békényi Károlyné, Flemington, N. J.	5.00
Huszti Sándor, Shelton, Conn.	1.00
Huszti Sándorné, Shelton, Conn.	1.00
Független Dalkör, Pittsburgh, Pa.	15.00
Jene Miklós, Cleveland, O.	5.00
East Pgh-i Dalárda Női Osztálya	10.00
Koren Pál, Williamson, W. Va.	1.50
Doka István, Williamson, W. Va.	1.00
A. Kish, Williamson, W. Va.	1.00
Jekovics János, Williamson, W. Va.	1.00
Younger György, Williamson, W. Va.	—.50
Dudás József, Williamson, W. Va.	—.50
Gurdon Károly, Williamson, W. Va.	—.50
Sitkó István, Williamson, W. Va.	—.50
Emőthy József, Williamson, W. Va.	—.50
J. K. Orosz családja, Williamson, W. Va.	5.50
Hadar Beniámin, McKeesport, Pa.	1.00
Rev. Borsos István naptárért	9.50
Nagy Bálintné zöldségért	3.00
Kiwanis Club, Latrobe, Pa.	1.00
Lengyel János, Trauger, Pa.	1.00
Székely Gusztáv, McKees Rocks, Pa.	5.00
J. Simo, St. Louis, Mo.	1.00
W. S. Egylet 150. F., Masontown, Pa.	15.00
W. S. Egylet 8. F., Johnstown, Pa.	10.00
Rákóczi B. S. Egylet, Philadelphia, Pa.	5.00
Kalassay Sándorné, Ligonier, Pa.	5.00
Kalassay Sárika, Ligonier, Pa.	5.00
Kalassay Margit, Ligonier, Pa.	2.50
Kalassay László, New Florence, Pa.	2.00
Nagy Miklós, Ligonier, Pa.	5.00
Kalapács Róza, Ligonier, Pa.	5.00
Balogh Ferencz, Detroit, Mich.	5.00
Yaniga József, United, Pa.	5.00
Rigó János, Homestead, Pa.	2.00
Tatay család, Los Angeles, Cal.	4.00
Balogh Mihály, Caputa, S. Dak.	2.00
Baráth János, Detroit, Mich.	1.00
Urbán Veronka, New Castle, Pa.	5.00
W. S. Egylet 249. F., Dayton, O.	6.55
Pritula Cézáné, Carteret, N. J.	2.00
Ref. B. S. Egylet, East Chicago, Ind.	10.00
Wasárnapi Iskola, South River, N. J.	19.38
Babinszky Andrásné, South River, N. J.	3.00
Juhász István, South River, N. J.	2.00
Özv. Horváth Lajosné, South River, N. J.	2.00
Iván Sándor, South River, N. J.	1.00
Fejes Márton, South River, N. J.	1.00
Fekete Gábor, South River, N. J.	1.00
Halász János, South River, N. J.	1.00
Nagy Géza, South River, N. J.	1.00
Cselle Gyula, South River, N. J.	1.00
Dudás Sámuel, South River, N. J.	—.50
Kapor Sándor, South River, N. J.	—.50
Kovács Áron gyermektartás	25.00
Imre Gerzson gyermektartás	50.00
Abary József, Zerbe, Pa.	2.00
Turóczy János, Cleveland, O.	5.00

A LEGOLCSÓBB

BEVÁSÁRLÁSI HELY

JOHNSTOWN, PA.

ÉS VIDÉKÉN A

BERNEY BROTHERS

NAGYÁRUHÁZA

Szövött és rőfös áruk, férfi- és gyermekruhák, ágylepedők, párnahajak, gyapjuteritők és cérnák.

Kis kereskedők itt vásárolhatnak a legolcsóbban.

606 — 608 RAILROAD ST., JOHNSTOWN, PA.

Az árvaháznak a szállitója.

Miller Dániel, Grand Valley, Colo.	2.00
Nagy János, South River, N. J.	5.00
Bocsi István, Vintondale, Pa.	5.00
W. H. Nicely Co. állatokért	158.30
W. H. Nicely Co. hirdetésért	10.00
E. G. Nicely állatokért	304.60
Belteky Sándor, Cleveland, O.	10.00
Dudás Mihály, Massena, N. Y.	5.00
Geng István, Massena, N. Y.	5.00
Kormányos György, Massena, N. Y.	3.00
Kocsány Gergely, Massena, N. Y.	2.00
Orosi András, Massena, N. Y.	2.00
Balázs Ferenc, Massena, N. Y.	2.00
Vári Elek, Massena, N. Y.	2.00
Néma György, Massena, N. Y.	2.00
Vári János, Massena, N. Y.	2.00
Telek János, Massena, N. Y.	2.00
Balázs Menyhért, Massena, N. Y.	2.00
Karlemen Károly, Massena, N. Y.	2.00
Vári Klára, Massena, N. Y.	2.00
Déri Sándor, Massena, N. Y.	2.00
Vezeron István, Massena, N. Y.	2.00
Szabó György, Massena, N. Y.	2.00
Gábor György, Massena, N. Y.	1.00
Buzsilla Péter, Massena, N. Y.	1.00
Tokmayer Dezső, Massena, N. Y.	1.00
Sturcs József, Massena, N. Y.	1.00
Stan György, Massena, N. Y.	1.00
Dudás István, Massena, N. Y.	1.00
Balázs József, Massena, N. Y.	1.00
Sipos István, Massena, N. Y.	1.00
Gál István, Massena, N. Y.	1.00
Balázs Gábor, Massena, N. Y.	1.00
Sapka Gábor, Massena, N. Y.	1.00
Cselan János, Massena, N. Y.	1.00
Kormányos Mihály, Massena, N. Y.	1.00
Kormányos László, Massena, N. Y.	1.00
Farkas János, Massena, N. Y.	1.00
Nemes Ferenc, Massena, N. Y.	1.00
Papp György, Massena, N. Y.	1.00
Curázs Ferenc, Massena, N. Y.	1.00
Mondics István, Massena, N. Y.	1.00
Simon Károly, Massena, N. Y.	1.00
Dudás György, Massena, N. Y.	1.00
Haly Mihály, Massena, N. Y.	1.00
Medve János, Massena, N. Y.	1.00
Halmi Mihály, Massena, N. Y.	1.00
Franczia Mihály, Massena, N. Y.	1.00
Puják Lajos, Massena, N. Y.	1.00
Max Kazmik, Massena, N. Y.	1.00
Özv. Vári Ferencné, Massena, N. Y.	1.00
Gabri János, Massena, N. Y.	1.00
Szajbel József, Massena, N. Y.	1.00
Császár János, Massena, N. Y.	1.00
Pofok Pál, Norfolk, N. Y.	1.00
Szabad György, Norfolk, N. Y.	1.00
Simon János, Norfolk, N. Y.	1.00
Szántó Mihály, Norfolk, N. Y.	1.00
Gegaly Vilmos, Norfolk, N. Y.	1.00
Jank Bisnett, Norfolk, N. Y.	—.50
Szajka János, Norfolk, N. Y.	—.50
N. Tóth Istvánné, Massena, N. Y.	—.50

FRANK G. HOUPT

PLUMBER

Az árvaháznak egyik munkása.

LIGONIER, PA.

AZ ÁRVAHÁZI KÉPEKET A LATROBEI, PENNA.

CRESCENT STUDIO

KÉSZITETTE.

Szivesen ajánljuk a Latrobe környéki magyarság figyelmébe.

Perselypénz, Massena, N. Y.	25.95	Ifj. Énekkar, Perth Amboy, N. J.	5.00
Kovács Lajos, Carteret, N. J.	2.00	Czok Mihályné, Perth Amboy, N. J.	3.00
Csikos János, Carteret, N. J.	2.00	Belenszky Gyula, Perth Amboy, N. J.	2.00
Barta András, Carteret, N. J.	1.00	Tóth Imre, Perth Amboy, N. J.	2.00
Vaszil Ferenc, Carteret, N. J.	1.00	Eger Sándor, Perth Amboy, N. J.	2.00
Szeszti Károly, Carteret, N. J.	1.00	Bodnár István, Perth Amboy, N. J.	2.00
B. Katkó Ferenc, Carteret, N. J.	1.00	Mező László, Perth Amboy, N. J.	2.00
V. Balogh János, Carteret, N. J.	1.00	Balogh Ferenc, Perth Amboy, N. J.	2.00
Biri Balázs, Carteret, N. J.	1.00	Hudacskó József, Perth Amboy, N. J.	2.00
Munkácsi Gyula, Carteret, N. J.	1.00	Réz Ferenc, Perth Amboy, N. J.	2.00
Juhász István, Carteret, N. J.	1.00	Bartha Mihályné, Perth Amboy, N. J.	2.00
Molnár Dániel, Carteret, N. J.	1.00	Özv. Bányácsky Andrásné, Perth Amboy,	2.00
Kocsi János, Carteret, N. J.	1.00	Sebeczky Sándor, Perth Amboy, N. J.	2.00
Tami János, Carteret, N. J.	1.00	Tóbiás Mihályné, Perth Amboy, N. J.	2.00
Csaleina Miklósné, Carteret, N. J.	1.00	Cseresznye Istvánné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Törő József, Carteret, N. J.	1.00	Kovács István, Perth Amboy, N. J.	1.00
Dancs László, Carteret, N. J.	1.00	Czok Mihályné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Sohajda Béla, Carteret, N. J.	1.00	Béres Gyuláné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Sohajda Albert, Carteret, N. J.	1.00	Szentmiklóssy Albert, Perth Amboy, N. J.	1.00
Nagy András, Carteret, N. J.	1.00	Tóth Lajos, Perth Amboy, N. J.	1.00
Rev. Hegyi Sándor, Carteret, N. J.	1.00	Kovács Ferencné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Szabó Lajos, Carteret, N. J.	1.00	Csók Mihályné, Perth Amoby, N. J.	1.00
Terjék Károly, Carteret, N. J.	1.00	Özv. Matusz Pálné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Katkó Ferenc, Carteret, N. J.	—.50	Toronyi Lajos, Perth Amboy, N. J.	1.00
Ur Istvánné, Carteret, N. J.	—.50	Pető Istvánné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Fülep István, Carteret, N. J.	—.50	Szentmiklóssy Pál, Perth Amboy, N. J.	1.00
Konfirmáltak Köre, Perth Amboy, N. J.	25.00	Kovács Balázs, Perth Amboy, N. J.	1.00
Ref. Női Kör, Perth Amboy, N. J.	15.00	Majoros József, Perth Amboy, N. J.	1.00
Ur Bertalan, Perth Amboy, N. J.	5.00	Csordás Ferenc, Perth Amboy, N. J.	1.00
Ifj. Magyar Ferenc, Perth Amboy, N. J.	5.00	Kojsza Károlyné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Amaczi János, Perth Amboy, N. J.	5.00	Miskolczi Sándorné, Perth Amboy, N. J.	1.00

Az elmult 25 év alatt

SZÁMTALANSZOR ISMÉTELTÜK, HOGY

HA

ÓHAZÁBA akar utazni, vagy rokonát óhajtja Amerikába hozatni?
BÁRMIFÉLE közjegyzői okiratra s azzal kapcsolatban konzulátusi hitelesitésre van szüksége?
PÉNZT akar a világ bármely részébe küldeni, vagy bárhonnan idehozatni?
HÁZAT, lottot, üzletet vagy farmát akar eladni vagy venni?
HÁZÁT, butorát vagy autóját óhajtja tüz vagy baleset ellen bebiztositani?

CSAK FORDULJON TELJES BIZALOMMAL A LEGRÉGIBB KIPRÓBÁLT ÉS MEGBIZHATÓ CÉGHEZ, AHOL NEMCSAK GYORS ÉS PONTOS, HANEM BECSÜLETES ÉS MÉLTÁNYOS KISZOLGÁLÁSBAN IS RÉSZESÜL.

CSIPŐ LAJOS

477 STATE STREET, PERTH AMBOY, N. J.

Ősz Balázs, Perth Amboy, N. J.	1.00
Andricsák György, Perth Amboy, N. J.	1.00
Simon Sándor, Perth Amboy, N. J.	1.00
Kovács Károly, Perth Amboy, N. J.	1.00
Deák Lajos, Perth Amboy, N. J.	1.00
Rezes János, Perth Amboy, N. J.	1.00
Özv. Fülöp Istvánné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Slinsky Istvánné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Id. Tóth Imre, Perth Amboy, N. J.	1.00
Ifj. Tóth Imre, Perth Amboy, N. J.	1.00
Matusz József, Perth Amboy, N. J.	1.00
Özv. Czető Sándorné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Zsurka Ede, Perth Amboy, N. J.	1.00
Varga István, Perth Amboy, N. J.	1.00
Vámos András, Perth Amboy, N. J.	1.00
Boros Józsefné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Abaházy István, Perth Amboy, N. J.	1.00
Czető Lajosné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Szallor János, Perth Amboy, N. J.	1.00
Tomori László, Perth Amboy, N. J.	1.00
Koncsol István, Perth Amboy, N. J.	1.00
Bálint István, Perth Amboy, N. J.	1.00
Dokó Bertalan, Perth Amboy, N. J.	1.00
Lázár Jánosné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Özv. Vig Józsefné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Takács Dezső, Perth Amboy, N. J.	1.00
Horkay Lajos, Perth Amboy, N. J.	1.00
Stunf Mihályné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Sebestyén Dániel, Perth Amboy, N. J.	1.00
Sipos Gyula, Perth Amboy, N. J.	1.00
Dámoczy Menyhértné, Perth Amboy, N. J.	1.00
Doktor Györgyné, Pertth Amboy, N. J.	1.00
Özv. Dagonya I.-né, Perth Amboy, N. J.	1.00
Tóth László, Perth Amboy, N. J.	1.00
Bányácsky Ferenc, Perth Amboy, N. J.	1.00
Szücs András, Perth Amboy, N. J.	1.00
Orosz Aladár, Perth Amboy, N. J.	1.00
Arday László, Perth Amboy, N. J.	1.00
Kazár István, Perth Amboy, N. J.	1.00
Özv. Abaházy I.-né, Pertth Amboy, N. J.	1.00
Szabó Jánosné, Perth Amboy, N. J.	—.75
Mrs. Ferenczi, Perth Amboy, N. J.	—.50
Izsó Julia, Perth Amboy, N. J.	—.50
Izsó Ferenc, Perth Amboy, N. J.	—.50
Kovács Amelia, Trenton, N. J.	3.00
Jótékonysági Egylet, Trenton, N. J.	10.00
Magyar Társaskör, McKeesport, Pa.	55.00
Csatlakozott Egyház, Donora, Pa.	10.00
Fiók Albert, baromfiért	5.00
Varga Lajos, tojásért	1.20
Szijgyártó Istvánné, Elkhorn, Va.	5.00
Oláh Dávid, Barberton, Ohio	5.00
Ifj. Simon Károly, Trenton, N. J.	2.00
Kacsó Pál, Trenton, N. J.	2.00
Nagy Gábor, Trenton, N. J.	2.00
Rostás András, Trenton, N. J.	2.00
Id. Tóth István, Trenton, N. J.	2.00
Szoha Gézáné, Trenton, N. J.	1.00
Oláh István, Trenton, N. J.	1.00
Özv. Kish Andrásné, Trenton, N. J.	1.00
Veréb Ferenc, Trenton, N. J.	1.00
Özv. Varga P. Andrásné, Trenton, N. J.	1.00

Telephone: 1712.

MITRUSKA S. JÁNOS

magyar temetésrendező és balzsamozó

681 CORTLAND STREET
PERTH AMBOY,
NEW JERSEY.

A legtisztességesebb temetéseket szakértelemmel rendezi.

Dr. ifj. KIRÁLY ISTVÁN

MAGYAR FOGORVOS

178 SMITH STREET,

PERTH AMBOY, NEW JERSEY

Pártoljuk a közismert magyar zenekereskedőt

ZSERAI MÁTYÁST

325 MAPLE STREET,

PERTH AMBOY, NEW JERSEY

Klujler Mihály,, Trenton, N. J.	1.00	Tóth P. János, Trenton, N. J.	1.00
Soltész Károly, Trenton, N. J.	1.00	Kovács András, Trenton, N. J.	1.00
Özv. Janovszky Andrásné, Trenton, N. J.	1.00	Horocsik Mihály, Trenton, N. J.	1.00
Kiszti Mihály, Trenton, N. J.	1.00	Ducs J. András, Trenton, N. J.	1.00
Ács Ferenc, Trenton, N. J.	1.00	Özv. Molnár Lajosné, Trenton, N. J.	1.00
Kovács Jánosné, Trenton, N. J.	1.00	Mészáros Antalné, Trenton, N. J.	1.00
Névtelen, Trenton, N. J.	1.00	Kiss Gyuláné, Trenton, N. J.	1.00
Szücs Mihály, Trenton, N. J.	1.00	Onda Andrásné, Trenton, N. J.	1.00
Péntek Miklós, Trenton, N. J.	1.00	Pletenyik Juliska, Trenton, N. J.	1.00
Tudja János, Trenton, N. J.	1.00	Csighi Vilma, Trenton, N. J.	1.00
Nagy Dávid, Trenton, N. J.	1.00	Kvancz István, Trenton, N. J.	1.00
Király János, Trenton, N. J.	1.00	László Mihályné, Trenton, N. J.	1.00
özv. Korik Imréné, Trenton, N. J.	1.00	Szabó Ferenc, Trenton, N. J.	1.00
Mizsák István, Trenton, N. J.	1.00	Rostás András, Trenton, N. J.	1.00
Báton János, Trenton, N. J.	1.00	Koscsó János, Trenton, N. J.	1.00
Lénárth Ferenc, Trenton, N. J.	1.00	Perey Tamás, Trenton, N. J.	1.00
Turi Mihály, Trenton, N. J.	1.00	Majsicki György, Trenton, N. J.	1.00
Pongó József, Trenton, N. J.	1.00	Özv. Dőczi Jánosné, Trenton, N. J.	1.00
Pasztur István, Trenton, N. J.	1.00	Egri Dániel, Trenton, N. J.	1.00
Kascso Pál, Trenton, N. J.	1.00	B. Kovács András, Trenton, N. J.	1.00
Varga Jánosné, Trenton, N. J.	1.00	Zsarnóczky Jánosné, Trenton, N. J.	1.00
Szathmári Márton, Trenton, N. J.	1.00	Kiszti János, Trenton, N. J.	1.00
Szabó Irén, Trenton, N. J.	1.00	N. B. Kovács Sándor, Trenton, N. J.	1.00
Kaposi István, Trenton, N. J.	1.00	Parichi Mihály, Trenton, N. J.	1.00
Szathmári József, Trenton, N. J.	1.00	Pager Sándor, Trenton, N. J.	1.00
Jármi András, Trenton, N. J.	1.00	Özv. Kovács Józsefné, Trenton, N. J.	1.00
Özv. Szőczei Jánosné, Trenton, N. J.	1.00	Tusay Istvánné, Trenton, N. J.	1.00
Csutor Ferencné, Trenton, N. J.	1.00	Bálint János, Trenton, N. J.	1.00
Sallai Sándor, Trenton, N. J.	1.00	Majoros Istvánné, Trenton, N. J.	1.00
Id. Kerekes János, Trenton, N. J.	1.00	Simon Károlyné, Trenton, N. J.	1.00

Telephone: 50

FRANK J. ULLRICH

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

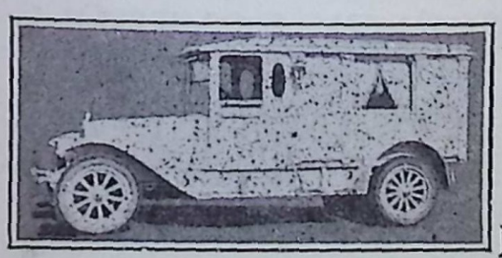

A magyarok között Trentonban már több mint 25 év óta végzi pontosan a temetéseket.

Hivatal: 47 Fountain Avenue.

Három blockkal feljebb a trentoni csata emlékszobornál

Autók bárminő alkalomra bérelhetők.

TRENTON, NEW JERSEY

Molnár Sándor, Trenton, N. J.	1.00
Özv. Takács Jánosné, Trenton, N. J.	—.50
Gál Sándor, Trenton, N. J.	—.50
M. Varga József, Trenton, N. J.	—.50
Névtelen, Trenton, N. J.	—.50
Özv. Putaky Jánosné, Trenton, N. J.	—.50
Juhász Józsefné, Trenton, N. J.	—.50
Özv. Lakatos Jánosné, Trenton, N. J.	—.50
Özv. Szalay Józsefné, Trenton, N. J.	5.00
Perselypénz, Trenton, N. J.	16.00
Korcsmáros János gyermektartás	50.00
I. N. Egylet, Oakland, Cal.	15.00
Vida Antal, Cleveland, O.	1.00
Hody Mariska, Cleveland, O.	1.00
Vida Mihály, Cleveland, O.	1.00
Berti Lina, Cleveland, O.	1.00
Tóth Julia, Throop, Pa.	1.00
Várkonyi Miklósné, Throop, Pa.	1.00
Matyok Istvánné, Throop, Pa.	1.00
Kapus G.-né, Throop, Pa.	1.00
Szücs Lajos, Throop, Pa.	1.00
Horváth Margit, Throop, Pa.	1.00
Balla J.-né, Throop, Pa.	1.00
Két malacért	14.00
Dr. Nánássy Lajos fizetése	125.00
Kalassay Sárika fizetése	85.00
Összesen	4098.83

KIADÁSOK DECEMBERBEN.

366. H. E. Vance, kenyérszámla	92.80
367. Westmoreland Grocery, élemiszer	175.45
368. Latrobe Grocery, élelmiszer	97.49
369. Ligonier Dairy Products	172.00
370. Greensburg Produce	26.45
371. Pittsburgh Provision	41.17
372. Latrobe Laundry, mosásért	22.67
373. Kalerd Laboratories, gyógyszer	23.65
374. Harry Tosh, utiadó	148.84
375. American Tract Society, énekeskönyv	12.60
376. L. H. Smith Co., berendezés	30.88
377. Swank Hardware, berendezés	8.00
378. Wilpen Taxi, utiköltség	150.00
379. Virgil Caskin, utiköltség	23.00
380. D. H. Robb, villanyszerelés	18.51
381. L. B. Weller, mütrágya	93.00
382. J. H. Hoffer, takarmány	109.50
383. Dr. Nánássy Lajos fizetése	125.00
384. Kalassay Sárika fizetése	85.00
385. Nánássy Kálmán Nov. fizetése	90.00
386. Tóth Mihály fizetése	70.00
387. Tóth Lajos fizetése	40.00
388. Nagy Miklós fizetése	40.00
389. Kalapács Róza fizetése	20.00
390. Szalóki Piroska fizetése	10.00
391. Kalassay Sándor folyó kiadások	211.78
392. Expert Printing Co. 3-ik részlet	250.00
393. J. W. Richards, farm bérlet	58.33
394. H. E. Schwartz, hat tehénért	1100.00

Amboy Furniture House

AMACZI JÁNOS, tulajdonos.

271 Smith Street, **Perth Amboy, N. J.**

PERTH AMBOY ÉS KÖRNYÉKÉNEK EGYEDÜLI MAGYAR BUTORKERESKEDÉSE.

Üzletünkben, amely egyike az állam legnagyobb és legszebb butorkereskedésének, mindenféle

BUTOR ÉS SZŐNYEG

nagy választékban, mérsékelt árakon kaphatók.

Ha még idáig nem volt vásárlónk, látogassa meg butorüzletünket és tegyen próbát.

395. Gyülési költség	18.80
396. Roy Weller egy tehénért	6500
397. Ed. Nicely két lóért	450.00
398. W. H. Nicely hus számla	190.73
	4070.65

ÖSSZEGEZÉS.

Bevétel Decemberben	4098.83
Levonva az Októberi téves beirás	125.00
Lesz a bevétel	3973.83
A Decemberi kiadás	4070.65
Kiadás többlet Decemberben	96.82
Hozzáadva a mult havi hiányt	279.00
Összes hiány	375.82

JANUÁR HAVI SZÁMADÁS.

Rozgonyi József, gyermektartás	25.00
Rozgonyi József, Westville, Ill.	5.00
John McGee, Cleveland, O.	5.00
First National Bank, South Bend, Ind.	15.00
Benkő és Stephenson, S. Chicago, Ill.	15.00
North End Coal Co. Bridgeport, Conn.	10.00
The Finna Co., Chicago, Ill.	10.00
Vitárius Béla, New York, N. Y.	25.00
Hazelwood S. and Tr. Co. Pittsburgh, Pa.	30.00
City Pharmacy, Perth Amboy, N. J.	5.00
Hornick Pál, Johnstown, Pa.	10.00
S. Norwalk Trust Co., S. Norwalk, Conn.	10.00
Citizens Trust Co., Canonsburg, Pa.	15.00
Balas Pál, McKeesport, Pa.	2.50
Balaz Erzsike, McKeesport, Pa.	2.50
Harbor State Bank, New York, N. Y.	10.00
Perth Amboy Trust Co., Perth Amboy, N. J.	15.00
Molnár István, Helper, Utah	2.50
Mechanics and Farmers Bank, Bridgeport Conn.	15.00
Dr. Knüsli Péter, Cleveland, O.	10.00
Fischer and Owen, Pittsburgh, Pa.	15.00
Gyarmathy József, Gary, Ind.	10.00
Molnár Sándorné, New York, N. Y.	5.00
Greenpointi iskola, New York, N. Y.	2.00
Petheo Bálint emlékére	2.00
Fábián László, New York, N. Y.	1.00
Ref. Nőiegylet, W. Cleveland, O.	50.00
Német Ferenczné, Cleveland, O.	5.00
East Chicago Tire Shop, E. Chicago, Ind.	5.00
Zahoran Mihály, S. Bend, Ind.	10.00
Papp József gyermektartás	20.00
West Side Bank, Bridgeport, Conn.	15.00
Marczi István, Perth Amboy, N. J.	5.00
Hámory Gusztáv, Youngstown, O.	10.00
Vaschák G. József, Youngstown, O.	15.00
Tenkely János, E. Chicago, Ind.	10.00
Joldresma and Klein, Kalamazoo, Mich.	10.00
Rottenhaler Antal, Bridgeport, Conn.	5.00
Rákóczi Egylet, Bridgeport, Conn.	25.00
Szabó Gyula, Chicago, Ill.	1.00

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

FISHER & OWEN

101--103 HAZELWOOD AVE., PITTSBURGH, PA.

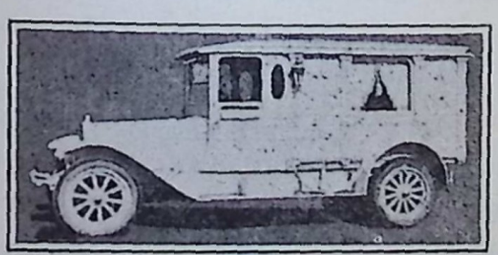

Temetések rendezését mindenkor a legolcsóbb áron vállalja el.

Kocsikat és automobilokat kölcsönöz lakodalmakra, keresztelésekre.

HIVHATJÁK AKÁR NAPPAL, AKÁR ÉJJEL.

Telefon a hivatalban: 1165 HAZEL

Lakása : Ugyanabban az épületben

Kolozsi Bálint, Chicago, Ill.	1.00
Riman István, Chicago, Ill.	1.00
Máté István, Chicago, Ill.	1.00
Dankó János, Chicago, Ill.	1.00
Szabó Pál, Chicago, Ill.	—.50
Bibert Irén, Chicago, Ill.	—.50
Small István, Chicago, Ill.	—.50
Dankó János, Chicago, Ill.	1.00
Kisebb adományok, Chicago, Ill.	—.50
Vassi Ignác, Nettleton, Pa.	1.15
Bozó Ignác, Nettleton, Pa.	1.00
Somogyi Pál, Nettleton, Pa.	—.50
Mrs. Szabonya, Nettleton, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Nettleton, Pa.	1.85
Harry Katz, Bridgeport, Conn.	10.00
Zserai Mátyás, Perth Amboy, N. J.	5.00
Kőmives János naptárért	5.00
Ref. Ifjuság, Dayton, O.	25.00
Vasárnapi Iskola, Dayton, O.	5.00
Vasárnapi Iskola, New Brunswick, N. J.	10.70
Vida Lenke, New Brunswick, N. J.	2.00
Tóth Erzsébet, New Brunswick, N. J.	1.00
Ecsedy Ethel, New Brunswick, N. J.	1.00
Bittay Ilona, New Brunswick, N. J.	1.00
Kovács Irén, New Brunswick, N. J.	1.00
Szalóczy Elza, New Brunswick, N. J.	1.00
Borbély Artur, New Brunswick, N. J.	—.80
László Ethel, New Brunswick, N. J.	—.50
Lorántffy Egylet, New Brunswick, N. J.	10.00
Városi Előljáróság, New Brunswick, N. J.	20.00
Egy malacért	7.00
Szabó Sándor, South Bend, Ind.	5.00
Ref. Egyház, Carteret, N. J.	60.00
Verhovay S. Egylet 303. f. St. Louis Mo.	25.00
J. Boros Music Store, Bridgeport, Conn.	5.00
Title Trust and G. Co., Johnstown, Pa.	15.00
Teleky Antal, New Brunswick, N. J.	10.00
Mrs. Finkelpearl tojásért	1.80
Ésik Beniámin, McKeesport, Pa.	1.00
Rev. Krivulka Károly, Johnstown, Pa.	1.00
Rácz Gábor, Middletown, Ohio	1.00
Rev. Varga Lajos tojásért	2.40
Petró István, Pittsburgh, Pa.	1.00
Apjok Erzsébet, Pittsburgh, Pa.	1.00
Ifj. Smauzer György, Pittsburgh, Pa.	1.00
Szabó Iduska, Pittsburgh, Pa.	—.50
Dancs Lajos, Pittsburgh, Pa.	—.50
Ráski András, Pittsburgh, Pa.	—.30
Vincze Gedeonné, Pittsburgh, Pa.	2.00
Vécsey Margit, Pittsburgh, Pa.	2.00
Templom S. Nőiegylet egy malacért	5.00
Tottensville Lumber Co., Perth Amboy, N. J.	10.00
V. S. Egylet 227. f. Freemont, Ohio	5.00
Nagy József, Freemont, Ohio	—.50
Kocsi Károly, Freemont, Ohio	—.50
Fitresi András, Freemont, Ohio	—.50
Bacskay Mihályné, Freemont, Ohio	—.50
Kocsmánk Ferenc, Freemont, Ohio	—.50
Serfőző Gyula, Freemont, Ohio	—.50
Czakó István, Freemont, Ohio	—.50
Hoffman István, Freemont Ohio	—.50
Csabay József Freemont, Ohio	—.50
Csabay Irma, Freemont, Ohio	—.50
Névtelen, Freemont, Ohio	—.50
Szabó József, Freemont, Ohio	—.50
F. Feldman tojásért	1.20
Rákóczi Egylet 52-ik f. Windber, Pa.	10.00
Józsi Gyula, Windber, Pa.	1.00
Katona József, Windber, Pa.	1.00
Ráki Zsigmond, Windber, Pa.	1.00
Molnár János, Windber, Pa.	—.50
Nyeste Péterné, Windber, Pa.	—.50
Oláh Gyula, Windber, Pa.	—.50
Kisebb adományok, Windber, Pa.	4.20
Expert Printing Co., Pittsburgh, Pa.	10.00
Eperjessy István, Johnstown, Pa.	10.00
Két malacért	34.00
Árvaházi Persely, Pittsburgh, Pa.	6.80
Frank Ulrich, Trenton, N. J.	15.00
Gáspár Bros., Perth Amboy, N. J.	5.00
Lake Shore Oil Co., Cudahy, Wis.	7.50
H. E. Hornberger Co., Pittsburgh, Pa.	12.50
Kigyóssy István, Toledo, O.	10.00
Petykó Vinczéné, Chicago, Ill.	10.00
Segélyző Szövetség 57-ik f. Chicago, Ill.	5.00
Botos Ferenc, Chicago, Ill.	1.50
Homoly Béla, Chicago, Ill.	1.00
Kovács Bertalan, Chicago, Ill.	1.00
Névtelen, Woodbridge, N. J.	5.00
Gyenes Istvánné, Woodbridge, N. J.	1.00
Lancaster Trust Co., Lancaster, Pa.	30.00

BELL PHONE: HAZEL 387

GEO. EDWARDS

NYILVÁNOS
KÖZJEGYZŐ

TÜZ ÉS ABLAKÜVEG BIZTOSITÁS.
INGATLANOK VÉTELE ÉS ELADÁSA

5037 SECOND AVENUE,
PITTSBURGH, PA.

Gáll József gyermektartás	30.00
Farkas János naptárért	1.00
V. S. Egylet 175-ik f. Hastings on the Hudson	5.00
Rev. Dezső János naptárért	5.00
Dr. Csema Endre, New Brunswick, N. J.	5.00
Imre Gerson gyermektatás	150.00
Bittay István, New Brunswick, N. J.	5.00
V. S. Egylet, McKeesport, Pa.	10.00
Serfőző Mihály, McKeesport, Pa.	1.00
Danyai József, McKeesport, Pa.	—.50
Kisebb adományok, McKeesport, Pa.	—.50
Kocsis János, Joliet, Ill.	5.00
Vasárnapi Iskola, New Brunswick, N. J.	30.00
Balogh Ferenc gyermektartás	62.50
Adorján Lajos gyüjtése, Coatesville, Pa.	30.00
Csizmadia János naptárért	2.50
Székely Ferenc naptárért	1.50
Rákóczi Egylet 56-ik f., Detroit, Mich.	7.00
L. W .Darr and Co., Ligonier, Pa.	30.00
First National Bank, Ligonier, Pa.	30.00
National Bank of Ligonier, Pa.	30.00
L. A. Weaver and Son, Ligonier, Pa.	10.00
Ligonier Pharmacy	10.00
Robert Martin, Ligonier, Pa.	10.00
L. B. Weller, Ligonier, Pa.	10.00
F. O. Fowler, Ligonier, Pa.	10.00
Egyesületi járulék Decemberre	713.20
Armour and Shirey juhokért	90.00
Kocsis István naptárért	5.00
Rev. Nagy Emil naptárért	5.00
Monongahela Trust Co., Homestead, Pa.	15.00
Rigó János naptárért	5.00
Tóth State Bank, South Bend, Ind.	10.00
Madarassy Pál naptárért	5.00
Verba Sándor naptárért	5.00
Balázs Menyhért naptárért	5.00
Révai János, Masenna, N. Y.	1.00
Tóth Ágnes, Masenna, N. Y.	1.00
Hungarian Club tojásért	2.75
Varga József gyermektartás	50.00
Kovács Áron gyermektartás	25.00
Goldberger Jakab Perth Amboy, N. J.	5.00
Tóbiás Ferenc, Perth Amboy, N. J.	5.00
Szász Imre gyermektartás	15.00
Pembroke Developement Co. Bethlehem, Pa.	25.00
Ref. Egyház McKeesport, Pa.	120.83
Demjén József, Versailles, Pa.	4.00
Bartha Béla, Versailles, Pa	1.00
Breda Gyula, McKeesport, Pa.	5.00
Sipos Ferencné, McKeesport, Pa.	1.00
Göbölös János, East Pgh., Pa.	1.00
Lázár István, East Pgh, Pa.	1.00
Pika Ferenc, East Pgh., Pa.	—.50
Orosz József, East Pgh., Pa.	—.50
Tóth János, East Pgh., Pa.	—.50
Kisebb adományok	1.15
Nagy Ferenc, Helen, W. Va.	1.00
Nagy Ferencné, Helen, W. Va.	1.00
Bartha B. Sándor, Helen, W. Va.	1.00

Alapittatott 1885-ben.

Hazelwood Office Phone: BELL 1124 HAZEL

H. O. HORNBERGER

REAL ESTATE COMPANY

4737--2nd AVENUE, HAZELWOOD, PENNA.

Nyitva szombat este 7---9 óráig.

Házakat elad törlesztére. Fizetendő 200 dollár készpénz.
A fennmaradt összeg a havi HÁZBÉRREL fizetendő.

Farmok olcsó törlesztésre kaphatók.

Kanócz Mihály, Helen, W. Va.	1.00
Marczinkó József, Helen, W. Va.	1.00
Kisebb adományok	—.50
Rózsás Sándor naptárért	2.50
Rákóczi Egylet 25-ik f., Woodbridge, N. J...	5.00
V. S. Egylet 33-ik f., Windber, Pa.	3.55
Major János naptárért	5.00
Bridgeport Peoples Savings Bank	15.00
Ref. Nőiegylet, Burnside, Ill.	25.00
Burnside Coal Co.	25.00
Chesterfield Florist, Burnside, Ill.	15.00
Carlson and Son Burnside, Ill.	15.00
Thompson and Zimmerman, Burnside, Ill.	15.00
Gyüre Testvérek, Burnside, Ill.	15.00
Buzy Sándor, Burnside, Ill.	10.00
Hada Fur Shop, Burnside, Ill.	10.00
Dandy E. Carl, Burnside, Ill.	10.00
Rephan István, Burnside, Ill.	10.00
Köteles József, Burnside, Ill.	10.00
Finn and Co. Burnside, Ill.	10.00
Prokop Gyula, Burnside, Ill.	10.00
Juhász Péter, Burnside, Ill.	10.00
Vajó István, Burnside, Ill.	10.00
Szepessy János, Burnside, Ill.	5.00
Meisch Nicholaus, Burnside, Ill.	5.00
Gasparik István, Burnside, Ill.	5.00
Wagner, Burnside, Ill.	5.00
Ruth J. F. Burnside, Ill.	5.00
Gross Lajos, Burnside, Ill.	5.00
Rigó Ferenc, Burnside, Ill.	5.00
Felsen Trading Co., Burnside, Ill.	5.00
Rudolph and Co. Burnside, Ill.	5.00
V. S. Egylet 36-ik f., Detroit, Mich.	5.00
Kiss János, Detroit, Mich.	1.00
Mócsa Péter, Detroit, Mich.	1.00
Szopó Ferenc, Detroit, Mich.	—.50
Császár Péter, Detroit, Mich.	—.50
Lukács István, Detroit, Mich.	—.50
Kisebb adományok	1.00
Vajda Istvánné, Scranton, Pa.	2.00
Mészáros Ferenczné tojásért	4.80
Marczinkó Mihályné, Talapoosa, Ga.	1.00
Fekete Lajos naptárért	3.00
Frank Polke, Bridgeport, Conn.	10.00
Rev. Papp Károly naptárért	12.50
Magyar Munkás Egylet, Muskegon, Mich...	15.00
Ref. Egyesület 74-ik f. Detroit, Mich.	5.00
V. S. Egylet 217-ik f. Bedford, Ohio	5.00
Tóth K. Lajos naptárért	1.00
Dankó András gyermektartás	80.00
Gacsályi Sándor gyermektartás	75.00
Rev. Tóth Sándor naptárért	5.00
Illés Józsefné, W. Cleveland, Ohio	2.00
Szabó Ferenczné naptárért	5.00
Kende Géza telephone	—.40
Református Egyház Alpha, N. J.	125.00
Lorántffy Zs. Egylet, Richeyville, Pa.	25.00
Gelenser József naptárért	1.00
Szabó Imre	1.00
Kovács Imre	1.00
Szabó Bálint	5.00
Csókos Julia, Warren, Ohio	1.00
Szabó Bálint, Warren, Ohio	1.00
Puncsók János, Warren, Ohio	—.50
Király Mihályné, Warren, O.	—.50
Kurucz János, Warren, O.	—.50
Bökönyi Miklós, Warren, O.	—.50
Sárossi György, Warren, O.	—.55
Druga János, Warren, O.	—.25
Rákóczi Egylet 10-ik f. New Haven, Conn.	5.00
Segélyző Szövetség, New Haven, Conn.	5.00
Szent József Egylet, New Haven, Conn.	5.00
Magyar Munkás Egylet, New Haven, Conn.	5.00
J. Tóth, New Haven, Conn.	1.00
Hadházi András, New Haven, Conn.	1.00
Szombathy János, New Haven, Conn.	1.00
Laky Barnabás, New Haven, Conn.	1.00
Csapkovics János, New Haven, Conn.	—.50
Kovács András, New Haven, Conn.	—.50
Trilecz Béla, Canonsburg, Pa.	15.00
Fejes István, Aurora, Ill.	5.00
Jakab András gyermektartás	25.00
Özv. Krajnyák Józsefné, Erie, Pa.	30.00
Berney Bros, Johnstown, Pa.	15.00
Gasparik István, Chicago, Ill.	5.00
Molnár Istvánné és Takács Jánosné gyüjtése:	
Molnár István, Toledo, Ohio	5.00
Kigyóssy István, Toledo, Ohio	5.00
Névtelen, Toledo Ohio	5.00
Mrs. Rose Farkas, Toledo, Ohio	3.00
Parkó György, Toledo, Ohio	2.00
Kaszty Károly, Toledo, Ohio	2.00
Simon P. Gyula, Toledo, Ohio	2.00
Takács János, Toledo, Ohio	1.00
Juhász József, Toledo, Ohio	1.00
Takács Lajos, Toledo, Ohio	1.00
Szakovics Jenő, Toledo, Ohio	1.00
Nagy Károly, Toledo, Ohio	1.00
Holló Antal, Toledo, Ohio	1.00
Kosztyu Ferencz, Toledo, Ohio	1.00
Bartha Gáborné, Toledo, Ohio	1.00
Galambos Pál, Toledo, Ohio	1.00
Orosz István, Toledo, Ohio	1.00
Csizmor Mihály, Toledo, Ohio	1.00
Sztrick György, Toledo, Ohio	1.00
Kolibár Imre, Toledo, Ohio	1.00
Tóth Istvánné, Toledo, Ohio	—.50
Alexo István, Toledo, Ohio	—.50
Molnár András, Toledo, Ohio	—.50
Hornyák Pál, Toledo, Ohio	—.50
Demcsák György, Toledo, Ohio	—.50
Horváth Andrásné, Toledo, Ohio	—.50
Pereszlay János, Toledo, Ohio	—.50
Várady József, Toledo, Ohio	—.50
Ádám Jánosné, Toledo, Ohio	—.50
Simkó Jánosné, Toledo, Ohio	—.50
Cszimár Mihályné, Toledo, Ohio	—.50
Horváth Jánosné, Toledo, Ohio	—.50
Rácz László, Toledo, Ohio	—.50
Bajka Péter, Toledo, Ohio	—.50
Dankó György, Toledo, Ohio	—.50
Fejes Mihály, Toledo, Ohio	—.50

Simon Morozon, Toledo, Ohio	—.50
Kovács Józsefné, Toledo, Ohio	—.50
Asztalos István, Toledo, Ohio	—.50
Tizedes István, Toledo, Ohio	—.50
Soltész Miklós, Toledo, Ohio	—.50
Jakcsy Jánosné, Toledo, Ohio	—.50
Rácz András, Toledo, Ohi o	—.50
Szendi János, Toledo, Ohio	—.50
Csabay Miklósné, Toledo, Ohio	—.50
Papp Mihályné, Toledo, Ohio	2.00
Damkó András, Toledo, Ohio	2.00
Kosebb adományok, Toledo, Ohio	2.95
Répáczki Károlyné gyüjtése:	
Fülöp János ,Toledo, Ohio	1.00
Köles István, Toledo, Ohio	1.00
Molnár Ágnes, Toledo, Ohio	1.00
E R. Hirzell, Toledo, Ohio	1.00
Toku Gyula, Toledo, Ohio	1.00
Mrs. J. Kokron, Toledo, Ohio	1.00
Gyurcsik István, Toledo, Ohio	1.00
Gáll István, Toledo, Ohio	1.00
Filyó István, Toledo, Ohio	1.00
Sütő Béla, Toledo, Ohio	1.00
Molnár Imre, Toledo, Ohio	1.00
Rick Imre, Toledo, Ohio	—.50
Kiss András, Toledo, Ohio	—.50
Urbányi Edward, Toledo, Ohio	—.50
Mrs. Julia Kovács, Toledo, Ohio	—.50
Kisebb adományok, Toledo, Ohio	3.00
Kovács Endréné és Boldog Bálintné gyüjtése:	
Demeter Józsefné, Toledo, Ohio	1.00
Boldog Bálintné, Toledo, Ohio	1.00
Ristai Jánosné, Toledo, Ohio	1.00
Rev. E. Suba, Toledo, Ohio	1.00
Polyacskó Pálné, Toledo, Ohio	1.00
Nyitray Pálné, Toledo, Ohio	1.00
Mészáros József, Toledo, Ohio	1.00
Matány János, Toledo, Ohio	1.00
Mrs. J. Zemnicky, Toledo, Ohio	1.00
Kozma Zsigmond, Toledo, Ohio	1.00
Id. Nagy Józsefné, Toledo, Ohio	1.00
Farkas Mihály, Toledo, Ohio	1.00
Csontos István, Toledo, Ohio	1.00
Bistai Erzsike, Toledo, Ohio	—.50
Bistai Jolánka, Toledo, Ohio	—.50
Papp József, Toledo, Ohio	—.50
Katona Margit, Toledo, Ohio	—.50
Ifj. Kocsis Jánosné, Toledo, Ohio	—.50
Jakab, Jánosné, Toledo, Ohio	—.50
Pető Pálné, Toledo, Ohio	—.50
Doszpoly József, Toledo, Ohio	—.50
Szabó Mártonné, Toledo, Ohio	—.50
Domonkos Gergely, Toledo, Ohio	—.50
Nagy Ferenczné, Toledo, Ohio	—.50
Bartha Lajos, Toledo, Ohio	—.50
Mrs. Pearl Halló, Toledo, Ohio	—.50
Mestellér Jánosné, Toledo, Ohio	—.50
Szabó Albertné, Toledo, Ohio	—.50
Kisebb adományok, Toledo, Ohio	3.40
Nagy Józsefné és Polyacskó Lajosné gyüjtése:	
Bacsó Pál, Toledo, Ohio	2.00
Demeter Lajos, Toledo, Ohio	1.00

TOLEDOBAN

KIGYÓSSY ISTVÁN

EGYEDÜLI MAGYAR

TEMETÉSRENDEZŐ

2001 CONSAUL STREET,
TOLEDO, OHIO

Ambulance szolgálat

A legjobban felszerelt
MAGYAR NYOMDA
DETROITBAN

A RAPID PRINTING CO.
NYOMDÁJA.

7911 W. JEFFERSON AVE.
DETROIT, MICH.

FODOR GYULA,
tulajdonos.

Dombrádi Sándorné, Toledo, Ohio 1.00
Ákos János, Toledo, Ohio 1.00
Kaduk János, Toledo, Ohio 1.00
Nagy Imre, Toledo, Ohio 1.00
Szilágyi József, Toledo, Ohio 1.00
Ifj. Nagy József, Toledo, Ohio 1.00
Percel Imre, Toledo, Ohio 1.00
Polyacskó Lajos, Toledo, Ohio 1.00
Potocky József, Toledo, Ohio ..... —.50
Kokoly Pál, Toledo, Ohio ..... —.50
Katona János, Toledo, Ohio ..... —.50
Szaniszló Márton, Toledo, Ohio ..... —.50
Bacsk J., Toledo, Ohio ..... —.50
Jakab József, Toledo, Ohio ..... —.50
Swager Mihályné, Toledo, Ohio ..... —.50
Nausz Zsófia, Toledo, Ohio ..... —.50
Dienes Fábián, Toledo, Ohio ..... —.50
Pocsik János, Toledo, Ohio ..... —.50
Bushinszky András, Toledo, Ohio ..... —.50
Fejes Béla, Toledo, Ohio ..... —.50
Szabó Péter, Toledo, Ohio ..... —.50
Laczkó József, Toledo, Ohio ..... —.50
Sipos István, Toledo, Ohio ..... —.50
Gáll Józsefné, Toledo, Ohio ..... —.50
Papp Imre, Toledo, Ohio ..... —.50
Berg Viktor, Toledo, Ohio ..... —.50
Molnár András, Toledo, Ohio ..... —.50
Szabó Gergely, Toledo, Ohio ..... —.50
Tóth Mihály, Toledo, Ohio ..... —.50
Kaduk Imre, Toledo, Ohio ..... —.50
Varga József, Toledo, Ohio ..... —.50
Rákos Gyula, Toledo, Ohio ..... —.50
Kisebb adományok, Toldeo, Ohio 5.40

Csobády Jánosné és B. Tóth Istvánné gyüjtése:

Rev. Ujlaky Ferenc, Toledo, Ohio 5.00
Csobády János, Toledo, Ohio 1.00
B. Tóth János, Toledo, Ohio 1.00
Matány József, Toledo, Ohio 1.00
Doszpoly István, Toledo, Ohio 1.00
Zám István, Toledo, Ohio 1.00
Eperjessy Károly, Toledo, Ohio 1.00
Mrs. Albright, Toledo, Ohio 1.00
Szabó István, Toledo, Ohio 1.00
Balas Imre, Toledo, Ohio 1.00
Tárcali István, Toledo, Ohio 1.00
Visi Ignác, Toledo, Ohio ..... —.50
Szabó Endre, Toledo, Ohio ..... —.50
Szőr Sámuel, Toledo, Ohio ..... —.50
Árvai Imre, Toledo, Ohio ..... —.50
Materni János, Toledo, Ohio ..... —.50
Fortuna János, Toledo, Ohio ..... —.50
Mrs. Boros, Toledo, Ohio ..... —.50
Kandik András, Toledo, Ohio ..... —.50
Megyessy János, Toledo, Ohio ..... —.50
Mrs. Szombathy, Toledo, Ohio ..... —.50
Kelemen István, Toledo, Ohio ..... —.50
Brada Jánosné, Toledo, Ohio ..... —.50
Hubai Lajosné, Toledo, Ohio ..... —.50
Novák János, Toledo, Ohio ..... —.50
Singlar János, Toledo, Ohio ..... —.50
Juhász József, Toledo, Ohio ..... —.50
Pederni Mihály, Toledo, Ohio ..... —.50
Guba Péter, Toledo, Ohio ..... —.50
Prusóczky Ferenc, Toledo, Ohio ..... —.50
Lukács József, Toledo, Ohio ..... —.50
Máriási János, Toledo, Ohio ..... —.50
Kisebb adományok, Toledo, Ohio 8.35

Oláh Juliska és Vincze Andrásné gyüjtése:

Silák Gusztávné, Toledo, Ohio 2.00
Székely Pál, Todelo, Ohio 2.00
B. Kovács István, Toledo, Ohio 1.00
Rev. Kovács Endre, Toledo, Ohio 1.00
Vincze András, Toledo, Ohio 1.00
Hoffman Józsefné, Toledo, Ohio 1.00
Szanikó András, Toledo, Ohio 1.00
Gáll Sándorné, Toledo, Ohio 1.00
Hetman Ferenczné, Toledo, Ohio 1.00
Székely Gyula, Toledo, Ohio 1.00
Tamás Andrásné, Toledo, Ohio ..... —.75
Bertók Lajosné, Toledo, Ohio ..... —.50
Ivó Jánosné, Toledo, Ohio ..... —.50
Győry Ferenczné, Toledo, Ohio ..... —.50
Radóczy Pál, Toledo, Ohio ..... —.50
Bogdány Tamásné, Toledo, Ohio ..... —.50
Ifj. Kovács Jánosné, Toledo, Ohio ..... —.50
Kovács Erzsike, Toledo, Ohio ..... —.50
Verbóczky Sándorné, Toledo, Ohio ..... —.50
Jánd Istvánné, Toledo, Ohio ..... —.50
Mokri Jánosné, Toledo, Ohio ..... —.50
Szabó Antalné, Toledo, Ohio ..... —.50
Nagy Jánosné, Toledo, Ohio ..... —.50
Radóczy János, Toledo, Ohio ..... —.50
Sárossy Jánosné, Toledo, Ohio ..... —.50
Kiss Bálintné, Toledo, Ohio ..... —.50
Lőrincz Imréné, Toledo, Ohio ..... —.50
Szabó Sándorné, Toledo, Ohio ..... —.50
Kisebb adományok, Toledo, Ohio 2.70

Demeter Istvánné és Kardos Jánosné gyüjtése:

Lőrincz József, Toledo, Ohio 2.00
Kocsis Andrásné, Toledo, Ohio 1.00
Ifj. Demeter István, Toledo, Ohio 1.00
Boros János, Toledo, Ohio 1.00
Demeter Mariska, Toledo, Ohi o ..... —.50
K. Demeter István, Toledo, Ohio ..... —.50
Bartha István, Toledo, Ohio ..... —.50
Bányász Istvánné, Toledo, Ohio ..... —.50
Maternyi Istvánné, Toledo, Ohio ..... —.50
Orosz Mihály, Toledo, Ohio ..... —.50
Sztajkó János, Toledo, Ohio ..... —.50
Szabó Antalné, Toledo, Ohio ..... —.50
Kisebb adományok, Toledo, Ohio 2.70

Horváth Istvánné és Darnó Istvánné gyüjtése:

Iszó Bálint, Toledo, Ohio 1.00
Szombathy Andrásné, Toledo, Ohio 1.00
Monoky János, Toledo, Ohio 1.00
Mészáros János, Toledo, Ohio 1.00
Balázs Jánosné, Toledo, Ohio 1.00
Gáspár Vincze, Toledo, Ohio 1.00
Tóth István, Toledo, Ohio 1.00
Tóth József, Toledo, Ohio 1.00
Harsányi Istvánné, Toledo, Ohio 1.00
Darmó Istvánné, Toledo Ohio 1.00
Horváth Istvánné, Toledo, Ohio 1.00

Kish Mihály, Toledo, Ohio	1.00
Weizer Zsigmond, Toledo, Ohio	1.00
Mrs. Reed, Toledo, Ohio	1.00
Id. Potoczky József, Toledo, Ohio	1.00
Fülöp Györgyné, Toledo, Ohio	1.00
Névtelen Toledo, Ohio	1.00
Matyok Pál, Toledo, Ohio	—.50
Majoros Istvánné, Toledo, Ohio	—.50
Németh József, Toledo, Ohio	—.50
Kocsis Lajos, Toledo, Ohio	—.50
Hornyák János, Toledo, Ohio	—.50
Burczin Mihály, Toledo, Ohio	—.50
Lacza Mihály, Toledo, Ohio	—.50
Blemdané, Toledo, Ohio	—.50
Özv. Zsigrayné, Toledo, Ohio	—.50
Báló István, Toledo, Ohio	—.50
Drótár István, Toledo, Ohio	—.50
Chicago Bargain House, Toledo, Ohio	—.50
Kajsza Miklós, Toledo, Ohio	—.50
Kovács István, Toledo, Ohio	—.50
R. W. Meye, Toledo, Ohio	—.50
Ozsvart Ferencz, Toledo, Ohio	—.50
Mrs. Thomy, Toledo, Ohio	—.50
Mrs. Petró, Toledo, Ohio	—.50
Szemán Imre, Toledo, Ohio	—.50
Katona J., Toledo, Ohio	—.50
Vékári György, Toledo, Ohio	—.50
Jakab János, Toledo, Ohio	—.50
Lőrincz Andrárs, Toledo, Ohio	—.50
Oravecz Béla, Toledo, Ohio	—.50
Kardos Imre, Toledo, Ohio	—.50
Tóth Mihály, Toledo, Ohio	—.50
Kisebb adományok, Toledo, Ohio	6.30
Dr. Markus Béla, Toledo, Ohio	5.00
Nagy István, Toledo, Ohio	2.00
Belincs Demeterné, Toledo, Ohio	2.00
Berték Gyula, Toledo, Ohio	2.00
Klárik Mihályné, Toledo, Ohio	2.00
Varkoly Bertalan, Toledo, Ohio	2.00
Bresnitz Bözsi, Toledo, Ohio	2.00
Molnár József, Toledo, Ohio	1.00
Varga István, Toledo, Ohio	1.00
Bertók Piroska, Toledo, Ohio	1.00
Balázs János, Toledo, Ohio	1.00
E. H. Voegle, Toledo, Ohio	100
Pojancky Gyuláné, Toledo, Ohio	1.00
Balázs Erzsike, Toledo, Ohio	1.00
Humphrey Bros., Toledo, Ohio	1.00
Nagy János, Toledo, Ohio	1.00
Legeza Sándorné, Toledo, Ohio	1.00
Kanócz János, Toledo, Ohio	1.00
Fábián Lajos, Toledo, Ohio	1.00
András István, Toledo, Ohio	1.00
Varga Bertalan, Toledo, Ohio	1.00
Packó János, Toledo, Ohio	1.00
Fisher János, Toledo, Ohio	1.00
Orosz József, Toledo, Ohio	1.00
Balogh Istvánné, Toledo, Ohio	1.00
F. Varga József, Toledo, Ohio	1.00
Horváth Györgyné, Toledo, Ohio	1.00
Murray Károlyné, Toledo, Ohio	1.00
Tamás Sámuel, Toledo, Ohio	1.00

A LEGRÉGIBB
TEMETKEZÉSI
VÁLLALKOZÓ

DETROITBAN, (MICH.)

BICZÓ FERENC

okleveles balzsamozó

8027 W. JEFFERSON AVE.

Elvállal temetéseket
a legegyszerűbbtől
a legfényesebbig.

Árai a legjutányosabbak.

Telephone:
CEDAR 0175

Varga István, Toledo, Ohio	1.00
Mestellér József, Toledo, Ohio	1.00
Varga Jánosné, Toledo, Ohio	1.00
Varga Gyula, Toledo, Ohio	1.00
Gonsaul St. Garage, Toledo, Ohio	1.00
Andrus Ferenc, Toledo, Ohio	1.00
Batek József, Toledo, Ohio	1.00
Keresztfalvy Antal, Toledo, Ohio	1.00
Kiss Jánosné, Toledo, Ohio	1.00
Sneer G., Toledo, Ohio	1.00
Lakula Ákos, Toledo, Ohio	1.00
Lasonszky Mihály, Toledo, Ohio	1.00
Schell Russell, Toledo, Ohio	1.00
Lakatos András, Toledo, Ohio	1.00
Mrs. L. Konány, Toledo, Ohio	1.00
Nagy János, Toledo, Ohio	1.00
Jager János, Toledo, Ohio	1.00
Mrs. F. Rihacek, Toledo, Ohio	1.00
Stencil Ernő, Toledo, Ohio	1.00
Virág János, Toledo, Ohio	1.50
Zám Miklósné, Toledo, Ohio	—.50
Fillman József, Toledo, Ohio	—.50
Tóth Mihály, Toledo, Ohio	—.50
Zajácz András, Toledo, Ohio	—.50
Mrs. Beer, Toledo, Ohio	—.50
Kertész István, Toledo, Ohio	—.50
Kovács László, Toledo, Ohio	—.50
Nyitray András, Toledo, Ohio	—.50
Edith Socks, Toledo, Ohio	—.50
Mardó György, Toledo, Ohio	—.50
Damfi József, Toledo, Ohio	—.50
Balázs Mihály, Toledo, Ohio	—.50
Major Béla, Toledo, Ohio	—.50
Dienes János, Toledo, Ohio	—.50
Mayer Pálné, Toledo, Ohio	—.50
Szákovics Gergely, Toledo, Ohio	—.50
Kardos Dániel, Toledo, Ohio	—.50
Virág József, Toledo, Ohio	—.50
Kuchla Lajos, Toledo, Ohio	—.50
Szücs Edward, Toledo, Ohio	—.50
Papp József, Toledo, Ohio	—.50
Potocky Pál, Toledo, Ohio	—.50
B. Skunk, Toledo, Ohio	—.50
Mrs. Thomas, Toledo, Ohio	—.50
McNeil Károlyné, Toledo, Ohio	—.50
Materni Erzsébet, Toledo, Ohio	—.50
Farrel Károly, Toledo, Ohio	—.50
Pompli Ferenc, Toledo, Ohio	—.50
Addesné, Toledo, Ohio	—.50
Krisák Mária, Toledo, Ohio	—.50
Kisebb adományok, Toledo, Ohio	1.50
Lorántffy Zs. Egylet adománya, Toledo, O	52.45
Réthy Bálint naptárért	1.50
Köteles István szalonnáért	4.00
Turfa Sándor, szalonáért	1.50
Dr. Tóth Sándor naptárért	5.00
Horkay Lajos, Perth Amboy, N. J.	15.00
Sarkadi Károly, Springdale, Pa.	2.00
Gacsályi Sándor, Springdale, Pa.	2.00
Károlyi János, Springdale, Pa.	1.00
Garda Elek, Springdale, Pa.	1.00
Rev. Tóth Sándor, Springdale, Pa.	1.00
Korponay Sándor, Springdale, Pa.	1.00
Ungor Laojs, Springdale, Pa.	1.00
Kánya Gusztáv, Springdale, Pa.	3.00
Peterman György, Springdale, Pa.	1.00
Farkas Lajos, Springdale, Pa.	1.00
"Magyarság", Pittsburgh, Pa.	10.00
Rev. Kovács András, Brownsville, Pa.	5.00
Rev. Varga Lajos, Pittsburgh, Pa.	5.00
Rev. Borsy-Kerekes György, Youngstown,	5.00
Rev. Daróczy Sándor, McKeesport, Pa.	5.00
Kövér Sándor, Johnstown, Pa.	25.00
Rev. Laky Zsigmond, Youngstown, O.	5.00
Rev. Borsos István, Morgantown, W. Va.	5.00
Rev. Dókus Sándor, Canton, Ohio	5.00
Rev. Vincze Károly, Perth Amboy, N. J.	6.00
Rev. Ujlaky Ferenc, Toledo, Ohio	5.00
Rev. Takaró Géza, New York, N. Y.	5.00
Rev. Dr. Tóth Sándor, Lancaster, Pa.	20.00
Kováchy M. György, Cleveland, Ohio	20.00
Kovács Gusztáv, Buffalo, N. Y.	20.00
Turfa Sándor, Donora, Pa.	15.00
Köteles István, Bridgeport, Conn.	15.00
Molnár István, Toledo, Ohio	30.00
Nánássy Lajos fizetése	125.00
Kalassay Sárika fizetése	85.00
Eladott borjukért	231.00
	4389.28

KIADÁSOK.

Utalvány és checkszám	Kinek és miért fizettünk	Összeg
1.	H. E. Vance kenyérszámla	86.80
2.	Greensburg Produce, élelmiszer	51.20
3.	M. E. Simon, élelmiszer	10.00
4.	Ontario Biscuit, élelmiszer	21.16
5	Pittsburgh Provision, élelmiszer	13.92
6.	Latrobe Grocery, élelmiszer	58.62
7.	L. A. Weaver, ruhanemü	28.64
8	Benn Klein; ruhanemü	128.73
9.	Harry Berney, ruhanemü	14.75
10.	Berney Bros. ruhanemü	230.80
11.	Ralph Knox, szénért	31.20
12.	L. H. Smith Co. berendezés	34.45
13.	Demmler and Schenck, berendezés	8.91
14.	L. W. Darr and Co. épitkezés	355.93
15.	D. W. Geeting épitkezés	32.50
16.	North Western Elevator Co., élelmiszer	8.50
17.	Wilpen Taxi Co. utiköltség	131.05
18.	Kalamazoo Stove Co., berendezés	43.55
19.	Rev. Varga Lajos, vasárnapi iskola	7.50
20.	C. W. Overcash, munkás biztositás	84.35
21.	H. E. Hornberger, tüzbiztositás	84.75
22.	Szabadság, hirdetésért	4.50
23.	Ligonier Machine Shop, javitás	7.00
24.	J. W. McDowell, kovács-kerékgyártó	86.95
25.	Ed. Grombach, szijgyártó	42.85
26.	N. L. Shaffer, gépelésért	10.70
27.	J. Harvey Miller, takarmány	123.00
28.	J. W. Richards, farm bérlet	58.33
29.	Frank G. Houpt, gépjavitás	6.40

330. Rapid Printing nyomtatvány	4.50
331. Dr. Nánássy Lajos fizetése	125.00
332. Kalassay Sárika fizetése	85.00
333. Nánássy Kálmán fizetése	90.00
334. Tóth Mihály fizetése	70.00
335. Tarpai Károlyné fizetése	50.00
336. Jozán Istvánné fizetése	50.00
337. Szaloczki Piroska fizetése	40.00
338 Tóth Lajos fizetése	40.00
339. Nagy Miklós fizetése	40.00
440. Kalapács Róza fizetése	20.00
441. Expert Printing Co. IV. részlet	250.00
442. Kalassay Sándor folyókiadások	280.18
443. Walter Saling, vegyesek	7.42
444. Gyülési költség	11.20
445. Sadi E. Schaeffer-takarmány	102.00
Ref. Egyesület, kamat	360.00
	3,432.94

ZÁRLAT.

Bevétel 1930 Január havában	4,389.28
Kiadás 1930 Január havában	3,432.34
Maradvány	956.94
Levonva a mult havi hiányt	375.82
Maradvány	581.12
Naptári hirdetésért jutalék levonva	73.00
Maradvány	508.12

A LIGONIERI ÁRVAHÁZ A TETTRE VÁLTOTT MAGYAR SZÁNDÉK AMERIKAI ALKOTÁSA

BENKŐ AMBRUS & CO.

MÉSZÁRSZÉKE
ÉS FÜSZERKERESKEDÉSE

Elsőrendü friss élelmiszerek.
Szives magyar kiszolgálás.

Tel. South Chicago, 0586.

8458 Mackinaw Ave.,
SOUTH CHICAGO, ILL.

A BANK ZÁRLATA.

Maradvány a bankban	1,481.78
Vissza nem jött checkek	972.28
Maradvány a bankban	509.50

A FEBRUÁR HAVI SZÁMADÁS.

Dr. Ravasz László, Budapest	75.00
Rozgonyi József gyermektartás	25.00
Ref. Egyház, Rankin, Pa.	100.00
Korcsmáros János gyermektartás	50.00
Árvaházi persely, Vintondale, Pa.	8.28
Rev. Hunyadi László naptárért	5.00
K. Szabó Péter, Vintondale, Pa.	1.00
György Ferenc naptárért	5.00
Valkó János, Bridgeport, Conn.	15.00
Nagy Dániel naptárért	5.00
Szász Imre gyermektartás	15.00
Ref. Egyház és Nőegylet, East Chicago	120.00
Záborszky István naptárért	1.00
Nevotnik István naptárért	2.50
Socks József naptárért	1.00
Blizman Béla naptárért	1.00
Reinhardt János naptárért	2.50
George Edwards, Pittsburgh, Pa.	10.00
Tóth János naptárért	4.00
Szilágyi Géza, Bethlehem, Pa.	10.00
Veress József, Bethlehem, Pa.	5.00
Dezső János, Bridgeport, Conn.	15.00
V. S. Egylet 23-ik fiókja, Pocahontas, Va.	2.50
V. S. Egylet 247-ik f. Clune, Pa.	1.00
Lukács Károly naptárért	1.00
Balogh József, Tonawanda, N. Y.	5.00
Major János, Tonawanda, N .Y.	3.00
Sipos Lajosné, Tonawanda, N. Y.	2.00
László Jánosné, Tonawanda, N. Y.	2.00
Rev. Bernáth Árpád, Tonawanda, N. Y.	1.00
Bagdy Zoltán, Tonawanda, N. Y.	1.00
Markovitz Ferenczné, Tonawanda, N. Y.	1.00
Birskó Györgyné, Tonawanda, N. Y.	1.00
Koncz Mihályné, Tonawanda, N. Y.	1.00
Sachuck Miklósné, Tonawanda, N. Y.	1.00
Id. Pór András, Tonawanda, N. Y.	1.00
Id. Holécskó Istvánné, Tonawanda, N. Y.	1.00
Borsos Gábor, Tonawanda, N. Y.	1.00
Miliczky Józsefné, Tonawanda, N. Y.	1.00
Mehringy Józsefné, Tonawanda, N. Y.	1.00
Benn Klein, Ligonier, Pa.	10.00
Ref. Nőegylet, New Brunswick, N. J.	10.00
Körmöndy Károly, New Brunswick, N. J.	2.00
Peter Gusztávné, New Brunswick, N. J.	1.00
Vajda Pál, New Brunswick, N. J.	1.00
Nagy Józsefné, New Brunswick, N. J.	1.00
Szeli Ferenc, New Brunswick, N. J.	1.00
Nagy Dániel, New Brunswick, N. J.	1.00
Farkas József, New Brunswick, N. J.	1.00
Prekopp Tamás, New Brunswick, N. J.	1.00
Özv. Körmöndy Jánosné, New Brunswick,	1.00
Geressi Ferenc, New Brunswick, N. J.	1.00
Iván János, New Brunswick, N. J.	1.00
Vassi Kálmánné, New Brunswick, N. J.	1.00

Szabó Károly, New Brunswick, N. J. 1.00
Nagy Ferencné, New Brunswick, N. J. 1.00
Sándor Gergely, New Brunswick, N. J. 1.00
Angolit Sándorné, New Brunswick, N. J. 1.00
Debreczeni János, New Brunswick, N. J. 1.00
Varga Dániel, New Brunswick, N. J. 1.00
Babinszky János, New Brunswick, N. J. 1.00
Lőrincz Juliánna, New Brunswick, N. J..... 1.00
Kára Józsefné, New Brunswick, N. J. 1.00
Drabant Mihály, New Brunswick, N. J. 1.00
Mikó József, New Brunswick, ... 1.00
Bessenyei Albert, New Brunswick 1.00
Molnár József, New Brunswick 1.00
Kára Erzsébet, New Brunswick, N. J. 1.00
Fábián István, New Brunswick, N. J. 1.00
Jószai Ferencné, New Brunswick, ... 1.00
Demes Józsefné, New Brunswick 1.00
Kovács Lajos, New Brunswick 1.00
Markam István, New Brunswick, ... 1.00
Katkó János, New Brunswick 1.00
Szentpétery Lajos, New Brunswick, ... 1.00
Lőrincz Károly, New Brunswick 1.00
Fogarassy András, New Brunswick 1.00
Kosztyu Sándor, New Brunswick 1.00
Ádám Lajos, New Brunswick 1.00
Balazsi Gergely, New Brunswick 1.00
Timkó József, New Brunswick, ... 1.00
Vajda Péter, New Brunswick 1.00
Baglyas Balázs, New Brunswick ..... —.50
Kiss Mózes, New Brunswick ..... —.50
Erdey Eszter, New Brunswick 1.00
Kisebb adományok, New Brunswick 3.00
Rubi Antalné, Manville, N. J. 1.00
Mészáros Ferenc, Manville 1.00
Turi Miklósné, Manville, ... 1.00
Pokol Balázsné, Manville 1.00
Köteles Lajos, Manville 1.00
Spilák Ádám, Manville 1.00
Kardos István, Manville 1.00
Hegedüs Lajos, Manville 1.00
Polóczi Lajosné, Manville 1.00
Balázsi Jánosné, Manville 1.00
Belák Kálmán, Manville 1.00
Kiss Mihály, Manville 1.00
Dozsnyák Kálmán, Manville ..... —.50
Perselypénz, South River 5.50
Egyházi S. Nőegylet, Wharton, N. J. 5.00
Baksa Sándor, Wharton, N. J. 2.00
Kiss Ferenc, Wharton, N. J. 1.00
Nagy Lajos, Wharton, N. J. 1.00
Bertha Miklós, Wharton, N. J. 1.00
Rev. Dezső János, Wharton, N. J. 1.00
Dezső Jánosné, Wharton, N. J. 1.00
Gáll Zoltán, Wharton, N. J. ..... —.75
Garanyi János naptárért 2.50
Perselypénz, Wharton, N. J. 8.13
Rev. Tóth Kálmán, naptárért 5.00
Balogh Károly, One Creek, Pa. 2.00
Nagy Sándor, One Creek, Pa. 2.00
Olexa István naptárért 1.00
Rev. Hady Albert naptárért 5.00

Ref. Egyház, Los Angeles, Cal. 16.00
Bozsnyák József, Rossiter, Pa. 1.00
Bozsnyák József naptárért 1.00
Dr. Petrass Andor, South Bend, Ind. 10.00
Keresztury Károly, South Bend, Ind. 5.00
J. F. Ruth, Chicago, Ill. 5.00
Pozsgay Imre, naptárért 5.00
Nagy István naptárért 1.00
Bányácski István naptárért 5.00
Lovas Bertalan naptárért 5.00
Németh Imre naptárért 1.00
Papp József gyermektartás 20.00
Gáll József gyermektartás 30.00
Wilpen Taxi Co., Wilpen, Pa. 10.00
Ritter and Co., Cleveland, O. 5.00
Balogh Ferenc gyermektartás 62.5
Biró Péter, New Brunswick, N. J. 5.00
Soltész Menyhért naptárért 1.00
Leskó János, Bridgeport, Conn. 10.00
Dr. J. J. Boldizsár, Cleveland, O. 5.00
Pásztor István naptárért 25
Drenka János naptárért 25
David Raymond, South Norwalk, Conn. .. 10.00
Bokor Imre, South Bend, Ind. 5.00
Szemják István naptárért 1.00
Jakab Mihály naptárért 1.00
Magyar M. Tár. B. S. Egylet, Granite City, Ill. 10.00
Csomor Mózes, Granit City, Ill. 1.00
Makai János, Granit City, Ill. 1.00
Tomori István, Granit City, Ill. 1.00
Krizsák István, Granit City, Ill. 1.00
Kazer József, Granit City, Ill. ..... —.50
V. S. Egylet 187-ik f. Granite City, Ill. 10.00
Magyar Ház Bizottság, Granite Ctiy, Ill. 5.00
Segélyző Szövetség 54-ik f. Granite City, Ill. 5.00
Munkás B. S. és Önképzőkör, Granite City, 5.00
Munkás B S. Szövetség, Granite City, Ill. 20.00
Rev. Bodor Dániel naptárért 9.00
Vasárnapi Iskola, South Bend, Ind. 20.00
Veres Sándor naptárért 5.00
Frank Seeman, Perth Amboy, ... 5.00
Izsák Sándor naptárért 1.00
Tóth K. Lajos naptárért 1.50
Dr. Bardoly Lajos, Cleveland, O. 5.00
Bardi József naptárért 10.00
Nalesnik János naptárért 1.00
Peoples Bottling Co. Akron, O. 5.00
Mihók János naptárért 5.00
Ref. B. S. Egylet, Buffalo, N. Y. 5.00
Rev Béky Zoltán, Trenton, N. J. 25
Papp Miklós, Trenton, N. J. 25
V. S .Egylet, Franklin, N. J. 10.00
Stekli János naptárért 1.00
Vajda Péter naptárért 1.00
Balogh Mózes naptárért 1.00
Vekkeli Mihály naptárért 1.00
Bai János, naptárért 25
Hungarian Club tojásért 4.00
Ratkó Zsuzsánna, Cleveland, O. 1.00
V. Binger Juliánna, Cleveland, O. 1.00

Szász Imre gyermektartás	15.00
Bacskay József, Perth Amboy, N. J.	15.00
Egyesületi járulék januárra	765.25
Westmoreland Grocery Co. Greensburgh	15.00
Takács Lajos naptárért	2.50
W. S. Egylet 214. f. Flint, Mich.	5.00
Rev. Bernáth Árpád naptárért	11.00
Rapid Printing Co., Detroit, Mich.	10.00
Bessenyődy Gáspár, Akron, O.	10.00
Union Trust Co., Cleveland, O.	25.00
Czakó János naptárért	1.00
Kondor Sándorné naptárért	2.50
Kondor Sándorné, Logan, W. Va.	1.00
W. S. Egylet 96-ik f., Chicago, Ill.	5.75
Ref. Női Egylet, Homestead, Pa.	14.00
Rev. Dienes Barna naptárért	27.00
Csizmadia János, Homestead, Pa.	3.00
Winczellér János, naptárért	1.00
Kiss Ferenc naptárért	1.00
Mondok György naptárért	1.00
Munkás B. S. Sz. Önképzőkör Női Osztálya, Granite City, Ill.	5.00
Rákóczi Egylet 80-ik f. Easton, Pa.	2.00
Pogány Lajos naptárért	1.00
Gergely Ferenc tojásért	4.10
Juhász Istvánné naptárért	5.00
Kovács Áron gyermektartás	25.00
Rev. Mircse Sándor naptárért	12.50
Csapó János naptárért	5.50
Rev. Várkonyi Miklós naptárért	5.00
Rev. Várkonyi Miklós, Throop, Pa.	1.00
Balogh Gábor, Throop, Pa .	1.00
Pásztor József naptárért	2.50
Jakab János gyermektartás	25.00
Rev. Kovács Mihály naptárért	12.50
Vasárnapi Iskola, Aurora, Ill.	6.80
Weiss and Lichtman, Perth Amboy, N. J.	5.00
Rev. Babinszky András naptárért	3.00
Rev. Hegyi Sándor naptárért	5.00
Sóhajda Albert naptárért	5.00
Mészáros Ferencné tojásért	2.50
Kalerd Laboratories, Pittsburgh, Pa.	12.50
Füzy Béla, East Chicago, Ill.	5.00
Mrs. J. Nagy, New York, N. Y.	1.00
Ft. R. Egyházi Nőegylet, Detroit, Mich.	10.00
Ft. R. Vasárnapi Iskola, Detroit, Mich	5.00
Ft. R. Ifjusági Kör, Detroit, Mich	5.00
Horváth István és cs.	3.00
Fodó Ferencz, Detroit, Mich.	2.00
Névtelen, Detroit, Mich.	2.00
Nagy J. József, Detroit, Mich.	2.00
Rakczi Lajos, Detroit, Mich.	2.00
Ambrusz András, Detroit, Mich.	2.00
Bodó Menyhért, Detroit, Mich.	2.00
Mrs. Surface, Detroit, Mich.	1.00
Névtelen, Detroit, Mich.	1.00
Bokor Albertné, Detroit, Mich.	1.00
Körössy János, Detroit, Mich.	1.00
Károly Ferenc, Detroit, Mich.	1.00
Papp József, Detroit, Mich.	1.00
Tóbiás Károly, Detroit, Mich.	1.00
Csala Gergely, Detroit, Mich.	1.00

Az amerikai magyarság Ligonierben bebizonyitotta, hogy ahol van akarat, ott van helye is az akaratnak.

ARANY KERESZT ÓHAZAI PATIKA

Tulajdonos:
HOFFER RÓBERT

a budapesti egyetemen kitüntetett okleveles gyógyszerész.

8104 W. Jefferson Ave.
DETROIT, MICH.

Feldman J. Feldman M.

THE BATHS OF ARETHUSA

VILÁGHIRÜ GYÓGYFÜRDŐ
ELSŐRANGU SZÁLLODA

MOUNT CLEMENS, MICH.

Feldman Testvérek
magyar tulajdonosok.

MOUNT CLEMENS legkitünőbb hatásu gyógyforrása, a Rheuma minden válfajának, a bőr és májbajoknak, a kimerültségnek gyógyitásában bámulatos eredményeket ér el.

GYÓGYFÜRDŐNK ELSŐRENDÜ SZÁLLODÁVAL VAN ÖSSZEKÖTVE.

Leirást bárhová szivesen küldünk.

— Magyar levelekre magyarul válaszolunk. —

K. Kovács József, Detroit, Mich.	1.00
Papp Gyula, Detroit, Mich.	1.00
Vass Ferenc, Detroit, Mich.	1.00
Kórody József, Detroit, Mich.	1.00
Lemák István, Detroit, Mich.	1.00
Papp István, Detroit, Mich.	1.00
Ifj. Nagy György, Detroit, Mich.	1.00
Sallai József, Detroit, Mich.	1.00
Farkas Istvánné, Detroit, Mich.	1.00
Kocsis István, Detroit, Mich.	1.00
Takó Juliánna, Detroit, Mich.	1.00
Takó Mihályné, Detroit, Mich.	1.00
Poczik János, Detroit, Mich.	1.00
Ári Jánosné, Detroit, Mich.	1.00
Balázsi István, Detroit, Mich.	1.00
Nagy Józsefné, Detroit, Mich.	1.00
Skapinyák József, Detroit, Mich.	1.00
Gáspár János, Detroit, Mich.	1.00
Névtelen, Detroit, Mich.	1.00
Varga Lajos, Detroit, Mich.	1.00
Boldizsár István, Detroit, Mich.	1.00
Lethrop Haroldné, Detroit, Mich.	1.00
Mester Imréné, Detroit, Mich.	1.00
Özv. Vadnai Józsefné, Detroit, Mich.	1.00
Varga István, Detroit, Mich.	1.00
Kiss Gedeon, Detroit, Mich.	1.00
Győry Juliánna, Detroit, Mich.	1.00
Gombkötő Mózes, Detroit, Mich.	1.00
Flakusz Adolf, Detroit, Mich.	1.00
Imry Kornél, Detroit, Mich.	1.00
Vasváry Elek, Detroit, Mich.	1.00
Vinczellér József, Detroit, Mich.	1.00
Id. Odor Pál, Detroit, Mich.	1.00
Tóth Imre, Detroit, Mich.	1.00
Enessei Gyula, Detroit, Mich.	1.00
Vinczellér Béla, Detroit, Mich.	1.00
Nagy Mihályné, Detroit, Mich.	1.50
Berki Ferenczné, Detroit, Mich.	—.50
Katona István, Detroit, Mich.	—.50
Ifj. Rajczi Lajos, Detroit, Mich.	—.50
Rajczi Irénke, Detroit, Mich.	—.50
Dr. Bötykös Béla, Detroit, Mich.	1.68
Perselypénz, Detroit, Mich.	20.82
Ref. Egyesület 35. oszt.	103.20
Tukács Gedeon, naptárért	5.00
Rev. Márton Sándor, naptárért	5.00
Rev. Szabó Antal naptárért	1.00
Rev. Harsányi Sándor, naptárért	5.00
Rev. Böszörményi István naptárért	37.50
State Streeti Egyház, Bridgeport, Conn.	30.00
West End Furniture Co. Bridgeport, Conn.	5.00
Krejci Patika, Cleveland, O.	10.00
Rákóczi Egylet 230. oszt. New York, N. Y.	10.00
Varga József, gyermektartás	50.00
Visszatérités az L. H. Smith számláján	9.75
Dr. Nánássy Lajos fizetése	125.00
Kalassay Sárika fizetése	85.00
Havi bevétel	2,665.06

KIADÁSOK FEBRUÁRBAN.

Utalvány és checkszám	Kinek és miért fizettünk	Összeg
46.	H. E. Vance, kenyérszámla	99.20
47.	Westmoreland Grocery, élelmiszer	150.78
48.	L. H. Parke, élelmiszer	46.80
49.	Ontario Biscuit Co.	15.40
50.	Ralph Knox, szénért	32.40
51.	Latrobe Laundry, mosásért	58.35
52	Ligonier Pharmacy, gyógyszerért	16.22
53.	L. H. Smith, berendezés	12.00
54.	Proctor and Gamble, szappanért	13.90
55.	Dr. Baldwin, szemüveg	24.00
56.	Crescent Studio, fényképért	40.10
57.	West Penn Electric, gépjavitás	9.80
58.	McCloy Co., iroda felszerelés	26.44
59.	John Spies, gyüjtőivek	20.28
60.	Amerikai Magyar Népszava, hirdetésért	3.90
61.	Geo. Edwards, tüzbiztositás	67.80
62.	Ligonier Water Works, vizadó	9.70
63.	H. M. Cramer, berendezés	7.75
64.	H. F. Stark, egy disznóért	20.00
65.	Ligonier Feed Store, takarmány	125.00
66.	Expert Printing Co., V. részlet	250.00
67.	J. W. Richards, farmbérlet	58.35
68.	Dr. Nánássy, februári fizetés	125.00
69.	Kalassay Sárika, februári fizetés	85.00
70.	Nánássy Kálmán, januári fizetés	90.00
71.	Tóth Mihály, januári fizetés	70.00
72	Tarpay Károlyné, januári fizetés	50.00
73.	Józan Istvánné, januári fizetés	50.00
74.	Szalóczi Piroska, januári fizetés	40.00
75.	Kalapács Róza, januári fizetés	25.00
76.	Tóth Lajos, januári fizetés	40.00
77.	Nagy Miklós, januári fizetés	40.00
78.	John Deeds egy fejős tehénért	200.00
79.	Greensburg Produce, élelmiszer	29.06
80.	Alex Melville, kamat	60.00
81.	Roy Weller, levágni való tehén	70.00
82.	Kalassay Sándor folyó kiadások	303.11
83.	Gyülési költség	11.25
	Utalvány nélküli kiadás, Egyesületnek kamat	360.00
84.	National Bank of Ligonier, kamat	58.00
	Összesen	2814.59

ZÁRLAT.

Maradvány a mult hónapról	508.75
Bevétel februárban	2665.06
Összesen	3173.75
Kiadás februárban	2814.59
Maradvány	359.16
A Bank zárlata	1039.25
A vissza nem jött checkek értéke	679.91
Maradvány a bankban	360.06

A MÁRCIUS HÓNAPI SZÁMADÁS.

Rozgonyi József gyermektartás	25.00
Handfest Menyhért naptárért	1.00
Bandré György naptárért	1.00
Bandré Györgyné, Bridgeport, Conn.	2.00
Szabó Balázs, naptárért	3.00
Korcsmáros János gyermektartás	50.00
Vertetics Péterné naptárért	5.00
Hody Sándor, naptárért	5.00
Papp József, gyermektartás	20.00
Krajnyi József naptárért	5.00
Bóczó Ferencz, Detroit, Mich.	15.00
Bolock György naptárért	1.00
László György, Erie, Pa.	4.50
Rev. Gulyás András naptárért	12.00
Kurucz János naptárért	2.50
Rev. Krivulka Károly, Johnstown, Pa.	2.00
Kövér Sándor cserkész csapatra	25.00
V. S. Egylet 89. osztály, Homestead, Pa.	5.00
Rev. Silay Sándor naptárért	5.00
Lorántffy Zsuzsánna Egylet, Daisytown, Pa.	25.00
Visnyai János naptárért	5.00
Horváth István gyermektartás	25.00
Szabó Sándor, Duquesne, Pa.	2.00
Horváth Sándorné, Duquesne, Pa.	1.00
Rev, Béla Kovács naptárért	5.00
Rev. Ladányi Zsigmond naptárért	5.00
Rev. Kovács Béla naptárért	3.50
Rev. Papp Géza naptárért	12.50
Vajda Istvánné, Scranton, Pa.	2.00
Petrash Lajos, Cleveland, Ohio	5.00
Gulényi Róza gyermektartás	25.00
Simon András naptárért	5.00
Kish János, naptárért	2.50
Csipő Lajos, Perth Amboy, N. J.	15.00
Osváth József, Cleveland, Ohio	10.00
Dr. Csipus István, Cleveland, Ohio	10.00
Rev. Harsányi Sándor naptárért	7.00
Andó Pál naptárért	1.00
Lorántffy Zsuzsánna Egylet, Niles, Ohio	10.00
Törös Mihály naptárért	2.50
Pongrácz Studio, Akron, Ohio	5.00
Kapcsos Dániel naptárért	1.00
Csatlakozott Egyház, Donora, Pa	10.00
Kocsos András, Donora, Pa.	9.00
V. S. Egylet 119. oszt. Donora, Pa.	5.00
Ref. B. S. Egylet Donora, Pa.	5.00
Leisenringi Egylet, Donora, Pa.	5.00
Turfa Sándor, Donora, Pa.	2.00
Nagy István, Donora, Pa.	2.00
Juhász Pál, Donora, Pa.	1.00
Nagy Istvánné, Donora, Pa.	1.00
Nagy Elek, Donora, Pa.	1.00
Nagy Elekné, Donora, Pa.	1.00
Jablonkai István, Donora, Pa.	1.00
Jablonkai Istvánné, Donora, Pa.	1.00
Balogh Dániel, Donora, Pa.	1.00
Juhász Mihályné, Donora, Pa.	1.00
Talarom Mihály, Donora, Pa.	1.00

The First National Bank
Union Trust Company
First & Trust Company

OF

SOUTH BEND, INDIANA.

Ez a bankcsoport arra törekszik, hogy a banküzlet minden ágában a legtökéletesebb szolgálatot nyujtsa.

Biztositási osztályunk és utazási irodánk szintén szolgálatára áll magyar honfitársainknak.

Demeter Gusztáv, New York 2.00
Mrs. S. Kriván, New York 2.00
Sargó Erzsébet New York 1.00
Szentkirályi Sándor, New York 1.00
Finta Sándor, New York 1.00
Orbán Viktor, New York 1.00
J. B. Bodnár, New York 1.00
Moren Margit New York 1.00
Lasztóczy János, New York 1.00
Eged János, New York 1.00
Szentkirályi Sándor, New York 1.00
Moré András, New York 1.00
M. Bartók, New York 1.00
Beregszászy Mihály, New York 1.00
Gyarmathy Mihály, New York 1.00
Guzmics Lajos, New York 1.00
Nt. Harsányi Lászlóné, New York 1.00
Mrs. J. Lusta, New York 1.00
Kriván Ilonka, New York 1.00
Mrs. Nagy Julia, New York 1.00
Névtelen adomány, New York 2.00
Rev Tóth Kálmán, Kreischerville, N. Y. 1.00
Tóth Sándor, Kreischerville, N. Y. 1.00
Papp Sándorné, Kreischerville 1.00
Tamássy József, Kreischerville 1.00
Angyal Ferenc, Kreischerville 1.00
Nagy Mihály, Kreischerville 1.00
Makláry István Kreischerville 1.00
Biró Zsigmond, Kreischerville 1.00
Kozma Lajos, Kreischerville 1.00
Szász Péter, Kreischerville 1.00
Komjáthy Erzsébet, Kreischerville 1.00
Bodnár Pál, Kreischerville, ... 1.00
Vasárnapi Iskola, Kreischerville, ... 1.00
Amaczi János, Perth Amboy, N. J. 15.00
Rev. Hegyi Sándor naptárért 1.00
Rev. Hegyi Sándor naptárért 1.00
Rev. Thegze László naptárért 12.50
Ref. Egyház, Passaic, N. J. 25.00
Lorántffy Zs. Egylet, Passaic, N. J. 25.00
Cortez Ferdinánd gyermektartás 15.00
Barna János, South Bend, Ind. 5.00
Ref. Egyház, Pocahontas, Va. 20.00
Rev. Daróczy Mátyás naptárért 5.00
Göbölöcs János naptárért 1.00
Jakab János gyermektartás 25.00
Ref. Egyház, Canonsburg, Pa. 20.00
Trilecz Béla és cs. Canonsburg, Pa. 10.00
Németh István, Canonsburg, Pa. 5.00
Ducsay István, Canonsburg, Pa. 5.00
Varga Károly és neje, Canonsburg, Pa. 5.00
György János és neje, Canonsburg, Pa. 5.00
Ifj. Csiczó János, Canonsburg, Pa 5.00
Tóth Sándor, Canonsburg, Pa. 5.00
Varga Sándor, Canonsburgh, Pa. 3.00
Betori Ferenc, Canonsburg, Pa. 3.00
Pavlik Jánosné, Canonsburg, Pa. 2.00
Ducsay József Canonsburg, Pa. 2.00
Pechy Gyula, Canonsburg, Pa. 2.00
Jakab Gábor, Canonsburg, Pa. 1.00
Varga Józsefné, Canonsburg, Pa. 1.00
Ducsay Józsefné, Canonsburg, Pa. 1.00

Oláh András, Canonsburg, Pa. 1.00
Oláh Andrásné, Canonsburg, Pa. 1.00
Oláh Gyula Canonsburg, Pa. 1.00
Katuzs Lászlóné, Canonsburg, Pa. 1.00
Krafcsik Jánosné, Canonsburg, Pa. 1.00
Id. Cziczó Jánosné, Canonsburg, Pa. 1.00
Kartik János, Canonsburg, Pa 1.00
Csapó Boriska, Canonsburg, Pa. 1.00
Csapó Ilonka, Canonsburg, Pa. 1.00
Egy római katholikus 1.00
Cziczó Jánosné Canonsburg, Pa. 1.00
Kovács Béla, Canonsburg, Pa. 1.00
Kovács Béláné, Canonsburg, Pa. 1.00
Jakab Gáborné, Canonsburg, Pa. 1.00
Özv. Karner Józsefné, Canonsburg, Pa. 1.00
Kartik Rudolf, Canonsburg, Pa. 1.00
Karpi János, Canonsburg, Pa. 1.00
Varga József, Canonsburg, Pa. 1.00
Rózsás Sándor, Canonsburg, Pa. 1.00
Török György, Canonsburg, Pa. 1.00
Gulybán Andrásné, Canonsburg, Pa. 1.00
Borsody István, Canonsburg, Pa. 1.00
Szaver István, Canonsburg, Pa. 1.00
Oláh Ferenc, Canonsburg, Pa. 1.00
Pecky Imre, Canonsburg, Pa. 1.00
Németh Istvánné, Canonsburg, Pa. 1.00
Kartik Jánosné, Canonsburg, Pa. 1.00
Ducsay Istvánné, Canonsburg, Pa. 1.00
Mezei Lajosné, Canonsburg, Pa. 1.00
Forgács Andrásné, Canonsburg, Pa. 1.00
György István, Canonsburg, Pa. 1.00
Borsody Antal, Canonsburg, Pa. 1.00
Kovács Juliska, Canonsburg, Pa. 1.00
Szaver Istvánné, Canonsburg, Pa. 1.00
M. G. Canonsburg, Pa. 1.00
Névtelen, Canonsburg, Pa. 1.00
Mrs. Sárkány Emma, Canonsburg, Pa. ..... —.70
Polvorszky Istvánné, Canonsburg, Pa. ..... —.50
Dvoránszky József, Canonsburg, Pa. ..... —.50
Pavlik Erzsébet, Canonsburg, Pa. ..... —.50
Névtelen, Canonsburg, Pa. ..... —.50
Kisebb adományok, Canonsburg, Pa. 5.45
Mezey Lajos gyüjtése Canonsburg, Pa.
Dániel Ábrahám, Canonsburg, Pa. 5.00
Sámuel Papan, Canonsburg, Pa. 2.00
Morris Peklenich Canonsburg, Pa. 2.00
Sárközi Imréné, Canonsburg, Pa. 1.00
Rev. Varga Lajos naptárért 41.00
Hornyák András és cs. Pittsburgh, Pa. 5.00
Hibó János és cs., Pittsburgh, Pa. 5.00
Tury József és cs. Pittsburgh, Pa. 5.00
Özv. Balla Györgyné, Pittsburgh, Pa. 3.00
Fiók Albert, Pittsburgh, Pa. 2.00
Andó Istvánné, Pittsburgh, Pa. 2.00
Özv. Jászay Istvánné, Pittsburgh 2.00
Olasz Józsefné, Pittsburgh 2.00
V. Petró József, Pittsburgh 2.00
Soltész Ferenczné, Pittsburgh 2.00
Id. Szabó Jánosné, Pittsburgh, ... 2.00
Id. Tóth András, Pittsburgh, ... 2.00
Ifj. Tury József, Pittsburgh 2.00
Varga Istvánné, Pittsburgh, ... 2.00

A CITIZENS TRUST CO.

Legerősebb bank Canonsburgban.

CANONSBURG, PENNSYLVANIA.

PÉNZÁLLOMÁNY KÖZEL 3 MILLIÓ DOLLÁR.

A canonsburgi és vidéki magyarság szives pártfogását kéri:

THEO. S. STRAUB,
elnök.

JNO. T. McNARY,
alelnök.

EDW. R. SMITH,
segédtitkár és pénztárnok.

E. Q. JOHNSON,
pénztárnok és titkár.

Mechanics and Farmers Savings Bank

BRIDGEPORT, CONNECTICUT

JOHN M. OTTIS
elnök.

KOCSIS J. LAJOS
titkár.

WM. F. BLIGHT,
EDWARD MORGAN
alelnökök.

CARL R. SWITZGABLE
ellenőr.
C. L. GULD,
MAE L: WRIGHT,
VARGA JÁNOS,
segédpénztárnokok.

RAY F. WHITNEY
pénztárnok.

Ez a bank már régen alkalmazott magyar hivatalnokokat.

ITT A PÉNZE ÖT SZÁZALÉK KAMATOT HOZ!

Ne kisérletezzék --- tartsa megtakaritott pénzét nálunk.

EZ A BANK A ZENÉLŐ ÓRÁVAL.

Vécsey Margit, Pittsburgh	2.00
Vida Miklós Pittsburgh,	2.00
Id. André János, Pittsburgh	1.00
Id. André Mihály, Pittsburgh	1.00
Özv. Aranyos Józsefné, Pittsburgh	1.00
Bajor János, Pittsburgh	1.00
Balázs Gyula, Pittsburgh	1.00
Balogh Ferenczné, Pittsburgh	1.00
Bán Ferenczné, Pittsburgh,	1.00
Becze József, Pittsburgh	1.00
Bene István, Pittsburgh,	1.00
Bertha Miklósné, Pittsburgh	1.00
Bodák Mihályné, Pittsburgh	1.00
Csáky Lajos, Pittsburgh	1.00
Deák András, Pittsburgh	1.00
Deák Andrásné, Pittsburgh	1.00
Dancs Mihály, Pittsburgh	1.00
Dancs Mihályné, Pittsburgh	1.00
Dorkó Gergely, Pittsburgh	1.00
Ifj. Estu János, Pittsburgh	1.00
Eszlári Andrásné, Pittsburgh	1.00
Farkas Bálint, Pittsburgh	1.00
Farkas Erzsébet, Pittsburgh	1.00
Özv. Füzy Pálné, Pittsburgh	1.00
G. Gáll István, Pittsburgh	1.00
Gáll Piroska, Pittsburgh	1.00
Géczy Mihály, Pittsburgh	1.00
H. Gönczy András, Pittsburgh	1.00
Névtelen, Canonsburg	—.50
Házy Lászlóné, Pittsburgh	1.00
Hering Józsefné, Pittsburgh	1.00
Hibó Jánosné, Pittsburgh	1.00
Jósvay Mihályné, Pittsburgh	1.00
Özv. Juszkó Istvánné, Pittsburgh	1.00
Kacsó Mihály, Pittsburgh	1.00
Kánya Gusztáv, Pittsburgh	1.00
Kenderes Mihályné, Pittsburgh	1.00
Kertész Margit, Pittsburgh	1.00
Kmetz Mihály, Pittsburgh	1.00
T. Kovács György, Pittsburgh	1.00
Özv. Kozora Jánosné, Pittsburgh	1.00
Özv. Kovács Györgyné, Pittsburgh	1.00
Id. László Sándor, Pittbsurgh	1.00
Mrs. Mészáros, Pittsburgh	1.00
Nagy Ferenc, Pittsburgh	1.00
M. Nagy Lajos, Pittsburgh	1.00
Olasz Ferenc, Pittsburgh	1.00
Oláh Jánosné, Pittsburgh	1.00
Oláh Mihály, Pittsburgh	1.00
Páll Lajos, Pittsburgh	1.00
Péter Irén, Pittsburgh	1.00
Radácsi Irma, Pittsburgh 6..6..6..6..6..6..66..	1.00
Özv. Sági Istvánné, Pittsburgh	1.00
Sági Lajos, Pittsburgh	1.00
Özv. Simon Györgyné, Pittsburgh	1.00
Simon János, Pittsburgh	1.00
Simon Jánosné, Pittsburgh	1.00
Stefán Anna, Pittsburgh	1.00
Id. Szabó József, Pittsburgh	1.00
Szabó László, Pittsburgh	1.00
Szekeres Károly, Pittsburgh	1.00
Smauzer György, Pittsburgh	1.00
Téglássy Pál, Pittsburgh	1.00
P. Tóth Andrásné, Pittsburgh	1.00
Tóth Lajos, Pittsburgh	1.00
Ifj. Tóth Mihály, Pittsburgh	1.00
Tolczky Imre, Pittsburgh	1.00
B. Tusay Mihály, Pittsburgh	1.00
D. Tusay György, Pittsburgh	1.00
H. Tusay Irénke, Pittsburgh	1.00
Varga Ferencné, Pittsburgh	1.00
Özv. Vécsey Istvánné, Pittsburgh	1.00
Vetula Miklósné, Pittsburgh	1.00
Özv. Vincze Gedeonné, Pittsburgh	1.00
Zákány István, Pittsburgh	1.00
Tóth Sándor, Pittsburgh	1.00
Bartha Irénke, Pittsburgh	—.50
Justos Józsefné, Pittsburgh	—.50
Molnár Mariska, Pittsburgh,	—.50
B. Tusay Erzsébet, Pittsburgh	—.50
Tusay János, Pittsburgh	—.50
Ferkó Andrásné, Pittsburgh	—.50
Demkó Józsefné, Pittsburgh	—.50
Kisebb adományok, Pittsburgh	13.93
Rev. Dókus Gábor naptárért	50.00
Nyiri Józsefné, S. Norwalk, Conn.	1.00
Lucskai Istvánné, S. Norwalk, Conn.	1.00
Gáll Jánosné, S. Norwalk, Conn.	1.00
Kállai Imre, C. Norwalk, Conn.	1.00
Kovács Béla, S. Norwalk, Conn.	1.00
Imri József, S. Norwalk, Conn.	2.00
Szabó János naptárért	15.00
Csabina István naptárért	1.00
Csabina István, Pittsburgh	2.00
Fábián József naptárért	4.50
Varga József gyermektartás	50.00
Rákóczi Egylet, Belyus Jánosért	500.00
Az államtól a tehenekért	463.22
Dr. Nánássy Lajos fizetése	125.00
Kalassay Sárika fizetése	85.00
Bartha M. ruhára	10.00
Tankó János, Perth Amboy, N. J.	10.00
Ifj. Muntyán Sándor naptárért	1.00
Visszatérítés a Berney Bros. számláján	13.13
	3,726.48

MRS. JULIA MANN

VIRÁGÜZLETE.

Lakodalmakra, Anyák Napjára, születésnapokra és temetésekre ajánlja dusan felszerelt virágüzletét.

Telephone: 1055.
3719 MAIN STREET,
INDIANA-HARBOR, IND.

KIADÁSOK MÁRCIUSBAN.

Utalvány és Checkszám	Kinek és miért fizettünk	Összeg
85.	Kalassay Sándor folyó kiadások	438.72
86.	H. E. Vance, kenyérszámla	86.00
87.	Latrobe grocery, élelmiszer	93.92
88.	L. H. Parke Co. élelmiszer	49.90
89.	Greensburg Produce, élelmiszer	28.15
90.	Pittsburgh Provision, élelmiszer	73.81
91.	North Western Elevator, élelmiszer	8.50
92.	Smith Market, élelmiszer	4.95
93.	Gimbel Bros. ruhanemű	4.00
94.	John W. Fillman Co. berendezés	255.44
95.	Roy E. Sibel berendezés	110.00
96.	Ralph E. Knox szénért	74.40
97.	J. W. Undergraff, fogorvosi vizsgálat..	32.50
98.	Latrobe Laundry mosás	30.56
99.	Weller Hardware felszerelés	160.85
100.	L. W. Darr épitkezés	95.46
101.	F. O. Fowler épitkezés	178.38
102.	Harry C. Blank plumbermunka	4.50
103.	Frank Norris biztositás	12.50
104.	J. W. Richards farmbérlet	58.33
105.	Ligonier Flouring mills takarmány ..	200.00
106.	Kállay Bros. kerti magvak	36.17
107.	Kalassay Sándor visszatérités	107.36
108.	Expert Printing Co. VI. r. a naptérra	250.00
109.	Dr. Nánássy Lajos Márc. fizetése	125.00
110.	Kalassay Sárika Márc. fizetés	85.00
111.	Nánássy Kálmán Februári fizetése	90.00
112.	Tóth Mihály Febr. fizetése	70.00
113.	Tarpai Károlyné Febr. fizetése	50.00
114.	Szaloczki Piroska Febr. fizetése	40.00
115.	Kalapács Róza Febr. fizetése	25.00
116.	Tóth Lajos Febr. fizetése	40.00
117.	Nagy Miklós Febr. fizetése	40.00
118.	Gyülési költség	7.60
119.	National Bank of Ligonier törlesztés..	175.44
	Ref. Egyesület törlesztés és kamat	610.00
		3,752.44

ZÁRLAT.

Maradvány Februárban	359.24
Bevétel Márciusban	3,726.48
Összesen	4,085.72
Kiadás Márciusban	3,752.44
Maradvány	333.28
Levonva egy óvatolt check	5.00
Maradvány	328.28

A BANK ZÁRLATA.

Maradvány a bankban	1,190.46
A vissza nem jött checkek értéke	861.40
A maradvány a bankban	329.06

Szolgálatra készen

Kalassay Sándor.
árvaatya.

Telefon: Melrose: 2908.

A halálesetek nagy szomoruságát nagyban enyhiti, ha a temetésrendező figyelmes.

Ha figyelmes temetéserndezőt akar, hivja

Bodnár A. Lajos

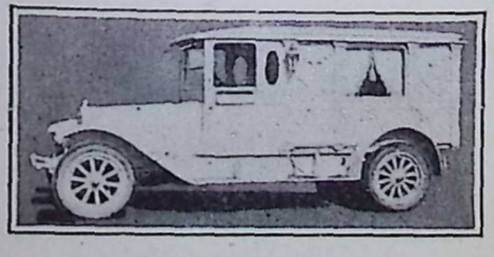

akinek temetkezési intézete
3929 LORAIN AVENUE,
CLEVELAND, OHIO
található.

Kocsik és székek minden alkalomra.

AZ ÁPRILIS HAVI SZÁMADÁS.

Magyar Segélyegylet, New York, N. Y.....	200.00
Rozgonyi József gyermektartás	25.00
Korcsmáros János gyermektartás	50.00
Rev. Borsy-Kerekes György naptárért	15.00
Fityere István, Ligonier, Pa.	5.50
Varga Károly naptárért	5.00
Szakács István, Indiana Harbor, Ind.	—.50
Ref. Női Egylet, Middletown, Ohio	15.00
Molnár Sándor naptárért	2.50
Balogh K. Gábor naptárért	5.00
Rev. Kovács Andor naptárért	24.00
Apaállat használatáért	2.00
Rev. Sebestyén Endre naptárért	11.50
Fodor Sándor, Cleveland, Ohio	5.00
Marossy Károly, Perth Amboy, N. J.	5.00
Kusztor Gusztávné, Perth Amboy, N. J. ..	2.00
Emry Mihály naptárért	3.00
Rev. Fekete András naptárért	7.50
Id. Kerner János naptárért	1.00
Rev. Bőtty János naptárért	12.50
Basty Lajos, Lackawanna, N. Y.	1.00
Vasárnapi iskola, 116-ik utca, New York....	10.00
Jakab Mihály naptárért	5.00
Dr. Papp Géza naptárért	2.00
Kállay Brothers, Painesville, Ohio	30.00
Németh Péter, S. Bend, Ind.	10.00
Laklia Ferenc, S. Bend, Ind.	1.00
Női Egylet, Granite City, Ill.	10.00
Hegymegi Istvánné gyermektartás	25.00
Hegymegi Istvánné ruhára	15.00
Tóth Andrásné, Paxinos, Pa.	2.00
Balogh Ferenc gyermektartás	62.50
Gáll József gyermektartás	30.00
Klosz Ferenc naptárért	5.00
Vajda Istvánné, Scranton, Pa.	2.00
Baths of Arethusa, Mt. Clemens, Mich.	10.00
Mrs. Pavlo, Middletown, Ohio	1.50
Szabó Gábor, Middletown, Ohio	1.00
Hocz Ferenc, Middletown, Ohio	1.00
Török János, Middletown, Ohio	1.00
Mrs. Denes, Middletown, Ohio	1.00
Kiss Miklós, Middletown, Ohio	1.00
Mecsey Albert, Middletown Ohio	1.00
Rácz Gábor, Middletown, Ohio	1.00
Szentessy József, Middletown, Ohio	1.00
Török Ilona, Middletown, Ohio	—.50
Szentessi Józsefné, Middletown, Ohio	—.50
Hocz Ferenczné, Middletown, Ohio	—.50
Kisebb adományok, Middletown, Ohio	4.20
Novák János gyermektartás	25.00
Szabó Sándorné, Duquesne, Pa.	1.00
Horváth Istvánné, Duquesne, Pa.	1.00
Horváth István, Duquesne, Pa.	1.00
Horváth István gyermektartás	25.00
First Calumet Trust Co., East Chicago, Ind.	10.00
Rev. Urbán József naptárért	20.50
Papp József gyermektartás	20.00
Papp József ruhára	20.00
Papp József, Cleveland, Ohio	5.00
Mrs. Gulényi Róza gyermektartás	25.00

A magyarok kedvelt
BEVÁSÁRLÁSI HELYE
Akronban
BESSENYŐDI GÁSPÁR
MÉSZÁRSZÉKE
ÉS FÜSZERÜZLETE
748 MIAMI STREET,
AKRON, OHIO.
Itt pénzt takarithat meg.

PONGRÁCZ STUDIO
702 SOUTH MAIN STREET,
AKRON, OHIO.
Itt készülnek Akronban a legszebb és leghivebb fényképek.
Telephone: Hemlock 0914

PEOPLES BOTTLING CO.
880 Grant Street,
AKRON, OHIO.
Telephone: Jefferson 7421.

Brownsville Trust Co., Brownsville, Pa.	15.00
Wright and Co., Brownsville, Pa.	15.00
Oláh Dávid, Barberton, Pa.	20.00
Rev. Varga Lajos naptárért	2.50
Kövér Sándor, Johnstown, Pa.	2.00
Ref. Egyház, Clymer, Pa.	110.58
Rákóczi Egylet 430. oszt., Cleveland, Ohio	20.00
Mihályi Mózes naptárért	5.00
Rev. Dienes Barna naptárért	9.50
Rev. Csontos Béla naptárért	26.50
Szalontai Eszter, Tottenville, N. J.	1.00
Czapp István, Kreischerville, N. Y.	1.00
Kalassay Sándorné, Ligonier, Pa.	5.00
Kalassay Sárika, Liognier, Pa.	5.00
Kalassay László, Ligonier, Pa.	5.00
Kalassay Margit, Ligonier, Pa.	5.00
Nánássy Lajosné, Ligonier, Pa.	5.00
Nánássy Kálmán, Ligonier, Pa.	2.00
Kalapács Roza, Ligonier, Pa.	2.00
Nánássy Irénke, Ligonier, Pa.	1.00
Janiga József és neje United, Pa.	5.00
Ifj. Szopó József, United, Pa.	2.00
Id. Suba Ferenc, United, Pa.	2.00
Lengyel L. János, Trauger, Pa.	2.00
Jesó János, Trauger, Pa.	1.00
Ifj. Jesó János, Trauger, Pa.	1.00
Szabó Andrásné, Greensburg, Pa.	1.00
Fityere István, Ligonier, Pa.	2.00
Perselypénz, Ligonier, Pa.	2.30
Ontario Biscuit Co., Pittsburgh, Pa.	3.70
Szijgyártó Istvánné Elkhorn, W. Va.	2.00
Székely Gusztáv és neje McKees Rocks.....	5.00
Fulajtár István naptárért	2.50
Hary István, Newark, N. J.	2.00
Halász Istvánné, Youngstown, Ohio	2.00
Mrs. Emma Albert, Pittsburgh, Pa.	2.00
Rev. Fazekas Lajos naptárért	5.00
Egyesületi járulék Márciusról	800.70
Rev. Ladányi Zsigmond naptárért	5.00
Dr. Babách Márton, Johnstown, Pa.	20.00
Földmüvelésügyi minisztérium tehenekért	351.19
Mrs. Gettemy buzáért	13.50
Egy tinóért	75.00
Öt malacért	38.00
Apaállat használatáért	4.00
Rev. Hankó Gyula naptárért	10.00
Rev. Csutoros István naptárért	5.00
Myers István naptárért	2.50
Rev. Boros Jenő naptárért	32.00
Fisher Pál tartásdijban	1000.00
Fisher Pál letett pénz	300.00
Rev. Kováchy Kálmán naptárért	12.50
Jakab János gyermektartás	25.00
Kuthy Gergely naptráért	2.50
Urbán József naptárért	2.50
Urbán József, Drakes, Ohio	1.00
Kovács Mihály naptárért	2.00
Palmer Mihály naptárért	5.00
Kiss Miklós naptárért	5.00
4 malacért	32.00

Telephone: Harvard 1836

Clevelandban a West Sideon a legkeresettebb

MAGYAR FOGORVOS

DR. CYPRUS ISTVÁN

Lorain St. Bank épületében, a LORAIN STREET és Fulton Road szögletén.

CLEVELAND, O.

Ha gyöngéd, szakavatott orvoslást kiván, mikor a FOGA FÁJ, őt keresse fel.

SZEKERES

FÉNYKÉPÉSZ

3252 LORAIN AVENUE,

CLEVELAND, OHIO

ARCKÉPEK

élethü tökéletes kivitelben.

CSOPORTKÉPEK

müvészi összeáliltásban

FELVÉTELEK

ugy napos, mint borus időben.

Dr. Nánássy Lajos fizetése	125.00
Kalassay Sárika fizetése	85.00
Összesen	4041.77

KIADÁSOK ÁPRILISBAN.

Utalvány és Checkszám	Kinek és miért fizettünk	Összeg
120.	H. E. Vance kenyérszámla	92.64
121.	Westmoreland Grocery élelmiszer	128.26
122.	Latrobe Grocery élelmiszer	89.93
123.	Greensburg Provision élelmiszer	27.27
124.	L. H. Parke Co. élelmiszer	16.00
125.	Smith Market élelmiszer	42.49
126.	W. H. Nicely élelmiszer	23.18
127.	Greensburg Produce élelmiszer	43.10
128.	Ralph Knox szénért	10.80
129.	John Melville szénért	23.58
130.	Latrobe Laundry mosásért	30.72
131.	Dr. Johnson orvosi szolgálat	38.00
132.	Ligonier Pharmacy gyógyszerek	5.35
133.	L. H. Smith felszerelés	28.54
134.	Chas. Laughrey ruhanemü	36.84
135.	L. W. Darr and Co. építkezés, berendezés	249.00
136.	D. H. Robb villanyos munka	48.01
137.	William Mull zongorahangolás	21.50
138.	The McClay Co. iroda szerek	6.16
139.	Wilpen Transportation Co. utiköltség	116.60
140.	J. W. McDowell kovács munka	89.22
141.	Ed. Grombach szijgyártó	18.25
142.	J. H. Hoffer takarmány	200.00
143.	Theo. Burt and Sons vetőmag	153.75
144.	Walter S. Shell vetőmag	65.56
145.	Kállay Brothers vetőmag	27.54
146.	Chamberlain Kaler Co. puritox	.36.00
147.	C. M. McClune levágni való marha	.90.70
148.	Mrs. May Gettemy farmbérlet	105.00
149.	F. W. Richard farmbérlet	58.33
150.	Expert Printing Co. VII. r. naptárra	250.00
151.	Dr. Nánássy Lajos áprilisi fizetése	125.00
152.	Kalassay Sárika áprilisi fizetése	85.00
153.	Nánássy Kálmán márciusi fizetése	90.00
154.	Tóth Mihály márciusi fizetése	70.00
155.	Tarpay Károlyné márciusi fizetése	50.00
156.	Szalóczy Piroska márciusi fizetése	40.00
157.	Kalapács Róza márciusi fizetése	25.00
158.	Tóth Lajos márciusi fizetése	40.00
159.	Nagy Miklós márciusi fizetése	40.00
160.	Kalassay Sándor visszatérítés állatokért	169.00
161.	Kalassay Sándor folyó kiadások	326.78
162.	Gyülési költség	11.60
163.	Edgar Wallace egy lóért	175.00
164.	National Bank of Ligonier, törlesztés	94.32
	Református Egyesület, kamat	360.00
	Összesen	3,874.02

ZÁRLAT.

Maradvány április 3-ikán	328.28
Bevétel áprilisban	4,041.77
Összesen	4,370.05
Kiadás áprilisban	3,874.02
Maradvány	496.03
Egy óvatolt check levonva	10.00
Maradvány	486.03

MÁJUS HAVI SZÁMADÁS.

Rozgonyi József, gyermektartás	25.60
Rev. Vincze Károly naptárért	40.00
Gyenes Lydia naptárért	4.00
Rev. Kruchio Antal naptárért	10.50
Ref. Egyház Alliance, Ohio	4.15
Papp József gyermektartás	20.00
Korcsmáros János gyermektartás	50.00
Rev. Daróczy Mátyás naptárért	5.00
Turfa Sándor naptárért	5.00
Németh János naptárért	5.00
Cortez Ferdinánd gyermektartás	15.00
Kovács Áron gyermektartás	25.00
Ádám Ferenc naptárért	5.00
Kardos Károly naptárért	5.00
Kardos Károly Gary, Ind.	1.00
Kovács Ferenc naptárért	1.50
Kovács Ferenc New Brighton, Pa.	1.50
Lorántffy Zs. Egylet, Dayton, Ohio	100.00
Frank Riesinger, Dayton, Ohio	5.00
Fodor István, Dayton, O.	5.00
Rev. Azary Jánosné	2.00
G. Demeter József és neje	2.00
Pomos Béla és neje, Dayton, O.	2.00
Hanos János és cs. Dayton, O.	2.00
Bonga István, Dayton, O.	2.00
Papp András, Dayton, O.	1.00
Ráskay György, Dayton, O.	1.00
Maár Imréné, Dayton, O.	1.00
Oroszi Sámuelné, Dayton, O.	1.00
Tatár Gyula, Dayton, O.	1.00
Takács Lajosné, Dayton, O.	1.00
Szabó Károly és neje, Dayton, O.	1.00
Kurpe János és neje, Dayton, O.	1.00
Gutrie Bros. Coal Co. Dayton, O.	1.00
Frank Reisinger, Dayton, O.	1.00
Kocsis Sándor, Dayton, O.	1.00
Crown Fuel Co., Dayton, O.	1.00
Mózes Józsefné, Dayton, O.	1.00
Sáfrány Andrásné, Dayton, O.	1.00
Lőrincz János, Dayton, O.	1.00
Poduk Miklós, Dayton, O.	1.00
K. Nagy Gyula, Dayton, O.	1.00
Ifj. Gergely Gerson	1.00
Gergely János, Dayton. O.	1.00
Balla Mihályné, Dayton, O.	1.00
Györke Gyula, Dayton, O.	1.00
Özv. Darabos Pálné, Dayton, O.	1.00
Cseh Bálint, Dayton, O.	1.00
Takács Józsefné, Daytos, O.	1.00
Pompos Testvérek, Dayton, O.	1.00
Tarczaly Irénke, Daytos, O.	1.00
Tartás Imre, Dayton, O.	1.00

Lőrincz Erzsike, Dayton, O.	1.00	Tóth Károly, Dayton, O.	1.00
Milics Vilma, Dayton, O.	1.00	Névtelen, Dayton, O.	1.50
Özv. Hörcsik Jánosné, Dayton, O.	1.00	Lakatos Sándor és cs.	1.25
K. Kovács Jánosné, Dayton, O.	1.00	Kvenig Julia, Dayton, O.	1.50
Bucs György, Dayton, O.	1.00	Zakli Istvánné, Dayton, O.	—.50
Takács János, Dayton, O.	1.00	Kender Andrásné, Dayton, O.	—.50
Mitravicky Sándorné, Dayton, O.	1.00	Kovács József, Dayton, O.	—.50
Cseh András, Dayton, O.	1.00	Dositz Edwardné, Dayton, O.	—.50
M. A. Kruzsica, Dayton, O.	1.00	Máli Gyuláné, Dayton, O.	—.50
Nagy Gábor, Dayton, O.	1.00	Gáspár János, Dayton, O.	—.50
Dulinsky László Dayton, O.	1.00	Balogh Ferencné, Dayton, O.	—.50
Berecs Károly, Dayton, O.	1.00	Szabad Endre, Dayton, O.	—.50
Gergosits Márk, Dayton, O.	1.00	Balogh Jánosné, Dayton, O.	—.50
Murin János, Dayton, O.	1.00	Berki Péter, Dayton, O.	—.50
Baranyi József, Dayton, O.	1.00	Angi István, Dayton, O.	—.50
Kapp Mártonné, Dayton, O.	1.00	M. K. Gormár, Dayton, O.	—.50
Gertner Henrik Dayton, O.	1.00	Gedra Józsefné, Dayton, O.	—.50
Silay Gábor, Dayton, O.	1.00	Champion Oil Co. Dayton, O.	—.50
Balla István, Dayton, O.	1.00	Haller Istvánné, Dayton, O.	—.50
Antku Jánosné Dayton, O.	1.00	Tatár Ambrus, Dayton, O.	—.50
Özv. Berki Mihályné Dayton, O.	1.00	Haty Gusztáv, Dayton, O.	—.50
Bodis István, Dayton, O.	1.00	Kolle András, Dayton, O.	—.50
Angi Vilmos, Dayton, O.	1.00	Tatár János, Dayton, O.	—.50
Mács Jánosné, Dayton, O.	1.00	Molnár József, Dayton, O.	—.50
Kallas Józsefné Dayton, O.	1.00	Rakos Zsigmond, Dayton, O.	—.50
Özv. Tóth Andrásné, Dayton, O.	1.00	Batazs József, Dayton, O.	—.50
Milics Mihályné, Dayton O.	1.00	Lakatos Imre, Dayton, O.	—.50
Sipos Imre, Dayton, O.	1.00	Osán János, Dayton, O.	—.50
Ferenczy Gusztáv, Dayton, O.	1.00	Sebestyén Albert, Dayton, O.	—.50
Névtelen, Dayton, O.	1.00	Tokőzy István, Dayton, O.	—.50

LORAIN & W. 44th STREET, CLEVELAND, OHIO

GERZSENYI PATIKA

Ó-hazai és amerikai gyógyszerek, illat és pipere cikkek raktára.

KÖHÖGÉS, FEJFÁJÁS, GYOMOR-RONTÁS

ellen gyorsan és biztosan ható orvosságok.

HÜLÉS, REUMÁS BETEGSÉGEK, ELERŐTLENEDÉS, NŐI ÉS FÉRFI LETÖRTSÉG, LÁBIZZADÁS, BŐRKEMÉNYEDÉS ELLENI SZEREK.

Finom arcbőrt, puhakezet a

GERZSENYI KRÉM-TŐL NYERHET.

Postai szállitás.

GERZSENYI PATIKA

LORAIN & W. 44th STREET, CLEVELAND, OHIO

Flore Porunk, Dayton, O. ..... —.50
Czimbalmos József, Dayton, O. ..... —.50
Varga Lajosné, Dayto,n, O. ..... —.50
Landek Kosrád, Dayton, O. ..... —.50
Gönczy Sámuel, Dayton, O. ..... —.50
Gyóker János, Dayton, O. ..... —.50
Sebestyén Juliska, Dayton, O. ..... —.50
Geng István, Dayton, O. ..... —.50
Bartos János, Dayton, O. ..... —.50
Mrs. M. L. Hercsig, Dayton, O. ..... —.50
Gáspár Mariska, Dayton, O. ..... —.50
Mrs. John Lukács, Dayton, O. ..... —.50
Id. Sedlák János, Dayton, O. ..... —.50
G. Hörcsik Jánosné, Dayton, O. ..... —.50
J. L. Husztoly, Dayton, O. ..... —.50
Bakó Józsefné, Dayton, O. ..... —.50
John Schmidt, Dayton, O. ..... —.50
Rácskőzy Gézáné, Dayton, O. ..... —.50
Ifj. Kocsi Sándor, Dayton, O. ..... —.50
Szegediné, Dayton, O. ..... —.50
Névtelen, Dayton, O. ..... —.50
Balogh Helen, Dayton, O. ..... —.50
Lorántffy Zs. Egylet, Dayton, O. 11.00
Kisebb adományok, Dayton, O. 13.80
Az egyház pénztárából, Dayton, O. 7.20
Rev. Urbán Endre naptárért 25.00
Jakab István, Cleveland, O. 10.00
Rev. Csutoros Elek, naptárért 15.00
Balogh Ferenc gyermektartás 62.50
Kiss József és cs. Rankin, Pa. 5.00
Ruskovics János, Rankin, Pa. 2.00
Bodor János, Rankin, Pa. 2.00
Tóth Sándor, Rankin, Pa. 1.50
Ternik András, Rankin, Pa. 1.00
Herczeg Dániel, Rankin, Pa. 1.00
Herczeg Dánielné, Rankin, Pa. 1.00
Ducs János, Rankin, Pa. 1.00
Juhász Dezsőné, Rankin, Pa. 1.00
Csanyi Mihályné, Rankin, Pa. 1.00
Lengyel Jánosné, Rankin, Pa. 1.00
Samu András, Rankin, Pa. 1.00
Tóth Istvánné, Rankin, Pa. 1.00
Kása Andrásné, Rankin, Pa. ..... —.50
Eladott malacokért 26.00
Persely pénz, Rankin, Pa. 2.55
Mrs. Gulényi Róza, gyermektartás 25.00
Hadnagy Mihály naptárért 3.50
Rev. Kovács Ferenc naptárért 12.50
Nyugati egyházmegye 100.00
Rev. Vasváry Ödön, naytárért 12.50
Első Ref. Egyház, Cleveland, O. 120.00

Május 20.

Azima Jánosné, Passaic, N. J. 5.00
Ladányi Zsigmond, Passaic, N. J. 3.00
Sebestyén József, Passaic, N. J. 2.00
Horváth Gyula, Passaic, N. J. 1.00
Kovács J.-né, Passaic, N. J. 1.00
Dobi Miklós, Passaic, N. J. 1.00
Névtelen, Passaic, N. J. 1.00
Mrs. Szalai, Passaic, N. J. 1.00
György István, Passaic, N. J. 1.00
Névtelen, Passaic, N. J. 1.00
Besh Erzsike, Passaic, N. J. 1.00
Labancz Teréz, Passaic, N. J. 1.00
Simon József, Passaic, N. J. 1.00
Csápó Jánosné, Passaic, N. J. 1.00
Kish Pál, Passaic, N. J. 1.00
Denczi Zsuzsánna, Passaic, N. J. 1.00
Kovács Imre, Passaic, N. J. 1.00
Szalai Sárika, Passaic, N. J. 1.00
Tóth Bálint, Passaic, N. J. 1.00
Györke József, Passaic, N. J. ..... —.50
Az estély jövedelme, Passaic, N. J. 80.00
Gáll József, gyermektartás 30.00
Bihari Ferenc naptárért 5.00
Eladott malacokért 38.00
Rev. Daróczy Sándor naptárért 4.50
Fenics Sándor, McKeesport, Pa. 5.00
Serfőző Mihály, McKeesport, Pa. 2.00
Vaszil István, McKeesport, Pa. 1.00
Hornyák Istvánné, McKeesport, Pa. 1.00
Őrő Bernátné, McKeesport, Pa. 1.00
Őrő Bernát, McKeesport, Pa. 1.00
Guy Tivadar, McKeesport, Pa. 1.00
B. Tóth Mihály, McKeesport, Pa. 1.00
Debreczeni Ferenc, McKeesport, Pa. 1.50
Biberly Rudolf, McKeesport, Pa. 1.00
Dencza János, McKeesport, Pa. 2.00
Kacsó Mihályné, McKeesport, Pa. 1.00
Czimerman Józsefné, McKeesport, Pa. 1.00
Czető István, McKeesport, Pa. 1.00
Gazdik Lászlóné, McKeesport, Pa. 2.00
Almási József, McKeesport, Pa. 1.00
Fehér Sándor, McKeesport, Pa. 1.00
Almási Margit, McKeesport, Pa. 1.00
Id. Sera István, McKeesport, Pa. 1.00
Garancsi György, McKeesport, Pa. 1.00
Kánya Gáborné, McKeesport, Pa. 1.00
Bóné Károly, McKeesport, Pa. 1.00
P. Szabó József, McKeesport, Pa. 1.00
Kalóz Károly, McKeesport, Pa. 1.00
Szalai János, McKeesport, Pa. 1.00
Papp Ferenc, McKeesport, Pa. 1.00
Jakus Vince, McKeesport, Pa. 1.00
Szabó Sándor, McKeesport, Pa. 1.00
Szilágyi Bálint, McKeesport, Pa. 1.00
Vakarcs Ferenc, McKeesport, Pa. 1.00
Molnár Péter, McKeesport, Pa. 1.00
B. Tóth Mihályné, McKeesport, Pa. 1.00
Pintye György, McKeesport, Pa. 1.00
Ésik Beniáminné, McKeesport, Pa. 1.00
Szabó Károly, McKeesport, Pa. 1.00
Kelner András, McKeesport,, Pa. 1.00
Gy. Tóth József, McKeesport, Pa. 1.00
Szücs József, McKeesport, Pa. 1.00
Hadar Beniámin, McKeesport, Pa. 1.50
Tóth Ferencné, McKeesport, Pa. ..... —.50
Bujaki Pál, McKeesport, Pa. ..... —.50
Ifj. Fenics Sándor, McKeesport, Pa. ..... —.50
Kiss József, McKeesport, Pa. ..... —.50
Perhács Miklósné, McKeesport, Pa. ..... —.50
Dobos György, McKeesport, Pa. ..... —.50

Mr. Füstös, McKeesport, Pa.	—.50
Szabó István, McKeesport, Pa.	—.50
Bakos Bálint, McKeesport, Pa.	—.50
Majoros József, McKeesport, Pa.	—.50
Kern János, McKeesport, Pa.	—.50
Róth Edward, McKeesport, Pa.	—.50
Kern Jánosné, McKeesport, Pa.	—.50
Tóth Ferenc, McKeesport, Pa.	—.50
Orosz Gusztávné, McKeesport, Pa.	—.50
Kisebb adományok, McKeesport, Pa.	11.25
Breda Gyula, McKeesport, Pa.	1.00
Breda Gyuláné, McKeesport, Pa.	1.00
Páll Jenőné, McKeesport, Pa.	1.00
Marton János, McKeesport, Pa.	1.00
Gavallér József, McKeesport, Pa.	1.00
Serfőző Mihály, McKeesport, Pa.	1.00
Jakab Károly, McKeesport, Pa.	1.00
Kalóz Károly, McKeesport, Pa.	1.00
Szilágyi Gábor, McKeesport, Pa.	1.00
Ifj. Hadar Beniámin, McKeesport, Pa.	1.00
Dobos Sándorné, McKeesport, Pa.	1.00
Palágyi János, McKeesport, Pa.	1.00
Orosz József, McKeesport, Pa.	1.00
Bakos Bálint, McKeesport, Pa.	—.50
Czimerman József, McKeesport, Pa.	—.50
Barta Lajos, McKeesport, Pa.	—.50
B. Tóth Mihály, McKeesport, Pa.	—.50
B. Tóth Mihályné, McKeesport, Pa.	—.50
Dancs László, McKeesport, Pa.	—.50
Egerszegi Sámuel, McKeesport, Pa.	—.50
Bertók János, McKeesport, Pa.	—.50
László Ferenc, McKeesport, Pa.	—.50
Sipos Bertalan, McKeesport, Pa.	—.50
Kuczler János, McKeesport, Pa.	—.50
Kisebb adományok, McKeesport, Pa.	—.75
Rev. Melegh Gyula, naptárért	15.50
Id. Muntyán Sándor, Monongahela, Pa.	1.00
Ifj. Muntyán Sándor, Monongahela, Pa.	1.00
Muntyán Kálmán, Monongahela, Pa.	1.00
Lénárth Károly, Monongahela, Pa.	1.00
Lénárth Károlyné, Monongahela, Pa.	1.00
Lénárth Áron, Monongahela, Pa.	1.00
Lénárth Áronné, Monongahela, Pa.	1.00
Pallas Mihály, Monongahela, Pa.	1.00
Pallas Anna, Monongahela, Pa.	1.00
Szücs Péterné, Monongahela, Pa.	1.00
Borcsik András, Monongahela, Pa.	1.00
Molnár Józsefné, Monongahela, Pa.	1.00
Turfa Sándor, Donora, Pa.	1.00
Turfa Sándorné, Donora, Pa.	1.00
Balogh Imre, Donora, Pa.	1.00
Komár András, Donora, Pa.	1.00
Debreczeni Ferenc, McKeesport, Pa.	1.05
Szanner Dezső, Monongahela City	—.50
Kisebb adományok, Monongahela, Pa.	7.45
Danóczy András, naptárért	2.50
Radnóczy József, naptárért	2.00
Kovács István, naptárért	2.50
Rev. Harsányi Andor, naptárért	10.00
Papp Emma Redondo Beach, Cal.	1.00

Hunter - Edmundson - Striffler Co.

Geo. L. Edmundson, Frank S. Striffler, Edgar I. Striffler

TEMETKEZÉSI INTÉZET

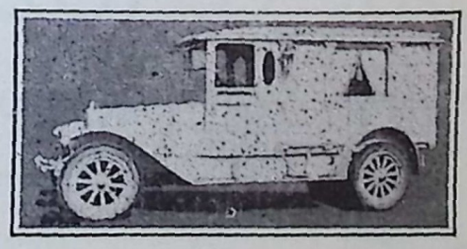

FIGYELMES, PONTOS --- OLCSÓ KISZOLGÁLÁS.

Automobilok bármilyen alkalomra kaphatók.

TELEPHONE 6191.

600 MARKET ST., McKEESPORT, PA.

Uraz Margit, Redondo Beach, Calif	1.00
Egyesületi illeték áprilisre	718.80
Lovas Lajos, naptárért	5.00
Egy malacért	9.00
Rev. Csépke István naptárért	5.00
Vajda Andrásné, Scranton, Pa.	5.00
Illés Józsefné, Cleveland, O.	1.00
Rev. Péter Antal, naptárért	6.00
Rev. Szabó László naptárért	5.00
Özv. Biró Mártonné, Youngstown, O.	5.00
Batany András, Youngstown, O.	1.00
Balázs Andrásné, Youngstown, O.	1.00
Tóth József, Youngstown, O.	1.00
Varga József, Youngstown, O.	1.00
Belensky József, Youngstown, O.	1.00
Demjén János, Youngstown, O.	1.00
Varga István, Youngstown, O.	1.00
Belenszky Mária, Youngstown, O.	1.00
Nagy Bertalan, Youngstown, O.	1.00
Csépke Balázs, Youngstown, O.	1.00
Vas Mártonné, Youngstown, O.	1.00
Kolozsvári Józsefné, Youngstown, O.	1.00
B. Kiss Jánosné, Youngstown, O.	1.00
Kovács Boriska, Youngstown, O.	1.00
Id. Bokri István, Youngstown, O.	1.00
Kerti Imre, Youngstown, O.	1.00
Patkanoczy Jánosné, Youngstown, O.	1.00
Frank Jánosné, Youngstown, O.	1.00
Kiss Mihályné, Youngstown, O.	1.00
Mihók Menyhért, Youngstown, O.	1.00
Szaday Béni, Youngstown, O.	1.00
Veres Ignácz, Youngstown, O.	1.00
Hogya Károly, Youngstown, O.	1.00
Miska Sándor, Youngstown, O.	1.00
Bartha Péterné, Youngstown, O.	1.00
Cs. Tóth János, Youngstown, O.	1.00
Kapossy Károly, Youngstown, O.	—.50
Kolozsvári József, Youngstown, O.	—.50
Hura Pálné, Youngstown, O.	—.50
Denyér András, Youngstown, O.	—.50
Asztalos Áron, Youngstown, O.	—.50
Katócs János, Youngstown, O.	—.50
Kovács Imre, Youngstown, O.	—.50
Szaday Béniné, Youngstown, O.	—.50
Csépke Károly, Youngstown, O.	—.50
Kiss Ferenc, Youngstown, O.	—.50
Durda Mihályné, Youngstown, O.	—.50
Valecsik József, Youngstown, O.	—.50
Lengyel Andrásné, Youngstown, O.	—.50
Tóth Károly, Youngstown, O.	—.50
Perselypénz és kisebb adom. Youngstown	13.15
Rev. Tóth Mihály naptárért	35.00
Ráski Ferenc naptárért	5.00
Rev. Szabó András, naptárért	25.00
Eladott malacokért	23.00
Márkus Jánosné gyermektartás	20.00
Dr. Nánássy Lajos fizetése	125.00
Kalassay Sárika fizetése	85.00
Összesen	2351.50

Telefonok: Automatic 40235.
EAST YOUNGSTOWNI IRODÁBAN
Bell: Struthers 50186.

A lakásban: Automatic 40235.
45 WASHINGTON STREET
Automatic: 777841.

VASCÁK G. JÓZSEF

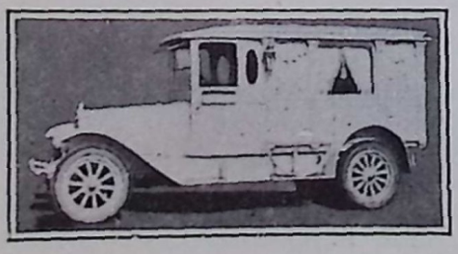

Az egyedüli

Magyar Temetésrendező

Youngstown, Ohioban.

Szomoru helyzetben vigasztalás a fontos.
Nálam előzékeny kiszolgálásban részesül.

238 E. BOARDMAN ST., YOUNGSTOWN, OHIO

Automobil és ambulance szolgálat.

MÁJUS HAVI KIADÁSOK.

Az utalvány és checkszám	Kinek és miért fizettünk?	Összeg
1165	H. E. Vance, kenyérszámla	97.36
1166	Latrobe Grocery, élelmiszer	133.21
1167	J. J. Lansburgh Co. élelmiszer	15.70
1168	Greensburgh Produce, élelmiszer	53.02
1169	The Valley Ice, jégért	8.40
1170	John Mellvile, szénért	6.80
1171	Ralph Knox, szénért	9.60
1172	Latrobe Laundry, mosásért	41.28
1173	Berney Bros, felszerelés	117.91
1174	Frank and Seder, ruhanemü	62.04
1175	Ligonier Pharmacy, gyógyszerért	9.50
1176	Royal Mfg. Co., gyógyszerért	15.55
1177	Rotospeed Co., irodaszerért	10.85
1178	The McCloy Co. irodaszerért	6.26
1179	Veres József, iskolaszerért	6.00
1180	Expert Printing utolsó rész a naptárra	89.93
1181	L. W. Darr and Co. épitkezés és felsz.	234.13
1182.	D. M. Fulton, papirozás	80.52
1183	Népszava, hirdetés	4.50
1184	Szabadság hirdetés	3.75
1185	Walter Schell, vetőmag	3.83
1186	S. H. Sweeney, mütrágyáért	78.25
1187	J. W. Richards, farmbérlet	58.33
1188	Rev. Nánássy Lajos máj. fizetés	125.00
1189	Kalassay Sárika máj. fizetés	85.00
1190	Nánássy Kálmán áprilisi fizetés	90.00
1191	Tóth Mihály, áprilisi fizetés	70.00
1192.	Tóth Lajos áprilisi fizetés	40.00
1193	Nagy Miklós áprilisi fizetés	40.00
1194	Kalapács Róza áprilisi fizetés	25.00
1195	Hutka Zsuzsanna máj. fizetés	40.00
1196	Bauman Mária máj. fizetés	40.00
1197	Kalassay Sándor folyó kiadások	414.53
1198	Tarpay Károlyné áprilisi fizetés	25.00
1199	Gyülési költség	7.11
2200	Antonia Paccadia egy borjas tehénért	130.00
2201	Utadó	187.04
	Ref. Egyesület kamat	360.00
	Összesen	2825.40

ZÁRLAT.

Maradvány áprilisban	486.03
Bevétel májusban	2351.50
Összesen	2837.53
Kiadás	2825.40
Maradvány	12.13
A bank zárlata	803.28
Vissza nem jött checkek értéke	763.65
Maradvány a bankban	9.63
Pénztárnoknál	2.50
Összes maradvány	12.13

JUNIUS HAVI SZÁMADÁS.

Korcsmáros János	gyermektartás	50.00
Vincze Lajos,	Homestead, Pa.	5.00
Aszmongya Lászlóné	"	2.00
Kiss Lajos	"	2.00
Skiles James	"	2.00
Rigó János	"	2.00
Id. Csuri Ferenc	"	1.00
Halász Andrásné	"	1.00
Bitó Istvánné	"	1.00
Kohut Miklósné	"	1.00
Gazsi László	"	1.00
Hagymási György	"	1.00
Id. Varga István	"	1.00
B. Nagy Jánosné	"	1.00
Kun Bertalan	"	1.00
Zsoldos Mariska	"	1.00
Id. Szabó Sándor	"	1.00
Kajsza György	"	1.00
Özv. Uhaly Jánosné	"	1.00
Séga György	"	1.00
Id. Jurcsó István	"	1.00
Id. Román Lajosné	"	1.00
Toboz Istvánné	"	1.00
Vajócsik Györgyné	"	1.00
Rubincsák Istvánné	"	1.00
Németh Istvánné	"	1.00
Engel Józsefné	"	1.00
Kosztrub József	"	1.00
Horosz Jánosné	"	1.00
Kócs András	"	1.00
B. Németh István	"	1.00
Medve György	"	1.00
Müller Mariska	"	1.00
Id. Román Lajos	"	1.00
Csakóczi Imre	"	1.00
Serfőző Mihály	"	1.00
Rigó János	"	1.00
Vajik István	"	1.00
Fekete Mihályné	"	1.00
Bábás Bálint	"	1.00
Balla Jánosné	"	1.00
Somogyi György	"	1.00
Özv. Géczi Dánielné	"	1.00
Özv. Tomkó Andrásné	"	1.00
Gyöngyösi János	"	1.00
Tóth Rozália	"	1.00
Mrs. J. Kozák	"	1.00
Ifj. Czuri Ferenc	"	1.00
Lajos János	"	1.00
Nagy Margit	"	1.00
Lengyel István	"	1.00
Ifj. Toboz István	"	1.00
Györi József	"	1.00
Csiszár György	"	1.00
Popé József	"	1.00
Kovács János	"	1.00
Móré Mihály	"	1.00
Uhrinyák András	"	1.00
Kun Károly	"	1.00
Ifj. Lengyel Itsván	"	1.00

Csontos János	"	.....	1.00	Pap Jánosné	"	.....	—.50
Török József	"	.....	1.00	Molnár Mihály	"	.....	—.50
Tóth János	"	.....	1.00	Rigó Andrásné	"	.....	—.50
Fodor János	"	.....	1.00	Séga Mihály	"	.....	—.50
Mihók András	"	.....	1.00	Gazda Mihályné	"	.....	—.50
Csüri Ferenc	"	.....	1.00	Péntek György	"	.....	—.50
Hlavati György	"	.....	1.00	Kosztrub Józsefné	"	.....	—.50
Kovács Károly	"	.....	1.00	Szalkó Andrásné	"	.....	—.50
Kupinczay Mátyásné	"	.....	1.00	Polyók Mihályné	"	.....	—.50
Sipos István	"	.....	1.00	Id. Bulyko János	"	.....	—.50
Balogh Gézáné	"	.....	1.00	Horosz István	"	.....	—.50
Vajkó Ödönné	"	.....	1.00	Id. Kosztrub András	"	.....	—.50
Bili Sándorné	"	.....	1.00	Kiseb badományok	"	.....	20.00
Hornyák Mihályné	"	.....	1.00	Rozgonyi József gyermektartás		.....	25.00
Csizmadia János	"	.....	1.00	Rev. Murányi János naptárért		.....	12.50
Dóczi József	"	.....	1.00	Rev. Ludman Sándor, naptárért		.....	19.50
Trenka János	"	.....	1.00	Herczegh Lajos gyermektartás		.....	25.00
Ifj. Bulyko János	"	.....	1.00	Jackó János naptárért		.....	2.50
Mata János	"	.....	1.00	Özv. Jesztrebi Ferenczné gyermektartás		....	12.50
Molnár Mihály	"	.....	1.00	Kalassay Sándorné, Ligonier, Pa.		.....	5.00
Valyik György	"	.....	1.00	Kalassay Sárika, Ligonier, Pa.		.....	5.00
Sütő Jánosné	"	.....	1.00	Nánássy Lajosné, Ligonier, Pa.		.....	5.00
B. Nagy János	"	.....	1.00	Tóth Mihály, Ligonier, Pa.		.....	5.00
A. Malhitzki	"	.....	1.00	Nánássy Kálmán, Ligonier, Pa.		.....	2.00
Mrs. Szabó	"	.....	—.50	Hutka Istvánné, Ligonier, Pa.		.....	2.00
Tóth Zsigmond	"	.....	—.50	Mrs. Bauman, Ligonier, Pa.		.....	5.00
Kohut Miklós	"	.....	—.50	Hencel János, Duquesne, Pa.		.....	2.00
Id. Séga Mihály	"	.....	—.50	Pokol István, Donora, Pa.		.....	1.00
Horotz István	"	.....	—.50	Hajdu András, Donora, Pa.		.....	1.00
Zakhar Jánosné	"	.....	—.50	Balázs Menyhért	Massena, N. Y.	.....	5.00
N. N.	"	.....	—.50	Teleki Jánosné	"	.....	5.00

MONONGAHELA TRUST CO.

8-ik és Amity utcák sarkán, Homestead, Pa.

Mindenkinek saját érdeke világosan azt javasolja, hogy pénzügyeinek lebonyolitásával forduljon teljes bizalommal a **Monongahela Trust Company Bankhoz** azért, mivel ez az erős **Állami Bank** nem spekulál honfitársaink reábizott pénzével, ügyfeleit nem szédelgi, hanem szorosan az **Állami Banktörvény** keretén belül müködik és mindenkit becsülettel kiszolgál.

VAGYONA TÖBB MINT 10 MILLIÓ DOLLÁR

Bankbetétekre négy százalék kamat.

Pénzküldés. Hajójegy eladás. Közjegyzőség.

J. BÁNÓ, üzletvezető, állami közjegyző.

Vári Elek	"	.....	5.00	Vajda András	"	.....	1.00
Kovács István	"	.....	5.00	Vajda Andrásné	"	.....	1.00
Simon János	"	.....	5.00	Szakács Albert	"	.....	1.00
Néma György	"	.....	5.00	Sóhajda István	"	.....	1.00
Szabad György	"	.....	5.00	Borjus Lajos	"	.....	1.00
Dóri Sándor	"	.....	5.00	Boda András	"	.....	1.00
Vari János	"	.....	4.00	Boda Andrásné	"	.....	1.00
Fodor Mihály	"	.....	3.00	Kish Eszter	"	.....	1.00
Vari Árpád	"	.....	3.00	Nagy Gyula	"	.....	1.00
Balázs József	"	.....	2.00	Özv. Szabó Antalné	"	.....	1.00
Balázs Ferenc	"	.....	2.00	Veres Ferencné	"	.....	1.00
Balázs Gábor	"	.....	2.00	Sáfrán Ferenc	"	.....	1.00
Oroszi András	"	.....	2.00	Móricz Albert	"	.....	1.00
Kovács Istvánné	"	.....	2.00	Diczkó Lajos	"	.....	1.00
Gyeng István	"	.....	2.00	Horváth József	"	.....	1.00
N. N .	"	.....	2.00	Homonnai József	"	.....	1.00
N. N.	"	.....	1.00	Stefkó Józsefné	"	.....	—.50
Smitz Simon	"	.....	1.00	Kukó Erzsébet	"	.....	—.50
Szabad János	"	.....	1.00	Kukó Margti	"	.....	—.50
Sipos András	"	.....	1.00	Halkó Jánosné	"	.....	—.50
Gál Imre	"	.....	1.00	Gerius Károly	"	.....	—.50
Danyi Mihály	"	.....	1.00	Gerius Károlyné	"	.....	—.50
Stutz József	"	.....	1.00	Kish József	"	.....	—.50
Fred Hobson	"	.....	1.00	Tacsik Ferencné	"	.....	—.50
N. N.	"	.....	1.00	Belényi Antalné	"	.....	—.50
Vari Ferenczné	"	.....	1.00	Fenyő Istvánné	"	.....	—.50
Farkas Jánosné	"	.....	1.00	Szakács Albertné	"	.....	—.50
Oroszi Helen	"	.....	1.00	Fülöp Andrásné	"	.....	—.25
Kovács Jolánka	"	.....	1.00	Rev. Csépke István	"	.....	1.70
Szabad Györgyné	"	.....	1.00	Vasas Barnabásné	"	.....	1.00
Maksz Eszther	"	.....	1.00	Perselypénz	"	.....	1.55
Mrs. Károly	"	.....	1.00	Ref. Egyház	"	.....	6.00
Mrs. Dani Róza	"	.....	—.75	Ürmössy Sándor	Alliance, O.	.....	2.00
Sztayme Györgyné	"	.....	—.50	Kocsis József	"	.....	2.00
Ifj. Balázs József	"	.....	—.50	Nagy Miklós	"	.....	2.00
Balázs Erzsébet	"	.....	—.50	Jánossy Miklós	"	.....	2.00
Oroszi András	"	.....	1.00	Pall József	"	.....	2.00
Szabad Róza	"	.....	1.00	Balogh Ferenc	"	.....	2.00
Balázs Márton	"	.....	1.00	Szász K. János	"	.....	1.50
Balázs György	"	.....	1.00	Belce Mihály	"	.....	1.50
Kisebb adományok	"	.....	2.35	Kozma Józsefné	"	.....	1.00
Rev. Garay Jenő naptárért		.....	10.00	Nagy Miklós	"	.....	1.00
Rev. Bakay Árpád naptárért		.....	2.50	Dénes Ferencné	"	.....	1.00
Kortez Ferdinánd gyermektartás		.....	15.00	Sükösd Albert	"	.....	1.00
Gyapjuért		.....	19.80	Boszlay Gyuláné	"	.....	1.00
Két malacért		.....	7.00	Belce Mihályné	"	.....	1.00
Óeska vasért		.....	1.20	Molnár József	"	.....	1.00
Balogh Ferenc gyermektartás		.....	62.50	Bilcze László	"	.....	1.00
Kovács Áron gyermektartás		.....	25.00	Hunyadi András	"	.....	1.00
Frank G. Nunn, Cleveland, O.		.....	10.00	Kocsis József	"	.....	1.00
VSE. 174-ik fiók, Scranton, Pa.		.....	17.25	S. Kristóf és n.	"	.....	1.00
Rev. Korocz Géza naptárért		.....	12.50	Incze Józsefné	"	.....	1.00
Független Egyház naptárért Detroit, Mich....			5.00	Özv. Molnár Józsefné	"	.....	1.00
Kortez Ferdinánd ruhára		.....	15.00	Siki József	"	.....	1.00
Varju Mihályné	Niles, O.	.....	5.00	D. Nagy Jánosné	"	.....	1.00
Gross Jánosné	"	.....	3.00	Dósza Mihály	"	.....	1.00
Halmagyi István és n.	"	.....	3.00	Varga Mihályné	"	.....	1.00
Mikó Lajosné	"	.....	1.00	Máté János	"	.....	1.00
Csizmár József	"	.....	1.00	Dénes József	"	.....	1.00
Sorbán József	"	.....	1.00	Molnár József	"	.....	1.00
Sorbán Józsefné	"	.....	1.00	Éltető János	"	.....	1.00
Buh Jánosné	"	.....	1.00	Mrs. L. Tósa	"	.....	—.75

Szeifel Vilmosné	"	.....	—.50	Mrs. Gulényi Róza	"	.....	1.00
Szolga Jánosné	"	.....	—.50	Piri Antal és n.	"	.....	1.00
Bandi Miklósné	"	.....	—.50	Sándor Gábor	"	.....	1.00
Bilcze Lászlóné	"	.....	—.50	Tóth András	"	.....	—.75
Korcsik Ignác	"	.....	—.50	Tóth Pálné	"	.....	—.50
Sükösd Albert	"	.....	—.50	Molnár Gergely	"	.....	—.50
Özv. Boszlay Gyuláné	"	.....	—.50	Özv. Szaniszló Jánosné	"	.....	—.50
Darabos József	"	.....	—.50	Ferenczi Károlyné	"	.....	—.50
Szolga János	"	.....	—.50	Ambrose S.	"	.....	—.50
Incze Irén	"	.....	—.50	Szekeres Jánosné	"	.....	—.50
Nagy Anna	"	.....	—.50	Mrs. G. Tóth	"	.....	—.50
Trombitás Erzsébet	"	.....	—.50	N. N.	"	.....	—.50
Tóth Györgyné	"	.....	—.50	Nehéz Lajosné	"	.....	—.50
Miklós Sándorné	"	.....	—.50	Csizmár Ethel	"	.....	—.50
Kopácsi József	"	.....	—.50	Kulcsár Bertalan	"	.....	—.50
Özv. Bán Istvánné	"	.....	—.50	Kenyeres Jánosné	"	.....	—.50
Wurshorn Ádám	"	.....	—.50	N. N.	"	.....	—.50
Korcsik Ignác	"	.....	—.50	Kuzner Istvánné	"	.....	—.50
Kisebb adományok	"	.....	3.75	Molnár Gergely	"	.....	—.50
Büki Ignácné	Cleveland, O.	.....	10.00	Köteles Imre	"	.....	—.50
Serfőző Lajos	"	.....	2.00	N. N.	"	.....	—.50
Geszti Imre és n.	"	.....	2.00	Szabó Irénke	"	.....	—.75
Barta Istvánné	"	.....	1.00	Persely	"	.....	—.88
Bene Andrásné	"	.....	1.00	Lorántffy Zs. Egylet	"	.....	10.00
Serfőző Gusztáv	"	.....	1.00	Kisebb adományok	"	.....	13.12
Fodor József és cs.	"	.....	1.00	Gégény György	Ashtabula, O.	.....	3.00
Molnár Károly	"	.....	1.00	Héthy Gusztáv	"	.....	2.00
Komjáthy Helen és Erzs.	"	.....	1.00	Özv. Tóbiás Andrásné	"	.....	1.00
Barta István	"	.....	1.00	Csizmár Péterné	"	.....	1.00
Bálint Bertalan	"	.....	1.00	Palágyi Sándorné	"	.....	1.00
Hegyes Ferencné	"	.....	1.00	Simcsik Jánosné	"	.....	1.00
Balla Mihályné	"	.....	1.00	Török Zsigmnod	"	.....	1.00
Komjáthy Istvánné	"	.....	1.00	Kun Lajosné	"	.....	1.00
Majtényi Ferenc	"	.....	1.00	Id. Pásztor Mihályné	"	.....	1.00
Gissing Klára	"	.....	1.00	Badár Gyula	"	.....	1.00
Hacsi Béla	"	.....	1.00	Horváth Péter	"	.....	1.00
Mrs. Pearl Aldrich	"	.....	1.00	Héthy Jenő	"	.....	1.00
Weitzer Mariska	"	.....	1.00	Vizsnya Ferenc	"	.....	1.00
Sarog János	"	.....	1.00	Mose Lajos	"	.....	1.00
Mihály Béla	"	.....	1.00	Özv. Tóbiás Ferencné	"	.....	1.00
Szabó Irén	"	.....	1.00	Kovács János	"	.....	1.00
Mrs. Guláni Róza	"	.....	1.00	Filip Jenő	"	.....	1.00
Palasovich család	"	.....	1.00	Katócs Ferenc	"	.....	1.00
Pál Pál	"	.....	1.00	Kiss Ferenc	"	.....	1.00
Tóth András	"	.....	1.00	Takács Jánosné	"	.....	—.50
Szilágyi Péterné	"	.....	1.00	Tóbiás Istvánné	"	.....	—.50
Molnár Pál és n.	"	.....	1.00	Estély és Persely	"	.....	9.08
Szabó Bertalan	"	.....	1.00	Templomsegélyző Nőiegylet	Cleveland, O.	.....	10.00
Özv. Kovács Istvánné	"	.....	1.00	Kováchy M. György	Cleveland, O.	.....	5.00
Marko Lajos	"	.....	1.00	Szereli János	"	.....	3.00
Molnár János és cs.	"	.....	1.00	Kováchy M. Mariska	"	.....	2.00
Nagy Lajos	"	.....	1.00	Mács Tivadar	"	.....	2.00
Fazekas István	"	.....	1.00	Özv. Kováchy Miklósné	"	.....	2.00
Badics Balázs	"	.....	1.00	Főczegy Pál és neje	"	.....	2.00
Özv. Fodor Gézáné	"	.....	1.00	Szabonya János és n.	"	.....	2.00
Novák Lászlóné	"	.....	1.00	Kiss Lajos és neje	"	.....	2.00
Kulcsár Helen	"	.....	1.00	Muszár József	"	.....	2.00
Szikszay Ferenc	"	.....	1.00	Karh György	"	.....	1.00
Jóó Lajos	"	.....	1.00	Bene János	"	.....	1.00
Id. Gál József	"	.....	1.00	Tóth István	"	.....	1.00
Lukács Andrásné	"	.....	1.00	Dula József	"	.....	1.00
Serfőző Lajos	"	.....	1.00	Király Imréné	"	.....	1.00

SSóó Lajos	"	.....	1.00
TTóth Károlyné	"	.....	1.00
GGazsi Istvánné	"	.....	1.00
IIván Józsefné	"	.....	1.00
KKapuha Sándorné	"	.....	1.00
IId. Pecsök Istvánné	"	.....	1.00
SSedlák Imre	"	.....	1.00
HHrickó Ferenc	"	.....	1.00
HFiacoko Gerzson	"	.....	1.00
HBoszlay Gábor	"	.....	1.00
GCzimpoly Miklós	"	.....	1.00
ILadányi Józsefné	"	.....	1.00
HBéky Józsefné	"	.....	1.00
VVarga Jánosné	"	.....	1.00
HLeleki Gizella	"	.....	1.00
HFazekas András	"	.....	1.00
MMajzök Gyuláné	"	.....	1.00
IDr. Herczegh József	"	.....	1.00
HKovács Mihályné	"	.....	1.00
MMrs. Verba	"	.....	1.00
MMász Istvánné	"	.....	1.00
HRóczey Istvánné	"	.....	1.00
JJámbor Zsigmondné	"	.....	1.00
HHornyák Jánosné	"	.....	1.00
IBéres János	"	.....	1.00
AAngus György	"	.....	1.00
IPelsőczi Ferenc	"	.....	1.00
MMogyoródy János	"	.....	1.00
IKovách D. Andor	"	.....	1.00
IKovács János	"	.....	1.00
IBéres Anna	"	.....	1.00
MMargitics János	"	.....	1.00
SSzuhai Lajos	"	.....	1.00
IKatik Józsefné	"	.....	1.00
IBitö János	"	.....	1.00
IBencze Jánosné	"	.....	1.00
IDezső Jánosné	"	.....	1.00
VVarga Gyula	"	.....	1.00
VVass Gáborné	"	.....	1.00
TTörök Imre	"	.....	1.00
MMakó József	"	.....	1.00
SSalamon Sándor	"	.....	1.00
IPecsök Pál	"	.....	1.00
IBodi Balázs	"	.....	1.00
IBodnár Balázs	"	.....	1.00
IBodis István	"	.....	1.00
MMaszar János	"	.....	1.00
IB. Szabó Pál	"	.....	1.00
PPéter Sándor	"	.....	1.00
SSebestyén József	"	.....	1.00
SSarok János	"	.....	1.00
MMaszar Istvánné	"	.....	1.00
MMaszar Andrásné	"	.....	1.00
MMaszar András	"	.....	1.00
VVitárius Bálint	"	.....	1.00
IIglai András	"	.....	1.00
SSzupanoszky Dániel	"	.....	1.00
ZZombory József	"	.....	1.00
HHudák Sándor	"	.....	1.00
Ifj. Tajgizser András	"	.....	1.00
Bánó János	"	.....	1.00
Özv. Béres János	"	.....	1.00

JAKAB ISTVÁN ÉS FIA

Telephone:

Cedar 0384 és Washington 4421.

LEGKERESETTEBB

MAGYAR TEMETÉSRENDEZŐ

AZ EASTSIDEON.

8923 Buckeye Road

és

11713 Buckeye Road

CLEVELAND, OHIO.

Telefon: Washington 5184

ELSŐRENDÜ

FÉNYKÉPEKET KÉSZIT

OSVÁTH JÓZSEF

FÉNYKÉPÉSZETI

MÜTERME

11805 Buckeye Road

CLEVELAND, O.

Családi fénykép felvételekre a legnagyobb gondot fordítja.

Próbálja meg.

Tuniczi János	"	.....	1.00	Somboro István	"	.....	1.00
Meti Pálné	"	.....	1.00	Kiszti Mihály	"	.....	1.00
N. N.	"	.....	1.00	Bánya Istvánné	"	.....	1.00
Pecsök Mariska	"	.....	1.00	Bors István	"	.....	1.00
Nádasdi Lajos	"	.....	1.00	Kára András	"	.....	1.00
Géczi Borbála	"	.....	1.00	Árva Királyné	"	.....	1.00
Bálint Józsefné	"	.....	1.00	Szarka István	"	.....	1.00
Mrs. G. Kovász	"	.....	1.00	Malena Andrásné	"	.....	1.00
Nagy János	"	.....	1.00	Madarász Mihály	"	.....	1.00
Reszigruber Károlyné	"	.....	1.00	Presóczky Jánosné	"	.....	1.00
Rőczey Istvánné	"	.....	1.00	Özv. Juszti Jánosné	"	.....	1.00
Varga István	"	.....	1.00	Bodi Ambrusné	"	.....	1.00
Pesta János	"	.....	—.75	Kéri Jánosné	"	.....	1.00
Konczel Lajos	"	.....	—.75	Bögő Istvánné	"	.....	1.00
Konc Gyuláné	"	.....	—.50	Szolnoki Istvánné	"	.....	1.00
Puskás Ferenc	"	.....	—.50	Lengyel Istvánné	"	.....	1.00
Kocsis János	"	.....	—.50	Benedek János és n.	"	.....	1.00
Özv. Tóth Mihályné	"	.....	—.50	Benedek István és cs.	"	.....	1.00
Kicsi Molnár Imre	"	.....	—.50	Ifj. Szijjártó István	"	.....	1.00
Zsóka Ferenc	"	.....	—.50	Somosi István	"	.....	1.00
Özv. Varga Mihályné	"	.....	—.50	Nyeste György	"	.....	1.00
Bochrar Lajos	"	.....	—.50	Malena Juliska	"	.....	1.00
Kisebb adományok	"	.....	3.63	Amoszki József	"	.....	1.00
Somosi József és cs.	"	.....	5.00	Szabó Józsefné	"	.....	1.00
Özv. Kiss Ferencné	"	.....	5.00	Szél József	"	.....	1.00
Id. Lengyel Jánosné	"	.....	5.00	Bögre András	"	.....	1.00
Lencsés Ferenc	"	.....	1.00	Bógó István	"	.....	1.00
Selle János	"	.....	1.00	Orosz Ferenc	"	.....	—.50
Mrs. Gulényi Róza	"	.....	1.00	Arnóczky Józsefné	"	.....	—.50
Csongei Dánielné	"	.....	1.00	Takács Györgyné	"	.....	—.50

Dr. Rosenberg Emanuel

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS

EGYESÜLET FŐORVOSA

8901 Buckeye Road, **Cleveland, Ohio**

Telefon: CEDAR 1825.

Hivatalos órák:

DÉLUTÁN 1---3-ig. ESTE 6---8-ig.

Mlacs Jánosné	"	.....	—.50
Teeleky Kálmánné	"	.....	—.50
Névtelen	"	.....	—.50
Dobos Ilonka	"	.....	—.50
B.J. Nagy Miklósné	"	.....	—.50
Kovács Istvánné	"	.....	—.50
P.º. Szabó Sándor	"	.....	—.50
Kisebb adományok	"	.....	3.89
Rev. Egry László naptárért		.....	1.00
Mrs. Gulényi Róza gyermektartás		.....	25.00
Warga József gyermektartás		.....	100.00
Olajos József		.....	3.21
Mr. William Srobert, Pittsburgh, Pa.		.....	10.00
Szép Károly, Vestaburg, Pa.		.....	2.00
Kukucska András, Vestaburg, Pa.		.....	2.00
Deregi Lajosné, Vestaburg, Pa.		.....	1.00
Szabados József, Vestaburg, Pa.		.....	1.00
Balogh József, Vestaburg, Pa.		.....	1.00
István Csurilla, Vestaburg, Pa.		.....	1.00
Atlas Studio, Indiana Harbor, Ind.		.....	5.00
Verhovay S. E. 233. f. Alpha, N. J.		.....	5.00
Mrs. Julia Mann, Indiana Harbor, Ind.		.....	5.00
Rácz Károlyné naptárért		.....	—.50
Verhovay S. E. 98-ik f. Bethlehem, Pa.		.....	10.00
Gáll József gyermektartás		.....	30.00
Papp József gyermektartás		.....	20.00
Vida Antal, Cleveland, O.		.....	1.00
Papp Edward, Redondo Beach, Calif.		.....	1.00
Vida Antal, Cleveland, O.		.....	1.00
Berczi Lena, Cleveland, O.		.....	1.00
Korponay Sándor gyermektartás		.....	10.00
Korponay Sándor, Springdale, Pa.		.....	5.00
Béres Miklós gyermektartás		.....	25.00
Béres Miklós, Monessen, Pa.		.....	3.00
Egyesületi járulék Május hóra		.....	655.25
Liska György, Pittsburgh, Pa.		.....	2.00
Szép Károly szalonnáért		.....	1.75
Novák János gyermektartás		.....	30.00
Rev. Sebestyén Endre, Duquesne, Pa.		.....	5.00
Vasváry Ödönné baromfiért		.....	3.65
Hodi Mariska, Cleveland, O.		.....	1.00
Németh Teréz, Cleveland, O.		.....	1.00
Márkus Jánosné gyermektartás		.....	20.00
Rev. Nánássy Lajos fizetése		.....	125.00
Kalassay Sárika fizetése		.....	85.00
Eladott borjukért		.....	313.25
Összesen		.....	2501.66

KIADÁSOK JUNIUSBAN.

Utalvány és checkszám	Kinek és miért fizettünk	Összeg
202.	H. E. Vance, kenyérszámla	100.16
203.	Westmoreland Grocery Co. élelmiszer	128.49
204.	Greensburg Provision, élelmiszer	34.93
205.	Greensburg Produce, élelmiszer	36.47
206.	J. J. Lansbury Co. élelmiszer	11.70
207.	Valley Ice Co., jégért	27.47
208.	Latrobe Laundry, mosásért	31.80

Telephone: Cedar 0704

CSIZMADIA P. JÁNOS

MAGYAR ÜGYVÉD

8815 Buckeye Road

Bank épület.

Lakása: 3028 BECKET ROAD

CLEVELAND, OHIO

Telefon: Main 6530.

PETRÁSH LAJOS

MAGYAR ÜGYVÉD

1040 Guardian Bldg.

CLEVELAND, OHIO

Dr. MAJOROS JÁNOS

MAGYAR FOGORVOS

—:o:— MORELAND BLDG. —:o:—

11814 Buckeye Road

CLEVELAND, O.

Ha a foga fáj, keresse fel és ő meggyógyitja.

DR. KNÜSLI N. PÉTER

MAGYAR ORVOS

Telefon: Washington 4452.

Ha nem felel, Garfield 9638-M

RENDEL:

Délután 2—3-ig és este 6—8-ig.

Szerdán este zárva.

11814 Buckeye Road. Moreland Theatre Bldg.

CLEVELAND, O.

209.	Paden Barber Shop, hajnyirásért	23.75
210.	Roy E. Sibel, butorért	45.50
211.	Ligonier Valley Water Works, vizadó	9.70
212.	D. H. Robb, villanyszerelő	46.73
213.	Wilpen Taxi, utiköltség	108.85
214.	J. W. Richards, farmbérlet	58.33
215.	Sommerset Fertilizer Co., mütrágya	70.00
216.	Dr. Nánássy Lajos fizetés	125.00
217.	Kalassay Sárika fizetés	85.00
218.	Nánássy Kálmán fizetés	90.00
219.	Tóth Mihály fizetés	70.00
220.	Tóth Lajos fizetés	40.00
221.	Nagy Miklós fizetés	40.00
222.	Hutka Zsuzsánna fizetés	40.00
223.	Bauman Mária fizetés	40.00
224.	Kalapács Róza fizetés	25.00
225.	Kalassay Sándor folyókiadások	267.34
226.	W. E .Long tehén vizsgálat	37.50
227.	Rev. Varga Lajos kis képekért	6.25
228.	Gyülési költség	11.66
229.	Prudential Co.	48.43
	Törlesztés és kamat az Egyesületnek	610.00
	Összesen	2,269.60

ZÁRLAT

Maradvány Májusban	12.13
Bevétel Juniusban	2,501.66
Összesen	2,513.79
Kiadás összesen	2,269.60
Maradvány	244.19

A BANK ZÁRLATA

Maradvány a bankban	1,101.51
Vissza nem jött checkek	
Maradvány	241.56
Pénztárnoknál	2.64
Összesen	244.19

JULIUS HAVI SZÁMADÁS.

Ft. Ravasz László, Budapest	75.00
Rozgonyi József gyermektartás	25.60
Korcsmáros János gyermektartás	50.00
Rigó János, Homestead, Pa.	5.00
Percel Imre, Toledo, O.	5.00
Korán Mihály, McKeesport, Pa.	20.00
Hadar Beniámin, McKeesport, Pa.	5.00
Byloch Adolf, McKeesport, Pa.	3.00
Vámossy János, McKeesport, Pa.	2.00
Valyik István, Homestead, Pa.	3.00
Juhász Pál, Donora, Pa.	2.00
Jablonkai Istvánné, Donora, Pa.	1.00
Schmidt Ferenc, McKeesport, Pa.	3.00
Szalay Gyula, Monessen, Pa.	2.00
Szalay Imre, Monessen, Pa.	1.00
Béres Miklós, Monessen, Pa.	5.00
Kovács B. Jánosné, McKeesport, Pa.	2.00
Csajkovics János, Monessen, Pa.	5.00
Nagy István, Donora, Pa.	2.00
Balogh Imre, Donora, Pa.	2.00
Ésik Beniáminné, McKeesport, Pa.	2.00
Gergely Jánosné, Wheatland, Pa.	2.00
Gergely Julia, Wheatland, Pa.	1.00
Basthy Jánosné, Plymouth, Pa.	1.00
Gergely Péterné, Bessemer, Pa.	2.20
Fehér Gábor, Sharon, Pa.	1.00
Serfőző Mihály, McKeesport, Pa.	2.00
Rigó Jánosné, Homestead, Pa.	1.00
Fenics Sándor, McKeesport, Pa.	5.00
Bakos Bálint, McKeesport, Pa.	1.50
Bakos Bálintné, McKeesport, Pa.	1.50
Kosztrub József, Homestead, Pa.	5.00
Aszmongya Lászlóné, Homestead, Pa.	3.00
Vályik György, Pittsburgh, Pa.	2.00
Vályik Györgyné, Pittsburgh, Pa.	1.00
Hován Andrásné, Pittsburgh, Pa.	2.00
Hornyák Mihályné, Homestead, Pa.	3.00
Bölcsházy Jánosné, Homestead, Pa.	2.00
Varga Andrásné, Homestead, Pa.	1.00
Rubincsák Istvánné, Homestead, Pa.	2.00
Lavata György és neje, Homestead, Pa.	3.00
Gazda Mihály, Homestead, Pa.	2.00
Sipos Istvánné, Homestead, Pa.	1.00
Medve Györgyné, Homestead, Pa.	2.00
Bulyko Borbála, Homestead, Pa.	1.00
Uhnyák Jánosné, Homestead, Pa.	1.00
Fekete Mihályné, Homestead, Pa.	1.00
Billi Sándorné, Homestead, Pa.	1.00
Kosztrub Józsefné, Homestead, Pa.	5.00
Nagy Kálmán, McKeesport, Pa.	1.00
Dancs László, McKeesport, Pa.	1.00
Jakab Károlyné, McKeesport, Pa.	2.00
Kozák Mihály, McKeesport, Pa.	1.00
Lénárt József, McKeesport, Pa.	1.00
Gergely Imre, Donora, Pa.	1.00
S. Séga Mihály, Homestead, Pa.	2.00
Kupinczai Mátyásné, Homestead, Pa.	3.00
Boy Scout Troop, Homestead, Pa.	5.50
Kozák Lajosné, Homestead, Pa.	2.00
Muntyán Kálmán, Donora, Pa.	1.00
Muntyán Kálmánné, Donora, Pa.	1.00
Simon Bertalan, McKeesport, Pa.	1.00
Muntyán Sándorné, Monongahela, Pa.	1.00
Valyocsik György, Pittsburgh, Pa.	5.00
Cs. Nagy Sándor, McKeesport, Pa.	1.00
Kisebb adományok, McKeesport, Pa.	5.00
Debreczeni Ferenc, McKeesport, Pa.	2.00
Révész Elek, McKeeseport, Pa.	1.00
Özv. Pócs Györgyné, Homestead, Pa.	1.00
Özv. Juhász Jánosné, Homestead, Pa.	1.00
Juhász András, Homestead, Pa.	1.00
Korponay Sándor, Springdale, Pa.	5.00
Petermann Julia, Springdale, Pa.	2.00
Németh Erzsébet, Springdale, Pa.	1.00
M. Jakab, Springdale, Pa.	1.00
Lengyel Lajos, Springdale, Pa.	1.00
György József, Homestead, Pa.	1.00
Husz Sándor, Brownsville, Pa.	5.00
Szarka Ferenc, Brownsville, Pa.	2.00

Szarka Gyula, Brownsville, Pa.	2.00	Leuska János, Coatesville, Pa.		1.00
Csakó József és neje, Brownsville, Pa.	2.00	Szabó József, Coatesville, Pa.		1.00
Rev. Krivulka Károly, Johnstown, Pa.	4.00	Szücs József, Coatesville, Pa.		1.00
Turfa Sándor, Donora, Pa.	2.00	Rátonyi Sándor, Coatesville, Pa.		1.00
Feger Sándor, Perth Amboy, N. J.	10.00	Rácz Ferenc, Coatesville, Pa.		1.00
Bauman Mária, Ligonier, Pa.	1.50	Kiss Lajos, Coatesville, Pa.		1.00
Slezsák Pálné, gyermektartás	20.00	Barta Ferenc, Coatesville, Pa.		1.00
Slezsák Pálné, Basking Ridge, N. J.	10.00	Bagjos Ida, Coatesville, Pa.		1.00
Korponay Sándor, gyermektartás	20.00	Névtelen, Coatesville, Pa.		1.00
Ice Cream, popból	22.50	Özv. Vattas Istvánné, Coatesville, Pa.		—.50
Székely Pál, Rossford, Ohio	5.00	Özv. Ágoston Albertné, Coatesville, Pa.		—.50
Nagy Lajos és cs. Coatesville, Pa.	7.00	Persely és névtelen adomány, Coatesville, Pa.		21.60
Rev. Tóth Sándor, Coatesville, Pa.	5.00	Czető Pál és cs.	Phoenixville, Pa.	5.00
Dobra Márton, Coatesville, Pa.	1.00	Dudás Sándor,	"	2.00
Sinka György, Coatesville, Pa.	1.00	Gönczy András,	"	2.00
Dienes Balázs, Coatesville, Pa.	1.00	Végső János,	"	2.00
Gáll József, Coatesville, Pa.	1.00	Pribulovics István	"	2.00
Adorján Lajos, Coatesville, Pa.	1.00	Bagjos Menyhért,	"	1.00
Madar József, Coatesville, Pa.	1.00	Géczi Lajos,	"	1.00
Nagy Andrásné, Coatesville, Pa.	1.00	Márton Béla,	"	1.00
Nagy Mihály, Coatesville, Pa.	1.00	Demeter László,	"	1.00
Pesta Mihály, Coatesville, Pa.	1.00	Id. Jobbágy József,	"	1.00
Szücs András, Coatestville, Pa.	1.00	Kocsi Albertné,	"	1.00
Boros Mihály, Coatesville, Pa.	1.00	Vajcsik István,	"	1.00
Rajtik Lajosné, Coatesville, Pa.	1.00	Névtelen,	"	1.00
Petrosky Mihály, Coatesville, Pa.	1.00	Kurovsky József,	"	1.00
Korponay Károly, Coatesville, Pa.	1.00	Jakcsy István,	"	1.00
Murányi Istvánné, Coatesville, Pa.	1.00	Csengery Pál,	"	1.00
Balla Sándor, Coatesville, Pa.	1.00	Bányácsky Ferenc,	"	1.00
Kabli János, Coatesville, Pa.	1.00	Géczi Sándor,	"	1.00

A NEHÉZ MUNKA AZ IDEGZETÉT FÁRASZTJA

AZ EREDETI ROYAL SÓSBORSZESZ

az egyedüli szer, mely a fáradt és kimeritett idegzetet felfrissiti és uj életet és munkakedvet ad a használónak, ha a testét néhányszor bedörzsöli.

HA AZT AKARJÁK,

hogy holmi kotyvalékokkal be ne csapódjanak, vigyázni kell arra, hogy az üvegen a ROYAL név rajta legyen. Ha a ROYAL név nincs az üvegen, akkor ne fogadja el, mert az hamisitvány. Ha az eredeti ROYAL SÓSBORSZESZ ott helyben nem volan kapható, akkor rendelje meg postán.

Egy nagy üveg ára ..... **90 cent**
Hat üveg **4.50**

ROYAL MANUFACTURING COMPANY

DUQUESNE, PENNSYLVANIA

Kereskedők, ügynökök irjanak be kedvezményes árakért.

Beregei Sándorné,	,,	1.00	Varga Imre	,,	5.00
Bocskay Mihályné,	,,	1.00	Kiss Gyula és cs.	,,	5.00
Özv. Magyar Jánosné,	,,	1.00	Papp Miklós	,,	2.00
Eszterhay Ferenc	,,	1.00	Báthory János	,,	2.00
Demjén Józsefné,	,,	1.00	Perei Tamásné	,,	2.00
Váradi Sándor,	,,	1.00	Csighy József,	,,	2.00
Kiss Jolánka	,,	1.00	Rostás András	,,	2.00
Id. Jobbágy János,	,,	1.00	Ifj. Simon Károly	,,	2.00
Kocsi István,	,,	1.00	Nagy Ádám	,,	2.00
Váradi Imre,	,,	1.00	Kovács Amalia	,,	2.00
Szücs Mihály	,,	1.00	Rostás Andrásné	,,	2.00
Csatlós Andrásné,	,,	1.00	Sarkadi Lajos	,,	5.00
Molitórisz Andrásné	,,	1.00	Özv. Gáspár Sándorné,	,,	1.50
Id. Tóth Lajos,	,,	1.00	Nagy Gáborné	,,	1.00
Fodor Károly,	,,	1.00	Ács Ferencné	,,	1.00
Révész Sándor,	,,	1.00	Perei István	,,	1.00
Kubicsák Jánosné,	,,	1.00	Szalay Ágnes	,,	1.00
Rev. Kováchy Kálmán	,,	1.00	Özv. Laky Andrásné	,,	1.00
Molitórisz Sándor	,,	—.75	Mikó Lajos	,,	1.00
Kuróvszky Emma	,,	—.50	Vadon Helen	,,	1.00
Orosz József	,,	—.50	A. Zámbory	,,	1.00
Beregi Erzsike,	,,	—.50	Ungváry Imre	,,	1.00
Mrs. Nagy	,,	—.50	Szabó Sándor	,,	1.00
Váradi gyerekek	,,	—.50	Mizsák István	,,	1.00
Paczok Lajos	,,	—.50	Király János	,,	1.00
Gere Imre	,,	—.50	Molnár Sándorné	,,	1.00
Nagy Ferenc	,,	—.50	Szabó Györgyné	,,	1.00
Id. Nagy Lajos	,,	5.00	Dani Sára	,,	1.00
Perselypénz és névtelen adomány		21.78	Vágott Miklós	,,	1.00
Radvány Ferenc, Trenton, N. J.		10.00	Kiss Gyuláné	,,	1.00

A WHITINGI MAGYAROK TALÁLKOZÓJA.

GYÜRE TESTVÉREK

KETTŐS ÜZLETE

HUS ÉS FÜSZER ÁRUK. KITÜNŐ KUGLI PÁLYÁK.

BILLIÁRD TEREM.

401---403---121 STREET.

Phone: 323-W.

WHITING. INDIANA.

Ács Sándor	,,	.....	1.00
Kerekes János	,,	.....	1.00
Tamás Görgyné	,,	.....	1.00
Péntek Miklós	,,	.....	1.00
Süveg András	,,	.....	1.00
László Mihályné	,,	.....	1.00
Lenárth Ferenc	,,	.....	1.00
Csighy József	,,	.....	1.00
Király János	,,	.....	1.00
Kiss Gyula	,,	.....	1.00
Lupish János	,,	.....	1.00
Szász Sándor	,,	.....	1.00
Özv. Zsarnóczy Jánosné	,,	.....	1.00
Tury Mihály	,,	.....	1.00
Balogh Gerzsonné	,,	.....	1.00
Szölössy Mariska	,,	.....	1.00
Özv. Brocsák Jánosné	,,	.....	1.00
Özv. Vécsey Józsefné	,,	.....	1.00
Szöllösy Mariska	,,	.....	1.00
Bálint János	,,	.....	1.00
Spisák Anna	,,	.....	1.00
Balogh Károly	,,	.....	1.00
Oláh István	,,	.....	1.00
Rácz István	,,	.....	1.00
Székely Józsefné	,,	.....	1.00
Sarkady József	,,	.....	1.00
Sarkady Erzsike	,,	.....	1.00
Lenard Ferenczné	,,	.....	1.00
Özv. Kovács Józsefné	,,	.....	1.00
Kerekes János	,,	.....	1.00
Tamás György	,,	.....	1.00
Tamás Dánielné	,,	.....	1.00
Havrankó Albertné	,,	.....	1.00
Havrankó Albert	,,	.....	1.00
Özv. Molnár Lajosné	,,	.....	1.00
Özv. Soltész Andrásné	,,	.....	1.00
Ács Menyhért	,,	.....	1.00
B. Kovács András	,,	.....	1.00
Varga Margit	,,	.....	1.00
Kleuber Mihály	,,	.....	1.00
Tóth István	,,	.....	1.00
Ács Ferencz	,,	.....	1.00
Kovács István	,,	.....	1.00
Suha Gézáné	,,	.....	1.00
Szathmáry Mártonné	,,	.....	1.00
Suha Margit	,,	.....	1.00
Sipos János	,,	.....	1.00
Sipos György	,,	.....	1.00
Özv. Kiss Andrásné	,,	.....	1.00
Dobos Istvánné	,,	.....	1.00
Tudja János	,,	.....	1.00
Szücs János	,,	.....	1.00
Ifj. Simon Károly	,,	.....	1.00
Szathmáry Márton	,,	.....	1.00
Nagy István	,,	.....	1.00
Gál Sándor	,,	.....	1.00
Sarkady Lajosné	,,	.....	1.00
W. P. Rethi	,,	.....	1.00
Özv. Tóth Sámuelné	,,	.....	1.00
Szathmáry József	,,	.....	1.00
Szakács Lajos	,,	.....	1.00

Istennek gazdag áldását
kívánja
az árvaházi gyermekekre
és
összes alkalmazottaira

SARKADY LAJOS

856 South Broad Street,

Trenton, N. J.

Phone: 6517.

VÁSÁROLJA VIRÁG SZÜKSÉGLETEIT
A

"RÓZSA VIRÁG ÜZLETBEN"

200 GENESEE STREET,
TRENTON, N. J.

Phone: 2-5545.

A FÉNYKÉP ÖRÖKKÉ ÉL!

VARGA IMRE
FÉNYKÉPÉSZETI MÜTERME.
Elsőrendü képek. Nagyitások. Szinezés és rámázás.
347 GENESEE ST., TRENTON, N. J.

Özv. Varga Pál Andrásné	,,	1.00
Özv. Petró Józsefné	,,	1.00
Barta Pálné	,,	1.00
Tóth István	,,	1.00
Egri Dániel	,,	1.00
Orosz Antal	,,	1.00
Szakács Lajos	,,	1.00
Nagy Gábor	,,	1.00
Koscso János	,,	1.00
Balogh Gerzson	,,	1.00
Kardos Gergelyné	,,	1.00
Balla Helen	,,	1.00
Csutor Ferenc	,,	1.00
Tóth Pál	,,	1.00
Oláh István	,,	1.00
Molnár József	,,	1.00
Ujlaky András	,,	1.00
Tudja János	,,	1.00
Mészáros Antalné	,,	1.00
Albert Simon	,,	1.00
Duch András	,,	1.00
Vécsey István	,,	—.75
Névtelen	,,	—.75
Csenteri Miklós	,,	—.50
Özv. Lakatos Jánosné	,,	—.50
Szücs Mihályné	,	—.50
Özv. Molnár Sándorné	,,	—.50
Csáki Kornél	,,	—.50
Id. Simon Károlyné	,,	—.50
Balogh Gerzson	,,	—.50
Havranko Albertné	,,	—.50
Király Erzsike	,,	—.50
Demeter Lászlóné	,,	—.50
Janovicsky Andrásné	,,	—.50
Id. Kerekes Jánosné	,,	—.50
Matolcs Györgyné	,,	—.50
Varga Margit	,,	—.50
Csikora Jánosné	,,	—.50
Horváth Kálmánné	,,	—.50
Vágott Miklósné	,,	—.50
Miss Németh	,,	—.50
Özv. Varga Pál Andrásné	,,	—.50
Özv. Dézsi Jánosné	,,	—.50
Veres János	,,	—.50
Molnár Lajosné	,,	—.50
Ari Menyhért	,,	—.50
Veréb Ferenc	,,	—.50
Veréb Ferencné	,,	—.50
Névtelen	,,	—.50
Kisebb adományok	,,	12.40
Vasárnapi Iskola Roebling, N. J.		10.00
Halász József	,,	2.00
Csanyi András	,,	2.00
Halász János	,,	1.00
Csögi Miklós	,,	1.00
Csipkés András	,,	1.00
Tomás Jánosné	,,	1.00
Németh Dánielné	,,	1.00
Varga Mihály	,,	1.00
Selyebi Lajos	,,	1.00
Fityere János	,,	1.00

DR. VARGA MAGYAR GYÓGYSZERTÁRA.

Nálunk kaphat minden néven nevezendő ó-hazai gyógyszert, amely megrendelésére frissen készül ó-hazai anyagokból és ó-hazai receptkönyv szerint.

Forduljon hozzánk bizalommal.

Dr. Varga György, tulajdonos.

Aranyéremmel kitüntetett okl. gyógyszerész.

Uj cimünk: 906 So. Broad St., harmadik ajtó a Beatty St. saroktól.

Telefon: 2-8920. TRENTON, N. J.

KISS LAJOS

MAGYAR PÉK ÜZLETE.

Friss fehér és barna kenyér minden időben.

9 Virgina Avenue,
Trenton, New Jersey.

Phone: 2-5545.

L. KŐMÜVES

FÉRFI ÉS NŐI SZABÓ ÜZLETE.

Tisztitás, vasalás és javitás.

279 BEATTY STREET,
TRENTON, N. J.

Phone: 3-2312.

KINCZEL ANTAL

SAJÁT GYÁRTMÁNYU SZÓDAVIZ, SÖR ÉS ÉDESITETT SZÓDÁK

a legjutányosabb árban nálam kaphatók.

627 FRANKLIN STREET,
TRENTON, N. J.

Varga Menyhért	”	.....	1.00
Ács Károly	”	.....	1.00
Nagy Sándor	”	.....	1.00
Kun András	”	.....	1.00
Solymossy Károly	”	.....	1.00
S. Nagy József	”	.....	1.00
Mrs. James Donnelly	”	.....	1.00
Rev. Gulyás András	”	.....	1.00
Perselypénz	”	.....	11.00
Molnár István	”	.....	5.00
Bernáth József	”	.....	2.00
Todás Demeterné	”	.....	2.00
Emery János	”	.....	2.00
Névtelen	”	.....	1.75
Csipkés András	”	.....	1.00
Nagy Sándor	”	.....	1.00
K. Nagy József	”	.....	1.00
Varga János	”	.....	1.00
Németh Ilonka	”	.....	1.00
Pásztor Gyuláné	”	.....	1.00
Özv. Strahó Ferencné	”	.....	1.00
Kun András	”	.....	1.00
Bucs Mártonné	”	.....	1.00
Mrs. Szabó	”	.....	1.00
Nagy József	”	.....	1.00
Torma Istvánné	”	.....	1.00
Halász József	”	.....	1.00
Mrs. Orbán	”	.....	1.00
Nagy Sándor	”	.....	1.00
Brantmeyer Róza	”	.....	1.00
Koszvous János	”	.....	1.00
Tóth Gáspár	”	.....	1.00
Halász János	”	.....	1.00
Koppanyi Károly	”	.....	1.00
Selybeli Lajos	”	.....	1.00
Simon Lajos	”	.....	1.00
Jakab Károly	”	.....	1.00
Dézsi János	”	.....	1.00
Szakács József	”	.....	1.00
Kovács István	”	.....	1.00
Szarka Károly	”	.....	1.00
Ádám Ferenczné	”	.....	1.00
Sophir Pál	”	.....	1.00
Csik Ferenczné	”	.....	1.00
Ringhoffer Ferenc	”	.....	1.00
Lengyel Györgyné	”	.....	1.00
Vajda István	”	.....	1.00
Csanyi András	”	.....	1.00
Veres Lászlóné	”	.....	1.00
Boldizsár Sándorné	”	.....	1.00
Emery Béla	”	.....	1.00
Péter János	”	.....	—.50
Tollas Helen	”	.....	—.50
Papp Mariska	”	.....	—.50
Bartha Mariska	”	.....	—.50
Halász Mariska	”	.....	—.50
Dézsi Jánosné	”	.....	—.50
Jakab Károlyné	”	.....	—.50
Bernáth Sándorné	”	.....	—.50
Varga Mihály	”	.....	—.50
Lengyel Lenke	”	.....	—.50
Együd Lászlóné	”	.....	—.50

C. De Haan John C. Finn
A. De Haan.

FINN & CO.

REAL ESTATE - LOANS -- INSURANCE

Home of

CHESTERFIELD SAVINGS LOAN ASSOCIATION

9348 Cottage Grove Avenue

CHICAGO, ILL.

Phone: ABERDEEN 0011

CENTRAL PHARMACY

9224 Cottage Grove Avenue, CHICAGO, ILL.

Telefon ABERDEEN 0030

Jöjjön hozzánk a receptjével s mi pontosan és gyorsan elkészitjük gyógyszerét.

A magyarok régi gyógyszertára.

ICE CREAM ÉS SZÓDÁK.

Grace Adams	"	—.50	Fejes Márton	"		1.00
Helen J. Bernath	"	—.50	Tóbiás Sándorné	"		1.00
Ács Károlyné	"	—.50	Kacsó Bertalan	"		1.00
Szécsi Lászlóné	"	—.50	Török István	"		1.00
Török Sándorné	"	—.50	Id. Tóbiás Sándor	"		1.00
Huszovszky Erzsébet	"	—.50	Iván Sándor	"		1.00
Mrs. Szabó	"	—.50	Bernáth János	"		1.00
Ács Károly	"	—.50	Jakab József	"		1.00
Kisebb adományok	"	11.00	Szigeti Sándor	"		1.00
Rev. Babinsky András,	South River, N. J.	5.00	Halász János	"		1.00
Özv. Horváth Lajosné	"	2.00	L. Szabó István	"		1.00
Boldizsár Bertalan	"	2.00	Szücs Erzsébet	"		1.00
Juhász István	"	2.00	Odor Anna	"		—.50
Szendrei Gábor	"	2.00	Bencse Béniné	"		—.50
Mrs. D. Velikán	"	1.00	Petrik János	"		—.50
Mrs. Fazekas	"	1.00	Csizmár Györgyné	"		—.50
Dancs Ferenczné	"	1.00	Mrs. Kala	"		—.50
Özv. Szidor Péterné	"	1.00	Sötér Géza	"		—.50
Nagy Géza	"	1.00	Ifj. Tóbiás Sándor	"		—.50
Szücs Albert	"	1.00	Kisebb adományok	"		3.00
Boldizsár Lajos	"	1.00	Perselypénz	"		7.25
Köblös Istvánné	"	1.00	Hegedüs Lajos és neje,	Manville, N. J.		3.00
Mrs. Kosa	"	1.00	Köteles Lajos és cs.	"		2.50
Özv. Bessenyei Jánosné	"	1.00	Balázs Jánosné	"		2.00
Pituch László	"	1.00	Kelemen István	"		2.00
Csobágy Józsefné	"	1.00	Szücs Gyuláné	"		2.00
Gáspár Jánosné	"	1.00	Kócs János	"		2.00
Szabó István	"	1.00	Cserepes Györgyné	"		2.00
Szücs Erzsébet	"	1.00	Mrs. Sipos	"		1.00
Czakó Lajos	"	1.00	Mrs. Mary Tóth	"		1.00

Reshán István

FÜSZERÜZLETE ÉS MÉSZÁRSZÉKE

Phone: REGENT 5027

966 EAST 93rd ST., CHICAGO, ILL.

PONTOS KISZOLGÁLÁS.
HÁZHOZ SZÁLLITUNK.

Az amerikai magyarság legszebb intézményét egyedül a jó szivü emberek áldozatkészsége tarthatja fel.

Mellák Kálmán	"	.....	1.00
Kiss Károly	"	.....	1.00
Pokol Balázs	"	.....	1.00
Jakab Sándor	"	.....	1.00
Bak István	"	.....	1.00
Pallósi Lajos	"	.....	1.00
Rubi Lajosné	"	.....	1.00
Bihari Anna	"	.....	1.00
Ádám Jánosné	"	.....	1.00
Kozma Kálmánné	"	.....	1.00
Sándor Terézia	"	.....	1.00
Droznák Kálmán	"	.....	1.00
Mészáros Ferenc	"	.....	1.00
Cérna Lajos	"	.....	1.00
Özv. Csik Béláné	"	.....	1.00
Köteles Lajos	"	.....	1.00
Jó szándékkal	"	.....	1.00
Csontos Miklós	"	.....	—.50
Mrs. Czeper	"	.....	—.50
M. T.	"	.....	—.50
Kovács Józsefné	"	.....	—.50
Szódából	"	.....	4.00
Kisebb adományok	"	.....	4.10
Perselypénz	"	.....	5.53
Keresztury Károlyné	Wharton, N. J.		5.00
Lőrincz István	"	.....	5.00
Hegedüs József	"	.....	4.00
Nagy Lajosné	"	.....	1.00
Szabari Ilona	"	.....	1.00
Tóbiás József	"	.....	1.00
Keresztury János	"	.....	1.00
Baracsi László	"	.....	1.00
Nagy Lajos	"	.....	1.00
Hajdu Bertalan	"	.....	1.00
Papp Sándor	"	.....	1.00
Szabari János	"	.....	1.00
Kósa Gábor	"	.....	1.00
Felföldi Ferenc	"	.....	1.00
File Bertalan	"	.....	1.00
Harsányi László	"	.....	1.00
Felföldi Ferenczné	"	.....	1.00
Rev. Dezső Jánosné	"	.....	1.00
Prókátor Pál	"	.....	1.00
Veres Menyhért	"	.....	1.00
Pósa Károly	"	.....	1.00
Lőrincz Istvánné	"	.....	1.00
Babus Lászlóné	"	.....	1.00
Horváth Miklós	"	.....	1.00
Pusztai Jánosné	"	.....	1.00
Hegedüs János	"	.....	1.00
Harsányi Lászlóné	"	.....	1.00
Harcsa Sándor	"	.....	1.00
Bertha Miklós	"	.....	1.00
Papp Bertalan	"	.....	2.00
Garanyi János	"	.....	—.50
Perselypénz	"	.....	27.85
Rev. Szabó Lászlóné gyüjtése	Franklin, N. J.		
Rev. Szabó László	Franklin, N. J.		6.45
Id. Szluka Pál	"	.....	2.00
Csatáry Zsigmond	"	.....	2.00
Platzner Adolf	"	.....	1.00

Telefon: Aberdeen 0405.

CARL E. DANDY

ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ

9252 Cottage Grove Avenue,

Chicago, Ill.

Minden munkáért és ékszerért teljes felelősséget vállal.

Phone: Aberdeen 0280-0281.

Élő plánták és vágott virágok legnagyobb választékban

CHESTERFIELD FLORIST

a magyarság kedvelt virágárusa.

Megrendeléseket házhoz szállitunk.

9101-7 Cottage Grove Avenue
Chicago, Ill.

E. C. DALLOZ

Békássy Sándor	"	1.00	Szkok János	"	—.50
Vahály Péter	"	1.00	Mászi Mihály	"	—.50
Földesy György	"	1.00	Milák János	"	—.50
Haffner Ádám	"	1.00	Őrő Péter	"	—.50
Özv. Sütő Ferenczné	"	1.00	Kojna Tivadar	"	—.50
Bánki Elek	"	1.00	Ágoston János	"	—.50
Petró Mihály	"	1.00	Kiss Mátyás	'	—.50
Veres Albert	"	1.00	Kiss Kálmán	"	—.50
Bak Gábor	"	1.00	Rapali János	"	—.50
Örő Gyula	"	1.00	Kota József	"	—.50
Somogyi Mihály	"	1.00	Helmeczy Mihály	"	—.50
Zsákai Sándor	"	1.00	Kozma István	"	—.50
Jánvári Gábor	"	1.00	Nagy József	"	—.50
Dancs Lajos	"	1.00	Zagyi Pál	"	—.50
Pacza Albert	"	1.00	Bakancsos Mihály	"	—.50
Weiss Emanuel	"	—.50	Soffhauser István	"	—.50
Markovics Izidor	"	—.50	Krisztián Ferenc	"	—.50
Hajdu Árpád	"	—.50	Elekes József	"	—.50
Zsupán Mátyás	"	—.50	Mészáros István	"	—.50
Komáromi Lajos	"	—.50	Nagy Antal	"	—.50
Buda Gábor	"	—.50	Hódi Sándor	"	—.50
Baranyi Bertalan	"	—.50	Kisebb adományok	"	6.00
Pályi József	"	—.50	Szabó József gyüjtése, Ogdensburg, N. J.		
Ifj. Szabó Lajos	'	—.50	Szabó József	"	1.00
Szabó György	"	—.50	Nagy János	"	1.00
Antal József	"	—.50	Hete Irén és Ilona	"	1.00
Patai János	"	—.50	Hete Ferenc —	"	1.00
Ifj. Rostás János	"	—.50	Petró Sándor	"	1.00
Bene András	"	—.50	Balogh János	"	1.00
Kovács József	'	—.50	Bicskey Sándor	"	1.00

Thos. M. Thompson John A. Zimmerman

Thompson & Zimmerman

AUTOMOBILOK MINDEN ALKALOMRA.

Kápolnánk szükség esetén dijtalanul áll a magyarság rendelkezésére.

JUTÁNYOS KISZOLGÁLÁS

9106-9108 Cottage Grove Ave. Chicago, Illinois

Telefon: ABERDEEN 0089.

C.. E. Chamberlain	”	.....	1.00
Tóom Richard	”	.....	1.00
E.. Sweeney	”	.....	1.00
Goerson Isvorent	”	.....	1.00
Teremi Ferenc	”	.....	—.50
Hdorváth András	”	.....	—.50
W. Pike	”	.....	—.50
Ifjj. Szanyi József	”	.....	—.50
Mlrs. W. Willis	”	.....	—.50
Mlrs. Katnyik	”	.....	—.50
A... Kiss	”	.....	—.50
M.I. Buckovsky	”	.....	—.50
Ammos Pierce	”	.....	—.50
F.. Hirsch	”	.....	—.50
Kiisebb adományok	”	.....	1.25
Fööldesy György és	családja, Franklin, N. J.		2.00
Szzilágyi István	”	.....	2.00
Zsákai Sándor	”	.....	2.00
Soomogyi Mihályné	”	.....	2.00
Szzilágyi Istvánné	”	.....	1.00
Mlarkóczi György	”	.....	1.00
Baartha Jolánka	”	.....	1.00
Kaajor Margit	”	.....	1.00
Ruumpler Anna	”	.....	1.00
Éwa Margit	”	.....	1.00
Hdody Sándor	”	.....	1.00
Ürrő Gyuláné	”	.....	1.00
Szzabó János	”	.....	1.00
Paacza Albert	”	.....	1.00
Kaajna Tivadar	”	.....	1.00
Vöeres Albert	”	.....	1.00
B.. Kovács József	”	.....	1.00
Hdelmeczy Mihály	”	.....	1.00
Sütő Ferenczné	”	.....	1.00
Szzkók Jánosné	”	.....	1.00
Aggoston Jánosné	”	.....	1.00
Leengyel György	”	.....	1.00
Id.I. Szluka Pálné	”	.....	1.00
Baartha Bertalanné	”	.....	1.00
Szzótó Mihályné	”	.....	1.00
Vöeres Albertné	”	.....	1.00
Hdody Sándor	”	.....	1.00
Koóncz József	”	.....	1.00
Szajdics Józsefné	”	.....	1.00
Aander János	”	.....	1.00
K.. Kovács József	”	.....	1.00
K.. Kovács Józsefné	”	.....	1.00
Szzabó György	”	.....	1.00
Szajdics Józsefné	”	.....	1.00
Szapali Jánosné	”	.....	1.00
Kovács István	”	.....	1.00
Sánki Elek	”	.....	1.00
ürrő Péterné	”	.....	1.00
Mrs. Toppel	”	.....	1.00
Milák Jánosné	”	.....	1.00
Milák János	”	.....	1.00
Issatáry Zsigmond	”	.....	1.00
Kristóff Jánosné	”	.....	1.00
Komáromi Mariska	”	.....	1.00
antal József és neje	”	.....	1.00
M. Bartha Bertalan	”	.....	1.00
M. Szluka Pál	”	.....	1.00

Telephone: Pullman 0329.

JUHÁSZ PÉTER

Füszer üzletében és mészárszékében

csakis elsőrangu friss és füstölt husok és egyéb háztartási cikkek vannak raktáron.

--- Előzékeny kiszolgálás. ---

916 W. 119th Street,

Chicago, Ill.

Ha jól akar szórakozni, jöjjön a

PROKOP GYULA

SOFT DRINK ÜZLETÉBE.

Kitünő kiszolgálás.

Hall gyülés helyiségre és mulatságokra.

924 West 119th Street,

Chicago, Ill.

Telefon: Pullman 3476

Szikszai Pái	"	.....	—.50
Bak Gáborné	"	.....	—.50
Rapali János	"	.....	—.50
Maszi Mihályné	"	.....	—.50
Bene András	"	.....	—.50
Nagy Antal	"	.....	—.50
Nagy Antalné	"	.....	—.50
Beregszászy Béla	"	.....	—.50
Id. Labanc György	"	.....	—.50
Zummer Istvánné	"	.....	—.50
Rostás Jánosné	"	.....	—.50
Haffner Mariska	"	.....	—.50
Bánki Ilonka	"	.....	—.50
Postás Juliska	"	.....	—.50
Vahály Ilonka	"	.....	—.50
Hajdu Árpádné	"	.....	—.50
Ifj. Sütő Ferenc	"	.....	—.50
Hody Ilonka	"	.....	—.50
Pacza Albertné	"	.....	—.50
Szilágyi Lajos	"	.....	—.50
Kota Józsefné	"	.....	—.50
Pásztor János	"	.....	—.50
Dávid László	"	.....	—.50
Mászi Lajos	"	.....	—.50
Bak Endre	"	.....	—.50
Kisebb adományok	"	.....	3.55
Hete Ferenc	"	.....	1.00
Harry Banknecht	"	.....	1.00
Walter Sweeney	"	.....	1.00
Cserbán Filip	"	.....	1.00
Vasárnapi Iskola	"	.....	2.92
Perselypénz	"	.....	9.38
Bak Gábor	"	.....	—.50
Petro János és családja	Woodbridge, N. J.		5.00
Balogh István	"	.....	3.00
Bak Ferenc	"	.....	2.00
Szukics Imre	"	.....	2.00
Baka Istvánné	"	.....	2.00
Pável Ferenc	"	.....	2.00
Kürinszky Józsefné	"	.....	2.00
Dobos Jánosné	"	.....	2.00
Bauhanyi Eszter	"	.....	1.00
Z. Varga Jánosné	"	.....	1.00
Özv. Gajlada Andrásné	"	.....	1.00
Halász József	"	.....	1.00
Fodor József	"	.....	1.00
Varga Andrásné	"	.....	1.00
Kátona Sándorné	"	.....	1.00
Péntek Imre	"	.....	1.00
Mrs. Bedics	"	.....	1.00
Balogh János	"	.....	1.00
Kötélverő Ferenc	"	.....	1.00
Elek Istvánné	"	.....	1.00
Pócsik Albertné	"	.....	1.00
Bárány Józsefné	"	.....	1.00
J. Varga Jánosné	"	.....	1.00
Varga Albert	"	.....	1.00
Varga Mariska	"	.....	1.00
Bodnár Jánosné	"	.....	1.00
Rusznák György	"	.....	1.00
Özv. Molnár Györgyné	"	.....	1.00

Telefon: ABERDEEN 0366.

ROZYNEK'S PHARMACY

9257 Cottage Grove Avenue,

Chicago, Ill.

Orvosi rendelvényeket szakszerüen készitünk.

Az orvos által előirt orvosság anyaga nálunk mindig friss.

Pontos --- rendes kiszolgálás.

VASÁRUK — ZÁRAK —

SZEPESY JÁNOS

Magyar Vas- és Festék Kereskedés

9100 COTTAGE GROVE AVE.

CHICAGO, ILL.

Phone: Redcliff 5776

KONYHA ESZKÖZÖK, SZERSZÁMOK

9136—38 COTTAGE GROVE AVENUE

Phone: Aberdeen 0380.

FELSEN TRADING COMPANY

GROCERY AND MEAT MARKET

1192 S. Milligan Ave.

CHICAGO, ILL.

Pintér Mihályné	"	.....	1.00
Zelenák Józsefné	"	.....	1.00
Nagy Ferencné	"	.....	1.00
Özv. Rácz Andrásné	"	.....	1.00
Hangó Józsefné	"	.....	1.00
Sulymor János	"	.....	1.00
Ifj. Mészáros Andrásné	"	.....	1.00
Réthy Lajos	"	.....	1.00
Varga Mihály	"	.....	1.00
Gáál József	"	.....	1.00
Balogh István	"	.....	1.00
Szeles Menyhért	"	.....	1.00
Farkas József	"	.....	1.00
Tamás István	"	.....	1.00
Szücs Jánosné	"	.....	1.00
Farkas Pál	"	.....	1.00
Mrs. Vincze	"	.....	1.00
Sedlák Istvánné	"	.....	1.00
Fejes Györgyné	"	.....	1.00
Özv. Zefár Andrásné	"	.....	1.00
Dorkó András	"	.....	1.00
Ungváry Dániel	"	.....	1.00
Papp Ferenczné	"	.....	1.00
Károlyi Imréné	"	.....	1.00
Baka Ferenc	"	.....	1.00
Mrs. Pásztor	"	.....	—.55
Varga Margitka	"	.....	—.50
Kigyula Istvánné	"	.....	—.50
Petrik Bálint	"	.....	—.50
Gere Sándorné	"	.....	—.50
Barai Miklós	"	.....	—.50
Dorkó István	"	.....	—.50
Bala István	"	.....	—.50
Réthy Lajosné	"	.....	—.50
Ruszsnák Györgyné	"	.....	—.50
Nacsa Jánosné	"	.....	—.50
Rácz Eszter	"	.....	—.50
Ifj. Szukics Imre	"	.....	—.50
Dobercsák Ilonka	"	.....	—.50
Özv. Csanyi Ferencné	"	.....	—.50
Özv. Tóth Andrásné	"	.....	—.50
Orlik János	"	.....	—.50
Szukics Róza	"	.....	—.50
Kisebb adományok	"	.....	12.50
Zsirka Józsefné	Youngstown, O.		5.00
Csete Sándorné	"	.....	1.25
Zsirka Mariska	"	.....	1.00
Zsirka József	"	.....	1.00
Király Istvánné	"	.....	1.00
Luterán Andrásné	"	.....	1.00
Sebők Gáborné	"	.....	1.00
Komáromi Mihály	"	.....	1.00
Demény Ferencné	"	.....	1.00
Bükkös István	"	.....	1.00
Zeher István	"	.....	1.00
Csernay Lajos	"	.....	1.00
Kanócz István	"	.....	1.00
Sanyó Lajos	"	.....	1.00
Rácz János	"	.....	1.00
Latos József	"	.....	1.00
G. V. H.	"	.....	1.00
Kapossy András	"	.....	1.00

Telephone: Aberdeen 0157

DR. F. G. LAUTER

MAGYAR FOGORVOS

9311 Cottage Grove Avenue

CHICAGO, ILL.

Hivatalos órák: 10 — estve 9 óráig.
Vasárnap megállapodás szerint.

A Chicago-Burnsidei magyar telep, egyik legjobban berendezett üzlete

TÓTH ISTVÁN

mészárszéke és füszerkereskedése

9339 Cottage Grove Avenue,
CHICAGO, ILL.

Telephone: Aberdeen 0513.

Telefon: Lincoln 8269

A magyar ref. Árvaház minden magyar emberek szivéből fakadt alkotás.

Ezért maradt meg tiz esztendőn át.

SZAPPANOS LAJOS

Festék, festőkefék --- falpapir és minden e szakmbáa vágó kereskedése.

1623 North Ogden Ave.
1616 Mohawk Street,
Chicago, Ill.

Eperjessy József	"	1.00
Király Béla	"	1.00
Trebucz Péter	"	1.00
Demény Istvánné	"	1.00
Lutherán János	"	1.00
Lutherán Jánosné	"	1.00
Téglás Gyuláné	"	1.00
Lutherán Gyula	"	1.00
Péntek Mariska	"	1.00
Varga István	"	1.00
Gyetvay János	"	1.00
Eber Ferenc	"	1.00
Bodzás János	"	1.00
Hajdu József	"	1.00
Kuni János	"	1.00
Borocz Györgyné	"	1.00
Mrs. Pogány	"	1.00
Németh Sándorné	"	1.00
Luti Ferencné	"	1.00
Hochwart Ignáczné	"	1.00
Vajoczky Károly	"	1.00
Özv. Nagy Sándorné	"	1.00
Marton Gyula	"	2.00
Szabó Józsefné	"	—.50
Fodor Lujza	"	—.50
Tóth Imréné	"	—.50
Fodor Péterné	"	—.50
Kalapos Istvánné	"	—.50
Juhász Irénke	"	—.50
Erdei Andrásné	"	—.50
Korán János	"	—.50
N. N.	"	—.50
Kopássy Pál	"	—.50
Vajoczky Károlyné	"	—.50
Ráti Jánosné	"	—.50
László Elek	"	—.50
Kumi Zsuzsánna	"	—.50
Lengyel András	"	—.50
Juhász Juliska	"	—.50
Demeny Ferenc	"	—.50
Kisebb adományok	"	7.52
Perselypénz	"	17.50
Lorántffy Zs. Egylet	Akron, O.	15.00
Lőrinc Pál és neje	"	13.00
Berta Bertalan	"	5.00
Daragó Józsefné	"	5.00
Nagy Lajos	"	5.00
Zsibai Gábor	"	5.00
Rev. Dr. Papp Géza	"	3.00
Kun József	"	3.00
Cselle Kálmán	"	3.00
Koma Péter	"	2.00
Kerti János	"	2.00
László János	"	2.00
Pánczél Józsefné	"	2.00
Szegedi Péter	"	2.00
Tóth Imre	"	2.00
Ifj. Tóth Imre	"	2.00
Tóth István	"	2.00
Jakab Juliánna	"	1.25
Mrs. Braun	"	1.00
Bertalan János	"	1.00

DE LUXE

HUS ÉS ÉLELMISZER CSARNOK

200---202 East Federal Street,

Youngstown, Ohio

Kitünő minőségü husok.

Méltányos árak. --- Pontos és előzékeny kiszolgálás.

Ha a városban jár, okvetlenül látogassa meg ezt az üzeltünket.

West Sideon, a Steeltonban

TÓTH ISTVÁN

HENTES, MÉSZÁROS ÉS FÜSZER ÜZLETE A

620 Steel Streeten van.

Youngstown, Ohio.

Telephone: 9-4155.

--- Handy Service Store. ---

Ha a rendelést nem kapja meg gyorsan, kifogástalanul, megfelelően, azonnal értesitsen minket.

Ha jó minőségü árut keres, méltányos áron akar vásárolni, ha elsőrangu hust vagy füszert akar, — ne keresse tovább, jöjjön el hozzánk.

Bodossy Vilmos	”	.....	1.00
Bery Ferenc	”	.....	1.00
Batiz Lajos	”	.....	1.00
Csobán Jánosné	”	.....	1.00
Farkas Mátyásné	”	.....	1.00
Ferenczy Lajos	”	.....	1.00
Ferenczy Lajosné	”	.....	1.00
Fejszés Emánuel	”	.....	1.00
Fésüs Ferenc	”	.....	1.00
Helmeczy Ferenc	”	.....	1.00
Gacsályi Lajos	”	.....	1.00
Gacsályi Lajosné	”	.....	1.00
Herczics Mihályné	”	.....	1.00
Hege Sándorné	”	.....	1.00
Jakab János	”	.....	1.00
Kovács József	”	.....	1.00
Katona István	”	.....	1.00
Kővágó Mariska	”	.....	1.00
Kővágó Jánosné	”	.....	1.00
Kerkovics Antal	”	.....	1.00
Katona Istvánné	”	.....	1.00
Kocsis János	”	.....	1.00
Kőmives István	”	.....	1.00
Mező Anna	”	.....	1.00
Molnár Anna	”	.....	1.00
Meidlinger Andrásné	”	.....	1.00
Németh Andrásné	”	.....	1.00
Nagy Ferencné	”	.....	1.00
Nagy János	”	.....	1.00
Nagy Pálné	”	.....	1.00
Prak Jánosné	”	.....	1.00
Pánczél Józsefné	”	.....	1.00
Recski László	”	.....	1.00
Recski Lászlóné	”	.....	1.00
Rózsa Bertha	”	.....	1.00
Simon Erzsébet	”	.....	1.00
Szapper Györgyné	”	.....	1.00
Simon János	”	.....	1.00
Simon Jánosné	”	.....	1.00
Tóth József	”	.....	1.00
Tóth Józsefné	”	.....	1.00
Völgyi János	”	.....	1.00
Bajcsai Jánosné	”	.....	—.50
Mr. Klein	”	.....	—.50
Kerkovics Antal	”	.....	—.50
Kurkó Jánosné	”	.....	—.50
Luxembaker Ethel	”	.....	—.50
Molnár Jánosné	”	.....	—.50
Szász Imre	”	.....	—.50
Sován Imre	”	.....	—.50
Sóván László	”	.....	—.50
Vörgyi György	”	.....	—.50
Eladott játékért	”	.....	1.00
Kisebb adomány és persely	”	.....	24.50
Nagy Gábor és cs.	Farrell, Pa.		15.00
Első Magyar Bs. Egylet	”	.....	10.00
Rákóczi Egylet 48. fiókja	”	.....	5.00
Dull Péterné	”	.....	7.00
Dull Péter	”	.....	2.00
Tisza Pál	”	.....	2.00
Házi Demeter	”	.....	2.00

Telephone: Saginaw 7954

BUTCHER TESTVÉREK

BUTORKÉSZITŐK

Régi butorok javitása, megujitása.

2805 E. 79th STREET,
CHICAGO. ILL

SEBESTYÉN JÓZSEF

Mészárszéke és Füszerkereskedése

4219 WEST CARROLL AVE.
CHICAGO. ILL

Telefon: Kedzie 4557.

Kicsi haszon: nagy forgalom a jelszavunk.

LACHTMAN ANTAL

CSEMEGE ÉS RUHAÜZLETE

4343 West Carroll Avenue,
CHICAGO. ILL

Árvaházunk lelkes pártfogója.

CSÁKAY BÁLINT

Mészárszéke és Füszerüzlete egyike a legjobban berendezett magyar üzleteknek Chicagoban.

4301 WEST-LAKE STREET,
CHICAGO. ILL

Árvaházunkat szivesen támogatja.

Jáger Sándorné	"	2.00
Kiss Imre	"	2.00
Bordy György	"	2.00
Gergely Andrásné	"	2.00
Csomor Albertné	"	1.00
Hethy Dénesné	"	1.00
Lambert Emánuel	"	1.00
Tóth János	"	1.00
Tóth Sándor	"	1.00
Fülöp Sándorné	"	1.00
Ivanca József	"	1.00
Horváth Mihály	"	1.00
Biró József	"	1.00
Csuha István	"	1.00
Sipos István	"	1.00
Özv. Durutya Györgyné	"	1.00
Sztruhár István	"	1.00
Takács Irénke	"	1.00
Takács Róza	"	1.00
Szánthó János	"	1.00
Mrs. Török	"	1.00
Gergely Sándor	"	1.00
Horváth Mihályné	"	1.00
Béres Pál	"	1.00
Lakatos Zsigmond	"	1.00
Zsirka József	"	1.00
Biró András	"	1.00
Orbán Mózes	"	1.00
Tónagy János	"	1.00
Elek Lajos	"	1.00
N. N.	"	1.00
Fazekas István	"	1.00
Simon Albert	"	1.00
Bordi Sándor	"	1.00
Kiss Ferencné	"	1.00
Béres Imréné	"	—.50
Schemley Katalin	"	—.50
Lehotay András	"	—.50
Lehotay Andrásné	"	—.50
N. N.	"	—.50
Bajki Károly	"	—.50
Kovács Andrásné	"	—.50
Baba János	"	1.00
Kézi munkáért	"	7.50
Perselypénz	"	3.81
Névnélküli adományok	"	20.55
Fehér Gábor, Sharon, Pa.		2.00
Fodor János naptárért		1.00
Ref. Segélyző és Egyházi Egylet Pittsburgh, Pa.		50.00
Szijjártó Istvánné, Elkhorn, W. Va.		3.00
Németh Teréz, Cleveland, O.		1.00
Gedeon Erzsike, Cleveland, O.		1.00
Füzy Imre, Princeton Junction, N. J.		1.00
Szép Károly gyermektartás		40.00
Mrs. Gulényi Róza gyermektartás		25.00
Balogh Ferenc gyermektartás		62.50
Kiss és Fia, Detroit, Mich.		10.00
Kovács Áron gyerrmektartás		25.00
Egyesület Járulék Juniusra		768.30
Nánássy Lajos Jul. fizetése		125.00
Kalassay Sárika Jul. fizetése		85.00
		2,812.86

KIADÁSOK JULIUSBAN.

Utalvány és checkszám	Kinek és miért fizettünk?	Összeg
230.	H. E. Vance kenyérszámla	89.40
231.	Westmoreland Grocery, élelmiszer	73.23
232.	Latrobe Grocery, élelmiszer	73.43
233.	M. E .Simon, élelmiszer	25.10
234.	Greensburgh Produce	16.38
235.	L. H. Parke, élelmiszer	15.00
236.	Greensburgh Provision, élelmiszer	45.08
237	Valley Ice Co., jégért	31.50
238.	Latrobe Laundry, mosásért	31.54
239.	Benn Plein ruhanemü	238.18
240.	S. P. Reed and Co. ruhanemü	19.70
241.	Demmler and Schenck, felszerelés	59.55
242.	L. H. Smith felszerelés	7.01
243.	L. W. Darr épitkezés	222.13
244.	Expert Printing Co., nyomtatványok	150.00
245.	McCloy Co. irodaszerek	5.44
246.	Wellers Hardware felszerelés, fertilizer	180.95
247.	J. W. Richards farmbérlet	58.33
248.	J .W. McDowell, kovács	58.32
249.	J. H. Hoffer takarmány	100.00
250.	Ligonier Mill takarmány	229.79
251.	C. W. Overcash biztositás	66.00
252.	Wilpen Transportation, utiköltség	200.00
253.	Kleischer Imre felszerelés	100.00
254.	Rev. Louis Nánássy jul. fizetés	125.00
255.	Kalassay Sárika jul. fizetés	85.00
256.	Nánássy Kálmán jun. fizetés	90.00
257.	Tóth Mihály jun. fizetés	70.00
258.	Tóth Lajos jun. fizetés	40.00
259.	Nagy Miklós jun. fizetés	40.00
260.	Bauman Mária jul. fizetés	40.00
261.	Hutka Zsuzsánna jul. fizetés	40.00
262.	Tarpay Károlyné jul. fizetés	50.00
263.	Kalapács Róza jun. fizetés	25.00
264.	Kalassay Sándor folyókiadások	347.47
265.	Kalassay László jun. fizetés	37.50
266.	Gyülési költség	7.60
	Kamat	360.00
		$3,453.63

A ligonieri ÁRVAHÁZÉRT nem beszélni, de cselekedni kell mindnyájunknak.

HÁMORY GUSZTÁV

TERMINAL BUILDING

YOUNGSTOWN, OHIO.

JULIUSI ZÁRLAT.

Maradvány Juniusban	244.19
Bevétel Juliusban	2,812.68
Összesen	3,056.87
Kiadás	3,453.63
Hiány	396.76

AUGUSZTUS HAVI SZÁMADÁS.

Kalapács Róza, Sharon, Pa.		2.00
Rozgonyi József gyermektartás		25.60
Korcsmáros János gyermektartás		50.00
Rev. Vasváry Ödön gyermektartás		30.00
Vasváry Ödönné baromfiért		2.85
Mészáros Ferencné gyermektartás		30.00
Mészáros Ferencné baromfiért		5.25
Ref. Női Egylet Newark, N. J.		10.00
Ref. Ifjusági Kör,	Newark, N. J.	5.00
Őrtó Ferenc és cs.	"	5.00
Özv. Jancsok Istvánné	"	2.00
Kronicz Istvánné	"	2.00
Gyana János	"	2.00
Kopányi Ferenc	"	2.00
Kiss János	"	2.00
Bittman István	"	2.00
Dobaveczky Adnrásné	"	2.00
Dobaveczky Andrásné	"	2.00
Kiss Erzsébet	"	1.50
Szigeti István	"	1.00
Konya Istvánné	"	1.00
Mrs. Szabó	"	1.00
Mrs. Korányi	"	1.00
Hebling Károly	"	1.00
Mrs. Janocsik	"	1.00
Tepley Mária	"	1.00
Bittman Vilmos	"	1.00
Magyar Jánosné	"	1.00
Szilágyi Károly	"	1.00
Sepa István	"	1.00
Ortó Gyula	"	1.00
Hajdu Béláné	"	1.00
Horváth Boriska és Klára	"	—.50
Csöre Ethel	"	—.50
Förizs István	"	—.50
Hajdu Lillián	"	—.50
Hamara Helen	"	—.50
Tóth Ferenc és neje, East Orange, N .J.		10.00
N. N. East Orange, N. J.		27.00
Csáki András	Passaic, N. J.	5.00
Bódy Pál	"	5.00
Rady Mihály és cs.	"	5.00
Gangler Imre és neje	"	5.00
Dull János és cs.	"	2.00
Bajor János	"	2.00
N. N.	"	2.00
Varga Ferenc	"	2.00
Fekete Ferencné	"	1.50
Fonyi János	"	2.00
Reszl Józsefné	"	2.00
Szomolya Lajosné	"	1.00
Bersi Ilona	"	1.00
Pintér János	"	1.00
Varga István	"	1.00
Györke József	"	1.00
Mr. Németh	"	1.00
Mrs. Sinkovich	"	1.00
Asztalos Károly	"	1.00
Erdélyi Endre	"	1.00
Kovács István	"	1.00
Géczi Sándor	"	1.00
Szabó Ferenc	"	1.00
Géczi Antal	"	1.00
Horváth Gyula	"	1.00
Tóth Bálint	"	1.00
Mrs. Mikolicz	"	1.00
Fonyi Józscefné	"	1.00
T. Szalay	"	1.00
Varga Irénke	"	1.00
Kiss Erzsébet	"	1.00
Tarr Miklós	"	1.00
Mrs. Szilva Emma	"	1.00
Smetana Arthurné	"	1.00
M. Béres	"	1.00
Özv. Takácsné	"	1.00
Czapp Endre	"	1.00
Zsebik Dániel	"	1.00
Denes Józsefné	"	1.00
Olojos Sámuelné	"	1.00
Garko Margit	"	1.00
N. N.	"	1.00
Varga Béla	"	1.00
Kovács Imre	"	1.00
N. N.	"	1.00
Varga Péter	"	1.00
Ifj. Illés András	"	1.00
Kiss Pál és n.	"	1.00
Szentkovics István	"	1.00
Csanyi Jánosné	"	1.00
Varga Ilonka	"	1.00
Nagy Dániel	"	1.00
Koruc Andrásné	"	1.00
Jenei Miklósné	"	1.00
Literáti Julia	"	1.00
Dobi Péter	"	1.00
Dobi Miklós	"	1.00
Gangler Józsefné	"	1.00
N. N.	"	1.00
Szücs András	"	1.00
Varga Ferencné	"	1.00
Jakab Istvánné	"	1.00
Mrs. Hittenberger	"	1.00
Veres István	"	1.00
Csizi Gábor	"	1.00
Jobbágy János	"	1.00
Mogyoróssi Sándor	"	1.00
Máté Józsefné	"	1.00
Labancz Eszter	"	1.00
Szabó Margit	"	1.00
Labancz Teréz	"	1.00
Hednik József	"	1.00
Mrs. Bödi	"	1.00

Denes Józsefné	"	.....	1.00
Barabás Károly	"	.....	1.00
Szürős János	"	.....	1.00
Hajdu András	"	.....	1.00
Szegő Zsigmond	"	.....	1.00
Balogh Dánielné	"	.....	1.00
Nemesnyik János	"	.....	1.50
Gere István	"	.....	—.50
Olajos Erzsébet	"	.....	—.50
Jakab Ilona	"	.....	—.50
Kára István	"	.....	—.50
Varga Irénke	"	.....	—.50
Bőzsa Mariska	"	.....	—.50
Eszterházy István	"	.....	—.50
Bodnár Kálmán	"	.....	—.50
Mrs. Borbély	"	.....	—.50
Klaus Juliska	"	.....	—.50
Mrs. Budai	"	.....	—.50
Máté Margit	"	.....	—.50
Édes italokból	"	.....	8.70
N. N.	"	.....	8.30
Ődró József	Wallingford, Conn.		2.00
Urbán András	"	.....	2.00
Paczári János	"	.....	2.00
Kovács Ferencz	"	.....	2.00
Gere Miklós	"	.....	2.00
Nehéz Mihály	"	.....	2.00
Id. Soltész András	"	.....	2.00
Bai András	"	.....	2.00
Kovács Béla	"	.....	2.00
Farkas Lajos	"	.....	2.00
Ifj. Mezei József	"	.....	1.50
Kocsis Sándor	"	.....	1.50
Papp Sándor	"	.....	1.50
Gesztey István	"	.....	1.00
Gesztey Józsefné	"	.....	1.00
Szeles József	"	.....	1.00
Gorel Viola	Wallingford, Conn.		1.00
N. N.	"	.....	1.00
N. N.	"	.....	1.00
Balogh János	"	.....	1.00
Szegedi Gáborné	"	.....	1.00
Sztak Gergelyné	"	.....	1.00
Madár István	"	.....	1.00
Simon Antal	"	.....	1.00
Bai János	"	.....	1.00
Mezei Miklós	"	.....	1.00
Tóth Sándor	"	.....	1.00
Özv. Szméás Gusztávné	"	.....	1.00
Szabó Gyula	"	.....	1.00
Beszterczei Zsuzsika	"	.....	1.00
Tóth Andrásné	"	.....	1.00
Karikás Mariska	"	.....	1.00
Mezei Tamás	"	.....	1.00
Szabó Jánosné	"	.....	1.00
Csont és cs.	"	.....	1.00
Helméczy Imréné	"	.....	1.00
Simon Antal	"	.....	1.00
Gönczy István	"	.....	1.00
Kovács Endre	"	.....	1.00
Szegedi Miklós	"	.....	1.00

Phone: 4332.

JOSEPH T. BIZUB

TEMETKEZÉSI INTÉZETE.

Temetéseket jutányos áron végez.

Automobilok bérelhetők lakodalmakra, temetésekre és egyéb alkalmakra.

--- Nyitva éjjel nappal. ---

205 THIRD STREET,
PASSAIC, N. J.

Phone: 2-2135.

HATOSSY'S

MAGYAR VIRÁG ÜZLETE

Menyasszonyi koszoruk csinos kivitelben.

Ravatalra koszoruk.

Jutányos árak.

190 Market Street és Monroe Street sarok,
PASSAIC, N. J.

Lendler Béláné	"	.....	1.00
Kövi Jánosné	"	.....	1.00
Tóth Andrásné	"	.....	1.00
Zeher Gyula	"	.....	1.00
Nehéz Imre	"	.....	1.00
Kapi András	"	.....	1.00
Poczor József	"	.....	1.00
Tóth János	"	.....	1.00
Baksa István	"	.....	1.00
Czetmár János	"	.....	1.00
Mester János	"	.....	1.00
Szabó József	"	.....	1.00
Kovács Ella	"	.....	1.00
Rev. Kovács Béla	"	.....	1.00
Katzku István	"	.....	1.00
Szabó András	"	.....	1.00
Id .Geszti István	"	.....	1.00
Szondy Miklós	"	.....	1.00
Rev. Keresztessy Imre	"	.....	1.00
Iván József	"	.....	1.00
Varga Sándorné	"	.....	1.00
Puspok Ferenc	"	.....	1.00
Mrs. Polák	"	.....	1.00
Zámbory László	"	.....	1.00
Szabó Mihály	"	.....	1.00
Sári András	"	.....	1.00
Zeher István	"	.....	1.00
Rozgonyi Miklósné	"	.....	—.50
Szilágyi Istvánné	"	.....	—.50
McGann Györgyné	"	.....	—.50
Kovács N.	"	.....	—.50
Smajda Erzsébet	"	.....	—.50
Medve Kálmánné	"	.....	—.50
Pander György	"	.....	—.50
Lengyel Sámuel	"	.....	—.50
K. Szabó István	"	.....	—.50
K. Szabó Istvánné	"	.....	—.50
Turóczy Károly	"	.....	—.50
Turóczy Károlyné	"	.....	—.50
Szabó Margit	"	.....	—.50
Sövegh Mihály	"	.....	—.50
Sövegh Mihályné	"	.....	—.50
Kisebb adományok	"	.....	18.35
Perselypénz	"	.....	10.65
Borsó Jánosné	"	.....	1.00
Ref. B. S. Egylet,	Bridgeport, Conn.		100.00
Walkó János	"	.....	10.00
1848. Független Egylet	"	.....	5.00
Kossuth Camp	"	.....	5.00
Nyisztor Sándor	"	.....	5.00
Nagy Sándor	"	.....	5.00
Piriczi Mihályné	"	.....	5.00
Róth Mihály	"	.....	5.00
William P. Kirk	"	.....	5.00
Jakab Nelson	"	.....	5.00
Rev. Ludman Sándor	"	.....	3.00
Ifj. Mészáros Sándor	"	.....	2.00
Joseph C. Berger	"	.....	2.00
Jesztrebei Sándor	"	.....	2.00
Andorka János	"	.....	2.00
Sutori István	"	.....	2.00

Phone: 7423.

H. DAMOFF

FÉNYKÉPÉSZETI MÜTERME.

MENYASSZONYI RUHÁK ÉS KELENGYÉK.

Tuxedo öltönyök és esti felöltők eladók, vagy bérelhetők.

37 MONROE STREET,
PASSAIC, N. J.

Phone: 2349.

KRAMER SÁNDOR

VIRÁGKIRÁLY.

Még ha nem is volna itt hirdetve, akkor is tudnánk már, hogy ő készíti a legszebb csokrokat menyasszonyoknak.

29 MONROE STREET,
PASSAIC, N. J.

Phone: 2023.

GREENWALD JENŐ

LIBERTY CAFE

Áldást kér az Árvaházra.

11 MONROE ST.,
PASSAIC, NEW JERSEY.

Phone: 2-6363.

MICHAEL J. ÉLIÁS

TEMETÉSRENDEZŐ.

Szomoru esetben forduljon hozzám. Előzékeny pontos kiszolgálás. Okleveles balzsamozó.

167 THIRD STREET,
PASSAIC, N. J.

Veres János	"	.....	2.00	Csuka Istvánné	"	.....	1.00
Kermazsin Ferenc	"	.....	2.00	Csuka István	"	.....	1.00
Id. Varga József	"	.....	2.00	Kish János	"	.....	1.00
Nagy B. István	"	.....	2.00	Kish Sándor	"	.....	1.00
Urbán Ferenc	"	.....	2.00	Özv. Kish Ferencné	"	.....	1.00
Fazekas Gáborné	"	.....	1.50	Nagy Pál	"	.....	1.00
Horváth Lajosné	"	.....	1.50	Tánay Károly	"	.....	1.00
Zsotyák János	"	.....	1.00	Szücs Jánosné	"	.....	1.00
Takács József	"	.....	1.00	Ifj. Tánay Károly	"	.....	1.00
Vaszily Ferencné	"	.....	1.00	Harry Lundgren	"	.....	1.00
Riczen János	"	.....	1.00	Fetkó István	"	.....	1.00
Szekeres Sándorné	"	.....	1.00	Mrs. Lakatos	"	.....	1.00
Ifj. Balogh Bertalan	"	.....	1.00	Fetykó Péter	"	.....	1.00
Varga János	"	.....	1.00	Szabó Balázs	"	.....	1.00
Bosnyai Jánosné	"	.....	1.00	Czikay Ambrus	"	.....	1.00
Tusai Györgyné	"	.....	1.00	Zöld János	"	.....	1.00
Gombos Györgyné	"	.....	1.00	Sztanay János	"	.....	1.00
Bán József	"	.....	1.00	Sztanay Pálné	"	.....	1.00
Szatany Pálné	"	.....	1.00	Tóth István	"	.....	1.00
Özv. Garda Lajosné	"	.....	1.00	Mrs. Rásky	"	.....	1.00
Gergely István	"	.....	1.00	Rásky József	"	.....	1.00
Pradlik Pálné	"	.....	1.00	Sztanay Erzsébet	"	.....	1.00
N. N.	"	.....	1.00	Török Lászlóné	"	.....	1.00
Szabó Mária	"	.....	1.00	Urbán Béláné	"	.....	1.00
Győrfy Krisztina	"	.....	1.00	Kerekes Mihályné	"	.....	1.00
Farkas János	"	.....	1.00	Mrs. Szombathi	"	.....	1.00
Szabó Sándorné	"	.....	1.00	Bakos Józsefné	"	.....	1.00
Frank Miller	"	.....	1.00	Bácsi Józsefné	"	.....	1.00
Dezső János	"	.....	1.00	Kovács Kálmánné	"	.....	1.00
W. L. Norton	"	.....	1.00	Kerülő Ferenc	"	.....	1.00
Greenbaum Sámuel	"	.....	1.00	Karabécz Gézáné	"	.....	1.00
Kolletár József	"	.....	1.00	Köteles Istvánné	"	.....	1.00
Adolf Sherman	"	.....	1.00	Köteles Ernő	"	.....	1.00
Mellitz Sámuel	"	.....	1.00	Szőke Istvánné	"	.....	1.00
J. N. Osberg	"	.....	1.00	Mrs. Bede	"	.....	1.00
Renchy H. János	"	.....	1.00	Mrs. Petró	"	.....	1.00
Varga István	"	.....	1.00	Özv. Gyenis Lászlóné	"	.....	1.00
Edward Deutsch	"	.....	1.00	Keredovszkó Ferencné	"	.....	1.00
Theodore Stieber	"	.....	1.00	Horváth Lajos	"	.....	—.50
W. N. Scott	"	.....	1.00	Horváth Vilmos	"	.....	—.50
W. J. Whalen	"	.....	1.00	Horváth Vilmosné	"	.....	—.50
Róth Mihályné	"	.....	1.00	Horváth Vilma	"	.....	—.50
Mrs. Papp Emma	"	.....	1.00	Somok József	"	.....	—.50
Azary Sándor	"	.....	1.00	Somok Józsefné	"	.....	—.50
Szekeres Sándor	"	.....	1.00	Nagy Sándorné	"	.....	—.50
Máté Ferenc	"	.....	1.00	Nagy Béla	"	.....	—.50
Takács Gyuláné	"	.....	1.00	Nagy Gyula	"	.....	—.50
Özv. Kenyhercz Jánosné	"	.....	1.00	Kosztyu János	"	.....	—.50
Ifj. Dobi János	"	.....	1.00	Máté Margit	"	.....	—.50
Zöldi István	"	.....	1.00	Steinbreker Gyuláné	"	.....	—.50
Szenes János	"	.....	1.00	Szarka Ethel	"	.....	—.50
Gönczy Gáborné	"	.....	1.00	Varga Lajos	"	.....	—.50
Petróhay Józsefné	"	.....	1.00	Szabó Ferenc	"	.....	—.50
Szücs János	"	.....	1.00	Szabó Ferencné	"	.....	—.50
Baraté Istvánné	"	.....	1.00	Szabó Margit	"	.....	—.50
Czecze Gézáné	"	.....	1.00	Szabó Eszter	"	.....	—.50
Andorka Jánosné	"	.....	1.00	Kosztyu Jánosné	"	.....	—.50
Mrs. Orosz	"	.....	1.00	Szabó József	"	.....	—.50
Kelemen Lajos	"	.....	1.00	Szabó Gizella	"	.....	—.50
A. J. Tutor	"	.....	1.00	Szabó Ferenc	"	.....	—.50
Schubert Józsefné	"	.....	1.00	Mató Jánosné	"	.....	—.50

Zsolyák János	"	.....	—.50	Ráczközy József	"	.....	1.00
Miss Balogh	"	.....	—.50	Kató Antal	"	.....	1.00
Nyisztor József	"	.....	—.50	Király Sándor	"	.....	1.00
Nyisztor Józsefné	"	.....	—.50	Nehéz Imrené	"	.....	1.00
Melkó János	"	.....	—.50	Nehéz Imre	"	.....	1.00
Farkas István	"	.....	—.50	Varga Károlyné	"	.....	1.00
Duka Andor	"	.....	—.50	Bai Erzsébet	"	.....	1.00
Csipkés József	"	.....	—.50	Id. Bai András	"	.....	1.00
Csipkés Józsefné	"	.....	—.50	Fodor Istvánné	"	.....	1.00
Mrs. Calmad	"	.....	—.50	Bai Jánosné	"	.....	1.00
Mrs. Emery	"	.....	—.50	Ózsváth József	"	.....	1.00
Helen Emery	"	.....	—.50	N. N.	"	.....	—.50
Mr. Emery	"	.....	—.50	N. N.	"	.....	—.50
Kurucz Sándor	"	.....	—.50	Veres János	"	.....	—.50
Kurucz Sándorné	"	.....	—.50	N. N.	"	.....	—.50
Mr. Boros	"	.....	—.50	N. N.	"	.....	—.50
Mrs. Szombathy	"	.....	—.50	N. N.	"	.....	—.50
Varga András	"	.....	—.50	Sorsolásból	"	.....	6.40
Csik József	"	.....	—.50	Perselypénz és kisebb adom.	"	.....	25.10
Dobi János	"	.....	—.50	Özv. Külsár Jánosné,	Fairfield, Conn.		5.00
Dobi Jánosné	"	.....	—.50	Dákay Sándorné	"	.....	1.00
Varga Andrásné	"	.....	—.50	P. Varga János	"	.....	1.00
Karmazsin Terike	"	.....	—.50	Kálly Andrásné	"	.....	1.00
Radványi Károly	"	.....	—.50	Lisznyay Józsefné	"	.....	1.00
Radványi Károlyné	"	.....	—.50	Baraté János	"	.....	1.00
Nagy Gábor	"	.....	—.50	Vincze Jánosné	"	.....	1.00
Zeher Istvánné	"	.....	1.00	Gerő Ignáczné	"	.....	1.00
Varga Károly	"	.....	1.00	Stefurák Jánosné	"	.....	1.00
Mahalek Sándorné	"	.....	1.00	Kelemen Miklósné	"	.....	1.00
Kocs Andrásné	"	.....	1.00	Háda Lászlóné	"	.....	1.00

BRIGEPORT - PEOPLE'S SAVINGS BANK

MAIN ÉS TATE STREET SZÖGLETÉN, BRIDGEPORT, CONN.

Nagyszámu magyar betevőink és ügyfeleink kényelmére
magyarul beszélő hivatalnokot alkalmazunk.

Vegye igénybe magyar alkalmazottunk szolgálatait.

BRIDGEPORT-PEOPLE'S SAVINGS BANK

"Old Faithful"

Háda László	"	.....	1.00	Zólyomi Mózes	"	.....	—.50
Vincze Hadar	"	.....	1.00	Zólyomi Mózesné	"	.....	—.50
Hadar Vinczéné	"	.....	1.00	Orosz Lászlóné	"	.....	—.50
Egeressy Andrásné	"	.....	1.00	Bai - Istvánné	"	.....	—.50
Nagy Jánosné	"	.....	1.00	Takács Andrásné	"	.....	—.50
Kozma János	"	.....	1.00	Mrs. Szücs	"	.....	—.50
Vad Ignáczné	"	.....	1.00	Mrs. Forizs	"	.....	—.50
Schön Lászlóné	"	.....	1.00	Gáll Erzsébet	"	.....	—.50
Nagy Lajosné	"	.....	1.00	Bai - István	"	.....	—.50
Nagy Lajos	"	.....	1.00	Nádassy Bertalan	"	.....	—.50
Gancsos Ferenc	"	.....	1.00	Ország Lajosné	"	.....	—.50
Bodó Lajos	"	.....	1.00	Demkó József	"	.....	—.50
Bak István	"	.....	1.00	Hajdu Józsefné	"	.....	—.50
Sárközy Andrásné	"	.....	1.00	Csoma Ferencné	"	.....	—.50
Kurimai István	"	.....	1.00	Gyüre Ferenc	"	.....	—.50
Csoma József	"	.....	1.00	Özv. Molnár Józsefné	"	.....	—.50
Nelly Józsefné	"	.....	1.00	Glück Józsefné	"	.....	—.50
Zsiros Károlyné	"	.....	1.00	Ország Margit	"	.....	—.50
Borsó János	"	.....	1.00	Mrs. L. Cook	"	.....	—.50
Tóth Mihályné	"	.....	1.00	Zsengley Róza	"	.....	—.50
Tripoli Sándor	"	.....	1.00	Forizs Sándorné	"	.....	—.50
Filip Károly	"	.....	1.00	Forizs Sándor	"	.....	—.50
Nikházy Gábor	"	.....	1.00	Pál Andrásné	"	.....	—.50
Sajkó János	"	.....	1.00	Özv. B. Takács Jánosné	"	.....	—.50
Rozgonyi György	"	.....	1.00	Szabó Margit	"	.....	—.50
Nagy Lászlóné	"	.....	1.00	Kántor Péterné	"	.....	—.50
Pócs István	"	.....	1.00	Kántor Péter	"	.....	—.50
Pócs Istvánné	"	.....	1.00	Kántor Ilona	"	.....	—.50
Pócs Mariska	"	.....	1.00	Messinger Károlyné	"	.....	—.50
Smajda Sámuelné	"	.....	1.00	Mrs. Mecsis	"	.....	—.50
Tóth Mihály	"	.....	1.00	Mr. Mecsis	"	.....	—.50
Kozma Jánosné	"	.....	1.00	Walkó János	"	.....	—.50
Szabó Ferenc	"	.....	1.00	Walkó Jánosné	"	.....	—.50
Szabó Ferencné	"	.....	1.00	Dicső Ferenc	"	.....	—.50
Szabó Bálintné	"	.....	1.00	Dicső Ferencné	"	.....	—.50
Somogyi András	"	.....	1.00	Forizs István	"	.....	—.50
Somogyi Andrásné	"	.....	1.00	Forizs Istvánné	"	.....	—.50
Dr. Kálmán Jenő	"	.....	1.00	Orosz Lajosné	"	.....	—.50
Rev. Urbán Jenő	"	.....	1.00	Mészáros Sándor	"	.....	—.50
Varga Ilona	"	.....	—.50	Mészáros Sándorné	"	.....	—.50
P. Varga Jánosné	"	.....	—.50	Kóka Andrásné	"	.....	—.50
Tóth Mihály	"	.....	—.50	Englander Jenőné	"	.....	—.50
Bognár István	"	.....	—.50	V. Balogh Sándorné	"	.....	—.50
Cuga Erzsébet	"	.....	—.50	Grasz Vilmosné	"	.....	—.50
Sövegh Ilonka	"	.....	—.50	Walkó Jánosné	"	.....	—.50
Kozma Sándor	"	.....	—.50	Gyenis Sárika	"	.....	—.50
Bánóczy György	"	.....	—.50	Hajós István	"	.....	—.50
Balogh Ferenc	"	.....	—.50	Zsotyák Jánosné	"	.....	—.50
Balogh János	"	.....	—.50	Varga Lajosné	"	.....	—.50
Sajkó János	"	.....	—.50	Kisebb adományok	"	.....	10.05
Katona László	"	.....	—.50	Perselypénz	"	.....	22.20
Csontos Andrásné	"	.....	—.50	Kálvin Egylet és Egyház State Street	"	.....	30.00
Petrovics Gergelyné	"	.....	—.50	Varga József	"	.....	3.00
Bak Juliska	"	.....	—.50	Braunstein Gábor	"	.....	2.50
Nagy Pálné	"	.....	—.50	Braunstein Gáborné	"	.....	2.50
Rozgonyi Miklós	"	.....	—.50	Bandré György	"	.....	2.50
Jánócsik Miklós	"	.....	—.50	Bandré Györgyné	"	.....	2.50
Mrs. Vargocsik	"	.....	—.50	Molnár Dániel	"	.....	2.00
Mr. Vargocsik	"	.....	—.50	Zsokody Mihály	"	.....	2.00
Mr. Kecskeméty	"	.....	—.50	Rev. Böszörményi István	"	.....	2.00
Mrs. Kecskeméty	"	.....	—.50				

Dezső Jánosné	”	.....	2.00
Szacsuri János	”	.....	2.00
Herman János	”	.....	1.00
Bélteczky Istvánné	”	.....	1.00
Füzy János	”	.....	1.00
Roma István	”	.....	1.00
Nagy László	”	.....	1.00
Marki Ferenc	”	.....	1.00
Kormonyi Zoltán	”	.....	1.00
Nagy László	”	.....	1.00
Menyhért István	”	.....	1.00
Széll Károly	”	.....	1.00
Sebestyén József	”	.....	1.00
Mrs. Szalkó	”	.....	1.00
Dobos János	”	.....	1.00
Varga Józsefné	”	.....	1.00
Petrőcz Sándor	”	.....	1.00
Kovács András	”	.....	1.00
Katona Károlyné	”	.....	1.00
Papai András	”	.....	1.00
Kali Istvánné	”	.....	1.00
Herman Jánosné	”	.....	1.00
Sebestyén Józsefné	”	.....	1.00
Bélteczky Istvánné	”	.....	1.00
Egressy Jánosné	”	.....	1.00
Egressy Vilma	”	.....	1.00
Nagy Ferenc	”	.....	1.00
Varga Józsefné	”	.....	1.00
Kardos Lajos	”	.....	1.00
Kardos Lajosné	”	.....	1.00
Nehéz István	”	.....	1.00
Nehéz Istvánné	”	.....	1.00
Szabó Kálmán	”	.....	1.00
Szabó Kálmánné	”	.....	1.00
Kovács Imre	”	.....	1.00
Kovács Imréné	”	.....	1.00
Kovács Juliska	”	.....	1.00
Kocsi Józsefné	”	.....	1.00
Petrőcz Sándorné	”	.....	1.00
Kurimai János	”	.....	1.00
Nagy Andrásné	”	.....	1.00
Egressy János	”	.....	1.00
Tóth Jánosné	”	.....	1.00
Turóczy Jolánka	”	.....	1.00
Orbán András	”	.....	1.00
Orbán István	”	.....	1.00
Poor István	”	.....	1.00
Poor Istvánné	”	.....	1.00
Bodnár Káorly	”	.....	1.00
Horváth Gábor	”	.....	1.00
Horváth Gáborné	”	.....	1.00
Vécsey Elek	”	.....	1.00
Vécsey Elekné	”	.....	1.00
Id. Menyhért István	”	.....	1.00
Pál Imre	”	.....	1.00
Rev. Fürjész Béla	”	.....	1.00
Rev. Fürjész Béláné	”	.....	1.00
Horváth Elek	”	.....	1.00
Horváth Elekné	”	.....	1.00
Vincze Lajos	”	.....	1.00
Vincze Lajosné	”	.....	1.00

Telefon: 5-0626.

THE NORTH END COAL COMPANY

Elnökigazgató:

HORN ERNŐ

400 Lindley Street,

BRIDGEPORT, CONN.

Telefon: 4-3822.

The West End Furniture Co.

BRIDGEPORT, CONN.

New England legnagyobb magyar stórja. Saját, modernül felszerelt uj épületében.

Tulajdonos:
BREINER SÁMUEL.

352 Hancock Ave.

Teljes lakás-berendezések, szőnyegek, linoleumok, kályhák, lámpák, radiok legolcsóbb beszerzési forrása.

Ha rossz a radioja,
BREINER RADIO MAN-jét hivassa ! !

Csengery Árpád	"	.....	1.00	Bányai Ella	"	..... —.50
Buda István	"	.....	1.00	Komonyi Károlyné	"	..... —.50
Tóátó Pál	"	.....	1.00	Komonyi Ella	"	..... —.50
Tóátó Pálné	"	.....	1.00	Kiss Józsefné	"	..... —.50
Horváth Mihály	"	.....	1.00	Lajdó Lászlóné	"	..... —.50
Szabados János	"	.....	1.00	Fehér Tünde	"	..... —.50
Szabdos Jánosné	"	.....	1.00	Ringhoffer Ferenc	"	..... —.50
Veres Mariska	"	.....	1.00	Ringhoffer Ferencné	"	..... —.50
Kozma Lajosné	"	.....	1.00	Farkas Giza	"	..... —.50
Kozma Ilonka	"	.....	1.00	Kisebb adományok	"	..... 30.35
Kiss János	"	.....	1.00	Szabó Sándorné lunchból	"	..... 71.00
Fürjész Lajos	"	.....	1.00	Rákóczi Egylet	"	..... 25.00
N. N.	"	.....	1.00	Gyenis Lydia	"	..... 5.00
N. N.	"	.....	1.00	Szanyi Jánosné	"	..... 1.00
Dezső József	"	.....	1.00	Kecskeméthy József	"	..... 1.00
Bene Bálint	"	.....	1.00	Takács Ignáczné	"	..... 1.00
Beltéczky Istvánné	"	.....	1.00	Nyitray György	"	..... —.50
Kurimai János	"	.....	1.00	Nyitray Györgyné	"	..... —.50
Gecsey Józsefné	"	.....	—.50	Szanyi Ilonka	"	..... —.50
Pecseny Lajos	"	.....	—.50	Almássy István	"	..... —.50
Bede Lajos	"	.....	—.50	Almássy Istvánné	"	..... —.50
Kiss József	"	.....	—.50	Orbán Andrásné	"	..... —.50
Kiss Józsefné	"	.....	—.50	Orbán Istvánné	"	..... —.50
Barnai Sándor	"	.....	—.50	Mr. Katona	"	..... —.50
Mrs. Mary Vilimics	"	.....	—.50	Mrs. Katona	"	..... —.50
Mrs. Ró	"	.....	—.50	Kelemen Andrásné	"	..... —.50
Mrs. Borvle	"	.....	—.50	Csatári József	"	..... —.50
Varga Lajosné	"	.....	—.50	Komonyi Zoltánné	"	..... —.50
Csömyei Ferenczné	"	.....	—.50	Bányai Menyhértné	"	..... —.50
Varga Józsefné	"	.....	—.50	Csatári Józsefné	"	..... —.50
Mrs. Takács	"	.....	—.50	Zajdó Lászlóné	"	..... —.50
Mr. Takács	"	.....	—.50	Mrs. Martha	"	..... —.50
Berecz Lajos	"	.....	—.50	Sipos Gábor	"	..... —.50
Beni Mihály	"	.....	—.50	Sipos Gáborné	"	..... —.50
Ifj. Belteczky István	"	.....	—.50	Sipos Helen	"	..... —.50
Ifj. Belteczky Istvánné	"	.....	—.50	Ifj. Sipos Gábor	"	..... —.50
Zsengley Györgyné	"	.....	—.50	Vida Miklós	"	..... —.50
Bélteczky Berta	"	.....	—.50	Vida Miklósné	"	..... —.50
Nagy Bertha	"	.....	—.50	Garda Lajosné	"	..... —.50
Balogh Géza	"	.....	—.50	Majoros Miklós	"	..... —.50
Nagy Ferenczné	"	.....	—.50	Gáll Istvánné	"	..... —.50
Domonkos János	"	.....	—.50	Gáll Gizella	"	..... —.50
Domonkos Jánosné	"	.....	—.50	Fürjész József	"	..... —.50
Domonkos Mariska	"	.....	—.50	Fürjész Józsefné	"	..... —.50
Domonkos Ilonka	"	.....	—.50	Decső Gyula	"	..... —.50
Széll Károlyné	"	.....	—.50	Menyhért István, kisebb adomá-		
Orbán József	"	.....	—.50	nyokból	"	..... 9.15
Kiss József	"	.....	—.50	Bányai János	"	..... 1.00
Poor Józsefné	"	.....	—.50	Bányai Jánosné	"	..... 1.00
Bodnár Károlyné	"	.....	—.50	Gombos Sándor	"	..... 1.00
Bodnár Károly	"	.....	—.50	Özv. Mátyás Józsefné	"	..... 1.00
Vécsey Elekné	"	.....	—.50	Lábas Istvánné	"	..... 1.00
Vécsey Károly	"	.....	—.50	Ducsay Jánosné	"	..... 1.00
Zelle Istvánné	"	.....	—.50	Szarka Gáborné	"	..... 1.00
Burka Andrásné	"	.....	—.50	Majoros Andrásné	"	..... 1.00
Burka Piroska	"	.....	—.50	Gura András	"	..... 1.00
Benkő Gyuláné	"	.....	—.50	Gura Andrásné	"	..... 1.00
Boros Istvánné	"	.....	—.50	Karmoszky Jánosné	"	..... 1.00
Nagy László	"	.....	—.50	Szunyoghi Lajos	"	..... 1.00
Nagy Lászlóné	"	.....	—.50	Szunyoghi Lajosné	"	..... 1.00
Bányai Menyhért	"	.....	—.50	Papp András	"	..... 1.00

Szabó Sándorné	"	.....	1.00
Tóth Lajos	"	.....	1.00
Özv. Hajnal Sándorné	"	.....	1.00
G. Vargovitz	"	.....	1.00
Gondola Sándor	"	.....	1.00
Lomnitzer József	"	.....	1.00
Petróczi János	"	.....	1.00
Kish Gézáné	"	.....	1.00
Kish Ilona	"	.....	1.00
Czecze Géza	"	.....	1.00
Rácz Dániel	"	.....	1.00
Id. Matusz János	"	.....	1.00
Fazekas Gábor	"	.....	1.00
Almássy Antal	"	.....	1.50
Rev. Nagy András	"	.....	1.50
Bodnár András	"	.....	2.00
Orosz Józsefné	"	.....	—.50
Szabó Mária	"	.....	—.50
Szabó Mária	"	.....	—.50
Fazekas Mihályné	"	.....	—.50
Csönyei Ilona	"	.....	—.50
Mézes Gyula	"	.....	—.50
Köteles Iduska	"	.....	—.50
Ihász József	"	.....	—.50
Ihász Józsefné	"	.....	—.50
Csoma Ferenc	"	.....	—.50
Csoma Ferencné	"	.....	—.50
Soos Józsefné	"	.....	—.50
Soos Mariska	"	.....	—.50
Misky Ilona	"	.....	—.50
Czeglédy Lászlóné	"	.....	—.50
Vig Lajos	"	.....	—.50
Özv. Nagyné	"	.....	—.50
Kokota András	"	.....	—.50
Bucsi József	"	.....	—.50
Bucsi Józsefné	"	.....	—.50
Bitó Jánosné	"	.....	—.50
Vaszil Ferencné	"	.....	—.50
Leskó Andrásné	"	.....	—.50
Csernyák Jánosné	"	.....	—.50
Deák Kálmán	"	.....	—.50
Deák Kálmánné	"	.....	—.50
Mézes József	"	.....	—.50
Tariska Gáborné	"	.....	—.50
Marczi Károlyné	"	.....	—.50
Kelemen István	"	.....	—.50
Tariska Jolán	"	.....	—.50
Farkas István	"	.....	—.50
Herczegh Ernő	"	.....	—.50
Vasas Andrásné	"	.....	—.50
V. Varga	"	.....	—.50
Jesztrebi Ilonka	"	.....	—.50
Pál István	"	.....	—.50
Hajós Istvánné	"	.....	—.50
Kokota Andrásné	"	.....	—.50
Katona Irma	"	.....	—.50
Ihász Juliska	"	.....	—.50
Karmazin Ferenc, kisebb adományokból	"	.....	11.95
Lévai Béla,	So. Norwalk, Conn.		10.00
Ref. Ifjusági Kör	"	.....	10.00

Telefon: Melrose: 2908.

A halálesetek nagy szomoruságát nagyban enyhiti, ha a temetésrendező figyelmes.

Ha figyelmes temetésrendezőt akar, hivja

BODNÁR A. LAJOST,

akinek temetkezési intézete

3929 LORAIN AVE.

CLEVELAND, OHIO

található.

Kocsik és székek minden alkalomra.

HARRY E. KATZ

HARDWARE STORE.

Festék-, füszer-, ablaküveg-, és minden házi berendezés NAGY RAKTÁRA.

1782 State St. Extension. — Telefon: 4-9990.

A bridgeporti és fairfieldi magyarság bevásárló helye.

A BOROS - FÉLE

HANGSZERKERESKEDÉS

Az egyedüli Connecticut Államban, ahol mindenféle zenei dolog a legjutányosabban kapható.

Phone: Noble 1717.

1370 STATE STREET,
BRIDGEPORT, CONNECTICUT

Baptista Egyház	"	10.00	N. N.	"	1.00
Chistian Endeavor	"	5.00	N. N.	"	1.00
Dokus István	"	5.00	Kállay Gábor	"	1.00
Mrs. Szikszay és cs.	"	5.00	Bányai Jánosné	"	1.00
Id. Kurimai Gábor	"	4.00	Bacskay Károly	"	1.00
Kalabányi István	"	3.00	Bartfy Bálint	"	1.00
Gyurcsák János	"	3.00	Molnár Dániel	"	1.00
Horváth István	"	2.00	K. Jobbágy István	"	1.00
Federer Ferencné	"	2.00	Slezsák Jánosné	"	1.00
Svidró József	"	2.00	Kozma Ferenc	"	1.00
Kiss Józsefné	"	2.00	Id. Horváth Józsefné	"	1.00
Nyiró Józsefné	"	2.00	Csobádi Józsefné	"	1.00
Tóth Károly	"	2.00	Szőcs Istvánné	"	1.00
Lipóczky István	"	2.00	Varga Józsefné	"	1.00
Hutkás András	"	2.00	Dora Istvánné	"	1.00
Kovács Béla	"	2.00	Nyisalovszky Ferencné	"	1.00
Czakó Tamás	"	2.00	Kvancz János	"	1.00
Czakó T.	"	2.00	Szaniszló Mihály	"	1.00
Kurimai Pál	"	2.00	Kecskés Andrásné	"	1.00
Imri Pál	"	2.00	Kvancz Jánosné	"	1.00
Mrs. Kish	"	2.00	Filek Andrásné	"	1.00
Kurimai Irén	"	2.00	Miss Virgulák	"	1.00
Nagy Lajos	"	2.00	Forizs Jánosné	"	1.00
Forzis Julianna	"	2.00	Mrs. Vadas	"	1.00
Novák Lajos	"	2.00	Filek András	"	1.00
Bohács Ferenc	"	2.00	Kvancz Istvánné	"	1.00
Soltész István	"	2.00	Kozma Sándorné	"	1.00
Czibere Rudolfné	"	1.50	Pogány Antalné	"	1.00
Koletár János	"	1.50	Kovács Béniné	"	1.00
Lengyel Dániel	"	1.50	Mrs. Eszenyi	"	1.00
Varga Béla	"	1.50	Horváth József	"	1.00
Hegedüs Károly	"	1.50	Horváth Józsefné	"	1.00
Szabó Józsefné	"	1.20	Forizs Jánosné	"	1.00
Ferenczy Jánosné	"	2.00	Tamás Pál	"	1.00
Orosz Mihályné	"	2.00	Tamás Pálné	"	1.00
Kéry József	"	2.00	Sontra István	"	1.00
Jeddy Mária	"	2.00	Pincés Béla	"	1.00
Virgulák Ferenc	"	1.00	Kecskés András	"	1.00
Veréb Mártonné	"	1.00	Varanay József	"	1.00
Veréb Klára és Jennie	"	1.00	Kovács János	"	1.00
Bardos Dánielné	"	1.00	Mrs. Hodik	"	1.00
Szőcs János	"	1.00	N. N.	"	1.00
Klum Aranka	"	1.00	Gadóczy János	"	1.00
Khun Pálné	"	1.00	Rehó Mihály	"	1.00
Horváth János	"	1.00	Minyó József	"	1.00
Nevidzán Béláné	"	1.00	Kurimai Istvánné	"	1.00
Ifj. Kurimai Gábor	"	1.00	Szendy Andrásné	"	1.00
Mrs. Catherine Mayer	"	1.00	Imri József	"	1.00
Németh Istvánné	"	1.00	Tamás István	"	1.00
Soltész János	"	1.00	Andó Sándor	"	1.00
Szabó Balázsné	"	1.00	Mangler Imre	"	1.00
N. N.	"	1.00	Bányász Jánosné	"	1.00
Tóth Mihály	"	1.00	Bodács Ferenc	"	1.00
N. N.	"	—.50	Nagymáté Ferenc	"	1.00
Eszenyi József	"	1.00	Kardos Istvánné	"	1.00
Kocsis Béla	"	1.00	Mrs. Pinczés Lydia	"	1.00
Beke Józsefné	"	1.00	Hankó Jánosné	"	1.00
Rimany József	"	1.00	Csehó Pálné	"	1.00
J. Leichman	"	1.00	Tóth Mihályné	"	1.00
Hevessy Jánosné	"	1.00	Bartffy József	"	1.00
Hevessy Lajos	"	1.00	Tóth István	"	1.00

Dudás Sándor	"	.....	1.00
Lucskay István	"	.....	1.00
Ifj. Jobbágy István	"	.....	1.00
Kenez Lajos	"	.....	1.00
Leskó János	"	.....	1.00
Kocsis András	"	.....	1.00
Joczok Etelka	"	.....	1.00
Dudás Józsefné	"	.....	1.00
Riskó Jánosné	"	.....	1.00
Takács Józsefné	"	.....	1.00
Ifj. Fedor Jánosné	"	.....	1.00
Tamás Józsefné	"	.....	1.00
Mrs. William Cullen	"	.....	1.00
John Fiori	"	.....	1.00
Orosz Mihályné	"	.....	1.00
Gál Lajosné	"	.....	1.00
Mrs. Novády	"	.....	1.00
Özv. Gáll Ferencné	"	.....	1.00
Horváth Gáborné	"	.....	1.00
Kiss Józsefné	"	.....	1.00
Id. Bacskay Károly	"	.....	1.00
Orbán Ferencné	"	.....	1.00
Draskóczy Mihály	"	.....	1.00
Zsika József	"	.....	1.00
Halász Gábor	"	.....	1.00
Kurimai Józsefné	"	.....	1.00
Csehó Péter	"	.....	1.00
Doszpoly Jánosné	"	.....	1.00
N. N.	"	.....	1.00
Kalmár Margit	"	.....	1.00
Bartek Sándorné	"	.....	1.00
Novady Miklós	"	.....	1.00
Pinczés Béla	"	.....	1.00
Kecskés József	"	.....	1.00
N. N.	"	.....	1.00
Halasi Rokus	"	.....	1.00
Vadas Dániel	"	.....	1.00
Stark Borbála	"	.....	1.00
Bardos Ida	"	.....	1.00
N. N.	"	.....	—.70
Beke János	"	.....	—.50
Veréb Irma	"	.....	—.50
Szőcs Erzsébet	"	.....	—.50
Pál Gyula	"	.....	—.50
Varga Rozália	"	.....	—.50
Dankó Mihály	"	.....	—.50
Kristóff Józsefné	"	.....	—.50
Bakos Sándor	"	.....	—.50
N. N.	"	.....	—.50
Forizs István	"	.....	—.50
Ifj. Veréb Márton	"	.....	—.50
Varga Jánosné	"	.....	—.50
Gáll Sándorné	"	.....	—.50
Rastóky János	"	.....	—.50
Csehy János	"	.....	—.50
Lastu Pál	"	.....	—.50
N. N.	"	.....	—.50
Farkas István	"	.....	—.50
Ifj. Szaniszló István	"	.....	—.50
Szeniló Erzsike	"	.....	—.50
Kurenszky János	"	.....	—.50

COMPLIMENTS

OF

THE SOUTH NORWALK

TRUST COMPANY

SOUTH NORWALK,

CONNECTICUT

Telefon a hivatalban
és a lakásban

DAWID W. RAYMOND

Kápolna: 27 Washington St.

TEMETÉSRENDEZŐ

A legjutányosabb árakat számitja.

Lakás: 6 Washington St.

South Norwalk, Conn.

New Yorkban: Hornthal
és Coval együtt
579 LEXINGTON AVENUE

Kurenszky Jánosné	"	.....	—.50
Vitányi Lajosné	"	.....	—.50
Virgulák Jánosné	"	.....	—.50
Kertész János	"	.....	—.50
Mrs. Renhard	"	.....	—.50
Mrs. Kádár	"	.....	—.50
N. N.	"	.....	—.50
Varga Mariska	"	.....	—.50
Kocsis Mihály	"	.....	—.50
Hegedüs Károlyné gyüjtése	"	.....	13.25
Ebédből felmaradt	"	.....	18.45
Szódából	"	.....	24.00
Sorsolásból	"	.....	12.00
Kézimunkából	"	.....	8.00
Mrs. Hastáry	"	.....	1.00
Ifj. Jobbágy István	"	.....	1.00
Perselypénzből	"	.....	4.20
Rev. Józsa Béni	Joliet, Ill.		2.00
Bakti József	"	.....	1.00
Bardi József	"	.....	1.00
Kévés Mihály	"	.....	1.00
Kozma László	"	.....	1.00
Bató István	"	.....	1.00
Németh Lajosné	"	.....	1.00
Falucskai József	"	.....	1.00
Gyurnicz József	"	.....	1.00
Ifj. Kocsis József	"	.....	—.75
Salamon Rudolfné	"	.....	—.75
Kiss Pál	"	.....	—.50
Bárdi Anna	"	.....	—.50
Özv. Bárdi Istvánné	"	.....	—.50
Bőjti Istvánné	"	.....	—.50
Mészáros Imre	"	.....	—.50
Ref. Egyház évi járuléka	"	.....	30.00
Ref. Egyház	Carteret, N. J.		10.00
Rev. Hegyi Sándor	"	.....	2.00
Szitár Józsefné	"	.....	2.00
Rev. Parcsonta	"	.....	1.00
Dancs László	"	.....	1.00
Kovács Lajos	"	.....	1.00
Sohajda Albert	'	.....	1.00
Dokus Istvánné	"	.....	1.00
Lencsés Ferenc	"	.....	1.00
Nagy Andrásné	"	.....	1.00
Sohajda Lajos	"	.....	1.00
Sebők Sándor	"	.....	1.00
Pelczes Dánielné .	"	.....	1.00
Kiss János	"	.....	1.00
Id. Fazekas Károly	"	.....	1.00
Ifj. Fazekas Károly	"	.....	1.00
Id. Kovács József	"	.....	1.00
Ifj. Zokor András	"	.....	1.00
Vincze Kálmán	"	.....	1.00
Pirityi Ferenc	"	.....	1.00
Kormány Gerzson	"	.....	1.00
Csikos János	"	.....	1.00
Szesztai Károly	"	.....	1.00
Özv. Kocsi Gáborné	"	.....	1.00
Szabó Bertalan	"	.....	1.00
Szanyó György	"	.....	1.00
Főző Erzsébet	"	.....	1.00
Molnár András	"	.....	1.00
Bartha András	"	.....	1.00
Koi Ferenc	"	.....	1.00
Kocsi János	"	.....	1.00
Bardi Péter	Joliet, Ill.	.....	1.00
Juhász Istvánné	Carteret, N. J.		1.00
Ifj. Kerekjártó Kálmán	"	.....	1.00
Tóth Mihályné	"	.....	1.00
Fazekas Pál	"	.....	1.00
Id. Kerekjártó Kálmán	"	.....	1.00
Kajati Károly	"	.....	1.00
V. Balogh János	"	.....	1.00
Petrik Mihály	"	.....	1.00
Özv. Ur Istvánné	"	.....	—.50
Perselypénz	"	.....	10.15
Kisebb adományok	"	.....	15.50
New Jersey Egylet 30. Osztály	"	.....	5.00
Füzy András	E. Chicago, Ind.		1.00
Poi Ferenc	"	.....	1.00
Asztalos Lajos	"	.....	1.00
Puszta István	"	.....	1.00
Székely János	"	.....	1.00
Bagaméri Imre	"	.....	1.00
Flora Jánosné	"	.....	1.00
Kaszó Ferenc	"	.....	2.00
Pulyaki Gergely	"	.....	2.00
Ref. B. S. Egylet, Buffalo, N. Y.		.....	5.00
Cortez Ferdinánd gyermektartás		.....	15.00
Hegymegi Istvánné gyermektartás		.....	25.00
Mrs. Deák gyermektartás		.....	80.00
Eger Sándor gyermektartás		.....	50.00
Vajda Istvánné, Scranton, Pa.		.....	2.00
Fisher József	Columbus, O.		1.00
Mudy András	"	.....	1.00
Király Sándor	"	.....	1.00
Kőmives János	"	.....	—.50
Szánthó István	"	.....	—.50
Skobrák Mihályné	"	.....	—.25
Jene Miklós, Cleveland, O.		.....	2.00
Özv. Jóó Istvánné, Detroit, Mich.		.....	5.00
Mrs. Scaly, East Pittsburgh, Pa.		.....	14.00
Mr. Boltz, Pittsburgh, Pa.		.....	2.50
Mr. Clements, East Pittsburgh, Pa.		.....	1.00
Mr. Scaly, East Pittsburgh, Pa.		.....	1.50
Martha Józsefné, East Pittsburgh, Pa.		.....	8.00
Oaklandi Női Egylet		.....	10.00
Mrs. Gulényi Róza gyermektartás		.....	25.00
Csatlós László, Mallory, W. Va.		.....	2.25
Kövesdy János, Mallory, W. Va.		.....	—.85
Brenner János, Mallory, W. Va.		.....	—.50
Szász András, Mallory, W. Va.		.....	—.50
Varga Gusztáv, Mallory, W. Va.		.....	—.50
Gáll Vincze, Mallory, W. Va.		.....	—.50
Varga József gyermektartás		.....	100.00
Fele Packing Co. Gary, Ind.		.....	10.00
Papp József gyermektartás		.....	10.00
Egy kacsáért		.....	2.50
Mrs. Jesztrebi gyermektartás		.....	14.50
Béres Miklós gyermektartás		.....	15.00
Béres Miklós, Monessen, Pa.		.....	2.00
Szép Károly gyermektartás		.....	30.00

Szép Károly, Vestaburg, Pa.	.....	10.50
Özv. Nyiry Jánosné, Leechburg, Pa.	.....	10.00
Egy asztalért	.....	2.00
Rozgonyi József, Westville, Ill.	.....	35.00
Kiss Bertalan, Bethlehem, Pa.		5.00
Rákóczi Egylet 66. oszt. "	.....	5.00
Mrs. Rácz Felix "	.....	2.00
Szabó Sándor "	.....	2.00
Medve család "	.....	2.00
Szilágyi Károlyné "	.....	2.00
Hegyi Ferenc "	.....	2.00
Bocskor Mihály "	.....	2.00
Skrobán Elek "	.....	2.00
Mrs. Kálmán "	.....	2.00
Pongrácz Dániel "	.....	2.00
Makkos László "	.....	2.00
Özv. Lasztóczy Istvánné "	.....	2.00
Huber József "	.....	2.00
Gergits István "	.....	1.00
Pammer István "	.....	1.00
Tarnóczy Sándor "	.....	1.00
Ozsvatics J. "	.....	1.00
Szarka Mihály "	.....	1.00
Veres József "	.....	1.00
Szarka M. "	.....	1.00
Balogh István "	.....	1.00
Szalay István "	.....	1.00
Krausz Ernőné "	.....	1.00
Matik Gyula "	.....	1.00
Szabó György "	.....	1.00
Vásárhelyi Jánosné "	.....	1.00
Esztan György "	.....	1.00
Kessey Ferencz "	.....	1.00
Pagács István "	.....	1.00
Kovács György "	.....	1.00
Hegedüs István "	.....	1.00
Pongrácz József "	.....	1.00
Kukoda Imréné "	.....	1.00
Valen Péter "	.....	1.00
Farkas Károly "	.....	1.00
Greenstein Károly "	.....	1.00
Gozár Mihály "	.....	1.00
Prém József "	.....	1.00
Baller Ferenc "	.....	1.00
Kelemen család "	.....	1.00
Láng Józsefné "	.....	1.00
Kulcsár István "	.....	1.00
Szinicz Katalin "	.....	1.00
Juhász Juliánna "	.....	1.00
Kulcsár Istvánné "	.....	1.00
N. N. "	.....	1.00
Mrs. Béres "	.....	1.00
Vörösmarty János "	.....	1.00
Palásty Mihály "	.....	1.00
Braunska János "	.....	1.00
Mrs. Gáll "	.....	1.00
Hered Mihály "	.....	1.00
Kovács Lajos "	.....	1.00
Kojsza István "	.....	1.00
Vass József "	.....	1.00
Özv. Balogh Gáborné "	.....	1.00

Phone: 2359.

KERTÉSZ JENŐ

VIZSGÁZOTT VILLANY-SZERELŐ.

Villany vasalók, gépek és szélhajtók javitása.

Mérsékelt árak.

16 VAN WINKLE AVENUE,
PASSAIC, N. J.

Hol vásárol tejet, turót, tejfelt?
Ha friss és háziasan készitett turót, tejfelt, irót, aludttejet, vajat akar venni, jöjjön bizalommal

SZABÓ JÓZSEF

TEJESHEZ,

aki tejet és minden más tejterméket a házához szállitja.

278 HOME AVE., TRENTON, N. J.

BIRÓ PÉTER

New Brunswickon a legrégibb és a legmegbizhatóbb pénzküldési s hajójegy irodája.

FARMOK, HÁZAK VÉTELE ÉS ELADÁSA.

83 FRENCH STREET,
NEW BRUNSWICK, N. J.

DR. CSEMA IMRE

151 Sommerset Street,
New Brunswick, N. J.

Budapesten végzett sebész-orvos.

Kovács József	"	1.00
Hegedüs Lajos	"	1.00
Tarnóczy Sándor	"	1.00
Farkas Sándor	"	1.00
Farkas József	"	1.00
Julesz Gyula	"	1.00
Weisinger Klára	"	1.00
Bartek Sándor	"	1.00
Esztman György	"	1.50
Farkas Károly	"	—.50
Szalay Istvánné	"	—.50
Seck Ferenc	"	—.50
Juhász Istvánné	"	—.50
Nagy László	"	—.50
Perselypénz	"	13.80
Kisebb adományok	"	17.25
Egyesületi járulék		720.90
Nánássy Lajos augusztusi fizetése		125.00
Kalassay Sárika augusztusi fizetése		85.00
		3,343.65

KIADÁSOK AUGUSZTUSBAN.

Utalvány és Checkszám.	Kinek és miért fizettünk.	Összeg.
267.	H. E. Vance, kenyérszámla	86.64
268.	Westmoreland Grocery, élelmiszer	111.11
269.	Greensburg Provision, élelmiszer	111.74
270.	Smith Market, élelmiszer	12.38
271.	Pittsburgh Provision, élelmiszer	27.75
272.	Greensburg Produce, élelmiszer	32.56
273.	M. E. Simon, élelmiszer	25.50
274.	Valley Ice Co., jégért	44.65
275.	Latrobe Laundry, mosásért	38.95
276.	Dr. Nánássy Lajos augusztusi fizetése	125.00
277.	Kalassay Sárika augusztusi fizetése	85.00
278.	Nánássy Kálmán juliusi fizetése	90.00
279.	Kalassay László juliusi fizetése	75.00
280.	Tarpay Károlyné augusztusi fizetése	50.00
281.	Baumann Mária augusztusi fizetése	40.00
282.	Hutka Zsuzsánna aug. fizetése	40.00
283.	Tóth Mihály juliusi fizetése	70.00
284.	Tóth Lajos juliusi fizetése	40.00
285.	Nagy Miklós juliusi fizetése	40.00
286.	Bak Ferencné aug. fizetése	40.00
287.	Az öregek biztositása augusztusra	105.26
288.	Fred L. Piper plántákért	72.47
289.	John Melville szénért	24.43
	Kamat	360.00
		1,748.44

Phones: 4240—4241.

SPAD STORES

RADIO

106 FRENCH ST., 89 CHURCH ST.,
30—34 WASHINGTON STREET,
NEW BRUNSWICK, N. J.

26 W. MAIN ST., SOMMERVILLE, N. J.

Edward Paszamant magyar üzletvezető.

ZÁRLAT AUGUSZTUSBAN.

Bevétel Augusztusban	3,343.65
Levonás az egyházaknál	93.55
Tiszta bevétel	3,250.10
Kiadás	1,748.44
Maradvány	1,501.66
Levonva a mult havi hiányt	396.76
Lesz a tiszta maradvány	1,104.90

A BANK ZÁRLATA.

Maradvány a bankban	1,371.17
Vissza nem jött checkek:	268.91
Bankban van	1,102.26
Pénztárnoknál	2.68
Összesen	1,104.94

SZEPTEMBER HAVI SZÁMADÁS.

Kalassay Sándorné, Ligonier, Pa.		5.00
Kalassay Sárika, Ligonier, Pa.		5.00
Kalassay Margit, Ligonier, Pa.		2.50
Nagy Miklós, Ligonier, Pa.		5.00
Velikán Demeter, Perth Amboy, N. J.		15.00
Egy jó barát, Elgin, Ill.		2.00
Balla György,	East Buffalo	1.00
Rev. Kalabányi István	"	1.00
Karap János	"	1.00
Rozgonyi György	"	1.00
Kurucz János	"	1.00
Bódy András	"	1.00
Ujváry Ede	"	1.00
Gedra Imre	"	1.00
Németh Ferenc	"	1.00
Lorántffy Zs. Egylet	"	5.00
Ifj. Kör	"	5.00
Depewi Leányegyház	"	5.77
Árvaházi perselypénz	"	9.33
Tárkányi János, Logan, W. Va.		5.00
Magyar Nők, Bridgeport, Conn.		15.00
Rev. Sebestyén Endre gyermektartás		33.00
Kövér Sándor, Johnstown, Pa.		5.00
Kovách Gusztáv, Buffalo		5.00
Köteles István, Bridgeport		5.00
Turfa Sándor, Donora		5.00
Rev. Tóth Sándor, Lancaster		5.00
Kováchy M. György, Cleveland, O.		5.00
Molnár István, Toledo, O.		10.00
Dr. Tóth Sándor egy ágyért		1.00
Rev. Kovács András telephonért		—.30
Bethlen Gábor Egylet	West Buffalo	10.00

Kovács Gusztáv	"	5.00
Vadai Miklós	"	2.00
Rev. Urbán Endre	"	2.00
Szallár József	"	1.00
Demeter József	"	1.00
Polgár Miklósné	"	1.00
Sipos Gusztáv	"	1.00
Sipos Bertalan	"	1.00
Somogyi János	"	1.00
Balázs Máténé	"	1.00
Juhász Istvánné	"	1.00
Bányácskay Istvánné	"	1.00
Horváth Ferenczné	"	1.00
Szabó Lőrinczné	"	1.00
Gotnikl Károlyné	"	1.00
Kofán Gábor	"	1.00
Győrfi Lajos	"	—.50
Demeter Józsefné, Buffalo, N. Y.		—.50
Perselypénz Buffalo, N. Y.		5.67
Iskolás könyvek árában		300.00
Gall József gyermektartás		30.00
Szendrey András és neje,	Alpha, N. J.	11.00
Takács Mihály és cs.	"	5.00
Nyiri Sándor és cs.	"	5.00
Turbók Istvánné	"	3.50
Varga József és neje	"	3.25
Serfőző István és neje	"	3.00
Süle Péter és neje	"	2.35
Gyarmathy Péter és neje	"	2.00
Szabó Lajos és neje	"	2.00
Tóth József és neje	"	2.00
Serfőző János és neje	"	2.00
Varga Endre és neje	"	2.00
Mátyás Károly és neje	"	2.00
N. N.	"	2.00
Ifj. Németh Sándor és neje	"	1.50
Varga Béla	"	1.25
Puskás Ferenczné	"	1.25
Gubics Lajos és neje	"	1.75
Sinkó Jánosné	"	1.90
Markó Péter és neje	"	2.00
Özv. Ráski Józsefné	"	1.00
Simon János	"	1.00
Juszt Károly	"	1.00
Turbók Irma	"	1.00
Pócs Jánosné	"	1.00
Bücs Sándorné	"	1.00
Kiss István	"	1.00
Varga János	"	1.00
Kanalas István	"	1.00
Sipos Jánosné	"	1.00
Gorzás Sándorné	"	1.00
Péter János	"	1.00
Bencsecs Józsefné	"	1.00
Szigeti Mária	"	1.00
Szigeti Róza	"	1.00
Dekmár Albertné	"	1.00
Laki János	"	1.00
Turbok Irma	"	1.00
Gorzás Lajosné	"	1.00
Gorzás Lajos	"	1.00

A. TELEKY

MEGBIZHATÓ MAGYAR SZŐRMEÜZLET.

414 George Street,

a Rivoli szinházzal szemben.

NEW BRUNSWICK, N. J.

Javitások, átalakitások, uj munkák.

--- Jutányos árak. ---

Telephone: N. B. 1344.

W. EDWARD GOWEN

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ.

111 French St.,

New Brunswick, New Jersey

Fülöp Károly	"	1.00
Kiss Béla és Géza	"	1.00
Varga Károlyné	"	1.00
Berta Gábor	"	1.00
Molnár Imre	"	1.25
Szánthó István	"	1.00
Szaszi Bertalan	"	1.00
Czere Gyuláné	"	1.00
Buzás Imréné	"	1.00
Gajdó Györgyné	"	1.00
Ifj. Gombár Gyuláné	"	1.00
Hegedüs Istvánné	"	1.00
Jakab István	"	1.00
Kiss Istvánné	"	1.00
Koi Istvánné	"	1.00
A. Kiss István	"	1.00
Szaloki Pálné	"	1.00
Mestellér István	"	1.00
Nagy Györgyné	"	1.00
Tóth Matild	"	1.00
Konya Sándor	"	1.00
Kovács Margit	"	—.50
Molnár Jánosné	"	—.50
Gerces Józsefné	"	—.50
Dekmár Helen	"	—.50
Kosa Imréné	"	—.50
Özv. Varga Jánosné	"	—.50
Gyarmathy Ferenc	"	—.50
Simon Arthur	"	—.50
Lipták János	"	—.50
Fazekas Józsefné	"	—.50
Kardos István	"	—.75
Czere Irma	"	—.75
Kisebb adományok	"	—.50
Fülöp Imre	"	1.00
V. Kiss István	"	1.00
Allegheny-i Női Egylet		107.75
Németh Erzsébet, Springdale, Pa		5.00
Ref. Egyház, Tonawanda, N. Y.		10.00
Republican Club, Stamford, Conn.		10.00
Rákóczi Egylet 50-ik oszt.		10.00
Fekete József		10.00
Dudás Sándor	Alpha, N. J.	5.00
Kozma Ferenc	"	5.00
Hagymássy András	"	5.00
Molnár István	"	5.00
Körössy György	"	5.00
Monur János	"	2.00
Kuzima Pálné	"	2.00
Dudás Ferenc	"	2.00
Ungvári János	"	2.00
Szigeti Mihály	"	2.00
Szilágyi József	"	2.50
Perselypénz,	"	13.69
Biró Gyula	Stamford, Conn.	1.00
Szabó Sándor	"	1.00
Béres Mihály	"	1.00
Minyó József	"	1.00
Magyar Károly	"	1.00
Id. Grotár Mihályné	"	1.00
Hanyacsi János	"	1.00

Phone: 3399.

KÓSA SERVICE

ÁLTALÁNOS BIZTOSITÁS
HAJÓJEGY ÉS
PÉNZKÜLDŐ IRODA.

Pénzküldés a világ bármely részébe.

203 SOMMERSET ST.
NEW BRUNSWICK, N. J.

JÓ TANÁCSÉRT ÉS ORVOSSÁGÉRT
BIZALOMMAL FORDULJON AZ

"ÁRKY MAGYAR PATIKÁHOZ"

81 FRENCH STREET,

NEW BRUNSWICK, N. J.

Phone: 5579.

TÓTH ANTAL

MAGYAR ÓRÁS ÉS ÉKSZERÉSZ.

Gyémántok, ékszerek és ajándéktárgyak nagy választékban.

71 FRENCH STREET,
NEW BRUNSWICK, N. J.

Özv. Szaniszló Andrásné	"	1.00
Sebestyén Gyula	"	1.00
Gáspár András	"	1.00
Gavay Kálmán	"	1.00
Major Jenő	"	1.00
Bajnóczky Andrásné	"	1.00
Szuczay Ferenc	"	1.00
Gulár József	"	1.00
Mislei Pál	"	1.00
Martha Ferenc	"	1.00
Lucskay János	"	1.00
Paulik Albertné	"	—.50
Ifj. Kory János	"	—.50
Koseczki János	"	—.50
Szabó István	"	—.50
Szaniszló János	"	—.50
Nyitray Anna	"	—.50
Perselypénz és adományok	"	40.50
Korcsmáros János, gyermektartás		50.00
Mrs. Szakszon, gyermektartás		25.00
Gulényi Róza, gyermektartás		25.00
Serfőző Mihály, gyermektartás		125.00
Balogh Ferenc, gyermektartás		62.50
W. B. S. Egylet évi adománya		500.00
Ref. B. S. Egylet, Homestead, Pa.		60.00
Diamond Coal Co., Milwaukee, Wis.		15.00
Ref. Egyesület járuléka Augusztusra		736.80
Majoros Barnáné, gyermektartás		25.00
Rev. Urbán Endre, Buffalo, N. Y.		2.00
Kozma János gy., Bridgeport, Conn.		
Dudás András	"	5.00
Szemán Piroska	"	1.00
Bodnár György	"	1.00
Papp Mihályné	"	1.00
Mrs. Ferenczi	"	1.00
Zaróczi János	"	1.00
Özv. Stefán Ferenczné	"	1.00
Wincze Lajos	"	1.00
Zajdó László	"	1.00
Tóth Pálné	"	1.00
Ádám János	"	1.00
Bodnár Györgyné	"	1.00
Gecsey József	"	1.00
Domi Sándorné	"	1.00
Özv. Papp Sándorné	"	1.00
Tóth Lajosné	"	1.00
Nagy Sándor	"	1.00
Szabó Andrásné	"	1.00
Wass Lajosné	"	—.75
Kovács Ferencz	"	—.75
Warga János	"	—.50
Warga Jánosné	"	—.50
Farkas Lajosné	"	—.50
Nyitray István	"	—.50
Nyitray Istvánné	"	—.50
Bamdré Ferenczné	"	—.50
Özv. Bandré Andrásné	"	—.50
Mrs. Jaszka	"	—.50
Tóth István	"	—.50
Lupka István	"	—.50
Nagy Lajosné	"	—.50

FELKÓ ÉS CSILLAG

MALÁTA

A HONFITÁRSAINKNAK A KEDVENCE.

FRISSEN PÖRKÖLT KÁVÉ.

Mindenféle hazai füszerek.

98 FRENCH STREET,
NEW BRUNSWICK, N. J.

Phone: 1636.

SZABÓ FERENCZ

HUS, FÜSZER, GYÜMÖLCS ÉS ZÖLDSÉG ÜZLETE.

Telefon hivásra házhoz szállit rendeléseket.

150 PATERSON ST.,
NEW BRUNSWICK, N. J.

Phone: 2869.

IBRÁNYI GUSZTÁV

ICE CREAM, CANDY,
SZIVAR ÜZLETE.

259 Neilson Street,
New Brunswick, N. J.

Phone: 1815.

DEMETZKY ÉS POLANCSKY

MAGYAR HENTESEK.
HUS CSARNOK.

— Mindenféle friss és füstölt husok. —

75 FRENCH STREET,
NEW BRUNSWICK, N. J.

Kish Bertalan	"	.....	—.50
Lakatos István	"	.....	—.50
Malacsics Gyula	"	.....	—.50
Tóth János	"	.....	—.50
Kocsi József	"	.....	—.50
Fodor Albertné	"	.....	—.50
Nagy Lajosné	"	.....	—.50
Krozser Józsefné	"	.....	—.50
Zaróczi Jánosné	"	.....	—.50
Farkas Istvánné	"	.....	—.50
Kurimai István	"	.....	—.50
Farkas István	"	.....	—.50
Mrs. Resvosky	"	.....	—.50
Vincze János	"	.....	—.50
Vincze Jánosné	"	.....	—.50
Molnár András	"	.....	—.50
Bohun Lajos	"	.....	—.50
Majoros Lajos	"	.....	—.50
Kisebb adományok	"	.....	10.60
Konfirmáltak Köre,	W. Cleveland, O.		10.00
Dr. Endrey László	"	.....	5.00
Gogány Józsefné	"	.....	5.00
Rev. Vasváry Ödön	"	.....	5.00
Özv. Bene Andrásné	"	.....	5.00
Czapó József	"	.....	3.00
Angalébb Károly	"	.....	2.00
Fodor Józsefné	"	.....	2.00
Novák Józsefné	"	.....	2.00
Ormándy Jánosné	"	.....	2.00
Roszevák Vinczéné	"	.....	2.00
Szaszák Józsefné	"	.....	2.00
Tóth József és cs.	"	.....	2.00
Tóth Pál	"	.....	2.00
Boda Ferenczné	"	.....	1.50
Id. Albert János	"	.....	1.00
Albert József	"	.....	1.00
Barcsi Imréné	"	.....	1.00
Berey József	"	.....	1.00
Boszlay András	"	.....	1.00
Özv. Choojka Ferenczné	"	.....	1.00
Danyi Imre	"	.....	1.00
Debrovszky Gábor	"	.....	1.00
Dezső János	"	.....	1.00
Id. Dezső Sándor	"	.....	1.00
Ifj. Dezső Sándor	"	.....	1.00
Dobos József	"	.....	1.00
Éles András	"	.....	1.00
Fésüs János	"	.....	1.00
Folla Józsefné	"	.....	1.00
Gerepur József	"	.....	1.00
Gordán Pál	"	.....	1.00
Gorta Mártonné	"	.....	1.00
Gyenes Ferenczné	"	.....	1.00
Hadi János	"	.....	1.00
Hatala Jánosné	"	.....	1.00
Hatházy János	"	.....	1.00
Hegedüs Györgyné	"	.....	1.00
Hokvárt András	"	.....	1.00
Horváth Sándorné	"	.....	1.00
Özv.Huszti Lajosné	"	.....	1.00
Illés Józsefné	"	.....	1.00

Telephone: Gary 2-2629.

Háznál: 2-2749.

F. S. SUPERCZYNSKI

temetésrendező és balzsamozó

1425 Madison St.,
Gary, Indiana

Kegyeletes, szép temetés méltányos áron.

A magyarság régi, kipróbált barátja.

TOTTENVILLE LUMBER YARD

Mindenféle épitkezési anyagok gazdag raktára

JOSEPH SEEMAN
és
FILIMON MIKLÓS
tulajdonosok.

315 Yetman Ave.
Tottenville, New Jersey.

Jana Józsefné	"	1.00
Jolsvay Lajosné	"	1.00
Kassay István	"	1.00
Kazmér János	"	1.00
Kiss András	"	1.00
Konrád Lajosné	"	1.00
Kontra Bertalan	"	1.00
Kovács András	"	1.00
Kozma Dezsőné	"	1.00
Körösi János	"	1.00
Kuthy Andrásné	"	1.00
Lakatos József	"	1.00
Latza János	"	1.00
Lenkey Sándorné	"	1.00
Martonffy Pálné	"	1.00
Özv. Molnár Jánosné	"	1.00
Monoky Istvánné	"	1.00
Kovács Jánosné	"	1.00
Puskás Jánosné	"	1.00
Rehó János	"	1.00
Simon Andrásné	"	1.00
Szabó Bertalan	"	1.00
Szaniszló György	"	1.00
Ifj. Szaszák Istvánné	"	1.00
Szathmári Gábor	"	1.00
Szücs György	"	1.00
Tatár István	"	1.00
Toderó Cyrusné	"	1.00
Török István	"	1.00
Varga András	"	1.00
Varga István	"	1.00
Volosin Miklósné	"	1.00
N. N.	"	1.00
Bogogh László	"	—.50
Chur Helen	"	—.50
Demeter Ferencné	"	—.50
Demeter Jánosné	"	—.50
Szatona János	"	—.50
Özv. Zsigó Gáborné	"	—.50
Takai Márton	"	1.00
Perselypénz	"	10.62
Az estély jövedelme	"	36.55
Kézi munkákból	"	4.00
Central Trust and Sav. Bank, Gary, Ind.		15.00
Darago Bros., Akron, O.		15.00
Hunter-Edmundson, McKeesport, Pa.		15.00
Royal Mfg. Co.		15.00
Papp József, gyermektartás		10.00
Vida Erzsike, Cleveland, O.		1.00
Németh Teréz, Cleveland, O.		1.00
Balis Pál, Weirton, W. Va.		10.00
Id. Szücs János	"	5.00
Derner Györgyné	"	5.00
Antal János és neje	"	5.00
Máté István és neje	"	5.00
Füzi János	"	2.00
Kovács Mózes	"	2.00
Peterfey Flóra	"	2.00
Radai András	"	2.00
Keker György	"	2.00
Halas János és neje	"	2.00

Phone: 1351.

DR. NÉMETH ZOLTÁN

FOGORVOS.

393 GEORGE ST.

NEW BRUNSWICK, N. J.

REED KÖNYVKERESKEDÉSE FÖLÖTT.

Phone: 6085.

HUSZÁR MIHÁLY

ref. hittestvérünk

Isten áldását kéri az árvaházra és munkásaira.

131 EASTON AVE.,

NEW BRUNSWICK, N. J.

Phone: 2708.

TÁRKÁNYI MIHÁLY

VAS ÉS FESTÉK KERESKEDÉSE.

Mindenféle háztartási árucikkek.

62 EASTON AVE.,

NEW BRUNSWICK, N. J.

Phone: 3457

RÁCZ DEZSŐ

AUTOMOBIL JAVITÓ MÜHELYE.

Gumik, gumi-csövek szakszerü javitása.

AUTOMOBIL FELSZERELÉSEK ÉS KELLÉKEK.

60 EASTON AVE.,

NEW BRUNSWICK, N. J.

Runics Viktor és cs.	"	2.50
Szász István	"	3.00
Zolya János	"	1.00
Szabó Lajos,	W. Cleveland, O.	1.00
Özv. Szaniszló Jánosné	"	1.00
Török Miklós	"	1.00
Zolya Jánosné,	Weirton, W. Va.	1.00
Jukovicsky András	"	1.00
Molnár Mihály	"	1.00
Kovács Lajos	"	1.00
Kéker Györgyné	"	1.00
Martin István	"	1.00
Zoltáni Mihály	"	1.00
Zoltáni Mihályné	"	1.00
Gyurics József	"	1.00
Sebestyén Józsefné	"	1.00
Szabó András	"	1.00
Fodor Istvánné	"	1.00
Mrs. August Muszer	"	1.00
Herticsik György	"	1.00
László István	"	1.00
László Istvánné	"	1.00
Gyurics Józsefné	"	1.00
Szücs Jánosné	"	—.50
Dozsnyai György	"	—.50
Kisebb adományok	"	—.55
Németh József és cs.,	Hollidays Cove, W. Va.	5.00
Pintér János és neje	"	5.00
Szücs István és cs.	"	2.00
Baski Lajos és cs.	"	2.00
Osváth István és neje	"	2.00
Rose M. Sage	"	1.00
Bales József	"	1.00
Szücs M. János	"	1.00
Németh Ferenc	"	1.00
Fodor Lajos	"	1.00
Brassai Józsefné	"	1.00
Peterfay Imre	"	1.00
Csapó János,	Steubenville, O.	1.00
Csomasz Károly	"	1.00
Csörgő János	"	1.00
Csomasz Károlyné	"	1.00
Csörgyő Jánosné	"	1.00
Csomasz Irén	"	—.50
Csomasz Margit	"	—.50
Bébi ágyért	"	1.00
Egy virágtartóért	"	2.50
Perselypénz	"	21.00
Három véka gabonáért	.....	4.50
Rev. Szeghy János hirdetésekért	.....	20.00
Tóth Gyula,	Buffalo, N. Y.	5.00
Wargha József	"	5.00
Horváth István	"	5.00
Jánosi Károly	"	5.00
Bernel Péter	"	5.00
Fazekas István	"	5.00
Hegedüs Pál ,	Lackawanna, N. Y.	10.00
Bacskay József,	Perth Amboy, N. J.	10.00
Kovács Ferenc és neje	"	5.00
Amaczy János és neje	"	5.00
Ifjusági Énekkar	"	5.00

BAY RUM

COLLEGE PHARMACY

A. Robitsek, Ph. G.

47 Easton Avenue,

New Brunswick, N. J.

Phone: 2781.

M. SZABÓ

HUS ÉS FÜSZER ÜZLETE.

Telefon hivásra házhoz szállitjuk a rendelést.

267 NELSON STREET,

NEW BRUNSWICK, N. J.

Phone: 1804

BUGY ZOLTÁN

VAS-, OLAJ, FESTÉK ÉS MINDENFÉLE HÁZISZÜKSÉGLETI CIKKEK KERESKEDÉSE.

MINDENFÉLE KONYHAI ESZKÖZÖK.

Amire csak szüksége van a háznál, azt itt mind beszerezheti olcsó áron.

104 FRENCH STREET,

NEW BRUNSWICK, N. J.

Phone: 5692-W.

KOSZKULICS ÉS MRS. VAHOL

Mulatságokra tőlünk rendelhet SÖRT, MINDENFÉLE ÉDES ITALOKAT, SZÓDA VIZET, GYÁRI ÁRON.

Butor szállitással is foglalkozunk.

4 PLUM STREET,

NEW BRUNSWICK, N. J.

Konfirmáltak Köre	"	.....	5.00
Marossy Károly és cs.	"	.....	3.00
Eger Sándor	"	.....	3.00
Tóbiás Ferenc	"	.....	3.00
Kiszti József	"	.....	2.00
Lipták Andrásné	"	.....	2.00
Toronyi Lajos	"	.....	2.00
Szabó Jánosné	"	.....	2.00
Tóth Imre	"	.....	2.00
Özv. Fülek Károlyné	"	.....	2.00
Amaczi Lajos és neje	"	.....	2.00
Polczer Imre	"	.....	2.00
Nagy Károlyné	"	.....	2.00
W. Tóth István	"	.....	2.00
Herickes Józsefné	"	.....	2.00
Czini Istvánné	"	.....	2.00
Tóth Ferenc	"	.....	2.00
Tóth Lajos	"	.....	2.00
Marincsák János	"	.....	1.50
Özv. Vig Józsefné	"	.....	1.00
Halász József	"	.....	1.00
Id. Czinkotai Sándor	"	.....	1.00
Levay Lajos	"	.....	1.00
Zsucki Ede	"	.....	1.00
Deák János	"	.....	1.00
Csók Mihályné	"	.....	1.00
Katkó István	"	.....	1.00
Petró Ferenc	"	.....	1.00
Deák László	"	.....	1.00
Levay Lajosné	"	.....	1.00
Kovács Ferencné	"	.....	1.00
Tomori László	"	.....	1.00
Özv. Pethő Istvánné	"	.....	1.00
Lázár Jánosné	"	.....	1.00
Id. Deák Lajos	"	.....	1.00
Csók Mihályné	"	.....	1.00
Csordás Ferenc	"	.....	1.00
Andricsák Györgyné	"	.....	1.00
Stinoszky Istvánné	"	.....	1.00
Pásztor Istvánné	"	.....	1.00
Dudás István	"	.....	1.00
Abaházy István	"	.....	1.00
Toronyi Lajos	"	.....	1.00
Izsó Antal	"	.....	1.00
Dagonya Irénke	"	.....	1.00
Vanics András	"	.....	1.00
Péter Lajos és neje	"	.....	1.00
Benkő Imre	"	.....	1.00
Koncsal István	"	.....	1.00
Gilányi Sándor	"	.....	1.00
Bányácski Ferenc	"	.....	1.00
Ifj. Deák József	"	.....	1.00
Kovács István	"	.....	1.00
Berenczky Sándorné	"	.....	1.00
Szabó Antal	"	.....	1.00
Varga Ferenc	"	.....	1.00
Latkovics Jánosné	"	.....	1.00
Tutkovics Mihály	"	.....	1.00
Varga István	"	.....	1.00
Balogh Ferenc	"	.....	1.00
Bott Jánosné	"	.....	1.00

A legtisztábban készitett patent és receptes orvosságok gyógyszertára, hol mindenféle hazai orvosság is kapható a

GYARMATHI JÓZSEF

GYÓGYSZERTÁRÁBAN

1350 BROADWAY,

GARY, IND.

GARY TÖRTÉNETÉBEN A MAGYAR TEHETSÉG ÉS SZORGALOM NAGYSZERÜ SZEREPRE VÁLLALKOZOTT.

S. A. FELE PACKING CO.

Elsőrendü husok és füszerek gazdag választékban.

Phone: 2--- 1327

1631 BROADWAY,

GARY, INDIANA.

FILE SÁNDOR, tulajdonos.

LAKÁSA:

1364 Jackson Street,

PHONE: GARY 4581-M.

GARY, INDIANA

Diák József	"	1.00
Estók Istvánné	"	1.00
Karmazsin Vilmos	"	1.00
Veres Annuska	"	1.00
Bartha Mihályné	"	1.00
Czető Lajos	"	1.00
Veres Gáborné	"	1.00
Özv. Vevala Józsefné	"	1.00
Vincze Judithka	"	1.00
Izsó Antal	"	1.00
Tutkovics Mihályné	"	1.00
Id. Szentmiklóssy József	"	1.00
Mrs. Durst	"	1.00
Szentmiklóssy Pál	"	1.00
Bodnár István	"	1.00
Petró Ferenczné	"	1.00
Ferenczi Györgyné	"	1.00
Török Jolánka	"	1.00
Banyácsik Julia	"	1.00
Seeman Ilona	"	1.00
Illés Balázs	"	1.00
Illés Balázsné	"	1.00
Lipnak Jánosné	"	1.00
Orosz Aladár	"	1.00
Koncsal István	"	1.00
Mező László	"	1.00
D. Velikán	"	1.00
Arday László	"	1.00
Török Sándorné	"	1.00
Andicsák Györgyné	"	1.00
Béres Gyuláné	"	1.00
Özv. Lovászné	"	1.00
Sinka Kálmán	"	1.00
Tariska Gábor	"	1.00
Ifj. Deák Lajos	"	1.00
Hogya Istvánné	"	1.00
Sipos Gyula	"	1.00
Galambos Jánosné	"	1.00
Hegedüs Ferenc	"	1.00
Káposztás Rafaelné	"	1.00
Szabó Pál	"	1.00
Mrs. Kertész	"	—.55
N. N.	"	—.55
Lukács Mária	"	—.50
Pethő Irén	"	—.50
M. Seeman	"	—.50
Nagy Ferenc	"	—.50
Pál Aranka	"	—.50
Ifj. Deák József	"	—.50
Bauer Béla	"	—.50
Dudás István	"	—.50
Dagyona Irén	"	—.50
Bujkovsky Mária	"	—.50
Mrs. Győry	"	—.50
N. N.	"	—.50
Kisebb adományok	"	—.75
Kézimunkák	"	7.50
Dr. Sárkány Géza, Astoria, N. Y.		10.00
Dr. Nánássy Lajos szept. fizetése		125.00
Kalassay Sárika szept. fizetése		85.00

FRANK POLKE & SON

UNDERTAKERS

Residence:

409 HANCOCK AVENUE

Office:

773 STATE STREET,

BRIDGEPORT, CONN.

Telephone:

BARNUM 1590

Phone: Barnum 5595.

THE WEST SIDE FURNITURE AND MUSIC CO.

1418 STATE STREET

BRIDGEPORT, CONN.

New England egyik legnagyobb magyar üzlete.

Teljes lakás berendezést legjutányosabban eszközöl.

RADIO

Victrolák, Pianok, Lámpák, Linoleum és Szőnyegek legolcsóbb beszerzési forrása.

Készpénz maradvány		3.14
Összes bevétel		3396.52

KIADÁSOK SZEPTEMBER HÓNAPBAN.

Utalvány és Check szám	Kinek és miért fizettünk.	Összeg
2290.	H. E. Vance kenyérszámla	79.20
2291.	Latrobe Grocery Co.élelmiszer	83.23
2292.	Westmoreland Grocery Co., élelmiszer	119.84
2293.	L. H. Parke élelmiszer	155.00
2294.	Greensburg Produce Co. gyümölcsért	16.84
2295.	Armour and Co. husféléért	42.60
2296.	W. H. Nicely husért	72.56
2297.	Ligonier Dairy Prod. ice creamért	11.75
2298.	J. J. Lansburgh Co., halért	9.50
2299.	Valley Ice Co., jégért	38.12
3300.	Ligonier Bottling Co., sodáért	12.10
3301.	Dr. Joanson orvosi szolgálat	50.50
3302.	Royal Mfg. Co. gyógyszerekért	62.88
3303.	Ligonier Pharmacy gyógyszerekért	9.85
3304.	Demmler and Schenk berendezés	107.19
3305.	M. E. Simon, gyümölcsért	25.15
3306.	Frank and Seder ruhanemüért	50.77
3307.	L. W. Darr and Co. épitkezés	124.43
3308.	Mrs. Odessa Horner iskolaadó	252.00
3309.	Water Works vizadó	19.40
3310.	C. M. McLune tüzbiztositás	94.80
3311.	Alex Melville, kamat	60.00
3312.	Wilpen Taxi Co., utiköltségre	250.00
3313.	J. W. Richards farmbérlet	58.33
3314.	Latrobe Laundry Co. mosásért	34.42
3315.	Dr. Nánássy Lajos szept. fizetése	125.00
3316.	Kalassay Sárika szept. fizetése	85.00
3317.	Nánássy Kálmán aug. fizetése	90.00
3318.	Tarpay Károlyné szept. fizetése	50.00
3319.	Bauman Györgyné szept. fizetése	40.00
3320.	Hutka Zsuzsánna szept. fizetése	40.00
3321.	Tóth Mihály aug. fizetése	70.00
3322.	Nagy Miklós augusztusi fizetése	40.00
3323.	Tóth Lajos aug. fizetése	40.00
324.	Antonio Piccadio hat burjuért	135.00
325.	Kalassay Sándor folyó kiadások	450.66
326.	Gyülési költség	30.40
327.	Öregek biztositása	53.10
328.	Szabadságnak iskolai könyvekért	300.00
329.	Arthur Woolford egy fejős, borjas tehénért	100.00
	Utalvány nélküli kiadás	360.00
Összesen		3,849.62

ZÁRLAT.

Maradvány a mult hónapról	1,104.94
Bevétel Szeptemberben	3,396.52
Összesen	4501.46
Kiadás volt	3,849.62
Maradvány	651.84

Levonva egy óvatolt cseckket és weirtoni kiadást	13.50
Lesz maradvány	638.34

A BANK ZÁRLATA.

Bankban maradvány	1,190.13
Vissza nem jött checkek értéke	556.37
Maradvány a bankban	633.76
Pénztárnoknál készpénz	4.58
Összesen	638.34

Szolgálatra készen:

Kalassay Sándor.

Szivesen köszönti az ÁRVA-HÁZAT

JOHN A. KOZUSKO

butor kereskedő

Hall Ave. és Catherine Street,

Perth Amboy, N. J.

AZ AMERIKAI MAGYARSÁG A TESTVÉRI ÖSSZETARTÁS VÁRÁT LIGONIERBAN ÉPITETTE FEL.

FÜZY A. BÉLA

ÜGYVÉD, VOLT VÁROSI BIRÓ

Telephone: E. C. 511-J — 511-M.

530 CHICAGO AVENUE,

EAST CHICAGO, INDIANA.

Telefon: Melrose 1882.

FANCHALY VIRÁGÜZLETE

4714 LORAIN AVENUE,

CLEVELAND, O.

AZ AMERIKAI MAGYAR REF. EGYHÁZAK ÉS LELKÉSZEK CIMJEGYZÉKE.

Az Amerikai Magyar Református Egyházak és Lelkészek cimjegyzéke.

Ez idő szerint az amerikai magyar református magyarság a következő csoportokra van széttagolva.

1. A Reformed Church in the U. S.-hez tartozó egyházközségek.
2. A Presbyterian Church in the U. S.-hez tartozó egyházközségek.
3. A Független Amerikai Magyar Ref. Egyházat alkotó egyházközségek.
4. A Reformed Church in America nevü egyházhoz tartozó egyházközségek.
5. A Southern Presbyterian Churchhöz tartozó egyközközség.
6. A Protestans Episkopális Egyházhoz tartozó egyházközség.

I. A REFORMED CHURCH IN THE U. S.HEZ TARTOZÓ EGYHÁZKÖZSÉGEK.

a) A Keleti Egyházmegye tisztikara.

Egyházmegyei elnök: Dr. Takaró Géza new yorki lelkész, 344 East 69th Street, New York, N. Y.

Egyházmegyei jegyző: Kovács Ferenc 455 Franklin Street, Bloomfield, N. J.

Egyházmegyei titkár: Tukacs György, 493 Amboy Ave., Perth Amboy, N. J.

Egyházmegyei pénztáros: Komjáthy Ernő, 641 Hancock Ave., Bridgeport, Conn.

Egyházak, lelkészek és tanitók a keleti egyházmegyében.

1. Bethlehem, Pa. Nagy Emil lelkész, 526 Fourth Ave., Bethlehem, Pa.

2. Bridgeport, Conn. Böszörményi M. István lelkész, 641 Hancock Ave., Bridgeport, Conn.

3. Kreischerville, N. Y. Tóth Kálmán lelkész, P. O. B. 2. Charleston, Staten-Island, N. Y.

4. Mount-Carmel, Pa. Gulyás Károly lelkész, 627 Pine Street, Kulpmont, Pa.

5. New York, N. Y. Dr. Takaró Géza lelkész, 344 East 69th St. Fiók egyház: Greenpoint, N. Y.

6. New-Haven, Shelton, Torrington, Warrensville, missziói körzet. Keresztessy Imre lelkész, P. O. B. 674, New-Haven, Conn.

7. Passaic, N. J. Tegze László lelkész, 220 Fourth Street, Passaic, N. J. Kecskeméthy József segéd-lelkész.

8. Perth Amboy, N. J. Tukacs György lelkész, 493 Amboy Ave., Perth Amboy, N. J.

9. Phoenixville, Pa. Kováchy Kálmán lelkész, 505 Main Street, Phoenixville, Pa.

10. South-Norwalk, Conn. Id. Dókus Gábor lelkész, 21 Lexington Ave. Tóth Béla segéd-lelkész.

11. Stamford, Conn. Szervezés alatt álló missziói egyház. Komjáthy Ernő beszolgáló lelkész, 641 Hancock Ave., Bridgeport, Conn.

12. Trenton, N. J. Rácz Győző lelkész, 716 Anderson Street, Trenton, N. J.

13. Wallingford, Conn. Kovács Béla lelkész, P. O. B. 136, Wallingford, Conn.

14. Woodbridge, N. J. Kovács Ferenc beszolgáló lelkész, 55 Franklin Street, Bloomfield, Conn.

Ehez az egyházmegyéhez tartozik: Dr. Tóth Sándor tanár, Lancaster, Pa., 218 Pearl Street.

A keleti egyházmegyében van 13 anyaegyház, 1 szervezés alatt álló egyház, 1 fiókegyház. Lelkészek száma 15. Segédlelkész 2.

b) A Központi Egyházmegye tisztikara.

Egyházmegyei elnök: Melegh Gyula, mckeesporti lelkész, 134 Eighth Ave., McKeesport, Pa.

Egyházmegyei jegyzős és titkár: Borsos István Uniontown-morgantowni lelkész, 537 Richwood St., Morgantown, W. Va.

Egyházmegyei pénztárnok: Varga Lajos pittsburghi lelkész, 221 Johnston Ave., Pittsburgh, Pa.

Egyházak, lelkészek és tanitók a Középegyházmegyében.

1. Duquesnei egyház. Beszolgálja Melegh Gyula, mckeesporti lelkész.

2. Homesteadi egyház. Dienes Barna lelkész 416—10th Ave., Homestead, Pa. Tanitónő: Tóbiás Ilonka. Leányegyház: **Rankin.**

3. Johnstowni egyház: Krivulka Károly lelkész, 824 Chestnut Street, Johnstown, Pa.

4. Logan-Etheli egyház. Bertók Béla lelkész, P. O. B. 53, Logan, W. Va.

5. McKeesporti egyház. Melegh Gyula lelkész, 134 Eighth Ave., McKeesport, Pa. Tanitónő: Bogár Anna. Leányegyházak: Monongahela, Donora.

6. Pittsburghi egyház. Varga Lajos lelkész, 221 Johnston Ave., Pittsburgh, Pa. Egry László segéd-lelkész. Leányegyházak: **Zelienople, Pittock, Canonsburg, Pa.**

7. Pocahontasi egyház. Bogár Károly lelkész, Pocahontas, Va. Leányegyház: **Gary, W. Va.**

8. Springdalei egyház. Beszolgálja Balogh István leechburgi lelkész.

9. Uniontown-Morgantowni egyház. Borsos István lelkész, 537 Richwood Street, Morgantown, W. Va. Ebbe a körzetbe több szórvány és leányegyház tartozik.

10. Vintondalei egyház. Hunyady László lelkész, Vintondale, Pa Leányegyház: **Barnesboro, Pa.**

11. Windberi egyház: Kerekes Béla lelkész, 404 Sommerset Street, Windber, Pa. Leányegyház: **Portage, Pa.**

Ehez az egyházmegyéhez tartozik: id. Kalassay Sándor árvaatya és Kalassay Sárika árvaházi tanitónő, Ligonier, Pa. P. O. B. Drawer P.

A Középegyházmegyében van 11 anyaegyház, 9 szervezett leányegyház, 11 lelkész, 1 segéd-lelkész, 3 tanitónő.

c) A Tó-parti Egyházmegye tisztikara.

Egyházmegyei elnök: Vasváry Ödön West Clevelandi lelkész, 1946 West 32nd Street, Cleveland, O.
Egyházmegyei titkár: Ifj. Kalassay Sándor elyriai lelkész, 119 West River Street, Elyria, O.
Egyházmegyei jegyző: Dokus Sándor, conneauti lelkész, Harbor Street, Conenaut, O.
Egyházmegyei pénztárnok: Pecsők Pál, 2782 East 79th Street, Cleveland, O.
Egyházmegyei ügyész: Kováchy M. Andor, 637 Society for Saving Bank Bldg., Cleveland, O.

Egyházak, lelkészek, tanitók a Nyugati Egyházmegyében.

1. Akroni egyház. Dr. Papp Géza lelkész, 860 Coburn Street, Akron, O.

2. Ashtabulai egyház. Porzsolt Ernő lelkész, 115 Sibley Street, Ashtabula, O.

3. Buffaloi első egyház. Szeghy B. János lelkész, 1940 Clinton St., Buffalo, N. Y.

4. Buffaloi-westsidei egyház. Urbán Endre lelkész, 696 Tonawanda Street, Buffalo, N. Y.

5. Clevelandi első egyház. Dr. Herczegh József lelkész, 2854 East 79th St., Cleveland, O. Kovács Mihály társ-lelkész. Király Imre tanitó, 2840 E. 79th Street. Leányegyház: **Medina.**

6. Cleveland-westsidei egyház. Vasváry Ödön lelkész, 1946 Wets 32nd Street, Cleveland, O. Segéd-lelkész: Kozma Dezső. Tanitó: Monoky István.

7. Columbusi egyház. Dr. Csutoros Elek lelkész, 365 Woodrow Ave., Columbus, O.

8. Conneaut-Eriei egyház. Dokus Sándor lelkész, Harbor Street, Conneaut, O.

9. Daytoni egyház. Azary János lelkész, 626 Blaine Street. Tanitónő: Tarczali Irénke. Leányegyház: Middletown, O.

10. Drakes-Congoi egyház. Lelkészi állás üresedésben.

11. Elyriai egyház. Ifj. Kalassay Sándor lelkész, 119 West River Street, Elyria, O.

12. Fairport-Harbori egyház. Krisik Alaios lelkész, 607 Plum Street, Fairport-Harbor, Ohio.

13. Lorainі egyház. Csontos Béla lelkész, 3036 Globe Ave., Lorain, O. Tanitónő: Nagy Jolán.

14. Tonawandai egyház: Bernáth Árpád lelkész, 330 Payne Ave., Tonawanda, N. Y.

Nyugalmazott lelkészek: Virág István, Lorain, O. Kovács Endre, Toledo, O.

Parochia nélküli lelkész: Radácsy Sándor, Lorain, Ohio.

A tó-parti egyházmegyében van tehát 14 anyaegyházközség, 2 leányegyház, 15 rendes lelkész, 1 segéd-lelkész, 2 nyugalmazott lelkész. Két tanitó és egy tanitónő.

d) A Magyar-Sion Egyházmegye.

E sorok irásakor még a tisztviselői kar nincs megválasztva. Az egyházmegye 1930 December 9-én alakult meg.

Egyházak, lelkészek, tanitók a Magyar-Sion Egyházmegyében.

1. Chicago-Burnsidei egyház. Boros Jenő lelkész, 652 East 92nd Street, Chicago, Ill.

2. Chicago-South-sidei egyház. Garay Gerő lelkész, 8506 Burley Street, Chicago, Ill.

3. Chicago-West-sidei egyház. Murányi János lelkész, 4327 West-Carroll Ave., Chicago, Ill.

4. Detroiti egyház. Tóth Mihály lelkész, 8016 Vanderbilt Ave., Detroit, Mich. Segéd-lelkészi állás üresedésben. Tanitónő: özv. Daróczy Pálné.

5. Flinti egyház. Korocz Géza lelkész, 1144 Campau Street, Flint, Mich.

6. Gary-i egyház. Bakay Árpád lelkész, 1354 Jackson Street, Gary, Indiana.

7. Jolieti egyház. Józsa Beniamin lelkész, 608 Ellwood Street, Joliet, Ill.

8. Kalamazooi egyház. Fekete András lelkész, 801 Mill Street, Kalamazoo, Mich.

9. Kearsargei egyház. Lelkészi állás üresedésben.

10. Milwaukee-Racinei egyház. Hankó M. Gyula lelkész, 331 Court Street, Milwaukee, Wis.

11. Whiting, Ind. Beszolgálja: Garay Gerő South-Chicagoi lelkész.

A Magyar Sion egyházmegyében van 11 egyházközség, 9 lelkész. Egy tanitónő.

e) A Reformed Church angol nyelvü engyházmegyéhez tartozó magyar egyházközségek.

1. Bridgeporti Első egyház. Ludman Sándor lelkész, 227 Pine Street, Bridgeport, Conn.

2. East-Chicagoi egyház. Bodor Dániel lelkész, 4822 Kennedy Street, East-Chicago, Ind.

3. Fairfieldi egyház. Urbán József lelkész 399 Kingshighway, Bridgeport, Conn.

4. Toledoi egyház. Ujlaky Ferenc lelkész, 1946 Bakewell Street, Toledo, O. Boldog Bálint tanitó, Oláh Juliska tanitónő.

5. Los Angelesi egyház. Hady Albert lelkész, 1101 West-Florence Ave. Los-Angeles, California.

Az angol nyelvü egyházakban van 5 egyház, 5 lelkész. Egy tanitó és egy tanitónő.

A Reformed Church in the U. S. kötelékében van tehát:

1. Anya- és társegyház	55
2. Leányegyház	12
3. A lelkészek száma	55
4. A segéd-lelkészek száma	5
5. Tanitók és tanitónök száma	9
6. Nyugalmazott lelkész	2

II. A PRESBYTERIAN EGYHÁZ FENNHATÓSÁGA ALÁ TARTOZÓ EGYHÁZAK ÉS LELKÉSZEK.

a) New Jersey államban:

1. Alpha-Philipsburg. Szabó András lelkész, P. O. B. 233, Alpha, N. J.

2. Caldwell, N. J. Lelkészi állás üresedésben.

3. Elizabeth-Bayonne. Szathmáry Bertalan lelkész, Box 92, Station A., Elizabeth, N. J.

4. Jersey City. Simkó József lelkész, Jersey City, N. J.

5. New Brunswick. Papp Károly lelkész, 22 Schuyler St., New Brunswick, N. J.

6. Newark. Malacsics József lelkész, 579 South 12 St., Newark, N. J.

7. Wharton. Dezső János lelkész, Wharton, N. J.

b) New York államban:

1. Lackawanna. Bőtty János lelkész, Bridge St., Lackawanna, N. Y.

2. New York-Harlem. Harsányi László lelkész, 540 W. 122nd St., New York, N. Y.

Segéd-lelkész: Péter Antal 233 East 116th Street, New York.

Tanitónő: Bodnár Irénke.

3. Yonkers. Harsányi Sándor lelkész, 262 McKean Ave., Yonkers, N. Y.

c) Pennsylvania államban.

1. Beaverfalls. Tóth Tibor lelkész, 1012 Third Ave., Beaverfalls, Pa.

2. Coatsville. Beszolgálja: Dr. Tóth Sándor ref. tanár, 218 Pearl St., Lancaster, Pa.

3. Brownsville. Lelkész Kovács Andor, 305 Spring street, Brownsville, Pa.

Leányegyházak: Pricedale, Star Junction és Masontown, Pa.

4. Daisytown-Vestaburg. Sillay József beszolgáló lelkész, Pittsburgh, Pa.

5. Farrel. Daróczy Mátyás, Darr Ave. Leányegyház: Mercer, Pa.

6. Kingston. Pazár Miklós lelkész, 4 Bauman St., Kingston, Pa.

7. Leechburg. Balogh E. István lelkész, 408 Third Street, Leechburg, Pa. Leányegyház: Homer City, Rositer, Pa.

8. Philadelphia. Lelkész Vécsey Jenő, 1233 North Franklin St., Philadelphia, Pa.

9. Scranton-Throop. Várkonyi Miklós lelkész, 413 George St., Throop, Pa.

10. Ellwood City. Harsányi Andor lelkész, P. O. B. 1003, Ellwood City. Leányegyház: Butler, Pa.

d) Ohio államban.

1. Alliance. Kruchio Antal lelkész, 615 Waugh St. Alliance, .O

2. Canton. Ifj. Dókus Gábor lelkész, Superior Ave. and 17th Street N. E. Canton, O.

3. Crescent-Martinsferry. Dr. Várady Arthur, 601 N. Sixth St,. Martinsferry, O.

4. Cleveland. Csutoros István lelkész, 12604 Buckeye Rd. Cleveland, O.

5. Niles. Csépke István lelkész, Second Street, Niles, O.

6. Youngstown. Laky Zsigmond lelkész, 737 Mahoning Ave., Youngstown, O.

e) Illinois államban.

1. East St. Louis. Fejes József lelkész, 1131 Trendley Ave., East St. Louis, Ill.

2. Aurora-Elgin. Kovács D. Mihály lelkész, 176 N. Union Street, Aurora, Ill.

f) Indiana államban.

1. South Bend. Lelkészi állás üresedésben, 1504 North Washington St., South Bend, Ind.

Tanárok: Dikovics János és Kovács Ferenc, Theological Seminary, Bloomfield, N. J.

A presbyteriánus egyház fennhatósága alá tartozik 29 anya, 7 leányegyház, több szórvány, 27 lelkész és 1 tanitónő, 2 tanár.

III. FÜGGETLEN AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUS EGYHÁZ.

a) Az Egyházkerület.

Főesperes: Sebestyén Endre, Box 326, Duquesne, Pa.

Főesperesi titkár: Pap Béla s. lelkész, Box 326, Duquesne, Pa.

Főgondnok: Bodnár István, 425 Keene St., Perth Amboy, N. J.

Főjegyző: Vincze Károly , 331 Kirkland Place, Perth Amboy, N. J.

Tanácsbirák: A keleti egyházmegyéből Hegyi Sándor lelkészi és Sarkadi Lajos világi, a nyugati egyházmegyéből lelkészi üresedésben, világi Kovács Elek.

b) A Keleti Egyházmegye.

Esperes: Vincze Károly, 331 Kirkland Place, Perth Amboy, N. J.

Gondnok: Péntek Miklós, 217 Division Street, Trenton, N. J.

Lelkészi jegyző: Marton Sándor, 239 E. 13th St., New York, N. Y.

Világi jegyző: Ujházi Lajos, Philadelphia, Pa.

Pénztáros: Dudás János, Cliffside, N. Y.

Egyházak és lelkészek:

1. Carteret. Hegyi Sándor lelkész, 175 Pershing Ave., Carteret, N. J.

2. Dunellen, N. J. Beszolgálja perth amboyi lelkész.

3. Flamington, N. J. Beszolgálja a perth amboyi lelkész.

4. Cliffside-Shadyside, N. Y. A new yorki egyház társegyháza.

5. New York, N. Y. Marton Sándor lelkész, 239 E. 13th St., N. Y.

6. Perth Amboy, N .J. Vincze Károly lelkész, 331 Kirkland Pl. Perth Amboy, N. J.

7. Philadelphia, Pa. Dr. Gerenday László lelkész, 1332 N. 6th St., Philadelphia, Pa.

7. Roebling, N. J. Fazekas Lajos lelkész, Roebling, N. J.

8. Scranton, Pa. Hamborszky Gyula lelkész, 1069 Meade Ave., Scranton, Pa.

9. Trenton, N. J. Béky Zoltán lelkész, 180 Home Ave., Trenton, N. J.

c) Nyugati Egyházmegye.

Esperes: Borsy Kerekes György, 925 Mahoning Ave., Youngstown, O.

Gondnok: Szendrey István, Leechburg, Pa.

Lelkészi jegyző: Daróczy Sándor, 102—7th Ave., McKeesport, Pa.

Világi jegyző: Üresedésben.

Pénztáros: Koós Lajos McKeesport, Pa.

Egyházak és lelkészek:

Detroit. Dr. Bötykös Béla lelkész, 7909 W. Jefferson Ave., Detroit, Mich.

Donora. Kuthy Béla lelkész, 423 First St., Donora, Pa.

Duquesne, Pa. Sebestyén Endre lelkész, Box 326, Duquesne, Pa.

Fairport. Ladányi Zsigmond lelkész, 526 Plum St., Fairport-Harbor, O.

Leechburg, Pa. Lelkészi állás üresedésben.

McKeesport, Pa. Daróczy Sándor lelkész, 102—7th Ave., McKeesport, Pa.

Youngstown, O. Borsy Kerekes György lelkész, 925 Mahoning Ave., Youngstown, O.

Parochia nélküli lelkész: Dr. Nánássy Lajos, helyettes árvaatya, Ligonier, Pa.

A Független Amerikai Magyar Református Egyház kebelében van 15 anya és társegyház, két leányegyház, 15 lelkész, és egy főesperesi titkárként működő segédlelkész.

IV. A REFORMED CHURCH IN AMERICA FENNHATÓSÁGA ALATT ÁLLÓ MAGYAR REF. EGYHÁZKÖZSÉGEK ÉS LELKÉSZEK.

1. Manville, N. J. Beszolgálja Kósa András new brunswicki lelkész.

2. New Brunswick. Kósa András lelkész, 10 Division Street, New Brunswick, N. J.

3. South River. Babinszky András lelkész, South River, N. J.

4. Peekskill. Hámory S. Lajos lelkész, 207 Washington Street, Peekskill, N. Y.

A Reformed Church in America fennhatósága alatt van 4 egyházközség és 3 lelkész.

V. A SOUTH PRESBYTERIAN EGYHÁZHOZ TARTOZÓ MAGYAR EGYHÁZAK ÉS LELKÉSZEK.

1. Árpádhon. Bartus Sándor, Hammond, Louisiana. A South Presbyterian Egyházhoz tartozik egy egyházközség és 1 lelkész.

VI. A PROTESTANS EPISZKOPÁLIS EGYHÁZHOZ TARTOZIK:

1. Franklin. Lelkész Szabó László, Franklin, N. J.

Az összes egyházközségek és lelkészek száma 1930-ban.

1. A Reformed Church in the U. S.-nél van 55 anya- és társ, 12 leányegyház, 55 lelkész, 5 segédlelkész, 9 tanító és tanitónő.

2. A Presbyterian Church in the U. S.-nél van 30 anya-, 7 leányegyház, 28 lelkész és 1 tanitónő.

3. A Független Amerikai Magyar Református Egyháznál van 15 anya- és társegyház, 2 leányegyház, 15 lelkész, és egy főesperesi titkárként működő segédlelkész.

4. A Reformed Church in America fennhatósága alatt van 4 egyházközség és 3 lelkész.

5. A South Presbyterian Churchnél van 1 egy házközség és 1 lelkész.

6. A Protestans Episzkopális Egyháznál van 1 egyházközség és 1 lelkész.

Összesen van tehát 107 anya és társegyházközség, 21 szervezett leányegyház, 103 lelkész, 5 segédlelkész, 10 tanító és tanitónő.

A gyermeknevelléssel minden egyházközségben foglalkoznak. Felsőbb iskolákban, akadémián, collegeben és theologián 3 rendes tanár tanit, egy lelkész pedig órákat ad a magyar tanulóknak.

Hatalmas erő! Vajha a reánk bizottakban mindenkor hivek lehetnénk, hogy sem embereknek, sem Istennek reménysége meg ne csalatkozzék mi bennünk!

JOHN J. PETERS
ALDERMAN
521 E. THIRD STREET,
BETHLEHEM, PENNSYLVANIA
Telefon: 2502.

A BETHLEHEMI
ELSŐ MAGYAR TÁRSALGÓ ÉS BETEGSEGÉLYZŐ EGYLET

Pennsylvania Államban legrégibb és legnagyobb magyar Egylet.

Beállási dij: Korszerint.

Tagsági dij: 75 cent.

Halálozási dij: Kivetés szerint.

Egyletünk $8.00 heti betegsegélyt és $800.00 haláleseti illetéket fizet.

Bővebb felvilágositásért forduljon, vagy irjon az Egylet főtitkári hivatalához.

THIRD & EVANS STS.

BETHLEHEM, PA.

Phone: 3114

Egyedüli magyar

SZŐRME ÜZLET

Easton és vidékén az

"EASTON FUR SHOP"

Tulajdonosa:

KOI ISTVÁN

167 Northampton St.,

Easton, Pa.

NÉMETH G. JÁNOS

SZÁLLODÁJA

302 East Second Street,

Bethlehem, Pa.

Tiszta szobák hétszámra vagy naponként.

FRANCIS J. CONNELL

TEMETÉSRENDEZŐ

Szomoru helyzetében forduljon hozzám.

Elvállalok temetéseket a legegyszerübbtől a legfényesebbig.

427 East Fourth Street,

Bethlehem, Pa.

BENCSETZ JÓZSEF

SZÓDAÜZLETÉBEN KAPHATÓ MINDEN NÉVEN NEVEZENDŐ ÉDES ITAL

— nagyban és kicsiben. —

ALPHA, N. J.

Alphán a Vulkenájti oldalon a Central Avenue-n levő étterem tulajdonosa:

JOHN BERKECZ

ki mindenkor előzékeny és pontos kiszolgálásban részesiti a magyarságot.

Telephone: 4691-R.

SZILÁGYI GÉZA ÉS FIAI

épitkezési vállalkozók és szénkereskedők.

Isten áldását kérik az Árvaházra.

Boldog uj esztendőt a Bethlehemi és vidéki magyarságnak.

1414 East Fourth Street,

Bethlehem, Pa.

SASFY ISTVÁN

BAROMFI KERESKEDÉS.

Mindenféle szárnyas állatok. Friss tojás minden időben.

A csirkét megpucoljuk és kivánatra házhoz szállitjuk.

709 East Fourth St., Bethlehem, Pa.

Phone: 882.

Szén szükségletét szerezze be télire a

BETHLEHEM COAL CO.-NÁL

THIRD AND MONROE ST.,

BETHLEHEM, PA.

Branch Office: 226 Union St.

Telefonok: Superintendent 137-R. Ligonier, Pa.
Assist. Superintendent 133-J. Ligonier, Pa.
Baby Home 137-J. Ligonier, Pa.
Farm 133-R. Ligonier, Pa.

Hasznos tudnivalók az Árvaházról.

A **Magyar Református Árvaház Ligonierben,** Pennsylvániának egyik legszebb helyén van.

Ligonier, Pa. Pittsburghból 50 mértföld kelet felé --- **Johnstowntól** a legrövidebb uton 50 mértföld kelet felé

Ligonier, Pa. a magyarok által lakott területnek csaknem a közepén van. Vasuton a Pennsylvania vonalon és **Latrobeból** a helyi érdekü vasuton közelithető meg. --- Autón a **Lincoln-Highwayn** lehet Ligonierbe jönni: Három blockra van az Intézet a Lincoln Highway-től.

Akik felkeresik az Intézetet, apostolok lesznek --- hirdetői a magyar jótékonyság áldott eredményének.

MIRE VAN SZÜKSÉGÜNK?

Imádkozó szivekre! Az imádkozó szivü emberek tudják, hogy mit kell cselekedni Jézusnak a kicsinyeiért.

Pénzbeli segitséggel érhetünk el legtöbbet.

Egyszerü munkások, kézmüvesek a mi segitőink.

Egy vagy két dollár minden magyar testvérnél van erre a célra.

Száz magyar árvát nevelni, gondozni --- nem csekély feladat. Amit elszánt kedves testvérünk erre a célra, küldje be erre a cimre:

REV. ALEX. KALASSAY

Superintendent

DRAWER P. **LIGONIER, PA.**

Vasut állomás --- Express Office.

Az "aggmenház" lakóinak egy része és három munkásunk.

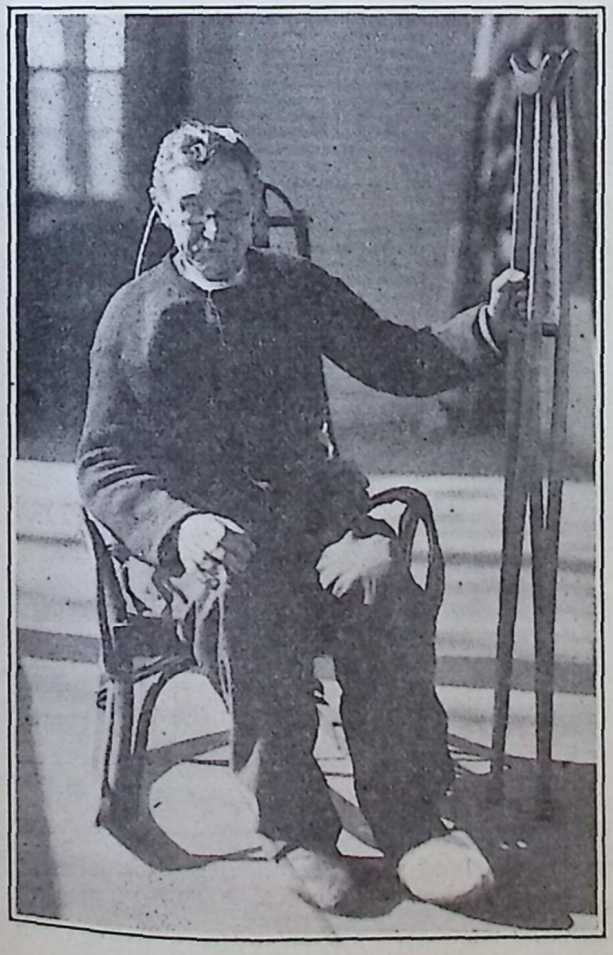

"Fischer bâcsi."

High Schoolba járó leányok.

Pénztári forgalmunk a számadási idő alatt a következő volt.

November	2098.31	1936.73
December	4098.83	4070.65
Január	4389.28	3438.44
Február	2665.06	2814.54
Március	3726.48	3752.44
Április	4041.77	3874.02
Május	2351.50	2825.40
Junius	2513.79	2269.60
Julius	2812.68	3453.63
Augusztus	3343.65	1748.40
Szeptember	3396.52	3849.62
	35,437.87	34033.47

Lévén a bevétel 35,437.87, a kiadás pedig 34,033.47. Maradvány lenne 1404.40. Ám 1929 október végén 440 dollár 58 cent hiány mutatkozott s ezt le kell vonni a maradványból, amely igy 663.82 centet mutat. Megóvatolt checkeknek az értékét levonásba hozva, az eredmény a következő lesz. 663.82 maradványból levonandó 28.50 cent, igy a helyes maradvány 635 dollár és 32 cent.

A bevételek részletezése.

1.	Egyesületi járulék	6866.27
2.	Gyermektartás	4555.45
3.	Öregek otthonából	1800.00
4.	Naptárból	3013.00
5.	Farmból	2825.38
6.	Ruhára	78.13
7.	Fizetéskiegészités	2310.00
8.	Kölcsön	1470.00
9.	Adományok	12519.64
	Összesen	35,437.87

A kiadások a következőképen oszlanak meg.

I. Csoport.

1.	Épitkezés, javitás	1690.23
2.	Berendezés	1228.07
3.	Törlesztés	4109.76
4.	Kamat	405.26
5.	Adók	636.58
	Összesen	8069.90

II. Csoport.

1.	Élelem	4513.78
2.	Ruha	882.43
3.	Fütés	745.46
4.	Világitás	527.32
5.	Telefon	162.02
6.	Posta	178.03
7.	Szállitás	108.48
8.	Mosás	437.16
9.	Orvos	145.00
10.	Gyógyszer	144.00
11.	Jég	162.74
12.	Gyülési költség	132.01
13.	Utiköltség	1774.18
14.	Vegyesek	248.24
	Összesen	10,160.45

III. Csoport.

1.	Személyzet	4735.00
2.	Iroda	86.64
3.	Iskola	53.25
4.	Nyomda, naptár	2062.37
5.	Életbiztositás	793.16
6.	Tüzbiztositás	360.35
	Összesen	8090.77

IV. Csoport. Farm.

1.	Személyzet	1650.00
2.	Takarmány	1189.29
3.	Kovács	241.49
4.	Szijgyártó	61.10
5.	Állatok	2957.15
6.	Vetőmag	379.32
7.	Mütrágya	361.25
8.	Farmbérlet	688.32
9.	Vegyes	184.44
	Összesen	7712.35

Összegezés.

1.	Csoport	8069.90
2.	Csoport	10,160.45
3.	Csoport	8090.77
4.	Csoport	7712.35
	Összesen	34,033.47

Az intézet fentartásának egyik lényeges alkotó része gazdálkodásunk. Ez idő szerint körülbelől 250 akernyi területen gazdálkodunk a saját farmunkon és két bérelt farmon.

Amint emlitettem az idén a széna és a szemes növények termése nagyon jó volt, de a kapás növények a végtelen immár ötödik hónapja tartó szárazság miatt nem sikerültek. Minden kiszáradt. A krumplin a mütrágya se volt képes megolvadni.

Termett összesen:

1.	Buza 278 bushel értéke	278.00
2.	Gabona 358 bushel, értéke ..	358.00
3.	Árpa 814 bushel, értéke	610.50
4.	Zab 1243 bushel, értéke	626.50
5.	Kukorica 690 bushel, értéke	345.00
6.	Siló kukorica 57 tonna, értéke	570.00
7.	Széna 59 tonna, értéke	1040.00
8.	Szalma 43 tonna, értéke	430.00
9.	Krumpli 180 bushel, értéke ..	180.00
10.	Répa 52 bushel, értéke	26.00
11.	Zöldségfélék és gyümölcs ért.	250.00
12.	Kukoricaszár	70.00
		4713.00

A farm hozadéka a következő volt a lefolyt tizenegy hónap alatt:

1.	Tej értéke	2261.49
2.	Tojás értéke	424.20
3.	Leölt disznók értéke	397.70
4.	Leölt tehenek, borjuk	210.00
5.	Leölt szárnyasok értéke	145.00
6.	Leölt juhok értéke	70.00
7.	Készpénz	2825.38
	Összesen	6333.77
	A farm termése	4783.00
	Összesen	11,116.77

Amint a fentebbi kimutatásból látszik, a farm hozadékából az élelmezésre 3508 dollár és 39 cent értékü hozadék fordittatott, vagyis 11 hónap alatt az élelmezés nyolcezer huszonegy dollárba került, ami tekintve azt, hogy átlagosan 110-en vagyunk: alacsony összegnek mondható.

Ezidő szerint van az intézetben 75 gyermek. Elaggott testvérünk 12. Dr. Nánássy Lajos családja 7. Nánássy Kálmán családja 5. Kalassay Sándor családja 3. Tanitónő 1. Gazdasági alkalmazott 3. Konyhai alkalmazott 3. Összesen 109.

Az alkalmazottak mindnyájan régebbi alkalmazottak, akik már kitöltötték a próbaidőt. A gyermekek ipari foglalkoztatása szépen halad előre s néhány kézimunkát a vidéken is bemutattunk.

A tanulásban a gyermekek most is vezetnek.

Egyetlen elszomoritó mozzanat van ebben a munkában s ez az, hogy a kikerült gyermekek között alig egy-kettő van háladatos, sokszor épen azok, akikre a legtöbb gondot forditjuk, feledkeznek el igen hamar!

Az élet azonban ezeket is megtanitja arra, hogy a háladatosság az élet utjának a zsinór mértéke.

Fogadják mindazok a testvérek, akik a mostani nehéz időkben is mellettünk állanak szivük szeretetével, hálás köszönetünket és legjobb kivánatainkat, amelyekkel vagyunk mindenkoron mindenekhez

atyafiságos szeretettel

Kalassay Sándor, árvaatya.

HA

utja Ligonieren visz keresztül vagy ha—

AZ ÁRVAHÁZBA JÖN,

ne felejtse el felkeresni a

BOUQUET SERVICE STATIONT,

ahol

FITYERE ISTVÁN

magyar testvérünk szivesen fogja kiszolgálni s ha kell

GÉPJÉT MEGJAVITJA.

Ligonier keleti részén --- épen a hidnál.

617 Main St. Ligonier, Pa.

A ligonieri ÁRVAHÁZBAN felnevelt nemzedék a vándormagyarok emlékét sohasem felejti el.

BARNA JÁNOS

mészárszéke és füszerüzlete

1630 SO. CHAPIN STREET,
ÉS 610 CHAPIN ST.
SOUTH BEND, INDIANA

Uray Sándor debreczeni lelkész és családja.

CX-IK ZSOLTÁR.

Müforditás a CV. zsoltár dallamára.

Monda az Ur az én Uramnak,
Mind e világ Megváltójának:
Jobbom felül ülj trónomra,
Légy részes országlásomba'.....
— S akik véled ellenkeznek,
Lábad zsámolyává lesznek.

*

Jobb kezedbe királyi pálcát
Sionból im az Ur Isten ád;
Gyül a serged szép rendekben,
Szentséges öltözetekben.
Mint feltetsző hajnal pirja:
Lészen ifjaid harmatja.

*

Esküvel igérte Istenünk,
Örökös főpapunk vagy nekünk
Lelkünk királyi trónja vár,
Jobbod felől az Ur őrt áll!
Ő megoltja hő szomjadat
S felemeli homlokodat.

Uray Sándor.

Varga Endre.

Aki a keleti egyházi élettel ismerős: az előtt ez a név nem ismeretlen. Az alphai egyháznak a tagja, de ott van és tevékeny részt vesz azokon a gyüléseken, amelyeknek az egyházi élet kiépitése a célja.

Tizenhét éves korában érkezett meg a szatmármegyei Szekeres községből Martins Creekbe. Tele volt tanulási kedvvel, jóravaló törekvésekkel s nem vesztette el lábai alól a talajt Amerikában sem. De sok ifju emberrel történik az meg, hogy belekerül az életnek a forgatagába és semmivé lesz az élete.

Varga Endre előbb egy kovács mühelybe kerül s ezt a mesterséget akarja elsajátitani, de csakhamar egy üzletbe kerül s nappali munkája mellett tanul angolul, tanulja a kereskedelmi szakot s az Alpha Cement Co. a törekvő ifjut előbbre lépteti s ma ő az alphai nagy Company Storenak az üzletvezetője.

Akármilyen nagy is az elfoglaltsága, a felelőssége, ő mindig talál alkalmat arra, hogy az egyház életében tevékeny, munkás részt vegyen.

1908-ban megnősült. Felesége Oláh Róza szintén szatmármegyei, Győrtelek községből való.

Gyermekeinek a nevelését elsőrendü kötelességének ismeri. Legnagyobb leányok, Ida tanitónő. Zoltán a Lafayette Collegenak a tanulója, Endre pedig a Temple Universitynek a hallgatója Philadelphiában.

Ez évben nagy csapás érte ezt a boldog, becsült magyar családot. Szépen fejlődő leányok Juliska hosszabb szenvedés után meghalt. Az egész vidék összesereglett a temetésére, megbizonyitván, hogy Varga Endrét nemcsak a magyarok, hanem a többi nemzetiségek is nagyon megbecsülik és szeretik.

Egyházi életünk ilyen tevékeny áldozatkész tagjainak az arcképcsarnokát már jó volna lassan összegyüjteni. Az eljövendő épitésének egyik leghatékonyabb eszköze lehetne ez.

A West-Clevelandi Egyházban konfirmáltak.

A Perth Amboyi Kálvin János Magyar Református Egyház első esztendeje.

Perth Amboyban azok a református magyarok, akik nem voltak megelégedve a független egyházi szervezet kormányzati és lelki strukturájával, 1929 junius 17-én uj egyházi közösségbe tömörültek. E helyen nem lehet célunk annak az ismertetése, hogy mi késztette a tagokat erre a lépésre. Bizonyos azonban — hiszen az eredmények mutatják — hogy itt nem afféle jelentéktelen "kiválás" volt, hanem egy hatalmas, lelkes megmozdulás.

Az egyházközség tagjai Tukacs György volt new yorki lelkészt választották meg egyhangulag lelkipásztoruknak. Amikor az uj lelkész Perth Amboyba érkezett, egyetlen centje nem volt az egyházközségnek. A tagok sem voltak beszervezve. Egy hónapi megfeszitett munka után már kialakult az egyházközség jövendő képe. A tagok adománya társas, összejöveteleinek eredménye, nőegyletünk gyüjtése olyan szépen haladt előre, hogy szeptember elején már megvásárolhattuk az egyház prochiájának alkalmas házat és a tempolmhelyet. Ez a házas belsőség a város egyik legszebb negyedében fekszik a forgalmas Amboy Avenuen. Különben az ára is mutatja (23.000 dollár!) hogy elsőrangu helyet választottunk templomunknak. Nem fekszik magyar negyedben, de minden magyar section-től egyforma távolságra van.

A vásárlás igen előnyös feltételek mellett történt. A tulajdonos 15,000 dollár első mortgagét vállalt, mig a további nyolcezer dollárt a lelkes egyház népe már október 1-ére összehozta. Háromezer dollárt a saját erőnkből, 5000 dollárt pedig banki váltókölcsönből fizettünk le. Ezzel a templomhely kérdése rendben is volt. Nagy baj volt azonban, hogy a magyar evangélikusok tempolmának befogadó képessége (ebbe jártunk istentiszteletre) alig volt valamivel több a 200-nál. Sokszor türhetetlen volt a zsufoltság a kicsiny templomban. Mindenki egy szép nagy templom után áhitozott. A nehéz gazdasági viszonyok azonban egy kis időre visszatartottak bennünket.

November 5-én azonban nekivágtunk a nagy

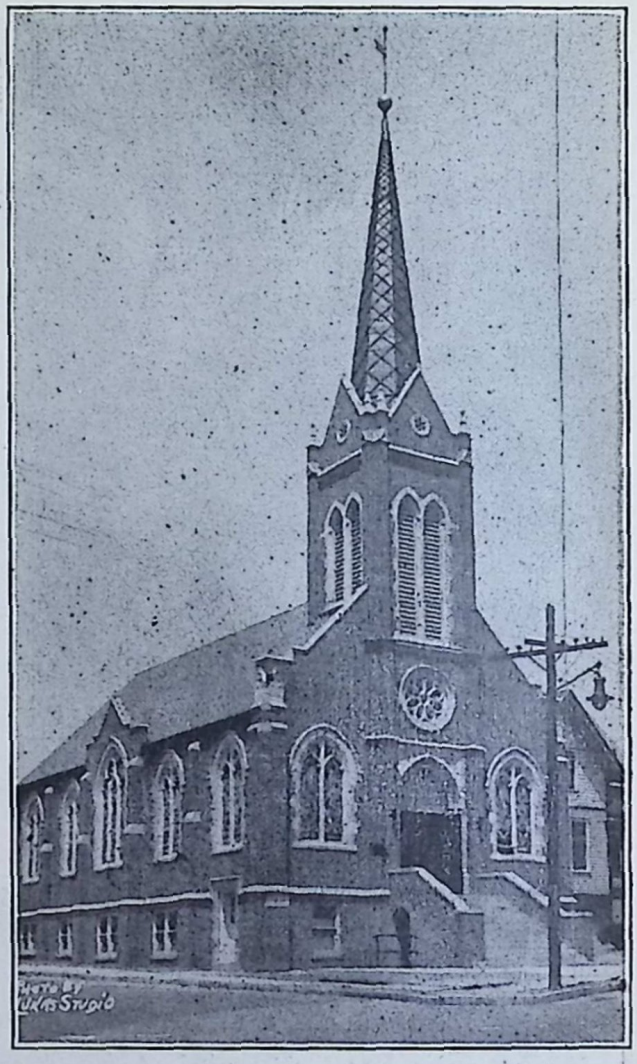

A perth-amboyi Kálvin János gyülekezet temploma.

munkának. Készen voltak a tervrajzok. Néhány ezer dollárunk is volt már ismét. Egyházunk népe is készséggel ajánlotta fel támogatását. Igy történt meg, hogy a hat teljes hónapig épült uj templom egyetlen fizetési részletével sem késtünk el. Pontosan tudtuk teljesiteni fizetési kötelezettségeinket. Pedig csak maga az épület 47,000 dollárba került. Nem mi mondjuk: de mások után irjuk le, hogy a Magyar Reformátusoknak nincsen Amerikában olyan szép temploma mint a mienk.

Mint a gyülekezet lelkipásztora pedig elmondhatom, hogy adakozásban sem igen mul felül bennünket egyetlen testvéregyház sem. Nagyjában alább közlöm annak a vagyonnak a mérlegét, amit az egyházközség népe az első 16 hónap alatt összegyüjtött.

I. VAGYON.

A templom épület értéke .....$	47,800
Parochia és telek	23,000
Padok és katedra vételára	1,800
Harangjaink értéke	500
A basement butorzatának értéke..	800
A tervező mérnököknek fizettünk	1,900
A parochia renoválásért fizettünk	1,300
Urvacsorai s más szent ed. értéke	380
Katedrai s urasztali terit. értéke	450
A templom szines ablakaiért fizet.	1,370
Összesen .....$	79,300

II. TEHER.

Váltók. a Perth Amboy T. Co.-nál	5000
Tartozás az épitkező vállalkozónak	23600
Visszafiz. kölcsön egyháztagoknál	16000
Első mortgage a tulajdonosnál...	15000
Mérnöknek, ablakosnak rész. fiz...	1100
Összesen .....$	60.700

Ezekből is látható, hogy egyházunk rövid másfél év alatt már közel 19,000 dolláros tiszta vagyonnal rendelkezik. Nem szabad azonban elfelejtenünk azt sem, hogy az egyházközség a lelkészi lakás bebutorozására is csaknem ezer dollárt áldozott.

Ma azonban mégis sulyos a helyzetünk, mert a nehéz viszonyok igen megnehezitik adósságaink rendezését. Reméljük azonban, hogy ez is sikerülni fog. Egyházunk tagsága állandóan növekedőben van. Négy-öt év alatt Isten segitségével terheinket is le fogjuk törni 30—35,000 dollárig s akkor már könnyen fogunk előre menni a haladás országutján. Addigra a feleslegesen felhevült kedélyek is lecsillapodnak mindkét oldalon s az emberi indulatok sajnálatos kifakadásai helyett majd teljes erőnkkel szolgálhatjuk Azt, akinek szolgálni kell!

Adja Isten, hogy igy legyen!

Tukacs György.

Telephone: 2-2072

ZAHORÁN MIHÁLY

MAGYAR

TEMETKEZÉSI INTÉZETE

1830 Kemble Ave.,

South Bend, Indiana.

Az árvák gondozása és nevelése a testvéri szeretet legofntosabb kötelessége.

DR. PETRÁSS ANDOR

ORVOS és SEBÉSZ

Telephone:

Iroda: 2-5846. Lakás: 2-5008

Chapin State Bank Bldg.

South Bend, Ind.

AZ AMERIKAI MAGYAR REFORMÁTUSSÁG ÉLETÉNEK FONTOSABB ESEMÉNYEI A MULT ÉVBEN.

Az én irásom nem hivatalos irás: de miután én fordulok meg a legtöbb gyülekezetben s alkalmam van arra, hogy gyülekezeteink belső életét a jótékonyság gyakorlásának a fényességében lássam meg: azt hiszem, hogy irásomnak meg van a jelenben is a maga jelentősége, a mult idők történetéhez pedig fontos adatokat fognak majd szolgáltatni.

Ezt az irást annyival inkább meg kell irnom, mert a szervezett s amerikai egyházakkal kapcsolatban álló egyházemgyéink közül csupán a központi egyházmegye elnöke adott összefoglaló jelentést, a másik két egyházmegyéből és a presbyterianus konferenciához tartozó magyar gyülekezetek mult évi munkájáról nem érkezett be jelentés. Nagy kár volna, ha nyomtalanul tünnék el ez az esztendő a mult idők ködébe.

Kár volna azért, mert ez az esztendő mélyre ható bizonyságot szolgáltatott a mellett az igazság mellett, *hogy mikor nagyon nehéz időket élünk: akkor végezik gyülekezeteink az épitésnek a munkáját.* Ha visszatekintek a négy évtizedes multra: mindig azt látom, hogy az anyagilag legnehezebb idők voltak azok, amelyekben a legtöbb templomunk épült. 1898, 1896, 1907 — mind olyan idők voltak, amikor csaknem eltört a mi népünk kezében a kenyérnek botja: de a legmélyebben érezte mindenki, hogy csak akkor lehetünk méltók Isten kegyelmére, ha bizonyságot teszünk a mi hitünk mellett.

Ez a vége felé sietö esztendő valóban a megpróbáltatás esztendeje volt. Az a nagy csőd, összeomlás, amelybe az 1929-ik év októberi tőzsedei pánik sodorta ezt az országot, az a nagy munkanélküliség, amelynek a keresztjeit mindnyájan hordozzuk: csudálatos módon ezt az esztendőt a egyházi épitések esztendejévé tette. A "Lélek fu: és oda megyen, ahová akar!"

Ez esztendő leforgása alatt a következő templomok épütlek: a *perth amboyi Kálvin János templom, a trentoni csatlakozott egyház temploma, a vintondalei templom, a cantoni templom, a los angelesi templom, az ashtabulai egyház* nagy költséggel átépitette a templomát, *Trentonban* a legnagyobb s a legcélszerübben berendezett *egyháztársadalmi épületet* épitette fel a *Független Magyar református egyház,* mint egy 65 ezer dollár értékben. A *phoenixvillei egyház* pedig szép, kényelmes *lelkész lakást* épitett azzal a gondolattal hogy a régi lelkész lakásnak a helyén fogja felépiteni uj, modern templomát, mert bizony a régi kis templom ma már nem felel meg a gyülekezet szükségleteinek. Woodbridgei egyházunk uj harangot szerzett. Más egyházközségekben is, mint az *east chicagoi* egyházban, Johnstownban voltak kisebb-nagyobb javitások. Most olvassuk, hogy *New Yorkban* ugy a 69-ik utcában, mint a 116-ban nagyszabásu javitó munkákat végeznek, a 11-ik utcai *Független egyház* szintén nagy javitást és átalakikitást végzett a tempolmán. A buffaloi első egyház is most festette ki templomát. Ha ugy nagyjából összeszámitom az épitkezésre, javitásra forditott összeget, azt hiszem, hogy közel jár az épitkezésre kiadott összeg *akétszáz ezer dollárhoz.* Istené legyen érte a dicsőség, aki immár nyilvánvalóvá tette, hogy akik az Ő nevében biznak: futnak és nem fáradnak el. Repülnek mint a saskeselyük!

A tempolmok, az egyházi épületek azonban csak annyi értékkel birnak, amennyi gyümölcsöt lelki életünkben teremnek. *A lelki életnek a gyümölcsei a jócselekedetek.* A vallástalan, a közönyös, az Isten nélküli életnek: nincsennek jócselekedetei. Gyülekezeteinknek a tagjai azok, akik ott vannak mindenütt, ahol munkálkodni, áldozni kell: azok az utak, amelyeket az árvaház érdekében a nyár folyamán részint Cleveland vidékén, részint pedig a keleti egyházakban s itt a közelben végeztünk: beszélő bizonyságai annak, hogy a mi népünk immár nemcsak arra törekszik, hogy templomot épitsen, hanem arra, hogy önmagát adja oda Istennek, tudván, hogy az Istennek élő temploma mi a hivek vagyunk.

Ki merte volna azt gondolni, hogy a mi testvéreink egy jótékony, tehát nem kifejezetten egyházközségi, hanem egyetemes munkára évenként 10—12 ezer dollárt adnak össze? Akárhová mentünk: mindenütt szerető szivek-

A farrelli Nőegylet.

kel, áldozatkész testvérekkel találkoztunk és ezek a szivek, ezek a lelkek tették a fárasztó nehéz utat sikeressé, áldottá. Legyenek áldottak mindazok, akik akár egy, akár másképen hozzájárultak ahoz, hogy bizonyságát adják jócselekedeteikkel erős hitüknek.

Azt a kapcsolatot, amely immár gyülekezeteink és árvaházunk között kiépült: azzal is igyekeztünk erősiteni, hogy egy négy osztályu, nyári magyar iskolák használatára alkalmas négy kötetből álló iskolai kézi könyvet adtunk ki. A kézi könyveket Dr. Nánássy Lajos állitotta össze s miután a kéziratot, az egyes magyar egyházmegyék tanügyi bizottságai átvizsgálták, a beérkezett vélemények alapján végezte az összeállitásnak, a szerkesztésnek a nehéz munkáját.

Csodálatos, hogy bár a könyvek használhatóságát, célszerü beosztását egyetlen olyan lelkész, vagy tanitó sem vonta kétségbe, aki ezeket használta: annak a tengeri kigyónak, amit Amerikai Magyar tankönyvnek nevezünk, nem tudtuk a fejét levágni. Az ma is él, s ugy látom, hogy aránytalanul megnövekedett s több oldaluvá lett, mint azelőtt.

Bármiképen forduljon is a dolog, az kétségtelen, hogy az Árvaház Intéző Bizottságát amellett a gondolat mellett, hogy az egyházak és az Árvaház között a kapcsolat minél erősebb legyen, az a másik gondolat is vezette, hogy *magyar nyelvü tanitásunk egységes legyen!*

Én hiszem, hogy ezt a célt érdemes szolgálni és ennek a célnak elérése méltó arra, hogy érette áldozatokat is hozzunk.

Ha már a nevelés, a tankönyvek ügyénél tartunk, legyen szabad megemlitenem, hogy ugy Bloomfieldben, ahol a magyar nyelvü tanitás immár negyed századra terjedt, mint Lancasterben nagyon szép sikerrel foly a magyar tanitás. A magyar ifjak közül — nemcsak ebben a két főiskolában, ahol magyarul is tanitanak, hanem számos más collegiumban és egyetemen folytatnak tanulmányokat s mindig többen és többen helyezkednek el az amerikai életben.

Most azonban a lelkészi pályára készülő ifjakkal szemben uj követelést támasztott az élet. Eddig a magyar ifju, ha lelkészi pályára lépett: azzal a gondolattal tette ezt, hogy *magyar* gyülekezetben fog elhelyezkedni. Ám az év folyamán nyilvánvalóvá lett az a tény, a mire én már régen rámutattam, hogy az amerikai magyar ifjunak azzal a gondolattal kell

a lelkészi pályára lépnie s arra ugy kell elkészülnie, hogy *amerikai gyülekezetben helyezkedhessék el.* Több lelkésszel beszéltem erről. Sajnos, hogy nem osztották ezt a felfogásomat s ma ott állunk, hogy akár akarják, akár nem, a mi ifjaink — kénytelenek amerikai gyülekezetben elhelyezkedni, mert üresedésben lévő magyar gyülekezetek nincsenek.

Többen azt mondták, hogy az idegen nyelvü lelkész nem tud érvényesülni amerikai gyülekezetben! Hát miért tud *Tomcsányi* és *Földessy?*

Bloomfieldben és Lancasterben azért tanuljanak magyarul, mert ennek a tudásnak nagyon hasznát fogják venni az amerikai gyülekezetben elhelyezkedett magyar ifjak is!

Érdekes adatnak jutottam birtokába a dubuqei magyar nevelés üggyel kapcsolatban. *Dubuqueben,* néhány évvel ezelőtt a bloomfieldi magyar munkához hasonló munkát akartak végezni. Több ifju magyar kereste fel ezt az iskolát, de róluk nagyon keveset tudunk. Most egyik Dubuqueben végzett ifju lelkésznek a szivességéből tudom közölni a következő adatokat:

Itt végeztek a következők:

1. Élő Pál, középiskolai tanár, Flinten, Mich.
2. Földessy György amerikai gyülekezetnek a lelkésze, Grand Forks, Minnesota államban.
3. Fejes József magyar ref. lelkész East St. Louisban, Illinois államban.
4. Jakab János középiskolai igazgató valamelyik Michigani városban.
5. Klauser Beniamin amerikai gyülekezetnek a lelkésze Nicholsban, New York államban.
6. Kiss Lajos középiskolai tanár, Wheelingben, West Virginiában.
7. Kovács Dezső Mihály aurorai magyar ref. lelkész.
8. Pánczél József Utah államban a Mount pleasanti presbyterianus iskolának a superintendese.
9. Csorba János, aki mint a North Western egyetem tanára, Evanstonban fejezte be ezt a földi életet.

Ime — egyének, akikről alig tudunk valamit, akik azonban hozzájárultak s hozzájárulnak a magyar élet, a magyar kultura megbecsüléséhez. Nagyon jó volna, ha valamiképen össze tudnánk szedni azoknak a magyar ifjak-

EAST CHICAGO
TIRE & REPAIR SHOP
A magyarság Ligonierban bebizonyitotta, hogy igazi magyar
NESTOR és KATKÓ tulajdonosok.
SEIBERLING and KELLY SPRINGFIELD TIRES. VULCANIZING JAVITÁS
Phone: E. Chicago 127
518 W. CHICAGO AVENUE,
EAST CHICAGO, INDIANA.

Telefon: Melrose 2086.
EUGENE CSUTORÁS
FRISS ÉS FÜSTÖLT HUSBÓL
NAGY VÁLASZTÉK.
3103 Lorain Ave.
CLEVELAND, OHIO

Telephone: Bell Mellrose 0250—0251
FRANK G. NUNN, SON & CO.
temetkezési vállalkozó, balzsamozó.
— Magyar alkalmazott: Tóth B. János. —
Branch: West 114th and Detroit.
3924 LORAIN AVENUE,
a Turn Hallal szemben.

A SZERETET AZ ÁRVÁK KÖZÖTT
NEM ISMER KÜLÖMBSÉGET.
SZABÓ SÁNDOR
FESTŐ ÉS DISZITŐ
823 W. INDIANA AVENUE,
SOUTH BEND, IND.

nak, leányoknak a neveit, akik felsőbb iskolákat végeztek. Számon tartanánk őket, ismernénk őket. Ők a jövendő magyar életnek a reménységei.

Egyházi életünkben az egyházi épitkezések mellett a másik nagyon fontos jelenség, egyházi életünk szervezetének a kiépitésére való törekvés.

Az egyházi élet szervezetének a kiépitésére két csoportnál van alkalom. A Független amerikai egyház ezt az egyházszervezeti kiépitést már-már teljesen elvégezte. A püspöki hivatalt ugyan még egyelőre nem szervezte meg; de a főesperesi hivatal tulajdonképen nem egyébb, mint a püspöki hivatallal járó munkánknak a rendszeres végzésére hivatott egyházi hivatal.

A másik csoportot a Reformed Church in the U. S.-tól kapcsolatban munkálkodó egyházmegyékben szervezett egyházak képezik.

Mindjárt, amikor a *tiffini szerződés* alapján a magyarországi egyház amerikai keleti és nyugati egyházmegyéi csatlakoztak a Reformed Church-csel három egyházmegye alakult: *keleti, közép* és *nyugati* egyházmegye.

A nyugati egyházmegye azonban olyan nagy területre terjedt ki, hogy az egyház kormányzást alig lehetett e miatt pontosan végezni s a nyugati egyházmegye, különösen amikor a chicagovidéki egyházak száma megszaporodott: elhatározta, hogy két egyházmegyévé szervezkedik az illetékes egyházkerületek hozzájárulásával és beleegyezésével.

Az egyházkerületi határozat most október 8-án kelt *Greenvilleben,* Pa., ahol a Pittsburghi Egyházkerület ez évi gyülését tartotta. Ennek alapján 1930 November 12-ikén a nyugati egyházmegye mint ilyen megtartotta Clevelandban a maga utolsó gyülését s kimondotta az egyházmegyének a két részre való osztását. Az egyik egyházmegye az ohioi egyházkerülettel kapcsolatban a *tóparti egyházmegye* nevet fogja viselni, a másik pedig a Közép-nyugati egyházkerülethez csatlakozik s *Magyar Sion egyházmegyének* neveztetik. *A Tóparti egyházmegyéhez* a következő egyházak tartoznak: Ashtabula, Akron, Buffaloi Első Egyház, Buffaloi West Sidei egyház, Clevelandi első egyház, Clevelandi West Sidei egyház, Columbusi egyház, Conneaut Erie egyház, Daytoni egyház, Drakes Congoi egyház, Elyriai egyház, Fairport Harbori Egyház, Loraini egyház, Tonnawandai egyház. Ennek az egyházmegyének az első elnökévé *Vasváry Ödön* west clevelandi lelkész választatott meg, aki a nyugati egyházmegyének utolsó elnöke volt.

Vasváry Ödön west-clevelandi lelkész.

A Magyar Sion egyházmegyéhez a következő egyházak tartoznak: Chicago Burnsidei egyház, Chicago West Sidei egyház, Chicago South Sidei, Whitingi társegyház, Flinti egyház, Kalamazooi egyház, Kearsargei egyház, Milwaukee Racinei egyház.

Toledoi egyházunk közgyülése is kimondotta már, hogy magyar egyházmegyéhez óhajt csatlakozni. Az egyházközségtől függ, hogy melyik egyházmegyéhez fog tartozni.

A Magyar Sion egyházmegye december 9-én fogja tartani alakuló gyülését Garyben.

A négy egyházmegye, ha megerősödik s valóban egyházkormányzati szerv lesz: alkalmat vehet magának arra, hogy megalkossa a Magyar Egyházkerületet. A felett, hogy alkalmas-e, célszerü-e ennek a szervezetnek a kiépitése: lehet beszélni, lehet vitatkozni. *Egy*

azonban bizonyos, hogy a magyar egyházkerület legalább annak a részletes egységnek, a mely a mi egyházi életünkben elképzelhető, egyetlen eszköze.

Teljes egységről, egybeolvadásról nálunk már ne is álmodozzék senki. Ezt már nem lehet megcsinálni. Csak azt lehet elképzelni, hogy a szervezetileg azonos csoportok egyesüljenek, mert szervezeti egységben csak azonos szervezetü gyülekezetek, felekezetek egyesülhetnek.

Valami ilyen gondolat lebegett azok előtt, akik 1930-ban leültek Ligonierben a tanácskozásnak az asztalához. A tanácskozás nem hozta meg mindazt a gyümölcsöt, amit egyesek vártak, de a csemete nem lesz mindjárt gyümölcstermő fává. Időre van szüksége, hogy felnövekedjék, gyümölcsöt teremjen.

A keleti egyházmegyében a magyar ref. lelkészi kar legöregebb tagja: *Tegze László*, passaici lelkész már régebben betegeskedik, s igy az egyházmegye *Kecskeméthy József* segédlelkészt rendelte segédlelkészül, akit néhány héttel ezelőtt lelkésszé szentelt fel az egyházmegye. Id. Dókus Gábor mellé pedig segédlelkészül *Tóth Béla* választatott meg, akit szintén lelkésszé szentelt az egyházmegye. Igy most keleten is mindenik egyházközségben alkalmas munkaerők munkálkodnak s bizonyos, hogy ez a munka áldásos lesz.

Pittsburghban az egyházközség *Egry László* sátoraljaujhelyi segédlelkészt hivta meg segédlelkészül, aki a mult év utolsó napjaiban érkezett meg állomáshelyére. Egry László Sátoraljaujhelyben született 1905-ben s tanulmányait szülővárosában, a theológiai tanfolyamot pedig Sárospatakon végezte.

Homesteadban az egyházközség és az egyházmegye kegyeletes, szép ünnepélyt rendezett akkor, amikor boldogult emlékü lelkészének s egyházmegyei elnöknek a sirkövét leleplezte. Az igaznak emlékezete áldott.

Egyházi életünk jövendőjére kiválóan fontos az ifjuság vallásos életének a fejlesztése. Ezt a célt szolgálják a vasárnapi iskolák, a C. E. társaságok. Hogy a célhoz minél közelebb jussunk, Böszörményi István és Péter Antal szerkesztésében egy havi folyóirat jelelenik meg, *Szebb Jövő* cim alatt. Nagy fontosságuak azok a gyülések, amelyeket ifjaink

Egry László pittsburghi segéd-lelkész.

rendeznek. Keleten New Brunswickban a Sommerset Streeti egyházban, nyugaton Detroitban, a Független Ref. Egyházban pedig Perth Amboyban voltak az évi gyülések, amelyeknek áldott hatása már is meglátszik egyházi életünkben.

Az összetartozandóságnak, a lelki egységnek az érzését a Lelkész Egyesület ápolja, a mely a maga gyülését november 12 és 13-án tartotta Clevelandban, az első magyar ref. egyházban, ahol 13-án estve felemelő istentisztelet keretében ünnepeltek meg az amerikai magyar református egyházi munka negyven esztendős évfordulóját.

A Lelkész Egyesületnek a gyülésén részt vett *Uray Sándor* debreczeni lelkész is, akit éppen a Lelkészegyesület hivott meg evangelizáló szolgálatra. Uray Sándor sok gyülekezetben fordult meg, sok lelket inditott meg, s munkájának emléke áldott lesz gyülekezeteinknek az életében.

Nagy jelentőséget kell tulajdonitanunk az ugynevezett presbyteri konferenciáknak, amelyeken az egyházi előljárók tanácskoznak azokról a dolgokról, amelyek a gyülekezetek életében fontossággal birnak. Kivánatos, hogy minden kerületben az egymáshoz közeleső egyházak előljárói minél többször tanácskozzanak, de mindig azzal a gondolattal, hogy ebből a tanácskozásból a gyülekezetek és az egyház egyeteme gazdagodjanak. Az ilyen gyülések-

A brownsvillei egyháztanács.

nek soha nem szabad arra törekedniök, hogy az egyház életében valami *klikk rendszert* csempésszenek be.

Egyik legörvendetesebb eseménye volt a mult évnek az, hogy két magyar ref. lelkészt *Dr. Nánássy Lajost* és *Csutoros Eleket* a debreczeni Tisza István egyetem doktori oklevéllel tüntette ki. *Dr. Csutoros Elek* harmincket évet töltött az Egyesült Államokban s ez alatt az idő alatt mindazt megtette az egyház érdekében, amit ember megtehetett s hogy ma ott áll egyházi életünk, ahol áll: abban Csutoros Eleknek nem kis része van. *Dr. Nánássy Lajos* az amerikai magyar református lelkészek között legszélesebb körü tudományos munkásságot fejtette ki s ma is nagyon sokat munkálkodik s munkálkodásával hozzájárul az amerikai magyar lelkészek érdemeinek az elismeréséhez. Ugyancsak ezt a kitüntetést kapta *Dr. Schaeffer* a Reformed Churchtől és *Dr. Mendenhall* a Presbyterian Churchtől.

A magyarországi református egyház önmagát tisztelte meg, amikor ezeket a férfiakat kitüntette.

Végül egy nagyon szomoru esményt kell felemlitenem. Amikor ezeket a sorokat irom, akkor hallom a gyászhirt, hogy *Gulyás András*, aki legutóbb Trentonban, a Független egyháznál volt helyettes lelkész, alig pár heti betegség után, White Havenben, meghalt.

Egy ifju életnek a befejezése mindig fájdalmat okoz. Ez az ifju ember tanul, küzd, dolgozik, okleveleket szerez, megismerkedik a gyülekezeti élettel, hogy előkészüljön a pásztorkodásra, aztán menni akar haza, hogy azokat a gazdag kincseket, amelyeket itten szerzett, odahaza kamatoztassa: és akkor elhivja Isten magához...

Nem a földi hazába megy, hanem a menynyei hazába!

Ez az egyetlen vigasztalásunk.

Most is érzem szivének a meleg szeretetét,

kezének a kemény fogását, amint reánk vigyázott, amint elbucsuzott tőlünk. Amig a nyáron Roeblingben voltunk, mint a legkedvesebb, a legfigyelmesebb fiu az apjára ugy vigyázott, ugy gondolt reánk, mint nagyobb testvér ugy gondozta a mi gyermekeinket.

Rövid élete: áldott élet, boldog élet volt. Én tudom, hogy most még boldogabbá lett, mert Jézusnál van!

Uj egyházközségünk is szervezkedett ebben az esztendőben. **Mircse Sándor** East Chicagoból Indiana Harborba tette át lakását s az ottani hiveket szervezi egyházközséggé.

Igy növekedett a pálma a teher alatt.

Az 1930-ik esztendő egyházi munkája ugy külsőképen, mint lelkileg, Istentől áldott esztendő volt.

"Maga a békességnek Istene szenteljen meg titeket mindenestől és a ti egész valótok mind testetek, mind lelketek feddhetetlenül őriztessék meg a mi Urunk Jézus Krisztusnak eljövetelére!

Kalassay Sándor.

Anna M. Klein
Paul C. Klein

JOLDERSMA ÉS KLEIN
TEMETKEZÉSI
INTÉZETE

EAST LOWELL
és
HENRIETTA ST.,

KALAMAZOO, MICH.
Telephone: 8922

Az Alliancei és környékbeli magyarok több mint husz éve pártolták a

THE SCHOCK STUDIO-T
mert
JÓ. FÉNYKÉPEK ÖRÖKKÉ ÉLNEK.

Müvészies fényképezés méltányos árak mellett.

Régi képek utáncsinálása, kijavitása. Kodák munka.

223 E. Main St.
Alliance, Ohio

FIRST CALUMET
TRUST & SAVINGS BANK

Tőke és felesleg
$250,000.00

WALTER J. RILEY,
elnök.

EAST CHICAGO, IND.

Minden tekintetben a magyarság rendelkezésére áll.

A sharpsvillei Nőegylet.

A Központi Magyar Ref. Egyházmegye.

Közli: *Melegh Gyula* lelkész, e. m. elnök.

Árvaházi naptárunk részére, a lehetőség szerint röviden s inkább csak az általánosságokra terjeszkedve ki, az alábbiakban ismertetem a Reformed Church in the U. S. Központi Magyar Egyházmegyéjét. A rendelkezésünkre álló hely sokkal rövidebb, semhogy részletesebb ismertetést nyujthatnánk s azt sem engedhetjük meg magunknak, hogy visszaéljünk azokkal a lehetőségekkel, amelyeket az Árvaház e naptár révén, egyházaink részére nyujt.

* * *

A Központi Magyar Ref. Egyházmegye egyenes jogutóda annak a Magyar Egyházmegyének, amely a Reformed Church in the U. S. kebelében már kezdettől fogva működött s magában foglalta majdnem mindegyikét azoknak a magyar egyházaknak, amelyek a Reformed Church kebelében állottak fent.

A Tiffini Egyezmény következtében előállott uj helyzet szerint az egyes gyülekezetek átcsoportosultak s a Reformed Church kebelében addig fönt állott egy egyházmegye helyett három egyházmegyébe oszoltak, és pedig földrajzi fekvésük szerint. E három egyházmegye közül a Nyugati Egyházmegye éppen ez évben osztotta föl önmagát kétfelé s igy ez időszerint ebben az egyháztestben négy magyar egyházmegye müködik.

A Központi Egyházmegye főleg Pittsburgh környékét foglalja magában. Az itten fekvő egyházakon kivül hozzánk tartozik még a jóval nagyobb távolságban levő Pocahontas, Va. és Logan, W. Va.

Az egyházmegye kebelébe összesen 10 anyaegyház tartozik, 9 lelkésszel, 1 segédlelkésszel és 2 tanitónővel. Ezek az anyaegyházak a következők: Homestead, Johnstown, McKees-

A farrelli egyházban konfirmált ifjak.

port, Uniontown, Logan, Pittsburgh, Pocahontas, Springdale, Vintondale, Windber. Ezek közül ez időszerint üresedésben áll a springdalei egyház, mig a uniontowni régi egyház az utazó lelkész körzetében, ennek a kiszolgálását veszi igénybe.

Az anyaegyházak mellett rendesen megszervezett fiók- vagy leányegyházak müködnek, amelyek a következők: Rankin, Duquesne, Monongahela, Donora, Zelienople, Gary, Barnesboro, Portage. Ide tartozik még az utazó lelkész körzete, a szintén rendesen megszervezett, saját templommal és lelkészi lakással biró morgantowni egyházzal és számos szórvánnyal.

Az egyházmegye tagjainak száma, kerekszámban beszélve, 1500. Ezt a számot nem szabad összetéveszteni a lélekszámmal. Kimutatqsainkban csak azokat a felnőtt egyháztagot szoktuk fölvenni, akik tagsági dijaikat teljesen befizették. Az egyháztagságnak nem mértéke a pénz, de amig ebben a testi, anyagi világban élünk: mégis kénytelenek vagyunk mint mértéket elfogadni azt. A gyakorlati életben csak azokat tekintjük rendes egyháztagoknak, akik a helyileg megállapitott egyháztagsági dijakt teljesen befizették.

Természetes dolog, hogy 1500-nál jóval többen tartoznak az egyházmegye kötelékébe. Nemcsak a csalqdtagokat értjük itt, hanem azokat is, akik a naptári év szerint tagsági dijaikkal hátralékban maradtak, de később utánna pótolták azt. Ezek is egyháztagok, de a kimutatásokba már természeetszerüen nem kerülhettek be.

Temploma és lelkészi lakása Logan kivételével mindegyik anyaegyháznak van. Sőt a leányegyházak közül is külön templommal rendelkezik három. Ezek a templomok és lelkészi lakások igen tekintélyes vagyont képviselnek. Templomaink értékét összesen 250,000 dollárra parókhiánk értékét 50,000 dollárra becsülhetjük s emellett van egy pár egyházunk, amelyek bérházakkal is rendelkeznek. A vagyon mellett azonban tartozások is vannak s ezeknek összege is kitesz kerekszámban 50,000 dollárt. A birtokok mindenütt az egyes gyülekezetek nevén vannak telekkönyvelve s azok felett az illető gyülekezeteken kivül senki más nem rendelkezik. Egyházaink saját vagyonuknak sokkal szabadabb birtokosai, mint pl. a hazai egyházban az egyes gyülekezetek. Mig otthon pl. egy kölcsön fölvételéhez az egyházmegyének és az egyházkerületnek a hozzájárulása szükséges, addig nálunk egy hasonló kölcsön fölvételéhez sem az egyházmegyének, sem az egy-

A brownsvillei egyházban konfirmált ifjak.

házkerületnek nincsen semmi köze. Ha azt az egyháztanács és a közgyülés szabályszerü gyülésen elhatározta, ez a határozat minden további nélkül jogerős.

A lelki élet mezején egyházaink élete az egész vonalon teljesen kielégitő. A templom látogatása, az Urvacsorával való élés tekintetében ha hellyel-közzel merülnek is föl panaszok: azok nem nagyobbak és nem veszedelmesebbek ama panaszoknál, amelyek kivétel nélkül minden közegyház életében fölmerülnek. Általánosabb jelleggel a vasárnap esteli és a hétköznapi Istentiszteletekkel kapcsolatban merülnek föl panaszok, amelyeken népünknek kellene igen komoly erővel és akarattal segiteni. Nem azt mondotta Isten, hogy a vasárnap délelőttöt megszenteljed, hanem azt, hogy a hetedik napot, az egész napot megszenteljed s a te életednek többi napjai is szentek legyenek. Az élő hitü keresztyén embernek örvendetes alkalom a hétköznap is, amikor az Isten házában megjelenhetik. Igaz, hogy a mi népünk életviszonyai, a munka, az egyleti, a társadalmi élet stb. sokat megmagyaráz, de minden elfoglaltság és közéleti tevékenység mellett is szakithatnánk több időt az Isten tiszteletére.

A gyermeknevelés, az ifjusági munka terén is teljees megnyugvással tekinthetünk egyházmegyénk müködésére. Vasárnapi, szombati iskoláink mindenütt megvannak, sőt több egyházunkban a hét többi napjait is fölhasználják arra, hogy az iskolai idő alatt is, legalább egy rövid órácskát szenteljenek a gyermeknevelés munkájára. Az ifjusági munkával szemben lehetne inkább több okunk a panaszra. Helyesebben mondva: nem a munkára, hanem arra a lelkületre, amellyel ifjaink ezt amunkát fogadják. Van nekünk igen derék, igen jóravaló, igen lelkes ifjuságunk, akikre tekintve valóban megnyugodott lélekkel gondolhatunk a jövőre. De bizonyos az is, hogy ifjuságunk tagjai közül igen sokat ragad magával a világ, a könnyelmü élet s az életnek ezernyi kisértései. Az erőteljesen müködő Ifjusági Köröknek legyen

föladata, hogy ezek közül mennél többeket kapcsoljon magához.

Az Urvacsorával élők számánál érdekes jelenség, hogy milyen szoros összefüggés van a gazdasági élet s az Urvacsorázók száma között. A mostani gazdasági depresszió határozottan érzik több gyülekezetünk életében. Népünk ugy gondolja, hogy ha az Urvacsoraosztás alkalmával nem tudja elvinni a maga méltó adományát: akkor inkább meg sem jelenik az Urasztalánál. Igen helytelen felfogás. Az Isten kegyelmi igérete nem attól függ, hogy valaki hoz-é és mennyi anyagi áldozatot az Ur oltárára. Nem a dollárok vagy centek számától, hanem a töredelmes lélektől és alázatos szivtől függ az üdvösség. Az anyagi helyzetnek tehát nem volna szabad senkit sem visszatartania az Urasztalától. Még kevésbbé annak az álszeméremnek, amely adomány nélkül semmiképen nem akar ottan megjelenni. Az egyházi életben szükség van az anyagiakra is, de Urvacsorázásunkat ne tegyük függővé attól, hogy éppen akkor tudunk-é áldozatot hozni, vagy nem?

A magyar élet mezején már semmiféle panaszra nincs és nem is lehet okunk. Bennünket is fenyeget az az ár, amely fenyegeti az egész amerikai magyarságot és fenyeget kivétel nélkül minden bevándorolt nemzetiséget. Az angol nyelv egyeduralmával nem vehetjük föl a versenyt az idők végtelenségeig. Gyermekeink magyar beszédében nálunk is éppen ugy érzik az idegen hatás, mint bármely amerikai magyar gyermek magyar beszédében.

Ez a leküzdhetetlen nehézség azonban távolról sem veszélyezteti magyarságunkat, még gyermekeinkben sem. Ma még kivétel nélkül, mindnyájan beszélnek magyarul s lelkészeink, tanitóink, iskoláink minden lehetőt megtesznek arra nézve, hogy a magyar szó mennél tovább maradjon meg élő valóságnak a jövendő nemzedék ajakán.

A sziv, a lélek azonban, ha már töredező magyar nyelven is, mindenütt érintetlenül maradt meg eddig s hisszük: marad meg ezután is magyarnak. A felnőtteknek nincs szükségük intésre: ifjuságunk azonban ne is feledje el soha, hogy magyar származása miatt nincs oka a szégyenkezésre. Sőt inkább mindig büszke lehet, legyen is büszke arra, hogy abból a népből származik, amely nép mindig nyereséget jelentett a tudományra, a müvészetre, az emberiség előhaladására s nyereséget jelentett Amerikára nézve is.

Árvaházunkról emlékszem még meg röviden.

Egyházmegyénk abban a szerncsés helyzetben van, hogy földrajzilag az ő területére esik a ligonieri Árvaház. Egyházaink érzik azt az elkötelezettséget, amelyet rájuk nézve ez a földrajzi fekvés jelent. Évről-évre alkalmuk van arra, hogy a ligonieri árvákat saját körükben vendégül fogadják s ez alkalmak elől nem is térnek ki soha. Az Árvaház alkalmi látogatói is természetszerüleg ennek a vidéknek magyar lakossága közül kerülnek ki első sorban s legnagyobb mértékben. Az évenként megtartani szokott Árvaházi Nap ligonieri vendégeit is majdnem 100 százalékban ennek a vidéknek magyarsága szolgáltatja s boldogan jegyezhetjük föl, hogy közel fekvő egyházaink ezen a téren is méltóképen képviselik saját magukat. Vannak egyházaink, ahol minden egyes Istentisztelet alkalmával két perselyt szednek: egyiket az egyház közönséges szükségleteire, másikat pedig az Árvaház javára. Nem mindegyik egyházunkban van igy, de nagyon ajánlatos volna, hogy mindegyik egyházunkban életbe lépjen ez a gyakorlat. Népünk mindig szivesen adakozik az árvák javára s ha megnyitjuk számára az adakozásnak ezt a formáját, ahol jóformán centekben róhatja le a jócselekedet adóját: örömmel fogadja ezt az alkalmat s a centeket csodálatosan megszaporitja az Ur!

* * *

Igy élünk, igy flytatjuk napjainkat lelkiekben, magyarságunkban, anyagiakban. Nem vagyunk gazdagok. Népünk az átlagos amerikai magyar munkás osztály, amelynek soraiban nincsenek milliomosok. De amink van: tudjuk, hogy Istennek köszönjük s Istennek tartozunk azért hálával testben, lélekben egyaránt. Igyekszünk hivek lenni a ránkbizottakban s hisszük, hogy hüségünkért mi is megkapjuk a legfőbb jutalmat: az Életnek koronáját.

Phone 3326.

Uj autókat kibérelhet minden alkalomra.

LAKODALMAKRA, TEMETÉSEKRE, KIRÁNDULÁSRA.

— Hajthatja saját maga. —

Mérsékelt árak, nem időhöz kötve, mértföldenkint 10 cent.

BROWNIE'S

405 BROADWAY,

BETHLEHEM, PENNSYLVANIA.

Közel a Five Pointshoz.

Egyedüli

MAGYAR SZŐRME ÜZLET

Eastonban, Pa.

167 Northampton St.

Tulajdonos:

KÓJI ISTVÁN

Szőrme kabátok, boák, stb., nagyválasztékban és rendelésre.

Telephone: 9002.

Frank J. Ullrich & Sons, Inc.

TEMETÉSRENDEZŐK ÉS BALZSAMOZÓK

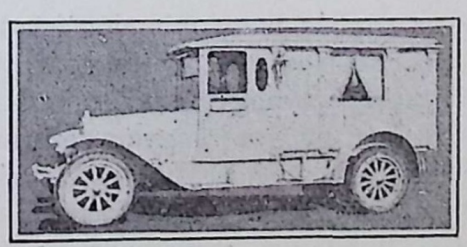

A magyarok között Trentonban már több mint 25 év óta végzi már több mint 25 év óta végzik pontosan a temetéseket.

Hivatal: 47 Fountain Avenue.

Három blockkal feljebb a trentoni csata emlékszobornál

Autók bárminő alkalomra bérelhetők.

TRENTON, NEW JERSEY.

A PITTSBURGHI ELSŐ MAGYAR REF. EGYHÁZ.

Ha az ember a Second Avenueról befordul a Bates Streetre, jobboldalon talál egy hatalmas faépületet, rajta ezzel a fölirással: "Polish Hall." Kevesen tudják az Egyesült Államokban, legfeljebb a pittsburghiak, hogy ez az épület volt az első magyar református templom az Egyesült Államokban. Ez a templom 1892-ben épült fel a lelkészlakkal egyeetemben és ezt 1904 julius 4-ikéig használta a pittsburgi gyülekezet, amikor átköltözött a Johnston Avenui templomába, mely már a pittsburghi gyülekezetnek egy hatalmas alkotása és az amerikai magyar reformátusságnak is büszkesége.

Ez az ujabb templom látható a fenti képen, melynek 25 éves fennállását 1929 szeptember havában ünnepelte a Pittsburgh és környékén lakó református sság, amely alkalommal Ft. Ravasz László dunamelléki püspök hirdette Isten igéjét.

Az egyház 40 éves fennállásának jubileumára pedig a következő évben, 1931-ben készül a gyülekezet.

Az egyház első lelkésze Kovács János volt 1891 juliustól 1894 januárig. Helyébe Ferenczy Ferencet választotta meg a gyülekezet, aki 1898 juniusig szolgálta a gyülekezetet. Utánna Konyha Pál következett 1903-ig, majd Kalassay Sándor 1921-ig. Konyha Pál és Kalassay Sándor nevéhez füződik az uj templom és parókhia megépitése. Kalassay Sándor utóda Vasváry Ödön 1927-ig. 1927-től a jelenlegi lelkész, aki már a hatodik lelkésze az egyháznak, tölti be a lelkészi állást.

Ferenczy Ferenc, Kováchy M. István és Vasváry Ödön, rövidebb időn át segédlelkészei is voltak az egyháznak. Ugyancsak Sebestyén Endre duquesnei lelkész és ifj. Kalassay Sándor is munkálkodott ezen minőségben. Jelenleg az egyház s. lelkésze, Egry László, aki Sátoraljaujhelyről kijőve, 1929 karácsony ünnepén foglalta el állását.

Mint tanitók munkálkodtak az egyház életében: Boros Jenő 1906-tól egy évig, Józsa Károly 1908-tól két évig, rövid ideig Hady Albert, majd hat éven át 1929 októberig Veress József kántor-tanitó.

Varga Lajos pittsburghi lelkész.

Az uj nagy orgonát Józsa Károly tanitó ideje alatt vásárolta és épittette meg az egyház.

Mig az egyháznak nem volt orgonája, Illés Sándor testvérünk vezette a templomi énekeket harmonium kisérettel és Olchváry ügyvéd tanitotta az énekkart.

Két gyönyörü harang hivogatja a templomba az ájtatos hiveket. A gyülekezet legnagyobb ékessége az, hogy ezt a hivó szót mindég meghallgatta és temploma mindég telve volt imádkozó lelkekkel és az ige hallgatóival.

Ez az egyház nagy missziói feladatot végzett kezdettől fogva. Élete kisugárzott messze a környékre, ugyhogy mind több és több helyen kivánta meg a magyar református nép Isten házát és igéjét. Ebből az egyházból nőttek ki a dillonvalei, drakescongoi, eleonorrossiteri, duquesnei, mckeesporti, willocki, canonsburgi, coraopolisi, rankini, traveskyni, springdalei ma már nagyrészt mind önálló egyházak.

Annak a nagy munkának az elvégezésére, melyre hivatott a pittsburghi egyház, nemcsak kötelességüket mélyen átérző lelkészekre és tanitókra, hanem tiszta életü, buzgó és áldozat-

Az alliancei egyházban konfirmált ifjak.

kész, vallásos hivőkre is nagy szükség volt. Ilyenek is bőséggel teremtek azokban az időkben. Ezek közül néhányan, mint élő tanuk, ma is bizonyságot tesznek a mult gazdagsqga mellett, sokan pedig elpihentek, kik odafenn találták meg bizonyára hüséges sáfárkodásuk jutalmát.

Az Árvaházi Naptár olvasóközönségének a figyelmét csak ebben a néhqny sorban akartam felhivni a pittsburghi egyház multjára és jelenére.

Hiszem, hogy az Urnak 1931-ik esztendejében, midőn az egyház fennállásának 40 éves jubileumát fogja ünnepelni, sokan eljönnek messziről is, hogy ebben a tapasztalatokban gazdag multban elmerülve, reménységeet találjanak és uj életcélokat lássanak.

Varga Lajos, ref. lelkész.

HOMESTEAD, PA.

Homesteadi egyházunk éve a bensőséges munka éve volt. Külön kiemelésre fontos külső esemény kevés történt, de az egyház belső épitése gazdagon haladt előre.

Külső eseményeink között a legkiemelkedőbb néhai Horváth Sámuel siremlékének felállitást és felavatása, amelyről részletesen emlékezünk meg a Naptár más részén. A kegyeletnek, a szeretetnek, a ragaszkodásnak gyönyörü kifejezője a fehér nemees kő emlék s az a siró szivü, nagy gyülekezet, amely azt szivének szeretetéből összeadta s könnyeinek záporával azt felavatta. Ugyanakkor avatott fel hat más siremléket is a környékről egybegyülekezett lelkészi kar. Kicsiny egyházi temetőnk fejfákkal népesedik ugyannyira, hogy fiatalságunk kérésére idegeneknek csak meghatárolt helyeken adunk el sirhelyet.

Másik kiemelkedő eseménye egyházi életünknek Uray Sándor debreczeni lelkész láto-

gatása, evangélizációs munkája volt. Buzgó, megértő szivü gyülekezet hallgatta lélekből fakadt tanitásait, amelyek ma is vissza-vissza rezegnek szivükben.

Harmadik megemlitésre méltó külső munkálkodásunk volt a templom és paróchia tetőinek jókarba helyezése, amely kb. két ezer dollárba került. De most reméljük, hogy uj rézcsatornáink évtizedekig szolgálni fognak. E mai neehéz munkaviszonyok között bizony nagy megerőltetés volt ez még a mi nagy gyülekezetünkre nézve is, de buzgó hiveink áldozatkészsége ilyenkor tünöklik igazán.

Az egyház belső épitésének mindennapos munkája szüntelenül folyik s örömmel állapithatjuk meg, hogy templomunk mindig telve van, vasárnapi iskolánk látogatottsága 150 körül van, fiatalságunk példátlan kitartással ragaszkodik egyházunkhoz.

Gyermek munkánk legdrágábbja természetesen a Vasárnapi Iskola, amelynek 13 rendes osztálya és két biblia osztálya van. 14 tanitóval és két tisztviselővel. A Vasárnapi Iskola négy tagozatba oszlik: kezdő k(primary) haladók (junior) megkonfirmáltak (intermediate) és felnőttek (adults) tagozatára. A kezdőknek van három osztálya, tanitóik: Molnár Anna, Lengyel Helen és Kovács Irén, a haladóknak tanitóik: Miller Juliska, Medve Géza, Géczy Erzsike, Kovács Juliska, a megkonfirmáltak tanitói: Bábás Bálint, Jurcsó István, Toboz István, Kacsó Juliska, Rubincsák Mariska és Tóbiás Ilonka tanitónő, a két Bibilia osztályt a lelkész tanitja. Az iskola pénztárnoka: Hornyák Mary, titkára: Rozgonyi Zsuzsika. A tanitók csütörtökön esténként előkészitő órára gyülnek össze. Különös örömet és nagy reménységet ad az nekünk, hogy a megkonfirmált gyermekeink nagy részét meg tudjuk tartani iskolánkban s iskolánkon keresztül egyházunknak.

Gyermekeink egy része csoportosul a C. E. gyermek és konfirmált csoportozatában, amelyek vasárnap délutánonként jönnek össze. Egyházunk minden nyáron szépen látogatott nyári magyar iskolát tart fent s évközben szombati magyar iskolát. Fiaink cserkész csapata ez éven ünnepelte fentállásának öt éves jubileumát, a leányok Missiói Társasága szintén több éves multra tekint vissza.

Fiatalságunk a C. E. enior tagozatában és

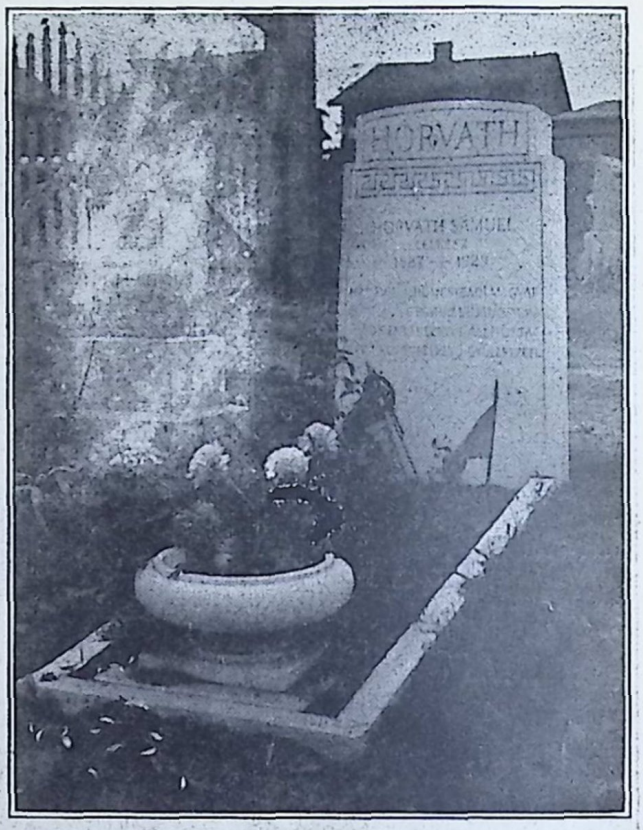

Horváth Sámuel siremléke.

az Ifjusági Körben csoportosul a Fiatalok és a Fiatal Házasok Biblia osztályai mellett. Van immár második évben müködő zenekarunk. Énekkarunk pedig szervezés alatt áll. Hetente kétszer szindarab próbán tanulják a magyar nyelvet s kitünő előadásokkal gyönyörködtetik a gyülekezeteet. Évente egyszer a reformáció emlékünnepén az egész ifjuság összeejön a konfirmandus osztályok találkozóján, uravcsoraosztásra a templomban, barátságos ebédre az iskolában. Fiatalságunk öntudatos egyháztagságára mi sem jellemzőbb, mint az, hogy rendesen fizetik tagsági dijukat a heti boriték rend szer alapján, amelyet a fiatal presbiterek munkásságának köszönhetünk.

Az egyház munkássága arra összpontosul, hogy megtartsa a multat, hasznossá tegye a jelent és felépitsee a jövőt, azért minden erejével igyekszik nevelni gyermekeit és megőrizni fiatalságát.

Az egyház férfi és nő tagjai minden rájuk bizottat hségesen elvégeznek és áldozatosan viselik a terheket e nehéz időkben. Női Egyletünk különösen szép, áldásos munkát végez, Egyházunk tisztviselői pedig mindent megtesznek, hogy a jó rend, békesség és egyenesség legyen a gyülekezet tagjai között.

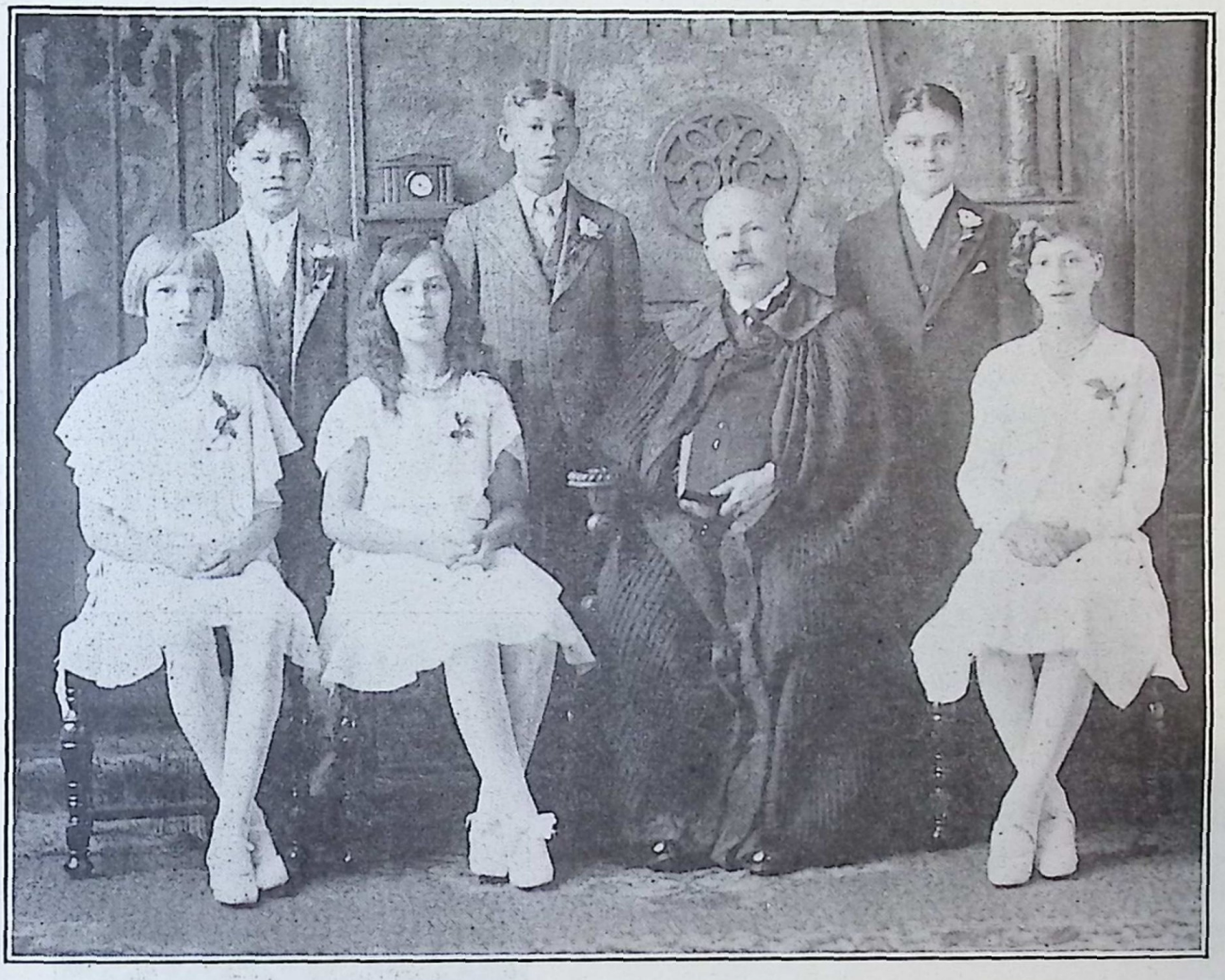

A whitingi egyházban konfirmált ifjak.

RANKIN, PA.

A rankini egyházban, a homesteadi gyülekezet leányegyházában, mindenek ékesen, szép rendben mentek ez évben. A gyülekezetben kétszer prédikált Uray Sándor debreczeni lelkész, megfordult körében néhány amerikai magyar lelkész a lelkek gazdagitására és nevelésére.

A gyermekek részére nyáron mindennapos magyar iskola volt, amely meglepően szép vizsgával zárult, a fiatalság C. E. imaórákon gyülekezik össze péntek estéken. Sajnos a bérelt helyiség meg nem felelő volta sok szükséges munkát lehetetlenné tesz. A szorgalmas, áldozatkész asszonyok Női Egylete azért szép eredménnyel dolgozik s az előljárók, a gondnokkal az élükön, mindent megtesznek a gyülekezeti élet fejlesztésére, az egyház előmenetelére.

A McKEESPORTI MAGYAR REF. EGYHÁZ.

A McKeesporti Magyar Ref. Egyház az 1929 évben ünnepelte megalakulásának 20 éves jubileumát. Annakidején nagy érdeklődés közepette emlékeztünk meg erről az évfordulóról annyival inkább, mert az egyház küzdelmes életében sokszoros okunk volt arra, hogy hálatelt szivveel álljunk meg a két évtizedes határmesgyénél.

Az Isten jósága azonban az 1930 évben ujabb okot adott az örömre, a hálaadásra. Éppen abban az évben, amely széles Amerikában az ipari válság sulyos éve volt s amikor a mi hiveink is sokszoros mértékben érezték az élet nehézségeinek gondját, éppen ebben az évben jutott el az egyház oda, hogy hivatalosan kimondhatta önfenntartását.

A mckeesporti egyház a gyakorlati életben már volt önfenntartó. Amikor a világháboru

alatt megszünt az összeköttetésnek még a lehetősége is a szülőhazával s igy természetszerüen félben maradt a hazai Konventtel is az érintkezés: az egyház sem kaphatta meg azokat az évi segélyeket, amiket addig a Konvettől élvezett.

A kényszerü önfenntartás azonban nem hozta zavarba az egyházat. Minden nehézség nélkl folyósitotta a lelkészi fizetést és gondot viselt minden szükségeire. Ha nem lett volna világháboru: a mckeesporti egyháznak már amugy is önfenntartónak kellett volna lennie. Képes volt reá s igy erkölcsi kötelessége lett volna, hogy önfenntartó legyeen. Bizonyos, hogy ezt a kötelezettséget a kényszeritő körülmények nélkül is vállalta volna.

Az 1922. évben az egyház ketté szakadt. A szakadás eredménye anyagilag az lett, hogy képtelenné vált az önfenntartásra. Ekkor is érezte azonban elkötelezettségét arra nézve, hogy saját maga gondoskodjék önmagáról s már akkor, amikor hazai egyházunk, mint volt főhatóságának kivánsága és saját legjobb fölfogása szerint kérte a fölvételét a Reformed Church in the U. S. kebelébe, már akkor kimondotta, hogy:

"Egyházközségünknek uj kötelékében is az lesz legfőbb törekvése, hogy saját szükségleteiről gondot viseljen. De hogy ha az átmenetellel járó rázkódtatás, vagy bárminő más ok miatt nehéz helyzetbe kerülne: tisztelettel kérjük, hogy az uj felettes hatóságunk a maga anyagi erejével is álljon ott egyházunk mellett."

Az önfenntartásra való törekvés nem is volt puszta szó. Az uj fennhatóságtól nyert évi segélyt az egyház rövid pár év mulva már a saját akaratából csökkentette s ezen az uton haladt előre mindaddig, amig 1930. Junius 15-én a következő határozatot iktathatta jegyzőkönyvébe:

"Egyházközségi közgyülésünk Isten iránt érzett mély hálaadással egyhangulag kimondja, hogy a f. évi Julius hó 1-től fogva a Belmisszioi Bizottság által a lelkészi fizetéshez nyujtott segélyről a maga teljes egészében lemond s az egyházat önfenntartónak jelenti ki. Hálával emlékezik meg a Belmisszioi Bizottságról mindazokért a segélyekért, amelyeket egyházunk a válság nehéz esztendei alatt nyujtott s kéri a jó Istent, hogy áldásos munkájában mennél több olyan egyházat részesithessen, amelyek arra reá vannak utalva, hogy igy azok is megerősödve, növeljék és erősitsék Istennek országát."

Kétségtelen dolog, hogy az egyház életében ez a határozat igen nagy fontosságu. Kézzel foghat bizonyitéka annak, hogy az egyház teljes tudatában van azoknak a kötelezettségeknek, amelyekkel önmagával szemben is, az egyház

A mckeesporti templom.

egyetemével is tartozik. Nincs seemmi szégyen abban, ha valamelyik gyülekezet a mag gyöngeségének idején segélyt fogad el testvéreitől. A szégyen az volna, ha örökké erre a segélyre akarna támaszkodni s nem törekedne saját erejének kifejlesztésére, saját szükségleteinek fedezésére s arra, hogy mig eddigelé ő élvezte mások segitségét: a jövőben másokat segitsen megnövekedett erejével.

Az önfenntartás kimondásának örömére az egyház 1930 November 16-án délelőtt ünnepi Istentisztelet keretében, este pedig egy közvacsora formájában adott kifejezést hálájának, örömének.

Istené legyen a dicsőség!

A cantoni uj templom belseje.

A MONONGAHELAI REF. EGYHÁZ.

A McKeesporti Egyháznak egyik leányegyháza Monongahela, ahol a lelkész a hnap minden második és negyedik vasárnapján tart Istentiszteletet. Kicsiny gyülekezet ez, amelynek tagjai sohasem voltak sokan. A világháboru utáni visszavándorlás itt is teljes mértékben éreztette a maga hatását s ma már jóformán csak egy néhány család az, akik ezt a gyülekezetet alkotják.

Ez a kevés nép azonban 100 százalékban hüséges az egyházhoz. Van csinos kis templomuk, szép basement helyiséggel, s azt nagy szeretettel gondozgatják, látogatják. Az Isten előtt egyforma érdem a hüség, akár sszázakrl, akár csak néhány családról van szó. Legyen is hivek mindvégig.

A DUQUESNEI CSATLAKOZOTT EGYHÁZ.

Szintén a mckeesporti egyházhoz tartozik. Ezt az egyházat a duquesnei magyar reformátusoknak az a csoportja teremtette meg 1922-ben, akik az akkori nagy viták során ugy érezték s ugy érzik ma is, hogy az amerikai magyar reformátusoknak az amerikai hittestvérek testvéri közösségében van a helye s nekiek sem szabad elszakadni azoktól a testvéreiktől, akik ebben a hittestvéri közösségben látták Isten országának, református hitünknek s magyarságunknak is a legjobb szolgálatát. Nincsenek sokan, de akik az egyházat alkotják: azok a duquesnei magyar reformátusságnak kezdettől fogva vezető emberei. Majdnem mindegyike gondnokságot, vagy más egyházi tisztséget viselt ember, akik nemcsak az egyházi életben, hanem a társadalmi életben is vezető szerepet visznek ma is.

A DONORAI CSATLAKOZOTT EGYHÁZ.

Ez a gyülekezet az 1929. évben alakult azokból az ottani magyar reformátusokból, akik visszavágytak az ő régi testvéri közösségükbe. A donorai egyház eredetileg a régi Nyugati Egyházmegyében, mint a pittsburghi gyülekezet leányegyháza alakult meg. Egyházi közéletünk eseményei később elsodorták ettől a hittestvéri közösségből. Nem lehet célunk, hogy ezen a helyen ismertessük azokat a lelki motivumokat, amelyeken keresztül végre is arra a meggyőződésre jutottak, hogy rájuk nézve is sokkal helyeesebb lesz, ha nem élnek a többi testvéreiktől elkülönitve. Anélkül, hogy mélyebben bocsátkoznának az itt fölmerült kérdések vizsgálatába, csak annyit jegyzünk föl, hogy a mckeesporti egyház lelkészét kérték föl ügyük fölkarolására, aki havonként kétszer tart részükre Istentiszteletet. Az 1930. év nyarán igen szép s nagyon eredményes nyári iskolát tartottak fönt Melegh Anna tanitóképezdész vezetése alatt, s a közegyház támogatásával. *Melegh Gyula,* lelkész.

LASZTÓCZY ISTVÁN ÉS NEJE
a bethlehemi egyáhznak alapitó tagjai. Lasztóczy István testvérünk a mult évben fejezte be a földi életét. Özvegye azonban folytatja a jó munkát az egyház kebelében.

A magyar testvéri szeretet fővárosa

Amerikában Ligonier.

KERESZTURY KÁROLY

MÉSZÁRSZÉKE

1501 LINDEN AVENUE,

SOUTH BEND,

INDIANA.

A SZENTLÉLEK, MINT GALAMB.

Irta: *Vincze Károly*

Lőn pedig, hogy mikor az egész nép megkeresztelkedett és Jézus is megkeresztelkedett és imádkozott, megnyilatkozék az ég és leszálla ő reá a Szent Lélek testi ábrázatban, mint egy galamb és szózat lőn mennyből, ezt mondván: Te vagy amaz én szerelmes Fiam, te benned gyönyörködöm. Lukács ev. 3:21—22.

És bizonyságot tőn János, mondván: Láttam a Lelket leszállani az égből, mint egy galambot és megnyugovék ő rajta. János ev. 1:32.

A fenti szent igékben és a mi Urunk Jézus Krisztus megkeresztelkedéséről szóló többi bibliai helyekben (Máté 3:16, Márk 1:10) a galamb világosan a Szent Lélek egyik külső megjelenési formájának, szimbólumának jelöltetik. A galamb a Szent Léleknek a legrégibb és a legáltalánosabb szimbóluma. Ősi kéziratokon, katakombákbeli őskeresztyén sirköveken, templomi keresztelési medencéken és edényeken, szószékek feletti koronákon, az egyházi festészet legkezdetlegesebb és legfejlettebb alkotásain gyakorta találkozni a Léleknek ezzel a szimbólumával.

I.

Honnan ennek a szimbólumnak az eredete, miért érte a galambot az a kitüntetés, hogy a Szentháromság harmadik személyének jelképe legyen?

A galamb egyike a leggyakrabban emlegetett bibliai madaraknak. Több, mint ötvenszer tétetik róla említés a szentirásban. Ez volt az egyetlen szárnyas, amelyet áldozatul lehetett bemutatni a szent Jehovának. (I. Móz. 15:9; IV. Móz. 1:15; 12:6.) Különösen a szegényebbek kiváltsága volt az, hohgy drágább, költségesebb áldozati állatok helyett "két gerlicét vagy két galambfiat" vihettek áldozatul az Urnak. (IV. Móz. 5:7; 12:8). Az Ur Jézus Krisztus nevelő atyja és édes anyja egyszerü sorsát mutatja tehát az, hogy az ő templomi bemutatása alkalmával is galambfiakkal áldoztak (Luk. 2:24). Ezeknek az áldozatokra felhasználható galamboknak az árusitására helyezték el ketreceiket a templom tornácában azok a galambárusok, akiket később Jézus onnan kiüzött. (Máté 21:12). A galambtenyésztés egyik házi foglalkozása volt a zsidóknak (Ézsaiás 60:8), de vadon is tenyésztek galambok Palesztinában (Ezekiel 7:6). Ezek a sziklák hasadékaiban és odukban fészkeltek és veszedelem esetén oda menekültek (Jerémiás 48:28; Énekek Éneke 2:14). Költői képekben és leirásokban a galamb repülése a gyorsaságnak (Zsolt. 55:7; Ézs. 60:8), hangja a bánatos nyögésnek, a szomoru sóhajtozásnak (Ézs. 38:14, 59:11, Náhum 2:7) lett a kifejezője; a szemeinek ártatlan, tiszta fényében és egész lényének bájában és szépségében pedig szerelmesének áraatlanságát, tisztaságát, kedvességét és szépségét látta a keleti szerelmes (Énekek Éneke 1:15; 4:1; 5:2; 5:12; 6:6). Inner szerepelt aztán a galamb ugy is, mint az ártatlanságnak, szelidségnek, tisztaságnak és szeretetnek a jelképe (Máté 10:16). Különösen a fehér galamb, amelynek szárnyai olyanok, mint ha ezüsttel volnának beboritva (Zsolt. 68:14). A Jézus gyermekkoráról szóló arab evangyéliom szerint a megkeresztelkedés alkalmával is fehér galamb képében szállt a

Szent Lélek az Urra. Senkinek nem ártó és ártani nem tudó volta miatt lett a galamb nem egyszer a nemzetek közé védtelenül beékelt remegő Izráel és később a magát csak Istenére bizó keresztyén lélek megszemélyesitője is (Zsolt. 74:19, Hóseás 7:11, 11:11, Máté 10: 16). A galambnak ilyen minden tekintetben kedvező szinben való feltüntetésében Izráel népe nem állott egyedül a maga idejében a földnek amaz általa is lakott részében. Régi latin irók Syriáról irva megemlékeznek arról, hogy ott a galambot, különösen a fehér galambot (alba columba, columba candida) egyenesen szentnek tartották.

Mindez elégségesen megmagyarázza a galambnak arra való alkalmatosságát, hogy szennyel s bünnel tele világunkból szent dolgok jelképezésére választassék ki. De hogy hozatott összeköttetésbe a Szent Lélekkel és épen az Ur Jézus Krisztus megkeresztelkedésével?

Két ős bibliai kép mélyebb és lelkibb beteljesülése állhat magyarázatul és feleletül a kérdés mögött. Az egyik az özönviz történetének az a része, amely szerint az Isten kiengesztelődése és a világ ujraéledése jeléül a galamb olajfalevelet vitt a bárkában várakozó Nóénak. Az Isten igazi megengesztelődését, a világ igazi megujulását hozó, hirdető, munkáló, lehetővé tevő Ur Jézus Krisztusra galamb formájában száll az égnek, Őt munkája elvégzésére képesitő, felkenő Szent Lelke, ellentétben azokkal a várakozásokkal, amelyek őt rettenetesen itélő, pusztitó hatalommal felépő Messiásnak rajzolták és amelyeket eleinte az Ő előfutára, Keresztelő János is osztott. (Máté 3:10—12). Keresztelő János azonban ujabb kijelentést nyert és feladta ezeket a várakozásokat. Ő maga igy emlékezik meg erről: "És én nem ismerten őt, de aki elküldte engem, hogy vizzel kereszteljek, az mondá nekem: Akire látod a Lelket leszállani és rajta megnyugodni, az az, aki keresztel Szent Lélekkel. "És bizonyságot tőn János, mondván: Láttam a Lelket leszállani az égből, mint egy galambot és megnyugovék ő rajta". És erre tette az, aki szórólapátos, olthatatlan tüzzel égető Messiásról prédikált, a Lelket galamb formájában nyert, a világba örömhirt hozó szelid Jézusról ezt a vallástételt: "És én láttam és bizonyságot tettem, hogy ez az Isten Fia". (János 1:31—34.).

A másik ős bibliai kép, amely Krisztusban mélyebb és lelkibb megismétlődést nyert, a teremtés történetében található. "És az Isten Lelke lebeg vala a vizek felett", mond az Irás (I. Móz. 1:2). Mintha szárnyai volnának, "lebeg" a Lélek a vizek felett. Ott száll, ott pihen s ott munkálkodik mégis. Életet nemző erejével életet, rendet, kozmoszt hoz ki a khaoszból. Addig nem létezett uj világot, uj teremtést. A mélységből, a vizekből. És most ott száll kifelé a vizből, ott emelkedik ki a hullámokból Az, Aki maga is uj teremtés, és Akinek ereje, Lelke, munkája ujjá teremt mindent. És a Lélek ott van, reá száll, megnyugszik rajta, hogy az uj termetésnek ebben a munkájában is ott legyen, részt vegyen, segitsen. Ott akar lenni és ott fog lenni, mint a szeretetnek, a szelidségnek, a kegyelemnek és szentségnek uj világteremtő elve és ereje. Leszállt tehát Ő reá mint egy galamb és megnyugovék Rajta. A galamb köddé foszlott, semmivé vált és elmulott, de ennek az egy pillanatnak a kiváltsága örökre a Szent Lélek legismertebb, legkedvesebb, legáltalánosabb szimbólumává tette azt.

II.

Mit mond most már ez a szimbólum a Szent Lélekről? Milyen tulajdonságaiban állitja elénk a Szent Lelket? Milyennek gondoljuk el Őt, ha szimbólumán, a galambon keresztül elmélkedünk Róla?

1. *A galamb a szelidségnek általánosan elfogadott képe.* Mint ilyen, a szelidséget, a gyöngédséget juttatjta eszünkbe a Szent Lélekből is. És annak az Istennek a Lelke, aki nem volt a nagy erős szélben, sem a földindulásban, sem a tüzben, hanem egy "halk és szelid" hangban, (I. Kir. 19:11-13), annak az Istennek a Lelke valóban a szelidségnek, a gyöngédségnek, a lelki finomságnak a Lelke is. Meglátszott ez Mózestől kezdve, akiről azt mondja az irás, hogy lénye legigazibb rejtekében "minden embereknél szelidebb vala" mindazokon, akik a Szent Lélek hatása alatt állottak. Lehettek erősek, hatalmasak, kérlelhetetlenek, megalkuvást nem ismerők, ha rákényszerintette őket az Istennek szép szóra engedelmeskedni nem akaró világ, de a lelkük mélyén mindig szelidek, gyengédek, érzékenyek

voltak, mint egy gyermek és a legnagyobb boldogságuk az volt, helyesebben az lett volna, ha Isten dicsőségének csorbulása, magára hagyása, elárulása nélkül mindig szelidségüket, gyengédségüket és végtelenül finomrezgésü lelküket fordithatták volna a világ felé. Nem ők, hanem a világ az oka, ha mégis inteniök, itélniök, dorgálniok kellett. Az ő lelkük sajgott bele a legjobban. A saját bánatukat, a saját nyomoruságukat és fájdalmukat szó nélkül viselték, de hogy a világ büne által szelid lelkük minden vágya ellenére is kárhoztatásra kényszerittettek, az Mózestől, Jerémiástól, a Názáreti Jézustól, Pál apostoltól kezdve Isten minden valamire való szolgájának könnyel sózta a kenyerét. Mindennek dacára azokat, akik "lélek szerint járnak", arra inti az Ur Jézus Krisztus, hogy legyenek szelidek, mint a galambok (Máté 10:16). Pál apostol sem felejt el arra inteni, hogy a mi szelidlelküségünk ismert legyen minden emberek előtt (Fil 4:5). Fogadjuk meg, mert hü és igaz az, aki azt mondotta, hogy "boldogok a szelidek, mert ők örökségül birják a földet" (Máté 5:5).

2. *A galamb a békesség madara.* A Lélek a békesség Lelke. Békességet hoz Istentől az ember számára. Kiengesztel. Elcsendesit. Megnyugtat. Megbékit. Az által, hogy Istennek "minden emberi értelmet felülhaladó" békességéhez juttat bennünket. A Lélek a békesség Lelke. Békességet teremt az Ur munkásai között. "A prófétalelkek engednek a prófétáknak, mert az Isten nem visszavonásnak, hanem a békességnek Istene, miként a szentek minden gyülekezetében" (I. Kor. 14:32-33). Békességet teremt mindenütt, mindenhol, minden vonatkozásban. Természetesen sohasem az isteni igazság feláldozásával, hanem mindig, mindenütt, mindeneknek az Ur Jézus Krisztusban befejezésre, megvalósulásra, nyugvó pontra hozásával. Mert Ő, a Jézus, a mi békességünk. Boldogok a békességre igyekezők, mert ők az Isten fiainak mondatnak" (Máté 5:9).

3. *A galamb a szeretet madara.* A Lélek a szeretet Lelke. Az az Istenség titokzatos lényében, a Szentháromságban is. Záloga, valósága, kifejezője az Isten egységének. A Lélek a szeretet Lelke. Az az angyalok, az elhunyt szentek, a földön élő hivek világában egyaránt. Nem ok nélkül helyezte az ős-keresztyén egyház az egy egyetemes keresztyén egyházról és a szentek közösségéről vallott hitet a Szent Lélek Istenbe vetett hit megvallásával kezdődő részébe a hitvallásnak. Mert oda tartozik. Mert a keresztyén egyháznak és a szenteknek összetartója, szeretettel ujra meg ujra megtöltője a Szent Lélek Isten. Ami egység van benne, az "a Lélek egysége a békesség kötelében" (Efez. 4:3). Természetesen a Szent Lélek a maga szeretetet gerjesztő egységet formáló munkájában felhasználja az Evangyéliomot és az igazságot, de ezt is szeretettel (Efez. 4:15). Bizony a Lélek a szeretet Lelke. Hatalmasan megbizonyitotta ezt Abban, Akire galambnak képében egykor alászállott.

4. *A galamb a tisztaságnak és az ártatlanságnak az általánosan elfogadott madara.* A Szent Lélek, a tisztaságnak, az ártatlanságnak, a "szentségnek Lelke" (Róm. 1:4). Tiszta, szent és igaz önmagában. Tisztaságra, szentségre és igazságra néz munkájában. A mi bünös voltunkból való kiemeltetésünk, ujjáteremtetésünk és megszenteltetésünk Ő néki juttatatott az isteni üdvtervben és üdvösségünk háztartásában. Ő formálja át mérges és vad gyümölcsöket termő dudvákhoz, bozótokhoz és fákhoz hasonló életünket jó gyümölcsöket termő gyümölcsfákhoz hasonlitható életté, amely gazdag termésével ékeskedik a "Lélek gyümölcseinek", amelyek a "szeretet, öröm, békesség, béketürés, szivesség, jóság, hüség, szelidség, mértékletesség" (Gal. 5:22). A Lélek bizony a szentségnek Lelke.

5. *A galamb gyorsröptü madár.* Gyorsan odaszáll, ahova akar. Gyorsröptü, gyorsjárásu a Szent Lélek is. Hamar ott van és mindenütt ott van, ahol ott akar lenni. Mindenütt jelenvalóságában az Isten mindenüttjelenvalósága, mindenütt egyforma erővel fellépni tudó képességében az Istennek gondviselő ereje nyilvánul meg. Elmenni, elrejteni, ajtók mögé elzárkózni előle nem lehet. "Hová menjek a te Lelked elől és a te orcád elől hová fussak?"— kérdi az Istn elől való elmenekülésre módot és utat találni nem tudó zsoltáriró (Zsolt. 139:7). A galamb gyors szárnyalása, a szimbólumok igazi természetéhez hiven, csak halvány elképzeltetője a Lélek gyors járásának és mindenütt-jelenvalóságának.

6. *A galamb fészkére visszaszálló madár.* Bármily messze vigyék, bármily messze szálljon otthonától, hazajön, hazatalál. Ezen a tu-

lajdonságán alapul postagalambnak való felhasználása. Egészen figyelmen kivül hagyatott a galmbnak, mint a Szent Lélek szimbólumának a vizsgálatánál a galambnak ezt a tulajdonsága. Pedig ez a tulajdonság a Lélekben is megvan. A Lélek *hazavisz, haza* vonz. Nyugtalanságban, elégedetlenségben tart mind addig, mig *haza* nem visz. Mig a Jézusban az Atya kebelére helyezve a hazatalálásnak azzal a biztonságos, bátorságos, problémáktól mentes állapotába nem juttat bennünket, amelynek minden egyéb hazaérkezés csak halovány árnyéka. Tékozló fiak, elesettek, bünbe merültek, megtévedtek, de megtért és ujra felemelkedettek jól ismerik a Léleknek ezt a tulajdonságát ezt az Atyai hajlékok felé vezető, vonzó munkáját.

—

A Szent Léleknek az ő egyik bibliai és legáltalánosabban elfogadott szimbólumán, a galambon keresztül való vizsgálata igy tanit bennünket a Lélek közelebbi ismeretére, szeretetére és rajtunk, bennünk és köztünk is való munkálkodásának a kivánására. És e szimbólum gyönyörü tanitásainak megismerése után nagyobb átértéssel és átérzéssel zenghet ajkunkon még a pünkösti ének is:

Uj életért zendül imánk,
Isten galambja szállj reánk!
Hadd hassa át a sziveket
A békesség és szeretet!
Uj ég, uj föld ugy jő veled,
Ha szivünket megszenteled;
És a népek, mint testvérek,
Egymást szeretve benned élnek:
Szent Lélek, óh, jövel, jövel!

(68. dics. 4. v.)

Telephone: 2-5270

BUCKLES

ÜVEGHÁZA ÉS VIRÁGKERESKEDÉSE

319 N. Lafayette Blvd.
SOUTH BEND, INDIANA

Élő virágok nagy választékban.

KERESZTURY ANDRÁS üzletvezető.

Veres József kántor-tanitó.

Borsodmegye, Szendrő-Lád községben született 1885 Augusztus 6-án. Elemi iskolái elvégzése után fiatal korában jött Amerikába, beteg édes atyjának felkeresése végett. 1901-ben jött ki, Clevelandban telepedett meg, ahol négy évig lakott. A Clevelandi Első Ref. Egyháznak alapitó tagja.

Veres testvérünk miután itt rekedt Amerikában, az élet-iskola padjai között kereste a boldogulás utját. Vasszorgalommal igyekezvén magántanulás utján mint (selfe made man) küzdötte fel magát a kántor-tanitói pályára.

18 éves korban kezdte tanulni a zenét s az Isten által gazdagon megáldott talentuma révén zenei tudása ugy elméletileg, mint gyakorlatilag annyira fejlődött, hogy 1921 Dec. 12-én a "Detroit Conservatory of Music" departmenjében levizsgázott és zene-diplomát nyert. Ma egyike a legjobb orgonistáknak és énekkar-vezetőknek.

Mint kántor-tanitó 18 évig szolgált s ebből 10 évet Detroitban, két évet Brunswick N. J.-ben, hat évet Pittsburghban töltött. Kitünő bizonyitványai mindegyik egyháztól arról tanuskodnak, hogy a reábizottakban hüen sáfárkodott.

Brunswickon nősült. Felesége Horváth Irma Zalamegye, Szent Györgyvölgyi születésü. Az egyházi munkánál: női egyleteknél, leány klubokná, varró osztálynál, felesége is minden kü-

lön dijazás nélkül fáradhatatlannak és hüséges segitő munkatársnak bizonyult.

Veres testvérünk jelenleg Bethlehemi és Alphai egyházainknál mint kisegitő teljesit értékes szolgálatot. Bethlehemben a lelkésszel karöltve a Christian Endeavor és énekkar megalakitásán fáradozik.

Egyébként Veres testvérünk munkaköre ugyis mint egyháztársadalmi munkásé általánosságban kiterjed majdnem minden magyar egyházra Amerikában. Magyar nyelvünk ápolása, minél további fennmaradása érdekében főképen a magyar irodalom terén fejt ki igazán értékes munkát. Ugyszólván ő az "udvari szállitója" egyházainknak. Nagy fáradsággal és áldozatok árán törekszik arra, hogy ifjusági köreink, mükedvelőink, s az iskolás gyermekek időről-időre készen, kidolgozva kapják kézhez a szinielőadásokhoz, programmos estékhez, gyermekelőadásokhoz megfelelő tananyagot, hogy ezáltal is gyarapodjon ismeretük a magyar irodalom terén, hogy a többszöri szinpadi szereplés, vagy bármiféle összejöveteleken való fellépés által minél tovább megmaradjanak érzésben, gondolatban és nyelvben magyarnak.

Telephone: 188.

F. W. WINT CO. LTD.

A szállitás gyors és könnyen továbbitható az alant felsorolt vasuttársaságok által:

L. V. R. R.
C. R. R. of N. J.
P. and R. R. R.
L. and N. E. R. R. R.
Trolley Freights.
Deszka raktár.

Esztergályozó mühely.
Épitkezési anyagok.
Menyasszonyi ládák.
Koporsó gyár.
Templomi padok és butorok.
Iskolai, gyülésteremi padok s általában mindenféle beruházások.

Iroda és gyártelep:

CATASAUQUA, PENNA.

A legjobb tyukszem és szemölcs irtószer

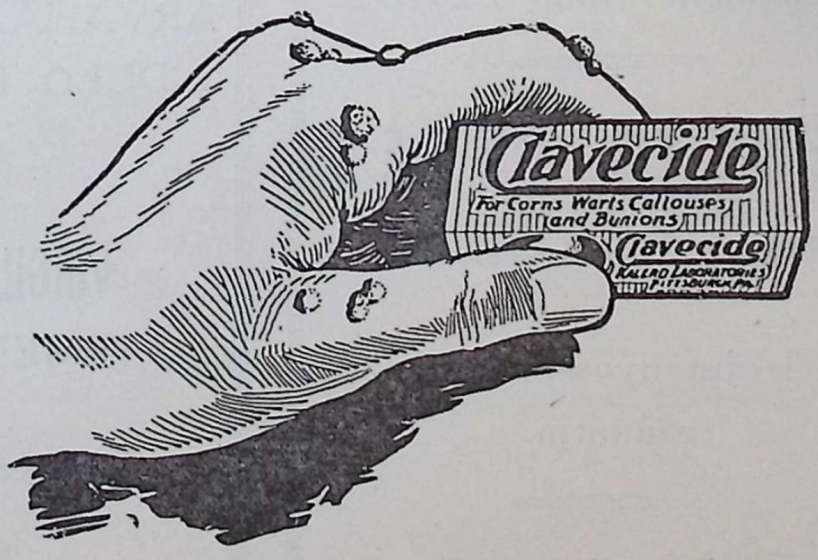

Kapható: KALERD LABORATORIES

500--504 North Craig St., Pittsburgh, Penna.

Telephone: East Chicago 271

C. WM. HUBER

TEMETÉSRENDEZŐ

907 Chicago Ave.,

EAST CHICAGO, IND.

Szakértelemmel és jóra kész akarattal áll a magyarság rendelkezésére az életnek legszomorubb óráiban

A ligonieri ÁRVAHÁZ
a magyar testvéri szeretet
közös birtoka

TENKELY JÁNOS

SZÉN, FA ÉS
TAKARMÁNY
KERESKEDŐ

Chicago and McCook Aves.

EAST CHICAGO, IND.

Telephone: Main 3-2518.

NÉMETH PÉTER

Magyar Temetésrendező

A legjutányosabb árakat
számitja.

Corner So. Chapin Street,
West Washington Ave.
South Bend, Ind.

AZ
ÁRVAHÁZBAN ELŐFOR-
DULÓ TEMETÉSEKET
végzi.

VIRGIL V. GASKIN

TEMETÉSRENDEZŐ

Elsőrendü ambulance

szolgálat.

E. MAIN STREET,

LIGONIER, PA.

25 éves jubileumi gyüjtemény

Kertészetünk 25 éves jubileuma alkalmából minden $4.00-t meghaladó rendelésre teljesen ingyen küldjük ELSŐ SZÁMU FENYŐ GYÜJTEMÉNYÜNKET; 5 DARABOT A LEGNEMESEBB FENYŐFAJOKBÓL.

Második számu gyüjteményünket, **5 darab gyönyörü virágzó cserjét, szinte teljesen ingyen küldjük minden $2.00-t meghaladó rendelésre.** A fentemlitett ajándékokat csakis expresszen szállitjuk.

Megjelent kertészetünk 25 éves fennállásának Jubileumi árjegyzéke, amely magában foglal mindenféle kertészeti dolgokat.

Irjon ön is egy példányért az alábbi cimre:

The Kallay Bros. Company

PAINESVILLE, OHIO.

Az Amerikai Magyar Református Egyesület

A LEGRÉGIBB
MAGYAR TESTÜLETEK EGYIKE.

Alakult 1896-ban.

NAGY GYÜLÉSÉT EZ ÉV JUNIUS HAVÁBAN FOGJA MEGTARTANI.

Ezt az időt használjuk fel arra, hogy annak az Egyesületnek, amely mindenkor hiven teljesitette kötelességét nem csak tagjaival, hanem minden magyar mozgalommal szemben: **minél több tagot szerezzünk.**

MINDEN TAG EGY UJ TAGOT.

Háromféle Biztositó osztály ---
Betegsegélyző osztály
Gyermek osztály.

AZ EGYESÜLETNEK MINDEN MAGYAR LAKTA HELYEN VAN OSZTÁLYA.

Az Egyesület titkára, aki szivesen ad felvilágositást:

MOLNÁR ISTVÁN,
306 Paine Avenue, Toledo, Ohio

AZ EGYESÜLET KÉSZPÉNZ VAGYONA KÖZEL
EGY MILLIÓ DOLLÁR.
AZ ÁRVAHÁZI VAGYON 125 EZER DOLLÁR.